T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

KÂTİB KEMÂL'İN KISSA-İ ASHÂB-I KEHF MESNEVİSİ
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK-DİZİN)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Zeydi KARACA

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Sadi H. NAKİBOĞLU

2014-NİĞDE

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Kâtib Kemâl’in Kıssa-i Ashâb-ı Kehf Mesnevisi (Metin - İnceleme - Sözlük - Dizin)” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 16/06/2014

Zeydi KARACA

ONAY SAYFASI

Yrd.Doç.Dr.Sadi Hıncal NAKİBOĞLU danışmanlığında **Zeydi KARACA** tarafından hazırlanan **" Katib Kemal'in Kıssa-i Ashab-ı Kehf Mesnevisi (Metin-İnceleme-Sözlük-Dizin) "** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 16.06.2014

JÜRİ :

Danışman : **Yrd.Doç.Dr.Sadi Hıncal NAKİBOĞLU** .....

Üye : **Yrd.Doç.Dr.Ahmet BÜYÜKAKKAŞ** .....

Üye : **Yrd.Doç.Dr.Sercan DEMİRGÜNEŞ** .....

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mehmet ÖZEL
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesi, Oğuz Türklerinin kendilerine has yazı dilinin ilk evresidir. Oğuzlar Orta Asya'da yaşadıkları müddetçe Orta Asya'nın ortak Türk yazı dili ne ise onu kullanmışlardır. Orhun yazıtlarındaki Oğuz etkilerinden Hakaniye dönemi yazılı eserlerine kadar Türkçenin bu ortak yazı dillerindeki Oğuz etkileri çeşitli araştırmacılar tarafından ele alınmıştır. Oğuzlar, Orta Asya siyasi birliğinin ana unsurlarından biri oldukları halde asla diğer Türk boylarından ayrışmamışlardır. Orta Asya'da her Türk boyu kendi yazısını oluşturmayıp mevcut siyasi oluşum ortak yazı dili oluşturmuş ve her boy buna azami ölçüde uymaya çalışmıştır. Oğuzlar İran yaylasına yerleştiklerinde de Orta Asya'yla siyasi, coğrafi ve kültürel bağları sürüyordu. Ne zaman ki Anadolu'ya akın başladı giderek hem coğrafyadan uzaklaşıldı hem de yeni kültürlerle karşılaşıldı. Oğuzlar, bugün Anadolu'da olduğu gibi muhtemelen o gün de farklı ağızlar kullanıyorlardı.

Anadolu'nun fethi sürecinde Sultan Alparslan, Anadolu'yu fatih komutanlarına pay etti. Bu komutanlar ilk dönem Anadolu Türk beyliklerini kurdular. On yılda Anadolu boydan boya Türk doldu. Bu dönemde Büyük Selçukluların şemsiyesi altında olunduğundan yine de önceki yazı dilinin özelliklerini verilen eserlerde görmek mümkündür. Ancak Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflaması, Anadolu'daki siyasi ve sosyal çalkantı, ardından gelen Moğol baskını, Moğol'dan kaçıp gelen binlerce yeni Türk oymağı Anadolu'yu tam bir karmaşanın içine sürmüştür. Moğol gelip İran'a çökmüş ve Anadolu'nun Orta Asya'yla siyasi, coğrafi ve kültürel bağları çokça zayıflamıştır. Bu sırada Anadolu'da siyasi birlik Anadolu Selçukluları tarafından büyük ölçüde sağlanmış ve millet refah içinde bir müddet yaşamıştır. Ne ki Alaaddin Keykubat'ın ölümüyle eski güç ve otoritesini kaybeden devlet, İlhanlı saldırısıyla iyice sarsılmış, Anadolu İlhanlı'nın bir eyaleti konumuna getirilirken yeni göçler devam etmiş ve gelenler Bizans sınırlarına yerleştirilmiştir. Selçukluların siyasi erki Anadolu'dan da resmen çekilince Anadolu tekrar siyasi buhranlar içine düşmüştür. Her havalinin beyi, eline güç geçiren kendi beyliğini ilan etmiştir. Bu ikinci dönem Anadolu Türk beylikleri döneminde Anadolu yine biraz da olsa durulmuştur. Ardından Osmanoğulları beyliği batıdan uç vermiş, filizlenip serpilmeye başlamıştır. Bir yandan Oğuz'un Avrupa topraklarına ayak basmasının

sevinci yaşanırken bir yandan Anadolu'da gerek gönüllü gerek zorla Türk birliği yeniden sağlanmaya başlanmıştır. Sultan II. Mehmet zamanında kendini Anadolu Selçuklularının varisi olarak gören Karamanoğulları üzerine yürünmüş ve Anadolu'da Türk birliği büyük ölçüde sağlanmıştır. Ardından Avrupa'yı sürekli kışkırtan Bizans üzerine gidilmiş kararlı ve uzun bir kuşatmayla İstanbul düşürülmüştür. Artık Oğuz bir dünya imparatorluğu kurmuştur. O zaman yaşayan en yaşlı imparatorluk yeryüzünden silinmiş, üzerine Oğuz kendi adını yazdırmıştır. İşte bu olay hem dünya tarihinde hem İslam tarihinde hem de Türk tarihinde dönüm noktalarından biri olmuştur. Tabi Türk dili tarihinde de. XIII. yüzyılda Anadolu Selçuklularının zirve dönemlerinden İstanbul'un fethi olan XV. yüzyılın ortalarına kadarki bu süreçte verilen edebi eserler hep Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmıştır.

Bizim bu çalışmada incelemeye tabi tuttuğumuz eser telifi itibariyle bu dönemin son eserlerindendir. Bu çalışma; Giriş, Metin, İnceleme, Sözlük ve Dizin olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmayı inceleyenlerin "Giriş" bölümüne göz atmaları kendilerine eser ve çalışma hakkında yeterince bilgi verecektir. Görüleceği üzere bu çalışma Eski Anadolu Türkçesinin özellikle *i/e tercihi, çift harekelilik, asli uzun ünlü* konularında bize bir fikir verecektir. Bunun dışında dilbilgisi bakımından görülecektir ki çoklukla daha önce pek çok dil araştırmacısı tarafından ortaya konan dilbilgisi kurallarıyla paralellik gösteren verilere ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın konusu olan eserin incelenmesi Türk dil tarihi ve Eski Anadolu Türkçesi üzerine bilgilerimizi perçinleyecek ve yukarıda da bahsedildiği gibi bazı konularda az rastlanan eğilimler, ikili kullanımlar, ikili biçimler içerdiği görülecektir. Eseri en ilginç kılan özelliklerinden birisi ise hiç şüphesiz farklı bölge ve dönemlerin dil özelliklerini yazıya yansıtan müstensihleridir.

Son olarak bu çalışmada emeği geçen herkese ve hassaten başta danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Sadi H. Nakiboğlu'na, Farsça bölüm başlıklarını okumamda çok emeği geçen Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abdülkadir Yuvalı'ya ve Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitütü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı doktora öğrencisi Sedat Kocabey'e, yetişmemde emeği geçen ailem, hocalarım, dostlarıma ve büyük bir tahammülle destek olan sevgili eşime teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÂTİB KEMÂL'İN KISSA-İ ASHÂB-I KEHF MESNEVİSİ

(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK-DİZİN)

KARACA, Zeydi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sadi H. NAKİBOĞLU

Haziran 2014, 634 sayfa

Eski Anadolu Türkçesi, Türk dilinin tarihi nedenlerle yazı birliğinin bozulduğu, özellikle Anadolu ve Azerbaycan'a göç edip yerleşen ve bu yeni yurtlarında tutunmaya çalışan Oğuzlar için yeni bir başlangıç olan bir dönemin ve Batı Türkleri bir cihan imparatorluğu kurana kadarki süreçte ve çoğunlukla kaotik bir ortamda, başlangıçta Orta Asya'da kullanılan ortak yazı dilinin etkileri görülmekle beraber giderek tam bir Oğuz yazı dili özelliği gösteren bir söyleyiş ve yazımın adıdır. Bu dönemin şair ve yazarları günümüzde hala etkileri süren ahlaki nitelikli ve dini içerikli pek çok eser vermişlerdir. Türk dilinin bu evresi XIII. yy'dan XV. yy'ın ortalarına kadar sürmüştür. Bu dönem yazımında bazı hususlarda ölçünlülük tutturulsa da ortak bir imla çoğu kez görülmez. Bu dönem eserleri üzerine çalışmalar XIX. yy'dan itibaren başlamış ve dönemin dil özellikleri genel dilbilgisi kuralları derlenmiş, yerli ve yabancı çeşitli araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Bu çalışmanın konusu olan eser işte bu evrenin son ürünlerinden biridir. Farklı kişiler tarafından ve farklı zamanlarda yazıya geçirildiği izlenimi veren bu eser bize bu geçiş dönemindeki dil ve yazı özellikleri hakkında önemli ipuçları vermektedir. Bu eserin Eski Anadolu Türkçesinin hala tartışmalı bazı konuları hakkındaki bilgilerimize katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Ashab-ı Kehf, Mesnevi

ABSTRACT

MASTER THESIS

KISSA-I ASHAB-I KAHF MATHNAWI OF KÂTİB KEMÂL

(TRANSCRIPTION-ANALYSIS-VOCABULARY-INDEX)

KARACA, Zeydi

Turkish Language and Literature

Supervisor: Associate Professor Sadi H. NAKİBOĞLU

June 2014, 634 pages

Old Anatolian Turkish is a name given for a dialect and scription in the era that Central Asian Turkic scription unity had broken down and the Oghuz, migrated to Anatolia and Azerbaijan, reconstructed a new scription special for their own dialect. The Oghuz of Anatolia built a new scriptcion, while habitating their new homelands, that has some standarts but mostly no unify for many forms. The authors and poets of that era gave many ethic and religious compositions. That stage of Turkish language took place from XIIIth century to XVth century. The studies on that era began in XIXth century and published general grammatical rules, linguistic tales of that era by various proficients. The subject of this study is one of the last manuscripts of that era. Firstly it suggests that it is written by various clerks in different times and also gives some hints about the scription rules and linguistic tales of that stage of Turkish language. It is hoped that this study would clarify some topics of Old Anatolian Turkish.

Key Words: Old Anatolian Turkish, Aṣḥāb al-Kahf, Mathnawi

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ii

ÖZET iv

ABSTRACT.....v

İÇİNDEKİLER vi

1. GİRİŞ.....1

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI, KAPSAMI , YÖNTEMİ VE ÖNEMİ.....1

1.2. ESER HAKKINDA.....2

1.3. ESERİN DİLİ, YAZILDIĞI DÖNEM VE ÖZELLİKLERİ.....3

1.4. ESERİN ŞAİRİ VE MÜSTENSİHLERİ.....5

1.5. ESERİN KONUSU 6

1.6. ESERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ.....12

1.7. BAZI ÖNEMLİ NOTLAR.....12

1.7.1. İMLA İLE İLGİLİ NOTLAR 12

1.7.1.1. Türkçe Kelimelerin Yazımıyla İlgili Konular 12

1.7.1.2. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı İle İlgili Konular.....14

1.7.1.3. Diğer Bazı Notlar.....14

1.7.2. SESBİLGİSİ İLE İLGİLİ NOTLAR 14

1.7.3. ŞEKİLBİLGİSİ İLE İLGİLİ NOTLAR.....15

1.7.3.1. Nezaket Dili.....15

1.7.3.2. Zamirlerin Çekime Girmesi 16
1.7.3.3. Arkaik (Eskil) Ögeler 17
1.7.3.4. Eklerin İki Biçimli Kullanımı 17
1.8. METİNLE İLGİLİ NOTLAR 18
1.9. SÖZLÜK VE DİZİN İLE İLGİLİ NOTLAR 19
2. METİN 20
3. İNCELEME 183
3.1. İMLÂ 184
3.1.4. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI 184
3.1.4.1. “ a ” ÜNLÜSÜNÜN YAZIMI 184
3.1.4.2. “ e ” Ünlüsünün Yazımı 187
3.1.4.3. “ ė, ī ” Ünlülerinin Yazımı 189
3.1.4.4. “ ı, i ” Ünlülerinin Yazımı 189
3.1.4.5. “ o, ö ” Ünlülerinin Yazımı 192
3.1.4.6. “ u, ü ” Ünlülerinin Yazımı 193
3.1.5. ÜNSÜZLERİN YAZIMI 195
3.1.5.1. “ ç ” Ünsüzünün Yazımı 195
3.1.5.2. “ g ” Ünsüzünün Yazımı 196
3.1.5.3. “ k ” Ünsüzünün Yazımı 197
3.1.5.4. “ ñ ” Ünsüzünün Yazımı 198
3.1.5.5. “ p ” Ünsüzünün Yazımı 199

3.1.5.6. “ s ” Ünsüzünün Yazımı 200

3.1.5.7. “ t ” Ünsüzünün Yazımı 201

3.1.6. İMLÂ DEĞİŞİKLİKLERİ 202

3.1.6.1. Kelimeye Hece İlave Etmek 202

3.1.6.2. Söylendiği Gibi Yazılan Kelimeler 202

3.1.6.3. Yazım Yanlışı Olabilecekler 203

3.1.6.4. Birden Fazla Yazım Biçimi Olan Kelimeler 203

3.1.7. DİĞER İMLÂ ÖZELLİKLERİ 203

3.1.7.1. “ Bī” Edatının Yazımı 203

3.1.7.2. “ Bilā” Edatının Yazımı 203

3.1.7.3. “ Nā” Edatının Yazımı 204

3.1.7.4. “ Lā” Edatının Yazımı 204

3.1.7.5. Şeddenin İmlası 204

3.1.7.6. Sükun (Cezm) İmlası 204

3.2. SESBİLGİSİ 205

3.2.1. ÜNLÜLER 205

3.2.1.1. Türkçe Asli Uzun Ünlüler 205

3.2.1.2. Ünlü Değişmeleri 207

3.2.1.3. Ünlü Uyumu 213

3.2.1.4. Ünlü Türemesi 224

3.2.1.5. Ünlü Düşmesi 225

3.2.1.6. Birleşme 225
3.2.2. ÜNSÜZLER 225
3.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri 225
3.2.2.2. Ünsüz Benzeşmesi 229
3.2.2.3. Göçüşme 230
3.2.2.4. Ünsüz Türemesi 230
3.2.2.5. Ünsüz Düşmesi 231
3.2.2.6. Ses Yutumu 231
3.2.2.7. Nöbetleşe Kullanma 232
3.3. ŞEKİLBİLGİSİ 232
3.3.1. İSİM 232
3.3.1.1. Çokluk 232
3.3.1.2. Sayı İsimleri 232
3.3.1.3. İyelik Ekleri 234
3.3.1.4. İsim Çekimi 235
3.3.1.5. İsim Tamlaması 236
3.3.1.6. İsimden İsim Yapma Ekleri 237
3.3.1.7. Fiilden İsim Yapma Ekleri 238
3.3.2. SIFAT 240
3.3.2.1. Niteleme Sıfatları 240
3.3.2.2. Belirtme Sıfatları 240

3.3.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma, Berkitme Ve Küçültme 242

3.3.3. ZAMİR 242

3.3.3.1. Şahıs Zamirleri 242

3.3.3.2. İşaret Zamirleri 243

3.3.3.3. Belgisiz Zamirler 244

3.3.3.4. Dönüşlülük Zamirleri 246

3.3.3.5. Soru Zamirleri 249

3.3.3.6. Bağlama Zamirleri 249

3.3.4. FİİL 249

3.3.4.1. Fiil Çekimi 249

3.3.4.2. Birleşik Fiiller 265

3.3.4.3. Bildirme ve " i-" Fiili 266

3.3.4.4. Fiilde Çatı 268

3.3.4.5. Olumsuzluk 270

3.3.4.6. Fiillerde Soru Şekli 270

3.3.4.7. Fiilden Fiil Yapma Ekleri 271

3.3.4.8. İsimden Fiil Yapma Ekleri 273

3.3.4.9. İsimden Yardımcı Fiillerle Fiil Yapma 274

3.3.4.10. Sıfat Fiiler 275

3.3.4.11. Zarf Fiiller 277

3.3.5. ZARF 279

3.3.5.1. Suret Zarfları 279
3.3.5.2. Zaman Zarfları 281
3.3.5.3. Yer Zarfları 283
3.3.5.4. Miktar Zarfları 284
3.3.6. EDAT 285
3.3.6.1. Bağlama Edatları 285
3.3.6.2. Son Çekim Edatları 289
3.3.6.3. Soru Edatları 292
3.3.6.4. İşaret Edatları 294
3.3.6.5. Berkitme Edatları 294
3.3.6.6. Çağırma Edatları 295
3.3.6.7. Sitem ve Pişmanlık Bildiren Ünleme Edatları 295
4. SONUÇ 296
5. DİZİN 298
6. SÖZLÜK 541
ÖZ GEÇMİŞ 613
KAYNAKÇA 614

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

bkz. : bakınız

eAT : Eski Anadolu Türkçesi

eT : Eski Türkçe

Far. : Farsça

krş. : karşılaştırınız

Moğ. : Moğolca

İt. : İtalyanca

OsT : Osmanlı Türkçesi

TT : Türkiye Türkçesi

Yu. : Yunanca

mec. : mecaz

ÇEVRİYAZI İŞARETLERİ TABLOSU

ARAP ALFABESİ	ÇEVRİYAZI İŞARETİ
ا	a, e
ب	b
ت	t
ث	s̲
ج	c
چ	ç
د	d
ذ	z̲, d̲
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك, ک	g, k
ڭ	ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	o, ö, u, ü, v
ه	e, h
ى	ı, i, y
اَيـ	ė
ء,ئ	’

Tablolar İndeksi

Türkçe Asli Uzun Ünlülü Kelimeler 207

i/e Tercihi Tablosu 209

1. GİRİŞ

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI, KAPSAMI , YÖNTEMİ VE ÖNEMİ

Bu çalışmamız, Kâtib Kemâl'in Kıssa-i Ashâb-ı Kehf adlı mesnevisinin dilbilgisi incelemesidir. Bu çalışma ile Türk dilinin estetiğini gözlerimiz önüne seren çok güzel bir eser daha gün yüzüne çıkarılmış olacak ve başta dil ve edebiyat sahalarında çalışma yapanlar olmak üzere ilahiyat sahasında çalışma yapanlar için de kaynaklık teşkil edebilecektir.

İnceleme bölümünde de görüleceği üzere araştırma konusu eser yalnızca yazım esasları, ses bilgisi ve şekil bilgisi açısından değerlendirilmiştir. Eserin edebi sanatlar, cümle ve anlam bilgisi gibi yine dil ve edebiyatla ilgili incelemesi bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Eserin dini içeriği ve tarihi olaylarla ilişiği de yine ilahiyat ve tarih sahalarında çalışılması daha uygun olduğundan inceleme kapsamı dışında tutulmuştur.

Çalışma inceleme konusu eserin elektronik kopyası üzerinde Microsoft Word programı kullanılarak yapıldı. Çalışmaya metin ve inceleme bölümleri yanında bir de sözlük ve dizin bölümleri eklenmiştir. Dizin ve Sözlük bölümlerinin dizimi de yine Microsoft Word programınca otomatik olarak yapıldı.

Eser; Eski Anadolu Türkçesi edebi dilinin sözvarlığı bakımından, Eski Anadolu Türkçesi ile Klasik Osmanlıca arasında geçiş dönemi özellikleri ve farklı yazıcılar tarafından yazıya geçirilmesinden ötürü farklı dil özellikleri yansıttığı için oldukça önemlidir. Çalışmamız Türkçenin tartışmalı konularından olan "uzun ünlü" ve "kapalı e" gibi konularda önceki bilgileri tekrarlayacak gibi dursa da bu konularda araştırmacıların elini güçlendirecek yeni örnekler sunabilir düşüncesindeyiz.

Uzun bir uğraşın sonucu olan bu hacimli çalışmada mutlaka eksikler ve hatalar bulunabilir. Özellikle dizgiden kaynaklı olabilecek eksiklik, fazlalık ve hatalardan ötürü peşinen af diler anlayışınıza sığınırım.

1.2. ESER HAKKINDA

İnceleme konusu eserin adı "Kıṣṣa-i Aṣḥāb-ı Kehf" tir. Eski eserlerin adının yazıldığı iç kapak sayfası yoktur. Eser baş tarafından eksiktir.[1] Mesnevi türünde yazılmış bu eserin mesnevilerde usul olan tahmid ve salavat bölümleri yoktur. Münacat kısmının ise bir kısmı mevcuttur. Eldeki eser münacat bölümünün bu kalan kısmından başlamaktadır. Eserin adı içeriğine binaen Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümü katalogunda bu şekilde geçmektedir. Eser, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümü Mustafa Con A 500 Serisinde 819.11 konu numarasıyla kayıtlıdır. Çalışmamızı eserin elektronik ortama aktarılmış kopyası üzerinden yaptık.

Eserin yazılış amacını şairi :

Neşirdür Pārsī dedüm bu terk ola

Oḳınur bu naẓm ola ger Türk ola (77b-8)

dizelerinden de anlaşıldığı üzere "Farsça yazılmış bir eserin Türkçeye kazandırılması, Farsça bilmeyen Türk dilli kimselerin de bu kıssadan hissesine düşeni alması" olarak saptanmıştır. Eserin kalıbı *Fā i lā tun / Fā i lā tun / Fā i lun*'dur ancak şairin metnin büyük bölümünde buna uymadığı görülüyor. Şair bu durumu ve sebebini şu dizelerle dile getirir:

Nüsḫayı kim ben de taḥrīr eyledüm *Döndürüb naẓm-ıla taḳrīr eyledüm*

Dimedüm naẓmı bula bunuñ niẓām *Oḳıyub taḥsīn ideler ḫāṣ u 'ām*

Neşirdür Pārsī dedüm bu terk ola *Oḳınur bu naẓm ola ger Türk ola*

Ol sebebden naẓma ıḳdām eyledüm *Hep rivāyet olınanın söyledüm*

Ḳıṣṣa-i ebrārdur naẓm idile *Ḳalmasun ebter didüm gelsün dile*

---

[1] http://yazmalardtcf.ankara.edu.tr/yazmaeser.php?genel=&basitAra=1&karakterEslemesi=1&siralama=eserAdi&yetki=Normal&id=4886 (24/09/2012)

Ḳıṣṣa-i aṣḥāb-ı kehf olsa beyān *Olur esrār-ı ḥaḳāyıḳdan ʻayān*

Bu degül kim ben hüner ḫarc eyleyem *Ṣanʻat-ı ebyātda derc eyleyem*

Yöriyem īhām u tecnīs gözedem *Maʻnīsi olmaya metnin düzedem*

Māḥaṣal u maḳṣūddur şunı direm *Nefʻı yoḳ ebyātı bunda n'iderem (77a-6;14)*

1.3. ESERİN DİLİ, YAZILDIĞI DÖNEM VE ÖZELLİKLERİ

Eser Türk diliyle yazılmıştır. Eserin son sayfasında şairinin de beyanına göre Hicri 853 (Miladi 1449) yılında nazmedilmiş ve aynı yıl içinde tamamlanmıştır. Şair şu dizelerle nazım tarihini beyan eder:

Kim sekiz yüz elli üç idi tamām

Başladum ol yılda ḫatm oldı tamām (77b-3)

Ancak eserin tek yazıcısı şairi değil gibidir. Eserin son söz mahiyetindeki arka kapağında bulunan yazının altına düşülen nota göre son yazıcısı olan Mahmûd bin Hüseyin el-Mudurnuvî eseri Hicri 24 Şevval 1055 / 13 Aralık 1645'te tashih etmiş ve adına mühür çekmiştir. Eserin son sayfasındaki bu mührün altında ise 1052 tarihi yazılıdır.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında eserin nazmedilişi ile yazımının Türkçenin iki farklı fonetik dönemine denk geldiği görülmektedir. Yani nazmedilişi ile yazılışı farklı dönemlere aittir. Eski Anadolu Türkçesinin İlk Osmanlıca evresine ait bir nazım, artık Arapça, Farsça kelime ve kelime gruplarının iyice edebi yazı diline girdiği ve düzlük-yuvarlaklık uyumu gibi fonetik hadiselerle Batı Türkçesinin fonetik yapısının da değişmeye başladığı imparatorluk Osmanlıcası evresinde kaleme alınmıştır. Üstelik aşağıda da tekrar değinileceği üzere eser tek elden çıkmamıştır yani istinsahı da hem yazı karakteri hem de dil özellikleri bakımından aynı kişi ve zamana ait değildir.

Eser nazmı ve istinsahı bakımından her ne kadar Türkçenin ayrı evrelerine ait olsa da yine de söz dağarcığı, imla, şekil ve ses özellikleri bakımından Eski Anadolu

Türkçesi özellikleri baskındır diyebiliyoruz.

Eski Anadolu Türkçesi, Batı Türkçesi olarak bildiğimiz Oğuz yazı dilinin başlangıç evresidir de diyebiliriz. Orta Asya'dan Çin'in baskı ve hileleri, yeni dinin (İslamlık) kültür sahasına daha yakın olma güdüsü ve Türk boyları arasındaki siyasi çekişmeler, coğrafyada gelişen doğal bozulma ve buna bağlı olarak baş veren ekonomik sıkıntılar gibi pek çok sebep Oğuz Türklerinin önemli bir kısmını yurdundan etmiştir. Önceleri İran yaylasına yerleşilmiş yine ekonomik ve siyasi bazı olumsuz gelişmeler sebebiyle gözler Anadolu'ya dikilmiştir. 1071'de Malazgirt Savaşı'nı kazanan Selçuklu Türkleri on yıl gibi kısa bir sürede Çaka Bey'in 1081'de İzmir'i düşürmesiyle Anadolu'yu boydan boya ele geçirmiş bu yeni yurdun her tarafına yerleşmiştir.Bu evreden sonra Sultan Alparslan, toprakların yerel idaresini onları onore etmek ve cihadı, gazayı, fetihleri teşvik etmek için komutanlarına bırakmıştır. İşte bu evre, Anadolu'da filizlenen Türk yazısının ilk tomurcuklarının verildiği, Türk dilinin bu yeni yurttaki ilk çiçeklerinin açtığı evredir. Yerli Hıristiyan ahaliden Türk'ü ayıran İslamlık inancını perçinlemek için Arapça ve Farsça yazılmış dini eserler Türk de okusun diye şiir biçiminde tercüme ediliyor, Türk topluluklarını bir, iri ve diri tutmak, bu yeni yurdun yabancısı değil bizzat sahibi olduğunu hissettirmek ve sahiplenmeye teşvik etmek için hamasi duyguların sürekli canlı tutulduğu Danişmendnameler, Battalnameler, Saltuknameler, Oğuznameler yazılıyordu. Bir yandan şehirler inşa ve imar edilerek yurda İslamlık ve Türklük mührü vurulurken bir yandan da Türklerin töresinden etkilenen halk da Türkleşiyor ve İslamlaşıyordu. Sonra Kutalmışoğlu Süleyman Şah soyu Anadolu Selçukluları namıyla Konya merkezli güçlü bir siyasi birlik kurdu. Bağlı bulunulan Büyük Selçuklular ise iç savaş, siyasi uzlaşmazlıklar, suikastler, mezhep kavgalarıyla hayli hırpalanmış ve Melikşah'ın ardından otorite zayıflamıştı. Anadolu Selçukluları da Selçuklu atabegleri gibi bağımsız davranmaya başlamış ve siyasi bağımsızlığını da bir süre sonra elde etmişti. Bu defa Doğu'da bütün dünyayı kasıp kavuracak yeni bir fırtına baş göstermişti: Moğollar. Girdikleri şehirleri yakıp yıkıyor önlerine kattığı halkı yurtlarından sürüyorlardı. Anadolu Selçukluları çoğunluğu yine kendileri gibi Türkmen/Oğuz olan bir kısmı da diğer Türk boylarına mensup bu yeni göçmenleri uçlara yerleştirmeyi uygun buldu. Tabi sadece uçlara değil tüm yurda yaydı. Moğol tehdidi doğu sınırında belirdiğinde Anadolu Selçukluları en zengin ve güçlü dönemlerindeydiler. Moğollar da biraz durulmuştu. Alaaddin Keykubat'ın ölümüyle

Moğollar Anadolu'ya saldırdı ve Selçuklular yapılan savaşı malesef kaybetti. Anadolu esir edildi bir çok yerleşim yeri bu süreçte büyük zararlar gördü. Türkler bu acılı günlerinde kaynaşıp diri kalmaya çalışıyorlardı. Eski Anadolu Türkçesinin en güzel ürünleri işte bu kaos yüzyılının dayanışma ürünleri olarak verildi. Ürünlerin pek çoğu ahlaki nitelikli ve dini içerikliydi. İşte bu evrede son göç dalgasıyla birlikte yurda yerleşen Türk toplulukları Türk dili etrafında yeniden toparlanıyorlardı. Orta Asya'yla coğrafi kopukluk yaşanmaktaydı. Tarihin bu kesitinde Oğuz Türkleri, Orta Asya'nın Türk boyları için ortaklaşan Hakaniye yazımını bıraktı. Kendi lehçelerine özgü yeni bir yazı dili geliştirdiler.

Türk dilinin bu evresi XIII. Yüzyıldan XV. Yüzyılın ortalarına değin sürmüştür. Bu da demektir ki incelediğimiz eser de bu evrenin son eserlerinden biridir.

1.4. ESERİN ŞAİRİ VE MÜSTENSİHLERİ

Eserimizin şairinin adı eserden de anlaşıldığına göre "Kâtib Kemâl" dir. İnceleme metnimizin son sayfasında şöyle nazmedilmiştir.

Ad dimişlerdür baña Kātib Kemāl

Kemterem kemden vebālümdür bu āl (77b-5)

Kâtib Kemâl hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılamadı.

Eserin müstensihlerine gelince arka kapaktaki yazıda düşülen nottan anlaşıldığı üzere dizgisi "Mahmud b. Hüseyn (Mudurnuvi)"ye aittir. Ancak eserin tek elden çıkmadığı farklı kişiler tarafından yazıldığı göze çarpmaktadır. Fakat başka yazıcılara ait herhangi bir bilgi kaydedilmemiş olduğu da görülmektedir. Metinde görülen ses ve şekil farklılıkları eserin farklı zamanlarda yazılmış olabileceğini de akla getirmektedir. Öyle görülüyor ki eserde;

1. müstensih: *1b-12a,*

2. müstensih: *12b-21a,*

3. müstensih: *21b-33a, 34b-38a, 39b-40a, 41b-42a*

4. müstensih: *33b-34a, 38b-39a, 40b-41a*

5. müstensih: *42b-77b* sayfalarını yazmıştır.

Yani kabaca; yazı karakteri, harekelendirme, ses ve şekil yapısı bakımından ele alındığında eserin beş farklı elden çıktığı söylenebilir.

Bu müstensihlerin yazdıklarında daima ikili biçimlere rastlamaktayız. DEVELİ'nin Eski Türkiye Türkçesi Ağızları'nı sınıflandırmada belirlediği ölçütlere göre söylersek bu müstensihlerin yazımlarımdan çıkan sonuca göre 3. müstensih hariç diğerlerinin hepsi 1. ağız grubundandır. Bu ağız grubu Batı Anadolu'da yayılmıştır. 3. müstensih ise 2. ağız grubunda yazmıştır. Çünkü *bigi* "gibi" göçüşmesi sadece bu yazıcıda görülmüştür. Bu ağız grubu da yine Batı Anadolu'ya ait bir ağız grubudur ancak özellikle Konya-Karaman ve Kütahya civarlarında etkin olduğu düşünülmektedir .

4. müstensihin daha çok 3. müstensihin yazma alanında kopmuş üç yaprağı yazmış olduğu görülüyor. Metnin yarısından biraz azının ise 5. müstensih tarafından yazıldığı görülüyor. Bu son yazıcı adını yazdığı mührünün altına 1052 (h.) tarihini atmıştır. Bu da eserin yarısına yakın kısmının 1642-1645 yıllarında civarında yazıldığını göstermektedir.

1.5. ESERİN KONUSU

Eser, Kur'an-ı Kerim'de de bir sureye ismini veren, "Mağara Arkadaşları" olarak bilinen meşhur hadiseyi anlatmaktadır. Eser meşhur Yahudi mühtedi Ka'b el-Ahbar'ın bir rivayetinden hareketle yazılmıştır. Bu rivayetin aslını tüm çabalarımıza rağmen maalesef bulabilmiş değiliz. Eserde şöyle geçer:

Bu durur ol kim ḥikāyet itmişem Rāvīden gerçī rivāyet itmişem (2b-3)

Ka'b'u-l Aḫbār'dan rivāyet olınan Nüsḫā'da burhān-ı āyet bulınan (2b-7)

Ka'b'i-l Aḫbār kim rivāyet eylemiş Nüsḫasında daḫı hep eyle dimiş (28b-12)

Ka'b'u-l Aḫbār'uñ rivāyet itdügi Nüsḫada bize ḥikāyet itdügi (46b-2)

Eserde sahnelerin çok canlı olduğu görülmektedir. Eserin eldeki kısmı şairin münacatının bir kısmı ile başlamakta ve daha sonra İslami literatürde "Dakyanus" olarak bilinen kişinin hayat hikâyesiyle devam etmektedir. Hikâye özetle şöyle:

Dakyanus, İran şahının çobanıdır. Bir gün koyun otlatırken yolu bir yer yarığına uğrar ve yarığın içinde bir levha görür. İner alır tozunu toprağını siler. Levhanın iki yüzü de yazılıdır. Ne ki hiçbir şey anlamaz. Bu levhayı okuyabilecek biri arar durur. Sonunda biri, onu Mısır'daki bir şeyhin okuyabileceğini söyler. İran şahının koyunlarını teslim eder ve rastlaştığı bir kervanla Mısır'a doğru yola çıkar. Uzun bir yolculuktan sonra kervansarayda kervandan ayrılır ve şehre girer. Şeyhi hayli arar. Sonunda gece vakti şeyhin kapısını çalar. Hizmetkârı şeyhe haber verir, içeri alınır. Şeyhe övgüler düzdükten sonra derdini anlatır. Şeyh levhayı alır ve yazılı olanları okuyunca anlatmaktan imtina eder. Ancak Dakyanus ısrar edince anlatır. Dakyanus'un işin sonunda Allah'a asi bir kul olacağını beyan eder. O da bunun nasıl mümkün olabileceğini, kendisinin yıllar yılı Allah'a ibadet ettiğini söyler. Şeyh, çok mal mülk sahibi olup azacağını, kan dökeceğini söyler. Dakyanus: "Madem sonum cehennem yazılıdır. O halde şu hazinenin yerini göster de bari dünyada dem sürelim." mealince konuşur. Şeyhin de iştahı kabarır ancak işin ucunun kendisine değeceğinden endişesini dillendirir. Dakyanus, şeyhin hazineden istediği kadarını kendisi için alabileceğine ve kendisinden hiçbir zarar uğramayacağına dair antlar içer. Bunun üzerine giderler ve gömü yerine geldiklerinde Şeyh, Dakyanus'a on kulaç kazmasını söyler. Hayli zahmetten sonra kilitsiz, tamamen demirden yapılı bir kapı çıkar. Şeyh büyülü olmasından çekinir. Dakyanus kapıyı kırar ve merdivenlerden yerin altına doğru iner. Şeyh inmez. Dakyanus yerin altında yedi adet kilitli hücre görür, her birini açar. Her birinde türlü mücevherat, silahlar vs. zenginlikler görür. Sonra kendi kendine bu kadar malı kendisinin zahmetler çekerek bulduğunu şeyhle paylaşmak için mantıklı bir sebebinin olmadığını ve işin gizliliği için de şeyhi öldürmesi gerektiğini düşünür. Şeyh merakından dayanamaz ve o da yerin altına iner. Dakyanus kendisini öldürme niyetini açıklar. Şeyh yeminlerini hatırlatıp cehennemle korkutmaya uğraşırsa da fayda etmez. Dakyanus şeyhi öldürür. Elde ettiği tüm zenginliklerle şehir şehir dolaşmaya halka dağıtmaya halkın gönlünü almaya başlar. Öyle ki halk cömertliğinden dolayı ne istese yapar. Namı, İran şahının kulağına kadar gider. Şah durumu araştırmaları için adamlarını yollar. Bilgisine vakıf olduktan sonra sarayına çağırır konuk eder. Ancak zenginliğinin kaynağını bulamaz. Dakyanus sayısız

hediyeler getirir. Şah şaşırır. Birkaç kez daha davet eder. Her defasında değişik ve güzel hediyeler sunar. Dakyanus da şahın adamlarını davet eder, ağırlar. Şah ve Dakyanus yakınlaşırlar. Öyle ki Şah, Dakyanus'u sohbetlerinden ayırmaz. Bir gün Dakyanus saraya girer ve Şah'ı tahtında düşünceli görür. Sorar. Şah, az evvel Rum şahından bir mektup aldığını, Rum şahının kendisini haraca bağlamak istediğini, tez elden yedi yıllık haraç istediğini söyler. Ancak daha evvel böyle bir şeyin hiç olmadığını, dedelerinin Rum şahlarına hiç haraç vermediğini ve bunun mümkün olmadığını, Rum şahına karşı koyabilecek askeri gücünün de olmadığını söyler. Dakyanus Şahı teskin eder ve kendisine yardım sözü verir. Şehir şehir dolaşıp paralı asker toplar. Yedirir, giydirir, atlayıp avratlar hepsini. Sonra Şah'a savaşa hazır olunduğunu beyan eder. Şah'tan kendinin zahmet etmemesini ve kendisini başkomutan olarak atayıp sarayına dönmesini ister. O da öyle yapar. Şahın askerlerini ve kendi paralı askerlerini alıp üç yüz bin kişilik bir orduyla Rum şahını karşılar. Rum şahını yener ve Rum tahtına oturur. Bu defa kendisi İran şahına mektup yazdırır ve yedi yıllık haraç ister. Elçisi İran sarayına varınca İran şahı sevinir, müjdeli haber umar. Ne ki işin aslını öğrenince kızıp vezir ve komutanlarının tüm ikaz ve itirazlarına rağmen Dakyanus ile savaşmaya karar verir. Savaşa tutuşurlar. Dakyanus yener. Böylece Dakyanus hem Rum tahtına hem İran tahtına oturmuş olur. Halkıyla, askeriyle iyi ilişkiler geliştirir. Kendisine şehr-i Efsus'ta büyük bir saray yaptırır. Buraya yerleşir. Bir gün tahtında dalgın düşünceliyken birden tahtının altından iblis bir pir-i fani suretinde peyda olur. Cübbeli ve sarık sarkıtmış, bilgili kişi görünümünde gelir. Dakyanus hayret eder. O kadar güvenlikli bir sarayda nasıl olur da destursuz huzura kadar girebilir diye. Kim olduğunu sorar. O da "Gök Tanrısı" nın elçisi olduğunu söyler. Ne için geldiğini sorar. O da "Gök Tanrısı" nın "Yerin Tanrılığı" nı kendisine verdiğini iletmek için geldiğini söyler. Dakyanus bunu garip bulur. Ve delil ister. O da Dakyanus'un birtakım meziyetlerini ön plana çıkararak bunların ancak bir tanrıda olabileceğini söyler. Dakyanus biraz düşünür ve ikna olur. Halkı nasıl buna ikna edeceğini sorar. O da şehre yakın yerdeki denize gitmesini orada bulunan ve tüm deniz canlılarının kendisinden korktuğu bir balığı çağırmasını, hiçbir şeyden irkilmeyen bu balığa kendisinin "Yer Tanrısı" olduğunu söylemesini, böyle yaparsa o azgın balığın kendisinden korkacağını ve bunun da "tanrılığının" alameti sayılacağını söyler. Dakyanus söyleneni yapar. Balık dendiği gibi sahile yaklaşır ulur. Dakyanus diyeceğini der ve balık Allah'ın gazab etmesinden, denizi

ateşe vermesinden korkup denizin dibine kaçar. Bunu görenler bu kaçışı Dakyanus'un "tanrılık alameti" sayarlar. Dakyanus iyice "tanrı" olduğuna kendini inandırır ve sarayını halka kıblegah tayin eder. Halkı zorla putlarına taptırıp yalvartır. Dakyanus zamanla sarayından çıkmaz olur. İdari işlerini Beni İsrail soyundan, birbiriyle akraba altı gence bırakır. Bu gençlerin isimleri Yemliha, Yemlişa, Mustaliha, Ezrinuş, Merzinuş ve Sazirnuş'tur. Evvel ululuları Yemlihadır. Bu altı genç daima Dakyanus'un hizmetindedirler. Bir gün Yemliha ve Dakyanus yalnız kalır ve yemek yemektedirler. Bir sinek Dakyanus'a musallat olur. Koymaz ki yemeğini yesin. Dakyanus'un bir sineği def etmekteki acziyetini gören Yemliha o günden sonra onun tanrılık iddiasına şüpheyle yaklaşır. Gerçek tanrının ne, nasıl ve kim olabileceği üzerine kendi kendine tefekkür eder. Yemliha, bir gün yine sarayda Dakyanus tahtında uyurken yelpazeyle onu serinletir. Bu sırada bir sinek gider gelir Dakyanus'un yüzüne konar. Yemliha Dakyanus uyanacak diye korkar. Derken bir kedi Dakyanus'un üzerine atılır ve onu uyandırıp savuşur. Dakyanus adeta aptallaşır, tahtından yere düşer ve korkusundan çamaşırını kirletir. Bu hale şahit olan Yemliha, iyice soğur Dakyanus ve tanrılık davasından. Tefekkürü ile bulduğu Bir ve Kadir tanrıya gizlice dua ve ibadet etmeye başlar. Bunu fark eden rakip idareciler Dakyanus'u kışkırtır. O da başına gözcü olarak güvendiği fakat aynı zamanda Yemliha'nın da yakın arkadaşı olan Yemlişa'yı görevlendirir. Yemlişa, Yemliha'nın ibadetine tanık olur ve sorar. Yemliha anlatır ve Yemlişa da onun gibi inanır. Bu ikisi Dakyanus'tan izin alıp altı arkadaş Yemliha'nın evinde sohbet etmek için toplanmaya başlarlar. Yemliha, Dakyanus ve "tanrılık davası"yla ilgili gördüklerini ve düşündüklerini paylaşır ve hepsi de Yemliha'nın yoluna girerler. Bunlar gizlice Tek ve Kadir Allah'a ibadet ederler. Gündüzleri ise Dakyanus'un hizmetine devam ederler. Rakipler yine uz durmaz ve Dakyanus'u kendisinden başkasına taptıkları gerekçesiyle kışkırtırlar. Dakyanus, gençleri çağırır ve yakmakla tehdit eder. Onlar ise "Biz gerçek ve tek tanrıdan başkasına tapmayız." Derler. Dakyanus bu "gerçek ve tek tanrı" nın kendisi olduğunu düşünür ve onları serbest bırakır. Dakyanus bir gün ava çıkar. Çıkmadan önce de tedbir amacıyla adamlarına bu gençleri göz hapsinde tutmalarını emreder. Yemliha, durumlarının illa ki bir gün açığa çıkacağından endişe edip kaçma planı yapar ve arkadaşlarıyla anlaşır. Kendileri üzerine gözcü bırakılanlara çevgan oynamak istediklerini karşılıklı iki takım olmayı ve Dakyanus dönene kadar biraz eğlenmeyi önerir ve evvelinden bazı peşkeşler çeker. Gözcüler ikna olur. Plana göre hareket edilir ve top Yemliha'nın

takımına geçtiğinde var hızla sahanın dışına doğru altı genç atlarla kaçarlar. Gözcüler peşlerine takılır. İyice yakınlaşınca Yemliha ve arkadaşları durur ve gözcülerini imana davet ederler. Onlar kabul etmez. Ardından Yemliha ve arkadaşları gözcüleri öldürür ve kaçmaya devam ederler. İlk defa şehrin dışına çıktıklarından yol iz bilmezler. Sahralarda günlerce aç susuz dolanırlar. Yemliha, bir vakit bir çoban görür ve ondan yol iz sormak ister. Yaklaşır ve kalacak yer sorar. Çoban soruşup gençlerin ne idüğünün aslına varır. O da kendilerine katılmayı önerir. Kabul ederler. Bir mağara bildiğini, yıllardır koyunlarını orda sakladığını ve kimselerin uğramadığını söyler. Hep beraber Bicülus Dağı'ndaki o mağaraya doğru tırmanırlar. Bu arada çobanın köpeği, Kıtmir, bunların peşine takılır. Ne etseler kurtulamazlar. Ürüp dikkat çekmesinden korkmaktadırlar. Ancak köpek dile gelir ve durumunu arz eder. Onlar da onun da kendileriyle yola devam etmesine müsaade ederler. Mağaraya girdikten sonra Cebrail gelir ve kanadıyla mağara önündeki suyu çekilmiş çeşmeye ve kurmuş hurma ağacına vurur. Böylece çeşme tekrar sulanır ve ağaç taze hurma döker. Bunlardan yer içerler. Yakalanmaktan korkup içeri girerler. Durumu haber alan Dakyanus avı yarıda bırakır ve hemen döner. Peşlerine takılır. Dört bucağa asker sevk eder. Bu arada mağaradakileri uyku tutar. Altı arkadaş ve çoban Kefeytetaynuş mağaranın geniş orta yerinde, Kıtmir ise kapının ağzında uyur. Güneş her gün bunlara ilişmeden doğar ve batar. Melekler bedenleri çürümesin diye sağa ve sola çevirirler. Dakyanus sonunda saklandıkları mağarayı iblisin de yardımlarıyla bulur. Bir daha kimse kendisinden başkasına tapmasın diye onlara azap etmek ister. Mağaraya yaklaşınca kapıda Kıtmir'i görür. Hareket etmediğini görünce yaklaşır. İçeri girer ve hepsini gözleri açık şekilde fakat kendisine tepkisiz bulur. Korkudan hepsinin öldüğünü düşünür ve onların zaten azaplarını bulduğunu düşünür çıkar. Askerlerine mağaranın ağzını kireç taşıyla örmelerini emreder. Öyle de yapılır. Vadesi yeter ve Dakyanus ölür. Nice kişiler yerine şahlık sürer. Allah, mağara arkadaşlarının uyanmasını diler ve ilkin Yemliha uyanır. Diğerleri uyurken mağaranın ağzına doğru ilerler. Büyük bir kısmının kireçle örüldüğünü küçük bir kısmının yıkılmış olduğunu görür. Hayret eder. Mağaranın dışına bakar su çekilmiş ve ağaç kurumuştur. Anlam veremez içeri döner ve arkadaşlarını uyandırır. Birbirlerine ne kadar uyuduklarını sorarlar. Acıktıklarını fark ederler. Yemliha az evvel gördüğünü anlatır. Yemliha çobanın kıyafetlerini sırtına geçirir ve biraz ekmek yiyecek almak için şehre iner. Şehrin kapısına varınca kapıda bir alem görür üzerinde "Lailaheillallah, İsa Ruhullah" yazmaktadır. Ordan

geçen birine bunun ne demek olduğunu sorar. Adam durumu anlatır. Hayretler içinde daha dün çıktıkları şehrin değiştiğini görür. Bir fırına girer ve ekmek ister. Dakyanus'un bastırdığı parayı çıkarır. Dakyanus parasını gören fırıncı nereli olduğunu sorar. O da o şehir halkından olduğunu söyler. Paranın devrin hükümdarının parası olmadığını, parayı nerden bulduğunu sorar. Hazine bulduğundan şüphelenir. Arada niza olur. Çarsı esnafı gelir tartışma büyür. Asker çağrılır. Yemliha hükümdarın huzuruna çıkarılır. Şehirde iki hükümdar vardır. Biri yahudi biri müslümandır. Bu müslüman olan hükümdardır. Yemliha'ya sorular sorar, onu sıkıştırır. O ise Dakyanus'un hala hayatta olabileceğinden şüphelenir ve ihtiyatlı konuşur. Evinin o şehirde olduğunu, karısı ve çocuğunun olduğunu, doğru söylediğini dillendirir. Başlarından geçenleri anlatır. Hükümdarın yanındaki İncil bilginlerinden biri böyle bir olayı kutsal kitaplarında okuduğunu söyler. Hükümdar Yemliha'dan söylediklerini ispat etmesini, evini bulup göstermesini ister. Yemliha ile birlikte adamlarını yollar. Ne ki bu şehir Yemliha'nın şehrine hiç benzemez. Allah, Cebrail'i göndererek yardım etmesini emr eder. Genç bir adam suretinde gelen Cebrail yolu gösterir ve kaybolur. Kapıyı çalarlar ki ev halkı, bir yaşlı adam ve üç genç sofradalar. Yemliha'ya ne istediğini sorar yaşlı olan. Burasının kendi evi olduğunu söyler Yemliha. Neden senin olsun, diye çıkışır yaşlı adam. Bura benimdir, ata babamdan kalmıştır, diye ekler. Derken bu garabet açıklığa kavuşsun diye onu ve dışarıda bekleyenleri eve alırlar. Yemliha durumu anlatır. Gözüne evin ortasındaki ardıç ağacından direk çarpar ve bunu buraya ben diktim altında on küp Dakyanus altını vardır der. Bakarlar ki Yemliha doğru çıkar. Evin yaşlı adamı bir deri bir kemik kalmış babasını getirtir. Adam öyle ki artık sütle beslenir. Sütünü emdikten sonra kendine gelir. Bu Yemliha'nın oğludur. Babasını tanır ve sarılır. Ağlaşırlar. İş açığa kavuşur. Haber şehirde tez yayılmaya başlar. Halk Yemliha'nın evine doluşup ziyaret eder el etek öper. Sonra hükümdar diğerlerini de görmek istediklerini, tüm halkın bir mucizenin bu canlı şahitlerini görmek istediklerini söyler. Yemliha kabul eder ve dağın eteklerinde onları eğler. Önden kendisi gidip durumu bir de onlara anlatacak sonra işaret edecek ve halkın mağaraya girmesine izin verecektir. Ne ki Yemliha'yı gören arkadaşları, çok korktuklarını, kendisini bir daha görmeleri halinde kendi canlarını Allah'a adak verdiklerini söylerler. Halkın kendilerini ziyaretgah haline getirip Allah'ı unutmasından endişe ederler ve halkın huzuruna çıkmazlar. Hükümdar ve yanındakiler uzun süre mağaradan kimse çıkmayınca merak eder ve mağaraya

girerler. Kıtmir de dahil hepsinin ruhlarını teslim ettiklerini görürler. Hükümdar bu tenler çürümesin diye tabutlarını ip ile tavandan astırıp havada sabitler. Ertesi gün Yemliha hükümdarın rüyasına girer ve azap çektiklerini tenlerini toprağa vermesini ister. Hükümdar tek başına gider her birinin cesedini gül ile yıkar ve kefenleyip defn eder. Sonra halk bu mucizeyi unutmasın ve ibret olarak sonsuza kadar kalsın diye buraya bir mescit yapmak ve kitabe yazdırmak ister. Ancak bu defa şehirdeki yahudiler bu kişileri sahiplenir ve: "Onlar bizdendi!" der. Bir tartışmadır çıkar ve savaşa dönüşür. Müslüman hükümdarı yahudiyi yener. Ve onun dediği olur. Oraya bir mescit yapılır ve tarihiyle birlikte tüm olay ve kişiler mermer bir kitabeye kazdırılır.

1.6. ESERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ

Eserin aslını görmediğimiz ve çalışmayı elektronik kopyası üzerinden yürüttüğümüz için eserin fiziki görünüşüyle ilgili bazı bilgileri eserin aslının muhafaza edildiği Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümü kataloguna dayanarak vereceğiz. Eserde filigranlı kağıt kullanılmıştır. 77 yapraktan oluşmaktadır. Ekserisi harekeli nesih yazıyla yazılmıştır. Yalnız, 12b-21a arası harekesizdir. Eserde bölüm başlıkları Farsça ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Başlıkların bazılarının tamamen silindiği görülmektedir. Ayrıca olaylar anlatılırken yer yer Kur'an ayetlerinden deliller getirilmiş bunlar da yine kırmızı mürekkeple yazılmışlardır. Kağıt boyutu 209x149 mm, yazı alanı boyutu 171x102 mm'dir ancak 42a'dan sonra yazı alanı ölçüleri141x75 mm'dir. Birkaç sayfada 14 olmakla birlikte her sayfada 15 satır bulunmaktadır. İncelemeye esas olarak aldığımız Türkçe yazılmış 2228 beyit bulunmaktadır. Toplamda 25000 civarında kelime bulunmakla birlikte, dizine de girdiği şekliyle, tekrarlardan arındırınca incelemeye esas 8000 civarında kelime kullanılmıştır.

1.7. BAZI ÖNEMLİ NOTLAR

1.7.1. İMLA İLE İLGİLİ NOTLAR

1.7.1.1. Türkçe Kelimelerin Yazımıyla İlgili Konular

i/e Tercihi

Bu fonetik bir husus mu yoksa bir imla problematiği mi hala aydınlığa kavuşmuş değildir. İnceleme bölümünde ilgili başlık altında bu konu incelenmekle birlikte bir kere de burada zikretmek isterim.

Tüm tarihi ve modern Türk lehçelerinde görülen bu durum ile ilgili olarak şunu söyleyebiliriz ki Eski Anadolu Türkçesinin genel karakteristiği *i*'den yanadır. Bu hususta Mehmet Dursun Erdem ve Münteha Gül'ün ilgili makalesinin[2] incelenmesi bu çalışmanın metin ve inceleme bölümlerinde konuyla ilgili bulunan alanlardaki tercihimizi de aydınlığa kavuşturacaktır.

İki Harekelilik

İki harekelilik EAT dönemi eserlerinde görülen bir durumdur. Özellikle i/e tercihi sözkonusu olan kelimelerde görüldüğü terpit edilmiştir. Bizim metnimizde de i/e tercihli kelimelerde görülmüştür. Bu gözlemlerimizi Metin bölümünde sonnotlarda gösterdik.

İki harekelilik metnimizde sadece i/e meselesinde değil EAT için karakteristik olarak yuvarlak ünlülü olarak kabul edilen ve XVI. yüzyıldan itibaren düzlük-yuvarlaklık uyumuna giren ekler için de sözkonusudur. Bu şekilde kaydedilmiş kelimelere de yine Metin bölümünde sonnot düşüldü.

İki Yazımlı Türkçe Kelime ve Ekler

Türk dilinin bu evresinin Batı Türkçesi (Oğuz Lehçesi) için ilk yazılı örneklerin verildiği bir dönem olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden EAT'de, özellikle eklerin, Oğuz lehçesinin farklı ağızlarından kaynaklı olarak farklı varyantlarının bulunduğu bilinmelidir. Fakat bizim incelediğimiz eserin telifi Anadolu'ya gelişten iki asır sonra istinsahı dört buçuk asır sonra olduğu için artık bazı standartları yakalaması

[2] Erdem, M. D., & Gül, M. (2006). Kapalı e (ė) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi. Karadeniz Araştırmaları Dergisi(11), 111-148.

beklenirdi. Anlaşıldığı kadarıyla İstanbul'un düşürülmesiyle girilen siyasi süreç kültürel süreci de daha standartlaşmaya götürmüştür. Öncesindeyse sanırız ağız özelliklerinin yazıya aktarılabildiği bir yazım görüyoruz.

Metnimizdeki ikili ve hatta üçlü yazımı bulunan kelime ve ekleri dizin ve sözlük bölümlerinden rahatlıkla takip edebilmekteyiz. Ayrıca bu farklılıaların önemli bir kısmına inceleme bölümünde de metinden örnekler verilmek suretiyle işaret edilmiştir.

1.7.1.2. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı İle İlgili Konular

Birkaç kelime dışında Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında bu dillerin imlasına uyulmuştur. Bir iki kelimede ise imlaya uyulduğu halde harekelendirme kök dilin telaffuzuna göre değil Türk dilinin telaffuzuna göre yapılmıştır. Bazıları bir yazım hatası olmak üzere -ki bir ikisi dışında bu örneklerin hepsi noktalı harflerin noktalarının konmamasıyla veya tersiyle ortaya çıkmış hatalardır- nadiren kök dilin yazım ve seslendirilmesine aykırı duruma tesadüf edilmiştir.

Kök dilde şeddeli olan bazı kelimeler metinde bazen şeddeli bazen şeddesiz yazıldığı için biz de metindeki yazımı esas alarak çevriyazıya geçirdik.

1.7.1.3. Diğer Bazı Notlar

Metinde çift ünsüzle biten tüm kelimeler tek sükun (cezm) işaretiyle gösterilmiştir.

Harekesiz kısımlarda metnin çevirisinde Osmanlı Türkçesi yerine *"-sar, avuz, -evüz"* gibi Eski Anadolu Türkçesinin ayırıcı özellikteki ekleri görüldüğü için Eski Anadolu Türkçesi esas alınmıştır.

1.7.2. SESBİLGİSİ İLE İLGİLİ NOTLAR

Türkçe Asli Uzun Ünlüler

Türkçe kelimelerde görülen asli uzunluklar tıpkı *i/e meselesi*nde olduğu gibidir. Yani özellikle İslamlığın kabulünden sonra geçtiğimiz yazının imkanları ve Türkler tarafından bu yazının kullanılış kaideleri, yazıda İslami dönemin başından Latin ve Kiril harflerine geçişe kadarki tüm evre boyunca, Türkçeyi; dil tarihi, dilin gelişimi, yapı ve biçim bilgisi hususlarında araştırmacılar için çetrefilli hale getirmiştir. Arap alfabesinin okutucu harflerinin (*hemze, elif, vav, ye* ve *he*) Türkçe sesli harfleri göstermek için kullanılışındaki düzensizlik hangi kelimenin Türkçe asli uzun ünlüyü taşıyıp hangisinin taşımadığını anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu hususta Talat Tekin'in *"Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler"* çalışması ve Gürer Gülsevin'in *"Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine"* başlıklı makalesi okunmalıdır.

Biz bu çalışmada Türkçe kelimelerdeki uzun ünlüler meselesindeki tercihimizi ancak *med, dikine üstün, dikine kesre* işaretleri kullanılan Türkçe kelimeler ile i/e meselesinde bu çalışmanın çeşitli yerlerinde defaatle bahsi açılan hususlarda kullandık. *Dikine üstün* ve *dikine esre* işaretlerinin olması Türkçe kelimelerdeki *a, e, ı* ve *i* sesleri konusunda işimizi kolaylaştırıken *o, ö, u* ve *ü* sesleri için kullanılan ötre işaretinin başka bir biçimi kullanılmadığı için bu seslerin uzunluğu hususunda çevriyazımızda herhangi bir işaretleme yoluna gitmedik. Bu konuyu *Türkçe kelimelerin ikili kullanımları* konusuyla beraber değerlendirmekte fayda olduğu kanaatindeyiz.

Bu hususta şunu da dile getirmek gerekiyor ki bizim uzun ünlü ile çevriyazıya aldığımız Türkçe kelimelerin hepsinin asli uzun ünlü olduğunu iddia edemeyiz. Zira bu durum asli uzun ünlü olabileceği gibi imale sebebiyle de olabilir. Fakat hangisinin hangi sebeple uzatıldığı konusunda kesin ifadeler yanlış olur kanaatindeyiz. Şair bu eseri nazma dökerken aruz kalıplarına çok fazla bağlı kalmadığını ifade etmiştir ki bu konu yukarıda zikredildi. Dolayısıyla biz bu çalışmada yine de metnin orijinalindeki imlaya bağlı kalarak çevriyazıya uzun ünlü ile almayı uygun bulduk.

1.7.3. ŞEKİLBİLGİSİ İLE İLGİLİ NOTLAR

1.7.3.1. Nezaket Dili

Büyük medeniyetler kurmuş milletlerin hemen hepsinin dillerinde görülen bir hususdur ki; bir kişinin karşısındakine siyasi, askeri ve sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik ast-üst ilişkilerinde kullanıldığı saygı belirten ifadeler vardır. Bu ifade biçimleri kendisini sadece kalıplaşmış hitaplarda göstermeyip zamirlerde de gösterebilmektedir.

Eski Türkçede, Orhun Kitabelerinde temadan ötürü bu durum görülmez çünkü metni yazdıran üst pozisyonda olup alt pozisyonda olanlara hitap edilmektedir (YAYLAGÜL, 2005). Oysa bahsini ettiğimiz konu altların üstlere karşı bir ifade biçimiyle ilgilidir. Ancak Uygur yazısıyla yazılı dönemden itibaren bu durum takip edilebilmektedir. Bu konuyla ilgili Özen Yaylagül'ün *"Eski Türkçede Nezaket İfadeleri"* başlıklı makalesi ilgilisine faydalı olacaktır.

Çalıştığımız metinde ise Dakyanus Şeyh'e ve Havil ile diğer arkadaşları da Yemliha'ya ikinci çokluk kişi zamiri ve ekleriyle hitap etmektedir.

1.7.3.2. Zamirlerin Çekime Girmesi

Metnimizde *ben* ve *sen* zamirleri yönelme eki aldığında, Eski Türkçe döneminden getirilen ve günümüzde de sürdürülen biçimiyle, bu zamirlerin son sesi olan *–n* ve Eski Türkçe dönemi yönelme eki olan *-ga, -ge*'nin ilk sesi birleşip kaynaşmış ve zamanla da *ñ*'nin *n*'leşmesiyle günümüzdeki yazım ve seslendirim biçimini almıştır. Ancak günümüzde Anadolu ağızlarının birçoğunda hala bu iki zamirin *ñ*'li olarak telaffuz edildiğini ve bazı ağızlarımızda da *bene, sene* biçiminde söylendiğini de ilave etmek gerekir.

Zamirlerin çekime girmiş biçimleri konusunda en ilginci hiç şüphesiz bütün Türk dilbilimcilerinin üzerine eğildiği üçüncü teklik kişi zamiri olan *"ol"* zamirinin çekimidir. Yalın hali dışında bu zamir tüm çekimlerinde *"*a-"* şeklini almıştır. Bu durumun izahı güç görünmektedir. Yalın haldeyken ise "*ol*" yaygın olarak görülürken metnimizde "*o*" biçiminin ise yalnızca işaret sıfatı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Üçüncü çokluk kişi ise "*olar*" ve "*anlar*"dır.

1.7.3.3. Arkaik (Eskil) Ögeler

Türkçe için Eski Türkçe evresinden Eski Anadolu Türkçesinin bitimi sayılan XV. yüzyılın ortalarına kadar kullanılıp sonraki dönemde yazılı kaynaklarda rastlanmayan kelimeler için kullanılan bu terim için uygun pekçok kelime metnimizde bulunmaktadır. Bu kelimeler için ayrıca bir işaretleme yoluna gidilmedi ancak bahsini ettiğimiz bu kelimeleri dizin ve sözlük bölümlerinden takip etmek mümkündür.

1.7.3.4. Eklerin İki Biçimli Kullanımı

Metnin bazı kısımlarında ve tüm yazıcılarda görülmek üzere gözlemlenen bir başka ilginç biçim özelliği ise aynı ekin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü kullanımlarıdır. Öyle ki bu durum aynı dizede dahi görülebilmekte ve bu aşağıda da örnekleri verildiği üzere pek çok dizede görülmektedir.

*Ārturıvirgil benüm tevḥīd**im**i*	*Zāyıl eylegil ḳamu taḳlīd**üm**i (2a-1)*
*El**iñ** ayāġ**uñ** senüñ baġlu durur*	*Yoḳluġuñdan çigerüñ ṭaġlu durur (4b-14)*
*Bunı ‘ālim aña ma‘lūm eyle**dü**ñ*	*Bu ikiye gerçi birden söyle**di**ñ (6a-14)*
*Şeyḫe ṭaḳyānūs didi kim yıḳ**alım***	*Şeyḫ kilīde didi nice çıḳ**alum** (7a-6)*
*Niçe and içdüñ ḥaḳ’a nez̲r eyle**diñ***	*Virürem ṭutam murādum vir di**düñ** (9b-12)*
*Lutf-içūn ‘ālimdür ol ḥāli bil**ür***	*‘Āṣī olsa da murādını vir**ir** (37a-7)*
*Eyitdi yemlīşā ki gerçek söyle**düñ***	*Her ne vaṣf it**diñ** ve şerḥ eyle**diñ** (39b-8)*
*Ol mekes-le ol çetükden ḳorḳ**duġ**ın*	*Anlaruñ elinde ‘āciz ḳal**dıġ**ın (41a-6)*
*Ellerin öp**üp** ziyāret idevüz*	*Yine dön**üb** şehre gel**üp** gidevüz (70b-5)*

1.8. METİNLE İLGİLİ NOTLAR

Metin bölümünde sayfaların ilk satırında sayfa sayısı bulunmaktadır. 1b, 21a, 43b... gibi. Beyitlerin her iki dizesi orijinal metinde olduğu gibi aynı satırda yer aldı. Beyitlerin sol yanında o beyitin sayfa içerisindeki sıra numarası ve sağ yanında da bütün metin içerisindeki sıra numarası verildi.

İnceleme-metin veya dizin-metin karşılaştırması yapmak isteyenler, inceleme bölümünde metin sayfa numarası ile beyitin sol yanındaki beyit sayfa sıra numarasını ve dizin bölümünde de beyitlerin sağında bulunan beyitin bütün metin içerisindeki sıra numarasını dikkate alacaklardır.

"Metin" bölümünde bu çalışmayı inceleyenlerin mutlaka dikkat etmesini istediğimiz, önemli gördüğümüz imla, ses ve şekil özellikli kelimelere sonnot eklendi.

Metindeki Farsça başlıklar ve Kuran ayetleri orijinalinde kırmızı mürekkeple yazılmış olup biz de metin çevriyazıya aldık ancak bu verileri numaralandırmadık ve Türkçeye de çevirmedik.

Çevriyazı metni hakkında her şeyden önce şunu belirtmek gereklidir ki bu çalışma bir dilbilgisi çalışmasıdır. Metnin çoğunluk kısmı harekelidir ki doğrusu bu da bizim düz ve yuvarlak ünlüler konusunda tercih kullanmamızı kısıtlamaktadır. Bu çalışma bir dilbilgisi çalışması olduğu için müstensih kaynaklı farklılıkların tamamına yakını çevriyazıya aynen geçirilmiştir. Kimlikleri, yaşları, eğitim düzeyleri, yaşadıkları çevre ve daha da önemlisi hangi zaman dilimlerinde yaşamış oldukları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığımız birkaç müstensih tarafından kaleme alınan bu eser hakkında yorum yapabilmek için müstensih hatalarının ve tercihlerinin aynen çevriyazıya aktarılması gerekmekteydi.

*"i-"*si düşmüş *ise, ile, iken* gibi edat ve bağlaçlar yardımcı ünsüzle köke getirildiklerinde, "ا" (elif)'siz yazıldıklarında veya kökteki son harfin harekesiyle yazıldıklarında; *-(y)lA, -(y)sA, -(y)ken* şeklinde çevriyazı metnine alındı.

Ne sözcüğünün kaynaşıp birleştiği ve tek harekeyle yazıldığı biçimlerde *n'* olarak çevriyazıya alındı. *N'eyleyem, n'idelüm, n'oldı* vb.

Arapça ve Farsça kelimeler çoğunlukla kök dildeki telaffuzları da dikkate alınarak çevriyazıya geçirildi ancak *ʻömr, ʻöẕr, ḥökm, ḥörmet* gibi bazı kelimelerde harekelendirme de uygun olduğu için bugünkü Anadolu ağızlarındaki telaffuzları da dikkate alınarak Türkçenin ses özelliklerine uygun olarak çevriyazıya alındı.

Arapça ve Farsçada ön ek veya son ek mahiyetindeki edatlar kelimeyle bitişik yazıldı. *lānaẓīr, bīmeded, lemyezel, derezel* vb.

1.9. SÖZLÜK VE DİZİN İLE İLGİLİ NOTLAR

Sözlük hazırlanırken günümüz Türkiye Türkçesinde sık kullanılan ve gayet iyi bilinen kelimeler kök dili herhangisi olursa olsun sözlüğe alınmadı. Sözlüğe özellikle günümüzde kullanılmayan veya ağızlarda olmak üzere ender rastlanan kelimeler ve günümüzde kullanım dışında olan söz öbekleri ve deyimler eklendi. Ses değişikliğine uğrayan Türkçe kelimeler ve diğer dillerden geçmiş kelimeler de sözlüğe alındı.

Dizin hazırlanırken kelime ve kelime grupları bir arada dizilmiştir. Kelimeler, kelime köklerine göre gruplandırılmadı. Bunun yerine metinde geçtiği biçimiyle yani ekleriyle dizine eklendi. Metinde sadece bir iki yerde geçen ve bir kelime grubu içerisinde yer alan kelimeler tekrar dizine alınmadı. Dizinde metnin sayfa ve sayfadaki beyit numarası yerine metin beyit numarası kullanıldı. Örneğin; *2a-1* yerine dizinde *16* yazıldı. Dizin-metin karşılaştırması yapılırken metnin sağ tarafında bulunan beyit numaraları esas alınmalıdır.

METİN

1b

1	Ḫātırım keştīsine ḳıldum naẓar	Kim ṭolū içi ḫuṭūr-ıla ḫaṭar	1
2	Ḥöcreler ṭōlū çū ‘ışyān defteri	Boş degil hergiz fesād işden biri	2
3	Ḳabladı ben ġāfili ḥırṣ u ḥased	Küfre mulḥaḳ oldı terkīb-i cesed	3
4	Kibr ü kīn-ile ġażab āldı bunı	Nereden bulam necāte yol ḳanı	4
5	Ḫayra niyet eylesem nefsüm bozar	Fikrüme kendü hevāsını yazar	5
6	Dil ḫalāṣ olmadı ḥālā ya‘nīden	Nicesin bula eser ol ma‘nīden	6
7	Nefis baña şol ḳadar ġālib durur	İçüm i ṭaşum hevā ālub durur	7
8	Bīnevā vü bīkes ü eksüklüyem	Her hevā-yıçūn hevesden yüklüyem	8
9	Düşmişem bu ḥāl-ıla girdāba ben	Ḳıl ‘ināyet olmışam ġarḳ āba ben	9
10	N’eyleyem ī pādışāh-ı bīzevāl	Ki sen ḳadīm sen lemyezelsin lāyezāl	10
11	Bilürem ‘ışyāna ġarḳ oldı özüm	Raḥmet it kim saña ṭutmışam yüzüm	11
12	Ḳamu ḫalḳ ṭā‘at iletse dergāha	Cümlece ben cürüm iledem sen şāha	12
13	Bilmişem yoḳdur ḳapuñda hīç red	Ḳalmışam bu yolda ‘āciz bīmeded	13
14	Hem ümīdüm bu durur merḥūm olam	Ol degil ḳapuñ ki ben maḥrūm olam	14
15	Baña luṭfuñ mürşid it ī bīniyāz	Bu ‘alāyıḳdan beni it bīniyāz	15

1	Ārturıvirgil benüm tevḥīdimi	Zāyıl eylegil ḳamu taḳlīdümi[1]	16
2	Sensüz olan lafẓı virme dilime	Kim Sen’üñ ‘ilmüñ anuñla biline	17
3	Vir ṭāġılmayam bu ben āvārayı	Çāre it ḳoma bu ben bīçāreyi	18
4	Gerçi şādır olsa benden her günāh	Çūn nedāmet ḳılsam itsem her gün āh	19
5	Yā ‘afuvv’e-l ‘afuv ‘afv eyle ānı	Yā Ġaniyy’e-l Aġniyā şād it beni	20

[2]

6	Nice devr ėtdi[3] zemīn u āsumān	Niçe kez buldı tebeddül bu cihān	21
7	Gerdiş-i gerdūn iş-gerdāndur[4]	Cümle ḫalḳ bu işde sergerdāndur	22
8	Devr idelden berü bu çarḫ-ı ‘acīb	Kime luṭf u kime ḳahr ider naṣīb	23
9	Kime kibriyetle ḫōdbīnlik virür	Kime tevḥīd-ile rehbīnlik virür	24
10	Kimine şāhlıḳ virür küfr itdürür	Kimine bir ḥabbesüz şükür itdürür	25
11	Nice şāhlar büldi şāhlıḳdur belā	Çāre bulmaz[5] kim belādan ḳurtula	26
12	Niçeler şāhlıḳda benlik buldılar	‘Āṣī olub kendilerüñ şāndılar	27
13	Kendülere ḫalḳı bunlar ṭābdurur	Ādemi gör nice ġafletde dürür	28
14	Benligidür ḳılan iblīsi la‘īn	Ṣıdḳıdur ṣıddīka irgüren yaḳın	29

1	Cümleden olan murād ıẓhār-ı Ḥaḳ	Bilinür eşyāya hem āṯār-ı Ḥaḳ	30
2	Mebdeyi Ḥaḳ olanuñ ḥaḳdur sözi	Ḥaḳ ṣırāṭından gelür dā'im izi	31

[6]

3	Bu durur ol kim ḥikāyet itmişem	Rāvīden gerçi rivāyet itmişem	32
4	Her muḥaḳḳıḳ işidüb ḥayrān ḳala	Ehl-i ḥāl her dem ānı seyrān ḳıla	33
5	Gerçi kim āsāndur şerḥ eylemek	Rāvī naḳl itdügini naẓm eylemek	34
6	Ehl-i dāniş ne'ydügini bileler	Ger ḫaṭā vü sehv ola ṣaḥ ḳılalar	35
7	Ka'b'u-l Aḫbār'dan rivāyet olınan	Nüsḫa'da bürhān-ı āyet bulınan	36
8	Naẓm ideyin ben ānı mīzān-ıla	Sen teferrüc eyle çeşm-i cān-ıla	37
9	Kim zamān-evvelde çarḫ-ı āsiyāb	Getürüb giderdi şāhları çāb	38
10	Dilde ẕikr olan ki Taḳyānūs[7] ādemi	Pārs nevāḥīsinde bir çōbān-ıdı	39
11	Pārs şāhınuñ ḳoyunın ücrete	Güderdi ālub naẓar ḳıl ḳudrete	40
12	Cümle-i çōpāna ḥākim düşdi ol	[8]	41
13	Ketḫuzā olmış-ıdı aġnāma hem	Ṭābmadı bir vech-ile aṣnāma hem	42
14	Gerçi kim çōbān-ıdı ṭāġī idi	Ḫālıḳ'a 'āṣīlara yāġı idi	43

3a

1	Seyr-iderken ṭāġ içinde bir zamān	Yolı bir yāruġa oġrar nāgehān	44
2	Gördi kim yir yāruġında görinür	Çūn naẓar ḳılub görür bir levḥ ṭurur	45
3	Girdi ol levḥi eline aldı ol	Bir naẓar üstine ānuñ ṣāldı ol	46
4	İki yüzi bile yazılu ṭılısım	Bilmedi nādur[9] bu kim ide ḳısım	47
5	Aldı levḥi ṣāḳladı ol bir zamān	Ḳanda bir ‘ālim gişi ṭuysa hemān	48
6	Sırr-ıla varur ānı ārār ıdı	Bu ne levḥdür deyüben ṣorar-ıdı	49
7	İstedi çoḳ ānı oḳur bulmadı	Niçe ‘ālim gördi ānı bilmedi	50
8	‘Āḳıbet bir gişi buldı söyledi	Levḥi maḫfī çıḳarub ‘arż eyledi	51
9	Ṣunuban levḥi eline aldı ol	Baḳdı bilemedi ḥayrān ḳaldı ol	52
10	Didi bunı bilmez illā bir gişi	‘İlm i ḥikmetdür müdām anuñ işi	53
11	Nesne yoḳ ‘ilmi-le ānı bilmeye	Ḳalmaya müşkül ānı ḥall ḳılmaya	54
12	Fāżıl u dānā vü ‘ālim pīrdür	Rūz u şeb ‘ilm ü işi tedbīrdür	55
13	Mışır şehrinde vaṭan ṭutmış durur	Bu fünūnuñ ġavrine yetmiş dürür	56
14	Ol virür levḥüñ żamīrinden ḫaber	Ol bilür nādur bu eşkāl u ṣuver	57
15	Bunı ma‘lūm itmege oldur sebeb	Bilmeg isterseñ ānı eyle ṭaleb	58

3b

1	İtdi Ṭaḳyānūs'a bunuñ sözi kār	Eyledi cümle işini tārumār	59
2	Vardı buldı şāh-ı Pārsuñ ḥācibin	Āña ışmarladı[10] ḳoynuñ[11] cümlesin	60
3	Bīḳuṣūr aġnāmı teslīm itdi ol	'Azm-ı Mışır ėtdi[12] ve gitdi ṭutdı yol	61
4	Gördi kim Mışr'a gider bir kārubān	Levḥi aluban bile oldı revān	62
5	Kārubān bir niçe müddet gitdiler	Çūn diyār-ı Mışr'a irüb yitdiler	63
6	Varuban çūn Mışr'a yetişdiler bular	Ol gice kārbānsarāyda ḳondılar	64
7	Girdi Ṭaḳyānūs ṣabāḥ şehr-içine	Şeyḫ ārar bu levḥ remzini bile	65
8	Cüst u cū ide maḥalle ḳomadı	Anda vaṣfı ile şeyḫi ṣormadı	66
9	Ṭurmadı beş gün dün ü gün aradı	Ger 'Amr-ı Umeyye olsa āradı	67
10	İrmedi üşenmedi cehd itdi ol	Hem sebeb cehd oldı buldı şeyḫe yol	68
11	Kime ḳısmet yine cehd-ile olur	Ḳısmet olan yine cehdsüz de bulur	69
12	Ḳısmete dirler bu cehdde sāyedür	Olur evvel ḳısmet andan sāyedür	70
13	İrdi Ṭaḳyānūs şeyiḫ ḳapusına	İtdi ıḳdām varmaġa ṭapusına	71
14	Ḳapuda olan işāret ḫalḳasın	Taḫtaya urub çıḳardı āvāzesin	72
15	Çıḳdı ḫıdmetkār ol dem gördi	Kim dürür nedür murādı ṣordı	73

1	Didi Ṭaḳyānūs ḫıdmetkārına	Ḥasretüz şeyḫüñ bu dem dīdārına	74
2	Gice gündüz gitmişem dört ay tamām	Zaḥmetümden ġayrı idüb terk-i maḳām	75
3	Ḳamusı şeyḫüñ yüzin görmeg-içūn	Ḫāk-i pāyına yüzüm sürmeg-içūn	76
4	Ger icāzetden eşer īrgüresin	Ḫıdmetüñe nice ṭuram göresin	77
5	Gitdi ḫādim içerü[13] bu ḳaldı	Vardı şeyḫe didi destūr āldı	78
6	Geldi Ṭaḳyānūs'ı aldı içeri	Şeyḫ ḥużūrına yetişdi yöriyü	79
7	Īrdi şeyḫüñ öpdi elin ḳodı bāş	Bāşladı sırrını levḥüñ ėtdi fāş	80
8	Ṣoñra levḥi çıḳarur şeyḫe ṣunar	Şeyḫ alur levḥ yüzine eyler naẓar	81
9	Diḳḳat-ıla bir daḫı eyler naẓar	Levni taġbīr oluban ider ḥaẕer	82
10	Baḳdı Ṭaḳyānūs şeyḫüñ yüzine	Ṭūş geldi gözi şeyḫüñ gözine	83
11	Nefret ėtdi şeyḫüñ dönderdi yüzin	Aylamadı ol yaña her gözin	84
12	Gördi Ṭaḳyānūs şeyḫi oldı melūl	Bilmedi niçūn yüzin dönderdi ol	85
13	Didi Ṭaḳyānūs ki ī şeyḫ-i 'azīz	Levḥde[14] yazılmış ne varsa bilesiz	86
14	Baña bu vech-ile baḳmaḳdan sebeb	N'ola deyü ṣormaġı ḳıldum ṭaleb	87
15	Yoḫsa yüzümde nişān mı gördiñiz	Nesne añlayub yüzi dönderdiñiz	88

4b

1	Luṭf idüb levḥüñ żamīrin söyleñiz	Şeklüñ aḥkāmını ma‘lūm eyleñiz	89
2	Didi Ṭaḳyānūs’a şeyḫ ī kim cüvān	Levḥ sırrını saña idem ‘ayān	90
3	Hem-ezel bu levḥ saña olmış naṣīb	Līki noḳṣānı saña var ī ġarīb	91
4	Söyledigimden melālet görinür	‘Āḳıbet saña ḍalālet görinür	92
5	Ī dirīġā ki senüñ gibi cüvān	Ḫūb ṣūrat servi ḳāmet pehlüvān	93
6	Ḫālıḳ’a ‘ışyān idüb mel‘ūn ola	Ḥaḳ cemālın görmeye maġbūn ola	94
7	Şol ḳadar benlik saña ġālib ola	Defter-i ‘isyān-ıla ‘ālem ṭōla	95
8	Ṣoñra her kimse senüñ āduñ aña	Deye kim Ḥaḳ la‘neti olsun aña	96
9	Çūnki Ṭaḳyānūs şeyḫden bu sözi	İşidüb maḥzūn dil-giryān özi	97
10	Didi şeyḫe ī ‘azīz-i pürḫired	Bu nedendür kim ider Ḥaḳ bizi red	98
11	Ben otuz yıldur ‘ibādet iderem	Kendime ẕikrini ‘ādet iderem	99
12	Hīç ırāḳ eylemezem Ḥaḳ’dan beni	Nite merdūd ide bu ḫalḳdan beni	100
13	Didi Ṭaḳyānūs’a şeyḫ kim ī fużūl	Ṣanma ṭoġruldum Ḥaḳ’a oldum ḳabūl	101
14	Eliñ ayāġuñ[15] senüñ baġlu durur	Yoḳluġuñdan çigerüñ ṭaġlu durur	102
15	Niçe biñ niçe biñ perde var sen görmedüñ	Māl-ı bīḥad-le meliklik[16] sürmedüñ	103

5a

1	Devlet el virdükce ḥüküm eylemediñ	Öldürüñ deyü emr idüb söylemedüñ	104
2	Görmedüñ bu ẕikr olanuñ birini	Ḳılmaduñ hīç bunlaruñ tedbīrini	105
3	Māżīñ-ıla ḫūb ṣanduñ ḥālıñı	Bilmedüñ ḳalbüñde istiḳbālüñi	106
4	Māl u ni‘met-le meliklik bulasın	Fikir ider misin ki sen hīç ölesin	107
5	Pes neden ṭoġrı olasın sen ḥaḳā	Görmedüñ her işde Ḥaḳḳ’ı muṭlaḳā	108
6	Didi Ṭaḳyānūs ki ḥāşā gelmeye	Bu ki sen dirsin bu bende olmaya	109
7	Ẓāhirā özüm nice ōda ātam	Aṣlı ḫākem dimeyem ōda ātam	110
8	Didi şeyḫ biñ yıl ‘ibādet idesin	‘Āḳıbet bu kim cihāndan gidesin	111
9	Māl u milk ü ḥökme baḳub Ḫālıḳ’a	İdesin ‘ışyān küfrān Rāzıḳ’a	112
10	Benligüñ bendinde bende olasın	Nefsüñe oyub ne dirse idesin	113
11	Didi Ṭaḳyānūs’a Ṭaḳyānūs didi	Dil-ile gitmeye dilimden didi	114
12	Līki göñlinde hemān seyrī idi	Bāṭını şer ẓāhiri ḫayrī idi	115
13	Didi kāşke levḥi ben bulmayadum[17]	Gerçi kim buldum velī almayadum	116
14	Ḥāliyā aldum naẓar ḳıl ḳudrete	‘İlmin istemekde düşdüm miḥnete	117
15	Levḥ-içūn çekdüm niçe dürli belā	Daḫı ne gösteriserdür kim bile	118

5b

1	N’oladı gelmeyedüm[18] şeyḫ ḳātına	Oġramayadum[19] bu levḥ āfātına	119
2	Bu ḫaberler gözleri giryān ider	Yürege ōd bıraġur biryān ider	120
3	Didi şeyḫ ne söyleseñ tedbīrdür	Ol ki olacaḳ olur taḳdīrdür	121
4	Ḳudretinde Ol-ınan olmaz bedel	Ḥākim eyle ḳısmet itdi tā ezel	122
5	Ḥāliyā aṣlın beyān eyleyeyin	Māl aḥvālın ‘ayān eyleyeyin	123
6	Didi Ṭaḳyānūs’a şeyḫ kim bilmedüñ	Levḥi bulduñ līki mālın bulmaduñ	124
7	Çoḳ ḫazīne bīḥisāb māldur ṭolū	Līki üsti serbeser ḫāk örtülü	125
8	La‘l ü yāḳūt zer dür-dāneler[20]	Bī‘aded andan ṭolūdur ḫāneler	126
9	Kimse ol māluñ ḥisābın bilmeye	Hergiz a‘dādın muḥāsib bilmeye	127
10	İllā saña rūzī olmışdur hemīn	Levḥ içinde ḳabż itmişsin yaḳīn	128
11	Andaġı māl cümle senüñ olısar	Ḫāneler kim yapdurursın ṭōlısar	129
12	Ḳazmasında ḫaylı vardur zaḥmeti	Māla ṭālib gişi çeker miḥneti	130
13	Çūnki Ṭaḳyānūs’a itdi mālı yād	‘Āḳıbet ḥālın unutdı oldı şād	131
14	Bu ṭama‘ dünyā-yıçūn gör n’etdürür	Āḫıret ‘aẕābını unutdurur	132
15	Şeyḫ Ṭaḳyānūs didi ī muḥterem	Her ‘ulūmuñ behresinde muġtenem	133

6a

1	N’ola ger sen benüm-ile gelesin	Didigiñ mālıñ ṭarīḳın bulasın	134
2	Mālı kim cehd-ile ala getürem	Ol Ḫudā şāhid saña nışfın virem	135
3	Çekme zaḥmet gösterivirgil baña	Nışfını degil ziyāde āl saña	136
4	Sen hemān göster yerin ben zaḥmetin	Çekerem baña vü saña rāḥatın[21]	137
5	Didi Ṭaḳyānūs’a şeyḫ kim ī yigīd	Ne direm ben daḫı bir bil ve işit	138
6	Şöyle ẓan eylemişem bu ḥālı ben	Ger ala getüresin ol mālı sen	139
7	Virmeyesin kimseye bir dānesin	Görürem dünyā-yıçūn merdānesin	140
8	Belki ḫavfum bu beni öldüresin	Mālı ġayrıya nitesin viresin	141
9	Gör nice ‘ilminde ma‘lūm eyledür	Kendi ḳatline sebebler söyledür	142
10	Ḳātile maḳtūl ögredür sebeb	Kendi ḳatl olmasına budur sebeb	143
11	“Yef‘alullāhu mā yeşāu” [22] ḳudret anuñ	Ī “ve yaḥkumu mā yurīdu”[23] ḥikmet anuñ	144
12	Ölmegin maḳtūle tefhīm itdürür	Ḳātili maḳtūle ta‘līm itdürür	145
13	Bu ne ḳudret ī Kerīm ü Ẕu’l-minen	Şeyḫ i Ṭaḳyānūs’ı sensin var iden	146
14	Bunı ‘ālim aña ma‘lūm eyledüñ	Bu ikiye gerçi birden söylediñ[24]	147
15	Añladan sen bildüren ‘ilm’e-l yaḳīn	Gösteren sen itdüren ‘ayn’e-l yaḳīn	148

6b

1	Didi Ṭaḳyānūs ḳasem yād idelüm	Kim senüñ rā’yuñ-la ele gire māl	149
2	Her ne deñlü ister-iseñ evvel al	Bunuñ üstine ḳasemler yād ider	150
3	Bunuñ üstine ḳasemler yād ider	Ḥaḳ’a peyġemberlere ısnād ider[25]	151
4	Eytdi şeyḫ kim varmamuz taḳdīr ola	Çūn ḳażā men‘ ola mı tedbīr ola	152
5	Göñline anuñ ṭama‘ kār eyledi	Māl ‘ilmin kendine mār eyledi	153
6	Her ‘uḳūbet ki ādemīye çūn gelür	Ol ṭama‘-la kendi ḥırsından bulur	154
7	Şeyḫ yarāḳ itdi hemān tenhā bula	Vara ol māla Ṭaḳyānūs-ıla	155
8	Ḫalvet ikisi anuñ-çūn vardılar	Bulmayalar ya‘nī bunlardan e<u>s</u>er	156
9	Mışır’dan çūnkim çıḳuban gitdiler	Müddeti-le ol maḳāma yitdiler	157
10	Anda Ṭaḳyānūs levḥ buldı idi	Yir yāruġı içinde āldı idi	158
11	Geldi şeyḫ yāruġın ol yirüñ görür	On ḳolāc ḳaz dir[26] aşāġa buyurur	159
12	Geldi Ṭaḳyānūs ‘ışḳ-ıla ol yire	Şeyḫ didigini yerine getüre	160
13	Ḳazdı ol yiri aşāġā on ḳolac	Ya‘nī derdine irişdüre ‘ilāc	161
14	Bir ḳapu göründi nāgāh āhenīn	Oldı Ṭaḳyānūs feraḥ buldı yaḳīn	162
15	Yapusı mermer ḳapu üzre kilīd	Muḥkem urulmış dili yoḳ nābedīd	163

7a

1	Şeyẖe Ṭaḳyānūs irgürdi ẖaber	Didi kim işde belürdi bir e<u>s</u>er	164
2	Bir ḳapu muḥkem muḳaffel bulmışam	Nice āçam deyü ḥayrān ḳalmışam	165
3	Şeyẖ-i bīçāre ṭama‘-la aşāġa	İnmege ḳaṣd-itdi anda varmaġa	166
4	Ol daẖı indi görür kim ḳapu var	Heb demürden cemī‘ı üstüvār	167
5	Şeyẖ didi bozmaḳlıġı nice ola	Muḥkem ancaḳ bu nicesi bozıla	168
6	Şeyẖe Ṭaḳyānūs didi kim yıḳalım	Şeyẖ kilīde didi nice çıḳalum[27]	169
7	Didi Ṭaḳyānūs bunı bozmaḳ gerek	Bozmaḳ anı cümle işden yīgirek	170
8	Ẓan iderem ṭılısım ola direm	Anuñ-ıçūn ben tevaḳuf iderem	171
9	Ki mabāẕā bir ẖaṭāsına irem	Görinügelmez ḳażāsına irem	172
10	Yoẖsa ben def‘ī bozardum cümlesin	Şeyẖ didi görmek gerekdür çāresin	173
11	Def‘ī Ṭaḳyānūs el urdı aña	Bozuban atdı kilīdin bir yaña	174
12	Açdı ḳapuyı içeri girdiler	Yoḳdur aydınlıḳ ḳarañu gördiler	175
13	Ḳarañuya ikisi de gitdiler	Nāgehān bir āydınlıġa yitdiler	176
14	Gördiler kim bir sarāy mermer ḳapu	Birbirinden aşāġā yedi ḳapu	177
15	Heb kilīd urulmış anuñ üstine	Dilleri üstinde āṣılmış yine	178

7b

1	Geldi Ṭaḳyānūs bilüb buldı dilin	Açdı görinen ḳapunuñ her birin	179
2	Her ḳapuyı açdı indi nerdübān	Her ḳapu açsa ṣanur irdi hemān	180
3	Ḥırṣdan ṣabr u ḳarārı ḳalmadı	Ṣandı açdum ḳapu ayruḳ ḳalmadı	181
4	Yidi ḳapu görinürdi ẓāhirī	Yidi ḥöcre daḫı gördi āḫırı	182
5	Heb zümürrüd-ferş ḳubbe lāciverd	Ḳalmaya bu ṣūrata her ki ola merd	183
6	Gitdi Ṭaḳyānūs ilerü şeyḫ ṭurur	Nerdübāndan iner aşāġa varur	184
7	Dir ki göñlinde bu yol yir ḳa‘rına	İnse inerdüm murādum baḥrına	185
8	Ādı imiş ol yirüñ taḥt’e-s serā	Nefs dīvinüñ yiri-miş ol serā	186
9	Fikre varub şeyḫ ṭurdı varmadı	Nefs-i Ṭaḳyānūs gitdi ṭurmadı	187
10	İndi ḫālī açdı yidi ḥöcreyi	Gördi gözler görmedigi tuḥfeyi	188
11	Ḥöcre-i evvel gelice ṭōlū zer	Ḥöcre-i sānī vü dürdür serbeser	189
12	Ḥöcre-i sālisde yāḳūt bīḥisāb	Ḥöcre-i rābi‘de firāvān la‘l-ü nāb	190
13	Ḥöcre-i ḫāmis ṭolū ceng āleti	Cümle altundan müretteb āleti	191
14	Var ‘amūd altun cevāhir dikilü	Heb muraṣṣa‘ naḳış olmış yazılu	192
15	Cümlesi altun silāhlar bīḳıyās	Ḥöcre-i sādis ṭolū efrenc-ḫāṣ	193

8a

1	Her birisi şimdikice beş çıḳar	Bu fülorī veznesine gerseler[28]	194
2	Ḥöcre-i sābi‘de buldı ṣanma lāġ	Ferd ü tenhā bir güherdür şebçerāġ	195
3	Heft derīn heft ḥöcrelerde ne ki var	Gördi Ṭaḳyānūs oldı bīḳarār	196
4	Def‘ī göñli ḫalvetine geldi bu	Ġayra virmek ne bañadur rūz bu	197
5	Didi zaḥmet çekmişemdür[29] buncadan	Kimseye virmek bu mālı pes neden	198
6	Öldüreyim şeyḫi ḳalsun māl baña	Sırr-ıla alub gideyin bir yaña	199
7	Anlıġ u benlik neçūn ola bu māl	Anı öldürsem ḥalāl olur ḥalāl	200
8	Vaḳt ola kim bir nizā‘ eyleyevüz	Sırrı bir nāmaḥreme söyleyevüz	201
9	Nāgehān ṭobı-la gide bunca māl	Baña ḳala miḥnet ü renc ü ḫayāl	202
10	Bu mubālaġ māl ki itdüm ben şikār	Niçūn elden çıḳa olub āşıkār	203
11	Çekdi tīġı yöridi şeyḫ üstine	Dünye-yiçūn dōst düşman dōstına	204
12	Boynına ṭaḳdı çū benlik bendini	Ṣuya aldurdı bu ‘aḳluñ ḳandını	205
13	Didi Ṭaḳyānūs şeyḫe ‘azmım ol	Seni öldürmege geldüm rezmüm ol	206
14	Şeyḫ-i bīçāre ne yire varasın	N’ola bilmez ḥabisdedür çāresin	207
15	Didi Ṭaḳyānūs’a şeyḫ kim ne revā	Ola kim ‘āṣī olasın Ḫālıḳ’a	208

8b

1	‘Ahduñı ṣıyub beni öldüresin	Kendüñe la‘net neden ḳıldurasın	209
2	Ḥaḳḳ-ıla eylediğiñ ‘ahdı ṣıma	‘Ahda ḫāyınlıḳ gerekmez ādama	210
3	Ḳanı ‘ahduñ kim ziyān ėtmeyedüñ	Her cihetden kim beni incitmeyedüñ	211
4	Sen beni öldürmege gelmek[30] neden	Ol ḳasemler ki itdüñ ḳorḳ Tañrı’dan	212
5	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya ebed ‘āṣī misin	Yaramaz olmaḳlıġa rāżī mısın	213
6	Bilmedüñ mi saña ben ‘arż eyledüm	Levḥüñ aḥkāmını bir bir söyledüm	214
7	Ḥaḳ’a ‘ışyān idisersin ‘āḳıbet	Dimedüm mi[31] işde olduñ ‘āḳıbet	215
8	Sen unutduñ ānı hergiz añmaduñ	Mālı ma‘būd itdüñ āḫır ṣanmaduñ	216
9	Cümlesin saña gerekmez baña māl	Ḳānuma girme benüm itme vebāl	217
10	Māl naṣīb ise saña māni‘ degil	Nefse oymış niçeler var sen degil	218
11	And-içem kimseye hergiz dimeyem	Ṣıma ‘ahduñ ben de ‘ahdum ṣımayam	219
12	Kimseye söyleye deyü yime ġam	Sen heves itme baña kim yoḳ elem	220
13	Varlığım hem ni‘metüm ī mürde-dil	Şol ḳadar vardur ‘aded ḳılmaya dil	221
14	Biñ ola ‘ömrüm düketmeyem ānı	Pīrligime baḳ yoḳ itme beni	222
15	Mışır’dan zaḥmet senüñ-çün çekmişem	Bunda neler yol sökmişem	223

1	Şeyḫe Ṭaḳyānūs didi kim itme bend	Girmez ol sem‘uma olmaz sūdimend	224
2	Cismüñi cāndan āyırmayınca ben	Rāḥatum ola mı dirsin ya‘nī sen	225
3	Eytdi şeyḫ bilür misin ī bīḫaber	Kimden oldı saña bu feṭḥ ü ẓafer	226
4	Didi Ṭaḳyānūs ki gerçi bilürem	Nefsüm işine bunı yig bilürem	227
5	İkilikden kimse ḫayr eylemedi	İki gişi bir sözi söylemedi	228
6	Sen baña itme naṣīḥat ṭutmazam	Ki seni ayruḳ daḫı söyletmezem	229
7	Deyüben şeyḫe yaḳıncaḳ geldi ol	Çaldı bir kerre bāşını aldı ol	230
8	Bāşını tenden cudā ḳıldı anuñ	Gör ṭama‘ ehline luṭfın dünyenüñ	231
9	Bu ṭama‘dur şeyḫi anda gönderen	Cismini taḥt’e-s serāya indüren	232
10	Bu ṭama‘dur ādemīyi ḫōr iden	Ḫavfını unutdurub maġrūr iden	233
11	Bu ṭama‘dan itdi Ṭaḳyānūs ḳān	Kesdi bāş dökdi ḳān aldı cān	234
12	Beş nesne ḳıldı ṭāmū ıḳtıżā	Bu beş-içūn ẓāhir oldı her ḳażā	235
13	Kim ġażab kibr ü ṭama‘ ḥıḳd u ḥased	Cümle bed ḫaṣletde bunlardur eşed	236
14	Kimde var ise belāya oġradur	Ġuṣṣa-nīşīne yüregin[32] ṭoġradur	237
15	Bunlar olduġı yire zaḫmet ider	Ḳanda olursa bular rāḥat gider	238

9b

1	Bil ġażab dünyāñ ı dīnüñ yıḳdurur	Āḫıretde seni ōda yaḳdurur	239
2	Bu ġażab bir ōd durur şeyṭāndan	Ṣāḥibin maḥrūm ider īmāndan	240
3	Daḫı ī ‘ārif ḥasedden key şaḳın	Olmaġıl ehl-i ḥasedden ol ehl-i dīn	241
4	Çūn ḥased şeyṭānuñ olmışdur hemīn	Girü şeyṭāndur aña olan yaḳīn	242
5	Bu ḥased kimde olsa īmānın alur	Hem ṭama‘ niçelerüñ cānın alur	243
6	Ḥırṣ ehli dā’imā bednām olur	Dānesi dünyānuñ aña dām olur	244
7	Bu ṭama‘ itdürdi ‘ışyān Ḫālıḳ’a	Kibr ü ḥıḳd itdürdi küfrān Rāziḳ’a	245
8	Bil bu ef‘āl her kime olsa enīs	Bīgümān gör ānı oldur iblīs	246
9	Niçeler bu fi‘l-ile Allāh’dan	Sürilüb red olısar dergāhdan	247

33

10	Nefs-i Ṭaḳyānūs sensin bil bu dem	Dünyenüñ leẕẕātına başduñ ḳadem	248
11	Öldürüb sen ‘aḳlı ṭobraḳda ḳoduñ	Ol elestde itdigiñ ‘ahdı şıduñ	249
12	Niçe and içdüñ Ḥaḳ’a neẕr eylediñ	Virürem ṭutam murādum vir didüñ	250
13	Virdüginden şoñra unutduñ anı	İtmeyecekler idüñ itdüñ anı	251
14	Ḥaḳ yüzi örtdüñ deni ḳılduñ ṭaleb	Budur ol benlik diseler ne ‘aceb	252

10a

1	Bu ki bir temsīl geldi söylerem	Muḫtaṣar elfāẓ-ıla şerḥ eylerem	253
2	Ṣayda bir gün çıḳdı-dı Behrām-ı Gūr	Ḫālıḳ'uñ ḳudretlerini anda gör	254
3	Ḳar yaġub ṭūfān ṭutdı añsuzın	Ṣayd ehli ḳaçmaġa ṭutdı yüzin	255
4	Gördiler ṭūfān helāk eyler ḳamu	Oldı ol dem cennet anlara ṭamū	256
5	Zīra kim dīn düşmanı olur bu berd	Ḫāṣṣa kim ḥadden ziyāde ola serd	257
6	Cān 'azīz olur belāya döyemez	'Ömür cevherdür kimse ṭoyamaz	258
7	Ḳodılar şāhuñ ḳamu fermānını	İstediler cānları dermānını	259
8	Bu ten-içündur muḥabbet dünyevī	Zīnet-i dünyāsı olmaḳ çün ḳavī	260
9	Ṭāġulub şāhı ḳoyuban ḳaçdılar	Ṭāġ u ṣaḥrā vü belekler aşdılar	261
10	Ḳanda bir köy gördilerse üşdiler	Beşi ve onı bir eve döşdiler	262
11	Gördi kim Behrām özin tenhā ḳalur	Ātına mahmūz urub köye gelür	263
12	Çūnki bir ṭāma inüb irişdi şāh	Ātını ṣaḳlatdı anda ḳondı şāh	264
13	Şāh idügin bilmediler çūn bular	Kim ziyāde aña 'izzet itdiler	265
14	Çūnki geldi bir sipāhī gördiler	Tīz buḫārīye ṭolū ōd urdılar	266
15	Bir sipāhīdür bu ḳonuḳ didiler	Ātı ḳaydın kendi ḳaydın yidiler	267

10b

1	Ördek ü ḳāz u tavuḳdan urdılar	Tīz ḳavurma ve kebāb irgürdiler	268
2	Ḥāżır olanından alub geldiler	Şāhuñ öñine çū sufra[34] şaldılar	269
3	Ḳodılar şāh öñine şundı yedi	Bārek-Allāh ḫūb ni‘metler didi	270
4	Sufrayı götürüben ḥamd itdiler	Ḳaldı ḫalvet şāh anlar gitdiler	271
5	Yorġun-ıdı şāh oyudı bir zamān	Aḫşam olmış çūn oyandı nāgehān	272
6	Baḳdı şāh gördi ‘adedsüz her ṭavar	Ḳondıġı ḥavlıya ṭōldı bīşümār	273
7	Ḳoyın u ṣıġır develer geldiler	Ḥavlı ve āġıl ḳomayub ṭōldılar	274
8	Ol ki ḥavlıya girübdür ṣāġılur	Kim ne deñlü otlamaġa ṭāġılur	275
9	Çār-pā bunlarda bīḥad bildiler	İssi bilmez kim ne deñlüdür bular	276
10	Şāh ḥased idüb ṭama‘ itdi buña	İssini öldüreyim ḳalsun baña	277
11	Ḫāyın oldı deyü ānı ṭutayım	Rızḳı bu lu‘b-ıla andan üteyim	278
12	Bunca ni‘met nite bu türküñ[35] ola	Pādışāham ḳamusı benüm ola	279
13	Bu ṭama‘-la ḳıldı şāh fikr-ü fesād	Kim ri‘āyā mālı-la[36] süre murād	280
14	Bu ev issi gişinüñ ḫādimleri	Ṣaġdılar ḥāżır olan ḥayvānları	281
15	Var-ıdı[37] ‘ādetlerince ölçiler	Ṭōlmadı süd ölçüleri gördiler[38]	282

1	Geldiler mevlāsına ‘arż itdiler	Süd eksük oldığın añlatdılar	283
2	Kim bu vaḳtın süd eksilmiş degil	Bu ne sırdur böyle hīç olmış degil	284
3	Şimdiye dek ṣaġar-ıduḳ az u çoḳ	Süd hemīşe ṣağılanuñ rub‘ı yoḳ	285
4	Çūnki mevlā sözlerini diñledi	N’oldı ne geldi deyüben ṭañladı	286
5	Bir ḳızı var-ıdı oġlı yoġ-ıdı	Līki ve mālı ṭavarı çoġ-ıdı	287
6	Ḫūblıḳda bīnaẓīr ve ‘āḳile	Dürli ṣan‘at gösterürdi ‘āḳile	288
7	Ātası bu ḳızı da‘vet eyledi	Südümüz naḳṣ oldı deyü söyledi	289
8	Kendüye ḫādim ne resme söyledi	Bīḳuṣūr ol ḳıza taḳrīr eyledi	290
9	Bir zamān fikre varub söz söyledi	Kim ḥarāmdur bunda ṭurmaḳ biz didi	291
10	Bu vilāyet pādışāhı kej naẓar	Eylemiş dürür ri‘āyāya meker	292
11	Kim ṭama‘dan gitmiş ola şefḳatı	Uş ri‘āyāya irer dūn-himmeti	293
12	Pādışāhdur zīra Ḥaḳ’uñ sāyesi	Himmet-i şāhdur bu ḫalḳuñ sāyesi	294
13	Pādışāhuñ himmetine göre ḫalḳ	Dirilürler eyü yatlu cavḳ cavḳ	295
14	Şāhuñ a‘lā himmetidür sāyemüz	Süd ü ḥayvānāt u naḳd ü māyemüz	296
15	Şimdi dūn-himmet olubdur ya ḥasūd	Anuñ-ıçūn naḳṣ olmışdur bu süd	297

11b

1	Bu vilāyetde ṭuruban n’idelüm	Tīz yarāḳ idüñ ṣabāḥın gidelüm	298
2	Didi atası ne dirseñ iderem	Eyle olsa şimdi dirseñ giderem	299
3	Līki bunlar pādışāhdan bīḫaber	Pādışāha ḳarşu dilde bu ḫaber	300
4	Bilmediler bu konuġı şāhdur	Sözlerinden bunlaruñ āgāhdur	301
5	Bunlaruñ şāh sözlerini diñledi	Lerze ṭutdı ve derūndan iñledi	302
6	Didi kim ī ‘ālim’u-l esrār Ḥaḳḳ	Ī viren bu göklere envārı Ḥaḳ	303
7	Sen baña çoḳ virüben bunlara āz	Bunca çoḳluḳ-la nedür bu ḥırṣ u āz	304
8	Ḳullara ni‘met viren sen ī Celīl	Ben ża‘īfi neçūn idersin ẕelīl	305
9	Bilürem ben kim günāh itdüm ‘aẓīm	Tübtu estaġfertü billāhil ‘aẓīm[39]	306
10	‘Afıv ḳıl sen yā İlāh’e-l ‘Ālemīn	Himmetüm a‘lā ḳıl olmayam ḥazīn	307
11	Diḳḳat itdi şāh nedāmet gösterür	Ḥaḳḳ’a nāliş itdi ḫalvet gösterür	308
12	Vaḳt-ı ḫāb oldı yatuban oyıdı	‘Ālem-i ervāḥda seyri bu-yıdı	309
13	Seyr içinde gördi yine anları	Ṣaġdı ḫıdmetkārları ḥayvānları	310
14	Ölçüleri ṭōldı artdı gördiler	Südi evvelden ziyāde buldılar	311
15	Didiler mevlālarına südimüz	Ölçüler ṭōldı daḫı var südimüz	312

12a

1	Bu ḫaber çūn girdi şāh ḳulāġına	Oyanub düşdi feraḥlıḳ cānına	313
2	Gör feraḥ virdi şāha ṣāḥib-ṭavar	Ki bunuñ gibi feraḥlıḳ ḳanda var	314
3	İkisinüñ daḫı maḳbūl ḥāceti	Şāhuñ a‘lā olduġı-çūn himmeti	315
4	Niyyeti anuñ ki ḫayra bulınur	Dā’imā ḫayr iş işāret olınur	316
5	Himmet-i a‘lā iderseñ himmeti	Ol ḳadar efzūn bulursın devleti	317
6	Pādışahlarda ola ‘ālī himem	Mūra virdüre Süleymān’ı ni‘am	318
7	Bu degil kim ẓulm-ıla cem‘ eyleye	Olmayacaḳ yirlere ḫarc eyleye	319
8	Ṣanma mālı kim ṭama‘-la arta ol	Niçe zevḳuñ ḳapuların örte ol	320
9	Çūn merātib-le virilür her naṣīb	Şāh olur cism-i ri‘āya ṭabīb	321
10	Nabẓını ṭutmaḳ gerek ecsāmuñ ol	Tā ‘ilācı ṣıḥḥatına bula yol	322
11	Nefs-içūn bāġlāmaya hīç şerbeti	Cisme noḳṣān rūḥa ḳomaz ṣıḥḥatı	323
12	Belki ḫayr’u-l beşer ol faḫr’u-l mulūk	Didi “en-nāsu ‘alā dīn’i-l mulūk” [40]	324
13	Ten devāsıdur nebātāt-ı ḥikem	Cān ġıdāsıdur bidāyāt-ı ḳıdem	325
14	Cān şifā bulur mı ola ol ḳut-ıla	Ṣıḥḥatına anuñ sebeb kim ot ola	326
15	Tende ölür bu küdūrātuñ yüzi	Cān-ı ṣāfīnüñ ṣafādur merkezi	327

12b

1	Bir nefesdür ḥayātı cānlaruñ	Her nefes ḳulı olur bu cānlaruñ	328
2	Bir ṭama‘dandur key ‘ālim yıḳılur	Cümlesi taḫt’e-s serāya dökilür	329
3	Bir ḥasedden ḳobdı ḳamu kibr ü kīn	Ḥaḳ anuñ-ıçūn ḥasūda dir la‘īn	330
4	Ṭaḳyānūs itdi ḥased den māl-ıçūn	Ṣeyḫ ḳatl itdi māl-ıçūn āmāl-ıçūn	331
5	Çūn ṭama‘ şeyḫ itdi n’etdi māl aña	Zehr-i mār virdi yavuz a‘māl aña	332
6	Çaldı Ṭaḳyānūs itdi şeyḫi şehīd	Bir yire defn itdi oldı nābedīd	333
7	Bāşladı ḳaydın bu māluñ yimege	Pārs şehrine de ṣutūn ügürmege	334
8	Buldı evler āldı ābād eyledi	Mālikāne ḳafaṣ bunyād eyledi	335
9	Maḫfī biriler ṭaşıdı şehre ṭonın[41]	Ṭōldurur māl-ıla yiri vü zemīn	336
10	Aldı köyler mülk idindi yir yirin	Mezra‘a idindi ekdirdi ekin	337
11	Ḫāneler yapdurdı pürnaḳş u ḫayāl	Bāşladı göstermege zevḳa viṣāl	338
12	Rāygāne buldı ni‘met n’eylesün	Ḳorḳusuz dünyāda ‘işret eylesün	339
13	Aldı oġlanlar ḳamerden baḫtulu	Ḥüsün taḫtında Ḫudā’dan baḫtulu	340
14	Rūm u Çīn ü Ḫıṭā oġlanları	Dişleri dür-dāne la‘l lebleri	341
15	Aldı raḳḳāṣ civārı çengīler	Āhū gözlü vü şīrīn gözliler	342

13a

1	Sidre ḳadd ü ṭonı ḫūblar	Yüzi gül ‘ayn belā maḥbūblar	343
2	Aldı kim ṣoḥbet ḳıla leyl ü nehār	Bildi kim yüz ṭutdı aña rūzgār[42]	344
3	İḫtilāṭ eyledi her a‘yān-ıla	Ḫıdmet itdi anlara biñ cān-ıla	345
4	Pār[43] şāhınuñ vezīri ḥācibi	Dōst ṭutdı ḥāżırīn u ġāybını	346
5	Ḫānesin pāk itdi ḫalvet eyledi	Şāh u ḫāṣın anda da‘vet eyledi	347
6	Eytdi ṣoḥbetḫāneye oturdılar	Meclis ālātın didi getürdiler	348
7	Ḥörmet ü ikrām u ‘izzet idüben	Luṭf u ḫulḳ gösterdi ḫıdmet idüben	349
8	Bunlara bu vaż‘ ‘ādet gösterür	Resm-i şāhāne żıyāfet gösterür	350
9	Gördiler göz görmemiş tertībler	Eylemiş envā‘-ıla terkībler	351
10	Geldi ni‘metler çekildi bīḳıyās	Vaṣfa gelmez şerḥ ide anda ünās	352
11	Bāşladılar ‘ıyş u ‘işret ḳılmaġa	Birbiri-le zevḳ u ṣoḥbet ḳılmaġa	353
12	Geldi irdi ḫūb mehrū sāḳīler	Kim nedendür anlara bu sāḳīden[44]	354
13	Ele mey alub ele ṣundılar	Devr idüb yir yir piyāle ṣundılar	355
14	Bāşladı gūyende vü sāzendeler	Geldi raḳḳāṣ u göñül sūzendeler	356
15	Ṣoḥbetüñ germinde Ṭaḳyānūs ṭurur	Pīşkeş ü bīḥadd ‘ıṭālar gösterür	357

13b

1	Daḫı ṣoḥbetde ne varsa bīḳuṣūr	Cümlesini anlara baḫṣış ḳılur	358
2	‘öẕrḫāhlıḳ gösterür yavlaḳ ‘aẓīm	Dōstlıḳ baġladılar bunlar ḳadīm	359
3	Kerem olub içişdiler ḥadsüz ṭolū	Vaḳt-ı nāzük oldı bunlaruñ ḳamu	360
4	Mest olanları ata bindürdiler	Meş‘ale evlerine gönderdiler	361
5	Da‘vet itdi defa‘āt-la bunları	Çoḳ ‘ıṭā itdi kerrātla anları	362
6	Çūnki bundan çoḳ keremler gördiler	Şöhretin şehre tamām irgürdiler	363
7	Söylediler devletin vü ḥaşmetin	Didiler ḥadsüz ‘ıṭā vü devletin	364
8	Şöhreti ṭōldı anuñ Pārs şehrine	İrdi çūn aḫbārı şāhuñ sem‘ına	365
9	Didi şāh kim gösterüñ ne gişidür	Çūn bunuñ gibi keremler işidür	366
10	Didiler bunlar ki ī şāh-ı cihān	Vardur dirler ṭapuñ gibi hemān	367
11	Olmaya olmaz anuñ gibi cüvān	Luṭf-ı ḫulḳ isi[45] ‘ıṭālu pehlüvān	368
12	Ḫūb ṣūrat rāst ḳāmet şīr-i ner	Pürşecā‘at pürsaḫāvet pürhüner	369
13	Şāh işitdi işbu resme vaṣfını	Bilmeg istedi ne gişidür anı	370
14	Vardı Ṭaḳyānūs’a a‘yā nezh biri	Şerḥ itdi mācerāyı serserī	371
15	Pādışāha anı ta‘rīf eylediñ	Luṭf-ıla ḫulḳı key tavṣīf eylediñ	372

1	Kim senüñ tavṣīfiñi işideli şāh	Ṣoḥbetinde seni añar gāh gāh	373
2	Gel ṣabāḥ ḳapuya şāh bilsün seni	Maḥrem ider görse bir luṭf issini	374
3	Ṭurdı Ṭaḳyānūs yarāġın görmege	Pādışāha pīşkeşler virmege	375
4	Bī‘aded tuḥfe muheyyā eyledi	Yirlü yirince tamām ḥāżırladı	376
5	Çūn ṣabāḥ oldı ḳapuya geldi ol	Bildiler şāha ṭapuya geldi ol	377
6	İletdiler şāhuñ elini öpdi ol	Şāha taḥsīn vü du‘ālar itdi ol	378
7	Pādışāha ḳarşu yir bildürdiler	Pīşkeşin yazub şehe bildürdiler	379
8	Māhrū oġlanlar ol sīmīn ẕeḳan	Lebleri la‘līn dişi dür-dāneden	380
9	Onı daḫı ḳırmızı aṭlas geyer	Bāşlarına cevherī tāclar geyer	381
10	Ḳur ḳılıcları ḥamāyıl eyleyüb	Götürürler elde altun deste çūb	382
11	Cins cins onar onar her ḳıṭ‘ası	Mıṣrī vü Dīmaşḳī ḫançer cümlesi	383
12	Mālikāne pürmuraṣṣa‘ bile tāc	Niçeler görmedi idüb iḥtiyāc	384
13	Daḫı bir bedre cevāhir iledür	Yir öpüp secde ḳılub şāha varur	385
14	Medḥ idüben ‘öẕrḫāhlıḳ diler ol	Ḳuluñam noḳṣān-ıla dir söyler ol	386
15	Pārs şāhı çūn naẓar ḳıldı aña	Virdigini gördi vü ḳaldı ṭaña	387

14b

1	Bunca şevket ki gele bu kim ola	Bī‘aded nesne baña pīşkeş ḳıla	388
2	Virdigini kimse hīç virmiş degül	Tuḥfe bu vech-ile göz görmiş degül	389
3	İtdi Ṭaḳyānūs’a ‘izzet pādışāh	Geldi leşker cümle ṭōldı bārıgāh	390
4	Bīḥisāb dīvāna ni‘met çekdiler	Ḫōn ḳonıldı yir yirin diz çökdiler	391
5	Çāşnigīrler şāha ḫōnça ḳodılar	Medḥ idüb çāvuşlar ṣun didiler	392
6	Bāşlayub yir yir ṣunub yidiler	Ḥaḳ’a ḥamd u şāha du‘ā ḳıldılar	393
7	Oldı çūn destūr ‘avāmı sürdiler	Ketḫudālar ḫāṣṣa keyler ṭurdılar	394
8	Oldı işāret ḫāṣ ḥalvetḫāneye	Sürdi Ṭaḳyānūs yüzin ol araya	395
9	Bāş ‘ibādetde ḳoyub ḳıldı du‘ā	Ḳullıġı şarṭın yine itdi adā	396
10	‘İşrete el urdılar devr itdi mül	Bāḳī olursa bu ṣoḥbet ġam degül	397
11	Nev‘-la şāhāne bezme el urdılar	Her ne yavuz den zevḳ vardur sürdiler	398
12	Çūn ḫarāp u bozıldı ‘aḳl evi	Mest olub destūr buldı her biri	399
13	Aldı Ṭaḳyānūs’ı ḥācibler yine	‘İzzet-ile iletdiler oṭasına	400
14	Virdi ḫıl‘at bunlara zercām-ıla	Mālı ol degül ki ḫaracdan añla	401
15	Geçmedin birḳaç gün arada yaḳın	Ḳıldı Ṭaḳyānūs’ı şāh da‘vet hemīn	402

1	İtdi Ṭaḳyānūs yine ḥāżır tamām	Ġabġabı sīmīn mehirū on ġulām	403
2	Her biri geymiş siyāh aṭlaslar	Ḳıymeti cümle frengī-ḫāṣlar	404
3	Ḳuşanur onı daḫı zerrīn kemer	Cevherī tāc urınurlar serbeser	405
4	Ḳur eyerlü tāzī āt onı bād-pāy	Her biri bir ejdehā-yı zencīr-ḫāy	406
5	Onı daḫı zerden ‘amūd şeş perī	Ḫōş muṣanna‘ heb muraṣṣa‘ cevherī	407
6	Yine bir bedre cevāhir nev‘-ıla	Hem Dīmaşḳī bīz ḳırḳ ḳıṭ‘a bile	408
7	Aldı dergāha iletdi bunları	Ātları vü esbāb ı oġlānları	409
8	Çūnki vardı şāha bu ta‘ẓīm-ile	Meskenet gösterdi ‘öẕrḫavāhlıġa	410
9	Yüz yire ḳodı du‘ālar eyledi	Şāha çoḳ medḥ ü senālar söyledi	411
10	Gördi şāh yine ‘adedsüz māl-ıla	Geldi Ṭaḳyānūs ki vaṣfın kim bile	412
11	Bu ḥayādan şāh ḥayret baġladı	Yanına yir virdi ‘izzet eyledi	413
12	Didi şāh göñlinde key görmek gerek	Kim daḫı yigrek ‘ivaż virmek gerek	414
13	Bārı mislince iki virmek gerek	Key utandurdı bizi n’itmek gerek	415
14	Ne virevüz ki ola buña ‘ivaż	Ṣabr idelüm görelüm nedür ġaraż	416
15	Ṣoḥbete meşġūl oldılar müdām	Yöridi sāḳīler vü devr itdi cām	417

15b

1	Bārū yapısar ṭabīʿat terdimāġı	Ölüben gönin buldı ferāġı	418
2	Yine ʿaḳluñ iʿtibārı olmadı	Mest oldı cümle ayuḳ ḳalmadı	419
3	Bāş ḳodı yir öpdi[46] Ṭaḳyānūs ṭurur	Bile ḥācibler evine iledür	420
4	Her birine bunlaruñ itdi ʿıṭā	Dil-firīb olmaḳlıġa budur sezā	421
5	Her ʿıṭāsın şāha bildürdiler bular	Virdigi meblaġları ʿarż itdiler	422
6	Şāh didi varsa seḫāvet bunda var	Luṭf-ı ḫulḳ issi didi kim ḳanda var	423
7	Çūn üçünci defʿa daʿvet itdiler	Ṣoḥbeti anuñ-la ʿādet itdiler	424
8	Ḳıldı ḥāżır yine yigirmi ġulām	ʿĀdet-i evvel gibi her cins tamām	425
9	Her birinüñ miṣli yoḳ maḥbūblar	Elde çevgān-ıla zerrīn çūblar	426
10	Heb yāşıl aṭlas geyerler Ḫıżırvār	Cevherī tāc urınurlar şāhvār	427
11	İrdi Ṭaḳyānūs-ıla oġlānlar	Dişleri dür lebleri mercānlar	428
12	Yine bir nevʿ-ıla tertīb eylemiş	Kimse görmedigini ol eylemiş	429
13	Tuḥfesi faḳıruñ deyü ḳılur duʿā	Görüben ḳıldı taʿaccüb pādışā	430
14	Taḫt öñinde aña yir gösterdi şāh	Didi senüñ-le müzeyyen taḫtıgāh	431
15	İtdi Ṭaḳyānūs'a çoḳ ikrāmlar	Ṭañladılar cümle ḫāṣ u ʿāmlar	432

1	Niçeler i‘zāz u ikrām itmesün	Rūz u şeb anuñ-la hīç cām itmesün	433
2	Tuḥfesin hīç kimse getürmiş degül	Ḫıdmeti bu veche göz görmiş degül	434
3	Almaġı sevmez bulınmaz ādemī	Nef‘ı yoḳ olmaz yiri hīç ādemī	435
4	Olmaġ-ıçūndur cemī‘-ı ulular	Virmeg-ile birbirini ulular	436
5	Virmeg ü almaḳ ümīdi olmaya	Birbirine ḫalḳ ‘izzeti ḳılmaya	437
6	Ücret-içūndur ‘ibādet itdigi	Ba‘ż-ı ḫalḳuñ zühdi ‘ādet itdigi	438
7	Ḳaṣdı bu kim aña ‘izzet ideler	Neẕir vireler çū ḥörmet ideler	439
8	Ba‘żı maḳṣūdı özin ululıya	Ya‘nī ḥaḳ yüzden eyle ḥökm eyleye	440
9	Ba‘żı yuñ gibi kīçeden tācvār	‘Uzlet ehlidür kime muḥtāc var	441
10	Diyeler kim iḥtiyācı ḳalmadı	Dünyeden ṭoydı vü ācı[47] ḳalmadı	442
11	Līki ‘aḳıl u fikri bunca ḳılam	Kisvetüm-le mālı bīzaḥmet bulam	443
12	Ba‘żısı daḫı ‘ibādet kim ider	Ḫalḳdan āyrılur özin ḫalvet ider	444
13	Rūz u şeb zaḥmet çeker ḳılur namāz	Her namāzdan ṣayru ider niyāz	445
14	Ḫaḳ’a ‘arż ider ki ṭā‘at iderem	Zaḥmını kendüme ‘ādet eylerem	446
15	Anuñ-içūn vir baña ḥūr u ḳuṣūr	Ẓannı bu ḳomadı ṭā‘atda ḳuṣūr	447

1	Cümle cennet kendünüñ oldı ṣanur	Ḫıdmet ider ya‘nī kim ücret ālur	448
2	Ṭā‘at-ıçūn nesne oḳıma diyeler	Ṣıḥḥatüñ şükrāne bil diyeler	449
3	Cennete bilse ki bīşek girmeye	Biñde biri Ḥaḳḳ’a ṭā‘at ḳılmaya	450
4	Şimdi Ḥaḳ’a ṭā‘at iden her biri	Ücret içūn ṭā‘at ider her biri	451
5	Ehl-i dünyānuñ çū[48] ma‘lūm ḫıdmeti	Birbirine niçūn ider ḥörmeti	452
6	Bīriyā ḫıdmet ider vaḳt görmedüm	Ḥasbeten lillāh ḫıdmet görmedüm	453
7	‘İzzet ü ḥörmet ü ikrām her ne var	Ālmaġ u ṣatmaḳ içūndur serteser	454
8	Bu zamān oldı riyānuñ ziyneti	‘Ālim ü fāżıl emīrüñ kisveti	455
9	Şimdi de var ehl-i Ḥaḳ eksük degül	Dünyenüñ ġavġası aña yük degül	456
10	Yoḳ degül āralarında ḫāṣı çoḳ	Yolına ṣādıḳları iḫlāṣı çoḳ	457
11	Var ki ‘āṣıḳlarda kim el uzadur	Dā’imā ma‘ṣūḳ rıżāsın gözedür	458
12	Bīriyā ṣākir olurlar Ḫālıḳ’a	Var iden ni‘met viren ol Rāzıḳ’a	459
13	Rūzıgāruñ ḥālı bu n’eyleyelüm	Yine Ṭaḳyānūs sözin söyleyelüm	460
14	Ṣāh-ı Pārs görüp ta‘accüb eyledi	Ḫāṣ olanlara dönüben söyledi	461
15	Bunca ni‘metler kim ider bu cüvān	Bize kim ni‘metler getürdi bīgirān	462

1	Kimse bu vech-ile ḫıdmet ḳılmaya	Virdigi pīş kimsenede olmaya	463
2	Gördigiñüz var mıdur bu resm-ile	Bu bize virdigi bu tertīb-ile	464
3	Ḫāṣṣa ü keyler didiler ḳılub du‘ā	Devletüñ erkānına çoḳlar sezā	465
4	Şevket ü ‘izzet senüñ olsun ziyād	Ḳamu fermānuña olsun ınḳıyād	466
5	Şöhretüñ ṭōlmış durur ‘ālemlere	Bī‘aded luṭfiñ irer ādemlere	467
6	Bu tecemmül bunda kim gösterdi ol	Öteki tertībine nisbet degül	468
7	Resme ziynet kim evinde var anuñ	Aña nisbet hīç yoḳdur kimsenüñ	469
8	Şāhlarda kimsene görmiş degül	Ṣan‘atına ‘aḳl irgürmiş degül	470
9	Söylediler şāha evṣāfın tamām	Bu ki didük biñ ziyāde ī hümām	471
10	Ehl-i tārīḫden rivāyet şöyledür	Şāha Ṭaḳyānūs ki her gün gelür	472
11	Birbirine beñzemez tertīb-ile	Pīşkeşler iledür her bār bile	473
12	Şāh-ı Pārs bu vech-ile luṭfın görür	Hem ‘ıṭā vü ḫıdmetin ḫulḳın görür	474
13	Didi kim buña kerem ne gösterem	Ben bunı kim cān u dilden isterem	475
14	Ṣoḥbet ehli ṭatlı sözli bu cüvān	Ḳadd ü ḳāmetde dürüst nevpehlüvān	476
15	Ne ‘ıṭā idem müşābih bulına	Hem ‘ivaż ola muḳābil olına	477

17b

1	Didi göñli içde benden dilese	Memleket ḥökmin baña virgil dise	478
2	Viredüm ‘öẕr itmeyedüm bīgümān	Meşveret ḳılmayadum ānsız ī cān	479
3	Şol ḳadar yir eyledi cānumda ol	Bile olsa rūz u şeb yanumda ol	480
4	Nice nāzük ‘ārif ādem cān olur	‘Ālem içre nice devlet-kān olur	481
5	Çūn mulāḳāt oldı ḳarbet buldı ol	Şāh-ı Pārs ḳātında ḥörmet buldı ol	482
6	Hemdem idündi çū Ṭaḳyānūs’ı şāh	Ḳabż u basṭ elinde oldı bārıgāh	483
7	Oldı şāhuñ maḥremi hemṣoḥbeti	Bī‘aded eylerdi aña ḥörmeti	484
8	Zevḳı ber-müddet niçe dem sürdiler	Gice gündüz ‘işrete el urdılar	485
9	Bir gün ol Pārs şāhı ol fīrūz-baḫt	‘İzzetī şehrinde urmış idi taḫt	486
10	Şāh-ı Rūm’dan nāgehān īlçi gelür	Nāmesin düstūr-ı şāh elden alur	487
11	Nāmesin düstūr-ı şāh-ı a‘ẓām alur	Varuban şāh ḥalvetine iledür	488
12	Āçdı nāmenüñ żamīrin söyledi	Ẓāhir ü bāṭın ḳamu ḥal eyledi	489
13	Yazmış evvel-i nāme içre şāh-ı Rūm	‘Ādet-i şāhlarda ne ise rüsūm	490
14	Māḥuṣul sen yidi yıllıḳsın ḫarāc	Virüben mülküñe eylegil ‘ilāc	491
15	Virmeyüb ger ‘öẕr iderseñ işidem	Göreler saña kim nice iş idem	492

18a

1	Leşkeri deryā gibi saña iledem	Yıḳam vü yaḳam īlüñi tal-idem	493
2	Üstüñe vardıġıma ṭutma gümān	Yoḳ dir-iseñ ḥāżır olasın hemān	494
3	Nāmenüñ aḫbārını diñledi şāh	Ḳaṣdını bildi ānuñ añladı şāh	495
4	Key melūl olub tefekkürde idi	Nice idem deyü taṣavvurda idi	496
5	Şāh bunuñ tedbīrine varmış-ıdı	Kendüyi fikre varub ṭurmış-ıdı	497
6	Geldi Ṭaḳyānūs şaha virdi selām	Yir öpüb[49] ḳarşusına virdi ḳıyām	498
7	Şāh-ı Pārs virdi selāmına cevāb	‘İzzet itmege söze açmadı bāb	499
8	Bāş aşāġa idüb itmedi naẓar	Virmedi ayruḳ daḫı aña ḫaber	500
9	Ḳıldı Ṭaḳyānūs’ı[50] dilteng bu eṣer	N’eyledüm şāha bize itmez naẓar	501
10	Bir günāh oldıysa benden biledüm	‘Öẕr idüben aña tevbe ḳıladum	502
11	Ḥāliyā ṣuçum ne oldı bileyim	Ben aña göre tedārik göreyim	503
12	Yüz ṭutub şāha du‘ā eyledi ol	‘Arż idüben ḥālını söyledi ol	504
13	Didi ī şāh-ı zemīn ẓıll-u Ḫudā	Āzmış u ḳalmışlara sen rehnümā	505
14	Ḳul olanuñ işidür dā’im ḫaṭā	Şāh olanlara sezā durur ‘aṭā	506
15	Ḫażretüñdür ben ḳulı maḳbūl iden	Kendi luṭfıñdur ḳapuñda ḳul iden	507

18b

1	Nūr-ı çeşmüm şol güler yüzüñ dürür	Ḳuvvet-i cānum dil-güşā sözüñ dürür	508
2	Ben ḳuluña luṭf-ıla söyler-idiñ	Her selāmımı adā eyler-idiñ	509
3	Kim bugün ḳuluña itmedüñ naẓar	Göñlüme andan gelür ḫavf u ḫaṭar	510
4	Didi şāh maʿẕūr ṭut ī yārimüz	Serbeser göñül evinde varımuz	511
5	Bir ḫaberden ötüri dil teng idi	Kim anuñ fikrinde ʿaḳlum deng idi	512
6	Ġuṣṣası anıñ başa çıḳmış-ıdı	Bu meserret-ḫānesin yıḳmış-ıdı	513
7	Kim eb ü ceddüm buña şāh oldılar	Memleket ḥālından āgāh oldılar	514
8	Kimsesi işitmedi vü görmedi	Anlara bu sözi hīç şāh virmedi	515
9	Ben daḫı şāh olalı işitmedüm	Ḫaşma virmeklige māl cemʿ itmedüm	516
10	Didi Ṭaḳyānūs şaha ī nīkbaḫt	Ġayra bühtān saña lāyıḳ tāc u taḫt	517
11	Nice kim devr ide devr-i āsumān	Ṭurduġınca bu zemīn ü bu zamān	518
12	Milletüñ altun müzeyyen ol aḥad	Devletüñ ḳāyım ezelden tā ebed	519
13	Ḫaḳ melāletden seni dūr eylesün	Ḫaşmı ġamgīn şāhı mesrūr eylesün	520
14	Kim ḳażıyye n’oldı ḳandandur ḫaber	Ben de bilürsem n’ola ī baḫtıver	521
15	Ola kim tedbīr idevüz defʿına	Vaḳt ola furṣat bulavuz nefʿına	522

19a

1	Pārs şāhı her ne var şerḥ eyledi	Döndi Ṭaḳyānūs'a bir bir söyledi	523
2	Rūm şāhı baña nāme viribimiş	Yidi yıllıḳ sen ḫarāc vir tīz dimiş	524
3	Yoḳ dir-iseñ cenge ḥāżır olasın	Serbeser īlüñ yıḳılmış bulasın	525
4	Āramuzda yoḳ 'adāvetden ḫaber	Nāmeyi bu vech-le yazmış nāḫaber	526
5	Hem eb ü ecdādımuz görmiş degül	Rūm şehi bizden ḫarāc almış degül	527
6	Anuñ-ıçūn çekmişem ben ġuṣṣayı	Saña bildirdüm ne varsa ḳıṣṣayı	528
7	Çūnki Ṭaḳyānūs işitdi bu sözi	Şāha medḥ idüb ḳodı yire yüzi	529
8	Didi Cem gibi otur āl ele cām	Ġam yime anuñ-ıçūn ol şād u kām	530
9	Ġuṣṣa çekme cem' itdür 'askeri	Tīz yarāġ-ıla yitişsün her biri	531
10	'Arż idüñ baña bu 'asker cem'ını	Emr iderseñüz idem tedbīrini	532
11	Bu sözi işitdi şāh oldı şād	Ṣandı kim bu söz-ile buldı murād	533
12	Tīz buyurdı 'askeri cem' itdiler	Deftere alub gelüb 'arż itdiler	534
13	Ki tamām üç yüz biñ erdür didiler	Ḫayme vü ḫargāh-ıla heb geldiler	535
14	Çıḳdılar şāh u vezīr ü mīrler	Böyle Ṭaḳyānūs ider tedbīrler	536
15	Ḫayme vü ḫargāhı bir bir gezdiler	'Askeri teftīş idüben yazdılar	537

19b

1	Ātı vü kendi musallaḥ erleri	Nevcüvān ṣaf-şiken serverleri	538
2	Seçdi Ṭaḳyānūs gördi her birin	Düşmana ḳarşu varacaḳ bihterīn	539
3	Ḳıldı ol üç yüz biñ erden iḫtiyār	Yüz biñ on beş biñ[51] musallaḥ nāmıdār	540
4	Döndi Ṭaḳyānūs şaha didi ki sen	Taḫtuñ vü baḫtuñ içinde ol esen	541
5	Ḳoş baña bu seçdigim serverleri	Her birin bir erde gör bihterleri	542
6	Yi vü iç sen ḳaṣruñ içinde çekme belā	Ḳoş hemān himmet bizüm-ile bile	543
7	Ger ‘ināyet irişe Ḥaḳ’dan baña	Bir iş işleyem ḳala ‘ālem ṭaña	544
8	Rūm şāhına işidesin n’idem	Aşşı itmeye ṣoñ olduġı nedem	545
9	Oldı Ṭaḳyānūs sözinden şāh şād	İtdi ḫalḳa ādını ḫayr-ıla yād	546
10	Ḳıldı ser‘asker bu dem Ṭaḳyānūs’ı şāh	Ḳondı bir ṣaḥrāya ṭutdı bārıgāh	547
11	Didi Ṭaḳyānūs’a şāh kim söylegil	Göñlüñ istedigini ‘arż iylegil	548
12	Baña bildür eksük ney-ise virem	Māl u āt u ḳul u ḳaravaş direm	549
13	Ne diseñ senden dirīġım yoḳ durur	Ḥaḳḳ u ıs̱bātıñ çū bende çoḳ durur	550
14	Ger murādımuzca olursa iş görem	Her murādıña seni ben irgürem	551
15	Mülküme seni velī‘ahd iyleyem	Īl ü begligi saña ‘aḳıd idem	552

1	Bildigiñ gibi taṣarruf ḳılasın	Himmetüm senüñledür key bilesin	553
2	Deyüben ḫıl‘at geyürdi ḳıymetī	Bāşına tāc urdı ḳıldı ‘izzeti	554
3	Ḫōş żıyāfet ḳıldı ṣoḥbet iyledi	Ḫalvetinde istimālet iyledi	555
4	Didi Ṭaḳyānūs ki çekme teşvīşi	Ḥaḳ ‘ināyet ḳılsa oñarur işi	556
5	İtdi Ṭaḳyānūs u ‘asker ‘azm-ı rāh	Yola üç gün bile vardı pādışāh	557
6	Gitdi Ṭaḳyānūs-ıla ḫaylı sipāh	Bunlara itdi vedā‘ döndi şāh	558
7	Aldı Ṭaḳyānūs ne deñlü mālı var	Her ḳumāş u māl u esbāb u ṭavar	559
8	Cümlesin aldı ḥabbe ḳalmadı	Niyyetini kimseye bildürmedi	560
9	Gitdi yola vü göneldi ṭurmadı	Ne yire gider ḫaber ol virmedi	561
10	Oġraduġı şehre çaġırdur-ıdı	Er yigitler baña gelsün dir-idi	562
11	Āt u esbāb u yarāġın vireyin	Her murādına ānı irgüreyin	563
12	Böyle deyü ‘āleme çāv eyledi	Her gelene virdi ḫıl‘at ṭoyladı	564
13	İşidüben geldiler merdāneler	Serṭırāz u şīr-i ner bīgāneler	565
14	Virdi ḫıl‘at virdi māl soyladı	Atın esbābın virüb ‘izzetledi	566
15	İşidildi dört yaña işbu ḫaber	Bir ulu şāh gelür-imiş pürhüner	567

1	Pārs nevāḥīsinden irmiş bu īle	Ḫalḳı ḳul itmiş özine ḫulḳ-ıla	568
2	İşidüb vardı mubārizler tamām	Ḫulḳını görüben oldılar ġulām	569
3	Ḳalmadı īlde dilīr ü nāmver	Geldiler ḳapusına ḳul oldılar	570
4	Virdi ḫıl‘at virdi at virdi māl	Cümlesin itdi feraḥ gitdi melāl	571
5	Bāş u cān oynatmaġa ḳavl itdiler	Özlerin Ṭaḳyānūs’a ḳul itdiler	572
6	Kim sebeb şahlıḳda ḳuvvet ṭutmaġa	Ḫaşmı ḳahr itmege şevket ṭutmaġa	573
7	Ḳanda merdāne adını işide	Ḳātına getürüben ‘izzet ide	574
8	Āt u ṭon vire her eksügin bitüre	Ḥörmet idüb tevāżu‘ göstere	575
9	Şāhlıġa lāyıḳ merātib bu durur	Ni‘meti anuñ gibiye yidürür	576
10	Ne ‘aṭā iderseñ ola ḳān bahā	Cānın oynayan olur cāna bahā	577
11	Yoḳ ziyānı aṣṣılı bāzār durur	Yoluña bāşın vire ḫōş-yār durur	578
12	Boġazı toḳluġına vara öle	Dünyede erlik-ise ancaḳ ola	579
13	Ẕī-sa‘ādet cānı ḳadrin bilmeye	Rāḥat-ıla öle zaḥmet bulmaya	580
14	Bu ‘aṣırda key bahādurlıḳ ḳılan	Cān u bāş terk idüb ola ṣaf-şiken	581
15	Ger zamānında ‘aliyy olursa ol	Virmesi olmasa ululara yol	582

1	Her hüner anda eger mevcūd-ise	Cümle ḫalḳuñ ol eger maḳṣūdı-sa	583
2	Manṣıb ehli ise ānı göreler	Ol īli yıḳdı deyü bildüreler	584
3	Ḳān dökücidür ḥarāmī diyeler	Şāha ‘azl it deyüben ḳovlayalar	585
4	Mālı yoḳ ehl-i hünerler ḳaldılar	Heb ayaḳlara düşüb ḫāk oldılar	586
5	Geldi Ṭaḳyānūs’a çoḳ merdāneler	Ḳātına cem‘ oldılar bīgāneler	587
6	Şol ḳadar geldi mubāriz nāmıver	Rūm’a varınca olur üç yüz biñ er	588
7	Rūm’a geldi irdi bunlar bīdireng	Bīḫaber girdi vü urdı itdi ceng	589
8	Şāh-ı Rūm’a çūnki irdi bu ḫaber	Uş irişdi Pārs şāhı bi’ẓ-ẓafer	590
9	Ġāfil olma geldi girdi īle ol	Ba‘żı yiri yaḳdı virdi yīle ol	591
10	Leşker-i deryā-yıla girdi īle	Ḳaṣdı ol kim ṭurmayub taḫta gele	592
11	Bu ḫaberden şāh-ı Rūm oldı melūl	Bīḫaber gelmek nedendür bu fużūl	593
12	Geldi illā tuḥfe geldi ṭañladum	Bu gelişden çoḳ ḫaberler añladum	594
13	Oyur-ıdı biz oyanduraḳ ānı	Ṣanmaduġı şānı ṣandurduḳ ānı	595
14	Ḳudreti yoġ-ıdı ol bunda gele	Ārada bir iş ola ya kim bile	596
15	Ġāfil ola düşmanı ola şāh ola	Şübhe yoḳ devleti gümrāh ola	597

1	Biriñüze ṭurmaya yüzi anuñ	Ḳarşu gelmez ü döner yüzi anuñ	598
2	Er düşüriñ bāş kesiñ er ölesiz	Ser fidā eyleñ ki server olasız	599
3	‘İllet-ilen dirilen ma‘lūl olır	Ḳābiliyyet gözleyen maḳbūl olur	600
4	Leşker-ile bunca zaḥmet çekdügüm	Bī‘aded bu yola ben māl dökdügüm	601
5	Īl alam size vilāyet bildürem	Ād u ṣānuñuz cihāna ṭōlduram	602
6	Mertebe erlikde nedür farḳ idem	Māl u esbāba ḳamuñuz ġarḳ idem	603
7	Arta günden güne zevḳ u ṣādıñuz	‘Ālemi erlik-le duta adıñuz	604
8	İtdi bunlarıñ ri‘āyet ḫāṭırın	Dutdı luṭfa ġāyıbīn u ḫāżırīn	605
9	Ḳıldı Ṭaḳyānūs keremler gördiler	İ‘tiḳād idüb ḳamu yüz urdılar	606
10	İtdi Ṭaḳyānūs ḳamusı du‘ā	Didiler vire murāduñı Ḫuḍā	607
11	Ol ḳadar ḳātıñda ‘izzet bulmışız	Cümlemüz cāndan saña ḳul olmışız	608
12	Yoluña ḳılduḳ fidā biz bāşımız	Kim bize luṭfuñ yiter ṣābāşımız	609
13	Daḫı saḳlayub n’ideriz cānı biz	Eyü ad içün virürüz ānı biz	610
14	Gördi Ṭaḳyānūs ki vardur ittifāḳ	Yoḳ durur hergiz[52] ara yerde nifāḳ	611
15	Daḫı teaḫḫīr etmeyüben gitdiler	Ṣāh-ı Rūm’ıñ leşkerine yetdiler	612

1	İki leşker birbirini gördiler	Kim ṣadāyı göklere irgürdiler	613
2	Çalınur kös niḳāre bīgirān	Hem ḳıl u ṣūnān-ıla yüz fiġān	614
3	Her ‘alem saçın çezib el üzredür	Yüz çevüre deyü ḫaṣmın gözedür	615
4	Çūn muḳābil oldı leşker leşkere	Geldi ṭurdı meymene ve meysere	616
5	Ṣaf ṣafa ḳarşu yöridi fevc fevc	Ṣanasın deryādur āḳar mevc mevc	617
6	Ātlar āvāzı mubāriz na‘rası	İşid anıñ[53] çāk olur zehresi	618
7	İki leşker daḫı ṭurmış ḳorḫuda	Göge çıḳmışdı ġaryū-yıla ṣadā	619
8	Çūn mubāriz birbirin meydān döner	Ḫaṣmını ārayuban cevelān dutar	620
9	İki cānibden çū meydān ṭōldılar	Şīriler birbirine el urdılar	621
10	Kimi bāş kesdürdi kimi kesdi bāş	Kimi bāṣa ṭaş urur kimi ṭaṣa bāş	622
11	Cānibinden ṭurmayub ceng itdiler	Birbirine ḳarşu āheng itdiler	623
12	Şol ḳadar dökildi ol gün ḳānlar	Bitin otlar öldi heb mercānlar	624
13	Gün zevāle irdi Ṭaḳyānūs görür	Ṭāli‘ı ḳuvvetlüdür na‘ra urur	625
14	Çaġırıb didi degil da‘vī güni	Da‘vī ḳılmaz çūn ire ma‘nī güni	626
15	Diyiben āt ṣāldı leşker-le bile	Bir nicesin yıḳdı kendü gürzi-le	627

1	Ordı ki şāhını görür bigi görür	Cāndan āyrur kime kim göz urur	628
2	Leşkeriñ sālārı yüreklü ola	Ḫaşmı ḳarşu kendüye ol az bula	629
3	Var-ıdı remīde tīrendāzlar	Rāst-endāḫt ve ḳadri anda azlar	630
4	Oḳa dutdılar çū çāre olmadı	Leşkeri Pārsıñ yöridi dutmadı	631
5	Gördi kim Rūm leşkeri oldı zebūn	Düşüben oldı ‘ameller sernügūn	632
6	Gördiler yüz döndüriser çū baḫt	Ḳaçdılar anda ḳoyıb bengāh rāḫt	633
7	Rūm şāhı leşkerin gördi ḳaçar	Ardına baḳmaz biri birin geçer	634
8	Didi ṭāli‘ ummaduġum gösterür	Devletim alıb baña meḥnet virür	635
9	N’eylesün leşker gitdi ḳamusı	Pādışāhını terk itdi cümlesi	636
10	Gördiler leşker gitdi kendü ḳaldı	Dönderüb[54] atı bāşını ṣāldı	637
11	Şāh-ı Rūm’ı ḳaçmaġa ḳomadılar	Dutdılar yetib amān virmediler	638
12	Key şikest idüb ṣayb[55] ṭāġıtdılar[56]	Şol ki ceng itdi anı yoġ itdiler	639
13	Ṣındı[57] leşker ḳamu tārāc itdiler	Mālın alıb cāna muḥtāc itdiler	640
14	İletdiler şāhı çū Ṭaḳyānūs görür	Emridür otur deyüben buyurur	641
15	Def’i Ṭaḳyānūs şahā didi o dem	Nite baṣduñ bu yola tenhā ḳadem	642

1	Yedi yıllıḳ çūn ḫarāc isteyesin	Tīz viriñ yoḳsa uş irdüm diyesin	643
2	Çūn bu deñlü cenge āġāz idesin	Lāf uruban ‘ālemi ḳorḫudasın	644
3	Nite leşkersiz yaraḳsız gelesin	Serpeser Rūm’a tamām şāh olasın	645
4	Olmaya Rūm’ıñ dilīri bigi er	Şīr-i merd ü şīr-i vügīri ve şīr-i ner	646
5	Ḳanı bunlardan bilekce yoḳ biri	Böyle mi żabṭ iyleyeler leşkeri	647
6	Bilür-idiñ sāz ı leşker yoġ-ıdı	Ḥökmiñ vi lāfıñ ne-yiçūn çoġ-ıdı	648
7	Virib Ṭaḳyānūs’a Rūm şāhı cevāb	Niçūn istihzā idesin[58] ī şebāb	649
8	Sānı bunda günde bigi emīr	Niçesi ḳapımda olmışdı esīr	650
9	Leşkerim cem‘ itsem olur bīḥisāb	İçmege yetmeyedi deryā-yı āb	651
10	Şimdi de yarāġım senden de çoġ-ıdı	İki sence leşkerim artuġ-ıdı	652
11	Leyki furṣat seniñ olmış-ıdı ezel	Çūn ezelden ulanana yoḳ bedel	653
12	Eyitdi Ṭaḳyānūs’a ki yoḳ īle[59] degil	Leşkeriñde her ne var āzāde ḳul	654
13	Añmaz-ıduñ her birini bizimde	Añmadı anlar da seni rezimde	655
14	Ya ‘ıṭā ya luṭf-ıla ötündürmediñ	Āt ṭon manṣıb yerine virmediñ	656
15	Ḳaçdı anlar daḫı hiç utanmadı	Cānı ve bāşın saḳlayuban dönmedi	657

1	Yāḫud sevmezdiñ ola sėn[60] bunları	Maḥrem idindiñ ola her dünları	658
2	Didi ya muḥkem itdiñ ola ‘unf-ıla	Almadıñ diller ‘aṭā vü luṭf-ıla	659
3	Ṣāh-ı Rūm’ıñdur ki ‘aṭā virmeg-ile	Manṣıbı ve maḳṣūda irgürmeg-ile	660
4	Ṭorsa benim leşkerim ṭor-ıdı	Terk-i cān idüb ḳılıc ura-yıdı	661
5	Leyki ṭāli‘ döndi döndi cümlesi	Ḳalmadı gitdi ḳamunıñ cümlesi	662
6	Didi Ṭaḳyānūs ki manṣıb-la ‘aṭā	Virdiñ aña ki degül-idi sezā	663
7	Yirine virmek gerek ol manṣıbı	Yolıña bāş oynaā[61] pīr i ṣabī	664
8	Nāsizāya virene budur sizā	Bīneseb-ile yene budur revā	665
9	Sen ki ġayretlü hünerperver ola	Devleti arta cihānserver ola	666
10	Biygümān bile sende var-ısa hüner	Bī‘aded cem‘ iddiñ[62] ehl-i hüner	667
11	Her biri seni ḳoyub ḳaçmayadı	Ād u ṣānuñı yere ṣaçmayadı	668
12	Leşkeriñ gerçi ‘adedsiz çoġ-ıdı	Biriniñ saña i‘tiḳādı yoġ-ıdı	669
13	Sen muḫnesedüñ ḥaḳīḳat gördiler	Ḳaçuban ḳurtılmaġa yüz urdılar	670
14	Cān ḳavī olsa bular[63] ten ḳuvveti	Ża‘īf cāndan ten çeker çoḳ zaḥmeti	671
15	Seni bu tenden cudā ḳılmaḳ gerek	Memleket andan bizim olmaḳ gerek	672

1	Böyle diyüb şāh-ı Rūm'ı öldürür	Ādını cümle cihāna ṭōldurur	673
2	Rūm şāhında ḫazīne her ne var	Kim ebū 'an ced ḳılurdı bīşimār	674
3	Aldı Ṭaḳyānūs cemī'ısın anıñ	Her ne var maḫzūn andan-dı kendiniñ	675
4	Def'ı cem' idüb o yerde leşkerin	Leşkeriniñ şīr-i merd ü bihterin	676
5	Her ne deñlü var dülāver pehlüvān	Ad u şānı bulmaġın üründü nevcivān	677
6	Cümle māl ve ni'mete ġarḳ īledi[64]	Her birini luṭf-ıla ṭoyladı	678
7	Didi her ne elüñüze girdi māl	Baña girekmez[65] size olsun ḥalāl	679
8	Her birine virdi īl vėrdi[66] şiher[67]	Çūn merātibce ḳamuya ḳıldı peher	680
9	Şol ḳadar virdi ta'accib ḳıldılar	Ketḫuḏālar bir-araya geldiler	681
10	Didiler mālı ṭaġıtma ifrāṭ-ıla	Leşkere ḫarc idecek bārı ḳala	682
11	Eyitdi Ṭaḳyānūs dönüben bunlara	Heb ḥużūrında bile olanlara	683
12	Ben bu mālı kim ele götürmişem	Salṭanat taḥtında [68]kim oturmışam	684
13	Bu mubārizler-le dutdım ḳuvveti	Rūm şāhına ki buldım furṣatı	685
14	Furṣat elde-yiken niçūn virmeyem	Rızḳ u māla bunları ṭoyırmayam	686
15	Çūn 'aṭām olmaya beni ne'ydeler	Ḳanda ḫōş dutılsa anda giydeler	687

1	Gide ḳatımda dilāver ḳalmaya	İşiden daḫı ḳatuma gelmeye	688
2	Ōle[69] niçesi şöhret bula	Memleketde ben müebbed nice ola	689
3	Şīr-i nerler çūn ḳatımda cem‘ ola	Cān ve bāş terk ideben[70] ḫıdmet ḳıla	690
4	Bīḥisāb īl vilāyet feṯḥ ola	Niçe bunuñ bigi māl ele gele	691
5	Her ‘aṭāsını düşüren yirine	Şād ola dāyım ki ḥāşā yirine	692
6	Şāh-Rūm’ı kim dutub ḳatil eyledi	Īli alub taḫta[71] geçüb ‘adıl eyledi	693
7	Rūmī fermānında ḳaldı bīdernek	Ḳalmadı kimse ede anıñ-la ceng	694
8	Ol Ḫudā kim ḳudreti tāmdur ānuñ	Bīgümān bil raḥmeti ‘āmdur ānuñ	695
9	Bu ne esrār ı bu ḳudret dürür	Bu naẓar ehline key ‘ibretdür	696
10	Ṭarfe’t-ül ‘aynuñ içinde ol ala	Eydür ol çūpān şeh şāh-ı tibāha	697
11	Kimini ma‘zūl iken maḳbūl ider	Kimini sulṭān-iken ma‘zūl ider	698
12	Ḳaldı Ṭaḳyānūs Rūm’uñ serveri	Bir çōbān-iken şāh persek çākeri	699
13	İtdürür ḳatil aña Rūm’uñ serverin	Dürdürür nām ı nişānı defterin	700
14	Rūm’a çūnkim ola Ṭaḳyānūs yine şāh	Leşkerin cem‘ itdi dutdı bārgāh	701
15	Ḫalḳını Rūm’uñ musaḫḫar idicek	Taḫtını kendüye muḳarrer idicek	702

1	Kātibe emr eyledi ve gel didi	Pārs'uñ şāhına nāme yaz didi	703
2	Her ne maḳṣūdı var-ısa söyle didi	Yazıcıya cümle sen 'arż eyle didi	704
3	Yazdı nāme Pārs şāhına dibīr	Nāme orduñda bilesin ey emīr	705
4	Rūm'a geldüm şāhını māt eyledüm	Leşkerin şıdum çū ġārib eyledüm	706
5	Īl vilāyet cümlesi baña muṭī'	Ġayrılardan bunlara oldum şefī'	707
6	Taḫt-ı Rūm'ı benimdür āgāh ol didi	Begleri Rūm'uñ bañadır[72] ḳul didi	708
7	Saña irişe bu nāmem göresin	Tīz yidi yıllıḳ ḫarāc irgüresin	709
8	İtme tāḫīr[73] ḳılma ihmāl anı sen	Ger dilerseñ kim olasın saġ esen	710
9	Yoḳ deyesin[74] ḥāżır ol eyle yarāġ	Bīderneg irişürem sen şanma lāġ	711
10	Ger muḳayyed olmayasın bil bu dem	Rūm şāhına itdügüm saña idem	712
11	Nitekim taḫtını anuñ almışam	Kendüme īlin musaḫḫar ḳılmışam	713
12	Böyle yazıb nāmeyi çūn gönderür	Kendi leşkeri cem'ına ḥāżır ṭurur	714
13	İrdi kim Pārs şāhına işbu ḫaber	Geldi Ṭaḳyānūs'dan īlçi ya ẓafer	715
14	Şāh-Rūm'uñ günini itmiş siyāh	Öldürüb olmış yirine pādışāh	716
15	Geldi ėlçi nāmesi var kim bile	Ėleteler[75] şāha anı i'zāz-ıla	717

1	Ṣandı şāh kim ḫayr irdi ḫaber	Şād olıb[76] īlçiyi dutdı mu‘teber	718
2	Ṣundı ėlçi nāmesin şāh eline	Bilmedi mektūb içinde ilene[77]	719
3	Oḳuyub[78] mektūbı açub gördiler	Serpeser ṭōlū içi ıḫyār u şer	720
4	Ḫışm-idüb şeh didi görüñ ol iti	Kim ne vech-ile baña yazmış biti	721
5	Nāmede her ne ki varı ‘arż eyledi	Ḫayr u şer mefhūm ne-yise söyledi	722
6	Gözleri ḳān ṭōldı didi ḫışm-ıla	Vāh ki Ṭaḳyānūs bizim-le ḫaşım ola	723
7	Gerçe bir iş-idi itdük sehv-ile[79]	Bīaṣıldan bundan artıḳ ne gele	724
8	Her bī ki aṣl ı özine yād ide	Loḳmasın kendüye zehr-ü mār ide	725
9	Bu ġażabdan[80] leşkerin cem‘ ėtdi ol	Rūm’a ‘aẓm-īyledi gitdi dutdı yol	726
10	Bir iki menzil gidüben[81] gördürür[82]	Leşkeri ne gelür dėyü[83] ṣordurır	727
11	Defter idüb her ne var bildürdiler	Cümle yüz seksen biñ[84] er durdılar	728
12	Ah idüben şāh didi leşker ḳanı	Bunca adlu şīr-i ner sürüsi ḳanı	729
13	İtdü[85] Ṭaḳyānūs baña idem aña	Cümle ‘ālem ḫalḳı ḳalalar ṭaña	730
14	Ḥāliyā var leşker-ile varalum	Aña ne tertīb gerekdür görelüm	731
15	Ketḫuḏālar didi ey şāh-ı cihān	Ṣabır ḳılmaḳ yig ola bir zamān	732

1	Īlçi ṣalub ānı teskin idelüm	Her sözi aṣlı-yıla ta‘yīn idelüm	733
2	Görelüm anuñ cevābı ne olur	Leşkerüñ daḫı ḳalanı direlür	734
3	Leşkerüñ merdānesi anuñ-la-sa[86]	Gitdi[87] ḳaldı ḫurdası senüñ-le	735
4	Bundan iletmiş didiler üç yüz biñ er	Yėdi yüz biñ er daḫı Rūm’dan çıḳar	736
5	Cem‘ ider-üse nice idevüz cevāb	Ṣabır idelüm ṣabrı görvüz[88] ṣavāb	737
6	Olan iş ta‘cīl-ile şeyṭāndur	Meşveret-le ‘abr-iden Raḥmān’dur	738
7	Dutmayıb sözlerini itdi ġażab	Rūm’a tīz varmaḳlıġa ḳıldı ṭaleb	739
8	Çūnki Rūm’uñ ceddine irdi gördi em	Ḳonıban ḳurdırdı bārıgām	740
9	Didi Ṭaḳyānūs’a īlçi gönderüñ	Niçe gelmişdür ḳapuma bildirüñ	741
10	Yazdurub nāme dir ī bīaṣıl it	Baña niçūn ‘āṣī olasın īt[89]	742
11	Leşkerim-le yırāġım-la[90] benüm	Almaduñ mı Rūm’ı bez̲baḫt ı şom	743
12	Çūn saña Rūm’ı hemān ben virmişem	Kim nedür seni ‘āṣī görmişem	744
13	Şol degül misin ki ḳapımda ṭurub	İşügüme gice gündüz yüz sürüb	745
14	Taḫtımuñ ayaġına bāş indüren	Yir ipib[91] ḳarşumda ṭuran	746
15	Ben şu Pārs şāhı degül miyem bugün	Ḳapımuñ çōbānı idüñ dünegün	747

1	Şimdi benden sen ḫarac isteyesin	Yidi yıllıḳ deyü ta‘yīn idesin	748
2	İşde geldüm kim seni ḳatil eyleyem	Milki aṣlına virem ‘adıl eyleyem	749
3	Rūm’uñ şāhınuñ bulub ensābını	Yine aña bildürüb Rūm milkini	750
4	Vardı Ṭaḳyāyūs’a[92] bu resme ḫaber	Aldı açdı nāmeyi itdi naẓar	751
5	Oḳudı gördi ki şāhuñ ḳaṣdı ne	Bildi ta‘yin[93] geldi kendü üstine	752
6	Bu ġażabdan göz ḳanlu ṭās olur	Her ne şādīsi ki vardur bāş olur	753
7	Dört yaña nāme perākende ḳılur	Leşkeri def‘ā ḳatına gelür	754
8	Dirlür dört yüz biñ er ḳamu suvār	Serpeser āhin ḳapalu nāme medār	755
9	Gör ki ol dört yüz biñ erden n’eyledi	İki yüz biñin güzīde eyledi	756
10	Her biri ‘aṣrında-dı Esfendyār	Cenglerinden yıḳılur şeher diyār	757
11	İki yüz biñin ḳoyuban gitdi ol	N’ola deyü ṣoñunı fikr-itdi ol	758
12	İki leşker daḫı ḥāżır oldılar	Birbirine muḳābil geldiler	759
13	Birbirin yörüyüb aheng itdiler	Yiryüzin birbirine teng-itdiler	760
14	Ṣīr-i nerler āt ṣalub na‘ra urur	Ḳān döküben bāş kesüb er öldirir	761
15	Leşker-i Rūm’uñ dilīri çoġ-dı	Elli biñden ṣaf-şiken artuġ-ıdı	762

1	Dört yanından bunlara āt ṣaldılar	Leşker-i Pārs'ı araya aldılar	763
2	Vaṣfa gelmez kim bular eyledi ceng	Gördü bu ceng ve Mirrīḫ oldu deng	764
3	Bu muṣībet ki ol 'Azrāyıl göre	Cān almaġın unıda cān vire	765
4	Bu olan cenge ḳıyāsın ol bile	Ḳātile maḳtūle kim ẓāhir ola	766
5	Bir gice bir gün tamām ceng olur	Leşker-i Pārs'a bu 'ālem teng olur	767
6	Leşker-i Pārs'uñ ṣanuban ḳaçdılar	Niçe ṣaḥrā vü avālar geçdiler	768
7	Niçesi pāşın[94] virüb oldı helāk	Niçeler ḳoydı kendi başına ḫāk	769
8	Kimisi öldi kimisi ḳurtulur	Münhezim olan çeri īle[95] olur	770

TEMSĪL-İ AḤVĀL-İ 'ĀLEM-İ MİLK

9	Bānī kim bunyād urdı 'āleme	Böyle 'ādet ḳōdı[96] nesl-i Ādeme	771
10	Kimini ḳahrı yüzinden aldurur[97]	Kimine luṭf-eyleyüben ḳaldurur	772
11	Luṭf u ḳahr ṣanmayasın nisbetdür	'Ėlminüñ[98] ıẓhārı-çūn ḳısmetdür	773
12	Nisbeti yoḳdur kimesneye Ḥaḳ'uñ	Luṭfını görüñ çū ḳahrına baḳuñ	774
13	Yine bu esrārı vaż'-iden bilür	Niçesi ḳılmaḳ dilerse Ol ḳılur	775
14	Emrine maḥkūm cemī'-ı ḫalḳ ānuñ	Luṭf u ḳahrı kim yetişür ḫalḳa ānuñ	776

1	Cümle esmā ı ṣıfātı maẓharı	Bu meżāhir[99] fi‘liniñdür maṣdarı	777
2	Bu sebeblerden müseyyeb bulınur	Nev‘-i terkībden mürekkeb bulınur	778
3	Fā‘il oldur fa‘line ėrmez[100] ḳıyās	Özge bilmeklik[101] muḥāldür bu enās	779
4	Muḳteżā-i fa‘li fā‘ildür yaḳīn	Bil ziyāde nesne bilmez devr-i bīn	780
5	Ẕāt-ıla ẕāta tecellā eyleyen	Ol durur sözi mücellā eyleyen	781
6	Kendilikde her kimiñ ola eṣer	Ol ḫaṭā durur vire Ḥaḳ’dan ḫaber	782

GİRİFTEN-İ ŞĀH DER ḤUŻŪR-I ṬAḲYĀNŪS ĀVERDEND BĪMUḤĀBĀ ḲATL KERD

7	Çūnki Pārs şāhı görür leşker ṣınur	Ol daḫı ḳaçmaġ-ıla yüz döndürür	783
8	Ḳaçar-iken anıñ izin sürdiler	Yetib ardından anı ṭurġurdılar	784
9	Geldi Ṭaḳyānūs’a irdi bu ḫaber	İşde Pārs şāhını dutıb götürdiler	785
10	Didi tėz[102] getürüñ anı eglemeñ	Bugün ėrgüriñ[103] anı yolda ḳomañ	786
11	Pārs şāhını ṭutıb getürdiler	Öldiriñ tez dir hemān öldürdiler[104]	787
12	Ṣol gişi kim ḳıla küfrān ni‘mete	Nā‘aceb ḳılursa ‘ışyān ḫażrete	788
13	Şāh-ı Pārs aña kerem çoġ eyledi	Gör ki Ṭaḳyānūs anı yoġ eyledi	789
14	Mālı ve esbāb ṭavarı ḫaymesin	Kendiniñ eyledi anıñ cümlesin	790

1	Leşkeri itdi ġanīmet bīḥisāb	Cümlesine irdi feṯḥ-ü bāb	791
2	‘Ālemiñ ḥālı budur ger bilesin	Evvel āḫır kim nidā dek göresin	792
3	Memleketde dutdı Ṭaḳyānūs ḳarār	Rūm’a şāh oldı muḳarrer āşıkār	793
4	Heybet aldı eşiden şāhlar tamām	Ḫavflarından oldılar ḥökmine rām	794
5	Gördi Ṭaḳyānūs ki şahlıḳ pāyidār	Māl ı ni‘met bīḥisāb ı bīşemār	795
6	Māl a‘dādın bilmeklik[105] muḥāl	Var diseñ degil yalan Ḳārūni māl	796

ĀĠĀZ KERDEN-İ ṬAḲYĀNŪS DER ŞEHR-İ EFSŪS VE ḲAṢR TA‘ẒĪMRĀ BUNYĀḎ KERD

7	Var-ıdı ol yirde şehr-i ḳadīm	Adı Efsūs şeheri-di yavlaḳ ‘aẓīm	797
8	Leyki ol vaḳt key ḫarāb olmış-ıdı	İns ü cinn yoḳ cümle yıḳılmış-ıdı	798
9	Yapdı Ṭaḳyānūs ābād eyledi	Bir mu‘aẓẓam ḳaṣra bunyād eyledi	799
10	Viyribdi bir münādīler īle	Ḳanda binā ve muṣavver var gele	800
11	Cümlesi tedbīr idüben göreler	Hendese-yle[106] aña bunyād uralar	801
12	Ṣan‘at-heybetle yapdı üstād anı	Görse hayrān[107] ḳaldı Şeddād anı	802
13	Ḳaṣrıñ īni devri bir fersaḫ idi	Kerpüci sīm ü zer ve büllūr idi	803
14	Ḳapuları ḳamu süraḫ altun idi	Īni yigirmi uzunı elli arşun idi	804

28b

1	Var-ıdı biñ ḥöcer ḳaṣrı içre ‘acīb	Hem müẕehheb-naḳş olmış-ıdı ġarīb	805
2	Var-ıdı her ḥöcrede dört ḫalveti	Ḫalvet ol ḫalvet ki ḳıla ṣoḥbeti	806
3	Her birinde māhirū oġlanlar	Ḫıẕmete vaż‘ olmış anda anlar	807
4	Rūmī naḳş-ıla müẕehheb bezmegāh	Ortasında vaż‘ olınmış taḫtıgāh	808
5	Ḳubbe baġlanmış ‘aḳīḳ ve yeşim-le	Dört ayaġı cümle āḳ billūr-la	809
6	Ḳubbe naḳş-olmış muraṣṣa‘ cevheri	Bend ü bend-güşāsı altun serseri	810
7	Añla ol ḳaṣrıñ niçedür yapusı	Var-ıdı üç yüz altmış altı ḳapusı	811
8	Gün ki her rūzı ėrişe[108] bir menzile	Ṭoḳınurdı bir ḳapuya seyir ile	812
9	Evvelinden yig ki ne āḫır olur	Rūz ı sā‘at her derc ẓāhir olur	813
10	Her ḳapuda yazılu altun ḫal ile	Rūz ı sā‘at derc heb ḫal ola	814
11	Felsefe ‘ilmin Ṭaḳyānūs tamām	Oḳıyıb bilmiş-di aḥkāmın benām	815
12	Ka‘b’i-l Aḫbār kim rivāyet eylemiş	Nüsḫasında daḫı heb eyle dimiş	816
13	Böyle didi biñ müneccim var-ıdı	Ḫıẕmet iyleyib ‘ulūfe yir-idi	817
14	Sa‘d ı naḥsın içmek anlar ev ev	‘Elm-ile bulmışlar-ıdı cuvbecev	818
15	Fevt etmedi daḳīḳa her biri	Kim nücūmīlerdi anlar serserī	819

1	Çūnki Ṭaḳyānūs çıḳdı taḫtına	Oturıb sevineverevüz[109] baḫtına	820
2	Taḫtınıñ ḳorlardı ṣaġ ṣolına	Yetmiş altun kürsī her bir yanına	821
3	Her birinde bellü bir şāh oturur	Taḫt-ı Ṭaḳyānūs öñinde yüz urur	822
4	Yetmiş iki var-ıdı aña vezīr	Cümle ṭurmışlardı derpīş-i serīr	823
5	Var-ıdı dörd yüz ḥācibi zerrīn kemer	Ḫāṣ u cüvānmerd ü degil biri kem er	824
6	Var-ıdı bevvābı anıñ biñden ziyād	Ḫıẕmet içūn her biri bulmış-ıdı ad	825
7	Biñ silāḥdārı var-ıdı mīr-zādeler	Her biri şevketi nemāzādeler	826
8	Kim Ṣūrḫi'den bize naḳl-olınan	Böyle dürür nüsḫasında bulınan	827
9	Var-ıdı beş biñ emīrzāde tamām	Heb Ḥirāḳle-nesl-idi anlar tamām	828
10	Her biriniñ var-ıdı biñer ḳulı	Yollarına fidā ider cānı deli	829
11	Yine bu ḳullarıñ olmış her biri	Onar onar biñ eriñ serleşkeri	830
12	İşbu ta'ẓīm kim bunlar olur	Cümle Ṭaḳyānūs'a ḫıẕmet gösterür	831
13	Gice gündüz ḫużūrında ṭurıb	Ḫıẕmet iderler-idi el ḳovşurıb	832
14	Bir dem anlardan ayru olmazlar idi	Emrini hiç fevt ḳılmazlar-ıdı	833
15	Salṭanat taḫtında bu ḳuvvet-ile ol	Bu melāyet şevket ve heybet-le ol	834

29b

1	Memleketde bīḳuṣūr ḳırḳ yıl tamām	Sürdi Daḳyānūs[110] meliklik ve’s-selām	835
2	‘Īş u ‘işretde oturmış-ıdı yene	Ṣoñra ḳırḳ yıldan ki bir gün öñine	836
3	Düşegeldi memleket kibriyiti	Her vilāyet üzre kendü heybeti	837
4	‘Aceb idüb didi ki ḳanı bir daḫı	Yoḳ durur bencileyin server daḫı	838
5	Emrim altında ḳamu olmışlar zebūn	Ḳıl sükūn dirsem yire ider sükūn	839
6	Ḳahr idersem neçeler cān vireler	Luṭf-idersem cümle devlet bulalar	840
7	Daḫl-ider yoḳ her ne ḳılsam ḳıluram	Her ne kim fikir idersem buluram	841
8	Emrüme kimesne olmadı	İrdi ḥökmim hiç vilāyet ḳalmadı	842
9	Būle[111] deyü fikir iderken nāgāh ol	Çıḳdı bir pīr ḳaṣr-içinden buldı yol	843
10	Ṭaylasān sarḫıdmış ve başına pūş	Baḳdı Ṭakyānūs’ıñ oldı gözi ṭūş	844
11	Ḫavf-idiben[112] didi kim bu kim ola	İre ġāyıbdan ḳatuma yol bula	845
12	Vehm idüb ṭururken virdi selām	Ba‘de Ṭaḳyānūs’a ḳıldı kelām	846
13	Didi kim ī yiryüzine olan Ḫuḍā	Bīgümān sensin bu ḫalḳa rehnümā	847
14	İsti‘ānet cümlesi senden diler	Ḥācet ü maḳṣūdı senden buldılar	848
15	Her biri ḳapuña ḳılurlar niyāz	Leyki sen bunlardan oldıñ bīniyāz	849

1	Bundan özge tañrılıḳ nice ola	Kimine vire ve kiminden ala	850
2	Didi ve ġayb oldı Ṭaḳyānūs görür	Fikre varuban taḥayyürde ṭurur	851
3	Didi göñlinde niçe tañrı olsam	Ādemīyem ben niçe da‘vī ḳılam	852
4	Bu ḳadar var ḫalḳı ‘ālem ḥökmüme	Heb muṭī‘ olıb ṭururlar emrime	853
5	Ger disem yir tañrısıyam bileler	Ṣıdḳ idüb ḳamusı secde ḳılarlar	854
6	Bu hevā dutdı dimāġını ānıñ	‘Ucib arturdı ḥıcābını ānıñ	855
7	Cehli ṭaşı ṣıdı ‘aḳıl şīsesin	Arturur şeyṭān anıñ endīşesin	856
8	Fikre varıb didi bu ‘ucb-ıla	Kimse görmedi Ḫuḏā’yı göz-ile	857
9	Bilmediler kimse ẕātından eṣer	Nite vireler ṣıfātından ḫaber	858
10	Evvel āḫır kimesne görmiş degil	Bunca ḫalḳ andan ḫaber virmiş degil	859
11	Bīgümān Bānī bu neden görinür	Ḥācet i faḳrıñ ġınādan görinür	860
12	Bende de vardur ezelden işbu ẕāt	Ẕātuma maḫṣūṣ nice biñ ṣıfāt	861
13	Ḳahır ve luṭf ve raḥmet şefḳat ki var	Rāḥat u cevrü ve cefā miḥnet ki var	862
14	Ẕātuma maẓhar ṣıfātum bulınur	Dir ki bunlar bende ḳamu bilinür	863

NÜKTE KONENDE KİBRİYYETRĀ VE DA‘V-I ENĀNİYYETRĀ

1	İy cehāletde belāya oġrayan	Zāhr-i iblīs-ile[113] baġrın ṭoġrayan	864
2	Ṣanma sānıñ benligisin ī fużūl	Niçe biñ seniñ bigiye oġratdı yol	865
3	Bī‘aded seniñ bigiler geldiler	Benlik bāġında bende oldılar	866
4	Ḳaldı benlik bāḳī anlar öldiler	Öñ gelenleri daḫı bunda buldılar	867
5	Niçe biñ daḫı gele benlik ḳala	Gideler anlar daḫı benlik ḳala	868
6	Kimseye bāḳī degil vāḳı‘dur ol	Ben dimeñ muṭlaḳ Ḥaḳ'ā rāci‘dür ol	869
7	Benlik varlılıḳ anuñdur bīgümān	Ġayrınıñ bilmek küfür maḥżā hemān	870
8	Ḥaḳ Ta‘ālā ḳullara in‘ām ider	Cümle-yi maḫlūḳa luṭfın ‘ām ider	871
9	Kim vücūdı cūdınıñ ḥamdin ḳılur	Kim vücūdı benim deyen ‘āṣī olur	872
10	Ḳudretidür ḳamu şeyden gösterür	Luṭfa ḳahra her birin maẓhar ḳılur	873

DER BEYĀN-I ṬAḲYĀNŪS ENĀNİYYET VE KİBRİYYETRĀ ĀĠĀZ KERD

11	Ger ‘ucub-ıla Ṭaḳyānūs ṭurur	‘Azm idüben bezmegāhına varur	874
12	Bu feraḥ-la taḫtına geçdi aldı cām	‘Iyş u nūş idüben oldu kām	875
13	Her emīr ve vezīri geldiler	Taḫtı öñinde cümlesi bāş ḳodılar	876
14	Yir yirin fersaḥbefersaḥ ṭurdılar	Cümle Ṭaḳyānūs’a bāş endürdiler	877

1	Leşker ü mīr ü sipāhī her ne var	Dutdı Ṭaḳyānūs ḥużūrında ḳarār	878
2	Oldı destūr yer yerin oturdılar	Ṣoḥbet itmeklik-le el götürdiler	879
3	Bu ṣafāda cümlesi mesrūr-iken	Gine Ṭaḳyānūs ḳatı maġrūr-iken	880
4	Yene bir ṣūratda iblīs-i laʿīn	Oldı peydā taḫtıñ altında hemīn	881
5	Ṣūratın tebdīl ḳılmış görinür	Yaʿnī Cibrīl'dür ol ṣūrat urınur	882
6	Virdi çūn iblīs selām ḳıldı ṣenā	İtdi Ṭaḳyānūs selāmını ʿadā	883
7	Didi Ṭaḳyānūs ki sen kimsin degil	Ne müzeyyen cisimsin şerḥ eylegil	884
8	Didi şeyṭān ī Ḫuḏāvend-ü zemīn	Gök Ḫuḏāsına resūlem ben yaḳīn	885
9	Beni ol viribidi didi saña	Ol yire itsün Ḫudālıḳ ben göge	886
10	Gökleri ḥıfẓ itmege var ḳudretim	Yirleri saḳlamaġa yoḳ ḳuvvetim	887
11	Dir ki yerlerdür musaḫḫar ḥökmine	Yir ḫalāyıḳın alıbdur ḳabżına	888
12	Dir ki bu ulu Ḫudālıḳ bilene	Şekkā olmaya dilerseñ bilene	889
13	Sen eger deryāya yarın varasın	Ola taḥḳīḳ ve ʿacāyıb göresin	890
14	Didi ġayb oldı iblīs-i laʿīn	Yine Ṭaḳyānūs eydürdi ṣoḥbetin	891

DER BEYĀN-I ʿAẒAMET-İ MĀHĪ Kİ ŪRĀ EVVEL SÜLEYMĀN ŻIYĀFET KERD Nİʿ AM-I BĪPĀYĀNEŞ YEK LOḲMA KERD

1	Bu Veheb İbn-i Münebbih'den ḫaber	Bir balıḳ olurdı o deryāda meger	892
2	Ḥaḳ Ta'ālā ḫıfıẓ iderdi ol bālığı	Vaṣfa gelmez idi anıñ ululığı	893
3	Cümle deryāda ne varsa cānavar	Cümlesince derler anıñ cismi var	894
4	Hem vaṭan itmiş dürür deryā dibin	Rūz ı şeb tesbīḥ iderdi Ḫālığ'ın	895
5	Her gün ol neḥr üstine gelür idi	Yir içre oblaya deg ulur ıdı	896
6	Öyle geçse gerü deryā ḳahrına	İniben anda ulur-ıdı yene	897
7	Çūn ṣabāḥ olduḳda meger	Ṭaḳyānūs deryā ḳatına varur	898
8	Bezme meşġūl oldı bunlar bir zamān	Taḫt altında yine iblīs hemān	899
9	İrdi Ṭaḳyānūs'a ol virdi selām	Dir ne kim var cānlu deryāda tamām	900
10	Bildiler ḳamu seni yir tañrısı	Seni bilürler Ḫuḏā her birisi	901
11	Yeryüziniñ tañrısın bildiler	Cümlesi bu sırdan āgāh oldılar	902
12	Ḳurı yir ḫalḳı daḫı bilmediler	Secdeyi ānenin saña ḳılmadılar	903
13	Didi Ṭaḳyānūs neden taḥḳīḳ ola	Baña müşkildür beni kim ḥal ḳıla	904
14	İyitdi iblīs kim ger ınanmazsañ baña	Di görinsün bir balıḳ vardur saña	905
15	İşbu deryāda andan ulu yoḳ durur	Cümle heybeti artuḳ durur	906

1	Cānavarlar cümle andan ḫavf ider	Kimseden ol ḫavf idüb itmez ḥaẕer	907
2	Bunda ol bālıḳ ki dutmış-ıdı ḳarār	Ger işide heybetiñ ṭurmaz ḳaçar	908
3	Bu sözi gök tañrısından söylerem	Şübhe yoḳ taḥḳīḳ saña ‘arż eylerem	909
4	Var kenāra di ki ḳanı uluñuz	Kim benim yir tañrısı bilüñüz	910
5	Ditreyüben ḳorḳu düşe cānına	Ṭurmayuban ḳaça ‘ummān ḳarnına	911
6	Dut sözümi gör ki ben gerçek miyem	Gökden inmiş bilesin Cibrīl miyem	912
7	İşidüb añladı iblīs sözin	Ṭutdı Ṭaḳyānūs deryāya yüzin	913
8	Ḳorḫa ḳorḫa vardı deryā yanına	Gerçi kim ḳorḫu düşürdi cānına	914
9	Oydı şeyṭānıñ sözine söyledi	Çaġırub yir tañrısıyam ben didi	915
10	Çūnki bālıḳ bu ṣadāyı diñledi	Kend’özin yire urdı aġladı	916
11	Gördiler deryā dibinden ḳaynadı	Mevc mevc olub bulandı oynadı	917
12	Ṭalġalar oldı bīpāyān idi	Ṣandı görenler ṭūfān-ı Nūḥ idi	918
13	Atdı bālıḳ kendiyi bir kez hemān	İndi deryā ḳa‘rına ol bīgümān	919
14	Didi Ṭaḳyānūs gerçekmiş resūl	Heybetimden ḳaçdı bālıḳ dutdı yol	920
15	Gör şunıñ bigi mu‘aẓẓam cānavar	Bildi kim ben tañrıyam benden ḳaçar	921

1	Ḳaçdı bālıḳ dimeziz kim ḳaçmadı	Ya‘nī andan ḳorḳuban ol ḳaçmadı	922
2	Ol ḫaṭā söz ki Ṭaḳyānūs didi	‘Āṣī olıb küfür sözler söyledi	923
3	Nāgah Allah’ıñ ‘aẕābı irişe	Ḫışm idüben bu mekāna ōd düşe	924
4	Bile yanam deyü ḳorḳub ḳaçdı ol	Hem mekānından anıñ çūn geçdi ol	925
5	Göricek bu ḥālı Ṭaḳyānūs hemīn	Yiryüzinde ḳaldı benlik da‘vīsin	926

ṬAḲYĀNŪS DA‘VĪ-Yİ ḪUḌĀYĪ DERRŪ-YI ĀĠĀZ-I ZEMĪN KERD

6	Ḫalḳa ḳıldı secdegeh dergāhını	Da‘vet itdi her vilāyet şāhını	927
7	Kendüyi tañrı diyib ṭapdırdı ol	Dergehini cümleye öpdirdi ol	928
8	Ol muṭī‘ oldı ki geldi gördiler	Kim muṭī‘ olmazdı boyunın urdılar	929
9	Şehir şehir itdi münādīler nidā	Her vilāyetde uruldı bu ṣadā	930
10	Didi kim yir tañrısıyam ḳamuñuz	İşidüben bile ḫāṣ u ‘āmuñuz	931
11	Gelüben baña sücūd eyleyesiz	Dilde ādım rūz u şeb söyleyesiz	932
12	İşbu vech-ile öyle öyle çaġırdılar	Ṭapmayanın ḫalḳıñ ōda urdılar	933
13	Dimediler bu sipāhī ya emīr	Mālın alıb oġlın itdiler esīr	934
14	Ḫalḳ muṭī‘ oldı ẓarūrī ḥökmine	İtdiler nāçar ıṭā‘at emrine	935

1	Geçdi bunıñ üzre niçe rūzıgār	Ḳıldı da‘vā-yı Ḫudālıḳ āşıkār	936
2	Tañrı deyü īl vilāyet ṭapdılar	Ādın añıb dā’imā yir öpdiler	937
3	Daḫı ḳodı işbu resme ‘ādeti	Her gişiniñ olsa-yıdı bir ḥāceti	938
4	Ādını añıb dilerdi ḥācetin	Ṣanur ol ider icābet da‘vetin	939
5	Bir ḳaş-ıla bürmiş-idi ol yüzin	Degmeye göstermez-idi kend’özin	940
6	Yörüdügin kimesne görmez-idi	Ḫāṣlardan ġayrıya söz virmez-idi	941
7	‘İşret itmeklige Ṭaḳyānūs ṭura	Bezmigāhına irüben otura	942
8	Ol Hirāḳle nesli olan mīrzādeler	Pākripāk aṣlı serv-āzādeler	943
9	Cevherī tāc urınurlar serpeser	Cümle mehr ü nevresīde baḫtver	944
10	Beş yigīd aḫī müzeyyen bīḳuṣūr	Taḫt-ı Ṭaḳyānūs’a ḳarışu ṣāf urur	945
11	Ṣaf-ı evvelde olar olur ıdı	Yedi ṣaf andan girü ṭurur-ıdı	946
12	Cümlesi aña yüz ururlar-ıdı	Taḫtı ayaġına bāş ḳorlar-ıdı	947
13	Var-ıdı beş biñ emīrzāde içre hem	Aṣılzāde altı oġlan pāk ḳadem	948
14	Altısı ḥākim ḳalanı maḥkūm-ıdı	Bāḳısı ḫādim bular maḫdūm-ıdı	949
15	Altısın ḫāṣ itdi Ṭaḳyānūs ānıñ	Aṣlı peyġamberler-idi anlaruñ	950

1	Var Benī İsrā’īl peyġamberleri	Anlaruñ neslinden idi her biri	951
2	Cümle mīrzādeler kim var idi	Serbeser bunlara ḫıdmetkār idi	952
3	Altısı daḫı ḥayānuñ ma‘dini	Luṭf ı ḫulḳ-ıla kerāmet maḫzeni	953
4	Ḳıldı Ṭaḳyānūs muḳarreb anları	Cevhere müstaġraḳ itdi ṭonları	954
5	Aṣl-ıduġın bunlaruñ bilür idi	Ḫāṣ anuñ-çūn anları ḳılur-ıdı	955
6	Her ne sırrı var bular bilmiş-idi	Ḫıdmetinde her biri ṭurmış-ıdı	956
7	Ḫalvetinde bunlar-ıdı hemdemi	Yüzüni görmezdi ayruḳ ādemī	957
8	Yire Ṭaḳyānūs ḳomaz-ıdı ayaḳ	Başmaz-ıdı bir ḳadem hergiz yayaḳ	958
9	Altı oġlanuñ üçi ṣaġ yanına	Ṭurmış-ıdı üçi de ṣol yanına	959
10	Ḳaṣr içinde ḳanda varmaḳ dilese	Gözi gördügi yire arzūlasa	960
11	Elleri üzre götürürler-idi	Didügi yire yitürürler-idi	961
12	Emrine ḳamusı gūş urmış-ıdı	Sözi fevt ola diyü ṭurmış-ıdı	962
13	Evvel ululları Yemlīḫā idi	Anuñ ikincisi Yemlīşā idi	963
14	Muṣṭalīḫā üçi ṭördi[114] Eẕrinūş	Merzinūş beşinci altı Sāẕirnūş	964
15	Fevt itmezdi bular bir sā‘atı	Cümle Ṭaḳyānūs’a iderdi ṭā‘atı	965

1	Yılda iki kerre bu ‘ālem ḫalḳını	Cem‘ iderdi bāy u yoḫsulını	966
2	Birisi evvel-bahār bir güzin	Gösterdi ḫalḳa Ṭaḳyānūs bir gözin	967
3	Cümle ederdi ‘ubūdiyyet aña	Yüz urub ḳılurdı heb ṭā‘at aña	968
4	Ol ḫalāyıḳ yılda iki kez cem‘ olur	Ya‘nī kim ḥācetleri maḳbūl olur	969
5	Anda Ṭaḳyānūs bu ḫalḳı görinür	‘Āmma vü ḫāṣṣa icāzet olınur	970
6	Anda cem‘ olan ḫalāyıḳ her ne var	Ḳonub ol ṣaḥrāda dutarlar ḳarār	971
7	Hem yidi gün dün ü gün ṣoḥbet olur	Her birisi yir içer ‘işret ḳılur	972
8	Yidi günden ṣoñra destūr olur	Her biri yirlü yirine ṭāġılur	973
9	Bunuñ üzre geçdi ḫaylī rūzıgār	Oldı da‘vāsı içinde üstüvār	974
10	Bir gün oturmış-ıdı Ṭaḳyānūs yine	Geldi ḫalvetde ṭa‘āmı öñine	975
11	Ḥāżır olan bile Yemlīḫā-yıdı	Ġayrı kimse yoġ-ıdı tenhā-yıdı	976
12	Aldı Yemlīḫā dutardı mirvaḥa	Ya‘nī yil idüb sikākın ḳorıya	977
13	Loḳma Ṭaḳyānūs ṣunub aldı ele	Yimege aġzına iletdi zevḳ-ıla	978
14	Bir siñek nāgah havādan iner ol	Loḳma-yı Ṭaḳyānūs üzre ḳonar ol	979
15	Üşeledi ḳovdı gördi çāre yoḳ	Uragördi didü gide vara yoḳ	980

1	Olmadı çāre yidürmedi ānı	Ḳodı ānı aldı bir ayruġını	981
2	Çūn mekes ol loḳmaya irişür	Ḫışm idüben yine Ṭaḳyānūs urur	982
3	Cehd idegördi yidürmedi yene	Tīz ġażab idüb didi kim işbu ne	983
4	Bir mekes yidürmeyiser loḳmamı	Baña zaḥmet virdi çekdürdi ġamı	984
5	Didi vü atdı yabāna loḳmasın	Bāş aşāġā eyledi oldı ḫazīn	985
6	Anda Yemlīḫā o dem ḥāżır ṭurur	Ol mekes Ṭaḳyānūs'a n'eyler görür	986
7	ʻĀciz olduġın taʻaccüb eyledi	Kendü-yile kendi ḫalvet söyledi	987
8	Didi kim işbu niçe tañrı olur	Bir mekesden daḫı ol ʻāciz ḳalur	988
9	Loḳmasını bir siñek elden ala	Kim ve ne vech-ile Ḫudālıḳ ol ḳıla	989
10	Loḳma siñekden defʻ itmeye	Defʻın itmeklige ḳuvvet yetmeye	990
11	Bu tefekkür göñline kār eyledi	Ṭapmadı hergiz aña ʻār eyledi	991
12	Çūn ʻināyet irdi Yemlīḫā görür	Ḳor anı Ḥaḳ yolına yüzin urur	992
13	Geçdi birḳaç gün ara yirde yene	Girdi Ṭaḳyānūs sarāyı içine	993
14	Var-ıdı sırça sarāy bīnaẓīr	Ortasında vażʻ olınmış zer serīr	994
15	Oydı taḫt üzre fārıġ bir zamān	Yine Yemlīḫā ṭurur ḥāżır hemān	995

1	Birvaḥa-yla ṭurmayuban yil ider	İ‘tiḳādı becid tebdīl ider	996
2	Dir ki tañrı niçesi yimek yiye	Ya nice ġaflet-le oyḫu oyuya	997
3	Ḥāṣā kim ben buña ṭapam dir-iken	Kāse-yi ḳalbinde ġuṣa yir-iken	998
4	Ḫālıḳ’ıñ emri-le bir siñeg iner	Yüzine Ṭaḳyānūs’uñ taḫtında ḳonar	999
5	Gördi Yemlīḫā siñegi ḫavf ider	Mirvaḥa-yla ha becid durmaz ḳovar	1000
6	Ḫavf bu kim oyḫudan oyandura	Öyanıb[115] ḫışm ide baña çūn göre	1001
7	Cehd iyledi kim siñegi kim süre	Ḳova gidere yüzinden ırġura	1002
8	Çāre olmadı süremedi anı	İncidib ışurdı ānıñ yüzini	1003
9	Def‘ı Ṭaḳyānūs oyandı oyḫudan	Bir mekesdür gördi anı inciden	1004
10	Urdı Yemlīḫā vü Ṭaḳyānūs bile	Süremedi ikisi cehd-ile	1005
11	Ḥaḳ kelāmında bunı ẕikir eyledi	Hem ḫıṭāb idüb bu ḥālı söyledi	1006

Ḳāle Te‘ālā : “Yā eyyuhā’n nāsu ḍuribe meṣelun festemi‘ū lehu inne’lleẕīne yed‘ūne min dūni’llāhi len yaḫluḳū ẕubāben ve lev-icteme‘ū lehu ve in yeslubhum’u-ẕ ẕubābe şey’en lā yestenḳiẕūhu minhu ḍa‘uf’a-ṭ ṭālibu v’e-l maṭlūb”[3]

12	‘Ālemiñ ḫalḳı dirilse bir yire	Mümkin olmaya siñegi ırġura	1007

[3] Hacc:73

1	Cümlesin ‘āciz ḳıla-ydı ol siñek	Ḥaḳ’dan emr olsaydı bir zere[116] ne	1008
	şek		1009
2	Leyki Ṭaḳyānūs incitmek-içūn	‘Aczini kendüye bildürmek-içūn	1010
3	İy ki cebbārlıḳ kim anlar eyleye	Tangrılıḳ da‘vāsı-la söz söyleye	1011
4	Sehel nesne-yile ẕelīl olanlara	Ḥaḳ ‘iḳāb ider cemī‘-ı anlara	1012
5	Şunları kim bir mekes ‘āciz ḳıla	Nite da‘vā-yı ḫūzāyī anlar ḳıla	1013
6	Nefsine ḥüküm itmeye ‘aczi ola	Bir nefes gitmeklige yoġ ola	1014
7	Bunları ẓāhir görürken der‘aceb	Bu ḫalāyıḳı benligi eyler ṭaleb	1015

[117]

8	Bunda ‘ārif bir kelām eyler beyān	Ẓāhir ḫalḳa olur görürler ‘ayān	1016
9	Ḫalḳı çūn īcād ḳıldı ol ilāh	‘Ālim ü fāżıl ola ger pādışāh	1017
10	Ḫāṣ u v’eger ola ‘avām ol serpeser	Ḳudreti yetdükce cebbārlıḳ ider	1018
11	Ḥāllu ḥālınca enāniyyet ḳılur	Ekṣeri ḫalḳuñ bu da‘vīde olur	1019
12	Nezi‘ ḥālında kimi benlik bilür	Leyki bīvaḳt bilinen bīnef‘ olur	1020
13	Benliginden giçmeyince ādemī	Olmaz īmān hergiz anıñ hemdemi	1021
14	Her ki enāniyyetden itmez tevbe ol	Dīni ve ‘aḳıbda oġrar ḫavfa ol	1022

1	Ḥaḳ Ta‘ālā dünyede virür belā	Ol belā-yıla ola ‘aczin bile	1023
2	Ḫastalıḳ virür ‘uḳūbet gösüterür[118]	Ṣanmaduġı zaḥmeti aña virür	1024
3	Bir cefāya mürtekib eyler anı	Tā ki ol ‘acz-ıla bile nefsini	1025
4	Her belā-yıla ider Ḥaḳ bir ‘ıṭāb	Nefse bu veche olınur her ḫıṭāb	1026
5	Ādemīye ḫavf u ḫaşyet kim ider	Dāḫı faḳr u iḥtiyāc kim ġuṣṣa çeker	1027
6	Zaḥmet ve miḥnet ne kim ‘ārıż olur	Yine ḫōdbīn leyki kibrinden bulur	1028
7	Ḫayr u şer ne fa‘l-ıla kim yürür ol	Bīgümān āyīnasından görür ol	1029
8	Kimde kim vardur hidāyetden eser	Kendü fa‘linden olur dāyım ḫaber	1030
9	Şer nefisden görür idrāk ider	Dürişür ayīnasını pāk ider	1031
10	Zeşt ef‘āline istiġfār ider	Ḫōş ḫıṭābı kendüye ol yār ider	1032
11	Her ne işler Ḥaḳ’ı ẓāhir görür ol	Cümlesinüñ fa‘line nāżır[119] görür ol	1033
12	Şunlarıñ göñli gözi maḥcūb ola	Mümkin olmaz ol ki inṣāfa gele	1034
13	Ne ḳadar naḳż irişe żillet bula	Girü ḫōdbīnlik aña artıḳ ola	1035

[120]

14	Çūnki Ṭaḳyānūs siñegüñ şerrini	Cehd ḳıldı idemedi def‘ını	1036

1	Mümkin olmadı ki andan ireler	Ol sarāydan ānı ṭaşra süreler	1037
2	Bunca raġbet-le yapılmışdı ol sarāy	Sırça dīvārı müẕehheb rūġuyār	1038
3	Bīḥisāb zaḥmet çekilmişdi aña	Ṣan‘atın gören ḳılurdı ṭaña	1039
4	Ṣırçası naḳş olmışdı reng reng	İçine giren olur ḥayrāndeng	1040
5	Sevdüginden ḳaṣrı Ṭaḳyānūs müdām	Rāḥat oluban iderdi anda rām	1041
6	Andan artıḳ yirde öyımaz-ıdı[121]	Rāḥat u zevḳ u ṣafā sürümez-idi	1042
7	Çūnki Ṭaḳyānūs siñegi īzemedi	‘Ömri geçdi ol sarāya girmedi	1043
8	Bir sarayda daḫı eyledi sükūn	Gördi kim ḳıldı mekes ānı zebūn	1044
9	Gördi Yemlīḫā bu ḥālı ṭañladı	Sırr-ı vaḥdetden ḫaberler añladı	1045
10	Ol giçe vardı odaya fikr ide	İşbu aḥvālı nihānī ẕikr ide	1046
11	Didi kim bu niçesi tangrı ola	Bir mekesden incine ‘āciz ḳala	1047
12	‘Āciz olmaz bīgümān ḫālıḳ olan	Ġayrıdan rızḳ ummaz rāzıḳ olan	1048
13	Böyle dāyım ol tefekkür eyleyen	Ḥaḳ’ı bu yüzden taṣavvur eyleyen	1049
14	Göñline bir feyż-Yezdānī irer	Ẓulmetin şekiñ ara yerden sürer	1050
15	Ḥāṣīl olur aña nūrānī yaḳīn	Buldı sır-ı lā uḥibbu’l āfilīn[122]	1051

1	Ḳalbini arıtdı dir ben anıñ	Ḳulıyam kim ḫālıḳıdur cümleniñ	1052
2	Ḫālıḳ oldur yirleri ḳıldı sükūn	Gökleri ṭurġurdı şeksiz bīsütūn	1053
3	Ḳamu ḫalḳı ol durur yaradıcı	Rızḳ-ıla yoḳdan var idici	1054
4	Aña Ṭaḳyānūs ża‘īf ḳul ḫōr zār	Bāḳī ḳuldan daḫı artuḳ ‘aczi var	1055
5	‘Āciz olmaz dāyımā olan Ḫuḏā	Ḫāṣā[123] lillāh kim kimesne ḳorḫuda	1056
6	Cümlesiniñ işledügin görür ol	‘Aybını setr-eyleyib rızḳ virir ol	1057
7	Luṭfı çoḳ ‘ālimdür ol ḥālı bilür	‘Āṣī olsa da murādını virir	1058
8	Bir mekes-le dilese ḳahrın ḳılur	Anda Ṭaḳyānūs ‘aczin bildürür	1059
9	Bu sözi tekrār idüb söyler-idi	Ḥaḳ’a Yemlīḫā s̱enā eyler-idi	1060
10	Çūn ṣabāḥ oldı irişdi ḫıẕmete	Üşenür kim oġramaya töhmete	1061
11	Bir niçe gün ānı ‘ādet eyledi	Bu kelām-ıla ‘ibādet eyledi	1062
12	Yine Ṭaḳyānūs’ı gör kim ne ḳılur	Ġayrı bir taḫta daḫı yatıb oyır	1063
13	Nāgehān taḫt üzre birden bir kedi	Doḳınur Ṭaḳyānūs’a çūn ṣıçradı	1064
14	Def‘ı Ṭaḳyānūs belikleyib ṭurur	Kendüyi taḫtından aşāġā bıraġur	1065
15	Lerze dutdı endāmını ve gitdi ‘aḳıl	Ḫavf-idüb zīrecāmesine itdi yol	1066

1	Yatdı biyhōş çūn yene ‘aḳlı gelür	Kendüye vāḳı‘ olan ḥālı görür	1067
2	Şerm ḥāṣıl oldı ġayretden aña	Fikr idüb ve ḥālına ḳıldı ṭaña	1068
3	Hergiz andan ṣoñra Ṭaḳyānūs müdām	Rāḥat-ıla görmedi oyḫu tamām	1069
4	Oldı Ṭaḳyānūs bu ḥāldan şermār	Ol sarāyda daḫı itmedi ḳarār	1070
5	Altı oġlān çūn bu ḥālı gördiler	Fikre varıban[124] te‘accib ḳıldılar	1071
6	Her biri göñlinde didi niçesi	Ola bu vech-ile ḫalḳıñ tangrısı	1072
7	Bir kediden ḳorḳuban beyhōş ola	Kend’özin yire vuruban medhūş ola	1073
8	Göñil ḫalvetḫānesinden her biri	Fikr ü ẕikr eylerler idi bu sırrı	1074
9	Biz bunıñ tangrılıġın n’ideriz	Yir i gögi[125] yaradana ṭaparız	1075
10	Cümle maḫlūḳāta rızḳın viren ol	Cümleniñ derdine dermān viren ol	1076
11	Buña daḫı şermārlıḳ ol virür	Kendü ‘aczin kendüye ol bildürür	1077
12	Birbirine ḥālların eyitmedi	İḥtiyāṭen[126] biri i‘lām itmedi	1078
13	Geçdi bir müddet bular bu resm-ile	Her biri iderdi ḫıẕmet ḫavf-ıla	1079
14	Gice Yemlīḫā ‘ibādet itmeden	Güni Ṭaḳyānūs’a ḫıẕmet itmeden	1080
15	Daḫı ḫavfından Ḥaḳ’ıñ kim nice ola	Evvel itdügüm cürümler ‘afv ola	1081

1	İşbu ġamdan kī ża‘īf olmış-ıdı	Hem riyāżatdan[127] naḥīf olmış-ıdı	1082

[128]

2	Nāgehān bir gün ki Ṭaḳyānūs meger	İtdi Yemlīḫā yüzine ol naẓar	1083
3	Gördi beñzin teġayyürden eṣer	Didi kim ża‘fıñ mı var virgil ḫaber	1084
4	Zaḥmetiñ var-ısa ‘arż it bileyim	Kim ‘ilāc itsün ḥekīmler diyeyim	1085
5	Eyitdi Yemlīḫā ki iy şāh-ı zemīn	Ḫıẕmetim noḳṣānıdur ża‘fım hemīn	1086
6	Ḫastalıḳ cismimde hergiz bulmazam	Ṣūratım zerdi nedendür bilmezem	1087
7	Gördi Ṭaḳyānūs yüzin mānend-i zer	Di[129] kim eydiñ ḥekīme tīz ḫaber	1088
8	Görsün ānıñ ḫastalıġı ża‘fı ne	Hem ‘ilāc eylesin anıñ ża‘fına	1089
9	Varıban getürdiler ḥāẕıḳ ḥekīm	Gördi derdiñ[130] devāsını ‘alīm	1090
10	Baḳdı Yemlīḫā’nıñ ol dem beñzine	Gördi kim taġyir[131] olmış yüzine	1091
11	Dutdı yelegini aldı ḳabżına	Başladı el urdı bir bir nabżına	1092
12	İmtiḥān itdi ve gördi serbeser	Bulmadı hergiz saḳāmetden eṣer	1093
13	Döndi Ṭaḳyānūs’a didi ol ṭabib	Olmamış ‘illet mizācına ḳarīb	1094
14	Beñzer olmışdur ki ‘ışḳa mubtelā	Cisme ekṣer andan irişür belā	1095

1	Bir hevāya mubtelādur bilmezem	Ne ḥavādur ol hevā ḥal ḳılmazam	1096
2	Döndi Ṭaḳyānūs vezīrlere yüzin	Didi siz bilmez misiz bunuñ işin	1097
3	Nice añlarsız bunuñ ḥālı nedür	Kim neden oldı vü aḥvālı nedür	1098
4	Ketḫuzālar dir iy şāh-ı cihān	Her ne işlerse ider bizden nihān	1099
5	Sırrını kimseye ıẓhār eylemez	Maḥrem ider kendüye yār eylemez	1100
6	Anuñ üstine müvekkel ḳoyalım	Gice gündüz nāẓır olsun deyelim	1101
7	Ḥāl ı aḥvālı nicedür bilevüz	Der ki i‘lām idevüz	1102
8	İtdiler tedbīr Ṭaḳyānūs’a	Vara Yemlīşā aña nāẓır ola	1103
9	Vardı Yemlīşā bu Yemlīḫā-yıla	Gözedür kim anuñ aḥvālın bile	1104
10	Ḫōd vezīrler istedügin bulurlar	Gice gündüz dirpenc oldılar	1105
11	Ya‘nī ḥālından ḫaberdār olalar	Ġamz idüb anuñ-ıla furṣat bulalar	1106
12	Bir gişi kim pādışāhuñ ḥāṣıdur	Ulular aña cemī‘ı ‘āṣıdur	1107
13	Evlenüb ṭururdı Yemlīḫā o vaḳt	Gice evine varurdı nīkbaḫt[132]	1108
14	Yine Yemlīşā da ḫavīş i hemdemi	Cümle esrārınuñ ol maḥremi	1109
15	Gicede bir gėce Yemlīşā gelür	Evde Yemlīḫā’yı ol ḫalvet bulur	1110

1	Sırr-ıla görür anı ki n’eyler ol	Ḫalvetinde gördi kim söz söyler ol	1111
2	Didi kim ṣabr ideyin bir ṭurayın	Kimiñ-ile söyleşir ol göreyin	1112
3	Gördi kim deyyāre yoḳ tenhā ṭurur	Diz çeküb el ḳalduruban yalvarur	1113
4	Gözlerinden yaş aḳıdub eydür āh	Der ki ey yirlere göklere ilāh	1114
5	Cümle efʿāliñde ʿaczüñ yoḳ durur	Niʿmetiñ-le ḫalḳ-ı ʿālem ṭoḳ durur	1115
6	Birsin vü yoḳdur saña hergiz miṯāl	Ḳudretüñe irmez vehem ve ḫayāl	1116
7	Emrüñ altında ḳamu maḥkūmdur	Cümlenüñ ḥālı saña maʿlūmdur	1117
8	Böyle dirken virdi Yemlīşā selām	Gördi Yemlīḫā ānı itdi ḳıyām	1118
9	Didi Yemlīşā şehādet itdügüñ	Ḫıẕmetin kendüñe ʿādet itdügüñ	1119
10	Kim dürür ol kime eylersin niyāz	Bu ḳadar yalvarasın ol ide nāz	1120
11	Di ki ben daḫı bilem maʿbūdıñı	Ne dürür ʿarż it baña maḳṣūduñı	1121
12	Dir Yemlīḫā ḳarındaşım benüm	Ḫivişüm ve īşüm ve yoldaşım benüm	1122
13	Kimseye bu sırrımı fāş itmegil	Ḫaḳ’ı ḳoyub bāṭıla meyl itmegil	1123
14	Gel kerem ḳıl rāzımı ḳılġıl nihān	Ḫālumı bir bir saña idem beyān	1124
15	Eyitdi Yemlīşā anuñ Ḫaḳḳ’ı gehi ben	Yolına ḳılduñ fidā sen cān u ten	1125

39b

1	Kendü sırrımdan daḫı yėg saḳlayam	Nice ola kim ānı ḫalḳa diyem	1126
2	Her ne sırrıñ var üşenme di baña	Ḫōyş e ḫōyşāvāndıñam yāram saña	1127
3	Didi Yemlīḫā işit ī ḥabīb	Şāh görgil olan işleri ‘acīb	1128
4	İtdi Ṭaḳyānūs’ı şerḥ açdı nefes	Loḳmasın yidürmedügin[133] bir mekes	1129
5	Ḳonuban yüzine ‘āciz itdügin	İncinib sarāydan çıḳub gitdügin[134]	1130
6	Bir çetikden ḳorḳa aḳlı gide ol	Düşüben zīrcāmeye bevl itdi ol	1131
7	Şermesārlıḳ ḥāṣıl ide bu ḳadar	Bilmezem ḫalḳa Ḫuḏālıḳ nice ider	1132
8	Eyitdi Yemlīşā ki gerçek söyledüñ	Her ne vaṣf itdiñ ve şerḥ eylediñ	1133
9	Bir mekes-le gürbe ānı ḳorḫuda	Tangrılıḳ iden ḫōd olmaz ḳorḫuda	1134
10	Leyki sen ḫıẕmet ‘ibādet itdügün	İsmini añıb şehādet itdügüñ	1135
11	Kimdür ol di baña kim bileyim	Sen ne ḳılsañ ben de ḳılayım	1136
12	Didi Yemlīḫā şehādet eylerem	Birdür ‘ibādet aña eylerem	1137
13	Ki ol yaratdı yirleri virdi sükūn	‘Aczi yoḳ yerler yaratdı bīsütūn	1138
14	Bīgümān oldur ḳamuyı var iden	Adamı var eyledi bir ḳaṭreden	1139
15	Yiryüzin ḳıldı şerīf insān-ıla	Virdi insāna şevḳ insān-ıla	1140

1	Baḳuban ‘ibret ala nāẓır ola	İtmeye zā’il naẓar ḥāżır ola	1141
2	Cism i cānı ki itdi emānet-le kirar	‘Ayn gibi ‘aḳlı ḳıldı pişuvār	1142
3	Göre bile[135] Ḥaḳ yolı idrāk ide	Şübheden ayınasını pāk ide	1143
4	Bu vücūdı virene şükir eyleye	Vaḥdetin dāyım anıñ ẕikr eyleye	1144
5	Diye kim bu kāyınāta ḫālıḳ ol	‘Aczi yoḳ ‘āciz olan biz rāzıḳ ol	1145
6	Ḥākim oldur cümleye ḥikmet anıñ	Ḳāsım’u-l erzāḳdur ḳısmet anıñ	1146
7	‘Āciz eyleye bir mekes şunı kim	Tevbe itmeyem aña ṭapmaḳ hevsen[136]	1147
8	İşidib eyitdi Yemlīşā aña	İy birāzer diñle ne diyem saña	1148
9	Niçe kerre ben taṣavvur itmişem	Kend’üzim tenhā tefekkür itmişem	1149
10	Dāyımā endīşem ol ne vech-ile	Bizcileyin ādemī tangrı ola	1150
11	İḫtiyāddan[137] biriñüze dimedim	Saḳladım bu sırrımı yildürmedim	1151
12	Bu sözi kim söylediñ ḥaḳ söylediñ	Sen beni ‘ilmiñ ḫōnı-la ṭoyladıñ	1152
13	Yoḳ bu söze şekkim āmentu direm	Misli yoḳ birdür şehādet iylerem	1153
14	Tevbe Ṭaḳyānūs’a ṭapmayam bir daḫı	Ṭanıḳ olsun ol Ḫuẕāyıl ī aḫī	1154
15	Birbiri-le ‘ahd-ider muḥkem bular	Sırların kimseye ṭuydırmayalar	1155

1	Gündüzin Ṭaḳyānūs’a ḫıẕmet ḳılub	Gice Allah’a ‘ibādet eyleyüb	1156
2	Oldular[138] bir niçe gün bu resm-ile	Ḥaḳḳ’a ḳılurlar ‘ibādet ḫavf-ıla	1157
3	Ketḫuḏālar gördi Yemlīḫā-yıla	Giceler ṣoḥbetde Yemlīṣā-yıla	1158
4	Eyitdiler anuñ-ula birdür hemīn	Aña oymışdur bize olmaz yaḳın	1159
5	Bunlaruñ üstine ḥācet ḳodılar	İkisini bile gözele didiler	1160
6	Nāẓır olan rūz u şeb gözeler-idi	Hem bular da rāzını gizler-idi	1161
7	Yoḳdur bunlara furṣat bularlar	Ṭurmayub dilde müsāvī ḳıldılar	1162
8	Didiler kim bunlaruñ bir ḥālı var	Sırr-ıla işler ne kim işler bular	1163
9	Bunlaruñ ḥālına şē vāḳıf ola	Ḫışım idüb dürlü ‘uḳūbetler ḳıla	1164
10	Bunlaruñ ẕemminde dil uzatdılar	Ḳovlamaġa furṣatın gözetdiler	1165
11	Dāyımā dünyā işinde olınan	Ulularda resem ‘ādet bulunan	1166
12	Bu durur kim bir civānı şē seve	İstemezler kim yaḳın ola şaha	1167
13	Pādışāha bir gişi ḳurbet bula	Ulular aña gerek düşman ola	1168
14	Gördi Yemlīḫā ḳamu dil uzdur	Cümle ulular buları gözedür	1169
15	Didi Yemlīṣā’ya kim ey hemdemim	Bunlaruñ ḫavfından arturdum ġamım	1170

1	Nice tedbīr idevüz bilmeyeler	Ulular bizden ḫaber almayalar	1171
2	Bāḳī yoldaşlar bile ger ḥālumuz	Ṭuydururlar şāha her esrāremüz	1172
3	Şē bize ider belālar-la ‘aẕāb	Sen ne dirsin ben bunı gördüm ṣavāb[139]	1173
4	Anları odaya da‘vet idelüm	Ṣoḥbeti anlara ḫalvet idelüm	1174
5	Sözde Ṭaḳyānūs’ı ẕikr eyleyelüm	Aña olan ḥālları söyleyelüm	1175
6	Ol mekes-le ol çetükden ḳorḳduġın	Anlaruñ elinde ‘āciz ḳaldıġın	1176
7	Cāmesine hem tebevvül itdigin	Ol müzeyyen ḳaṣrı ḳoyup gittigin	1177
8	Dėyelüm hem çünki ol tangrı ola	Nesneden ḳorḳa neden ‘āciz ḳala	1178
9	Tangrı olanıñ ḫoḏ işinde ‘aczi yoḳ	Cümle andan ḳorḳar aña ḳorḫu yoḳ	1179
10	Görelüm anlar daḫı ne diyeler	Bu sözüñ fikrinde ne söyleyeler	1180
11	Ger hidāyet irdi-yise büleler[140]	Terk idüb anı Ḥaḳ’a yol bulalar	1181
12	Eyle olmayınca çāre bulmazuz	Gice gündüz ḳorḫudan ḳurtulamazuz	1182
13	Çünki anlaruñ-ula maḥrem olavuz	Ekşerinden ḳorḳunuñ ḳurtulavuz	1183
14	Kim bular bu resme tedbīr itdiler	Vardılar Ṭaḳyānūs’a yüz dutdılar	1184
15	Didiler ey şāhı n’ola destūr ola	Eve yoldaşlar gelüb ṣoḥbet ḳıla	1185

1	Vir icāzet Muṣṭalīḫā Ezrinūş	Bile gelsün Merzinūş Sāzernūş	1186
2	Odada anları ḳonuḳlayalım	Birbirümüz göñlüni añlayalım	1187
3	Ḫīş ḫīşāvendür bunlar bize	Añladuruz dergeh-i a‘lāñuza	1188
4	Eyitdi Ṭaḳyānūs revā n’ola didi	Vardı Yemlīḫā ḳamu ḳaydın yidi	1189
5	Geldi pāk ider ḫalvetḫānesin	Anda da‘vet itdi anıñ cümlesin	1190
6	Ḳıldı Yemlīḫā żıyāfet ṭoyladı	Luṭf gösterdi tevāżı‘ iyledi	1191
7	Yūzin[141] anlara ṭutıb ba‘d’e-ṭ ṭa‘ām	Ḳıldı Yemlīḫā ve Yemlīşā kelām	1192
8	Söz arasında añıldı bu kelām	Her ne Ṭaḳyānūs’a oldı-ysa benām	1193
9	Bir daḳīḳa ḳomayıb ẕikir itdiler	Bunlara tekrār yine añlatdılar	1194
10	Bir mekes Ṭaḳyānūs’ı incitdügin	‘Āciz olıb loḳmasın terk etdügin	1195
11	Bir çetik ḳorḳuduban bevl itdigin	Ḳaṣra ayruḳ[142] varmayub gitdügin	1196
12	Bunlara böyle deyib söyleyicek	Tangr’olan ‘āciz mi olur deyicek	1197
13	Eyitdi bu durdı daḫı rāst didüñüz	Müşkilümüz bu-yıdı ḥal itdiñüz	1198
14	Gice gündüz fikrümüzde bu-yıdı	Üşenürdik dimege ḳorḫu-yıdı	1199
15	Tangrı degildür bu şeksiz bilmişiz	Ḫavf-ıla bu işde dilsiz olmışız	1200

1	Sizden artuḳ kim olısar yārımuz	Söyleyevüz saḳlayavuz esrārımuz	1201
2	Kim bizim de ḥālımız bu bilesiz	Biz oyarız her ne kim siz ḳılasız	1202
3	Bu sözi işitdi Yemlīḫā hemīn	İtdi bunlara duʿā vü āferīn	1203
4	Eyitdi siz ḫīş ve ḳarındaşsız baña	Hemdem i hemrāh yoldaşsız baña	1204
5	Bir nesebdendür bu ḳamumuz bizim	Sizleri benim deyü didim sözim	1205
6	Eyitdi bilüñ cümleñüz āgāh oluñ	Yiri gögi ḫalḳ idene ṭāʿat ḳıluñ	1206
7	Ol durur bilāşekk lānaẓīr	Ol durur Sulṭān-Vāḥid lāvezīr	1207
8	Kimseden ṭoġmadı ṭoġrulmadı	Bīnişān durur nişān virilmedi	1208
9	Ḳudretidür bu görinen ḳādir ol	Gözde bāṭındur göñilde ẓāhir ol	1209
10	Andan ayruḳ baḳsa göz görmez eşer	Leyki gözlerden ırılmaz her naẓar	1210
11	Ol durur eşyāyı ḳamu yaradan	Niçe Ṭaḳyānūs bigiyi var iden	1211
12	Çūnki vaḥdetden işitdiler ḫaber	Didi “amennā ve ṣaddaḳnā” [143] bular	1212
13	Her ne Yemlīḫā didi ḥaḳ bildiler	İʿtiḳādı işbu resme ḳıldılar	1213
14	Rabbenā rabb’i-l ‘arż ı rabb’i-s semā’[144]	Ī şehidnā ‘anhu lāraybe sivā’	1214
15	Dilleri-le itdiler bunı ‘ayān	Nitekim Ḳur’ān’da Ḥaḳ ḳıldı beyān	1215

Ḳavlehu Te‘ālā : “Ve rabeṭnā ‘alā ḳulūbihim iẕ ḳāmū fe ḳālū rabbunā rabb’u-s semāvāti v’e-l arẓı l’e-n ned‘uve min dūnihi ilāhen leḳad ḳulnā iẕen şeṭaṭen”[4] ṣadaḳallāh’u-l ‘allām

1	Her biri bir mürşid buldı itdi ṭaleb	Mürşidi biz ol dururuz bu ‘aceb	1216
2	‘Aḳl mürşiddür biz anı n’eyledük	Nefs dāmında giriftār eyledük	1217
3	Didi Yemlīḫā’ya bunlar āy ulu	Bāṭın-ı pākı Ḫudā’dan baḫtulu	1218
4	Biz de Ṭaḳyānūs-ıçūn söyler idük	Dāyımā ‘aczini fikir-eyler-idük	1219
5	Biz dir-idük çünki bu ḳādir ola	Bunca noḳṣān ya neden ṣādır ola	1220
6	Ḫavf idüp[145] biz anı bildürmez-idük	Sırrımuzı kimseye diyemez-idük	1221
7	Maḥrem olduñ sırrımuza hem delīl	Kim ‘aṭā virdi seni bize Celīl	1222
8	Vaḥdetine hep[146] şehādet itdiler	Ẕikr i tevḥīdini ‘ādet itdiler	1223
9	Giceler Ḥaḳḳ’a ‘ibādet ḳıldılar	Rūzı Ṭaḳyānūs’a ḫıdmet ḳıldılar	1224
10	Tā şuña degin ki bunlardan ḫaber	Cüst ü cūy idüp[147] çū buldılar eṣer	1225
11	Altısın da büldiler[148] hemrāzdur	Cümle aḥvālda demsāzdur	1226
12	Ġayrı tañrıya ḳılurlar ṭā‘atı	Cümle ṣūratā şāha iderler ḥörmeti	1227
13	Bildiler Ṭaḳyānūs’a ṭapmaz bular	Ketḫuḏālar şāha ‘arż eylediler	1228
14	Didiler Ṭaḳyānūs’a āgāh ol	Ḫıẕmetüñde ol namzet altı ḳul	1229

[4] Kehf:14

1	Ḫażretüñden ġayrı dirler tangrı var	Şübhesüz altısı da aña ṭapar	1230
2	Didiler biz ḳulluḳ aña ḳıluruz	Yirde gökde tañrıyı bir bilürüz	1231

KETḪUḎĀYĀN VE NĀ'İBĀN EZ ḤĀL-İ ĠULĀMĀN ḪABER DĀREND ṬAḲYĀNŪS U ĀĠĀZ KERDEND

3	Çünki Ṭaḳyānūs işitdi bunları	Ḳıldı da'vet ḫalvet ol oġlanları	1232
4	Eyitdi sizüñ ḥaḳḳıñuzda didiler	Ol ne sözdür kim baña söylediler	1233
5	Siz dimişsiz[149] kim daḫı bir tangrı var	Altımuz daḫı bizüm aña ṭapar	1234
6	Didi bunlar tangrıyı bir bilürüz	Gice gündüz ḫıdmetinde oluruz	1235
7	Tangrıdan ayruḳsı tañrı bilmezüz[150]	Ġayrıya ṭapmaḳlıġa yol bulmazuz	1236
8	Eyitdi Ṭaḳyānūs gerçek didiñüz	Ġayra ṭapmañ çünki yolı bildüñüz	1237
9	Ṣandı kendüdür şehādet eyledi	Gör aña girü cehālet n'eyledi	1238
10	Ḳudretin gör bunda Ḥaḳḳ'ı bilesin	İtdi Ṭaḳyānūs benlik da'visin	1239
11	Yine bu yüzden şehādet itdürür	Birligini aña ıs̱bāt itdürür	1240

SUBḤĀNE MEN VAḤḤADE NEFSEHŪ 'ALĀ LİSĀN-İ 'ABĪDUHŪ

12	Ṣandı Ṭaḳyānūs taḥḳīḳ itdügi	Ṭoġrı dirsiz diyü taṣdīḳ itdügi	1241
13	Ḫāṭırında bu ki bu altı ġulām	Nāresīde geldi 'aḳlı nātamām	1242

1	Ḳaṣr-içinde böyeyib ulaldılar	Gice gündüz ḫıdmetümde oldılar	1243
2	Ġayrınuñ dergāhını bilmediler	Daḫı bir dergāha yol bulmadılar	1244
3	Ne bilür bunlar ki ġayrıyı ṭapar	Bāña ṭaparlar diyüb taṣdīḳ ider	1245
4	Eyitdi ulular sizi ḳovladılar	Didügüm gibi bāña söylediler	1246
5	Hep ḥasūddur istemezler biriñüz	Ḫıdmetüñüzde oluñuz varuñuz	1247
6	Çoḳ ‘aṭā itdi buları ṭoyladı	Virdi ḫıl‘at istimālet eyledi	1248
7	Ḫüdmetinden[151] fārıġ oldı çūn bular	Gice ḫalvetḫānesine geldiler	1249
8	Oldı şol vaḳt kim oyudı ḫalḳ tamām	Ḳaldı ancaḳ ol ki Ḥayy u LāYenām	1250
9	Geldi Yemlīḫā bile yāranları	Ḥamd idüp yüz yire urdı her biri	1251
10	Eyitdi Ḥaḳ’uñ ṣun‘ın görüñ	‘Avn idenüñ bize luṭfın görüñ	1252
11	Ya‘nī meyl itdigümüz çūn şol ḳadar	Ḳudretini kendinüñ ıẓhār ider	1253
12	Bizi şāh ḫışmından alur ḳurtarur	Rızḳ virür ‘izzetimüz arturur	1254
13	İ‘tiḳādı biz ki muḥkem iderüz	Ḥaḳ ṣırāṭı üzre muḥkem giderüz	1255
14	Hīç aḥad bize elem irgürmeye	Fi‘limüz setr ide a‘dā görmeye	1256
15	Böyle diyüb Ḫālıḳ’a ḥamd itdiler	Cān u dilden ḥaḳ yola ‘amd itdiler	1257

1	Gözlerinden çıḳdı tāc-ıla serīr	Geymez oldılar bular hergiz ḥarīr	1258
2	Hep ṣuraḳa‘lar idindiler bular	Dünye naṭ‘ında elini dirdiler	1259
3	İtdi Ṭaḳyānūs bulara çūn naẓar	Böyle ṭon geydügine faḫr ider	1260
4	Ol feraḥ kesb itdügi gönlinde bu	Cān u dilden baña ṭaparlar ḳamu	1261
5	Her biri ḫıdmetde ḥālın bildürür	İ‘tiḳādınuñ kemālın bildürür	1262
6	Ṣandı bunlar alduġı peşmīne-pūş	Göre bu ḫalḳ i‘tiḳādı ola ḫōş	1263
7	Diyeler kim dünyeyi terk itdiler	İ‘tiḳādın Mālik’e berk itdiler	1264
8	Bu ḫalāyıḳ işbu aḥvālı bile	İ‘tiḳādı bir-ise biñ bir ola	1265
9	Ṣandı Ṭaḳyānūs ḳıyās-ıla bular	Cümlesi ceddi-le kendüye ṭapar	1266
10	Oldılar bu resme bunlar bir zamān	Ḥāllarını ṭuydılar ḫalḳ cihān	1267
11	Ululardan āşıkāre bildiler	Bunlaruñ sırrını ifşā ḳıldılar	1268
12	Aldılar bunlar yaḳīn ḫaber	Cümlesi bir tangrıya daḫı ṭapar	1269
13	Geldiler Ṭaḳyānūs’a añlatdılar	Hep ġuluv-ile şehādet itdiler	1270
14	Bunlaruñ fi‘li gelür aña ‘aceb	Ulular ınandurub ḳıldı ġażab	1271

ḤİKĀYET-İ ṬAḲYĀNŪS ŞEŞ ĠULĀMĀNRĀ ĠADĀB KERDEND ḪĀHED

44b

1	İtdürüb ṭururdı Ṭaḳyānūs meger	Her ġaẕāb-ıçūn demürden cānavar	1272
2	Cānavar şeklinde itdürmiş-idi	Niçeye anda ‘aẕāb urmış-ıdı	1273
3	Fīl şeklinde demürden cevri boş	Şerḥ ideyim ur benüm sözüme gūş	1274
4	Var demür zencīr bāşında licām	Dört ayaḳ bā-ḳāde üstine tamām	1275
5	Bir gişi ‘āṣī olup emrin ṣısa	Kendü ya tābi‘ olanlar ḳovlasa	1276
6	Ya‘nī cevr-ile diler kim öldüre	Ḫalḳa kendü tangrılıġın bildüre	1277
7	Taḫtı ḳarşusında meydān var-ıdı	Ol demür kābūdı anda ḳor-udı	1278
8	Emr idüp ōdun getürürler-idi	Dört yañāsında ōd ururlar-ıdı	1279
9	Ōd yanub otura şē vü gün döne	Ol demürden kābūd daḫı ḳına	1280
10	Çekdürüp zencīr-ile dīvānına	Ṣoydurup ṣuçluyı ḳordı içine	1281
11	Ol ‘aẕāb-ıla anuñ içinde ölür	Bu ḫalāyıḳ görüben heybet alur	1282
12	Bunları bu kerre kim ḳovladılar	Hem becid Ṭaḳyānūs’a söylediler	1283
13	Ḥökm-idüb itdi münādīler nidā	Şehr-Efsūs’da olan bāy u gedā	1284
14	Cem‘ oluñ meydāna ōdun getürüñ	‘Āṣī ḳullaruñ ‘aẕābını görüñ	1285
15	Çūn bilürlerdi yasaġı geldiler	‘Ādet-i evvel gibi ōd urdılar	1286

1	Ḳızdı ödda ol demür cānavar	Öd rengini urındı serbeser	1287
2	Geldi meydāna ḫalāyıḳ cem‘ olur	Ya‘nī bu ḳullara ‘aẕāb-ıla ölür	1288
3	Ṣaf ṣaf olup bu ḫalāyıḳ ṭurdılar	Altısın daḫı varub getürdiler	1289
4	Taḫt öñinde bunları ṭurġurdılar	Ol demür kābūda öd urdılar	1290
5	‘Arṣa yirinde bular ṭurmış-ıdı	Ḥaḳḳ’a ḫalvetinde yüz urmış-ıdı	1291
6	Göñlini her biri ḫalvet itdiler	Ḫālıḳ’a cāndan münācāt itdiler	1292

MUNĀCĀT AN ŞEŞ ĠULĀM Kİ KERDEND BEḪĀLIḲ

7	Didiler ī Fā‘il ü Ḳādir ilāh	Ī Ġıyāṣ’u-l Mustaġıṣīn pādışāh	1293
8	Şübhesüz vāḥidsin ve yoḳ ‘illetüñ	Sen ebed mevcūdsın ve yoḳ ḳılletüñ	1294
9	Şekkimüz yoḳdur Seni bir bilmişüz	Varumuz bu yola ītād ḳılmışuz	1295
10	Bu ‘aẕāb-ıla bizi öldüreler	Ġam degül ger biñ kez öd uralar	1296
11	Her ‘aẕāb kim bunda bize ideler	Pāre pāre rīze rīze ideler	1297
12	İ‘tiḳādımuz ziyāde idevüz	Ḥāşa dergāhuñ ḳoyuban gidevüz	1298
13	Līki ümīd oldur ki vaḥdāniyyetüñ	Bizden ıẓhār ola ferdāniyyetüñ	1299
14	Birligüñ ıṣbātı bizden biline	Ḥaḳlıġuñ bize hem ıẓhār olına	1300

1	Vir bize sen bunda ḥüsn-i i‘tiḳād	Hem daḫı idrākimüz ola ziyād	1301
2	Yoḳsa biz bunca günāh ḳılmış-iken	Bu kebā’ir cürme ġarḳ olmış-iken	1302
3	İtme beḏnāmlıġ-ıla bizi helāk	Şirkten göñlümüzi itmeyince pāk	1303
4	Küfr ehli bize ġālib olmasun	Cümle ḳatl itmege ṭālib olmasun	1304
5	Tā şuña degin ki şirk itdügümüz	Şimdiyā-dek küfr-ile gitdügümüz	1305
6	Ol günāhı faẕluñ-ıla ‘afv idüb	Māmażā olmış fesādı maḥv idüb	1306
7	Lāyıḳ itmeyince bizi ḥażrete	Ḳābiliyyet bulmayınca ḫıdmete	1307
8	Cānlarumuz bizüm ḳabż itmegil	Ī ḳamuyı var iden luṭf eylegil	1308
9	Ḫālıḳ’a bu resme itdiler niyāz	İşidür nāzın bularuñ bīniyāz	1309
10	Ġayrıdan göñüllerini pāk idüp	Kendülikleri ḳabāsın çāk idüp	1310
11	Cümlesi ḥayrān bīḫōd oldılar	Cümle dem içre Ḥaḳ’ı ḥāżır buldılar	1311
12	Virdi bīṣavt-u zübān Ḫālıḳ cevāb	Didi eyledüm cevābuñ mustecāb	1312
13	Sen de ī ‘ārif gözgüsinüñ	Tevbe cārūsı-la yüzini anuñ	1313
14	Pāk idüp sildügiñi andan bilesin	Müstemi‘ ol “Bir”de Ḥaḳḳ’ı bulasın	1314
15	Ġayrıdan göñül ki ḫalvet bulınur	Her ne isterseñ icābet olınur	1315

1	Altısı da bunlaruñ ṭurmış-ıdı	Taḫt öñinde yüz yire urmış-ıdı	1316
2	Gördi kim ḳamu niyāz ider bular	Ṣandı Taḳyānūs[152] ki kendüye ider	1317
3	Başladı ol ṣordı bunlardan ḫaber	Söz ki bunlar ḥaḳuñuzda didiler	1318
4	Niçe söz kim baña ıyıtdılar[153]	Hem iki def'a şehādet itdiler	1319
5	Daḫı tangrı var mıdur ki ṭāpasız	Bu 'aẕābumdan benüm ḳorḳmayasız	1320
6	Eyitdi bunlar ī melik biz cümlemüz	Tangrımuzdan ġayrısına ṭapmazuz	1321
7	Tangrı ayruḳ bilmezüz bir bilürüz	Dīnimüz ḥaḳ yolımuzda ṭoġrıyuz	1322
8	Ṣol ki ġayrı tangrıya anlar ṭapar	Hep yalan söyler bize bühtān ider	1323
9	Heb ḥasedden iftirā eylediler	Ḥaḳḳ'uñ üstine yalan söylediler	1324
10	Nitekim Ḳur'ān'da ẕikr itdi Ḫudā	Her ki bilür eyiteni işide	1325

Ḳavlehu Te'ālā: Hāulā'ī ḳavmunā etteḫaẕū min dūnihi āliheten lev lā ye'tūne 'aleyhim bi'sulṭānin beyyinin fe men aẓlemu mimmen-ifterā 'ala Allāhi keẕibā[5]

11	Ī ki anlar Ḥaḳḳ'a bühtān eyleye	Bellüdür kendülerine n'eyleye	1326
12	Ol zamānda hīç peyġamber yoġ-ıdı	Ḥaḳḳ'ı bunlar kendi idrāk eyledi	1327

[5] Kehf:15

1	Birleyüb īmān getürdiler Ḥaḳ'a	Gördiler her işde Ḥaḳḳ'ı muṭlaḳā	1328
2	Ka'b'u-l Aḫbār'uñ rivāyet itdügi	Nüsḫada bize ḥikāyet itdügi	1329
3	Ḳıṣṣa-ı aṣḥāb-ı kehf kim ol didi	'Īsā vü Yaḥyā'dan ol öñden idi	1330
4	Hem Benī İsrā'īl peyġāmberleri	Nesli-yidi altısı da her biri	1331
5	Daḫı Yemlīḫā'nuñ aṣlı rāviler	Şöyle virdiler bize andan ḫaber	1332
6	Ol Zelīḫā-yla Yūsuf peyġamberüñ	Ḥāllarına şāhid olan oġlanuñ	1333
7	Aṣlı-yıdı dutardı andan neseb	Aṣlına rāci' olub itdi ṭaleb	1334
8	Nitekim Ḳur'ān'da ẕikr itdi Ḫudā	Didi "Şehide şāhüdun min ehlihā" [154]	1335
9	Çūnki Ṭaḳyānūs işitdi sözlerin	Tangrı'yı iki bilmezüz didüklerin	1336
10	Ḫışmı bir pāre anuñ sākin olur	Sözlerin işidüben şefḳat ḳılur	1337
11	Çehresinde gördiler meyl itdi ol	Kim nedāmet bu işe ḫayl'itdi ol	1338
12	Ḳullarınuñ Ḥaḳ ṣuçun kim 'afv ide	Cümle ḫalḳ ḫışm itse aña maḥv ide	1339
13	Didi Ṭaḳyānūs'a bunlar kim ī şāh	Kim neden ṣadr oldı bizden bir günāh	1340
14	Ḫıdmetüñde olur-ıduḳ buncadan	Ḫāyın olduḳ mı saña bir vech-ilen	1341
15	Her ne kim ṣadr olsa bizden ḫayr u şer	Īlden anı ḫażretüñ artuḳ görer[155]	1342

1	Bīgünāh bize ‘aẕāb niçūn ola	İftirādan cümlemüz niçūn öle	1343
2	Eyitdi Ṭaḳyānūs ki ṭoġrı didiñüz	İtmedi baña ḫıyānet biriñüz	1344
3	Şimdiyā-dek nesne sizden görmedüm	Her biriñüz ben naẕardan ırmadum	1345
4	Şimdi n’oldı diyü ben de ṭañlaram	Bu ḥasūd işine beñzer añlaram	1346
5	Didi bunları āzād eyledi	Bildiler anları kim şād eyledi	1347
6	Şimdiden didi girü kim ḳovulasa	Ḥaḳḳuñuzda baña yavuz söylese	1348
7	Bir ‘aẕāb anlara idem göreler	Bu ḫalāyıḳ cümle ‘ibret ālalar	1349
8	Virdi ḫıl‘at bunlara ḫōş söyledi	Her birin ḫıdmetlerine viribidi	1350
9	Buldı ḥörmet bunlar evvelden ziyād	İtdi Ṭaḳyānūs daḫı peg i‘tiḳād	1351
10	Ḥaḳḳ’a ne miḳdār iderseñ i‘tiḳād	Saña ḫalḳ yüz ol ḳadar ide ziyād	1352
11	Ṭurdı Yemlīḫā-yıla yāranları	Ḥaḳ ḫalāṣ itdi belādan anları	1353
12	Geldiler ḫalvetlerine girdiler	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya ‘ibādet ḳıldılar	1354
13	Daḫı muḥkem itdi bunlar i‘tiḳād	Cümle vaḥdāniyyetin eyledi yād	1355
14	Bir niçe gün ṣoñra Yemlīḫā didi	Cem‘ idüb yāranlarını söyledi	1356
15	Didi gelüñ bir tedārük idelüm	Ol sebeb-le ḳorḳudan ḳurtulalum	1357

1	Yoḫsa Ṭaḳyānūs bize nāẓır ḳoya	Ḳavl ü fi‘lümüz işide ṭuya	1358
2	Cümlemüz bir dem içinde öldüre	Düşmanumuz şād idüben güldüre	1359
3	Ḫālıḳ’a ḫavf-ıla nice ṭapayuz	Çāre oldur kim bu yirden ḳaçayuz	1360
4	Gidevüz tā bir yire yitişevüz	Āşıkāre Ḥaḳḳ’a ḫıdmet idevüz	1361
5	Eyitdi yoldaşlar ki ḳanı ḳılavuz	Dutalum ḳaçmaġa furṣat bulavuz	1362
6	Yol iz ü şehrü[156] hergiz bilmezüz	Ḫavfumuzdan kimse maḥrem ḳılmazuz	1363
7	Kim bize yol göstere ola delīl	Hem salāmatlıġa bula ol sebīl	1364
8	Didi Yemlīḫā cemī‘ın ol Ḫuḏā	Saḳladuġı gibi bizi ṣaḳlaya[157]	1365
9	Eyitdi bunlar şekkümüz yoḳ ol söze	Biter-ü mürşid ezel sensin bize	1366
10	Sen ne kim dirsin biz ānı idelüm	Ne yola dir-iseñ aña gidelüm	1367
11	Eyitdi Yemlīḫā işiddüñ[158] ne direm	Bu sözi ṣaḳlañ size kim eydürem	1368
12	Ṣaydı ḳaydını ki Ṭaḳyānūs ide	Çūn beş on gün yire yatuya gide	1369
13	Üstümüze ḳoduġı ḫādimlere	Nesne virüben diyevüz anlara	1370
14	Bizi meydāna īledüñ diyevüz	Tā ki meydān içre tob oynayavuz	1371
15	Çünki ṣaḥrāya varuban gidevüz	Ṭop u çevgānı bahāna idevüz	1372

48a

1	Şöyle olsun ḳavlumuz kim varavuz	Cümlemüz meydān içine girevüz	1373
2	Ṭop u çevgān-ıla varub alam gidem	Ānı meydāndan kim ṭaşra iledem	1374
3	Siz daḫı ṭopı ḳovar gibi olasız	Āt-ıla ardumca tīz segirdesiz	1375
4	Ṭurmayub ol resme kim segirdevüz	Bir iki menzil yir artuḳ gidevüz	1376
5	Bizüm ardumuzca ḫādimler gele	Ḳaçduġumuzı göre anlar bile	1377
6	Sözümüz ne-yise dönüb söyleyevüz	Anlara īmān ʿarż eyleyevüz	1378
7	Ger gelüb īmāna hem-dem olalar	Sırrımuza çūnki maḥrem olalar	1379
8	Anları da bile yoldaş idevüz	Ġayrı bir iḳlīme daḫı gidevüz	1380
9	Gelmeyeceklerse īmāna bular	Dürlü dürlü küfür söz söyleyeler	1381
10	Anları söyletmedin ḳatl idevüz	Kimse bilmeye ne yire gidevüz	1382
11	Bunuñ üzre ʿahd u peymān itdiler	Birbiri-le ḳavl-u yeksān itdiler	1383
12	Ṭop u çevgān oynamaḳlıḳ rāviler	Ol zamānda oldı peydā didiler	1384
13	Eyitdi Ṭaḳyānūs bir gün āşıkār	Ḳayıd görüñ on günlüg iderem şikār	1385
14	Bindi Ṭaḳyānūs ḳıldı ʿazm-ı rāh	Bildiler yatuya gider pādışāh	1386
15	Gitdi Ṭaḳyānūs bu ḳulları ḳodı	Altısın da ḫādime sımarladı	1387

1	İki gün giçdi ara yirden bular	Altısı da bir yire cem‘ oldılar	1388
2	Didiler ḫādimlere ne ḳılavuz	Ṭaşra çıḳmaḳlıġa destūr alavuz	1389
3	Eyitdi Yemlīḫā ki görüñ n’eylerem	Kim ne-vech-ile bulara söylerem	1390
4	Vardı bu ḫādimi da‘vet eyledi	Çoḳ ‘aṭālar itdi ḫalvet söyledi	1391
5	Ni‘mete ġarḳ eyledi ḫādimleri	Ya‘nī meydāna ilede bunları	1392
6	Ya‘nī cevgān oynamaḳ tedbīrine	Yalvarur ḫādimlerüñ her birine	1393
7	Çünki ḫādimler ‘aṭālar gördiler	Heb “semi‘nā ve aṭa‘nā” [159] didiler	1394
8	Bunlaruñ-çūn altı āt buyurdılar	Urdılar ol atlara zerrīn eyer	1395
9	Geydiler bunlar ḳamu cāme siyāh	Bāşlarına urdılar zerrīn külāh	1396
10	Ḳur ḳılıc bile ḥamāyıl itdiler	Her biri altunlı cevgān ṭutdılar	1397
11	Öñlerince gitdi ḫādimler bile	Cümle yoldaşlar Yemlīḫā-yıla	1398
12	Vardılar meydān yirine ṭurdılar	Bir zamān cevgān-ıla ṭop urdılar	1399
13	Tā şuña degin ki Yemlīḫā naẓar	Eyledi meydān içine serbeser	1400
14	Çevreye baḳub kimsene görmedi	Döndi bunlara işāret eyledi	1401
15	Ṭopu[160] meydāndan uruban çıḳarur	Bāḳī yoldaşlar ardınca varur	1402

1	Ṭopı Yemlīḫā becid durub[161] gider	Ya‘nī bunlar yügürür ṭopı ḳovar	1403
2	Ṭopu bahāna idüb segirdiler	Tā ki bir menzil yir artuḳ gitdiler	1404
3	Çūnki bunlar gitdi ḫādimler görür	Her biri atlarına ḳamçı urur	1405
4	Gitdi bunlar ardlarına düşdiler	Vardılar bunlara çūn yaḳlaşdılar	1406
5	Ḳanda gidersiz deyü çaġırdılar	Gördiler kim yaḳlaşurlar ṭurdılar	1407
6	Geldi ḫādim bulara söyledi	Ḳanda ḳaçarsız deyü ḫışm eyledi	1408
7	Didiler ḫādimlere virüb cevāb	Ḥāleyā biz bunı görmişüz ṣavāb	1409
8	Ṭapmazuz bu mālıña hīç birimüz	Bilüñüz siz bu durur tedbīrimüz	1410
9	Yiri gögi yaradandur pādışāh	Cümle maḫlūḳa ol durur ilāh	1411
10	Didiler daḫı şehādet itdiler	Vaḥdeti ẕikrini ‘ādet itdiler	1412
11	Çünki ḫādimler bunı işiddiler	Ḥamle idüp bunlara eyitdiler	1413
12	Didiler gök tangrısına ṭaparuz	Bu sözi biz şāh ḳatında söylerüz	1414
13	Baġlaruz şehre aluruz giderüz	Sizi şeh gelince ḥabse ṣalaruz	1415
14	Diyicek ḫışm-ıla Yemlīḫā didi	Ol dem īmān bunlara ‘arż eyledi	1416
15	Gelmedi īmāna bunlar gördiler	Bunca küfr ü herzevāt söylediler	1417

1	Ḳaṣd ḳıldılar bunları ṭutmaġa	Altısın da bağlayub berkitmege	1418
2	Gördiler ḫādimleri ātın sürer	Ṭutmaġa bunları cümle ḳaṣd ider	1419
3	Ṭurdı Yemlīḫā-yıla yāranları	Yir yirin çekdi ḳılıçın her biri	1420
4	Ḫādimüñ anda olanın ḳırdılar	Uzununı inlerine dirdiler	1421
5	Bir rivāyetde daḫı kim didiler	Çoḳ ‘amūdlar bāşlarına urdılar	1422
6	Düşüben bīḫōd oluban yatdılar	Yine anlar yollarına girdiler	1423

ḤİKĀYET-İ YEMLĪḪĀ BEHEMRĀHĀN BĪM DĀD Kİ AN TERSĪ ZŪD GİRĪḪTEND

7	Didi Yemlīḫā bu yoldaşlarına	Gör nice rusvaylıḳlar itdük biz yine	1424
8	Bile Ṭaḳyānūs bu işi işide	Göresiz ki bize nice iş ide	1425
9	Ardumuzdan leşkeri ya kend’özi	Yitişürse sağ ḳomaz birimüzi	1426
10	Şimdiki dem ger becid gitmeyevüz	Hīç birimüz daḫı cān iltemeyevüz	1427
11	Virdi bunlara bu ḳorḫulu ḫaber	Ya‘nī ḳorḫuban becidce gideler	1428
12	Ḳamçı urub ol ḳadar segirtdiler	Atları öldi piyāde gitdiler	1429
13	‘Āciz oldılar yörimekden yayaḳ	Bükilüben oldı ṭāḳatları ṭāḳ	1430
14	Bıraġurlar ol ḥarīrden ṭonları	Yāndurur güneş o nāzük tenleri	1431

50a

1	İdicek Yemlīḫā bu ḥāla naẓar	Virdi yāranlarına böyle ḫaber	1432
2	Bildi kim bīḥad belālar çekdiler	Der yirine endāmları ḳān dökdiler	1433
3	Didi Yemlīḫā ki ī ḳardaşlarum	Cümle ḥālda mūnis ü yoldaşlarum	1434
4	Bilürem ulalmışuz i‘zāz-ıla	Bilinübdür her birimüz nāz-ıla	1435
5	Görmedük bize gelür çoḳ belā	Cevir çekmeyen ṣafāyı ne bile	1436
6	Dimeñüz olduḳ belāya mubtelā	Ṣabr idüñüz “ba‘de ‘usrin yusr” [162] ola	1437
7	Ḥaḳ Ta‘ālā ża‘fımuzı çūn göre	Bize yol virüb cefādan ḳurtara	1438
8	Diyüben cümle piyāde gitdiler	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya yine ḥamd itdiler	1439
9	Geh yile geh yügirü yol vardılar	Dükedüb ḳuvvetlerini ḳaldılar	1440
10	Gitdi hergiz ḳalmadı ṭāḳatları	Yörimekden ḳābarur ayaḳları	1441
11	Ṭurmayub āyaḳ üzere düşdiler	Birbiri ḥālın görüb aġlaşdılar	1442
12	Her biri feryād u nāliş eyledi	Birbirinden ḥalāllıḳ diledi	1443
13	Ḥaḳḳ’a ta‘zīż eylediler cānların	Vaḥdete ḳāyım dutub īmānların	1444
14	Her birisi kendülerden vardılar	Ḥaḳ Ta‘ālā’yı tecellī ḳıldılar	1445
15	Yüz yire ḳoyub münācāt itdiler	Ḫalvet olup Ḥaḳḳ’a da‘vet itdiler	1446

1	Didiler ī Fā‘il ü Muḫtār ı Ḥaḳ	Ḳorḫulardan Ḥāfiẓ u Settār u Ḥaḳ	1447
2	Ī ‘ademden var idüben cān viren	Küfürden ḳurtaruban īmān viren	1448
3	Ī ḳamu ḳalmışlara iden meded	Bilmişüz yoḳ luṭfiña hergiz ‘aded	1449
4	Evvelā sensin hidāyet irgüren	Āḫırā sensin ‘ināyet eyleyen	1450
5	Bu belādan ḳurtaruban şād it	Ḫavf-ı Ṭaḳyānūs’dan āzād it	1451
6	Bu vilāyetde bizi sen ṭaşra ḳıl	Ezelden sen tā ebed luṭf eylegil	1452
7	Bu belālar ki eylemişüz iḫtiyār	Saña varmaḳlıġ-ıçūn ī kirdigār	1453
8	Heb muṭī‘uz emrüñe yoḳdur ḫılāf	Ḳıl ‘icābet “neccinā mimmā neḫāf” [163]	1454
9	Riḳat idüben iderlerdi niyāz	Zārılıḳların işidür bīniyāz	1455
10	Secde idüb ṭopraġa ḳarışdılar	Hep melāyik gördiler aġlaşdılar	1456
11	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya isti‘ānet ḳıldılar	Secdeye varub ḳamu yalvardılar	1457

İSTİ‘ĀNET ḪĀHEND MELĀ’İKE AN BERĀ-Yİ EY ŞĀN-I ḪUḌĀRĀ BEYĀN NÜMŪDEND

12	Eyitdiler kim yā İlāhī Ḫālıḳī	Rabb i Mevlā-yı Veliyyī Rāzıḳī	1458
13	Emr ḳılub bunlara feryād idelüm	İstedükleri yire irgürelüm	1459

51a

1	Hātıf-ı ġaybdan yitişdi bir ṣadā	Ṭurdılar cümle melā'ik ḳorḫuda	1460
2	Eyitdi ol bīçāre ḳalmış ḳullarum	Cān u bāş terkini urmış ḳullarum	1461
3	Yoluma varlıḳların terk eyleyen	Beni[164] bīmürşid bilüben birleyen	1462
4	Sizde bitse ḳaydı sizde var-ıdı	Zārılıḳ idüb size yalvara-dı	1463
5	Līki sizden ilerü vardur maḳām	Görinür anlara ol dār'u-s selām	1464
6	Cism ü cān-ıçūn degül yalvarduġı	Ol elest 'ışḳı durur yol varduġı	1465
7	Derd-i 'ayn anlara dermāndur yine	Derdi ister kim ire dermānına	1466
8	Derdlerine demlerince hemrāh olasız	Laḫte-reḳḳat diyü gümrāh ḳalasız	1467
9	'Işḳıbāzlıḳ size vācib degül	Ādemīden ġayrı aña rāġıb degül	1468
10	Cümle ikrām andan itdi ādeme	Terk ider her dü-cihānı bu deme	1469
11	Size derd olsa anlara dermān olur	Andan ötrü her ne var fermān olur	1470
12	Şimdi bunlar kendülerden vardılar	Beni andan gördiler yalvardılar	1471
13	Ġayrıdan pāk itdi anlar ḫalveti	Oldı anuñ-çūn icābet da'veti	1472
14	Ger sizi da'vet ḳılursa varuñ	Anlaruñ derdine siz dermān idüñ	1473
15	Beni[165] da'vet ḳılurlarsa key bilüñ	Benlige ölmek yaḳın fārıġ oluñ	1474

1	Bilmedüñüz ānı siz ben bilürem	ʻĀḳilüñ ʻaḳlı irmez ānı ḳıluram	1475
2	Cümle efʻālümde hergiz ivmezem	Vaʻdeden artuḳda bir dem göymezem	1476
3	Ḳudret içinde Tuvānāyam didi	Cümlenüñ ḥālını dānāyam didi	1477

AḤVĀL-İ ĪN ŞEŞ ĠULĀM MAḴĀM-I LĪMAʻALLĀH YĀFTEND VE BĪ ḪŌD BŪDEND

4	Geldüñ anlar her biri ḳılmış sükūt	Bulmış-ıdı “mūtū ḳable en-temūt” [166]	1478
5	İrdi anlar işbu veche vuṣlata	Virdiler ten ṭopraġa cān Ḫażrete	1479
6	Cümlesi ḥayrān u bīḫōd ḳaldılar	Terk-i ġayriyyede vaḥdet buldılar	1480
7	Lī maʻallāhu maḳāmında bular[167]	Ḳaldurub bāş kendülere geldiler	1481
8	Gördiler kim ḥālların yine ḫarāb	Ḳuvvet yoḳ teşse cigerleri kebāb	1482
9	Eyitdi Yemlīḫā bulara siz ṭuruñ	Ṣabr-idüñ bu yirde bu dem oturuñ	1483
10	Varıbildügümce ben de varayım	Şol ṭaġuñ bāşında ne var göreyim	1484
11	Çeşme ya vīrāne bir yir bulavuz	Gice ārām idüb anda olavuz	1485
12	Ġam yimeñ bu yirde Ḥaḳ ḥāżır durur	Ḥālımuz görür bize nāẓır durur	1486
13	Ẕikrini dilden ḳomañ anuñ hemīn	Cümle-yi ḳalmışlara oldur Muʻīn	1487
14	Böyle dir bunlara Yemlīḫā varur	Menzilin ṭāġuñ bāşına irgürür	1488

1	Gördi kim ḳoyun güderdi bir çobān	Var yanında gölgelü çeşme revān	1489
2	Çaġırub yoldaşlara itdi ḫaber	Geliñüz rāḥatlıḳdan irdi bir eṣer	1490
3	Çeşme ḳātında ḳoyun çōbān-ıla	Cehd idüñ kim cümleñüz bunda gele	1491
4	Şek degül bunda zevāde bulıruz	Yol daḫı ṣorub ḫaber çoḳ āluruz	1492
5	İşidüben cümlesi şād oldılar	Anda gelüp ġamdan āzād oldılar	1493
6	Cümlesi çōbāna virdiler selām	Ol du‘ā-yıla selām itdi tamām	1494
7	Didi Yemlīḫā ki ī çōbān yigid	Ṣusuzuz āçuz sözümüzi işid	1495
8	Var-ısa getür ṭa‘āmuñ yiyelüm	Key ża‘īfdür ḥālımuz ne diyelüm	1496
9	Her ṭa‘āmuñ māḥażar olanını	Getürür öñlerine çōbān anı	1497
10	Ṣunuban bunlar ṭa‘āmdan yidiler	Öglenüben Ḥaḳḳ’a ḥamd eylediler	1498
11	Her ġıdā-kāruñ ḳuvā-yı nefs-içūn	Ol ḳadar dāgul[168] öle nāh-ıçūn	1499
12	Yüzlerine baḳdı çōbān söyledi	Ī cüvānlar ne ḥikāyetdür didi	1500
13	Ne yigidlersiz baña ‘arż eyleñüz	Ḥālıñuz ne ḳancarudan geldiñüz	1501
14	Ḳancaru gitmek dilersiz bileyim	Kim elümden gelse çāre ḳılayım	1502
15	İşbu yol kim siz gidersiz yol degül	Kārubān yolı ṣanursız ol degül	1503

1	Çehrelerden görinür mīrzādesiz	Oġramışsız ẓālım bīdāda siz	1504
2	Ben gümān şöyle iltürem kim cümleñüz	Bu melikden ‘āciz olub ḳaçdıñuz	1505
3	Ḳalbi içinde didi Yemlīḫā n’ola	Ḥālī bildürsem buña ḥālı n’ola	1506
4	Vaḳt ola ḫalvetce bir yol göstere	Bizi bir vech-ile ḫavfdan ḳurtara	1507
5	Ger ‘inād eyleyüben ḳarşu gele	Bir yalıñuzdur elinden ne gele	1508
6	Diyüben çōbāna söyledi bunı	‘Āḳil ü zīrek gişi añladum seni	1509
7	Sırrımuzı ger saña bildürsevüz	Saḳlaya mısın ‘aceb ne dirsevüz	1510
8	Kimseye dimeyesin şol şarṭ-ıla	Ḫalḳ ṭuya nāgāh bize noḳṣān gele	1511
9	Eyitdi çōbān ḳorḳmañuz hep söyleñüz	Ġuṣṣa yimeñ bildirüñ her ḥālıñuz	1512
10	Her ne elden gelse taḳṣīr itmeyem	Emriñüzden ṭaşra ādım atmayam	1513
11	Ben sizüñ gibi cüvānı isterem	Ṭāḳatüm yitdükce ḫıdmet gösterem	1514
12	Çūnki Yemlīḫā bunuñ luṭfın görür	Māmażā aḥvālı bir bir bildirür	1515
13	Didi biz bu meliküñ ḳullarıyuz	Ḥāşa kim biz aña tangrı diyevüz	1516
14	Bir dürür Ḥaḳ daḫı ġayrı bilmezüz	Görür-iken Ḥaḳḳ’a ‘āṣī olmazuz	1517
15	Meliküñ ‘āṣīlıġından ḳaçmışuz	Cümle māldan ḫānümāndan giçmişüz	1518

53a

1	Şübhesiz biz tangrıyı bir bilürüz	Birligin böyle şehādet ḳıluruz	1519
2	Cümle eşyāyı yaradan ol durur	Diler-ise dirgürür hem öldürür	1520
3	Birligidür bīnaẕīr ü bīmiṯāl	Niteligine irmez vehüm ü ḫayyāl	1521
4	Ẕātı bir dürür ṣıfātı bī‘aded	Didiler kim “Ḳul huvallāhu aḥad” [169]	1522
5	Didi bu sözi çōbān ṭañladı	Kelime-yi tevḥīdi çünki diñledi	1523
6	Eyitdi çōbān bunlara ī ulular	Ḥaḳ Ta‘ālā’dan ezel baḫtulular	1524
7	Size kim bildürdi tevḥīdiñ sözin	Ḥaḳḳ’a bu resm-ile olduñuz yaḳın	1525
8	Didiler ögretdi ol ‘āciz degül	Ḥākim ol durur cemī‘ı aña ḳul	1526
9	‘Aḳl virdi didi kim idrāk idüñ	Ġayrılardan ḳalbiñüzi pāk idüñ	1527
10	Hem baṣīret virdi bize görmege	Ḳudretinden kend’özin birlemege	1528
11	Didi çōbān kim size ḳul olmışam	Yolıñuzda ṣādıḳ’u-l ḳavl bulmışam	1529
12	Şimdi ḳırḳ yıldur ki ḳoyun güderem	Bu vilāyetde çōbānlıḳ iderem	1530
13	Ol Ḫudā ādını sizden ġayrıdan	Bunda işitmemişem hīç kimseden	1531
14	Ben bu dīn üzre ezelden oluram	Size şimdi āşıkāre ḳıluram	1532
15	Didi vü birledi bīşek Ḫālıḳ’ı	Didi maḫlūḳātuñ oldur rāzıḳı	1533

1	Kelime-yi tevḥīdi tekrār eyledi	Vaḥdetine cāndan iḳrār eyledi	1534
2	Çūnki çōbāndan bunı işiddiler	Ḳucıban her biri boynın öpdiler	1535
3	Ol da dönüb bunlaruñ elin öper	Bāş ḳoyub ayaḳlarına yüz sürer	1536
4	Dir ne kim ‘ömrüm ola diri olam	Sizden ayru bir nefes olsam ölem	1537
5	Ṭāḳatüm yitdükce ḫıdmet eyleyem	Ḳul olam sizlere ‘izzet eyleyem	1538
6	Ṣordılar ādını Ḥāvil’dür didi	Ol daḫı bunlaruñ ādın ṣordı	1539
7	Didiler adlarını çūn bildi ol	Bunlara medḥ ü s̱enālar ḳıldı bol[170]	1540

ḤİKĀYET NUMŪDEN-İ ṬARĪḲ-İ ÇŌBĀN ḤĀVİL ĪŞĀNRĀ ḪĀHED Kİ DEHED BĀŞED

8	Eyitdi Ḥāvil kim bunda itdük culūs	İşbu ṭāġ ardına dirler Bīculūs	1541
9	Bunda vardur bir maġara key mehīb	İçi bir ḫalvet maḳām durur ‘acīb	1542
10	Her gice ḳoyun-la anda varuram	Anuñ aġzına ḳoyun eñirürem[171]	1543
11	Ḫaylı ḫōş maḳāmdur varalum	Gitmege furṣat bulunca ṭuralum	1544
12	Bu gice ārām anda idelüm	Ne yire dir-iseñüz andan gidelüm	1545
13	Ḥācetüm līkin benüm de ol ki siz	Bunda bir sā‘at tevaffuḳ idesiz	1546
14	Ben varam ḳoynu issisine virem	Def‘ī yine ḫażretüñüze irem	1547

1	Bunlar eyitdi n’ola var didiler	Ol gelince ol arāda göydiler	1548
2	Ol dem içre irdi ḳoyun issine	Ḳoyunın ısmarlayub döndi yine	1549
3	Ücrete baḳmadı tīz geldi girü	Bunlaruñ ḳātına irdi yügirü	1550
4	Yola girüb yidisi de gitdiler	Ol maġārānuñ ḳatına yitdiler	1551
5	Eyledi Yemlīḫā ardına naẓar	Kimse gele diyü eylerdi ḥazer[172]	1552
6	Gördi çōbānuñ iti bile gelür	Ardlarınca ṭurmayub ol yügirür	1553
7	Didi Yemlīḫā ki yā Ḥāvil senüñ	Kelpüñ ardumuzcadur nāgah anuñ	1554
8	Gelmesinden bize noḳṣānı ire	Kimseyi görüben añsuzda üre	1555
9	İşidüb āvāzın anuñ geleler	Bizi rusvāy ideler ger bulalar	1556
10	Döndi Ḥāvil rāst eydürsiz didi	Vardı ol kelpi aġac-la urdı-dı	1557
11	Döndi kelb bunlar yine tiz gitdiler	Yine geldi bir zamāndan gördiler	1558
12	Didi yoldaşları Yemlīḫā-yıla	Kelp-içūn söylediler çūn Ḥāvil’e	1559
13	Hemreh olmazuz senüñ-le bu yola	Her ḳaçan bu kelp saña hemrāh ola	1560
14	Eyitdi Ḥāvil ki bu kelb ḳoyun-ıla	On iki yıldur kim olur ol bile	1561
15	Bir gün ol ḳoyundan ayrı olmadı	Şimdiyā-dek hīç benüm-le gelmedi	1562

1	Bilmezem kim nite geldi şimdi ol	Ol ḳoyundan nicesi ayrıldı ol	1563
2	Üç ḳaġan aşlān depelemiş dürür	Yalıñuz ol ḳoyunı beklemişdür	1564
3	Rāst eydürsiz ki ardımuzca gelür	Ben uruban öldürürsem ‘ayb olur	1565
4	Līki gelürse revādur siz uruñ	Ger dönüb gitmez olursa öldürüñ	1566
5	Tā ṣudā‘ından anuñ ḳurtılavuz	Kehfe varuban ferāġat bulavuz	1567
6	Döndi kelpden yaña bunlar yöridi	Kelpcügez bunları gördi ṭurdı	1568
7	Oldı altısı daḫı yaḳın kim irdiler	Gördiler gitmez ṭaş-ıla urdılar	1569
8	Düşdi bīhōş girü dönmedi	Yatdı ol yirde daḫı deprenmedi	1570
9	Ḳaṣd ḳıldılar ki ṭaşlar uralar	Anda ol kelpcügezi öldüreler	1571
10	Ḥaḳ Ta‘ālā ḳudretin görgil ‘ayān	Kelpe virdi feṣāḥat-la zübān[173]	1572
11	Ḫālıḳ’a şükr-eyleyüben söyledi	Vaḥdetin bu resme taḳrīr eyledi	1573
12	Eyitdi bu kelp ī cüvānlar nitesiz	Bīgünāh yire beni öldüresiz	1574

ḤİKĀYET-İ AN SEG Kİ NĀM-I Ō ḲIṬMĪR GŪYENDE ĪŞĀNRĀ ḪABER MĪDEHED Kİ LĀİLĀHE İLLALLĀHU VAḤDEHU LĀŞERĪKE LEH LEHU’L-MULKU VE LEHU’L-ḤAMD

13	Ben de siz ṭabṭıġuñuza[174] ṭaparam	Ben de siz ḳaçdıġuñuzdan ḳaçaram	1575
14	Ben ṭaleb ānı iderem siz itdüñüz	Bu yola bile giderem gitdüñüz	1576

1	Siz beni niçün yolumdan idesiz	Hem revā degül ki yolum öresiz	1577
2	Bu vilāyetde sizüñ-le giderem	Ḥaḳḳ'a meyli sizden artuḳ iderem	1578
3	Çūnki segden bu sözi işitdiler	Cümle bu ḥālı ta'accüb itdiler	1579
4	Bunlaruñ īmānı hem oldı ziyād	Daḫı muḥkem eylediler i'tiḳād	1580
5	Kelp ḫaber virdi bu resme gördiler	Nedür āduñ diyü kelpe ṣordılar	1581
6	Eyitdi Ḫālıḳ kim beni kelp eyledi	Ol ezelden ādumı Ḳıṭmīr ḳodı	1582
7	Hem yaḳīn buldılar oldı seg sebeb	Ḥaḳḳ'ı cāndan eyledi bunlar ṭaleb	1583
8	Ḥaḳ kelāmında beyān itdi bunı	Anlaruñ itdüm ziyād īmānını	1584

Ḳavlehu Te'ālā: " (Naḥnu naḳuṣṣu 'aleyke nebeehum bi'l-ḥaḳḳi) innehum fityetun āmenū bi'rabbihim ve zidnāhum huden. Ve rabaṭnā 'alā ḳulūbihim iẕ ḳāmū fe ḳālū rabbunā rabb'u-s semāvāti ve'l 'arżi len ned'uve min dūnihi ilāhen leḳad ḳulnā iẕan şeṭaṭen"[6]

9	Yüz yire ḳoyub cemī'ısı bular	Vāḥid ü Bīçūn'a ḥamd-eylediler	1585
10	Birbiri-le söyleşüp ḳıldılar āh	İşbu kelpi ḫaylı vurduḳ bīgünāh	1586
11	İncidüben çoḳ cefā itdük aña	Biz günāh itdük degül-idi revā	1587
12	Bir rivāyetde daḫı gelmiş dürür	Kelp bular ardınca kim gelmiş dürür	1588

[6] Kehf:13-14

1	Dönmeyicek taşlar-ıla atdılar	Bir ayacuġın urup vetdiler[175]	1589
2	Çūnki ol kelp dilde Ḥaḳ'ı birledi	Bunlara aḥvālını ‘arż eyledi	1590
3	Ṣun‘ını Ḥaḳḳ'uñ çū ẓāhir gördiler	Kelpe bunlar ‘öẕrḥavālıḳ[176] ḳıldılar	1591
4	Boynına her birisi götürdiler	Kehf ḳapusına daḳ yitürdiler	1592
5	Ḳoyunın ol kehfe ḳoyardı çōbān	Issı ya sovuḳ ḳaçan olsa hemān	1593
6	Ḥaḳ kelāmında o kehfi añdı-dı	Kim “vehum fī fecvetin minhu” [177] didi	1594
7	Ol maġāra īnlü böyüg idi	Hem yaḳınında anuñ ṣu yoġ-ıdı	1595
8	Ḳapusından ḳuru çeşme gördiler	Vardılar anuñ ḳatında ṭurdılar	1596
9	Aḳduġın kimse yaḳında görmemiş	Çoḳ zamān olmış ki ṣu yörimemiş	1597
10	Gördiler bir daḫı ḫurmā[178] āġacın	Görmemişdi ol da ṣan serinlik yüzin	1598
11	Aḳmaduġından ṣuyı ol çeşmenüñ	Yoġ-ıdı anda vücūdı sebzenüñ[179]	1599
12	Ḥāliyā bunlar varur kehfe girür	Diñlenüben bir dem anda otırur	1600
13	Gördiler āç ṣusuz ‘uryān özin	Her biri ḳıldı bular giryān gözin	1601
14	Bir budur kim ḫānümān terk itdiler	Bir daḫı şehirden ḳaçuban gitdiler	1602
15	‘Avrat u oġlın Yemlīḫā ḳodı	Ḥaḳ'dan ayru nesneden elin yudı	1603

1	Ḫānümāndan gerçi cümle geçdiler	Ṣusuz u āc u ża‘īf aġlaşdılar	1604
2	Didiler ki ṣusuz āc ḳalur mıyuz	Biz murāda irmedin ölür miyüz	1605
3	El götürüb Ḥaḳḳ’a nāliş ḳıldılar	Ṭopraġa yüz urdılar yalvardılar	1606

ḤİKĀYET-İ MUNĀCĀT-I AṢḤĀB-I KEHF EZGURİSNEGĪ VE TEŞNEGĪ

4	Didiler kim “Rabbenā etmim lenā	Nūrenā vaġfir lenā yā rabbenā” [180]	1607
5	Yā Raūf u yā Raḥīm sen ṣav ḳażā	Gerçi virmişüz ḳażāya biz rıżā	1608
6	Ḳalmışuz bīçāre vü ḫōr u ẕelīl	Yine Sen’den bize Sen olduñ delīl	1609
7	Gördiler Yemlīḫā yire yüz ḳodılar	Ṣaġlıġından cümlesi el yudılar	1610
8	Eyitdi yāranlar taḥammül eyleñüz	Ṣabr idüñ Ḥaḳḳ’a tevekkül eyleñüz	1611
9	‘Ālim ü Sāmi‘ Muġīṯ Allāh’dur	Cümlemüz ḥālından Ol āgāhdur	1612
10	Daḫı yig ecrin virür ġam yimeñüz	Dimeñüz kim āc u ṣusuz ölevüz	1613
11	Ḳamuya Ol’dur murādın virici	Dā’imā dertlüye dermān idici	1614
12	Ḥaḳ Ta‘ālā Cebre’īl’e emr ider	Def‘ī ol kehfüñ ḳapusına iner	1615
13	Cebre’īl ol çeşmeye urdı bāl	Çeşmeden oldı revān āb-u zülāl	1616
14	Ol ḳurumış aġac ol dem oldı ter	Tāze yapraḳlar virür ḫurmā biter	1617

1	Ḳudretin gör nicesi ḫurmā ḳılur	Terlik ü nāzükliginden dökilür	1618
2	Ni‘metin ḳıldı Ḫudā bīḥad niṣār	Oldı kirdākir çeşme sebze-zār	1619
3	Kehf içinde çünki bunlar oldılar	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya tevekkül ḳıldılar	1620
4	Ṭurdı Yemlīḫā diler ṭaşra gele	Sır-la ṣoruban aḥvālı bile	1621
5	Ardlarınca ya‘nī kimse gelmeye	Bunlaruñ ḥālına vāḳıf olmaya	1622
6	Ḳorḫa ḳorḫa kehf ḳapusına gelür	İḥtiyāṭ-ıla naẓar ṭaşra ḳılur	1623
7	Gördi ḳuru çeşmeden ṣular aḳar	Yire dökilmiş yatur ḫurmā-yı ter	1624
8	Çevresi olmış müzeyyen sebzevāt	Olmış ol mevżı‘ o dem cennet-ṣan‘āt	1625
9	Gitdi Yemlīḫā hemān kehf içine	Ḥālı i‘lām itdi yoldaşlarına	1626
10	Ṭaşra gelüñ kim teferrüc ḳılasız	Ṣāni‘ u Bīçūn’ı kimdür bilesiz	1627
11	İşidüben cümle ṭaşra geldiler	Gördiler bu işi ḥayrān ḳaldılar	1628
12	Yüz yire ḳoyub ḳamu şükr itdiler	İ‘tiḳādı ḥüsn-ile itdiler	1629
13	“ Va‘lem ennehu lā ilāhe illallāh”[181]	Cümle-yi maḫlūḳa sensin pādışāh	1630
14	Diyüb ol ḫurmādan ālub yidiler	Vardılar ol çeşmeden ṣu içdiler	1631
15	Ġusl idüb andan ṭahāret itdiler	Tez yine kehfüñ içine gitdiler	1632

1	Gice olıcaḳ cemī‘ı ḳorḳdılar	Ḥaḳḳ’a nāz idüp yire yüz ḳodılar	1633
2	Ḥaḳ Ta‘ālā bunlara oyḫu virür	Yirlü yirinde hemān bīḫōd olur	1634
3	Kelpcügez de ḳapuya ḳarşu dönüb	Bāşını elleri üzre ol ḳoyub	1635
4	Anlaruñ-la kehf içinde oyıdı	Ḥaḳ kelām içre bunı ẕikr eyledi	1636

(…) Ve kelbuhum [bāṣitun] ẕirā‘ayhi bil vasīṭı [vaṣīṭı]* (…)[7] ilāyeh

5	Anlara oyḫuyı şöyle virdi-di	Gözleri açuḳ kendüler oyudı	1637
6	Çünki Ṭaḳyānūs arāyuban bula	Hīç biri bunlaruñ andan ḳorḳmaya	1638
7	Buldılar bunlar ḳamu ḳorḫudan ḫalāṣ	Oldılar ḳurbet buluban Ḥaḳḳ’a ḫāṣ	1639
8	Ḥaḳ Ta‘ālā bunlaruñ ḥālın ‘ayān	Āyet āyet itdi Ḳur’ān’da beyān	1640

Ḳavlehu Te‘ālā : Ve taḥsebuhum eyḳāẓan vehum ruḳūdun (…)[8] ilāyeh

9	Çünki meydāndan bular kim ḳaçdılar	İrdi tīz Ṭaḳyānūs’a ol gün ḫaber	1641
10	Gözlerin ḳızarduban eyitdi ol	Ḥökmüm altında bulalar ḳanca yol	1642
11	Ne ḳadar ḳuvvet buluban ḳaçalar	İltemeyeler cān elümden uçalar	1643
12	Hem benüm anlar ne işüme gele	Gitse anlar baña ne eksük ola	1644
13	Līki ‘ārdur baña gideler ḳoyam	Bir ‘aẕāba anları oġratmayam	1645

[7] Kehf:18

[8] Kehf:18

1	Yir yirin derpende leşker ṣāldılar	Her īle giden yol aġzın aldılar	1646
2	Kendü Ṭaḳyānūs şikārından tiz irer	Ol ṭarafda leşker-ile on gün arar	1647
3	Cehd itdiler ḫaber bulmadılar[182]	Ne yire gitdüklerin bilmediler	1648
4	Ḳaldı ‘āciz diledi girü döne	Yir yirin leşker ṣala īle güne	1649
5	İrdi iblīs-i la‘īn bir şekl-i pīr	Gördi Ṭaḳyānūs didi geldi ḫabīr	1650
6	Didi kim ben ī Ḫuḍā-yi rū-yi zemīn	Ḳandalığın bildüm anlaruñ yaḳīn	1651
7	İşidüb Ṭaḳyānūs anı şād olur	Ġuṣṣa vü ġamdan ṣanur āzād olur	1652
8	Şimdi anlar ḳandadur virgil ḫaber	Anları ḳahrum-la idem zīr ü zeber	1653
9	Didi iblīs bile anlaruñ-ıla	Bir ḳoyun çōbānıdur bir kelp-ile	1654
10	Bīculūs Ṭāġı’nda bir kehf içredür	Bunlara yolını bir bir ögredür	1655
11	Çünki Ṭaḳyānūs sözini diñledi	Şehr-ü Efsūs’a ḫaber viribidi	1656
12	Eyitdi kim itsün münādīler nidā	Ādemīden her ne var bāy u gedā	1657
13	Ya‘nī Efsūs şehrinüñ ḫalḳı bile	Bīculūs Ṭāġı’na ḳamu cem‘ ola	1658
14	Pādışāh ol ‘āṣī olan ḳulların	Bīculūs Ṭāġı’nda buldı her birin	1659
15	Anlara anda ‘aẕāb eyleyiser	Ol ‘aẕāb-ıla ḳamu ḳahr olısar	1660

1	Düşdi ġavġa şehr-i Efsūs’a yine	Cümle ḫalḳ yüz ṭutdı Bīculūs Ṭāġı’na	1661
2	Oldı Ṭaḳyānūs’a iblīs ḳulavuz	Dutdılar varmaḳlıġa ol kehfe yüz	1662
3	Leşker ü şāh kehfe çūn irişdiler	Cümle kehfüñ ḳapusına üşdiler	1663
4	Ya‘nī kim ḳaçurmayuban dutalar	‘Āṣī oldı dīyü ōda ātalar	1664
5	Ḥaḳ Ta‘ālā bile fermān ḳıldı tiz	Dutdı ṭūfān ṭāġı ḳopdı rüsteḫīz	1665
6	Bunlaruñ üstine ṭaşlar yaġdurur	Ḫayme vü ḫurgāhı göge dögdürür	1666
7	Cümlesi ḫayrān u medḫūş oldılar	Ba‘żısı leşkerde bīḫōş oldılar	1667
8	Ḫışm idüb geldi ki Ṭaḳyānūs gire	Ġayret-ile kendü kehf içre vara	1668
9	Virdi tenhā Ḥaḳ Ta‘ālā aña yol	Anları kehf içre varub göre ol	1669
10	Ḳudretin ıẓhār itmeklik-içūn	Gösterür Ṭaḳyānūs’a bunları çūn	1670
11	Çünki Ṭaḳyānūs varub kehfe girür	Ḳapuya ḳarşu ṭurur bir kelp görür	1671
12	Elleri üstine bāşını ḳomış	Gözleri āçuḳ velīkin oyımış	1672
13	Ol ġulāmuñ altısın daḫı görür	Her biri ten ṭopraġa urmış oyır	1673
14	Oyımışlar her biri ṣan oyanuḳ	Arḳaları üzre gözleri açuḳ	1674
15	Ṣandı Ṭaḳyānūs beni kim gördiler	Heybetümden cümle bīḫōḏ oldılar	1675

1	Bunca ni‘met kim bulara iletmişem	Dürlü ni‘metler kim besletmişem	1676
2	Niçe bunlara ‘aṭālar virmişem	‘İzzete her birini irgürmişem	1677
3	Ḫıdmetüm ḳoyub baña ‘āṣī ola	Bu ‘aẕābuma benüm rāżī ola	1678
4	Bir ṣıfatla bunlara idem belā	Adları dāyım ‘ālemde āñıla	1679
5	Kehfe Ṭaḳyānūs ki çūn irmiş-idi	Ḳırḳ vezīrin bile üydürmiş-idi	1680
6	Meşveret itdi bunlaruñ-ıla	Ne ‘aẕāb eyleyem ādum āñıla	1681
7	Her birisi bir cezāya buldı yol	Birinüñ tedbīrin itmedi ḳabūl	1682
8	Bėşrev olmış-ıdı iblīs la‘īn	Ṭutdı Ṭaḳyānūs ol yaña yüzin	1683
9	Eyitdi ī şeyḫ sen delālet eyledüñ	Kehfe vardılar diyüben söyledüñ	1684
10	Sen ne dirseñ yine ānı iderem	Ḳanda yol gösterseñ aña giderem	1685

ḪĀHED Kİ ṬAḲYĀNŪS-I LA‘ĪN AṢḤĀB-I KEHFRĀ ‘AẔĀB KONED Bİ’MEŞVERET-İ İBLĪS-İ LA‘ĪN

11	Didi iblīs diñle ī ṣāhum diyem	Saña bir veche ‘aẕāb ögredem	1686
12	Tā ḳıyāmet günine deg āñıla	Her ki göre heybetüñ andan bile	1687
13	Eyitdi Ṭaḳyānūs buyur kim bilevüz	Her ne fikr itseñ biz ānı ḳılavuz	1688
14	Didi işbu kehfüñ aġzın ṭaş-ıla	Serbeser muḥkem girecle yapıla	1689

1	Ol ṭaşuñ üstine bunı yazalar	Ḥökmüñüñ tārīḫin anda ḳoyalar	1690
2	Di ki ḳulumdan baña ‘āṣī ola	Ya‘nī benden ṣana ḳaçub ḳurtıla	1691
3	İşbu resme eylerem aña ‘aẕāb	Ki āc u ṣusuz bunlara itdüm ‘iḳāb	1692
4	İşbu ḥabisden anlar ayruḳ çıḳmaya	Bir naẓar dünyāya hergiz baḳmaya	1693
5	Anları maḥbūs u maḵhūr eyledüm	Bu ‘uḳūbet-le ḳamu ḫōr eyledüm	1694
6	Di ki kimdür bunlaruñ ḥālın göre	Yir ü gök üzre tamām āduñ ṭola	1695
7	Böyle iblīsüñ sözin işiddi ol	Re’yine taḥsīn idüb ḳıldı ḳabūl	1696
8	Emir ḳıldı leşkeri cem‘ oldılar	Tīz kirācī ṭaşı ḥāżır ḳıldılar	1697
9	Geldi bināger bināsın urdılar	Kehfüñ aġzın yapuban ṭōldurdılar	1698
10	Bir tolos muḥkem binā eylediler	Yazmaġa tārīḫi mermer ḳodılar	1699
11	Ṭurdı iblīs bile Ṭaḳyānūs-ıla	Yazdurur tārīḫi işbu vech-ile	1700
12	‘Āṣī oldılar baña altı ḳulum	Ḳaçdılar fermānum altından benüm	1701
13	Anlaruñ ulusı Yemlīḫā idi	Hem ikincisi de Yemlīşā idi	1702
14	Muṣṭalīḫā üçi dördi Ezrinūş	Merzinūş beşinci altı Şādirnūş	1703

1	Ḥażretüm bunlar benüm terk itdiler	Ġayrı tangrıya dönüben gitdiler	1704
2	Gelmişem bu kehf içinde bulmışam	Anlara dürlü ‘uḳūbet ḳılmışam	1705
3	Āc u ṣusuz anları ḳıldum helāk	Eylerem varlıḳlarını cümle ḫāk	1706
4	Ḳanı ol tangrı ki bunları göre	Bu belādan ḳurtara dermān ide	1707
5	Böyle deyü mermer üzre yazdurur	Sā‘at ı rūzı-la tārīḫ ḳazdurur	1708
6	Kehfi Ṭaḳyānūs çünkim berkidür	Dönüb ol yirden yine şehre gelür	1709
7	Ol yiri dāyım teferrücgāh ider	Seyr ḳıluban gelür her gāh ider	1710
8	Bir zamān ṭurur ta‘accüb eyleyü	Bunlaruñ ḥālı neye irdi deyü	1711
9	Çūn Ḫudā-yı ‘azze celle Ḳur’ān’da	Böyle ẕikr itmiş buları anda	1712

Ḳavlehu Te‘ālā : “(…) enne aṣḥāb’e-l kehfi v’e-r raḳīmi kānū min āyātinā ‘acaben”[9]

10	Ṣusuz āc ḳamusı öldi ṣandılar	Kehf içinde anlar selāmet ḳaldılar	1713
11	Emr ider Ḥaḳ kim melā’ik varalar	Anlaruñ ecsādını saḳlayalar	1714
12	Anlaruñ endāmını yir yimeye	Ḳoḳmayub cism ü süñük ayrılmaya	1715
13	Döndüreler ṣaġ yanından ṣolına	Ḳoḳmaya çürümeye ṣaġ buluna	1716
14	Böyle ẕikr itdi kelāmında Ġafūr	Ol durur ḳamuya ṣabbārun şekūr	1717

[9] Kehf:9

Ḳavlehu Te‘ālā: “(…) Ve nuḳallibuhum [ẕāt’e-l yemīni ve] ẕāt’e-ş şimāl (…)”[10] ilāyeh

1	Çünki kehf-aṣḥāb içinde ḳaldılar	Bīḳuṣūr üç yüz ṭoḳuz yıl oldılar	1718

Ḳavlehu Te‘ālā: “Ve lebiṯū fī kehfihim ṯelāṯe mietin sinīne ve’zdādū tis‘an”[11]

2	Ṣoñra Ṭaḳyānūs ne deñlü ‘ömr alur	Kehfi ol dāyım temāşāgeh ḳılur	1719
3	Bir zamān bu resme sürdi rūzıgār	Dilegince döndi eflāk-ı medār	1720
4	‘Ālim’u-l Ġayb’dan tamām oldı dilek	Dükedür Ṭaḳyānūs’uñ devrin felek	1721
5	Lerze ṭutdı endāmını bir gün anuñ	Ḳābil olmadı ‘ilācı kimsenüñ	1722
6	‘Aḳlı tārāc itdürüben tek olur	Bildi kim bu ‘ālem aña teng olur	1723
7	Rūḥ-ı mihmānı ki var pervāz ḳılur	Fürḳat ödı içre cismi yaḳılur	1724
8	Encamu eflāk yüzin döndürür	Ḳālıbın taḥt’e-ş şerāya gönderür	1725
9	Bildi kibriyyetle cebbārlıḳ kimüñ	Ḥökm-iden benlıḳ[183] ḳılan varlıḳ kimüñ	1726
10	Bildi ki ol demde ānuñ nef‘ı yoḳ	Cānı bīīmān sımarlar def‘ı yoḳ	1727
11	Cān-ı Ṭaḳyānūs ‘acz-ıla çıḳar	Ol muḫalled ḳaldı fī nār’i-s saḳar	1728

BEYĀN-I ṬAḲYĀNŪS ÇENGE CĀN-I BECEHENNEM SİPÜRDED PES Ō TAḪTEŞ ĠAYRI MULŪKRĀ MĀNED

12	Ādemīler ‘āleme çünkim gelür	Ḳudreti yitdükce heb benlik ḳılur	1729

[10] Kehf:18

[11] Kehf:25

1	Ḥāleti nez‘inde her biri görür	Bu enāniyyet kimüñ imiş ol bilür	1730
2	Fā’ide itmez velī ma‘lūm olur	Rūḥı gitse fānidür ma‘dūm olur	1731
3	Öldi Ṭaḳyānūs ḳaldı taḫtugāh	Yirine bir daḫı oldı pādışāh	1732
4	Ādına ‘Āṭīs eydürlerdi bil	Sürdi şahlıḳ ol daḫı yigirmi yıl	1733
5	Ba‘de zān geh ḫalḳdan ‘uzlet itdi ol	Vardı bir ḫalvet maḳāma gitdi ol	1734
6	Bir melik taḫta daḫı ḳıldı culūs	Dirler-idi ādına anuñ Diyūs[184]	1735
7	Oldı ḥākim ol daḫı on altı yıl	Buldı aña da ecel şāh-ı sebīl	1736
8	Memleket ḳalmadı bilgil bunlara	Degdi andan ṣoñra bu neylere	1737
9	Ḥökm iki yüz ḳırḳ anlara itdiler	Silsile-yle taḫtı muḥkem ṭutdılar	1738
10	‘Ālemüñ resmi tebeddüldür yaḳīn	Vaḥdete ider naẓar her rāst-bīn	1739

DER BEYĀN-I ḤİKĀYET-İ AṢḤĀB-I KEHF DER ĠĀRÇE BEĠADEND

11	Söyle ī murġ-ı ḫaḳīḳat bir kelām	Zeyn ol bula sözden dār’e-s selām	1740
12	Vir ṣafā ervāḥ-ı ḳudse söz-ile	Zinde dut ‘āşıḳlarını sūz-ıla	1741
13	Vir bize āṣār-ı ḥikmetden ḫaber	Ḳalbimüz rūşen ḳıla nūr-ı baṣar	1742
14	Nice oldı söyle kehf aṣḥābını	Eyle dil-şād müstemi‘ aḥbābını	1743

1	Kehf içinde aṣḥāb kim oyudılar	Şuġl-ı dünyāviyyeden el yudılar	1744
2	Oyḫuya varmış ḳamusı zindedür	Zīra kim Ḥaḳḳ'uñ bular ḥıfẓındadur	1745
3	Gün ṣabāḥ maşrıḳda kim bāş ḳaldura	Nūr-ıla bu 'ālemi kim ṭōldura	1746
4	İder anlaruñ ziyāret ṣaġ elin	Ġarba irse ider ziyāret ṣol elin	1747
5	Kehf içinde aṣḥāb kim oyḳuda-dı	Nite kim Ḳur'ān'da Ḥaḳ añdı dedi	1748

Ḳavlehu Te'ālā: "Ve ter'e-ş şemse iẕā ṭale'at tezāveru 'an kehfihim ẕāt'e-l yemīni ve iẕā ġarbete [taḳriḍuhum] ẕāt'e-ş şimāli (…)"[12] ilāyeh

6	Emr olunmışdı ṣabā yiline hem	Bunlaruñ istine aṣub ura dem	1749
7	Tā güneş ḥarrı olara irmeye	Hem ruṭūbet tenlerin çürütmeye	1750
8	İşbu resme kehf içinde oldılar	Bīgümān üç yüz ṭoḳuz yıl ḳaldılar	1751
9	Ḥaḳ Ta'ālā anlaruñ aḫbārını	Añdı Tevrāt u İncīl'de anı	1752
10	Kim Benī İsrā'īl ḳavmı bileler	Mürde nice zinde olur añlayalar	1753
11	Cümlesi aṣḥāb-ı kehfi göreler	Şübhesüz olub temyīz irgüreler	1754
12	Bileler ḥaşr u ḳıyāmet ḥaḳ durur	Ölü diri olduġı muṭlaḳ durur	1755
13	Diriler ölüp ḳıyāmet ḳopısar	Bu ḫalāyıḳ cümle yine ḳopısar	1756

[12] Kehf:17

1	Ḥaḳ Ta‘ālā ‘ilmin ıẓhār idiser	Kime nūr u kimine nār idiser	1757
2	Ḥökm anuñdur ne dilerse işler ol	Nite niçūn dimege virmedi yol	1758

ḤİKĀYET-İ AṢḤĀB-I KEHF EZĀN EVVEL YEKĪ Kİ ZİNDE ŞOD YEMLĪḪĀ BŪD

3	Ka‘b’u-l Aḫbār kim rivāyet eyledi	Nüsḫada bize ḥikāyet eyledi	1759
4	Bir seḥer aṣḥāb-ı kehfüñ birisi	Oldı ḥay ya‘nī ki gitdi oyḫusı	1760
5	Dirilen evvelde Yemlīḫā olur	Bāḳī aṣḥābın da bir bir ṭurġurur	1761
6	Zinde oldılar cemī‘ı ṭurdılar	Her birisi ayaḳ üzre geldiler	1762
7	Ṣanki bunlar oyḫusından oyanur	Yine Ḥaḳ Ḳur’ān içinde buyırur	1763

Ḳavlehu: “Ve kez̲ālike be‘as̲nāhum li yetesāelū beynehum ḳāle ḳāilun minhum kem lebis̲tum [ḳalū lebis̲nā] yevmen ev ba‘da (…)”[13] ilāyeh ṣadaḳallāhu ‘allāme ve bellāġ

8	Çūn bular kim oyḫudan oyandılar	Gice yatduḳ ṣubuḥ ḳalḳduḳ ṣandılar	1764
9	Vardı Yemlīḫā bu kehf ḳapusına	Gördi muḥkem yapılu didi bu ne	1765
10	Ba‘żı yirleri ḫarāb olmış niye	Ḥayrete vardı ve döndi ardına	1766
11	Geldi yoldaşlarına ‘arż eyledi	Nice olmış gördügini söyledi	1767
12	Söyleşür aṣḥābı Yemlīḫā-yıla	Ne ḳadar oyımışuz Allāh bile	1768

[13] Kehf:19

“(…) Ḳālū rabbukum a‘lemu bi mā lebiṯum (…)”[14] ilāyeh el-ġırret

1	Gördiler kim her birinüñ ḳarnı āc	Rızḳ-ıla nefs-ü ‘alīl bulur ‘ilāc	1769
2	Var-ıdı kendüde Yemlīḫā-yıla	İri Ṭaḳyānūs ḳırḳ aḳça bile	1770
3	Birbiri-le meşveret eylediler	Key ḳatı acuz diyi söylediler	1771
4	Didiler kim cümleñüzden biriñüz	Şehre varuban ṭa‘ām getürüñüz	1772

Ḳavlehu Te‘ālā: “(…) Fe ba‘ṯū eḥadekum bi verıḳıkum hāẕihi ilel medīneti fel yanẓur eyyuhā ezkā ṭa‘āmen fel ye’tikum bi rızḳın minhu vel yetelaṭṭaf ve lā yuş‘irenne bikum eḥaden.”[15]

5	Nefis ḳuvvet bulmaġ-ıçūn yiyelüm	Kehf içinde ṭaşra çıḳub gidelüm	1773
6	Ḳanda gitsevüz kimesne bilmeye	Hīç āḥad bizden ḫaberdār olmaya	1774
7	Didiler çōbāna bunlar ī ‘azīz	Dilerüz sizden ki şehre varasız	1775
8	Bellüdür kim siz ḳadīm bu yirlüsiz	Kimse ḥökm itmez size āzādesiz	1776
9	Bāşum üzre didi ḫıdmet ideyim	Ne[185] yire dirsiz yüz üzre gideyim	1777
10	Def‘ī ol demde yirinden ṭurdı	Aḳçayı alup ḳapuya yörüdi	1778
11	Geldi kehfüñ ḳapusına irdi ol	Gördi kendi gördügi gibi degül	1779
12	Aġzı yapılmış kirāc u ṭaş-ıla	Didi bu yiri meger Allāh bile	1780

[14] Kehf:19

[15] Kehf:19

1	Ba‘żı yirleri yine olmış ḫarāb	Gör ne eskidür bu çarḫ-ı āsiyāb	1781
2	Çeşme soġulmış ḫuruma ḳurımış	Rūzıgār bir dürlü ṣūrat bağlamış	1782
3	Bir zamān ta‘accüb ḳıldı ol	Ḥayrete vardı ve yine döndi ol	1783
4	Geldi çūn aṣḥāba virdi ol ḫaber	Nice gördi şerḥ ḳıldı serteser	1784
5	Kehf içinden cümle ṭaşra geldiler	Hem bu vaṣf itdigi gibi gördiler	1785
6	Ḳudretin Ḥaḳḳ’uñ ta‘accüb ḳıldılar	Bu zamān tebdīl olmış bildiler	1786
7	Eyitdi Yemlīḫā işidüñ ne direm	Maṣlaḥat oldur ki şehre ben varam	1787
8	Ārayam bulam ṭa‘ām ādı alam	Hem daḫı nedür bu aḥvālı bilem	1788
9	Didi çōbāna ṭonuñ vir sen baña	Kimse beni ol ṭon-ıla beni bilmeye	1789
10	Çıḳarub çōbān aña virdi ṭonın	Geydi Yemlīḫā yola dutdı yönin	1790
11	Bāḳī aṣḥāb yine kehfe girdiler	Muntaẓır olub yolı gözlediler	1791
12	Girdi Yemlīḫā bu şehre ḫavf-ıla	Ya‘nī Ṭaḳyānūs ḫalḳından biline	1792
13	Şehr-ü Efsū’nuñ[186] ḳapusına irer	Diḳḳat-ıla üstine ḳılur naẓar	1793
14	Gördi kim bir āḳ ‘alem var yazılu	Yazısı işbu durur altun şulu	1794

“ Lāilāhe İllallāh ‘Īsā Rūḥullāh” [187]

1	Gördi bunları vü ḥayrān ḳaldı ol	‘Aḳlı zāyıl oldı bilmez n’oldı ol	1795
2	Bu ne ḥāldur bir gicede bu cihān	Gör ki bir ḥāla daḫı dönmiş ‘ayān	1796
3	Yāḫud bu gördüklerim düş m’ola	Oyanam ṣabr ideyim ṭuş m’ola	1797
4	Elleri-le gözlerini ovdı bol[188]	Kim meger şimdi oyandum didi ol	1798
5	Yine eyledi naẓar gördi ‘alem	Yazulu üstine altun-ıla hem	1799
6	Bu tefekkürde-yidi Yemlīḫā hemān	Çūn ḥışārdan ṭaşra geldi bir cüvān	1800
7	Yüzin ol yaña idüb ṣordı aña	Luṭf it işbu şehrüñ ādın di baña	1801
8	Baña eyit nedür adı şāhınuñ	Vaż‘-ı tertībi nedür dergāhınuñ	1802
9	Bu ‘alemde yazılanı söylegil	Kimüñ ādıdur baña ‘arż eylegil	1803
10	Ol cüvān didi buña kim ī aḫī	İşbu şehre gelmedüñ ola daḫı	1804
11	İşbunuñ ādı durur şehr-i Füsūs	Şāhınuñ ādına dirler Anḳafūs	1805
12	Bu ‘alemde yazlu ad Allāh’dur ol	Yazılı āḫır saṭırı ‘Īsā resūl	1806
13	Eyitdi Yemlīḫā ki Allāh kim dürür	Bārı bunları size kim bildürür	1807

ḤİKĀYET-İ AN CÜVĀN YEMLĪḪĀRĀ BEYĀN KERD ḤAḲḲEŞ VE ‘ĪSĀ RESŪLEŞ

14	Ol cüvān didi ki Allāh ol durur	“ Ol!” dimekle kāyınātı oldurur	1808

1	Ḳudret-ile yirleri ḳıldı sükūn	Ḥikmet-ile ṭurdı gökler bīsütūn	1809
2	Ṣāni‘ oldur emri-yle yörinür	Cümle maṣnū‘āt andan görinür	1810
3	Virdi peyġamber bize ‘Īsā’yı ol	Uzladı ṭoġrı yola tersāyı ol	1811
4	Bir kitāb viribidi Ḥaḳ İncīl adı	Ol kitāb-ıla ḫalḳı da‘vet eyledi	1812
5	Ḫalḳı Ḫālıḳ’dan yaña oldur delīl	Ānı mürsel viribidi bize Celīl	1813
6	Ḳıldı Yemlīḫā’ya ‘arże ol cüvān	Didi “āmennā vü ṣaddaḳnā” [189] hemān	1814
7	Ṣordı Yemlīḫā yine ‘Īsā ḳanı	Ḳandadur luṭf it baña göster anı	1815
8	Didi göklere iletdi ānı Ḥaḳ	Menzilin dördünci gökde ḳıldı Ḥaḳ	1816
9	Eyitdi Yemlīḫā ki ī ṣāḥib-naẓar	Baña Ṭaḳyānūs ḳanı virgil ḫaber	1817
10	İşbu şehrüñ pādışāhı ol-udı	Tangrılıḳ da‘vāsı çoḳ eyledi	1818
11	Didi server didigüñ gibi ben ād	Hergiz işitmemişem ī ḫōş-nihād	1819
12	Didi Yemlīḫā oyar beni ī aḫī	Gördügüm işitdügüm düşdür daḫı	1820
13	Didi ben seni oyanuḳ görürem	Mest degülsin şöyle ayuḳ görürem	1821
14	Bir gişisin ‘āḳil ü bīzārsın	Mest-i lāya‘ḳil [190]degül heştādsın	1822
15	Bir laṭīf ādemsin ve ‘aḳlı tamām	Ḥüsnüñe ḥayrān olalar ḫāṣ u ‘ām	1823

64a

1	Eyitdi Yemlīḫā ki Subḥān'e-l Ḳadīm	ʻĀlemüñ aḥvālına sensin ʻalīm	1824
2	Ṭaşra vardum bir gice bu rūzıgār	Hep teġayyürde görinür her ne var	1825
3	Böyle diyüb vardı şehre girdi ol	Her maḥallenüñ ṣūḳāġın gördi ol	1826
4	Ḥālı bir dürlü daḫı olmış şehrinüñ	Beñzi bir levn ṭutmış daḫı ḫalḳınuñ	1827
5	Var kelīsālarda çoḳ ruhbānlar	ʻĪsāvīlerdür mücerred anlar	1828
6	Her biri ṭutmış durur ʻĪsāyī-dīn	Dirler İncīl içre Allāh'uñ adın	1829
7	Ḳaldı Yemlīḫā taʻaccübde hemīn	Vardı dükkānına ḫabbāzuñ[191] yaḳın	1830
8	Diledi ol ārada ekmeg ala	Var-ıdı Ṭaḳyānūs aḳçası bile	1831
9	Çıḳarub etmekciye birin virür	Aḳçasın ḫabbāz ele ālub görür	1832
10	Baḳdı Yemlīḫā'ya bir aḳçaya bir	Döndi Yemlīḫā bu ḫabbāza ḳaḳır	1833
11	Baḳdıġuñ ne ḥaḳḳımuz virmez misin	Hem işüm taʻcīl dürür görmez misin	1834
12	Virmeg içūn etmegi alduñ direm	Vir ki ḳayduma varam saña direm	1835
13	Eyitdi Yemlīḫā'ya ḫabbāz ī şebāb	Ṭoġrı söyler er gişi budur ṣavāb	1836
14	Ḳanda bu aḳçayı bulduñ diyesin	Luṭf idüb söz ṭoġrısın söyleyesin	1837
15	Ṭurdı Yemlīḫā sözine urdı gūş	Didi ki şerīr gişisin gördüm uş	1838

1	Ṣanduñ ola bizi aḳça görmedük	Buncılayın aḳça alub virmedük	1839
2	Ġayrı ilden mi getürdüm bunı ben	Etmegüm vir sözi çoḳ söyleme sen	1840
3	İşbu şehrüñdür bilürseñ bu direm	Sikke bu şāhuñ durur saña direm	1841
4	Ḫavfı Yemlīḫā çekerdi key evüb	Daḫı Ṭaḳyānūs'ı ol diri ṣanub	1842
5	Eyitdi ḫabbāz bunda ṭoġdım böyidüm	İşbu aḳça bunda yörir görmedüm	1843
6	Ḍarbı hem bu meliküñ böyle degül	Bu sözi 'aḳlum benüm ḳılmaz ḳabūl	1844
7	Siz meger genc buldıñuz vīrānede	Maḫfī saḳladıñuz ola ḫānede	1845
8	Yoḳsa ben bu aḳçayı bu ḍarb-ıla	'Ömrüm olduġınca görmedüm hele	1846
9	Didi Yemlīḫā bu ḫabbāza aḫī	Şehr içinden ṭaşra dün gitdük daḫı	1847
10	İşbu ḍarb Ṭaḳyānūs'ıñdur bilmedüñ	Çünki bundansın neden ḥal ḳılmaduñ	1848
11	İşidür ḫabbāz Ṭaḳyānūs adın	Bilmez ol Ṭaḳyānūs kim-idügin	1849
12	Eyitdi ḫabbāz bu melik ādını sen	Söyledüñ hergiz işitmedüm ben	1850
13	Daḫı dirsin ṭaşra ben dün gitmişem	Ne 'aceb sözdür bu kim işitmişem	1851
14	Zīra ḫabbāz ol zamānı añlamaz	Ol sebebden bu sözi ol diñlemez	1852
15	Arada üç yüz ṭoḳuz yıl geçdi-di	Bu cihān çoḳ dürlü ṣūrat gördi-di	1853

1	Devr-i Ṭaḳyānūs’dan ī muḥterem	Devr-i ‘Īsā’ya gelince pīş ü kem	1854
2	Elli altı er meliklik eyledi	Ḥökm-ü şahlıḳ sürdi beglig eyledi	1855
3	Döndi Yemlīḫā’ya bu ḫabbāz dedi	İşbu şāhuñ Anḳafūs durur adı	1856
4	Sen ki bir ‘āḳil gişi dirilesin	Kim sebeb nedür yalan söyleyesin	1857
5	Gence ṭūş olduñsa ṭoġrı söylegil	Güc olur ṣoñra saña ‘arż eylegil	1858
6	Bu şāhuñ degül direm saña direm	Ben seni şāh ḳātına īledürem	1859
7	İkisi ceng ider-iken ḫalḳ üşer	Söz uzar ġavġa böyür bāşdan aşar	1860
8	Cümle Yemlīḫā’ya ġālib oldılar	Ḳanda bulduñ bunı söyle didiler	1861
9	Bu arāda ḳaldı ‘āciz n’eylesün	Söyledi vāḳı‘ daḫı ne söylesün	1862
10	Cem‘ olub teftīş iderken bu işi	Pādışāhuñ ḳullarından bir gişi	1863
11	İttifāḳ ol arāya irgürdi yol	Cengini gördi bularuñ vardı ol	1864
12	Her birinüñ sözlerini diñledi	Bu ḳażıyye ne’ydügini añladı	1865
13	Dirhemi ḫabbāzdan aldı ele	Gitdi şāhdan yaña Yemlīḫā-yıla	1866
14	Ol zamān şehr içre şāh iki idi	Bir müsülmān birisi tersā[192] idi	1867
15	Ol ki Yemlīḫā’yı ṭutub geldi-di	Ol müsülmān pādışāhuñ ḳulı-dı	1868

1	İki şāh-ıdı egerçi kim ḥakem	Ol müsülmān pādışāh-dı muḥterem	1869
2	Īletdi Yemlīḫā'yı ol ḳul şāhına	Ol müslümān şāhınuñ dergāhına	1870
3	Dirhem aḥvālını bir bir söyledi	Bu ḳażıyye ne'ydügin 'arż eyledi	1871
4	İrdi bu söz çünki şāhuñ sem'ına	Ḳıldı Yemlīḫā'yı da'vet öñine	1872
5	Dirhem-içūn ṣordı ī vech-i ḥasen	Ḳanda bulduñ getürdüñ bunı sen	1873
6	Bu mıdur yoḫsa daḫı var mı didi	Eyitdi Yemlīḫā hemān bu bildi	1874
7	Bu şehirden ṭaşra vardum dünegün	Yine geldüm aḳça bilemce bügün	1875
8	İşbu şehrüñdür bu aḳça bīgümān	Līki bir ḥāla daḫı düşmiş cihān	1876
9	Dün ki vardum ṭaşra bügün gelmişem	'Ālemi bir dürlü daḫı bulmışam	1877
10	Eyitdi Yemlīḫā'ya ol şāh ī cüvān	Bu ne sözdür kim idersin sen beyān	1878
11	Görürem 'āḳil gişisin tendürüst	Līki söz söylemezsin sen dürüst	1879
12	Sen eger bir yirde bulduñ-ısa māl	Vir benüm ḥiṣṣem ḳalan saña ḥalāl	1880
13	Ḥaḳḳın alub yimezem ben kimsenüñ	'Ādet üzre nışfı benümdür anuñ	1881
14	Ḫavf idüb üşenme vir nışfın baña	Rāst söyle al anuñ nışfın saña	1882
15	Didi Yemlīḫā şaha añlar mısın	Söyledügüm sözlerim diñler misin	1883

66a

1	Ben ḳadīmī bu şehirde olmışam	Bunda ṭoġub böyiyüb ulalmışam	1884
2	‘Avratum var bunda oġlum bīgümān	Hem evüm şehr içredür şāhā ınan	1885
3	Dün gün vardum bu yirden ṭaşra ben	Kim bügün geldüm ṣataşdum ‘usra ben	1886
4	Bir gicede bilmezem n’oldı cihān	Görinür cümle teġayyürde zamān	1887
5	Gerçi Yemlīḫā bu sözi söyledi	Ḫaylı Ṭaḳyānūs’dan ḫavf eyledi	1888
6	Göñli içinde Ḫālıḳ’a itdi niyāz	Ṣandı Ṭaḳyānūs ṣaġdur firāz	1889
7	Pādışāhuñ bir vezīri var-ıdı	Cümle fende kāmil ü dānā-yıdı	1890
8	Çoḳ ṣuḥuflar oḳumışdı ī aḫī	Hem eyi bilürdi İncīl’i daḫı	1891
9	Bilür-idi aṣḥāb-ı kehfüñ ḳıṣṣasın	Nice olduḳların anuñ cümlesin	1892
10	Yüzini şāha dutub didi vezīr	Oḳıdum İncīl içinde ī emīr	1893
11	Var-ıdı bir pādışāh ī nīkünām	Dirler-idi aña Ṭaḳyānūs benām	1894
12	İşbu şehr ü ḳaşra bunyād urdı ol	Bī‘aded bunda meliklik sürdi ol	1895
13	Ḫökmi altında anuñ oldı cihān	İtdi da‘vā-yı Ḫudālıḳ bir zamān	1896
14	Ḳullarından ḳaçdı anuñ altı ḳul	İrgürürler ḳaçuban bir kehfe yol	1897
15	Küfrine Ṭaḳyānūs’uñ ḳatlanmayub	Ol maġārada girüben gizlenüb	1898

1	Ḫālıḳ’a ṭaparlar-ıdı her biri	Buldı Ṭaḳyānūs arāyub anları	1899
2	Ṭaş-ıla kehfüñ ḳapusın berkidür	Ya‘nī ḥabs-itdürüb anda öldürür	1900
3	Ḥaḳ Ta‘ālā anları ḥıfẓ-eyledi	Ögüben İncīl içinde söyledi	1901
4	‘Āḳıbet anuñ biri ṭaşra gele	Bir sebebden ḫalḳ aña töhmet ḳıla	1902
5	Dutalar ānı ḫaberler biline	Ḳudret-i Ḥaḳ andan ıẓhār olına	1903
6	Ānı kim Ḥaḳ ṣaḳlayuban dirgüre	Kimsenüñ gelmez elinden öldüre	1904
7	Vaḳt ola bu yīgit ol ola didi	İşbu resme şāha taḳrīr eyledi	1905
8	Yüzi Yemlīḫā’ya ayladı bular	Bize ḳıṣṣadan beyān it didiler	1906
9	Dilerüz her sırrı ki söyleyesin	Hem ḳıṣṣa ne-yise ‘arż eyleyesin	1907
10	Ḫavf idüben daḫı Yemlīḫā henūz	Açmadı aġız bulara virmedi söz	1908
11	Ḳorḳdı Ṭaḳyānūs diridür ṣandı ol	Söylemedi sırrını üşendi ol	1909
12	Eyitdi Yemlīḫā’ya ol şāh ī cüvān	Çekme ḳorḫu ḳıṣṣañı eyle beyān	1910
13	Şimdi Ṭaḳyānūs zamānın kim bile	Niçe yüz yıl ortada geçmiş ola	1911
14	Ṣoñra gelmişler melikler bīḥisāb	Ḥüküm ḳılmışlar bu yirde ī şebāb	1912
15	Daḫı Ḥaḳ ‘Īsā’yı viribidi resūl	İtdi da‘vet Ḫālıḳ’a bu ḫalḳı ol	1913

1	Viribidi aña kitāb İncīl adı	Ol kitāb içre Ḫuḏā ẕikr eyledi	1914
2	Biz kim ol aṣḥāb-ı kehfi söylerüz	Ol kitābdan görüben ẕikr eylerüz	1915
3	Ṣorduġumuz saña budur bilesin	Vaḳtı ola sen ol ḳavımdan olasın	1916
4	Eyitdi Yemlīḫā ki ḳalmışam ṭaña	Söz ki siz dirsiz ‘aceb gelür bañа	1917
5	Bu şehirden ṭaşra ben dün varmışam	Birḳaç aḳça bileme götürmişem	1918
6	Geldügim sā‘at bañа ulaşdılar	Aḳçayı görüb başuma üşdiler	1919
7	Dutdılar bunda götürdiler hemān	Söyledügüm gerçek sözi eydürsiz yalan	1920
8	Bunda şehr içre evüm vardur direm	Siz ınanmazsız nice kim eydürem	1921
9	Ḳıṣṣasın Ṭaḳyānūs’uñ şerḥ eyledi	Ḳorḫa ḳorḫa evvel āḫır söyledi	1922
10	Didi şāha ben icāzet isterem	Ḳoşasın adam evümi gösterem	1923
11	Bilesiz andan gerçek miyem	Ḳurtulam ben daḫı ġuṣṣa çekmeyem	1924
12	Pādışāh ḳoşdı vezīr ü nāyibin	Gönderür hem bile birḳaç ḥācibin	1925
13	Varalar taḥḳīḳ-uduġın göreler	Gelüben şāha cevābın vireler	1926
14	Gitdi Yemlīḫā cemā‘at-la bile	Ya‘nī vara evlerin bulub bile	1927
15	Her ṣūḳāġa kim girer ḳılur naẓar	Dir ki işbu ġayrı şehr ola meger	1928

1	Gördi evvelki binādan biri yoḳ	Ev yolını istedi bulamadı çoḳ	1929
2	Ḳaldı ‘āciz bilemedi ḳanda vara	Bulımaz kim evlerini göstere	1930
3	Ḥaḳ Ta‘ālā peykine vaḥy eyledi	Var evini ḳandadur göster didi	1931
4	Geldi Cebrā’īl muṣavver bir cüvān	Eyitdi Yemlīḫā’ya n’olduñ ī cüvān	1932
5	Böyle sergerdān u ḥayrān olasın	Çekme ġuṣṣa yine ḫandān olasın	1933
6	Didi Yemlīḫā neden ġam bulmayam	Ḳandadur evimüñ yolı bilmeyem	1934
7	Bir gicede cümlesi taġyīr ola	Nicesi evi yolını bula	1935
8	Eyitdi Cebrā’īl evüñ ben bilürem	Gel berü ardumca kim ben buluram	1936
9	Gitdi Cebrā’īl Yemlīḫā-yıla	Ardlarınca bu cemā‘at da bile	1937
10	Vardılar ev ḳapusına irdiler	Ṭurdı Cebrā’īl ol arāda gördiler	1938
11	Eyitdi kim senüñ evüñ işbu durur	Kendünüñ göñlinde ṭanıḳlıḳ virür	1939
12	Başdı Yemlīḫā ḳapuya çūn ḳadem	Hem yine ġayb oldı Cebrā’īl o dem	1940
13	Çünki ḳapudan içerü girdi ol	Üç yigit nevḫīz bir pīr gördi ol	1941
14	Yemlīḫā virdi ḳamusına selām	Başladı ardınca eyledi kelām	1942
15	Eyitdi bunlara bu ev benüm dürür	Pīr dedi senüñ neden benüm dürür	1943

68a

1	Atama mīrāsdan ḳalmış durur	Ev eban ‘an ced benüm olmış durur	1944
2	Ol yigidler diledi kim uralar	Yine Yemlīḫā’yı ṭaşra süreler	1945
3	Pīr dedi ṣabr idüñ īvmeñ görelüm	Kim neden bunuñ olur ev ṣoralum	1946
4	Pīr dedi ī şebāb itme nihān	Serbeser bunı bize itgil beyān	1947
5	Kim neden senüñdür ev işidelüm	Aña göre biz de iş idelüm	1948
6	Pīre Yemlīḫā dedi ne söyleyem	Bilmezem ne vech-ile ‘arż eyleyem	1949
7	K’ānı ‘aḳluñuz sizüñ ide ḳabūl	Nice söz ola yaraya size ol	1950
8	Ḳanda aḥvālum ider-isem beyān	Baña eydürler ki söylersin yalan	1951
9	Kimi maṣrū‘ kimi dīvāne dir	Cinneti var ‘aḳlı derbīgāne dir	1952
10	Bunda ‘āciz ḳalmışam ben diyicek	Bunlara bu resme söz söyleyicek	1953
11	Pīr eyitdi söyle sözüñ ī cüvān	İḫtiyāṭ itme bize ḳılġıl beyān	1954
12	Şefḳatüm düşdi benüm saña ‘aceb	Anuñ-ıçūn iderem sözüñ ṭaleb	1955
13	Kim meger arāda ḥikmet var ola	Māmażā esrārlar ıẓhār ola	1956
14	Sürdi Yemlīḫā göñlünden ġuṣṣa	Pīre bildürdi cemī‘ı ḳıṣṣa	1957
15	Evvelinden āḫır olunca ḳamu	Cūbecū ḳıldı ḥikāyet mūbemū	1958

1	Sergüzeştin diñledi pīr serbeser	İşidür aṣḥāb-ı kehfden çūn ḫaber	1959
2	Döndi Yemlīḫā'ya ādın ṣordı	Bir zamān yüzine baḳdı ṭurdı	1960
3	Vārub andan ṣoñra girdi pīr eve	Bir ṣaḥīfe çıḳarub īve īve	1961
4	Döndi Yemlīḫā'ya itdi bir naẓar	Bir ṣaḥīfe yüzine ḳıldı naẓar	1962
5	Āh idüp düşdi ve bīḫōş oldı pīr	Ḫaylı dem yatdı ve medhūş oldı pīr	1963
6	'Aḳlı yine geldügi gibi hemīn	Sürdi Yemlīḫā ayaġına yüzin	1964
7	Didi ceddümsim benüm ī pākrū	Gel berü ī kān-ı devlet gel berü	1965
8	Oġluñ oġluyam diyüben aġladı	Bildi Yemlīḫā yüregin ṭaġladı	1966
9	Birbiri-le ṣarmaşub görişdiler	Pīr Yemlīḫā'yı ḳucub aġlaşdılar	1967
10	Ādemīden ṭōldı ḥavlı-yıla ev	Gördi bunları ḳamu ḳıldı ġarev	1968
11	Ṣāḏılıḳdan itdiler ā-yla[193] feġān	Ḥaşr oldı ṣandı yirde āsumān	1969
12	Ḥaşr ıdı vāḳı'da ol gün anlara	Görinür Muḥyī gözi olanlara	1970
13	Ṣun'-ı Ṣāni'de neler vardur neler	Er gerekdür görine merdāneler	1971
14	Bile Yemlīḫā ev içre girdiler	Bunlara yir gösterüb oturdılar	1972
15	Bir direk dikmiş-idi Yemlīḫā ezel	'Ar'ar āġācı olmış-ıdı ṭal	1973

1	Çevre Yemlīḫā ki naẓar irgürür	‘Ar‘ar āġācı diregini görür	1974
2	Bu diregi didi ben dikdürmişem	Bu eve evvelki bunyāḏ urmışam	1975
3	Hem bunuñ altında bunyāḏ ṭaşını	İtmişem ānı ‘aḳīḳ ü Yemenī	1976
4	Ol ‘aḳīḳ altın ḫazīne itmişem	Üstini yine muḥkem berkitmişem	1977
5	On küb altun ḳomışam Ṭaḳyānūsī	Bu direk altında ṭurur ḳamusı	1978
6	Didi Yemlīḫā’ya pīr ī ḫōş-nefes	Diridür ātam daḫı virür nefes	1979
7	Līki bir avuc süñük ḳalmış durur	Yaġlanub pambūġa ṣarılmış durur	1980
8	Ya‘nī ol ātam baña şerḥ eyledi	Ḥażretüñ buyurduġı gibi dedi	1981
9	Eyitdi ātam adı Yemlīḫā-yıdı	Bile beş yoldaşı daḫı var-ıdı	1982
10	Altısı daḫı muḳarreb ḳul-ıdı	Cümle Ṭaḳyānūs’a ḫıdmetkār ıdı	1983
11	Ḳaçdı Ṭaḳyānūs elinden bular	Bīculūs Ṭāġı’nda kehfe girdiler	1984
12	Vardı Ṭaḳyānūs buldı ḳamusın	Kīrac u ṭaş-ıla yapdı ḳapusın	1985
13	Berkinüb kehfüñ içinde ḳaldılar	Hīç bilmedi ki āḫır n’oldılar	1986
14	Baña ol virmiş-idi bunı ḫaber	Getüreyim ātamı eyle naẓar	1987
15	Diyiben zenbīl içinden çıḳarur	Baḳdı pambūġ içinde Yemlīḫā görür	1988

1	Şöyle kim genc oġlan anādan ṭoġar	Aġzına süd ḳoysa oyanur emer	1989
2	Bu daḫı süd virdiler ṭurmaz içer	Süd içüb ḳarnı ṭoyub gözin açar	1990
3	Gördi Yemlīḫā'yı bir āh eyledi	Gözlerinden yaş geldi aġladı	1991
4	Bildi Yemlīḫā atāsıdur anuñ	Ṣıḥḥatı irdi ṣanasın cisminüñ	1992
5	Birbirini gördiler aġlādılar	Ḥasret ödından ciger ṭaġlādılar	1993
6	Bildi Yemlīḫā bu pīri oġlıdur	Ol ikinci pīr bu oġlı oġlıdur	1994
7	Üç yigit evvel ki Yemlīḫā görür	Oġlınuñ oġlınuñ oġlanlarıdur	1995
8	Niçe Yemlīḫā zamānında idi	Hem çünān yine cüvānında idi	1996

ḤİKĀYET-İ YEMLĪḪĀRĀ BĪḲUṢŪR MA'LŪM ŞOD EZĪN ESRĀR NİHĀN NÜMĀNED

9	Ḫalḳa 'ibret almaġ-içūn itdi Ḥaḳ	Ṣan'atından biline ḳamu sebaḳ	1997
10	Ḥaḳ Ta'ālā ḳudretinden bulınur	Görür-iken nite münkir olınur	1998
11	Ṣun'ın ıẓhār itmek-içūndur bular	Emrine maḥkūm ider her ne diler	1999
12	Diler-ise bir ḳulın biñ yıl diri	Duta nevḫīz olmaya pīr āḫırı	2000
13	Ḳıṣṣa-yı aṣḥāb-ı kehfi bileler	Ḳudretin Ḥaḳḳ'uñ teferrüc ḳılalar	2001
14	Anlaruñ ger cümlesi pīr ola-dı	Ya neden bu ḳıṣṣa taḥrīr ola-dı	2002

1	Bir buçuḳ gün oyıduḳ deyü gümān	Olıban eyle yalalardı hemān	2003
2	Cümle Yemlīḫā'ya ma'lūm eyledi	Hīç aña örtülü nesne ḳalmadı	2004
3	Yoġ-ıdı 'ilm'e-l yaḳīn 'ayn'e-l yaḳīn	Kim aña olmamışdı ḥaḳ'e-l yaḳīn	2005
4	Bildi gördi Ḥaḳ'uñ ḳudretlerin	'İbret aldı añladı ḥikmetlerin	2006
5	Tā bile kim Ḥaḳ Ta'ālā emri ne	Hem ṣadāḳat-la yitişdi 'avnine[194]	2007
6	Cümle bu ḥālı görüb ṭañladılar	Sırr-ı Ḫālıḳ'dan ḫaber añladılar	2008
7	Devr-i Ṭaḳyānūs'dan idüb ḥisāb	Kehfden ṭaşra gelince ol şebāb	2009
8	Serbeser tārīḫin anuñ ṣaydılar	Bīḳuṣūr üç yüz ṭoḳuz yıl bu[ldılar][195]	2010
9	Yirde on küp mālıña Yemlīḫā ḳavuşmış	Ol ṭaşuñ altında kim defn eylemiş	2011
10	Emr ḳıldı cümlesin çıḳardılar	Nışfını ol pādışāha virdiler	2012
11	Nışfını ḳalan mālı Yemlīḫā yine	Ḳısmet itdi kendünüñ evlādına	2013
12	Bu ḫaber ol şehr içine yayılur	Bāy u dervīş 'ām u ḫāṣ cümle bilür	2014
13	Varı Yemlīḫā evine geldiler	Her biri ānı ziyāret ḳıldılar	2015
14	Hem götürdiler şaha ikrām-ıla	Vācib oldı kim aña ikrām ola	2016
15	Bu ḫalāyıḳ çevresine üşdiler	Elin öpüb ayaġına düşdiler	2017

70b

1	İndi taḫtından şāh ‘izzet eyledi	Ḳarşu geldi kendü ‘öẕrin diledi	2018
2	Ḫaylı kāfirler müslimān oldılar	Ḥaḳḳ’ı birleyüben īmān buldılar	2019
3	Eyitdi Yemlīḫā’ya kim şāh ī cüvān	Ḥācetüm ḳātuñda bu ḳaldı hemān	2020
4	K’āndaġı yāranları da görevüz	Ḫāk-i aḳdāma yüzümüz sürevüz	2021
5	Ellerin öpüp ziyāret idevüz	Yine dönüb şehre gelüp gidevüz	2022
6	Şānuñ aḥvāluñ ḫō ma‘lūm oldı heb	Anları görmege de sen ol sebeb	2023
7	Eyitdi Yemlīḫā revā n’ola dedi	Ṭurdı tīz gitmek yarāġını yidi	2024
8	Aldı bir ṣofra[196] ṭolū etmek bile	Arḳasına urdı girdi yola	2025
9	Gel ata bin didi şāh binmedi ol	Ṭutdı yolı gitdi eglenmedi ol	2026
10	Şāh u leşker derpençe düşdiler	Bīculūs Ṭāġı’na çūn irişdiler	2027
11	Eyitdi Yemlīḫā şaha ī baḫtver	Ger ḳabūl olursa diyem bir ḫaber	2028
12	İtdi ẓāhir Ḥaḳ Ta‘ālā ḳudretin	Ḫalḳa göstermeklig-içūn ḥikmetin	2029
13	Ḳıldı ifşā ‘āleme esrārımuz	Bu ḫalāyıḳ bildiler her varımuz	2030
14	İtdi bu sırdan ḫaberdār Ḥaḳ beni	Sizleri vü bu vilāyet ḫalḳını	2031
15	Līki kehf içinde anlar bīḫaber	Andan ötrü çekmişem ḫavf u ḫaṭar	2032

1	Leşkeri añsuzda anlar göreler	Zehreler çāk eyleyüb cān vireler	2033
2	Eyle olsa gelmeye hergiz oñāt	Ḥāṣıl idersiz ḳamuñuz seyyiāt	2034
3	Pādışāh didi ya nice idevüz	Sen ne buyırsañ biz anda gidevüz	2035
4	Eyitdi Yemlīḫā bu ṭaġ dibinde siz	Leşkerüñüzle tevaḳḳuf idesiz	2036
5	Tā ki ben tenhā yitişem anlara	Ḳıṣṣayı şerḥ eyleyem yāranlara	2037
6	Her olan ḥāldan ḫaberdār eyleyem	Bu ḳażıyye nice olmış söyleyem	2038
7	Daḫı Ṭaḳyānūs ölüb gitdügini	Niçe şehler daḫı ḥökm itdügini	2039
8	Ṣoñra ‘Īsā Nebī geldügini	Hem Kitāb-İncīl aña indügini	2040
9	Şimdi hep bunlar müslümān olduġın	Bu ḫalāyıḳ Ḫālıḳ’ı birledügin	2041
10	Bir daḳīḳa ḳomayub bildüreyin	Anlaruñ zaḫmına bir melhem urayım	2042
11	Ṣoñra siz geldügüñüz añladayın	Anları bu sırdan āgāh ideyin	2043
12	Ḳorḳudan öñ anları ḳurtarayın	Ölmezisem sizi alub varayım	2044
13	Ṭurdı şeh leşkerle Yemlīḫā varur	Bir ḳadem kehfüñ ḳapusına urur	2045
14	Kehf içinde girdi çünkim gördiler	Ḥaḳḳ’a ḥamd idüp yire yüz urdılar	2046
15	Eyitdiler bunlar niçūn gic geldüñüz	Kim bizi ḫavf-ıla maḥzūn ḳılduñuz	2047

1	Eyle ṣanduḳ biz ki Ṭaḳyānūs meger	Bildi ṭutdı ola ḳıldı żarar	2048
2	Ḳorḫular çekdük ki Ḥaḳ bile hemīn	Kim seni virdi bize girü Muʿīn	2049
3	ʿAḳla ʿaḳl u cāna cānsın sen bize	Zīra sensin rehnümā ḳamumuza	2050
4	Neẕr ḳılduḳ ger seni ṣaġ görevüz	Biz anuñ şükrānesi cān virevüz	2051
5	Şükür Ṭaḳyānūs kim seni görmedi	Ṣaġ esen geldüñ noḳṣān irmedi	2052
6	Eyitdi Yemlīḫā ne Ṭaḳyānūs pīrī	Siz ṣanursız daḫı Ṭaḳyānūs diri	2053
7	Ḳandaġı Ṭaḳyānūs ki ölmiş añsız	Oyımışuz üç yüz ṭoḳuz yıl bunda biz	2054
8	Öldüginden ṣoñra Ṭaḳyānūs cihān	Bīʿaded şāha daḫı olmış mekān	2055
9	Rūzıgār bir ġayrı ṣūrat baġlamış	Ol ki gördüñüzdi tebdīl eylemiş	2056
10	Māmażā her ḳıṣṣayı ẕikr eyledi	Görüb işitdügini hep söyledi	2057
11	Daḫı Ḥaḳ ʿĪsā'yı peyġamber ḳılup	Hem Kitāb-İncīl'i aña irgürüp	2058
12	Ḫalḳı daʿvet eyledügün Ḫālıḳ'a	Cümlesin ṭapdurduġın ol Rāzıḳ'a	2059
13	Kendü bu sırdan ḫaberdār olduġın	Varub evlādın görüben bulduġın	2060
14	Cümle-yi aḥvālı bunlara dedi	Anları bu sırdan āgāh eyledi	2061

1	Eyitdi Yemlīḫā daḫı kim ol ilāh	Evvel ü āḫır oldur bize penāh	2062
2	Ṣaḳlayuṭutdı niçe zamān	Ḥaḳlıġını ḫalḳa etmege ‘ayān	2063
3	Şimdi şehrüñ şāhı gelmişdür bile	Leşker ü ḫalḳ yüz biñ artuḳ var ola	2064
4	Ḥācet ol sizden icāzet alalar	Hep gelüb sizi ziyāret ḳılalar	2065
5	Ḥālı Yemlīḫā bulara söyledi	İmdi siz de ne buyurursız dedi	2066
6	Didiler anlar daḫı fermān senüñ	Her ne kim eyleyesin iḥsān senüñ	2067
7	Evvel āḫır bu durur her sözümüz	Saña tefvīż eyledük kend’üzümüz	2068
8	Cānumuz sen bu teni biz n’idevüz	Nice emr-itseñ biz eyle idevüz	2069
9	Eyitdi Yemlīḫā dönüb yāranlara	Böyle telḳīn itdi yine anlara	2070
10	Ḳorḳaram bizi ḫalāyıḳ göreler	Ḥaḳḳ’ı ḳoyuban bize yüz uralar	2071
11	Nāgehān bir fitneye vāṣıl ola	Ortada[197] bize günāh ḥāṣıl ola	2072
12	Āra yirde bize zaḥmet vireler	Ḥaḳ Ta‘ālā’dan ıraḳ düşüreler	2073
13	Anı kim gördüm işiddüm söyledüm	Bīḳuṣūr ānı size ‘arż eyledüm	2074
14	Her ne gördümse muṭavvel ü muḫtaṣar	Ḳıṣṣasın ‘arż itdüm ānuñ serbeser	2075
15	İbtidādan gördügümüz bunca ḥāl	Fi’l-ḥāḳīḳa şimdidür bize ḫayāl	2076

1	Ḫōd murādumuz bizüm ‘uzlet durur	Vaṣlet-i ḫalḳdan hemān şöhret durur	2077
2	Didi Yemlīḫā’ya aṣḥābı yine	Vaṣlet-i ḫalḳdan ki şöhret görine	2078
3	Şöhret āfatdur biz andan ḳaçmışuz	Ġayrısı n’olur cihāndan geçmişüz	2079
4	Bizde ḫōd yoḳ durur cihānuñ raġbeti	Raġbet-i dünyā ḫō ḫalḳuñ zīneti	2080
5	Bu sözi cümle ri‘āyet ḳıldılar	Bu ḫalāyıḳdan ṭahāret ḳıldılar	2081
6	Leẕẕet-i cismānīden el yudılar	Secdeye ḳamusı bāşın ḳodılar	2082
7	Ḥaḳ Ta‘ālā’ya tażarru‘ ḳıldılar	İsm-i a‘ẓam oḳıyub yalvārdılar	2083

198

8	Didiler ī Ẕāt-i Ḳuddūs-i Ḳadīm	Vāḥid ü Ḳayyūm Tevvāb u Ḳadīm	2084
9	Ḳādir u Ferd u Tuvānā Bīzevāl	Cümle-yi Esrārı Dānā Lāyezāl	2085
10	Ḥażretüñdendür bizüm her varumuz	Saña ma‘lūmdur ḳamu esrārımuz	2086
11	Terk ḳılduḳ her ḫayālı ḫaylımuz	Yoḳ durur hergiz cihāna meylimüz	2087
12	Dünyede virse bize bir dem ḥayāt	Zerrece ḥāṣıl olursa seyyiāt	2088
13	Bu ḫalāyıḳ-ı yer bizi cümle göre	Ḳorḳaruz andan ki fitne ḳopara	2089
14	Eyle olmadın dilerüz yā ‘azīz	Aṣla rāci‘ ola mihmān u ‘azīz	2090

1	Ḥaḳ Ta‘ālā’dan irişdi feṯḥ-i bāb	Anlaruñ ḳıldı du‘āsın mustecāb	2091
2	İtdiler bunlar ḳamu teslīm-ü cān	Ḳıldılar dār’u-l ḥayātdan cāvizān	2092
3	Bile ol Ḳıṭmīr-i Kelb buldı cinān	Anlaruñ-la ḳaldı cennetde hemān	2093
4	Ṭurdı ṭaġ dibinde şāh leşker-ile	Munṭaẓırlardur ki Yemlīḫā gele	2094
5	Gitdi Yemlīḫā görürler gelmedi	Nice olduġından kimse bilmedi	2095
6	Gelmedi kimse çū bir dem ṭurdılar	Şāh u leşker cümle kehfe vardılar	2096
7	Gördiler kim bir tolos yapu ‘acīb	Bir yeri yāruḳ içi ġāyet mehīb	2097
8	Ol delük yiri ki ḳamu gördiler	İçine girmege ki heybet aldılar	2098
9	Bir rivāyet daḫı dirler ki hem	Kehfüñ aġzı oldı yekpāre o dem	2099
10	Ba‘żı eydürler bu leşkerler vardılar	Kehfüñ içinde anlar belürsüz oldılar	2100
11	Eyitdi şāh bunda binā ḳılmaḳ gerek	Bunlara ol bir nişān olmaḳ gerek	2101
12	Ādemīden işbu ārāya ire	Oḳıya tārīḫini bunuñ göre	2102
13	Ḳıṣṣasını bunlaruñ çünkim bile	Göre bu aḥvālı ol ‘ibret ala	2103
14	Ḳıṣṣayı şāh evvel āḫır yazdurur	Mermer üstine cemī‘ın ḳazdurur	2104
15	Diledi anda ki bir bunyād ura	Mermeri tārīḫi anda ḳoṭura	2105

1	Anda kim bir pādışāh kāfir idi	İşbu kehf aṣḥābı bizdendür dedi	2106
2	Ol müsülmān pādışāh da söyledi	Bir bilenler Ḥaḳ'ı bizdendür dedi	2107
3	Ol dedi bizden bu da bizden dedi	İkisi birbiri-le ceng eyledi	2108
4	Birbiri-le ḫaşm olup söyleşdiler	Āḫırı leşker çeküb oġraşdılar	2109
5	Ḥaḳ müsülmān şāhına furṣat virür	Leşkeri-le kendüye ḳuvvet virür	2110
6	Ḥaḳ Ta'ālā'dan ki furṣat buldılar	Kāfirüñ üstine ġālib oldılar	2111
7	Ṣıdılar kāfir çerisin ḳırdılar	Anda bir mescīd binā eylediler	2112

Ḳavlehu Te'ālā: "(…) Ḳale'd-dīne ġalebū 'alā emrihim le netteḫıẕenne 'aleyhim mesciden. seyeḳūlūne s̲elās̲etun rābiuhum kelbuhum ve yeḳūlūne ḫamsetun sādisuhum kelbuhum recmen bi'l ġayb ve yeḳūlūne seb'atun ve s̲āminuhum kelbuhum ḳul rabbī a'lemu (…)"[16] ilāyeh

8	Var durur birḳaç rivāyetde ḫılāf	Rāviler ḳılmış durur çoḳ iḫtilāf	2113
9	Bir daḫı bu durur rivāyet olınan	Nüsḫası içre eṣaḥdur dinilen	2114
10	Gitdi Yemlīḫā çū kehfe gelmedi	Ṭurdı şāh gördi ḫaberde bulmadı	2115
11	Yöriyüb kehfüñ ḳatına vardılar	Şāh-ıla birḳaç kehfe girdiler	2116
12	Gördiler aṣḥāb-ı kehf ḳa'dede	Baş ḳomışlardı berāber secdede	2117
13	Cümlesi cānını teslīm eylemiş	Kendülerini Ḥaḳ'a ısmarlamış	2118
14	Bunlaruñ ecsādını şāh ṭīb-ile	Zeyn idüb tekfīn ider tertīb-ile	2119

[16] Kehf:21-22

1	‘İzzet-içūn gül ṣuyu-la yudurur	Her birin tābūt içine ḳodurur	2120
2	Aṣdurur tābūtı hep zencīr-ile	Ya‘nī tābūt içre bunlar görile	2121
3	Gice oldı oyıduḳda pādışāh	Anları seyrinde gösterür ilāh	2122
4	Eyitdiler şāha ki eşid bu sözi	Gel çıḳar tābūt içinden sen bizi	2123
5	Bilmedüñ tābūtda ḥabs itdüñ bizi	Ḫāk pāk eyler bizüm cismümüzi	2124
6	Varlıġın her şaḫṣ ḳılmayınca ḫāk	Bu küdüretden nicesi ola pāk	2125
7	Çin-seḥer ol şeh yirinden çūn ṭurur	Tīz varub tābūtdan hep çıḳarur	2126
8	Yine yir üstine ḳodı her birin	Bir bir açdı ḳamusınuñ yüzlerin	2127
9	Dönüb ol sā‘at ki şeh ṭaşra gelür	Def‘ī ol kehfüñ ḳapusı yapılur	2128
10	Döndi şāh leşker-le şehre geldiler	Bunlaruñ ḥālına ḥayrān ḳaldılar	2129
11	Ḳaldılar kehf içre aṣḥāb-ı cinān	Buldılar vaṣlet Ḫaḳ-ıla cāvizān	2130

DER BEYĀN-I MA‘RİFET YĀFTEN EZ ḤĀL-İ ĪŞĀN

12	Yir ü gök ṭōldı Ḫudā’nuñ ḳudreti	Her neye baḳsañ görinür ḥikmeti	2131
13	Kāyınātı kim teferrüc ḳılasın	Ger baṣīret varsa sende bilesin	2132
14	Noḳṭa-yı ‘aynuñda cümle görinür	Ben görürin ṣanma gören görinür	2133

1	Ayınuñ bedrinde gördügüñ kemāl	Ṣanma sinük ol güneşdendür ḫayāl	2134
2	Sen saña senden ṣanursın bu cemāl	Gitse ol irer saña naḳṣ u zevāl	2135
3	Ger dilerseñ olasın ehl-i naẓar	Āyınuñda ḳoma benlikde eṣer	2136
4	Ġayrıdan ger pāk iderseñ āyına	Olasın maẓhar Ḫudā'nuñ āyına	2137
5	Her ne kim görünse Ḥaḳ'dan görine	Olasın manṣūrı Ḥaḳḳ'uñ dārına	2138
6	Kehf ehli gibi 'uzlet eyleseñ	Hem mücerred nefsi ḫalvet eyleseñ	2139
7	Ṭarḥ özüñden eyleseñ kevnin sen	Ḳoyasın 'arş üstine na'līni sen	2140
8	'Ālem-i ervāḥa ḥākim olasın	Bu didügüm vaṣf-ıla kim olasın	2141

ḤAŻRET-İ SEYYİD'E-L MÜRSELĪN MĪ-ḪIVEST Kİ EZ ḤAḲ TE'ĀLĀ AṢḤĀB-I KEHFRĀ MĪ-BĪNED

9	Ol güzīn ü ḫōca-yı faḫr'u-l beşer	Ḥażreti öñinde dindi bu ḫaber	2142
10	Ya'nī kehf aṣḥābın eylerler beyān	Ya'nī evṣāfın söylerler 'ayān	2143
11	İşidüb Ḥaḳ'dan temennī eyledi	Anlaruñ ḥālın baña bildür didi	2144
12	Diledi hem daḫı varub görmege	Anlara hem bir naẓar irgürmege	2145
13	Viribidi Ḥaḳ aña kehf sūresin	Emir yoḳdur didi varub göresin	2146
14	Sūre-i kehf içre budur āyeti	'Aḳl irişmez bī'aded var ḥikmeti	2147

Ḳavlehu Te‘ālā: (…) lev iṭṭala‘te ‘aleyhim le velleyte minhum firāren ve le muli’te minhum ru‘ben.[17] ilāyeh. ṣadaḳallah’u-l ‘aẕīm ve belaġa resūluhu el-kerīm

1	Daḫı vaḥy indürdi Cibrīl-ü Emīn	Ḥaḳ selām idüb saña dir yā Emīn	2148
2	Viribsin aṣḥāblardan dördini	Hem selām iltüb disünler ādını	2149
3	Kim vere anlar ṣalavāt ādına	Da‘vet itsünler bu İslām dīnine	2150
4	Dīne gelmişdür ḫōd anlar derezel	İḳtidā saña ideler gelmez ḫalel	2151
5	Ṣordı Cebrā’īl’e ol kān-ı kerem	Baña i‘lām it ki kimler gönderem	2152
6	Virdi Cebrā’īl cevāb dir yā Resūl	‘Aḳl u cān u dil senüñ ‘aḳluña ḳul	2153
7	Ṣal yire seccādeñ altından bu dem	Yil senüñ emrüñde urmışdur ḳadem	2154
8	Kūşe-yi evvelde Bū Bekr-i Taḳī	Kūşe-yi s̱ānīde Fārūḳ-u Naḳī	2155
9	Kūşe-yi s̱āliş̱de Ḥaydar otura	Kūşe-yi rābi‘de Ebū Ẕerde ṭura	2156
10	Dördi de seccāde üzre otıra	Yīle emr it kim buları götüre	2157
11	Īledüb kehfüñ ḳapusına ḳoya	Bunları Ḳıṭmīr kehfe oḳıya	2158
12	Ḫovāceye emr olduġı gibi ider	Kehfe īlet bunları dir emr ider	2159
13	Def‘ī yīl bunları kehfe irgürür	Kehf ḳapusın çün ṣaḥābe görür	2160

[17] Kehf:18

1	Kehfüñ aġzından bular ṭaşlar ḳoparur	Rūşınālıḳ kehfüñ içine urur	2161
2	Kelb-i Ḳıṭmīr baḳub aydınlıḳ görür	Ḥamle idüb bunlara ḳarşu ṭurur	2162
3	Gördi bildi işāret eyledi	Bāşı-la bunları da‘vet eyledi	2163
4	Dördi daḫı çünki kehfe girdiler	Yöriyü kehf ehli üzre vardılar	2164
5	Anlaruñ cānın Ḫudā virdi yine	Cümlesi geldiler āyaḳ üstine	2165
6	Çahār-yār kehf ehline virdi selām	Heb selām aluban itdiler ḳıyām	2166
7	Yine kehf ehline bunlar söyledi	Ḥaḳ resūlı bizi size viribdi	2167
8	Ol Meḥemmed kim Ḥabīb-i Ḥaḳ durur	Ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a maẓhar-ı muṭlaḳ durur	2168
9	Ol bizi gönderdi geldük hem size	Ol selām itdi sizüñ ḳamuñuza	2169
10	Da‘vet itdi sizi İslām’a Resūl	Dīnine girüñ sözin idüñ ḳabūl	2170
11	Ehl-i kehf Aḥmed’den ānı işiddiler	Cümlesi aña ṣalavāt itdiler	2171
12	Hem selāmın aldılar i‘zāz-ıla	Ḫōş şehādet ḳıldılar āvāz-ıla	2172
13	Ḥaḳ Ta‘ālā’yı yine birlediler	Hem Resūl-ı Ḥaḳ deyü söylediler	2173
14	Cümlesi eyitdiler kim: Lāilāhe İllallāh Muḥammedun Resūlullāh		2174
15	Birbirine aṣḥāb çünkim bulışur	Sırr-ı enfusdan[199] ḫaberler ṣoruşur	2175

1	Eyitdiler aṣḥāb-ı kehf ba‘d’e-l kelām	Ol Resūl’e bizden eyleñ selām	2176
2	Dīni ḥaḳdur iḳtidā itdük aña	Hem du‘āda hem şefā‘atda aña	2177
3	Böyle diyüben sükūta vardılar	Hep derūnından Ḥaḳ’a yalvārdılar	2178
4	Secdeye varub yire bāş ḳodılar	‘Ādet-i evvel gibi oyudılar	2179
5	Gördiler aḥvālı aṣḥāb-ı resūl	Ṭaşra çıḳub ṭutdılar gitmege yol	2180
6	Girü seccāde üzre dördi oturur	Yil Medīne’ye anları getürür	2181
7	Hem selāmın anlaruñ aṣḥāb yine	Tīz irüşdürdi Resūl’üñ sem‘ına	2182
8	Ḳıldı anlaruñ selāmına cevāb	Anlara oḳur du‘ā-yı mustecāb	2183
9	Şöyle eylemek gerek kesb-i fütūḥ	Kendü cismine musaḫḫar ola rūḥ	2184
10	Kehf ehli gibi dirlik süreler	Ḫızır gibi hem ḥayāta ireler	2185
11	Kimse andan ṣoñra kehfe girmedi	Ḥālın anlaruñ ne oldı görmedi	2186
12	Ḥaḳ Ta‘ālā anları gizlü ḳılur	Yevm-i ḥaşr olınca hep anda olur	2187
13	İbn-i ‘Abbās’dan rivāyet eyledi	İşbu vech-ile ḥikāyet eyledi	2188
14	Dir sefer itdüm Mu‘āvīye-yile	Rūm’a ‘azm itdüg ikimüz de bile	2189
15	Rūm’a giderken ġazā niyetine	Yolımuz oġrādı ol kehf ḳātına	2190

1	Dir Mu‘āvīye kim baña varalum	Bundadur aṣḥāb-ı kehfi görelüm	2191
2	Ben didüm kim bizde ne ḳuvvet ola	Anları varub girüb görebile	2192
3	Ḥaḳ ḥabībin kendünüñ men‘ eyledi	Ẕikr idüb Ḳur’ān’da anı söyledi	2193
4	Biz ne olavuz ki varıbilevüz	Kehfüñ içinde ya nice bulavuz	2194
5	Böyle dirken biz gelür çoḳ kārubān	Oldılar kehf ehline ḳamu revān	2195
6	Dilediler cümle kehfe gireler	Ya‘nī kim aṣḥāb-ı kehfi göreler	2196
7	Ḥaḳ Ta‘ālā’dan yīle tīz emr olur	İrüb ol ḫalḳı perākende ḳılur	2197
8	Kārubān ehli ḳamu ṭāġıldılar	Yīl helāk eyler cemī‘ı gördiler	2198
9	Ol Ḫuḏā’nuñ çünki iẕni olmaya	Ḫalḳ-ı ‘ālem anlara yol bulmaya	2199
10	Kehfi ḳıldı anlara ḫalvet maḳām	Āḫıretde yirleri dār’u-s selām	2200
11	Ḳulına Ḥaḳ’dan hidāyet çūn ire	Cümle ‘ālem ḫalḳı aña yüz ura	2201
12	Ḳabż u basṭ elinde ola bu cihān	Biline her āşıkāre vü nihān	2202
13	Bunlaruñ hīç birine meyl etmeye	Meyli Ḥaḳḳ’a ola ġayra gitmeye	2203
14	Leẕẕetinden dünyenüñ ṣāyım ola	Ḥaḳḳ’uñ emri üstine ḳāyım ola	2204
15	Söz uzamasun ḳılalum muḫtaṣar	Müstemi‘ ḳātında ola mu‘teber	2205

1	Ḳıṣṣa-i aṣḥāb-ı kehf oldı tamām	İrişe hümmetleri her ṣubḥ[200] u şām[201]	2206
2	Bizcileyin cürme ġarḳ olmışlara	Nefs esīri olıban ḳalmışlara	2207
3	Oḳuyan diñleyeni naẓm īleyeni	Kehfüñ aṣḥābına tekbīr ideni	2208
4	Ḥaḳ günāhın ‘afv idüben şād ide	Ol Muḥammed ḥörmeti āzād ide	2209
5	Evliyānuñ himmeti-le ‘avn ide	Cümlemüze ‘āḳıbet ḫaberin vire	2210

[202]

6	Nüsḫayı kim ben de taḥrīr eyledüm	Döndürüb naẓm-ıla taḳrīr eyledüm	2211
7	Dimedüm naẓmı bula bunuñ niẓām	Oḳıyub taḥsīn ideler ḫāṣ u ‘ām	2212
8	Neşirdür Pārsī dedüm bu terk ola	Oḳınur bu naẓm ola ger Türk[203] ola	2213
9	Ol sebebden naẓma ıḳdām eyledüm	Heb rivāyet olınanın söyledüm	2214
10	Ḳıṣṣa-i ebrārdur naẓm idile	Ḳalmasun ebter didüm gelsün dile	2215
11	Ḳıṣṣa-i aṣḥāb-ı kehf olsa beyān	Olur esrār-ı ḥaḳāyıḳdan ‘ayān	2216
12	Bu degül kim ben hüner ḫarc eyleyem	Ṣan‘at-ı ebyātda derc eyleyem	2217
13	Yöriyem īhām u tecnīs gözedem	Ma‘nīsi olmaya metnin düzedem	2218
14	Māḥaṣal u maḳṣūddur şunı direm	Nef‘ı yoḳ ebyātı bunda n’iderem	2219

1	Bu kitāb çünki irdi āḫıra	Her gişi kim āça tārīḫin göre	2220
2	Tāye irişmişdür biline ġāyeti	‘Ālemüñ faḫrı Resūl’üñ hicreti	2221
3	Kim sekiz yüz elli üç idi tamām	Başladum ol yılda ḫatm oldı tamām	2222
4	Bilürem dā‘ī ḳamudan aḥḳaram	Serbeser ‘ayıbam du‘āya efḳaram	2223
5	Ad dimişlerdür baña Kātib Kemāl	Kemterem kemden vebālümdür bu āl	2224
6	İstimā‘ idenden oldur ḥācetüm	Rūḥuma ḳut ula ola rāḥatum	2225
7	Enbiyā vü evliyā kim cümle var	Ḫatm-i mürsel ol nebīye cār u yār	2226
8	Hep ḳıyāmetde şefī‘ ola aña	Ben ġarībi kim du‘ā-yıla aña	2227
9	Vire müzdin oḳıyub umm’u-l kitāb	Diñledi bildi ki ḫatm oldı kitāb	2228
10	Hem bize vü hem size ola sevāb	Söz budur “vallāhu a‘lem bi’ṣ-ṣavāb” [204]	2229

[1] Beyitin ilk dizesinde “*-im*” olan 1.t.k. iyelik eki ikinci dizede “*-üm*” biçiminde kullanılmıştır.

[2] Bu kısmın bölüm başlığı olduğunu sanıyoruz. Tamamen silinmiş, elektronik kopyasından okunamaz durumda.

[3] ايْتدے biçiminde yazılmış. Bunun Türkçenin tartışmalı konularından biri olan *i~e tercihi meselesi* ve *Türkçede “açık e”, “kapalı e” meselesi* ile doğrudan ilgili olduğunu düşünüyor ve “ايِ” yazımının Doğu Anadolu ve Azeri Sahası ağızlarında, günümüzde İç ve Batı Anadolu ağızlarında *i* olarak kullanılan “e” sesi yerine, kullanılan “açık e” sesi için kullanıldığını düşünüyoruz.

[4] Türkçe *iş* “eş” kelimesi “gibi, benzeri” anlamında kullanılmış. İsim tamlamalarında bu yapı Eski Anadolu Türkçesinde görülmektedir. Sanıyorum bu Farsçanın etkisiyledir. Çünkü yapı Türk dil yapısına aykırıdır. Türk dilinde önce tamlayan sonra tamlanan gelir. Bu yapıda Farsça terkip *i*’si düşmüştür. Zaten daima Arapça ve Farsça asıllı kelimelerle kurulmuş tamlamalarda görülür. bu dizedeki örnekte Türkçe bir kelimenin istisnai bir durum olarak kullanıldığı görülmektedir. Aynı yapı bu eserin başka kısımlarında da görülmektedir: “*ṣāḥib-ṭavar*” (12a-2), “*ṣāḥib-naẓar*” (63b-9), “*kehf-aṣḥāb*” (60a-1)

[5] *bulmaz* “bulamaz” anlamında kullanışmış.

[6] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[7] Metinde daima *Ṭaḳyānūs* olarak geçen kişi adı metinde diğeri de 46a-2’de olmak üzere iki yerde *Taḳyānūs* olarak 29b-1’de de *Daḳyānūs* olarak geçmektedir.

[8] Bu dize sayfadaki nemden ötürü elektronik kopyasından okunamaz durumdadır.

[9] *nedür*

[10] *ısmarla-* fiili metinde *sımarla-* biçimiyle ve "س" ile olmak üzere 48a-15 ve 60a-13'de de geçmektedir.

[11] *ḳoyunuñ* "koyunun" olarak yazılmış ama ölçü gereği *ḳoynuñ* olarak harekelenmiş.

[12] Bkz. Metin, Sonnot: 3

[13] Bu beyitte "*içerü*" olarak geçen kelime bir sonraki beyitte "*içeri*" olarak geçmektedir. Her iki kullanım da metinde ikişer defa geçmektedir. *içerü*: 4a-5, 67b-13 ve *içeri*: 4a-6, 7a-12 beyitlerinde geçmektedir.

[14] لَوْحدهَ *levḥde* "levhada, tablette". *"-de"* ayrı yazılmış.

[15] İyelik eki dikkat çekici biçimde *el* "el" sözcüğüne *–iñ* olarak gelirken *ayāġ* "ayak" sözcüğüne *–uñ* olarak gelmiştir. Aynı durumu ileride 5a-3'te de görmekteyiz.

[16] مَلِكْلِكْ biçiminde yazılmış. *–lik* ekinin ayrı yazıldığı dikkat çekicidir. Aynı sözcük bütün metinde yine eki ayrı olarak yazılmıştır.

[17] *bulmayadum* "bulmayaydım, bulmasaydım" yapısında fiilin olumsuzluk eki *–ma'*ya istek eki *–a* gelirken yardımcı ünsüz olarak *–y-* alınmış fakat birleşik fiil yapmak üzere gelen *i-* fiilinin geçmiş zaman eki arasında yardımcı ünsüz alınmamıştır. Oysa Kıpçak Türkçesinde bile kısmen görülen, Oğuz Türkçesinde gayet iyi bilinen bir ses olayı vardır: *i-* birleşik çekim için gövdeyle kaynaştığında *"i"* erir ve yerini *"-y-"* alır. Oysa bu örnekte ve metinde benzeri pekçok örnekte bu örnekteki durumu görmekteyiz.

[18] كَلْمَيَادُمْ *gelmeyādüm* "gelmeyeydim, gelmeseydim"

[19] اوُغرَمَايَادُمْ *oġramāyādum* "uğramayaydım, uğramasaydım"

[20] *La'l ü yāḳūt zerdür dāneler* biçiminde de okunabilir.

[21] جَاكَرَمبَاكَاوُسَاكَارَاحَتِنْ *çek-* "çekmek" *çāk-* olarak imla edilmiştir. *baña* ve *saña* da alışılmışın dışında ilk heceleri "ا" ile uzatılarak, *baña* dikine kesreler ile *saña* ise üstünler ile imla edilmiştir.

[22] Ar. : " Allah her ne dilerse yapar." (Bir duanın başlangıç kısmı.)

[23] Ar. : " Ve her ne isterse hükmünü yürütür." (Aynı duanın devamı)

[24] Yine çok ilgimizi çeken bir imla ve biçimle karşılaşıyoruz ki iki dizenin de sonunda bulunan fiillerin çekimi esasında aynı kip ve kişi ile olmasına rağmen kip eki birinde *–dü* diğerinde *–di* biçimindedir.

[25] Bu sayfanın ilk iki beytinde bir kafiye sorunu var. İlk beytin bir dizesi yazılmamış da sanki sonraki beytin ilk dizesi yukarı kaydırılmış gibi görünüyor. Hatta toparlamak için aynı dize ikinci beytin ikinci dizesi olarak ve üçüncü beytin ilk dizesi olarak tekrar edilmiş.

[26] *ḳazdır* "kazı! kaz!" olarak da okunabilir.

[27] Bu beyitte de aynı kip ekinin iki biçimini görüyoruz. *yıḳ-alım, çıḳ-alum*

[28] 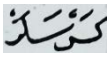 *kesseler* olarak da okunabilir. "Sikke kesmek" ile ilişkilendirilebilir.

[29] Birleşik çekimli bu fiilde kişi ekinin iki kip eki arasına geldiği görülüyor.

[30] *gelmeñ* olarak da okunabilir.

[31] دِمَدُمّى kişi eki *–m* ile *mi* soru edatı tek "م" ve şedde ile yazılmış.

[32] يُرَاكِنْ *yürāgin* "yüreğini"

[33] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[34] سُفْرَه < صُفرَه *(Ar.)* “sofra” kelimenin yazımının değiştiği görülmektedir. 10b-4’te de kelimenin aynı yazıldığı görülüyor. Bu kelime *süfre* biçiminde de okunabilir. 70b-8’de ise kök dildeki yazımına uygun olarak yazılmıştır.

[35] *türk* burada bir kavme mensup kişi olarak değil “köylü, avam” anlamında kullanılmıştır.

[36] ‘ile’ edatı burada ekleştiği halde ünlüyle biten bir tabana gelirken alınan yardımcı ünsüz *y* burada alınmamıştır. Bkz. Not 17

[37] وَرِدِ *var-ıdı* şeklinde yazılmış. “i-” fiili birleşip kalıplaşmış ama yazımdaki belirtisi olan “ي” kullanılmamış. Bu duruma metnin bazı yerlerinde de rastlanmaktadır.

[38] Bu dizede de bir ikillik vardır ki “ölçü” anlamındaki kelime beytin ilk dizesinde اُلچىلَرْ *ölçiler*, ikinci dizesinde اُولچُولَرے *ölçüleri* şeklinde geçmektedir.

[39] Ar. : “ Yüce Allah’a tevbe istiğfar ederim.”

[40] Ar. : “ İnsanlar idarecilerinin dini üzeredir.” (Hadis)

[41] 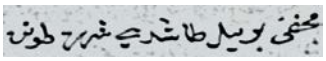

[42] Burada *rūzgār* kelimesi bir istinsah hatası olarak *zūrgār* olarak kaydedilmiştir ki burada hiçbir göçüşme sözkonusu değildir. Çünkü bu kullanım sadece burada görülmektedir.

[43] Bir istinsah hatası olarak *Pār* yazılan bu kelime *Pārs* olmalıdır. *Pādışāhınuñ* olarak da okunabilir ancak harf belirgin olarak “ر” olduğu için bu ihtimali birinci ihtimalden daha zayıf görmekteyiz.

[44] Herhalde dalgınca yazılmış olsa gerek ki bu dizenin son kelimesinin ilk dizenin son kelimesine uyaklı olarak *sāḳīler* biçiminde olması gerekirdi.

[45] Harekesiz olan bu kısımda kelime şeddesiz yazıldığı için kelimenin aslı olan *iḍe+si > iye+si >îe+si > isi* “sahibi” biçiminde olarak çevriyazıya aktarılmıştır. Aynı kelime 14a-2’de şeddeli olarak yazılmıştır.

[46] ايدے olarak yazılmış. Aynı yazım 18a-6’da da görülmüştür. Ancak *yir oy-/öy-/uy-/üy-* biçiminde bir fiile kaynaklarda rastlanamadığı gibi metnin bağlamına ve daha önceki kullanımlara da bakarak “پ”nin nokrasının unutulmuş olabileceği düşünüldü ve *öp-* olarak okundu.

[47] *ācı* “açlığı”

[48] Bir yazım yanlışlığıyla خو biçiminde yazılmıştır.

[49] Bkz. Metin, Sonnot: 46

[50] Eserin harekesiz bölümünde yer almasına rağmen bu dize harekelendirilmiştir: “فَلْدِطْقْيَانُوسْيِ دِلْتَنَكْبُو اَثَرْ” olarak yazılmıştır. *Ṭaḳyānūs* kelimesine sükun (cezm) konmasına rağmen “ي” ile bitmiştir. Dizenin bizim çevriyazıya geçirdiğimiz gibi olması daha uygundur.

[51] 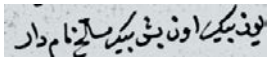 *yüz biñ on beş biñ*. Eski Türkçe metinlerinden itibaren Türkçenin yazılı metinlerinde böyle bir sayı tarzına rastlanmış değil. 115 000 (yüz on beş bin) sayısı için kullanılmış gibi görünüyor. Ancak beyitin ilk dizesinde ve önceki dizelerde Dakyanus’un ordusu için 300 000 (üç yüz bin) sayısı geçmektedir.

[52] هَزْكِزْ olarak yazılmış. Ya bir istinsah hatası ya da Farsça kelimelerde görülen bir r~z nöbetleşmesidir. Fakat kelimenin *hezgiz* biçimine kaynaklarda rastlamadık.

[53] اِيشِدْاَنِكْ olarak yazılan kısım, her ne kadar “د” üzerine sükun (cezm) konsa da metnin başka yerlerinde de örneği görüldüğü üzere kök/gövde bitimini de gösteriyor olabilir. bu durumda bu kısmı *işideniñ* olarak da okumak mümkündür.

[54] Aynı fiil 22b-6'da *döndür-* şeklinde geçerken burada *dönder-* olarak geçmektedir.

[55] صَيْب olarak yazılmış. Burada bir ünlü birleşmesinden (diftonlaşma) söz edilebilir. Kelime sonundaki ünsüz+ünsüzler için tek sükun (cezm) işareti kullanıldığını da burada göz önünde tutmak gerekir. Metnin bağlamı ve Türkçenin söz dağarcığına göre bu kelimeye *şı-* "kırmak" en uygun karşılıktır ki öteden beri Türkçede mecaz olarak "öldürmek" anlamında kullanılan bir fiildir. Özetle buradaki kullanımın bir ağız özelliğini yansıttığını söylemek yanlış olmaz.

[56] *ṭāġıtz̲ılar* olarak yazılmış. Burada bir istinsah hatası vardır. Zira bilinen geçmiş zaman kipi eki Türkçenin hiçbir evresinde bu şekilde görülmez.

[57] صِنْدِى olarak yazılmış. Yani ilk harf çift harekelidir. Bu durumda kelimeyi iki biçimde okumak mümkündür: *şındı* ve *şandı*. Müstensih ya emin olamadığı için her iki biçimi de kullanmak istedi ya da basit bir yazım hatası.

[58] اِدَاسِنْ *idāsın* "edesin"

[59] *o ile > öyle > eyle > iyle > īle* "öyle". Burada da yine bir ağız özelliği olarak diftonglaşma olduğunu düşünmekteyiz.

[60] سَنْ olarak yazılmış. Burada da ilk harfte iki hareke görüyoruz. Not 57'deki yorumlar burası için de geçerli. Bu durumu ya bir yazım hatası olarak izah edeceğiz ya da müstensihin bunu kasıtlı olarak bu şekilde yazıya geçirdiğini kabul edeceğiz. "sen" zamirinin Türkçenin tarihi ve çağdaş lehçelerinde "sen" ve "sin" biçimlerinin olduğunu biliyoruz. Ancak burada, Türkçenin diğer bazı kelimelerinde görüldüğü ve dil üzerine bilim üreten çevrelerce tartışmalı olarak kabul edilen "açık e"nin olup olmadığı konusunda tereddüt içinde kaldık. Müstensihimizin ağız özelliklerini sıklıkla yazıya geçirdiğini de göz önünde tutarak bunun "açık e" dediğimiz ara ses olabileceğinde karar kıldık ve çevriyazıya da bu şekilde geçirmeyi uygun bulduk.

[61] اُوْيْنَا *oynaā* "oynaya, oynata". Burada da yine bir ağız özelliği ve not 57 ve 59'daki gibi diftonglaşma görülmektedir. *baş oyna-* "hayatını tehlikeye atmak, canı fedadan çekinmemek"

[62] اِيدْدِكْ Bu kullanım hayret vericidir. Çünkü *it-* "etmek" fiili, *eşid-, işid-* "işitmek" örneğinde olduğu gibi, kelime sonunda bir tonlulaşma sergilemiştir. Aynı örneği *dörd* "dört" (29a-5)'de de görmekteyiz.

[63] Aykırı bir örnek olarak burada geniş zaman ekinin Azeri sahasında görüldüğü biçimiyle ünlüsü yuvarlak olan bir fiile de *-ar* olarak geldiği görülüyor.

[64] اِيلْدِى *īledi* "eyledi". Burada yine bir ağız özelliğinin yazıya aktarıldığını görüyoruz. *iyle-* fiilinde *-y-* diftonglaşarak *ī*'leşmiştir.

[65] *gerek-* fiili tek örnek olarak burada *girek-* olarak kullanılmıştır.

[66] Bu dizedeki ilk *virdi* "verdi" ويرْدِى olarak yazılmışken ikinci *virdi* وَيرْدِى biçiminde *fetha, üstün* (َ) ve *ye* (ي) ile yazılmıştır. Ayrıca bkz. Metin, Sonnot: 3

[67] Bu kelimenin yazımında *e* ve *i* seslerini karşılayan harekelerin yerleri tam olarak harflerin üstüne ve altına denk gelmemektedir. Yani kelime *şehir* mi yoksa *şiher* mi açık değildir. Ancak ikinci dizenin son kelimesinin *peher* olması kelimeyi *şiher* olarak okumamızın daha uygun olacağı kanaati uyandırmıştır.

[68] *taẖt* (Far.) "hükümdar oturağı" olması gereken kelime *taḥt* (Ar.) "alt, aşağı" biçiminde yazılmış ancak bunun bir yazım hatası olduğu "خ"nin noktası unutulduğu açıktır.

[69] اُويلَه *Öle* "öyle" burada da yine *y*'nin diftonglaştığını görüyoruz. "ي" yine yazılmış ancak harekesiz bırakılmış.

[70] *-UbAn* olan zarf fiil eki burada aykırı bir kullanım olarak *-eben* biçiminde kullanılmış. Aynı müstensihin 29a-1'de kurallı birleşik fiil yaparken kullanılan *-I, -U zarf* fiilini سَوِينَهْوَرَوُزْ

sevineverevüz “sevinivririz” ifadesinde görüldüğü üzere sadece hareke ile değil aynı zamanda “ـه” ile okutulmuş biçimde *-e* olarak kullanmış olması bize bu harekelendirmenin de bir yazım hatası olmayıp bir söyleyiş özelliği olduğunu göstermektedir.

[71] Bkz. Not 68

[72] Metinde kalıplaşmış olarak *durur, dürür, -dur, -dür* biçimleriyle görülen predikat (bildirme) eki burada aykırı olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna tabi olduğu görülmektedir.

[73] تَاخَيرْ *tāẖėr* “tehir, teahhir, geciktirme” (Ar.: teaẖẖīr). Burada da kelimenin harf dizimi kök dil olan Arapçadaki gibidir ancak harekeleri müstensih kendi ağız özelliğine göre kullanmıştır. Kelime Arapça aslına uygun olarak 21b-15’te yazılıp harekelendirilmiştir.

[74] دَيَاسِنْ *deyāsın* “diyesin”

[75] اَيلَنَلَرْ *Elif* harfi çift harekeli. *ėleteler* olarak da okunması daha uygundur. Bkz. Metin, Sonnot: 12

[76] اُولبْ *lam* harekelendirilmemiş.

[77] اَلِنَه olarak yazılmış.

[78] Buradaki *oḳu-* “çağırmak” anlamında kullanılmıştır.

[79] سَهْولَه *ile* edatının “يـ”si yazılmayıp *vav*’ın harekesiyle okutulmuş.

[80] غَضْدَنْ olarak yazılmış. Biz *be* harfinin noktasının unutulmuş olabileceğini düşünerek metnin bağlamına da uygun olarak kelimeyi *ġażabdan* olarak okuduk.

[81] كِدُوبَنْ *git-* fiili *kef* ve *dal* harfleri arasına “يـ” (*ye*) harfi olmaksızın gelmiş.

[82] كُورْدُرِرْ *dal* harfi iki harekelidir. *gördürür* olarak okunabileceği gibi *gördirir* olarak da okunabilir.

[83] دَيُو *dal* iki harekelidir. Bkz. Metin, Sonnot: 82

[84] بِيُكْ *ye* harfi üzerinde hemze konulmuş.

[85] Bilinen geçmiş zaman eki genel kullanıma aykırı olarak *-dü* olarak görülmüştür.

[86] اَنُوكْلَسَه hem *-la* edatı hem de *-se* şart eki *i-* ek fiilinin “يـ”si olmadan yazılmış.

[87] Bkz. Metin, Sonnot: 81

[88] كوُرْهوُزْ *görevüz* olarak yazılmış fakat *görvüz* olarak harekelendirilmiş.

[89] اِيتْ *īt-* “söyle” *eyit- > iyt- > īt-* burada da yine bir ağız özelliği vardır ki *-y-* sesi diftonglaşmıştır.

[90] يرْاَغَمْلَه *yıraġım-la* “silahımla”. *ġayn* harfi iki harekelidir. bu durumda *yıraġım-la* olarak okunabildiği gibi *yıraġam-la* olarak da okunabilir ki Eski Anadolu Türkçesi ağızlarından birine ait bir söyleyişin yazıya geçirilmiş hali olarak karşımıza çıkıyor diyebiliriz.

[91] اِوپِبْ *ipib* “öpüp” olarak yazılmış. Bunun bir istinsah hatası mı yoksa bir ağız özelliği mi olduğunu bilemiyoruz. *öp-* “öpmek” fiilinin *ip-* olarak harekelendirildiği yalnızca burada görülmektedir.

[92] *Ṭaḳyānūs* ismi muhtemelen bir yazım hatası olarak bu şekilde yazılmış olsa gerektir.

[93] *ta‘yīn* “belli etmek, göstermek” olması gereken kelime *“-ī”*si kısaltılarak yazılmış.

[94] بَاىنْ *paşın* “başını” olarak yazılan bu kullanım eğer bir istinsah hatası olarak “بـ” harfine nokta ilave edilmiş değilse şüphesiz ki bir ağız özelliğinin yazıya geçirilmiş biçimidir.

[95] Bkz. Metin, Sonnot: 59

[96] قُوْدِي olarak yazılmış. Bugün Türkçede "koydu" olarak kullandığımız bu kelimenin harekelendirmesinde ilgi çekici biçimde *ḳaf* harfi üzerinde ötre bulunmakla birlikte *vav* harfi üzerinde bir sükun (cezm) işareti bulunmaktadır. Bu yazım bu kelimenin ilk ünlüsünün *v* sesiyle diftonglaşarak uzadığı izlemini vermektedir.

[97] اَلْدُرُرْ olarak yazılmış. Daha önce de örnekleri görüldüğü gibi *dal* harfi burada da çift harekelidir. *aldurur* olarak okunabileceği gibi *aldırur* olarak da okunabilir.

[98] عِلْمِنُكْ *'ėlminüñ* "ilminin" olarak yazılı. Daha önce hep Türkçe kelimelerde gördüğümüz iki harekelilik burada Arapça bir kelimede görülmektedir.

[99] Bir yazım hatası olarak مَظْاهِرْ yazılması gereken kelime مَضَاهِرْ şeklinde yazılmıştır.

[100] اَيرْمَزْ *ėrmez* "ermez, ulaşmaz". Bkz. Metin, Sonnot: 3

[101] بِلْمَكْلِكْ *bilmeklik*. Bkz. Metin, Sonnot: 16

[102] تَيزْ *tėz* "tez, bir an evvel". Bkz. Metin, Sonnot: 3

[103] اَيرْكُورِكْ *ėrgüriñ* "eriştirin, ulaştırın". Bkz. Metin, Sonnot: 3

[104] Bu dizede *öl-* fiiline gelen aynı ettirgenlik ekinin iki farklı biçimi görülmektedir.

[105] Bkz. Metin, Sonnot: 16

[106] هَنْدَسَيْلَه olarak yazılmış. Kelimenin kök dildeki yazımı هَنْدَسَهَ

[107] هَيْرَانْ olarak yazılmış. Kelimenin kök dildeki yazımı حَيْرَانْ

[108] Bkz. Metin, Sonnot: 3

[109] Bkz. Metin, Sonnot: 70

[110] Bkz. Metin, Sonnot: 7

[111] بُيلَه *Būle* "böyle". *ye* harfinin sükun (cezm) işareti unutulmuş olabileceği gibi bu dizede sükun (cezm) işaretleri kullanılmış olduğu için bunun bir ağız özelliğini yansıtmış olabileceği ve birtakım

[112] خَوْفِـاِيدِوبَنْ *-üben* "و" ile yazılmasına rağmen "ِ" (kesre) ile harekelendirilmiştir.

[113] Kök dilde *zehr* "zehir, ağu" olan kelime bir ağız özelliğiyle olsa gerek ki زَاهْر olarak yazılmış

[114] Mağara arkadaşlarının isimleri 59a-13 ve 14. dizelerde de aynı şekilde geçmekte fakat burada *ṭördi* "dördüncü/dördüncüsü" olarak geçen kelime *dördi* "dördüncü/dördüncüsü" olarak geçmektedir.

[115] أُوْيَنِبْ *ovyanıb* "uyanıp". Bkz. Metin, Sonnot: 96

[116] *zerre*

[117] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[118] گُسُوتَرُرْ *gösüterür* "gösterir". Eğer "سد" harfinden sonra "و" harfi gelmeseydi bunun bir istinsah hatası olduğunu kabul edecektik ancak *vav* bu ihtimali ortadan kaldıracak ve kelimenin kasıtlı olarak ötreli yazıldığını ispat edecek bir delildir.

[119] نَاضِرْ *nāżır* "gören, görücü". Kelime نَاظِرْ "*nāẓır*" olarak yazılmalıydı.

[120] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[121] أُوْيمَازدِے *ovyımaz-ıdı* "uyumaz idi". Bkz. Metin, Sonnot: 96

[122] Ar. : "Ölümlüleri/Gelip geçicileri sevmem."

[123] *ḫāşā* olması gerekirdi. Bir yazım hatası olarak *ḫāşā* yazıldığı düşünülebileceği gibi bir ağız özelliği olarak bu şekilde yazıldığı da düşünülebilir.

[124] *-UbAn* zarf fiil ekinin burada dudak uyumuna göre biçim aldığını görmekteyiz.

[125] *yiri gögi* "yeri göğü" olarak da okunabilir.

[126] اِحْتِيَاطْنْ *iḥtiyāṭen* "her ihtimale karşı, tedbir olarak". Kök dildeki yazımı اِحْتِيَاطاً

[127] Kök dilde *riyāżāt*.

[128] Bkz. Metin, Sonnot:2

[129] *didi* "dedi" olması hem cümlenin bağlamına hem de dil kurallarına daha uygundur ancak yine de metinde geçtiği biçimiyle çevriyazıya geçirilmesi daha uygun düşeceği için bu şekilde yazmak tercih edildi.

[130] Bir yazım yanlışı olarak *derdeñ* yazılmış.

[131] *taġyir* olarak harekelenmiş ancak doğrusu *teġayyir* olmalı.

[132] Doğrusu *nīkbaḫt* "bahtıyar, mutlu"

[133] يِدُرْمَدُيكِنْ *yidürmedügin* "yedirmediğini". "*-dUk*" sıfat fiil yapma eki " يِ " ile yazılıp " ُ " ile harekelendirilmiştir.

[134] كِتْدُوكِنْ *gitdügin* "gittiğini". Bkz. Metin, Sonnot: 133

[135] *görebil-* "görebilmek" yeterlilik anlamına gelecek şekilde birleşik yapılı fiil olduğu da düşünülebilir.

[136] 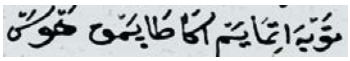

[137] Kök dildeki yazımı اِحْتِيَاطٌ

[138] Geçmiş zaman eki kalıplaşmış kullanımının aksine burada *-du* olarak kullanılmıştır.

[139] Bu dize harekesiz olarak yazılmıştır.

[140] بُيلَلرْ *büleler* "bileler/bilsinler". Bu yazımda *be* harfi *ye* harfiyle okutulmasına rağmen ötre ile harekelendirilmiştir. Bunun bir yazım hatası olarak mı yoksa bugün hala bazı Anadolu Türk ağızlarında da görüldüğü gibi, *bil-* fiilinin bir ağız özelliği yansıtan farklı bir biçiminin yazıya geçirilmiş hali mi olduğu konusunda kararsız kalmakla birlikte orijinal metnin yazımına sadık kalınarak bu şekilde çevriyazıya geçirmeyi uygun bulduk.

[141] Bkz. Metin, Sonnot: 90, 109

[142] اَيْرُقْ olarak yazılmış. Burada da yine kelimenin iki harekeli yazıldığı görülüyor. Bu durum ya müstensihten kaynaklı bir ikilemi, standartlaşan yazım ile kendi çevresinin ağız özelliği arasında kalmışlığını ya da kelime için bir geçiş dönemi sözkonusu olduğu için yine müstensihin bir tereddütü veya kastı ile ortaya çıktığını düşünüyoruz. Bkz. Metin, Sonnot: 57

[143] Bkz. Metin, Sonnot: 189

[144] Ar. : "Rabbimiz, yerlerin ve göklerin rabbidir."

[145] Kalıplaşmış olarak *-Ub* yazılan zarf fiil ekinin burada *-up* biçiminde yazıldığı görülmektedir.

[146] Kalıplaşmış olarak *heb* "hep" olarak yazılan kelimenin burada *hep* olarak yazıldığı görülmektedir. Bkz. Metin, Sonnot: 145

[147] Bkz. Metin, Sonnot: 146

[148] Bkz. Metin, Sonnot: 140

[149] دِمِشْسِزْ *dimişsiz* "demişsiniz". Kişi ekinin ayrı yazıldığı görülmektedir.

[150] Tüm metinde en çok ilgimizi çeken imlalardan biri de bu dizededir. "Tanrı" kelimesi aynı dizede iki farklı biçimde yazılmıştır: تَنكْر *tangrı* ve تَكْر *tañrı*.

[151] Kelimenin bu şekilde yazılması bir yazım yanlışı olabileceği gibi bir ses olayından kaynaklı da olabilir. Ancak bu biçimiyle kelimeye metinde başka bir yerde rastlanmadı.

[152] Bkz. Metin, Sonnot: 7

[153] ايٹدىلر ıyıtdılar "dediler, söylediler". Dikine kesre ile yazıldığı için kalın ünlülü çevirmeyi daha uygun bulduk.

[154] Ar. : "(…) kadının akrabalarından bir tanık tanıklık etti.(…)" (Yūsuf: 26)

[155] -*Ur* geniş zaman eki burada yuvarlak ünlülü bir köke getirilirken genel kullanıma aykırı olarak -*er* biçiminde kullanılmıştır.

[156] *şehrü* "şehri" Kalıplaşmış olarak -*I* olan belirtme/yükleme durumu eki burada kök ünlüye de uyumsuz olarak –*ü* biçiminde gelmiştir. Ancak burada yazımın "شَهْرُ" biçiminde -yani "ي" siz olarak- yazıldığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

[157] Burada da ilginç bir şekilde "saklamak" fiili iki farklı yazımıyla aynı dizede yer bulmuş.

[158] Burada *dal* harfi şedde ile ikizlenmiş. Bu kullanım metnin buradan sonraki kısmında başka bazı yerlerinde de bu şekilde geçmektedir.

[159] Ar. : "(…) işittik ve itaat ettik.(…)" (Bakara:285)

[160] Yükleme/ Belirtme durumu eki kalıplaşmış olarak daima -*I* olarak yazılmış olmasına rağmen burada kurala uymayan bir şekilde ötre ile harekelendirilmiştir.

[161] *beciddürüb* "becidlemek, bir işi acele yapmak, ivedilemek" anlamı da düşünülebilir.

[162] Ar. : " (…) zorluktan sonra kolaylık vardır. (…)" (Talak:7)

[163] Ar. : " Bizi korktuklarımızdan kurtar."

[164] بٰانِي *beni* "beni". Her ne kadar bu yazımı *beni* olarak çevriyazıya geçirdiysek de metnin diğer bazı yerlerinde de "sen" ve "ben" zamirlerine belirtme eki geldiğinde bu yazım görülmüştür. Kurallı olarak böyle yazılmamakla birlikte "sana" ve "bana" zamirlerinde görülen kökte ses değişimi bir ağız özelliği olarak burada da görülmüş olabilir. Yani "sana" ve "bana" olduğu gibi "*sanı*" ve "*banı*" olmuş olabilir. Ancak bu izahı zor bir mesele olur. Yine de bu ihtimali ifade etmekle birlikte döneme ait metin yayınlarının genel eğilimine uyarak *seni* ve *beni* olarak çevirmeyi tercih ettiğimizi ifade edelim.

[165] Bkz. Metin, Sonnot: 164

[166] Ar. : " Ölmeden önce ölünüz." (Hadis)

[167] Ar. : "Lî meallâhi sâatün lâ yukarribunî melekün mukarreb" (Benim Allah ile öyle bir vaktim olur ki melekler bile O'na o kadar yaklaşamaz.) (Hadis)

[168] دَاكُلْ *dāgul* "değil". Kelimenin bu biçimiyle yazımı sadece burada görülmüştür. Uygur dönemi biçimi olan *tāg ol*'a daha yakındır. Ancak bu yazım tek olup bu müstensih de diğer biçimi çokça kullanmıştır. Buradaki yazım bir ağız özelliği mi yoksa ölçü kaygısıyla bir uzatma mı çok belirgin değildir.

[169] Ar. : " De ki o Allah birdir." (İhlâs:1)

[170] Kelime metinde iki yerde geçmektedir. Bu kelimenin "çok" anlamındaki *bol* mu yoksa şu ol > şol örneğinde olduğu gibi bu ol > bol ünlü birleşmesi mi olduğu belirgin değildir. Kullanıldığı her iki yerden de bunu anlamak mümkün görünmüyor.

[171] *egirürem* "çeviririm, toplarım" olarak da okunabilir ki bu durumda bir *ñ* > *g* değişmesinden bahsedebiliriz.

[172] Kök dildeki biçimi *"ḥaz̲er"*

[173] *zübān* "dil, lisan" kelimesinin yanına müstensih tarafından *ya'nī dil* notu düşülmüş.

[174] *-dIḴ/-dUḴ* sıfat fiil yapma eki daima "د" ile yazılmışken burada aykırı biçimde "ط" ile yazılmıştır.

[175] Bu fiile sözlüklerde tesadüf edilmedi. Lakin Türkçedeki ses olayları da dikkate alınarak şu sonuca varılabildi ki Eski Türkçede *bırtmak, birtmek, bartmak, brt-* "kırmak, parçalamak, yaralamak" (Gabain, 2007:268) anlamına gelen bir fiil saptandı. Bu fiildeki *r*'nin zamanla düşmüş olabileceği ve Batı Türkçesine geçişte *b>v* değişimine uğramış olabileceği görüşü ağır bastı. Ki dizede de metnin bağlamına da uygun düşeceği çok aşikar olmak üzere "kırmak, yaralamak" anlamında kullanıldığı görülmektedir.

[176] 'öz̲r*ḫ*^{w}*āhlıḳ* "özür dilemeklik, afv isteme". Bir yazım hatası olarak خ'nin noktası konmamış.

[177] Ar. : " (…) ve onlar mağaranın geniş yerinde idiler. (…) " (Kehf:17)

[178] Yazım yanlışı. Doğrusu: *ḫurmā* "hurma".

[179] Müstensih tarafından *sebze ya'nī yeşilistān* notu düşülmüş.

[180] Ar. : " (…) Rabbimiz, nurumuzu tamamla, bizi bağışla ey rabbimiz.(…) " (Tahrim:8)

[181] Ar. : " Şunu iyi bil ki Allah'tan başka ilah yoktur."

[182] Bkz. Metin, Sonnot: 5

[183] *-lIḴ, -lUḴ* isimden isim yapım eki burada kalınlık-incelik uyumuna aykırı biçimde kullanılmıştır.

[184] veya *Dīvus*

[185] 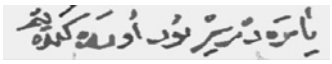

[186] Bir yazım hatası olarak bu şekilde yazılmış olmalıdır. Zira şehrin ismi metinde *Efsūs*'tur. Ancak bunun Yunanca son ekin Türkçede düşürülmesinin bir işareti olduğu da düşünülebilir. (polis "şehir" > boli > bolu)

[187] Ar. : " Allah'tan başka ilah yoktur, İsa Allah'ın ruhudur."

[188] Bkz. Metin, Sonnot: 170

[189] Ar. : "İnandık ve güvendik."

[190] *mest i lā-ya'ḳil* olarak da okunabilir.

[191] Müstensih tarafından *ya'nī ekmekci dükkānına* notu düşülmüş.

[192] Müstensih tarafından *ya'nī yehūdā idi* notu düşülmüş.

[193] ايلـه *ā-yla* "ah ile"

[194] Kelimenin yanına müstensih tarafından devamı da olduğu anlaşılan fakat iki sayfanın birleşim yerine kopmayı engellemek için yapıldığını düşündüğümüz sonradan yapıştırılmış bez veya kağıt parçasının devamını örttüğü *ya'nī* notu düşülmüş.

[195] Kelimenin devamı yazılmış fakat sayfaların birleşme yerine yapıştırılmış parçadan ötürü okunamamıştır. Biz metnin burasını bağlamdan hareketle tamamladık.

[196] Bkz. Metin, Sonnot: 34

[197] *örtede* "ahirette" olarak da okunabilir.

[198] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[199] Müstensih tarafından *ya'nī nefs sırlarından* notu düşülmüş.

[200] Müstensih tarafından *ya'nī ṣabāḥ* notu düşülmüş.

[201] Müstensih tarafından *ya'nī aḫşam* notu düşülmüş.

[202] Bkz. Metin, Sonnot: 2

[203] Burada şair *Türk* ile "Türkçe"yi kastetmiş olmalı. Yani Türk dilinde yazılmış bir şiir haline gelmesi durumunda aslı Farsça olan bu eserin Türk dilli kimselerce de okunup anlaşılacağı vurgulanmıştır. Beytin ilk dizesindeki *terk ola* ifadesini ise bir uyarı ve sitem olarak algılamak mukabildir ki bu esere kaynaklık eden Farsça nüsha da muhtemelen yine bir Türk tarafından yazılmış olsa gerektir. Edebiyat dili olarak Farsçanın terk edilmesi çağrısında bulunulmakta ve Türk dilli kitleye ulaşmanın Türk diliyle mümkün olacağı vurgulanmaktadır.

[204] Ar. : " And olsun ki Allah doğrusunu bilir."

İNCELEME

3.1. İMLÂ

Bu bölümde kelimelerin imlasında görülen biçimleri inceleyeceğiz. Bu bölümde Türkçe köklü kelimeler dikkate alınmakla birlikte birkaç istisna durumda Arapça ve Farsça köklü kelime yazımına da değinilmiştir. Arapça ve Farsça kelimelerin imlasında bu hacimli metinde bir iki istisna dışında tamamen bu dillerin imlasına uyulmuştur. Bu yüzden bizi ilgilendiren bu metinde Türkçe kelimelerin nasıl yazılmış olduğudur. Dolayısıyla örneklerimizi de daha çok Türkçe kelimeler üzerinden vereceğiz.

3.1.4. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

3.1.4.1. " a " ÜNLÜSÜNÜN YAZIMI

3.1.4.1.1. Başta

3.1.4.1.1.1. Medli Elif İle (آ)

آني *ānı (21a-13)* آخِرَتْ *āḫıret (5b-14)*

3.1.4.1.1.2. Üstünlü Medli Elif İle (آ)

آرَدے *āradı (3b-9)* آتَسی *ātası (11a-7)*

3.1.4.1.1.3. Dikine Üstün ve Medli Elif İle (آ)

آني *ānı (3a-7)* آيرْمَيْنْجَه *āyırmayınca (9a-2)*

3.1.4.1.1.4. Üstünlü Elif İle (ا)

اَتَاسی *atası (11b-2)* اَيَغِينِهَ *ayaġına (70a-15)*

3.1.4.1.1.5. Üstünsüz Elif İle (ا)

الدے *aldı (13a-2)* انوکیچون *anuñ-ıçūn (12b-3)*

3.1.4.1.1.6. Dikine Üstünlü Elif ile (ا)

اٰکهَ *āña (25b-15)* اٰتِنَه *ātına (10a-11)*

3.1.4.1.1.7. Çift Üstünlü Elif İle (اً)

اَتْ *āt (48b-8)* اَلْدِي *āldı (1b-4)*

3.1.4.1.1.8. Dikine Üstün ve Üstünlü Elif İle (اٗ)

اَتَهلَرْ *ātalar (58a-4)*

3.1.4.1.2. Ortada

3.1.4.1.2.1. İlk Hece ve Tabanlarda

3.1.4.1.2.1.1. Medli Üstün ve Elif İle (آ)

دَاخِی *dāḫı (36a-5)*

3.1.4.1.2.1.2. Dikine Üstün ve Elif İle (ا)

وار *varı (25b-5)* ایاغِنَه *ayaġına (26a-14)*

3.1.4.1.2.1.3. Üstünlü Elif İle (اَ)

طَاشِیلهَ *ṭaş-ıla (66b-2)* اولاَن *olan (3b-14)*

3.1.4.1.2.1.4. Üstün İle (◌َ)

ارْتَسِنْدَه *ortasında (28b-4)* **قموُ** *ḳamu (2a-1)*

3.1.4.1.2.1.5. Harekesiz

باشلدے *bāşladı (12b-7)* **قمود ن** *ḳamudan (12b-13)*

3.1.4.1.2.1.6. Elif İle (ا)

جالدے *çaldı (12b-6)* **ياوز** *yavuz (12b-5)*

3.1.4.1.3. Sonda

3.1.4.1.3.1. Dikine Üstünlü Elif İle (ﺍ)

اڭا *añа (43a-9)* **بڭا** *bañа (59a-2)*

3.1.4.1.3.2. Üstünlü Elif İle (ـا)

سڭا *sañа (21b-11)*

3.1.4.1.3.3. Üstün İle (ـَ)

بيچارَ *bīçāre (56a-6)*

3.1.4.1.3.4. Üstünlü He İle (ـَه)

يارُوغه *yāruġa (3a-1)* **بُونْجَه** *bunca (11b-7)*

3.1.4.1.3.5. Harekesiz He İle (ـه)

انلره *anlara (13a-3)*

3.1.4.1.3.6. Elif İle (ا)

اکا *añа (12b-5)*

3.1.4.1.3.7. Üstünlü Ye İle (يَ)

خُذْيَ *ẖüzā*

3.1.4.1.3.8. Dikine Üstünlü Ye İle (ىٰ)

عِسىٰ *ʿĪsā (46b-3)*

3.1.4.2. “ e ” Ünlüsünün Yazımı

3.1.4.2.1. Başta

3.1.4.2.1.1. Üstünlü Elif İle (اَ)

اَلِنْ *elin (70a-15)*

3.1.4.2.1.2. Elif İle (ا)

اله *ele (13a-13)*

اکسک *eksük (16b-9)*

3.1.4.2.2. Ortada

3.1.4.2.2.1. İlk Hece ve Tabanlarda

3.1.4.2.2.1.1. Üstünlü Elif İle (اَ)

سَكْسَانْ *seksen (25b-11)* دَوَالَرْ *develer (10b-7)*

3.1.4.2.2.1.2. Dikine Üstünlü Elif İle (اٰ)

كاٰتُورُرْ *getürür (76a-6)* اَيْلاٰدِي *eyledi (37a-11)*

3.1.4.2.2.1.3. Üstün İle (◌َ)

بَشْ *beş (3b-9)* كَچَرْ *geçer (22b-7)*

3.1.4.2.2.1.4. Harekesiz

كلدے *geldi (13a-12)* كوسترمكہ *göstermege (12b-11)*

3.1.4.2.3. Sonda

3.1.4.2.3.1. Üstün ve Elif İle (◌َا)

كِجَا *gice (27a-5)* ويرَا *vire (27b-6)*

3.1.4.2.3.2. Dikine Üstün ve Elif İle (اٰ)

اَدٰا *ede (24b-7)* نِچٰا *niçe (37a-11)*

3.1.4.2.3.3. Üstün İle (◌َ)

نِجَ *nice (26a-5)*

3.1.4.2.3.4. Üstünlü He İle (ہَ)

نٰامَدَه *nāmede (25b-5)* ايلتشَہ *iletse (1b-12)*

3.1.4.2.3.5. Harekesiz He İle (ہ)

ییره *yire (15a-9)* **کمسنه** *kimsene (17a-8)*

3.1.4.2.3.6. Elif İle (ا)

اردن *erden (19b-3)* **ایرلو** *eyerlü (15a-4)*

3.1.4.3. " ė, ī " Ünlülerinin Yazımı

3.1.4.3.1. Başta

3.1.4.3.1.1. Üstünlü Elif ve Ye İle (اَيـ)

اَيلْجِي *ėlçi (25a-15)*

3.1.4.3.1.2. Çift Harekeli Elif ve Ye İle (اِيـ)

اِيلْتَلَرْ *ėleteler (25a-15)*

3.1.4.3.2. Ortada

3.1.4.3.2.1. Üstün ve Ye İle (ـَيـ)

بَيشْرَوْ *bėşrev (58b-8)* **گَيجَه** *gėce (38b-15)*

3.1.4.3.2.2. Çift Hareke İle (ـَـ)

سَنْ *sėn (23b-1)*

3.1.4.4. " ı, i " Ünlülerinin Yazımı

3.1.4.4.1. Başta

3.1.4.4.1.1. Kesreli Elif İle (ﺍِ)

اِلَدَ *ilede (48b-5)*

اِشْدَنْ *işden (1b-2)*

3.1.4.4.1.2. Kesreli Elif-Ye İle (اِيـ)

اِيشِي *işi (3a-10)*

3.1.4.4.1.3. Dikine Kesreli Elif-Ye İle (اِيـ)

اِيچِي *içi (1b-1)*

3.1.4.4.1.4. Elif-Ye İle (ايـ)

ايدرم *iderem (16a-14)*

ايشيده لي *işideli (14a-1)*

3.1.4.4.2. Ortada

3.1.4.4.2.1. İlk Hece ve Tabanlarda

3.1.4.4.2.1.1. Kesreli Ye İle (يـ)

كِيرْدِى *girdi (3b-7)*

بيلُورَمْ *bilürem (1b-11)*

3.1.4.4.2.1.2. Kesre İle (ـِ)

بلْدُرَمْ *bildürem (21b-5)*

دِدِى *didi (11a-2)*

3.1.4.4.2.1.3. Dikine Kesreli Ye İle (يـ)

قِيزَرْدُبَنْ *ḳızarduban (57a-12)*

كِيرْدِي *girdi (62b-12)*

3.1.4.4.2.1.4. Ye İle (يـ)

يير *yir (14a-13)* كيم *kim (14a-1)*

3.1.4.4.2.1.5. Harekesiz

دريسک *dir-iseñ (18a-2)* قله *ḳıla (13a-2)*

3.1.4.4.2.1.6. Kesreli Hemze ile (ئِ)

دَائِم *dā’im (2b-2)*

3.1.4.4.2.1.7. Kesreli Hemzeli Ye İle (ئ)

بئكْ *biñ (25b-11)*

3.1.4.4.3. Sonda

3.1.4.4.3.1. Kesreli Ye İle (ىِ)

دَلِي *deli (29a-10)* قانِي *ḳanı (32a-4)*

3.1.4.4.3.2. Kesre İle (ِ)

اَغْنَام *aġnāmı (3b-3)* كَلْدِ *geldi (27b-10)*

3.1.4.4.3.3. Dikine Kesreli Ye İle (ي)

يُولِي *yolı (3a-1)* قِزِے *ḳızı (11a-7)*

3.1.4.4.3.4. Ye İle (ى)

يوزى *yüzi (13a-1)* دخى *daḫı (13b-1)*

3.1.4.4.3.5. Harekesiz

دید *didi (13b-9)* اوپد *öpdi (14a-6)*

3.1.4.4.3.6. Kesreli ve Hemzeli He İle (ۀ)

آوَارَۀ *āvārayı (2a-3)* حُجْرَۀ *ḥöcreyi (7b-10)*

3.1.4.4.3.7. Kesreli He İle (ہِ)

چُونْکہِ *çūnki (53b-2)* خاکہِ اَقْدامَہ *ḫāk-i aḳdāma (70b-4)*

3.1.4.4.3.8. Dikine Kesre (ِ)

پَادِشاهِین *pādışāhını (22b-9)* اِیکی *iki (3a-4)*

3.1.4.4.3.9. He İle (ہ)

چونکہ *çūnki (13b-6)*

3.1.4.5. “ o, ö ” Ünlülerinin Yazımı

3.1.4.5.1. Başta

3.1.4.5.1.1. Ötreli Elif-Vav İle (اُو)

اُرْتَسِنْدَہ *ortasında (28b-4)* اُوزُمْ *özüm (1b-11)*

3.1.4.5.1.2. Ötreli Elif İle (اُ)

اُپْدِلَرْ *öpdiler (53b-2)*

3.1.4.5.1.3. Elif-Vav İle (او)

اول *ol (14a-14)*

3.1.4.5.2. Ortada

3.1.4.5.2.1. İlk Hece ve Tabanlarda

3.1.4.5.2.1.1. Ötreli Vav İle (وُ)

يُوقْلُغْدَنْ *yoḳluġuñdan (4b-14)* **شُولْ** *şol (4b-7)*

3.1.4.5.2.1.2. Ötre İle (ُ)

صُڭْرهَ *soñra (66b-14)* **قْيُونُڭْ** *ḳoynuñ (3b-2)*

3.1.4.5.2.1.3. Vav İle (و)

كورمكه *görmege (14a-3)*

3.1.4.5.2.1.4. Harekesiz

دوكلور *dökilür (12b-2)*

3.1.4.5.3. Sonda

Birden fazla heceli Türkçe kelimelerde *"o, ö"* ünlüleri bulunmaz. Metnimizde bu seslerle biten yabancı kökenli kelime de bulunmamaktadır.

3.1.4.6. " u, ü " Ünlülerinin Yazımı

3.1.4.6.1. Başta

3.1.4.6.1.1. Ötreli Elif-Vav İle (اُو)

أولٰلدِلرْ *ulaldılar (43b-1)*

أورْ *ur (54a-10)*

3.1.4.6.1.2. Elif-Vav ile (او)

اوستوکه *üstüñe (18a-2)*

3.1.4.6.2. Ortada

3.1.4.6.2.1. İlk Hece ve Tabanlarda

3.1.4.6.2.1.1. Ötreli Vav İle (وُ)

کُونْ *gün (3b-9)*

سُودُمُزْ *südümüz (11a-7)*

3.1.4.6.2.1.2. Ötre İle (ُ)

أُلورْ *olur (21b-3)*

بَصْدُكْ *başduñ (22b-15)*

3.1.4.6.2.1.3. Harekesiz

اکسک *eksük (16b-9)*

یاوز *yavuz (12b-5)*

3.1.4.6.2.1.4. Vav İle (و)

طوتدے *ṭutdı (13a-3)*

قولی *ḳulı (12b-1)*

3.1.4.6.3. Sonda

3.1.4.6.3.1. Ötreli Vav İle (وُ)

قارْشُو *ḳarşu (21b-1)*

یَازیلُو *yazılu (3a-4)*

3.1.4.6.3.2. Ötreli Vav-Elif İle (وا)

قمُوا *ḳamu (57b-15)* **ايچَرُوا** *içerü (4a-5)*

3.1.4.6.3.3. Ötreli Vav-He İle (وُه)

مَاهِروُه *māhirū (28b-3)*

3.1.4.6.3.4. Vav İle (و)

قمو *ḳamu (12a-3)* **بختلو** *baḫtulu (12b-13)*

3.1.5. ÜNSÜZLERİN YAZIMI

3.1.5.1. " ç " Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.1.1. Başta

3.1.5.1.1.1. Çim İle (چ)

چُوقْ *çoḳ (3a-7)* **چقرْ** *çıḳar (8a-1)*

3.1.5.1.1.2. Cim İle (ج)

جَوْكَانْ *çevgān (48a-12)* **جُكُوبْ** *çöküb (39a-3)*

3.1.5.1.2. İçte

3.1.5.1.2.1. Çim İle (چ)

كَرْچَكْ *gerçek (39b-8)* **قامْچِي** *ḳamçı (49a-3)*

3.1.5.1.2.2. Cim İle (ج)

اَجْدِي *açdı (7a-12)* كِجْدِ *giçdi (48b-1)*

3.1.5.1.3. Sonda

3.1.5.1.3.1. Çim İle (چ)

اُوچْ *üç (54b-2)* برْقاچْ *birḳaç (73b-11)*

3.1.5.1.3.2. Cim İle (ج)

برقج *birḳaç (14b-15)* اوُجْ *avuc (69a-7)*

3.1.5.2. “ g ” Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.2.1. Kef İle (ك)

3.1.5.2.1.1. Başta

گَلُرْ *gelür (54b-3)* كيَجَه *gėce (38b-15)*

3.1.5.2.1.2. İçte

ايركورم *irgürem (19b-14)* تَنكْرِي *tangrı (59b-4)*

3.1.5.2.1.3. Sonda

يَيك *yėg (39b-1)* سِكَكْ *siñeg (35a-4)*

3.1.5.2.2. Üç Noktalı Kef İle (ڭ)

3.1.5.2.2.1. Başta

گُوڭلِنْدَه *gönlinde (44a-4)* **گَلَه** *gele (73a-3)*

3.1.5.2.2.2. Ortada

يِيگِتْ *yigit (66b-7)* **كَلپْجُگَزْ** *kelpcügez (57a-3)*

3.1.5.2.2.3. Sonda

Metinde örneğine rastlanmadı.

3.1.5.2.3. Gef İle (گ)

3.1.5.2.3.1. Başta

گُورَه *göre (11a-13)*

3.1.5.2.3.2. Ortada

Metinde örneğine rastlanmadı

3.1.5.2.3.3. Sonda

Metinde örneğine rastlanmadı.

3.1.5.3. “ k ” Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.3.1. Başta

كَدِي *kedi (37a-13)* **كَسْدے** *kesdi (9a-11)*

3.1.5.3.2. İçte

بَكْلَمِشْدُرْ *beklemişdür (54b-2)* بَلِكْلَايِبْ *belikleyib (37a-14)*

3.1.5.3.3. Sonda

بَنْلِكْ *benlik (60a-12)* بَرْك *berk (44a-7)*

3.1.5.4. " ñ " Ünsüzünün Yazımı[18]

3.1.5.4.1. Kef İle (ك)

3.1.5.4.1.1. Kök ve Tabanlarda

صُكْرَه *soñra (4a-8)* اَكْسِزُينْ *añsuzın (10a-3)*

3.1.5.4.1.2. Sonda

خَالِقُكْ *ḫālıḳ'uñ (10a-2)* كَتوُرُكْ *getürüñ (27b-10)*

3.1.5.4.2. Üç Noktalı Kef İle (ڭ)

3.1.5.4.2.1. Kök ve Tabanlarda

اَڭلَايُوب *añlayub (4a-15)* گُوڭلِنْدَه *gönlinde (44a-4)*

---

[18] Metnimizde özellikle "Tanrı, tanrı" kelimesi için ikili bir yazım mevcuttur. Öteden beri Türkçede nazal *ñ* ile seslendirilen bu kelimenin metnimizde iki farklı yazımı sözkonusudur. Bu ses bazen "نـگ" bazen "ـگ, ڭ" ile yazılmıştır. Bunlardan ilk biçimi metin çevriyazısında da "*ñ*" olarak değil "*ng"* olarak kaydettik. Dolayısıyla bizim burada "*ñ*" olarak inceleyeceğimiz imlada ikinci yazım esas olacaktır.

3.1.5.4.2.2. Sonda

اَيْلَڭْ *eyleñ (76a-1)* حُكْمُڭْ *ḥökmüñüñ (59a-1)*

3.1.5.5. “ p ” Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.5.1. Başta

3.1.5.5.1.1. Pe İle (پ)

پَسْ *pes (5a-5)* پَكْ *pek (47a-9)*

3.1.5.5.1.2. Be İle (ب)

بِيشْرَوْ *bėşrev (58b-8)*

3.1.5.5.2. İçte

3.1.5.5.2.1. Pe İle (پ)

طاپَسِزْ *ṭāpasız (46a-5)* طُپْرَغا *ṭoprag̀a (50b-10)*

3.1.5.5.2.2. Be İle (ب)

قَبْلَدِے *ḳabladı(1b-3)* طُبْرَقْدَه *ṭobraḳda (9b-11)*

3.1.5.5.3. Sonda

3.1.5.5.3.1. Pe İle (پ)

كَلْپ *kelp (54a-13)* طوُپْ *ṭop (47b-15)*

3.1.5.5.3.2. Be İle (ب)

هَبْ *heb (7a-4)* كُوبْ *küb (70a-9)*

3.1.5.6. “ s ” Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.6.1. Başta

3.1.5.6.1.1. Sad İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ص)

صَانْدِيلَرْ *ṣāndılar (2a-12)* صِيُوبْ *ṣıyub (8b-1)*

3.1.5.6.1.2. Sin İle Kalın Sıradan Kelimelerde (س)

سَكَا **s**a*ña (8b-6)* سِمَارْلَدِي **s**ı*marladı (48a-15)*

3.1.5.6.1.3. Sin İle İnce Sıradan Kelimelerde (س)

سجدے *seçdi (19b-2)* سَكْسَانْ *seksen (25b-11)*

3.1.5.6.2. İçte

3.1.5.6.2.1. Sad İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ص)

اَصْلَانْ *aṣlān (54b-2)* اِيصُرْدِي *ışurdı (35a-8)*

3.1.5.6.2.2. Sin İle Kalın Sıradan Kelimelerde (س)

يُخْسُولِنِي *yoḫsulını (34a-1)* اِسْمَرْلامِشْ *ısmarlamış (73b-13)*

3.1.5.6.2.3. Sin İle İnce Sıradan Kelimelerde (س)

كوُسْتَرْ *göster (63b-7)* كَسْدِے *kesdi (9a-11)*

3.1.5.6.3. Sonda

3.1.5.6.3.1. Sin İle Kalın Sıradan Kelimelerde (س)

طاسْ *ṭās (26b-6)* قِيَاسْ *ḳıyās (27b-3)*

3.1.5.6.3.2. Sin İle İnce Sıradan Kelimelerde (س)

مَكَسْ *mekes (34b-4)* نَفْسْ *nefes (35b-6)*

3.1.5.7. " t " Ünsüzünün Yazımı

3.1.5.7.1. Başta

3.1.5.7.1.1. Tı İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ط)

طوُپْ *ṭop (47b-15)* طُنْلَرِي *ṭonları (49b-14)*

3.1.5.7.1.2. Te İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ت)

تَنْكْر *tangrı (43a-7)* تَاوُقْدَنْ *tavuḳdan*

3.1.5.7.1.3. Te İle İnce Sıradan Kelimelerde (ت)

تورُكُكْ *türküñ (10b-12)* تيَزْ *tėz (27b-10)*

3.1.5.7.2. İçte

3.1.5.7.2.1. Te İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ت)

اوتْلَمَاغَهْ *otlamaġa (10b-8)* اوتورِدِلَرْ *oturdılar (31a-2)*

3.1.5.7.2.2. Te İle İnce Sıradan Kelimelerde (ت)

اوتَيَمْ *üteyim (10b-11)* كوسْتَرْ *göster (63b-7)*

3.1.5.7.2.3. Tı İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ط)

اوطسنه *oṭasına (14b-13)* طبْطغِكوزَه *ṭabṭıġuñuza (54b-13)*

3.1.5.7.3. Sonda

3.1.5.7.3.1. Te İle Kalın Sıradan Kelimelerde (ت)

أوكاتْ *oñāt (71a-2)* أوتْ *ot (12a-14)*

3.1.5.7.3.2. Te İle İnce Sıradan Kelimelerde (ت)

يِيگِتْ *yigit (66b-7)* اِيشِتْ *işit (39b-3)*

3.1.6. İMLÂ DEĞİŞİKLİKLERİ

3.1.6.1. Kelimeye Hece İlave Etmek

ẖuruma (62b-2) < ẖurma

3.1.6.2. Söylendiği Gibi Yazılan Kelimeler

‘özrḫāhlıḳ[19] *(13b-2) < ‘özrḫavāhlıḳ ḫōca*[20] *(74b-9) < ḫovāce (75a-12)*

3.1.6.3. Yazım Yanlışı Olabilecekler

Bu hususta Metin Bölümü’nün sonnotları takip edilmelidir. Gerekli ve yeterli açıklamalar ilgili yerlerde zikredilmiştir.

3.1.6.4. Birden Fazla Yazım Biçimi Olan Kelimeler

Bu konunun “Türkçe asli uzun ünlüler” ve “i/e tercihi meselesi” ile birlikte değerlendirilmesi de gerekir kanaatindeyiz. Tabi ünsüzlerde görülen ses olaylarını da bu konuda dikkate almak durumundayız. Ancak yine de tüm ikili yazımları bu ses olaylarına bağlayamıyoruz. Yine bu konuda da dizin bölümünün dikkatle gözden geçirilmesi yeterlidir.

3.1.7. DİĞER İMLÂ ÖZELLİKLERİ

3.1.7.1. “ Bī” Edatının Yazımı

Bazen ayrı bazen de bitişik yazıldığı görülmüştür.

بيچارَه *bīçāre (51a-2)* **بي چارَ** *bīçāre (56a-6)*

3.1.7.2. “ Bilā” Edatının Yazımı

بلاشَكْ *bilāşekk*[21] *(42a-7)*

---

[19] Bu kelime Arapça *‘üzr* “özür” ve Farsça *-ḫ*^{w}*āh* “dileyen, isteyen” kelimelerinin birleşmesi ve Türkçe *-lıḳ* ekinin bu birleşik kelimeye gelmesiyle vücut bulmuştur. Aynı kelimenin Farsçada da yazılıp okunduğu *‘özrḫavālıḳ* şekliyle metnimizde bir yerde yazılıp harekelendirildiği görülmüştür

[20] Bkz. İnceleme, İmla, Dipnot: 19

3.1.7.3. “ Nā” Edatının Yazımı

نابَدِيد *nābedīd (6b-15)* نا‌سِزاَيَه *nā sizāya (23b-8)*

3.1.7.4. “ Lā” Edatının Yazımı

لايَزاَل *lāyezāl (72b-9)* لاوَزيرْ *lāvezīr (42a-7)*

3.1.7.5. Şeddenin İmlası

3.1.7.5.1. Arapça Asıllı Kelimelerde Şedde

نيّتني *niyyetini (20a-8)* قابِلِيّتْ *ḳābiliyyet (21b-3)*

3.1.7.5.2. Şeddesiz Arapça Asıllı Kelimeler

حَق *Ḥaḳ'ı (36a-11)* رَدْ *red (9b-9)*

3.1.7.5.3. Türkçe Kelime ve Eklerde Şedde

اِسّی *issi (10b-14)* اصّی *aṣṣı (19b-8)*

3.1.7.6. Sükun (Cezm) İmlası

Tüm kapalı hecelerin son ünsüzü (◌ْ) işaretiyle gösterilir. Kelime sonundaki çift ünsüzler de tek (◌ْ) işaretiyle gösterilir.

---

[21] Metinde sadece bir yerde geçmektedir.

3.2. SESBİLGİSİ

Bu bölümde metinde geçen kelimeler ses olayları açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirme, kıyaslama ölçütü olarak çoklukla Karahanlı Türkçesi, özellikle Divanü Lügat'it-Türk, esas alınmıştır. Bunun yanı sıra *Eski Türkçenin Grameri* ve *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*'ne de yer yer başvurulmuştur. Karşılaştırmaların bir kısmı ise metnin kendi içerisindeki kelimelerle yapılmıştır.

3.2.1. ÜNLÜLER

3.2.1.1. Türkçe Asli Uzun Ünlüler

Türkçe kelimelerde görülen asli uzunluklar tıpkı i/e meselesinde olduğu gibidir. Yani özellikle İslamlığın kabulünden sonra geçtiğimiz yazının imkanları ve Türkler tarafından bu yazının kullanılış kaideleri, yazıda İslami dönemin başından Latin ve Kiril harflerine geçişe kadarki tüm evre boyunca, Türkçeyi; dil tarihi, dilim gelişimi, yapı ve biçim bilgisi hususlarında araştırmacılar için çetrefilli hale getirmiştir. Arap alfabesinin okutucu harflerinin (hemze, elif, vav, ye ve he) Türkçe sesli harfleri göstermek için kullanılışındaki düzensizlik hangi kelimenin Türkçe asli uzun ünlüyü taşıyıp hangisinin taşımadığını anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu hususta Talat Tekin'in "Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler" çalışması ve Gürer Gülsevin'in "Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine" başlıklı makalesi okunmalıdır.

Biz bu çalışmada Türkçe kelimelerdeki uzun ünlüler meselesindeki tercihimizi ancak med, dikine üstün, dikine kesre işaretleri kullanılan Türkçe kelime köklerinde kullandık. Dikine üstün ve dikine esre işaretlerinin olması Türkçe kelimelerdeki a, e, ı ve i sesleri konusunda işimizi kolaylaştırıken o, ö, u ve ü sesleri için kullanılan ötre işaretinin başka bir biçimi kullanılmadığı için bu seslerin uzunluğu hususunda çevriyazımızda herhangi bir işaretleme yoluna gitmedik.

Bu konuyu Türkçe kelimelerin ikili kullanımları konusuyla beraber değerlendirmekte fayda olduğu kanaatindeyiz.

Bunun yanı sıra şunu da ifade etmek gerekir ki Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait yazmaların incelendiği yayınlara bakıldığında Talat Tekin'in Ana Türkçede uzun ünlülü olarak kaydettiği birçok kelimenin kısa ünlülü olarak çevriyazıya alındığını görmekteyiz. Yani örneğin bizim metnimizde geçen "*başladı*" kelimesi 4a-7'de **باشلدِی** biçiminde yazılmışken 67b-14'te **بَشْلدِی** şeklinde yazılmıştır. Şimdi bu durumda bazıları bu kelimeyi *bāşladı* şeklinde diğer bazıları ise *başladı* şeklinde okuyacaklardır. Doğrusu bu durum biraz karmaşık gibi durmaktadır.

Arap harfli Türk yazısında Arapça ve Farsça kökenli kelimelerdeki uzun ünlülerin -kök dildeki yazımına riayet edilerek- okutucu harflerle (ا, و, ی) yazıldığı, Türkçe kelimelerde ise genel bir eğilim olarak açık hecelerdeki ünlülerin bu yardımcı harflerle okutulduğu fakat kapalı hecelerdeki ünlülerin -genel bir eğilim olarak- yazılmadığı görülür. Ancak *baş* örneğinden devam edecek olursak bu kelimenin eksiz olarak "vücudun omuzdan üstte kalan kısmı" anlamında metnimizde yirmi dört kez geçtiği ve bunlardan yalnızca birinin **بَشْ** olarak yazıldığı diğerlerinin hepsinin **باشْ** olarak yazıldığı görülmüştür. Bir örnek daha verecek olursak metnimizde "kan, damarlarda dolaşan yaşam sıvısı" anlamındaki *ḳān*'ın, *ḳanlu* kelimesi haricinde daima **قان** biçiminde yazıldığı görülmüştür.

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Fakat Tekin'in kitabının sonunda listelediği Türkçe asli uzun ünlülü kelimeleri veya bunların Batı Türkçesinde görülen biçimlerinin hepsini bu çalışmada uzun ünlülü Türkçe kelime olarak alırsak bu kelimelerin Batı Türkçesinde ne zaman kısaldığı sorusu askıda kalacaktır. Bu yüzden asli olarak uzun ünlülü Türkçe bir kelime olduğu ileri sürülmüş olsa dahi araştırmacıların çoğunun çevriyazıda tuttuğu yolu devam ettirip biz de asli uzunluklu kelimeleri yukarıda da söyledğimiz gibi Arap harfli Türk yazısının uzunluk belirten imleçleriyle veya metinde çokça geçen ve gayet iyi bilinen "söylemek" anlamlı *eyt-*, *eyit- eyid, ayıd-* fiilinin **اِيتْ** "*īt-*" biçiminde yazımı gibi istisna durumlarla sınırlı tuttuk.

Metnimizde tespit ettiğimiz uzun ünlülü Türkçe kelimelerin bazıları aşağıdaki tabloya alınmıştır. Kalanları dizin bölümünden takip edilebilir.

Uzun Ünlülü Yazımı	**Kısa Ünlülü Yazımı**	**Anlamı**	**Uzun Ünlülü Yazımı**	**Kısa Ünlülü Yazımı**	**Anlamı**
āçuz	*acuz*	**aç**	*bāş*	*baş*	**baş**
āçdı	*açdı*	**aç-**	*ānıñ*	*anıñ*	**onun**
ād	*ad*	**ad, isim**	*āra yirde*	*ara yirde*	**arada**
āġācı	*aġac*	**ağaç**	*āradı*	*aradı*	**aradı**
aġlādılar	*aġlaşdılar*	**ağla-**	*arāyuban*	*ārayuban*	**arayarak**
āḳar	*aḳar*	**ak-**	*āṣılmış*	*aṣdurur*	**as-**
āldı	*aldı*	**aldı**	*aşāġa inmege*	*aşaġa iner*	**aşağı in-**
ātası	*atası*	**babası**	*āt*	*at*	**at**
āyaḳ	*ayaḳ*	**ayak**	*āyrılur*	*ayrıldı*	**ayrıl-**
āz	*az*	**az**	*bālıḳ*	*balıḳ*	**balık**

Tablo 1 Türkçe Asli Uzun Ünlülü Kelimeler

Bu konuda farklı müstensihlerin olduğu ve bir müstensihin bu kelimelerden biri için daima bir biçimi diğer bir müstensihin de aynı kelime için daima başka bir biçimi ve hatta başka bir müstensihin de karışık olarak bu yazım tercihlerini kullanabileceği hatırda tutulmalıdır. Aynı husus aşağıda ele alınmış olan "i/e tercihi" meselesinde de geçerlidir.

3.2.1.2. Ünlü Değişmeleri

3.2.1.2.1. Türkçe Kelimelerde Görülen Ünlü Değişimleri

3.2.1.2.1.1. " i > e" Değişimi

Eski Anadolu Türkçesi incelemelerinin hemen hepsinde zikredilen bir konudur. Hemen hepsinde de ikili kullanımlar olduğu vurgulanmış, Eski Anadolu Türkçesi metinleri bu konuda tutarlı bulunmamıştır. Öyle ki aynı müstensih aynı sayfada bile aynı kelimenin iki kullanımını da yazıya geçirmiştir. Yani anlaşılacağı üzere Eski Anadolu Türkçesinin kök ünlüsü olan e/i tercihi Asli Uzun Ünlü konusu gibi oldukça karmaşık görünmektedir.

ET'de "e" , EAT'de "e" olanlar

degül (26a-13) << tag ol

ET'de "e" , EAT'de "i" olanlar

vir- (2a-3) < ber-

iş (2a-7) < eş

bīz (15-a-6) < bez

di- (4a-5) < de-

dir- (49b-4) < der-

gice (3b-6) < gece

girü (33a-11) < gerü

ilçi (17b-10) < elçi

ET'de "i" , EAT'de "e" olanlar

gerü (31b-6) < kirü[22]

gerek (76a-9) < kirek

ET'de "i" , EAT'de "i" olanlar

dil (8b-13) < til

Bu çalışmanın konusu olan eser farklı kişiler tarafından ve muhtemelen de farklı tarihi ve coğrafi koşullarda yazıldığı için i/e tercihi yazıcıdan yazıcıya farklılık arz etmektedir. Metin içi farklı kullanımları içeren bir tabloyu aşağıya alıyoruz.

[22] Bu kelime metnimizde bir yer dışında daima *girü* olarak geçiyor.

Günümüz Türkiye Türkçesi	*“e”li biçimi* (◌́)	*“i”li biçimi* (◌̣)	*“ė”li biçimi* (◌̇+◌́), (*çift hareke)*	*“ī”li biçimi* (◌̇◌̣)
eyle-	*eyledi*	*iyleyib*	-	*īyledi*
ver-	*vere*	*virdi*	*vėrdi*	-
et-	*etdügin*	*itdiñüz*	*ėtdi*	-
ilet-	-	*iletdi*	*ėleteler*	*īletdi*
erdir-[23]	-	*irgüreler*	*ėrgüriñ*	*īrgüresin*
eriş-	-	*irişdiler*	*ėrişe*	*īrişdüre*
gece	-	*gice*	*gėce*	-
peşrev	-	-	*pėşrev*	-
sen	*sen*	-	*sėn*	-
tez	*tez*	*tiz*	*tėz*	*tīz*
yedi	*yedi*	*yidi*	*yėdi*	*yīdi*
yeğ	-	*yig*	*yėg*	*yīg*
ilim[24]	*‘elm-ile*	*‘ilminde*	*‘ėlminüñ*[25]	-
de-	*dedi*	*didi*	*dėyü*	-
elçi	-	-	*ėlçi*	*īlçi*
yet-	*yetdiler*	*yitdiler*	-	-
geç-	*geçdi*	*giçdi*	-	-
yel	-	*yiline*	-	*yīle*
öyle	*eyle*	-	-	*īle*
acele et-	*evüb*	*ivmezem*	-	*īve īve*
ez-	-	-	-	*īzemedi*
gerek-	*gerekmez*	*girekmez*	-	-
indir-	*endürdiler*	*indürdi*	-	-

Tablo 2 i/e Tercihi Tablosu

[23] ulaştırmak, iletmek

[24] Metinde Arapça ve Farşça kelimelerde de i/e tercihi gözlenebilmektedir.

[25] Bu kullanım çift harekelilikten ötürü bu şekilde transkribe edildi.

3.2.1.2.1.2. " u > o" ve "ü > ö" Değişimi

Arap harfli Türk yazısında o, ö, u ve ü sesleri aynı yazım işaretleriyle karşılandığı için tarihi ve günümüzde kullanımda olan Anadolu Türk ağızlarında hem o'lu hem u'lu, hem ö'lü ve hem de ü'lü biçimleri olan bazı kelimelerin o ile mi yoksa u ile mi veya ö ile mi yoksa ü ile mi transkribe edileceği konusunda Uygur devresinin yazım özelliklerine uyup o ve ö'lü biçimlerini tercih etmek daha isabetli olur görüşündeyiz. Daha önceki Eski Anadolu Türkçesi inceleme çalışmalarının pekçoğunda da bu yolun izlendiği gözlenmiştir ki biz de diğer araştırmacı ve Türk dilbilimcilerimizle aynı görüşü paylaşıyoruz.

oyan- < uyan- *oġra- < uġra-*

3.2.1.2.1.3. a > ı Değişimi

yarāġım > yırāġım "silahım" (26a-11)

3.2.1.2.1.4. e > a Değişimi

es- > aṣ- "esmek" (61a-6)

3.2.1.2.1.5. e > i Değişimi

ez- > īzemedi "ezmek" (36b-7) *yene (23b-8) > yine (31a-14)*

eşit-[26] *(28a-4) > işid- (52a-7), işit- (39b-3)*

3.2.1.2.1.6. e > ö Değişimi

[26] Bu biçimiyle metinde iki farklı müstensih tarafından kullanılmıştır. Sadece iki yerde geçmektedir. Aynı müstensihler *"işit-"* biçimini de kullanmışlardır.

bedü- > böyü- "büyümek" (65a-7)

3.2.1.2.1.7. i > ü Değişimi

kerpiç > kerpüc (28a-13)

3.2.1.2.1.8. o > ı Değişimi

ḳon- > ḳın- (44b-9)

3.2.1.2.1.9. ö > e Değişimi

çök- > çek- "çökmek" (39a-3) *çöz- > çez- "çözmek" (22a-3)*

3.2.1.2.1.10. ö > i Değişimi

öp- > ip-[27] *"öpmek" (26a-14)* *böz > bīz "bez,kumaş" (15a-6)*

3.2.1.2.1.11. ü > i Değişimi

bütün > bitin "bütün" (22a-12) *eyü (11a-13) > eyi "iyi" (66a-8)*

üstine > istine "üst" (61a-6) *çetük (41a-6) > çetik*[28] *"kedi"(41b-11)*

3.2.1.2.2. Arapça ve Farsça Kelimelerdeki Ünlü Değişmeleri

3.2.1.2.2.1. i > ü Değişimi

---

[27] Bkz. Metin, Sonnot: 91

[28] Bu biçim arkaiktir. *Kedi* olarak da metinde geçmektedir.

sernigūn > sernügūn "tersine dönmüş, talihsiz" (22b-5)

civān (40b-12) > cüvān (52a-12) *dilāver > dülāver (24a-5)*

3.2.1.2.2.2. 'i > 'e, 'ė

'ilm > 'elm "ilim, bilgi" (28b-14) *'ilim > 'ėlminüñ "ilim, bilgi"(27a-11)*

3.2.1.2.2.3. ü > e Değişimi

bīşümār > bīşemār "sayısız, çok" (28a-5)

3.2.1.2.2.4. ü > i Değişimi

bīşümār > bīşimār [29] *"sayısız, çok" (24a-2)*

3.2.1.2.2.5. e > ü Değişimi

zebān > zübān "dil, lisan" (54b-10)

3.2.1.2.2.6. e > i Değişimi

bezm > bizim "meclis" (23a-13)

3.2.1.2.2.7. a > u Değişimi

ẖargāh (19a-13) > ẖurgāh " büyük çadır, otağ" (58a-6)

---

[29] Metnimizde her iki biçimi de geçmektedir. Kelime Farsçada *şümār* "sayı, aded" olarak bulunmakta. Metnimizde ise 3. müstensih bu kelimeyi *şimār* ve *şemār* biçimleriyle kullanmıştır.

3.2.1.2.2.8. i > e Değişimi

kilīsā > kelīsā "kilise" (64a-5) *ma'den > ma'din (33b-3)*

3.2.1.2.2.9. i > ü Değişimi

billūr > büllūr (28a-13)

3.2.1.3. Ünlü Uyumu

3.2.1.3.1. Kalınlık-İncelik Bakımından Ünlü Uyumu

Kalınlık- İncelik uyumu Türkçenin her evresinde sağlamdır. Ancak Türkçenin çeşitli evrelerinde ve tarihi ve modern dönem çeşitli Türk lehçe ve ağızlarında bazı eklerin bu uyumdan kaçındığı görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesi incelemelerinin hemen hepsinde Eski Anadolu Türkçesinin bu kök/gövde – ek ünlü uyuşmazlığının dahi olmadığı bu uyumsuz eklerin (aitlik ki'si, -iken vb.) dahi bu dönem Türkçesinde uyum halinde olduğu tespit edilmiştir.[30]

andaġı (5b-11) *sulṭān-**iken** (24b-11)*

Yazıdaki bazı yazım tercihleri ise görmezden gelinerek metin transkribe edilirken ekler tamamen uyumlu olarak yazılmıştır.

اِسْتَامَكْدَه *istemekde (5a-14)* **اولارينه** *evlerine (13b-4)*

Bu uyum bazı Arapça, Farsça alıntı kelimelerde dahi görülebilmektedir.

dünye (44a-2) < dünyā (ar.) *Meḥemmed (75b-8) < Muḥammed (Ar.)*

---

[30] Ancak yine de istisna olarak da olsa bir iki kelimenin uyumsuzluk gösterdiği görülmüştür. Yine bu kelimelerin uyumlu biçimlerinin de bulunduğunu sadece bir kullanımda uyumsuz yazıldığını da ifade etmek gerekir. Metin bölümü sonnotlarından bu uyumsuzluklar takip edilebilir.

3.2.1.3.2. Düzlük- Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumu

Düzlük ve yuvarlaklık bakımından ünlülerin uyumunun Türkçenin takip edilebilen ilk evrelerinden beri çok da sağlam olmadığı bilinen bir gerçektir. Bu uyum özellikle Türkiye sahasında gelişmiş ve günümüzde Türkiye Türkçesinde neredeyse tamamlanmış gibi görünmektedir. Ancak incelememize esas olan eserin ait olduğu Eski Anadolu Türkçesi evresinde bu uyum ancak yer yer görülür. Burada yine özellikle zikredilmesi gereken bir şey daha var ki o da Uygur evresinde ve günümüzde de düz ünlülü olan bazı kelimelerin Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlaklaştığı ve bu durumun Eski Anadolu Türkçesi için belirgin bir fonetik özellik olduğu gerçeğidir. (TİMURTAŞ, 2005: 43)

3.2.1.3.2.1. Kelimelerde Yuvarlaklaşma

3.2.1.3.2.1.1. " - ġ" ve " -g" lerin Düşmesi Sebebiyle

Eski Türkçenin "-ġ" ve "-g" sesleriyle biten birden çok heceli kelimelerde bu sesin düştüğü dahası diğer çağdaş ve tarihi Türk lehçelerinde tonlulaşarak "-ķ" ve "-g" ye; Batı Türkçesinde ise *eriyerek* kendinden önceki ünlüyü de pek çok örnekte görüleceği üzere yuvarlaklaştırarak kaynaşıp kaybolma yoluna gittiği görülmektedir. Bu durum metnimizde de pek çok örnekte görülmektedir.

*ķap**u** (6b-14) < ķapıġ "kapı"* *yapu (73a-7) < yapıġ "yapı"*

Sondaki "-ġ" ve "-g" düştüğü halde ünlüsü yuvarlaklaşmayan sözcükler için bkz. 3.2.2.1.3

3.2.1.3.2.1.2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle

Dudak ünsüzleri olan *b, m, p* sesleri dolayısıyla da kelimelerde yuvarlaşlaşma görülebilmektedir. Metnimizde tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

demür (45a-1)

3.2.1.3.2.1.3. Yapım Eklerindeki Yuvarlaklık Sebebiyle

3.2.1.3.2.1.3.1. " -uḳ, -ük" Eki İle

*art**uḳ** (31b-15)* *aç**uḳ** (58a-12)*

*del**ük** (73a-8)* *eks**ük** (11a-1)*

3.2.1.3.2.1.3.2. " -ġaru, -gerü" Eki İle

içerü (4a-5) < içgerü *ilerü (7b-6) < ilgerü*

3.2.1.3.2.1.4. Bir Sebebe Bağlı Olmadan Yuvarlak Ünlü Taşıyanlar

altun (7b-14) *berü (2a-8)*

girü (33a-11) *ḳarşu (52b-5)*

kendü[31] *(58a-8)* *ṣayru (16a-13)*

3.2.1.3.2.2. Eklerde Yuvarlaklaşma

3.2.1.3.2.2.1. Ünlüsü Aslında Yuvarlak Olan Ekler

3.2.1.3.2.2.1.1. " -ub, -üb, -uban, -üben" Zarf-Fiil Eki

Bu ek Eski Türkçede ünlü ile biten tabanlara *–p* şeklinde, ünsüz ile biten fiillere ise genellikle *–ıp, -ip* şeklinde, son hecesi yuvarlak ünlülü olan tabanlara da *–up, -üp* olarak gelmektedir (Gabain, 2007: 84). Metnimizde ise daima "*-ub, -üb"* biçiminde geçmekteyken üçüncü ve dördüncü müstensihlerin yazdığı alanda "*-up, -üp"* ile beraber "*-ıp, -ip"* biçiminde de geçmektedir. Fakat Batı Türkçesinde bu ek kalıplaşmış olarak bazı yazım sapmaları dışında daima "*-ub, -üb"* biçiminde

[31] Bu kelime metnimizde *kendi* biçimiyle de geçmektedir.

yazılmıştır. Aynı durum bu ekin genişletilmiş bir biçimi olan "*-uban, -uben"* eki için de geçerlidir. Bizim metnimizde ise 3. müstensih *"-ub, -üb"* ekinde düzenli olarak bu ekin düz ünlülü biçimlerini tercih etmektedir.

*ol**ub** (2a-12)* *işid**üb** (2b-4)*

*şun**uban** (3a-9)* *dey**üben** (9a-7)*

*çez**ib** (22a-3)* *yaz**ıb** (25a-12)*

*ol**ıban** (77a-2)* *diy**iben** (22a-15)*

3.2.1.3.2.2.1.2. " -dur, -dür" Ettirgenlik Eki

Bu ekin vokali en eski yazılı Türkçe metinlerin yazımı tarihinden itibaren son yüzyıllara kadar daima yuvarlaktır. Son yüzyıllarda ünlü uyumlarına göre farklı şekiller de aldığı görülmektedir. (Gabain, 2007; Timurtaş, 2005) Metnimizde bu ekin *-dır, -dir* biçimlerinin olduğunu da söylemeliyiz. Metnimizdeki bazı örnekleri şöyledir:

*ṭāb**dur**ur (2a-13)* *it**dür**di (9b-7)*

*ek**dir**di (12b-10)* *ḳur**dır**dı (26a-8)*

3.2.1.3.2.2.1.3. " -ur, -ür" Ettirgenlik Eki

Eski dönemlerden beri bu ekin ünlüsü daima *u, ü*'dür, nadiren *a* ve *ı, i* olduğu görülür. Bu ekin ünlü uyumu çok sonraları kurallaşmıştır. Metnimizde de ek genellikle *-ur, -ür* biçimindedir. Ancak diğer eklerde olduğu gibi bu ek için de üçüncü ve dördüncü müstensihlerin hem yuvarlaklı hem düz ünlülü biçimleri kullandığını görmekteyiz. Metinde geçen örnekler şöyle:

*ārt**ur**ıvirgil (2a-1)* *bit**ür**e (20b-8)*

*yit**ür**ürler (33b-11)*

3.2.1.3.2.2.1.4. " -ġur, -gür" Ettirgenlik Eki

Eski Türkçeden beri kullanılan bu ek metnimizde az sayıdaki örneğiyle bulunur.

*ir**gür**esin (25a-7)* *tur**ġur**dılar (27b-8)*

3.2.1.3.2.2.1.5. " -sun, -sün, -sunlar, -sünler" Emir Eki

Eski Türkçe evresinden beri teklik üçüncü kişi emir eki *–sun'*un ünlüsü daima yuvarlaktır. Müstensihlerin hiçbirinde ünlü uyumuna uyarak bu ekin *–sın, -sin* biçiminde imla edildiği görülmüyor.

*ḳal**sun** (10b-10)* *uzama**sun** (76b-15)*

*bil**sün** (14a-2)* *di**sünler** (75a-2)*

3.2.1.3.2.2.1.6. " -dur, -dür" Bildirme Eki

ṭur- "durmak" fiilinden gelen bu ek teklik üçüncü kişinin bildirme eki olarak kullanılmış ve günümüzde de kullanımı devam etmektedir. Bu ekin *durur, dürür* şeklinin de Eski Anadolu Türkçesinde yaygın biçimde kullanıldığını görüyoruz. Günümüzde ise *durur, dürür* biçimi terk edilmiş ve ek ünlü uyumlarına göre yeniden biçimlenmiştir. Ekin ünlüsü metnimizde daima yuvarlaktır.

*yoḳ**dur** (1b-13)* *ḥaḳ**dur** (2b-2)*

*levḥ**dür** (3a-6)* *işi**dür** (13b-9)*

3.2.1.3.2.2.2. Ünlüsü Sonradan Yuvarlaklaşmış Ekler

Bu konuda tekrar uyarmakta fayda görüyorum ki; bizim üzerinde çalıştığımız

eser geçiş dönemi özelliği taşıdığından ve farklı yazıcıların elinden çıktığından burada ünlüsü sonradan yuvarlaklaşmış ekler olarak ele aldığımız ve örneklediğimiz bu eklerin Eski Türkçede olduğu gibi yine ünlü uyumlarından ötürü düzleşmiş biçimlerini de inceleme konusu eserde görebilmekteyiz. Fakat biz ünlüsünü sonradan yuvarlaklaşmış olarak gözlemlediğimiz ekleri buraya alıp "daima böyledir" ibaresini kullanmaksızın inceleme kapsamına alacağız.

3.2.1.3.2.2.2.1. Teklik ve Çokluk 1. ve 2. Kişilerin İyelik Ekleri

Bugünkü Türkiye Türkçesinde *-(I)m/-(U)m* olan teklik birinci kişi iyelik eki ve *-(I)ñ/-(U)ñ* olan teklik ikinci kişi iyelik eki Eski Türkçede de aynıdır. (Gabain, 2007: 70) Eski Anadolu Türkçesinde ise bu ekin ünlüsü daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklaşmaya *-m* sebep olmuştur(Timurtaş, 2005: 49).

*ṣuç**um** (18a-11)* *nefs**üm** (1b-5)*

*cānlar**umuz** (45b-8)* *süd**ümüz** (11a-7)*

*ḳapu**ñ** (1b-14)* *benlig**üñ** (5a-10)*

*ṣān**uñuz** (21b-5)* *el**üñüz**e (24a-7)*

3.2.1.3.2.2.2.2. Görülen Geçmiş Zaman Teklik ve Çokluk 1. Kişiler ve Teklik 2. Kişi ekleri

Görülen geçmiş zamanın eki Eski Türkçede *-t* olup bazen *-d*'dir kişi ekleri de iyelik ekleridir (Gabain, 2007: 80). Eski Anadolu Türkçesinde ise *-m*'nin etkisiyle yardımcı ünsüz daimi olarak yuvarlaklaşmıştır. Metnimizde de birkaç örneği dışında daima yuvarlak ünlülü olarak kullanışmıştır.

*ḳıl**dum** (1b-1)* *gel**düm** (25a-4)*

*oyı**duḳ** (70a-1)* *çek**dük** (71b-2)*

*ṣan**duñ** (5a-3)* *söyle**düñ** (39b-8)*

3.2.1.3.2.2.2.3. İlgi Durumu Eki

Genetif (İlgi) ekinin ünlüsü Eski Türkçede taban yuvarlak ünlülü ise yuvarlak ünlü olur aksi takdirde düz olur. Oysa Eski Anadolu Türkçesinde, metnimizde de aşağıdaki örneklerinden anlaşılacağı üzere, bu ekin düz tabanlı kelimelerde de yuvarlaklaştığı görülmektedir.

*benlig**üñ** bendinde (5a-10)* *nefs dīvi**nüñ** yiri-miş (7b-8)*

*altımuz daḫı biz**üm** (43a-5)*

3.2.1.3.2.2.2.4. Geniş Zaman Eki

Eski Türkçede geniş zaman eki genelde *-ur, -ür,* bazen *-ar, -er* ve çok nadir olarak da *-ır, -ir'*dir. (Gabain, 2007) Eski Anadolu Türkçesinde bu ek daima yuvarlak ünlülüdür. Metnimizde de birkaç örnek dışında aksine rastlanmamıştır.

*gör**ür**em (6a-7)* *ḳıl**ur**am (29b-7)*

*bul**ur**sın (12a-5)* *bil**ür**ler (31b-10)*

3.2.1.3.2.2.2.5. Çokluk 1. Kişi İstek Eki

İstek kipinin çokluk 1. kişi eki *biz* zamirinde gelmektedir. b>v değişimi olmuş dudak ünsüzü nedeniyle de ekin ünlüsü yuvarlaklaşmıştır(Timurtaş, 2005: 51).

*bul**avuz** (18b-15)* *bil**evüz** (38b-7)*

*söyle**yevüz** (42a-1)* *var**avuz** (48a-1)*

3.2.1.3.2.2.2.6. Çokluk 1. Kişi Şart Eki

Şart kipinin de çokluk 1. kişi eki zamir kökenli olup çokluk 1. kişi istek eki gibi ünlüsü yuvarlaklaşmıştır.

*bildür**sevüz** (52b-7)* *git**sevüz** (62a-6)*

3.2.1.3.2.2.2.7. Çokluk 1. Kişi Bildirme Eki

Bu ek de çokluk 1. kişi zamiri *biz* kökenlidir. b- > v- değişimi olmuş sonra ünlüyle kaynaşarak onu yuvarlaklaştırıp *v-*'si erimiştir. Bu ekin ünlü uyumuna girmesi ise sonraları olmuştur. (Timurtaş, 2005) Metnimizdeki örnekleri aşağıdaki gibidir.

*ṭoġrı**yuz** (46a-7)* *ḥasret**üz** (4a-1)*

3.2.1.3.2.2.2.8. " -u, -ü" Zarf Fiil Eki

Zarf Fiil eklerinin en işlek olanlarından biri bu ektir. Genellikle *-u, -ü* olarak kullanılmıştır. Çok nadir olarak *-ı, -i* biçimi kullanılmıştır. (Timurtaş, 2005)

*dey**ü** (5a-1)* *yöri**yü** (75b-4)*

*şaḳla**yu**ṭutdı (72a-2)* *var**ı**bildügümce (51b-10)*

3.2.1.3.2.2.2.9. " -lu, -lü, -suz, -süz" Sıfat Yapım Ekleri

Eski Türkçede günümüzdeki gibi bir kullanımı olduğunu gördüğümüz isimden sıfat yapma eki olan *-lu, -lü* ve bunun olumsuzu *-suz, -süz* eki Eski Anadolu Türkçesinde hep yuvarlak ünlülüdür. Metnimizde fazlaca örnek bulunmaktadır.

*yazı**lu** (3a-4)* *ṭaġ**lu** (4b-14)*

*örtü**lü** (5b-7)* *yürek**lü** (22b-2)*

*ṣu**suz** (55b-13)* *ḳorḳu**suz** (12b-12)*

*ḥad**süz** (13b-3)* *şübhe**süz** (43a-1)*

3.2.1.3.2.2.3. Düz Ünlü Taşıyan Ekler

3.2.1.3.2.2.3.1. Tek Ünlüden İbaret Olanlar

3.2.1.3.2.2.3.1.1. " -ı, -i" Yükleme Durumu Eki

Eski Türkçede isimlere gelen yükleme (bildirme) eki olan *-ġ, -g* yuvarlak ünlülü kelimelerle kullanıldığı zaman *-(u)ġ, -(ü)g* biçimindedir. Eski Anadolu Türkçesinde ise daima *-ı, -i* şeklindedir. Sonraki yüzyıllarda ünlü uyumlarına uymasına rağmen imlası son zamanlara kadar kalıplaşmış olarak *-ı, -i* şeklinde devam etmiştir. (Timurtaş, 2005)

*levḥ**i** (3a-3)* *aġnām**ı** (3b-3)*

3.2.1.3.2.2.3.1.2. " -ı, -i" İyelik Ekleri

Eski Türkçe evresinde de *-ı,-i* olan teklik 3. kişi iyelik eki Eski Anadolu Türkçesi döneminde de aynıdır.

*yoldaş**ı** (69a-9)* *yüz**i** (13a-1)*

3.2.1.3.2.2.3.2. Bir Ünsüz - Bir Ünlüden Meydana Gelenler

3.2.1.3.2.2.3.2.1. " -dı, -di" Görülen Geçmiş Zaman 3. Şahıs Eki

Bu ekin ünlüsü kalıplaşmış olarak daima düzdür. Bir iki istisna dışında metnimizde de daima düz ünlülü olup yazımda ünlü uyumuna tabi değildir.

eytdi (13a-6) *durdı (41b-13)*

3.2.1.3.2.2.3.3. " mı, mi" Soru Edatı

Eski Türkçede daima *"mu"* olan bu edat[32] bu dönemde kalıplaşmış olarak *"mı, mi"* biçimindedir.

Yoḫsa yüzümde nişān ***mı*** *gördiñiz (4a-15)Bilmedüñ* ***mi*** *saña ben 'arż eyledüm (8b-6)*

3.2.1.3.2.2.3.4. " -(n)ı, -(n)i" Bildirme ve Yükleme Durumu Eki

Teklik ve çokluk 3. şahısların iyelik eklerinden sonra gelen bu ekin ünlüsü de daima düzdür ((TİMURTAŞ, 2005).

*ādı**nı** (19b-9)* *aṣḥābı**nı** (60b-14)*

3.2.1.3.2.2.3.5. " -sı, -si" İyelik Eki

*akça**sı** (64a-8)* *anlaruñ ulu**sı** (59a-13)*

3.2.1.3.2.2.3.6. " -cı, -ci" İsimden İsim Yapım Eki

*etmek**ci**ye (64a-9)* *ėl**çi** (25a-15)*

3.2.1.3.2.2.3.7. Bir Ünlü - Bir Ünsüzden Meydana Gelenler

3.2.1.3.2.2.3.7.1. " -(I)n-" Dönüşlülük Eki

*ōd rengini ur**ın**dı (45a-1)* *mülk id**in**di (12b-10)*

3.2.1.3.2.2.3.7.2. " -(I)l-" Edilgenlik Eki

*şar**ıl**mış (69a-7)* *dök**il**di (22a-12)*

---

[32] (GABAİN, 2007)

3.2.1.3.2.2.3.8. Ünsüz – Ünlü – Ünsüzden Meydana Gelenler

3.2.1.3.2.2.3.8.1. " -ġıl, -gil" Teklik 2. Kişi Emir Eki

ḳılġıl (68a-11) *görgil (39b-3)*

3.2.1.3.2.2.3.8.2. " -lıḳ, -lik" İsimden İsim Yapma Eki[33]

ḫūblıḳda (11a-6) *nāzüklig*inden (56b-1)*

3.2.1.3.2.2.3.8.3. " -mIş" Duyulan Geçmiş Zaman Eki

dönmiş (63a-2) *ṭutmış (64a-4)*

3.2.1.3.2.2.3.8.4. " -sIn" Teklik 2. Kişi Fiil Çekim Eki

'ışyān idisersin (8b-7) *bulursın (12a-5)*

3.2.1.3.2.2.3.8.5. " -sIn" Teklik 2. Kişi Bildirme Eki

degülsin (63b-13) *mevcūdsın (45a-8)*

3.2.1.3.2.2.3.8.6. " -sIz" Çokluk 2. Kişi Fiil Çekim Eki

buyurursız (72a-5) *eydürsiz (54a-10)*

3.2.1.3.2.2.3.8.7. " -sIz" Çokluk 2. Kişi Bildirme Eki

---

[33] Bu ek metinde *çoḳluḳ ,ḳulluḳ, toḳluġına* ve *yoḳluġuñdan* örneklerinde olmak üzere dört yerde *"-luḳ"* olarak *günlüg* kelimesinde de *"-lük"* olarak kullanılmıştır.

*mīrzāde**siz** (52b-1)* *yirlü**siz** (62a-8)*

3.2.1.3.2.2.3.9. Ünlü – Ünsüz – Ünlüden Meydana Gelenler

3.2.1.3.2.2.3.9.1. " -ıcı, -ici" Fiilden İsim Yapım Eki[34]

yazıcıya (25a-2) *yoḳdan var idici (37a-3)*

3.2.1.3.2.2.3.10. İki Heceli Ekler

3.2.1.3.2.2.3.10.1. " -ıcaḳ, -icek" Zarf Fiil Eki

*ol**ıcaḳ** (57a-1)* *gör**icek** (32b-5)*

3.2.1.4. Ünlü Türemesi

3.2.1.4.1. Kelime Ortasında

*yīg**i**rek (7a-7) < yigrek* *gös**ü**terür (36a-2) < gösterür*

3.2.1.4.1.1. Kelime Kökünde

*nef**i**s (1b-7) < nefs (ar.)* *biz**i**mde (23a-13) < bezmde*

3.2.1.4.1.2. Arapça ve Farsça Birleşik Kelimeler Arasında

*ışḳ**ı**bāzlıḳ (51a-9) < ışḳbāzlıḳ*

---

[34] Bu ekin sadece *dökücidür* kelimesinde olmak üzere aykırı bir kullanımı da tespit edilmiştir.

3.2.1.5. Ünlü Düşmesi

3.2.1.5.1. Kelime Başında

Bū Bekr-i Taḳī < Ebū Bekr-i Taḳī (75a-8) Efsūs (28a-7) > Füsūs (63a-11)

3.2.1.5.2. Kelime Ortasında

aġzın (57b-1) < aġız+ı+n *ayruḳ (9a-6) < ayır- uḳ*

yazlu (63a-12) < yaz-ı+lu *eytdi (13a-6) < eyit- di*

vech-le (2b-13) < vech + ile *anuñ-çūn (6b-8) anuñ + ıçūn*

3.2.1.6. Birleşme

n'ol- (66a-4) < ne+ol- *kend'özi (49b-9) < kendi+ özi*

3.2.2. ÜNSÜZLER

3.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

3.2.2.1.1. " b > v" Değişmesi

3.2.2.1.1.1. Kelime Başında

vir- (2a-3) < ber- *var (57b-12) < bar*

3.2.2.1.1.2. Kelime Ortasında ve Hece Başında

ḳaravaş (19b-12) < ḳarabaş[35] *yavuz (47a-6) < yabız*

3.2.2.1.1.3. Kelime Sonunda

ev (67b-1) < eb

3.2.2.1.2. " c > ç "

***c**iger > **ç**iger (4b-14)*

3.2.2.1.3. " d > y" Değişmesi

*be**d**ü- > bö**y**i- "büyümek" (64b-5)*

3.2.2.1.4. " ġ" ve "g" Seslerinin Gelişmesi

3.2.2.1.4.1. Birden Fazla Heceli Kelimelerin Sonunda

Kök Türk ve Uygur evrelerinde birden çok heceli kelimelerin sonunda bulunan fiilden isim yapma eki "-ġ, -g" nin, Batı Türkçesine geçişte düştüğü ve yardımcı ünlüsünün kaldığı, bu yardımcı ünlünün de kök/gövdeye Eski Anadolu Türkçesi evresinde yuvarlaşlaşarak geldiği sonraki dönemlerde ünlü uyumlarından dolayı tekrar daraldığı görülmektedir. Günümüzde de bağımsız bir yapım eki olarak yeni kelimelerin yapımında kullanılmaktadır. *Sor-u, gez-i* gibi. Açıklama için bkz. 3.2.1.3.2.1.1

ḳapu (6b-14) < ḳapıġ "kapı" *yapu (73a-7) < yapıġ "yapı"*

çeri (27a-8) < çerig "asker" *ḳatı (31a-3) < ḳatıġ "katı"*[36]

---

[35] Bkz. (TİMURTAŞ, 2005).

3.2.2.1.4.2. Yapım Eklerinde ve Kelimenin Aslına Dâhil Hecelerin Başında

ṣataşdum (66a-3) < ṣatġaş- *belgür- > belür- (7a-1)*

3.2.2.1.4.3. Çekim Eklerinin Başında

-alı, -eli < - ġalı, -geli[37] *olalı (18b-9)* *işideli (14a-1)*

-ınca, -ince < -ġınca, -gince[38] *varınca (21a-6)* *gelince (49a-3)*

-an, -en < -ġan, -gen[39] *olan (26a-6)* *viren (11b-6)*

3.2.2.1.5. " ġ > v" Değişmesi

soġuḳ > sovuḳ (55b-5) *ḳoġla- > ḳovla- (40b-10)*

3.2.2.1.6. " ḳ > ḫ" Değişikliği

3.2.2.1.6.1. Hece Başında

sarḫıd- (29b-10) < sarḳıt- *oyḫu (57a-2) < oyḳu (61a-5)*

3.2.2.1.6.2. Hece Sonunda

---

[36] Gabain'de *ḳatġı* "sert" olarak geçen kelime daha Uygur ve Karahanlı evrelerinde *ḳatıġ* biçimini almıştır. Yani Batı Türkçesine geçerken sondaki *"-ġ"* düşmüştür.

[37] Bkz. (GABAİN, 2007)

[38] Bkz. (GABAİN, 2007)

[39] Bkz. (GABAİN, 2007)

*a**ḫ**şam (10b-5) < a**ḳ**şam* *yo**ḫ**sa (4a-15) < yo**ḳ**sa*

3.2.2.1.7. " k- > g-" Değişikliği

***g**işi*[40] *(77b-1) < **k**işi* *g**eç- (33a-1) < **k**eç-*

3.2.2.1.8. " m > b" Değişikliği

***b**irvaḥa*[41] *< **m**irvaḥa "yelpaze"(Ar.)* *min- veya mün- > bin- (48a-14)*

3.2.2.1.9. " r > l" Değişmesi

*me**l**hem (71a-10) < me**r**hem (Ar.)*

3.2.2.1.10. " t > d" Değişmesi

3.2.2.1.10.1. Kelime Başında

3.2.2.1.10.1.1. " d" Olanlar

***d**üketmeyem (8b-14)* *d**ökdi (9a-11)*

3.2.2.1.10.1.2. " ṭ" Olarak Kalanlar

ṭolū (1b-1) *ṭutmışam (1b-11)*

---

[40] Bu kelime hem *"kişi"* olarak hem de *"gişi"* olarak aynı Arabi harflerle yazılsa da müstensihlerin ağız özelliklerini ve Eski Anadolu Türkçesi Ağızları ile Günümüz Türkiye Türkçesi Ağızları arasındaki ilişkileri de dikkate alarak çevriyazıya daima *"gişi"* olarak kaydedildi.

[41] Metnimizde her iki biçimi de kullanılmıştır. *birvaḥa* biçimine 3. müstensihte rastlamaktayız. Ancak yine aynı müstensihin aynı sayfada kelimeyi *mirvaḥa* olarak kullandığı da görülüyor.

ṭaşum (1b-7) *ṭāğılmayam (2a-3)*

3.2.2.1.10.2. Kelime Sonunda

işit- (39b-3) > işid- (52a-7) *dört (26b-7) > dörd (29a-5)*

3.2.2.1.11. " y > g" Değişmesi

yene > gine (31a-3) *yönel- > gönel- (20a-9)*

3.2.2.2. Ünsüz Benzeşmesi

Bazı eklerin yazımının kalıplaşmış olması dolayısıyla bugün Türkiye Türkçesinde görülen ünsüz sertleşmesi olayı EAT'de görülmez. Bu durum bizim metnimiz için de geçerlidir. Yazımı kalıplaşmış ekler için dizin bölümü incelenebilir.

3.2.2.2.1. Kelime İçinde Tonlulaşma

3.2.2.2.1.1. Ünlülerin Etkisiyle Ünlülerle Ünsüzler Arasında Benzeşme

3.2.2.2.1.1.1. " -t- > -d-"

*ile**d**em (1b-12)* *i**d**er (2a-8)*

*işi**d**üb (2b-4)* *aḳı**d**ub (39a-4)*

3.2.2.2.1.1.2. " -k- > -g-"

*itdü**g**ini (2b-5)* *i**d**üben (13a-7)*

3.2.2.2.1.1.3. " -ḳ- > -ġ-"

*ḳaldı**ġ**ın (41a-6)* *ḳaçma**ġ**a (10a-3)*

3.2.2.2.1.1.4. “ -ç- > -c-”

*a**c**uz (62a-3)*

3.2.2.3. Göçüşme

*bi**g**i (22b-1) < gibi* *ḥöcer[42] (28b-1) < ḥöcre*

şiher (24a-8) > şehir

3.2.2.4. Ünsüz Türemesi

3.2.2.4.1. “ -y” Türemesi

*ḳo**y**dı (27a-7) < ḳodı (33a-3)*

3.2.2.4.2. “ v-” Türemesi

***v**uruban (37b-7) < uruban (48b-15)*

3.2.2.4.3. Yardımcı “ -y-” ve “ -n-”

*keştīsi**n**e (1b-1)* *neyle**y**em (1b-10)*

*virdigi**n**i (14a-15)* *ḳandı**n**ı (8a-12)*

3.2.2.4.4. “ s” İkizlenmesi

---

[42] *ḥücre* “hücre, bölme” kelimesi metinde çok kez geçmekte yalnız bir yerde *ḥücer* olarak karşımıza çıkmaktadır.

*ıs**s**ı (55b-5) < ısıġ* *aş**ş**ı (19b-8) < aşıġ*

3.2.2.4.5. “ -y-” Türemesi

giydeler (24a-15) < gideler (30b-5)

3.2.2.4.6. Arapça ve Farsça Kelimelerde Ünsüz Türemesi

*zā**y**ıl (63a-1)* *dā**y**ımā (37a-5)*

3.2.2.5. Ünsüz Düşmesi

3.2.2.5.1. “- l-” Düşmesi

keltür- > getür- (38a-9)

3.2.2.5.2. “ y-” Düşmesi

***y**ıraḳ > ıraḳ (72a-12)*

3.2.2.5.3. “ -ḳ-” Düşmesi

*ayacuġın (55b-1) < aya**ḳ**+cuḳ+ın* *ḳaldurur (27a-10) < ḳal**ḳ**-tur-ur*

3.2.2.6. Ses Yutumu

Ses yutumu veya hece düşmesi de diyebileceğimiz ses olayının metnimizdeki en belirgin örneği hiç şüphesiz koşaç (bildirme, predikat) olarak kullanılan ve “ṭur-” fiilinden gelen “ṭurur, durur, dürür” dür. Bu ekin bu şekilleri yanında ses yutumu veya hece düşmesi görülen “-dur, -dür” biçimleri de görülmektedir.

yoḳ durur (19b-13) > yoḳdur (27a-12) kim dürür (39a-10) > kimdür (39b-11)

ḳarındaş (39a-12) < ḳardaş (50a-3) *üzere (50a-11) > üzre (53a-14)*

3.2.2.7. Nöbetleşe Kullanma

Özellikle bazı Farsça kelimelerde görülmektedir. Bir *d* ve *ḏ* seslerinin birbirinin yerini alması olayıdır. Metnimizde bazı örnekleri tespit edilmiştir.

Ḫuḏā (31b-10) <> Ḫudā (53a-13) *bīḫōḏ (58a-15) <> bīḫōḏ (45b-11)*

3.3. ŞEKİLBİLGİSİ

3.3.1. İSİM

3.3.1.1. Çokluk

*ḥöcre**ler** (1b-2)* *şāh**lar** (2a-11)*

3.3.1.2. Sayı İsimleri

3.3.1.2.1. Asıl Sayı İsimleri

***bir** bilmişüz (45a-9)* ***iki** def'a (46a-4)*

***üç** ḳaġan aşlān (54b-2)* ***dörd yüz** ḥācibi (29a-5)*

*muṣṭalīḫā üçi **ṭördi** ezrinūş (33b-14)* *muṣṭalīḫā üçi **dördi** ezrinūş (59a-14)*

***beş** yoldaşı (69a-9)* ***altı** oġlan (33a-13)*

***yedi** yıllıḳ (23a-1)* ***yėdi yüz biñ** er (26a-4)*

***yidi** yıllıḳ (26b-1)* ***sekiz yüz elli üç** idi (77b-3)*

üç yüz ṭoḳuz *yıl (71b-7)*

yigirmi *ġulām (15b-8)*

ḳırḳ *yıldan bir gün öñine (29b-2)*

üç yüz altmış altı *ḳapusı (28b-7)*

seksen biñ *er (25b-11)*

on *küb altun (69a-5)*

otuz *yıldur (4b-11)*

elli altı *er (65a-2)*

yetmiş iki *vezīr (29a-4)*

yüz biñ on beş biñ *musallaḥ nāmıdār (19b-3)*

3.3.1.2.2. Yabancı Kökenli Sayı İsimleri

yek *pāre (73a-9)*

çahār*-yār (75b-6)*

heft *ḥöcrelerde (8a-3)*

ḥöcre-i ***ḫāmis*** *(7b-13)*

ḥöcre-i ***sābi‘****de (8a-2)*

ḥöcre-i ***s̲āli s̲****de (7b-12)*

ṣaġılanuñ ***rub‘ı*** *yoḳ (11a-3)*

dü*-cihānı (51a-10)*

şeş *perī (15a-5)*

heştād*sın (63b-14)*

ḥöcre-i ***rābi‘****de (7b-12)*

ḥöcre-i ***sādis*** *(7b-15)*

ḥöcre-i ***s̲ānī*** *(7b-11)*

nışfı *benümdür (65b-13)*

3.3.1.2.3. Sıra Sayı İsimleri

ol ***ikinci*** *pīr (69b-6)*

muṣṭalīḫā ***üçi dördi*** *ezrinūş (59a-14)*

dördünci *gökde (63b-8)*

üçünci *def‘a (15b-7)*

merzinūş ***beşinci altı*** *şādirnūş (59a-14)*

3.3.1.3. İyelik Ekleri

Teklik 1. Kişi (-ım, -üm, -um, -im, -m)

*ḫātırı**ım** (1b-1)* *nefs**üm** (1b-5)*

*ṭaş**um** (1b-7)* *tevḥīd**im**i (2a-1)*

*ata**m**a (68a-1)*

Teklik 2. Kişi (-ñ, -ıñ, -iñ, -uñ, -üñ)

*ḳapu**ñ** (1b-14)* *ḳātı**ñ**da (21b-11)*

*leşker**iñ** (23b-12)* *luṭf**uñ** (1b-15)*

*'acz**üñ** (39a-5)*

Teklik 3. Kişi (-ı, -i, -si, -sı)

*keştī**si**ne (1b-1)* *iç**i** (1b-1)*

*itdüg**i**ni (2b-5)* *ḳapu**sı**na (3b-13)*

*beş**i** ve on**ı** (10a-10)*

Çokluk 1. Kişi

*ḫāl**ımız** (42a-2)* *ḫāl**ımuz** (51b-12)*

*süd**ümüz** (11a-7)* *süd**imüz** (11b-15)*

Çokluk 2. Kişi

*ulu**ñuz** (32a-4)* *bir**iñüz** (40a-11)*

Çokluk 3. Kişi

*dil**leri** (42a-15)* *endām**ları** (50a-2)*

3.3.1.4. İsim Çekimi

3.3.1.4.1. İlgi Eki

*mebdeyi ḥaḳ olan**uñ** (2b-2)* *tangrı olan**ıñ** (41a-9)*

3.3.1.4.2. Yönelme Eki

*keştīsin**e** (1b-1)* *necāte (1b-4)*

3.3.1.4.3. Yön Eki

*iç**re** (73b-9)* *ṭaş**ra** (74a-9)*

*iç**erü** (4a-5)* *il**erü** (7b-6)*

3.3.1.4.4. Belirtme Eki (-ı, -i, -u, -n, -nı, -ni, -Ø)

*bun**ı** (1b-4)* *nicesi**n** (1b-6)*

*hevāsı**nı** (1b-5)* *yüzüm**ø** (1b-11)*

*ḳoyn**u** (53b-14)* *ḳātil**i** (6a-12)*

3.3.1.4.5. Bulunma Eki

*mektūb için**de** (25b-2)* *nüsḫa**da** (46b-2)*

3.3.1.4.6. Ayrılma Eki

*iş**den** (1b-2)* *belā**dan** (2a-11)*

3.3.1.4.7. Eşitlik Eki

*bilek**ce** (23a-5)* *bun**ca** (36b-2)*

3.3.1.4.8. Araç Eki

*‘izzet-**ile** iletdiler (14b-13)* *rūmī naḳş-**ıla** (28b-4)*

*aḳīḳ ve yeşim-**le** (28b-5)* *tangrılıḳ da‘vāsı-**la** (35b-3)*

*bu vaḳt**ın** (11a-2)* *ṣabāḥ**ın** (11b-1)*

*biz**cileyin** (77a-2)* *bun**cılayın** (64b-1)*

3.3.1.5. İsim Tamlaması

3.3.1.5.1. Belirtili İsim Tamlaması

*levḥ**üñ** żamīrin**ø** (4b-1)* *çeşme**nüñ** ṣu**yı** (55b-11)*

3.3.1.5.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

*ḥaḳ ṣırāṭ**ı**ndan (2b-2)*

3.3.1.5.3. Eksiz Belirtili İsim Tamlaması

*(benüm) āta**m** ad**ı** (69a-9)*

*(senüñ) birlig**üñ** ı̲sbāt**ı** (45a-14)*

*(anuñ) sarāy**ı** içine (34b-13)*

3.3.1.5.4. Arapça ve Farsça Tamlamalar

*terkīb-**i** cesed (1b-3)* *pādışāh-**ı** bīzevāl (1b-10)*

3.3.1.6. İsimden İsim Yapma Ekleri

3.3.1.6.1. " –k"

*eksü**k**lüyem (1b-8)*

3.3.1.6.2. " -ci, -çi"

*etmek**ci**ye (64a-9)* *el**çi** (25a-15)*

3.3.1.6.3. " –daş"

*ḳar**daş**larum (50a-3)* *yol**daş**lar (41a-2)*

3.3.1.6.4. " –lıḳ , -lik, -luḳ, -lük"

*ḫōdbīn**lik** (2a-9)* *şāh**lıḳ** (2a-9)*

*ben**lik** (2a-12)* *çoḳ**luḳ** (11b-7)*

3.3.1.6.5. " –lı, -li, -lu , -lü"

*eksük**lü**yem (1b-8)* *cān**lu** (31b-9)*

*dür**li** (5a-15)* *dür**lü** (40b-9)*

*ṭat**lı** söz**li** (17a-14)* *bağ**lu** (4b-14)*

3.3.1.6.6. “ –sız, -siz, -suz , -süz”

*ṣu**suz** (55b-13)*

*ānsı**z** (17b-2)*

*‘aded**siz** (23b-12)*

*‘aded**süz** (10b-6)*

3.3.1.6.7. “ –sı”

*ayruḳ**sı** (43a-7)*

3.3.1.6.8. “ -ek”

*bel**ek**ler (10a-9)*

3.3.1.6.9. “ -un”

*ōd**un** (44b-14)*

3.3.1.7. Fiilden İsim Yapma Ekleri

3.3.1.7.1. “ -ḳ, -k, -ıḳ, -ik, -uḳ, -ük”

*aç**uḳ** (57a-5)*

*artı**ḳ** (25b-7)*

*del**ük** (73a-8)*

*dile**k** (60a-4)*

3.3.1.7.2. “ -ak , -ek”

*yel**eg**ini (38a-11)*

*dir**ek** (68b-15)*

3.3.1.7.3. “ -ġun”

*yor**ġun** (10b-5)*

3.3.1.7.4. “ -n”

*ek**in** (12b-10)*

3.3.1.7.5. “ -u , -ü”

*ṭol**ū** (1b-1)*

*ḳorḫ**u** (32a-8)*

*dikil**ü** (7b-14)*

*ölç**ü**leri (10b-15)*

3.3.1.7.6. “ - ıcı , -ici, -üci”

*murādın vir**ici** (56a-11)*

*yarad**ıcı** (37a-3)*

*ḳān dök**üci**dür (21a-3)*

*yaz**ıcı**ya (25a-2)*

3.3.1.7.7. “ -ş”

*geli**ş**den (21a-12)*

3.3.1.7.8. “ -maḳ, -mek”

*eyle**mek** (2b-5)*

*var**maġ**a (3b-13)*

3.3.1.7.9. “ -ma, -me”

*ḳavur**ma** (10b-1)*

3.3.1.7.10. “ -e”

*çevr**e** (69a-1)*

3.3.1.7.11. “ -i”

*ölç**i**ler (10b-15)*

3.3.2. SIFAT

3.3.2.1. Niteleme Sıfatları

***āḳ** ‘alem (62b-14)*

***eyü** ad (21b-13)*

***yavuz** a‘māl (12b-5)*

***ḳurı** yir ḫalḳı (31b-12)*

3.3.2.2. Belirtme Sıfatları

3.3.2.2.1. İşaret Sıfatları

3.3.2.2.1.1. Ol

***ol** ma'nīden (1b-6)*

***ol** levḥi (3a-3)*

3.3.2.2.1.2. O

***o** nāzük tenleri (49b-14)*

***o** yerde (24a-4)*

3.3.2.2.1.3. Bu

***bu** ḫāl-ıla (1b-9)*

***bu** cihān (2a-6)*

3.3.2.2.1.4. Şu, Şol

şu *pārs şāhı (26a-15)* ***şol*** *gişi (27b-12)*

3.3.2.2.2. Belirsizlik Sıfatları

3.3.2.2.2.1. Her

her *günāh (2a-4)* ***her*** *gişi (77b-1)*

3.3.2.2.2.2. Nice, niçe

nice *şāhlar (2a-11)* ***niçe*** *ʻālim (3a-7)*

3.3.2.2.2.3. Bir

bir *āh eyledi (69b-3)* ***bir*** *iki menzil (25b-10)*

3.3.2.2.2.4. Ḳamu

ḳamu *ḫalḳ (1b-12)* ***ḳamu*** *ḳorḫudan (57a-7)*

3.3.2.2.2.5. Cümle

cümle *ḫalḳ (2a-7)* ***cümle*** *işini (3b-1)*

3.3.2.2.2.6. Birḳaç

birḳaç *akça (67a-5)* ***birḳaç*** *ḥācibin (67a-12)*

3.3.2.2.2.7. Heb, hep

hep *melāyik (50b-10)* ***heb*** *mercānlar (22a-12)*

3.3.2.2.2.8. Ba‘żı

ba‘żı *yirleri (61b-10)* ***ba‘żı*** *yiri (21a-9)*

3.3.2.2.3. Soru Sıfatları

didi şāh kim gösterüñ ***ne*** *gişidür (13b-9)*

3.3.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma, Berkitme Ve Küçültme

3.3.2.3.1. Karşılaştırma

cümle işden ***yīgirek*** *(7a-7)*

3.3.2.3.2. Berkitme

key *ḳatı acuz (62a-3)*

3.3.3. ZAMİR

3.3.3.1. Şahıs Zamirleri

Teklik 1. Kişi

ben *: ḳabladı ben ġāfili ḥırṣ u ḥased (1b-3) di ki ben daḫı bilem ma‘būdıñı (39a-11)*

Teklik 2. Kişi

sen*: sen ne ḳılsañ ben de ḳılayım (39b-11)sen ne kim dirsin biz ānı idelüm (47b-10)*

sėn*: yāḫud sevmezdiñ ola sėn bunları (23b-1)*

Teklik 3. Kişi

***ol**: ol ḫaṭā durur vire ḥaḳ'dan ḫaber (27b-6)*

Çokluk 1. Kişi

***biz:** biz bunıñ tangrılığın n'ideriz (37b-9)*

Çokluk 2. Kişi

***siz**: didi siz bilmez misiz bunuñ işin (38b-2)*

Çokluk 3. Kişi

***olar:** tā güneş ḥarrı olara irmeye (61a-7)*

***anlar:** līki kehf içinde anlar bīḫaber (70b-15)*

3.3.3.2. İşaret Zamirleri

3.3.3.2.1. Bu, bular, bunlar

*kibr ü kīn-ile ġażab āldı **bu**nı (1b-4) kendülere ḫalḳı **bunlar** ṭābdurur (2a-13)*

*her ne sırrı var **bular** bilmiş-idi (33b-6)*

3.3.3.2.2. Şu, Şunlar

***şunlar**ı kim bir mekes 'āciz ḳıla (35b-15)**şunlar**ıñ göñli gözi maḥcūb ola (36a-1)*

3.3.3.2.3. Ol

*bu durur **ol** kim ḥikāyet itmişem (2b-3)*

3.3.3.2.4. Şol

*nefis baña **şol** ḳadar ġālib durur (1b-7)*

3.3.3.2.5. Bol[43]

*Elleri-le gözlerini ovdı **bol** (63a-4)*

3.3.3.3. Belgisiz Zamirler

3.3.3.3.1. kim, kimi

***kim**e luṭf u **kim**e ḳahr ider naṣīb (2a-8) **kimi**ne ḥabbesüz şükür itdürür (2a-10)*

3.3.3.3.2. kimse

*aḳduġın **kimse** yaḳında görmemiş (55b-9)*

3.3.3.3.3. kimesne, kimsene

*yörüdügin **kimesne** görmez-idi (33a-6) şāhlarda **kimsene** görmiş degül (17a-8)*

3.3.3.3.4. her ki, her kim

*ḳalmaya bu ṣūrata **her ki** ola merd (7b-5) bil bu ef'āl **her kim**e olsa enīs (9b-8)*

3.3.3.3.5. her biri, her birisi, biri

*boş degil hergiz fesād işden **biri** (1b-2)*

***her biri** ḳapuña ḳılurlar niyāz (29b-15) seni bilürler Ḫuḏā **her birisi** (31b-10)*

---

[43] Bu kelimeyi zamir olarak ele almayı uygun bulduk ancak bu konuda Bkz. Metin, Sonnot: 170

her biri *yirlü yirine ṭāġılur (34a-8)*

3.3.3.3.6. birḳaç

şāh-ıla ***birḳaç*** *kehfe girdiler (73b-11)*

3.3.3.3.7. ne, ne kim, her ne

dir ***ne kim*** *var cānlu deryāda tamām (31b-9) sırr-ıla işler* ***ne kim*** *işler bular (40b-8)*

her ne*ye baḳsañ görinür ḥikmeti (74a-12)* ol bilür ***ne****dür bu eşkāl u ṣuver (3a-14)*

3.3.3.3.8. ḳamu, ḳamusı

gördi yemlīḫā ***ḳamu*** *dil uzdur (40b-14) ṣusuz āc* ***ḳamusı*** *öldi ṣandılar (59b-10)*

3.3.3.3.9. ayruḳ

aldı bir ***ayruġı****nı (34b-1)*

3.3.3.3.10. hiç aḥad

hīç aḥad *bize elem irgürmeye (43b-14)*

3.3.3.3.11. cümle, cümlesi

cümle*den olan murād ıẓhār-ı ḥaḳ (2b-1)* ***cümlesi*** *taḥt'e-s̲ s̲erāya dökilür (12b-2)*

3.3.3.3.12. heb, hep

heb *muṭī'uz (50b-8)* ***hep*** *ḥasūddur (43b-5)*

3.3.3.3.13. niçeler

niçeler *şāhlıḳda benlik buldılar (2a-12)*

3.3.3.3.14. özge

bundan ***özge*** *tañrılıḳ nice ola (30a-1)*

3.3.3.3.15. bāḳısı

bāḳısı *ḫādim bular maḫdūm (33a-14)*

3.3.3.3.16. ba‘żı, ba‘żısı

ba‘żı *eydürler (73a-10)* ***ba‘żısı*** *‘ibādet ider (16a-12)*

3.3.3.4. Dönüşlülük Zamirleri

3.3.3.4.1. Kendü

Teklik 1. Şahıs

zaḫmını ***kendüm****e ‘ādet eylerem (16a-14)*

Teklik 2. Şahıs

kendüñ*e la‘net neden ḳıldurasın (8b-1)*

Teklik 3. Şahıs

gördi ***kendü*** *gördügi gibi degül (50a-15)*

Çokluk 1. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 2. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Şahıs

*her birisi **kendüler**den vardılar (50a-14)*

3.3.3.4.2. Kendi

Teklik 1. Şahıs

***kendim**e ẕikrini 'ādet iderem (4b-11)*

Teklik 2. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Teklik 3. Şahıs

***kendi** ḳatline sebebler söyledür (5a-9)*

Çokluk 1. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 2. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Şahıs

***kendiler**üñ ṣāndılar (2a-12)*

3.3.3.4.3. Öz

Teklik 1. Kişi

bilürem 'isyāna ġarḳ oldı ***özüm*** *(1b-11)*

Teklik 2. Kişi

ṭarḥ ***özüñ****den eyleseñ kevnin sen (74b-7)*

Teklik 3. Kişi

ḫalḳı ḳul itmiş ***özi****ne ḫulḳ-ıla (20b-1)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Kişi

özleri*n ṭaḳyānūs'a ḳul itdiler (20b-5)*

3.3.3.4.4. Kend'öz

Teklik 1. Şahıs

kend'özim *tenhā tefekkür itmişem (40a-9)*

Teklik 2. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Teklik 3. Şahıs

kend'özi*n yire urdı aġladı (32a-10)*

Çokluk 1. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 2. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Şahıs

Metinde örneğine rastlanmadı.

3.3.3.5. Soru Zamirleri

3.3.3.5.1. Kim, ne

*bu **kim** ola (29b-11)* *__nedür__ āduñ diyü kelpe ṣordılar (55a-5)*

3.3.3.6. Bağlama Zamirleri

3.3.3.6.1. Ki, kim

*ol **ki** yemlīḫā'yı ṭutub geldi-di (65a-15) bunca ni'metler **kim** ider bu cüvān (16b-15)*

3.3.4. FİİL

3.3.4.1. Fiil Çekimi

3.3.4.1.1. Basit Çekimler

3.3.4.1.1.1. Bildirme Kipleri

3.3.4.1.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Teklik 1. Kişi (-dım, -dim, -dum, düm)

*ḳıl**dum** (1b-1)*

*ışid**düm** (72a-13)*

*ırma**dum** (47a-3)*

*işitme**düm** (64b-12)*

*dut**dım** (24a-13)*

*di**dim** (42a-5)*

*dime**dim** (40a-11)*

Teklik 2. Kişi (-duñ, -düñ, -diñ, -dıñ –diñiz,[44] -duñuz, -düñüz)

*ḳılma**duñ** (5a-2)*

*ma'lūm eyle**düñ** (6a-14)*

*söyle**diñ** (6a-14)*

*alma**dıñ** diller (23b-2)*

*gic gel**düñüz** (71a-15)*

*maḥzūn ḳıl**duñuz** (71a-15)*

*gör**diñiz** (4a-15)*

Teklik 3. Kişi (-dı, -di, -du, -dü)

*āl**dı** (1b-4)*

*eyit**di** (71b-6)*

*ol**du** kām (30 b-12)*

*it**dü** (25b-13)*

Çokluk 1. Kişi (-duḳ, -dük)

*ḳıl**duḳ** (21b-12)*

*giriftār eyle**dük** (42b-2)*

---

[44] Türkçede nezaket dili olarak teklik 2. kişi yerine çokluk 2. kişi kullanıldığı görülmektedir. Bu durum temadan ötürü Orhun Yazıtlarında görülmese de- ki bu durum alt statülü kişiler tarafından daha büyük konumda bulunanlara karşı kullanılmaktadır.- Uygur metinlerinden itibaren Türkçede bu olgu takip edilebilmektedir. (YAYLAGÜL, 2005) Bu durumun hala devam ettiği, sadece zamirlerde değil fiil çekimlerindeki kişi eklerinde de görüldüğü bilinmektedir.

Çokluk 2. Kişi (-diñüz, -dıñuz, -duñuz, -düñüz)

*rāst di**düñüz** (41b-13)* *ol**duñuz** yaḳın (53a-7)*

*gel**diñüz** (52a-13)* *ḳaç**dıñuz** (52b-2)*

Çokluk 3. Kişi (-dılar, -diler, -dular)

*şor**dılar** (53b-6)* *git**diler** (54a-4)*

3.3.4.1.1.1.2. Duyulan Geçmiş Zaman

3.3.4.1.1.1.2.1. " - mış , - miş"

Teklik 1. Kişi (-mışam, -mişem)

*düş**mişem** (1b-9)* *ṭut**mışam** (1b-11)*

Teklik 2. Kişi (-mişsin)

*ḳabż it**mişsin** (5b-10)*

Teklik 3. Kişi (-mış, -miş)

*urul**mış** (6b-15)* *āṣıl**mış** (7a-15)*

Çokluk 1. Kişi (-mışız, -mişiz, -mışuz, -mişüz)

*ītād ḳıl**mışuz** (45a-9)* *eyle**mişüz** iḫtiyār (50b-7)*

*ḳul ol**mışız** (21b-10)* *şeksiz bil**mişiz** (41b-15)*

Çokluk 2. Kişi (-mişsiz, -mışsız)

*siz di**mişsiz** (43a-5)* *oğra**mışsız** (52b-1)*

Çokluk 3. Kişi (-mışlar, -mişler)

*gel**mişler** (66b-14)* *ol**mışlar** zebūn (29b-5)*

3.3.4.1.1.1.2.2. “ - ub , - üb”

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Teklik 3. Kişi

*hevā āl**ub** (1b-7)* *dūn-himmet ol**ub**dur (11a-15)*

*bilin**üb**dür (50a-4)* *ḥavlıya gir**üb**dür (10b-8)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

3.3.4.1.1.1.3. Geniş Zaman

3.3.4.1.1.1.3.1. “ -r, - ar , - er, -ır, -ur, -ür ”

Teklik 1. Kişi (-ram, -rem, -aram, -erem, -uram, -ürem, -ürin)

*ṭañla**ram** (47a-4)* *söyle**rem** (48b-3)*

*ṭap**aram** (54b-13)* *gid**erem** (54b-14)*

*bul**uram** (67b-8)* *yig bil**ürem** (9a-4)*

*gör**ürin** (74a-14)*

Teklik 2. Kişi (-rsin, -ersin, -ursın)

*eyle**rsin** niyāz (39a-10)* *di**rsin** (9a-2)*

*id**ersin** ẕelīl (11b-8)* *ṣan**ursın** (74b-2)*

Teklik 3. Kişi (-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür)

*yöri**r** (64b-5)* *gör**er**[45] (46b-15)*

*nefsüm boz**ar** (1b-5)* *id**er** naṣīb (2a-8)*

*ma'lūl ol**ır** (21b-3)* *er öldir**ir** (26b-14)*

*yaḳıl**ur** (60a-7)* *getür**ür** (76a-6)*

Çokluk 1. Kişi (-ruz, -aruz, -erüz, -ıruz, -uruz, -ürüz)

*bağla**ruz** (49a-13)* *dile**rüz** (62a-7)*

*ḥabse ṣāl**aruz** (49a-13)* *muḥkem gid**erüz** (43b-13)*

*zevāde bul**ıruz** (52a-4)* *āl**uruz** (52a-4)*

Çokluk 2. Kişi (-rsız, -rsiz, -arsız, -ersiz)

*añla**rsız** (38b-3)* *dile**rsiz** (52a-14)*

---

[45] Düzlük-yuvarlaklık uyumuna genelde uyduğu görülen bu kip ekinin aykırı bir kullanımıdır. Benzer bir örneği *bularlar* biçimiyle 40b-7'de görülmektedir.

*ḳaç**arsız** (49a-6)* *gid**ersiz** (52a-15)*

Çokluk 3. Kişi (-rlar, -rler, -arlar, -erler, -urlar, -ürler)

*bāş ḳo**rlar** (33a-12)* *de**rler** (31b-3)*

*dut**arlar** (34a-6)* *gey**erler** (15b-10)*

*ōd ur**urlar** (44b-8)* *ōdun getür**ürler** (44b-8)*

3.3.4.1.1.1.3.2. " - maz , - mez"

Teklik 1. Kişi (-mazam, -mezem)

*ṭut**mazam** (9a-6)* *eyle**mezem** (4b-12)*

Teklik 2. Kişi (-mezsin)

*dürüst söz söyle**mezsin** (65b-11)*

Teklik 3. Kişi (-maz, -mez)

*ardına baḳ**maz** (22b-7)* *'aḳlı ir**mez** (51b-1)*

Çokluk 1. Kişi (-mazuz, -mezüz, -meziz)

*'āṣī ol**mazuz** (52b-14)* *bil**mezüz** (43a-7)*

*di**meziz** (33b-1)*

Çokluk 2. Kişi (-mazsız)

*ınan**mazsız** (67a-8)*

Çokluk 3. Kişi (-mazlar, -mezler)

*ayru ol**mazlar** (29a-14)* *iste**mezler** (43b-5)*

3.3.4.1.1.1.4. Gelecek Zaman

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Teklik 2. Kişi (-isersin)

*ʻışyān id**isersin** (8b-7)*

Teklik 3. Kişi (-ısar, -iser)

*ḳıyāmet ḳop**ısar** (61a-13)* *baḫt yüz döndür**iser** (22b-6)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Kişi (-ecekler)

*gelmey**ecekler**se īmāna (48a-9)*

3.3.4.1.1.1.5. Şimdiki Zaman

Bu kip için metnimizde özel bir ek bulunmamaktadır. Daha çok geniş zamanın eki ile ifade edilmektedir.

3.3.4.1.1.2. Dilek Kipleri

3.3.4.1.1.2.1. İstek Kipi

3.3.4.1.1.2.1.1. İsteğin İfade Ettiği Anlamlar

Eski Türkiye Türkçesinde ve bugün istek eki *-a, -e*'dir. Bu ek şeklen Eski Türkçedeki *-ġay, -gey* ve daha sonraki *-ġa, -ge* ekinden inkişaf etmekle beraber, mâna bakımından gelecek ve şimdiki zamanla alâkası yoktur, iltizamî mânası ifade etmektedir. Yalnız kullanış tarzına göre, bazen geniş zaman ve gelecek zaman mânası da taşıyabilmektedir (Timurtaş, 2005).

3.3.4.1.1.2.1.2. İsteğin Çekimi

Teklik 1. Kişi (-ayım, -am, -em)

*āç**am** (7a-1)* *ala getür**em** (6a-2)*

*ḳıl**ayım** (39b-11)* *öldür**eyim** (8a-6)*

Teklik 2. Kişi (-asın, -esin)

*bul**asın** (19a-3)* *dey**esin** (25a-9)*

Teklik 3. Kişi (-a, -e)

*yaray**a** (68a-7)* *'avn id**e** (77a-5)*

Çokluk 1. Kişi (-avuz, -evüz, -alım, -elim, -alum, -elüm)

*al**avuz** (48b-2)* *bahāna id**evüz** (47b-15)*

*yıḳ**alım** (7a-6)* *dey**elim** (38b-6)*

*dut**alum** (47b-5)* *irgür**elüm** (50b-13)*

Çokluk 2. Kişi (-asız, -esiz)

*hemrāh ol**asız** (51a-8)* *yolum ör**esiz** (55a-1)*

Çokluk 3. Kişi (-alar, -eler)

*ṣaḥ ḳıl**alar** (2b-6)*

*dirlik sür**eler** (76a-10)*

3.3.4.1.1.2.2. Emir Kipi

Teklik 1. Kişi (-ayın, -eyin)

*id**eyin** (2b-8)*

*ṭur**ayın** (39a-2)*

*añlad**ayın** (71a-11)*

*bildür**eyin** (71a-10)*

Teklik 2. Kişi (-gil, -ġıl, Ø, -ñ, -ñiz)

*arturıvir**gil** (2a-1)*

*olma**ġıl** (9b-3)*

*vir**ø** (2a-3)*

*eglem**eñ** (27b-10)*

*eyle**ñiz** (4b-1)*

Teklik 3. Kişi (-sun, -sün)

*ṭanıḳ ol**sun** (40a-14)*

*yitiş**sün** (19a-9)*

*söz uzama**sun** (76b-15)*

*itme**sün** (16a-1)*

Çokluk 1. Kişi (-alum, -elüm)

*dut**alum** (47b-5)*

*feryād id**elüm** (50b-13)*

Çokluk 2. Kişi (-üñ, -uñ, -uñuz, -üñüz)

*ḫıdmetüñüzde ol**uñuz** (43b-5)*

*öldir**iñ** (27b-11)*

*ḳayıd gör**üñ** (48a-13)*

*ṭā'at ḳıl**uñ** (42a-6)*

*ṭa'ām getür**üñüz** (62a-4)*

Çokluk 3. Kişi

*da‘vet it**sünler** (75a-3)*

3.3.4.1.1.2.3. Dilek-Şart Kipi

Teklik 1. Kişi (-sam, -sem)

*niyet eyle**sem** (1b-5)* *ḳıl**sam** (2a-4)*

Teklik 2. Kişi (-sañ, -señ)

*yol göster**señ** (58b-10)* *baḳ**sañ** (74a-12)*

Teklik 3. Kişi (-sa, -se)

*cigerleri teş**se** (51b-8)* *ḫōş dutıl**sa** (24a-15)*

*olma**sa** (20b-15)*

Çokluk 1. Kişi (-sevüz)

*bildür**sevüz** (52b-7)*

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

Çokluk 3. Kişi (-seler)

*di**seler** (9b-14)*

3.3.4.1.1.2.4. Gereklilik Kipi

Gereklilik kipi için metnimizde ayrı bir eke rastlanmadı. *-mek, maḳ* mastar eki almış fiillere gelen *gerek* kelimesiyle bu anlam karşılanmıştır.

*tenden cudā ḳıl**maḳ gerek** (23b-15)* *binā ḳıl**maḳ gerek** (73a-11)*

*şöyle eyle**mek gerek** (76a-9)* *gör**mek gerek**dür çāresin (7a-10)*

3.3.4.1.2. Birleşik Çekimler

3.3.4.1.2.1. Hikaye Tarzı

3.3.4.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Hikayesi

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*bul**dı idi** (6b-10)* *şayda çıḳ**dı-dı** (10a-2)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

*gör**düñüzdi** (71b-9)*

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

3.3.4.1.2.1.2. Duyulan Geçmiş Zaman Hikayesi

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*bul**mış-ıdı** (51b-4)* *bėşrev ol**mış-ıdı** (58b-8)*

*vir**miş-idi** bunı ḫaber (69a-14)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

*bul**mışlar-ıdı** (28b-14)*

3.3.4.1.2.1.3. Geniş Zaman Hikayesi

Teklik 1. Kişi

*boz**ardum** (7a-10)* *inerdüm (7b-7)*

Teklik 2. Kişi

*söyle**r-idiñ** (18b-2)* *sev**mezdiñ** (23b-1)*

Teklik 3. Kişi

*ārā**r ıdı** (3a-6)* *gel**ür idi** (31b-5)*

Çokluk 1. Kişi

*üşen**ürdik** (41b-14)*

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

*ḫālıḳ'a ṭap**arlar-ıdı** (66b-1)* *id**erler-idi** (29a-13)*

3.3.4.1.2.1.3.1. Geniş Zamanın Hikayesinin Olumsuzu

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*yire ḳo**maz-ıdı** ayaḳ (33b-8)* *baş**maz-ıdı** (33b-8)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

*ḳıl**mazlar-ıdı** (29a-14)* *ayru ol**mazlar idi** (29a-14)*

3.3.4.1.2.1.4. İstek Hikayesi

Teklik 1. Kişi

*gelme**yedüm** (5b-1)* *meşveret ḳılma**yadum** (17b-2)*

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*ḳılıc ur**a-yıdı** (23b-4)* *pīr ol**a-dı** (69b-14)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

3.3.4.1.2.1.5. Dilek - Şart Hikayesi

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*ol**sa-yıdı** (33a-3)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

3.3.4.1.2.2. Rivayet Tarzı

3.3.4.1.2.2.1. Geniş Zaman Rivayeti

Teklik 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Teklik 3. Kişi

*gel**ür-imiş** (20a-15)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

3.3.4.1.2.3. Şart Tarzı

3.3.4.1.2.3.1. Bilinen Geçmiş Zamanın Şartı

Teklik 1. Kişi

*her ne gör**dümse** (72a-14)*

Teklik 2. Kişi

*gence ṭūş ol**duñsa** (65a-5)*

Teklik 3. Kişi

*günāh ol**dıysa** (18a-10)*

Çokluk 1. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 2. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı

Çokluk 3. Kişi

*gör**dilerse** (10a-10)*

3.3.4.1.2.3.2. Geniş Zaman Şartı

Teklik 1. Kişi

*bil**ürsem** (18b-14)* *fikir id**ersem** (29b-7)*

Teklik 2. Kişi

*ınan**mazsañ** (31b-14)* *‘aṭā id**erseñ** (20b-10)*

*yoḳ di**r-iseñ** (18a-2)*

Teklik 3. Kişi

*cem‘ id**er-üse** (26a-5)* *ḳanda ol**ursa** (9a-15)*

Çokluk 1. Kişi

*di**rsevüz** (52b-7)*

Çokluk 2. Kişi

*emr id**erseñüz** (19a-10)* *di**r-iseñüz** (53b-12)*

Çokluk 3. Kişi

*ḳıl**urlarsa** (51a-15)*

3.3.4.2. Birleşik Fiiller

3.3.4.2.1. Tasarlama Fiilleri

3.3.4.2.1.1. Süreklilik Fiilleri

*ur**agör**di (34a-15)* *görin**ügel**mez (7a-9)*

3.3.4.2.1.2. Tezlik Fiilleri

*ārtur**ıvir**gil (2a-1)* *göster**ivir**gil (39b-12)*

*sevin**ever**evüz (29a-1)*

3.3.4.2.1.3. Yaklaşma Fiilleri

Metnimizde örneği bulunmamaktadır.

3.3.4.2.1.4. Yeterlilik Fiilleri

*gör**ebil**e (76b-2)* *sür**ümez** idi (36b-6)*

3.3.4.2.2. İsim ve Yardımcı Fiiller İle Kurulan Birleşik Fiiller

3.3.4.2.2.1. İyelik Ekli İsimlerle

‘ahdum ṣımayam (8b-11) *ādu**ñ** aña (4b-8)*

3.3.4.2.2.2. Yalın Durumda İsimlerle

niyet eylesem (1b-5) *‘aḳl virdi (53a-9)*

3.3.4.2.2.3. Belirtme Durumunda İsimlerle

*yol**ı** oġrar (3a-1)* *‘aḳl**ı** gide (39b-6)*

3.3.4.2.2.4. Yönelme Durumunda İsimlerle

*töhmet**e** oġramaya (37a-10)* *üstin**e** yöridi (8a-11)*

3.3.4.2.2.5. Bulunma Durumunda İsimlerle

*ḫıdmetin**de** ṭurmış (33b-6)* *seyrin**de** gösterür (74a-3)*

3.3.4.2.2.6. Ayrılma Durumunda İsimlerle

*benligin**den** giçmeyince (35b-13)* *el**den** gelse (52b-10)*

3.3.4.3. Bildirme ve “ i-” Fiili

3.3.4.3.1. Geniş Zaman

Teklik 1. Kişi

*dānāy**am** (51b-3)* *eksüklüy**em** (1b-8)*

*ben**im** (32a-4)*

Teklik 2. Kişi

*lemyezel**sin** (1b-10)* *cāna cān**sın** (71b-3)*

Teklik 3. Kişi

*tenhā **ṭurur** (39a-3)* *altında **ṭurur** (69a-5)*

*ġālib **durur** (1b-7)* *yoḳ**dur** (1b-13)*

*ġafletde **dürür** (2a-13)* *benligi**dür** (2a-14)*

Çokluk 1. Kişi

*ac**uz** (62a-3)* *ṣusuz**uz** (52a-7)*

Çokluk 2. Kişi

*ḳarındaş**sız** (22a-4)* *mīrzāde**siz** (52b-1)*

Çokluk 3. Kişi

Metinde örneğine rastlanmadı.

3.3.4.3.2. Görülen Geçmiş Zaman

*yemlīḫā **idi** (33b-13)* *çōbān-**ıdı** (2b-14)*

3.3.4.3.3. Duyulan Geçmiş Zaman

*yiri-**miş** (7b-8)* *gerçek**miş** (32a-14)*

3.3.4.3.4. Dilek - Şart

*ne**y-ise** (19b-12)* *var-**ısa** (23b-10)*

3.3.4.3.5. “ -dük” Partisibi

“ i-” fiilinin –*dük* partisipi, bir ek gibi sayılmış ve çok zaman kökün vokaline uyarak kalınlaşmıştır (Timurtaş, 2005: 130).

*ney**düg**ini (2b-6)* *aṣl-**ıdu**ġ**ın (33b-5)*

*kim-**idüg**in (64b-11)* *n**idüg**ini (65a-12)*

3.3.4.3.6. “ -iken” Gerundiumu

*furṣat elde-**yiken** (24a-14)* *çōbān-**iken** (24b-12)*

3.3.4.4. Fiilde Çatı

3.3.4.4.1. Ettirgenlik Fiileri

3.3.4.4.1.1. “ - ar, - er ”

*ḳop**ar**ur (75b-1)* *gid**er**di (2b-9)*

3.3.4.4.1.2. “ -er, - ur -, - ür - ”

*her eksügin bit**ür**e (20b-8)* *ḳaç**ur**mayuban (58a-4)*

*ḳova gid**er**e (35a-7)* *ṭoy**ır**mayam (24a-14)*

3.3.4.4.1.3. “ - gür -”

*ir**gür**di (7a-1)* *dir**gür**ür (53a-2)*

*ır**ġur**a (35a-7)* *ṭur**ġur**dı (37a-2)*

3.3.4.4.1.4. “ – (ı)t -”

*sarḫ**ıd**mış (29b-10)* *besle**t**mişem (58b-1)*

*aḳ**ıd**ub (39a-4)* *ṣaḳla**t**dı (10a-12)*

3.3.4.4.1.5. “ - dur - , - dür -”

*gül**dür**e (47b-2)* *ḳaz**dur**ur (59b-5)*

3.3.4.4.1.6. “ - der - ”

*dön**der**di (4a-11)*

3.3.4.4.2. Edilgenlik Ekleri

3.3.4.4.2.1. “ – (ı)l -”

*ayr**ıl**dı (54b-1)* *yire dök**il**miş (56b-7)*

3.3.4.4.2.2. “ – (ı)n -”

*bağla**n**mış (28b-5)* *çal**ın**ur (22a-2)*

3.3.4.4.2.3. “ - nıl -”

*di**nil**en (73b-7)* *ḫōn ḳo**nıl**dı (14b-4)*

3.3.4.4.3. Dönüşlülük Ekleri

3.3.4.4.3.1. “ – (I) l -”

*bük**il**üben (49b-13)* *yay**ıl**ur (70a-12)*

3.3.4.4.3.2. “ – (I) n -”

*ōd rengini ur**ın**dı (45a-1)* *depre**n**medi (54b-8)*

3.3.4.4.4. İşteşlik Ekleri

*ağla**ş**dılar (50a-11)* *birbiri-le ṣarma**ş**ub (68b-9)*

3.3.4.5. Olumsuzluk

Olumsuzluk anlamı fiil kök ve gövdelerine getirilen “ -ma, -me ” ekiyle yapılmıştır. Yalnız geniş zaman teklik 1. kişi çekiminde bu ek günümüzde de olduğu gibi “-maz, -mez” dir.

*ol**ma**dı (1b-6)* *vir**me** (2a-2)*

*eyle**mez**em (4b-12)* *üşen**me**di (3b-10)*

3.3.4.6. Fiillerde Soru Şekli

3.3.4.6.1. Görülen Geçmiş Zaman İle

*bilme**düñ mi** (8b-6)* *ḫāyın ol**duḳ mı** (46b-14)*

3.3.4.6.2. Geniş Zaman İle

*şifā bul**ur mı** (12a-14)* *ḳalur mıyuz (56a-2)*

3.3.4.6.3. İstek İle

*ḳażā men‘ ola **mı** (6b-4)* *saḳlaya **mı**sın (52b-7)*

3.3.4.6.4. Bildirme Ekleri İle

*var **mıdur** (17a-2)* *bu **mıdur** (65b-6)*

3.3.4.7. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

3.3.4.7.1. “ -der-”

*dön**der**di (4a-11)*

3.3.4.7.2. “ –dır-, -dir-, -dür-, -dur-”

*it**dür**ür (2a-10)* *ṭāb**dur**ur (2a-13)*

*ṭuy**dur**urlar (41a-2)* *ek**dir**di (12b-10)*

3.3.4.7.3. “ -et-”

*il**et**se (1b-12)*

3.3.4.7.4. “ -ıt-, -ıd-”

*aḳ**ıd**ub (39a-4)* *sarḫ**ıd**mış (29b-10)*

3.3.4.7.5. “ -ıl-”

*ṭāġ**ıl**mayam (2a-3)* *dir**il**se (35a-12)*

3.3.4.7.6. “ -ın-, -in-, -un-, -ün-”

*bil**in**e (2a-2)*

*gör**ün**se (74b-5)*

*bul**un**an (40b-11)*

3.3.4.7.7. “ -iş-”

*dür**iş**ür (36a-9)*

*ir**iş**mez (74b-14)*

3.3.4.7.8. “ -l-”

*ula**l**dılar (43b-1)*

3.3.4.7.9. “ -t-”

*segir**t**diler (49b-12)*

*ḳızar**d**uban (57a-10)*

3.3.4.7.10. “ –ur-, -ür-”

*art**ur**dum (40b-15)*

*yit**ür**diler (55b-4)*

3.3.4.7.11. “ -e-”

*ilt**e**meyevüz (49b-10)*

3.3.4.7.12. “ -ük-”

*del**ük** (73a-8)*

3.3.4.7.13. “ -re-”

*dep**re**nmedi (54b-8)*

3.3.4.8. İsimden Fiil Yapma Ekleri

3.3.4.8.1. “ - a - , - e -”

*oġr**a**r (3a-1)* *beñz**e**mez (17a-11)*

3.3.4.8.2. “ - ar - , - er -”

*ḳız**ar**duban (57a-10)*

3.3.4.8.3. “ -la- , -le-”

*ḳab**la**dı (1b-3)* *ʻizzet**le**di (20a-14)*

3.3.4.8.4. “ -et-”

*göz**et**diler (40b-10)*

3.3.4.8.5. “ -t-, -it-”

*arı**t**dı (37a-1)* *berk**id**ür (59b-6)*

3.3.4.8.6. “ -ele-”

*göz**ele** (40b-2)* *rūz u şeb göz**ele**r (40b-6)*

3.3.4.8.7. “ -l-”

*ṭoġru**l**dum (4b-13)*

3.3.4.8.8. “ -r-”

*ḳābar**r**ur (50a-10)*

3.3.4.8.9. “ -ür-”

*bel**ür**di (7a-1)* *gey**ür**di (20a-2)*

3.3.4.8.10. “ -in-”

*berk**in**üb (69a-13)*

3.3.4.8.11. “ -ul-”

*soġ**ul**mış (62b-2)*

3.3.4.9. İsimden Yardımcı Fiillerle Fiil Yapma

3.3.4.9.1. “ it-” İle Yapılanlar

*raḥmet **it** (1b-11)* *ḥikāyet **it**mişem (*

3.3.4.9.2. “ ol -” İle Yapılanlar

*ṭalġalar **ol**dı (32a-12)* *ṣādır **ol**sa (2a-4)*

3.3.4.9.3. “ eyle -” İle Yapılanlar

*ḥüküm **eyle**mediñ (5a-1)* *‘āleme çāv **eyle**di (20a-12)*

3.3.4.9.4. “ ḳıl -” İle Yapılanlar

*nedāmet **ḳıl**sam (2a-4)* *ṣaḥ **ḳıl**alar (2b-6)*

3.3.4.9.5. “ bul -” İle Yapılanlar

bul*dı tebeddül (2a-6)* *‘izzet **bul**mışız (21b-11)*

3.3.4.9.6. “ tut- (dut -) İle Yapılanlar

*ṭūfān **ṭut**dı (10a-3)* ***dut****dı ṭūfān (58a-5)*

3.3.4.9.7. “ ur -” İle Yapılanlar

*yire yüz **ur**dılar (71a-14)* *bunyād **ur**dı ‘āleme (27a-9)*

3.3.4.9.8. “ ḳal-” İle Yapılanlar

*‘āciz **ḳal**dığın (41a-6)* ***ḳal****dı ṭaña (14a15)*

3.3.4.9.9. “ vir-” İle Yapılanlar

*‘ivaż **vir**mek (15a-12)* *amān **vir**mediler (22b-11)*

3.3.4.9.10. “ gör-” İle Yapılanlar

*em **gör**di (26a-8)* *iş **gör**em (19b-14)*

3.3.4.9.11. “ sür-” İle Yapılanlar

*dirlik **süre**ler (76a-10)* *murād **süre** (10b-13)*

3.3.4.10.Sıfat Fiiler

3.3.4.10.1. Geçmiş Zaman Sıfat Fiilleri

3.3.4.10.1.1. " -dıḳ, -dik, -duḳ , -dük"

*it**düg**ini (2b-5)* *ḳaç**dug̈**umuzı (48a-5)*

*it**dig**in (41a-7)* *ol**dıg̈**ın (11a-1)*

3.3.4.10.1.2. " -mış , -miş"

*ḳuru**mış** aġac (56a-14)* *göz görme**miş** tertībler (13a-9)*

3.3.4.10.2. Gelecek Zaman Sıfat Fiileri

3.3.4.10.2.1. " -acak , -ecek"

*olmay**acaḳ** yirlere (12a-7)* *itmey**ecek**ler (9b-13)*

3.3.4.10.2.2. " -ası , -esi"

Metnimizde örneği bulunamamıştır.

3.3.4.10.3. Geniş Zaman Sıfat Fiilleri

3.3.4.10.3.1. " -an , -en"

*ol**an** (2a-2)* *gör**en**ler (32a-12)*

3.3.4.10.3.2. " -ar , -er"

*gül**er** yüzüñ (18b-1)* *beñze**r** olmışdur (38a-14)*

3.3.4.10.3.3. " - maz , - mez"

*yara**maz** olmaḳlıġa (42a-14)* *birbirine beñze**mez** tertīb (17a-11)*

3.3.4.11.Zarf Fiiller

3.3.4.11.1. Zaman Bildiren Zarf Fiiller

3.3.4.11.1.1. " -elden"

*id**elden** (2a-8)*

3.3.4.11.1.2. " -alı , -eli"

*şāh ol**alı** (18b-9)* *işid**eli** (14a-1)*

3.3.4.11.1.3. " -ıcak , -icek"

*gice ol**ıcaḳ** (57a-1)* *dönmey**icek** (55b-1)*

3.3.4.11.1.4. " -ınca , -ince, -unca"

*ṭurduġı**nca** (18b-11)* *pāk itmey**ince** (45b-3)*

*bul**unca** (53b-11)*

3.3.4.11.1.5. " -madın , -medin"

*eyle ol**madın** (72b-14)* *söylet**medin** ḳatl idevüz (48a-10)*

3.3.4.11.1.6. " -duġınca"

*'ömrüm ol**duġınca** (65a-13)* *ṭur**duġınca** (18b-11)*

3.3.4.11.1.7. “ -dükçe”

*el vir**dükce** (5a-1)* *ḳudreti yet**dükce** (35b-10)*

3.3.4.11.1.8. “ -duḳda”

*oyı**duḳda** (74a-3)*

3.3.4.11.2. Durum Bildiren Zarf Fiiler

3.3.4.11.2.1. “ - a , - e”

*yil**e** (50a-9)* *īv**e** īv**e** (68b-3)*

3.3.4.11.2.2. “ - ken, -iken”

*seyr ider**ken** (3a-1)* *ṭurur**ken** (29b-12)*

*görür-**iken** (52b-14)* *ḳaçar-iken (27b-8)*

3.3.4.11.2.3. “ -ı, -i, - u , - ü”

*yöriy**ü** (75b-4)* *dėy**ü** (25b-10)*

*diy**i** (62a-3)*

3.3.4.11.3. Bağ Kuran Zarf Fiiller

3.3.4.11.3.1. “ -iben, -uban , -üben”

*ḳaç**uban** (55b-14)* *ḳān dök**üben** (26b-14)*

*diy**iben** (39a-15)* *ḳucı**ban** (53b-2)*

3.3.4.11.3.2. " -ıb, -ib, -ub , -üb, -ıp, -ip, -up, -üp"[46]

*çağır**ıb** (22a-14)* *diy**ib** (32b-7)*

*ol**ub** (2a-12)* *işid**üb** (2b-4)*

*şoydur**up** (44a-10)* *söyleş**üp** (55a-10)*

3.3.5. ZARF

3.3.5.1. Suret Zarfları

Suret zarfları arz, hal, durum, sebep, netice, beraberlik, ayrılık, tekerrür tahdir vb. manalar ifade ederler (Timurtaş, 2005). Metnimizde bu zarflardan çok miktarda bulunmaktadır. Aşağıda bazıları örnek olarak dikkatinize sunulmuştur.

āc u ṣusuz: *dimeñüz kim āc u ṣusuz ölevüz (56a-10)*

āyet āyet: *āyet āyet itdi ḳur'ān'da beyān (57a-8)*

bir bir: *māmażā aḥvālı bir bir bildirür (52b-12)*

böyle: *böyle dir bunlara yemlīḫā varur (51b-14)*

bu deñlü: *çūn bu deñlü cenge āġāz idesin (23a-2)*

bu resme: *vaḥdetin bu resme taḳrīr eyledi (54b-11)*

---

[46] Aslında Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ve Klasik Osmanlıca devrine ait metinlerde yazımı kalıplaşmış olarak *"-ub, -üb"* olan bu ek ilgi çekici bir şekilde metnimizde hem dar ünlülü biçimleriyle hem de *"-p"* harfiyle yazılmış biçimleriyle karşımıza çıkmaktadır.

cān u dilden: *ben bunı kim cān u dilden isterem (17a-13)*

cavḳ cavḳ: *dirilürler eyü yatlu cavḳ cavḳ (11a-13)*

dimekle: *“ ol!” dimekle kāyınātı oldurur (63a-14)*

dürlü dürlü: *dürlü dürlü küfür söz söyleyeler (48a-9)*

eyle: *nüsḫasında daḫı heb eyle dimiş (28b-12)*

fevc fevc: *ṣaf ṣafa ḳarşu yöridi fevc fevc (22a-5)*

īle: *eyitdi ṭaḳyānūs’a ki yoḳ īle degil (23a-12)*

īve īve: *bir ṣaḥīfe çıḳarub īve īve (68b-3)*

ḳorḫa ḳorḫa: *ḳorḫa ḳorḫa vardı deryā yanına (32a-8)*

ḳorḳusuz: *ḳorḳusuz dünyāda ‘işret eylesün (12b-12)*

ne deñlü: *ṣoñra ṭaḳyānūs ne deñlü ‘ömr alur (60a-2)*

ne resme: *kendüye ḫādim ne resme söyledi (11a-8)*

nice: *ḫıdmetüñe nice ṭuram göresin (4a-4)*

ol resme: *ṭurmayub ol resme kim segirdevüz (48a-4)*

öyle: *öyle geçse gerü deryā ḳahrına (31b-6)*

pāre pāre: *pāre pāre rīze rīze ideler (45a-11)*

ṣaf ṣaf: *ṣaf ṣaf olup bu ḫalāyıḳ ṭurdılar (45a-3)*

şöyle kim: *şöyle kim genc oġlan anādan ṭoġar (69b-1)*

şöyle: *şöyle virdiler bize andan ḫaber (46b-5)*

tėz: *didi tėz getürüñ anı eglemeñ (27b-10)*

serpeser: *cevherī tāc urınurlar serpeser (33a-9)*

3.3.5.2. Zaman Zarfları

3.3.5.2.1. İsim ve Sıfatlardan

bir buçuḳ gün: *bir buçuḳ gün oyıduḳ deyü gümān (70a-1)*

bir gice bir gün: *bir gice bir gün tamām ceng olur (27a-5)*

bugün: *bugün ėrgüriñ anı yolda ḳomañ (27b-10)*

dā'im: *ḳul olanuñ işidür dā'im ḫaṭā (18a-14)*

dā'imā: *ḥırṣ ehli dā'imā bednām olur (9b-6)*

dün ü gün: *hem yidi gün dün ü gün ṣoḥbet olur (34a-7)*

dünegün: *bu şehirden ṭaşra vardum dünegün (65b-7)*

gice gündüz: *gice gündüz ḳorḫudan ḳurtulamazuz (41a-12)*

günden güne: *arta günden güne zevḳ u şādıñuz (21b-7)*

gündüzin: *gündüzin ṭaḳyānūs'a ḫıẕmet ḳılub (40b-1)*

ḫālā: *dil ḫalāṣ olmadı ḫālā ya'nīden (1b-6)*

ḫaylı dem: *ḫaylı dem yatdı ve medhūş oldı pīr (68b-5)*

hemān: *atdı bālıḳ kendiyi bir kez hemān (32a-13)*

hemīn: *oldı peydā taḫtıñ altında hemīn (31a-4)*

her dem: *ehl-i ḥāl her dem ānı seyrān ḳıla (2b-4)*

her gün: *her gün ol neḥr üstine gelür idi (31b-5)*

her ṣubḥ u şām: *irişe hümmetleri her ṣubḥ u şām (77a-2)*

müdām: *'ilm i ḥikmetdür müdām anuñ işi (3a-10)*

o dem: *olmış ol mevżı'* o dem cennet-ṣan'āt *(56b-8)*

o vaḳt: *evlenüb ṭururdı yemlīḫā o vaḳt (38b-13)*

ol dem: *baḳdı yemlīḫā'nıñ ol dem beñzine (38a-10)*

ol vaḳt: *leyki ol vaḳt key ḫarāb olmış-ıdı (28a-8)*

şol vaḳt: *oldı şol vaḳt kim oyudı ḫalḳ tamām (43b-8)*

3.3.5.2.2. İsme Son Çekim Edatları Getirilerek

-dan öñden: *'īsā vü yaḥyā'dan ol öñden idi (46b-3)*

-den berü*: devr idelden berü (2a-8)*

-den girü: *şimdiden didi girü kim ḳovulasa (47a-6)*

-e dek: *şimdiye dek ṣaġar-ıduḳ az u çoḳ (11a-3)*

içre: *cümle dem içre ḥaḳ'ı ḥāżır buldılar (45b-11)*

ṣoñra: *bir niçe gün ṣoñra yemlīḫā didi (47a-14)*

3.3.5.2.3. Doğrudan Doğruya Edat ve Zarf Olanlar

āḫır: *hīç bilmedi ki āḫır n'oldılar (69a-13)*

çū: *iki cānibden çū meydān ṭōldılar (22a-9)*

çūn: *Başdı Yemlīḫā ḳapuya çūn ḳadem (67b-12)*

gerü: *öyle geçse gerü deryā ḳahrına (31b-6)*

girü: *girü seccāde üzre dördi oturur (76a-6)*

hemīşe: *süd hemīşe ṣaġılanuñ rub'ı yoḳ (11a-3)*

henūz: *Ḫavf idüben daḫı Yemlīḫā henūz (66b-10)*

ḳaçan: *her ḳaçan bu kelp saña hemrāh ola (54a-13)*

şimdi: *size şimdi āşıkāre ḳıluram (53a-14)*

yaḳında: *aḳduġın kimse yaḳında görmemiş (55b-9)*

encamu: *encamu eflāk yüzin döndürür (60a-8)*

3.3.5.3. Yer Zarfları

berü: *gel berü ardumca kim ben buluram (67b-8)*

gerü: *öyle geçse gerü deryā ḳahrına (31b-6)*

girü: *ücrete baḳmadı tīz geldi girü (54a-3)*

içeri: *geldi ṭaḳyānūs'ı aldı içeri (4a-6)*

içerü: *gitdi ḫādim içerü bu ḳaldı (4a-5)*

ḳarışu: *taḫt-ı ṭaḳyānūs'a ḳarışu ṣāf urur (33a-10)*

ḳarşu: *yir öpüb ḳarşusına virdi ḳıyām (18a-6)*

3.3.5.4. Miktar Zarfları

3.3.5.4.1. Doğrudan Doğruya Zarf Olanlar

çoḳ: *tangrılıḳ da'vāsı çoḳ eyledi (63b-10)*

evvelden ziyād: *buldı ḥörmet bunlar evvelden ziyād (47a-9)*

ḫayli: *kim nedāmet bu işe ḫayl'itdi ol (46b-11)*

key: *beni da'vet ḳılurlarsa key bilüñ (51a-15)*

niçe kerre: *niçe kerre ben taṣavvur itmişem (40a-9)*

niçe kez*: niçe kez buldı tebeddül bu cihān (2a-6)*

niçe kez: *niçe kez buldı tebeddül bu cihān (2a-6)*

ol ḳadar: *ol ḳadar ḳātıñda 'izzet bulmışız (21b-11)*

ḫaylı: *ḳazmasında ḫaylı vardur zaḥmeti (5b-12)*

3.3.5.4.2. Sıfatlardan Yapılanlar

şol ḳadar: *nefis baña şol ḳadar ġālib durur (1b-7)*

bir avuc: *līki bir avuc süñük ḳalmış durur (69a-7)*

on ḳolac: *ḳazdı ol yiri aşaġa on ḳolac (6b-13)*

3.3.6. EDAT

3.3.6.1. Bağlama Edatları

3.3.6.1.1. Şart Bildirenler

3.3.6.1.1.1. Eger

*sen **eger** bir yirde bulduñ-ısa māl (65b-12)*

3.3.6.1.1.2. Egerçi

*iki şāh-ıdı **egerçi** kim ḥakem (65b-1)*

3.3.6.1.1.3. Ger

***ger** ḫaṭā vü sehv ola ṣaḥ ḳılalar (2b-6)*

3.3.6.1.1.4. Gerçi

***gerçi** ṣādır olsa (2a-4)*

3.3.6.1.1.5. V'eger

*ḫāṣ u **v'eger** ola 'avām ol serpeser (35b-10)*

3.3.6.1.2. Sınırlama Bildirenler

3.3.6.1.2.1. Leyki

Leyki bīvaḳt bilinen bīnef' olur (35b-12)

3.3.6.1.2.2. Līki

Līki söz söylemezsin sen dürüst (65b-11)

3.3.6.1.2.3. Līkin

Ḥācetüm līkin benüm de ol ki siz (53b-13)

3.3.6.1.2.4. Velī

Gerçi kim buldum velī almayadum (5a-13)

3.3.6.1.2.5. Velīkin

Gözleri āçuḳ velīkin oyımış (58a-12)

3.3.6.1.3. Sebep Bildirenler

3.3.6.1.3.1. Çūn

Çūn *ḥased şeyṭānuñ olmışdur hemīn (9b-4)*

3.3.6.1.3.2. Çūnki

Çūnki *Ṭaḳyānūs işitdi bu sözi (19a-7)*

3.3.6.1.3.3. Çūnkim

Rūm'a ***çūnkim*** *ola Ṭaḳyānūs yine şāh (24b-14)*

3.3.6.1.3.4. Zīra

Zīra *ḫabbāz ol zamānı añlamaz (64b-14)*

3.3.6.1.4. İstisna Bildirenler

3.3.6.1.4.1. Meger

Bir balıḳ olurdı o deryāda ***meger*** *(31b-1)*

3.3.6.1.4.2. İllā

Didi bunı bilmez ***illā*** *bir gişi (3a-10)*

3.3.6.1.5. Cümle Bağlayıcıları

3.3.6.1.5.1. Kim

Raḥmet it ***kim*** *saña ṭutmışam yüzüm (1b-11)*

3.3.6.1.5.2. Ki

Didi Ṭaḳyānūs ***ki*** *iy şeyḫ-i ʻazīz (4a-13)*

3.3.6.1.6. Atıf Edatları

3.3.6.1.6.1. İle, İlen

*Kibr ü kīn-***ile** *ġażab āldı bunı (1b-4)Ḫāyın olduḳ mı saña bir vech-***ilen** *(46b-14)*

3.3.6.1.6.2. Ya

*Şimdi dūn-himmet olubdur **ya** ḥasūd (11a-15)*

3.3.6.1.6.3. Yāḫud

***Yāḫud** bu gördüklerim düş m'ola (63a-3)*

3.3.6.1.7. Atıf Vavı

Farsça atıf vavı *ü, vü* çok geçiyor. Bu edat Türkçe kelimeler arasında da kullanılmaktadır. Bu edatın "*ı*" ve "*i*" olarak da kullanıldığı ve "**ي,ي**" biçiminde yazıldığı da görülmektedir.

*içüm **i** ṭaşum (1b-7)*

*kibr **ü** kīn-ile (1b-4)*

*zemīn **u** āsumān (2a-6)*

*ḥırṣ **u** ḥased (1b-3)*

*nām **ı** nişānı (24b-13)*

*bīnevā **vü** bīkes **ü** eksüklüyem (1b-8)*

3.3.6.1.8. Benzetme Edatları

3.3.6.1.8.1. Şöyle Kim

***Şöyle kim** genc oġlan anādan ṭoġar (69b-1)*

3.3.6.1.8.2. Nitekim

***Nitekim** Ḳur'ān'da Ḥaḳ ḳıldı beyān (42a-15)*

3.3.6.1.8.3. Şan

*Oyımışlar her biri **şan** oyanuḳ (58a-14)*

3.3.6.1.8.4. Şanki

Şanki *bunlar oyḫusından oyanur (61b-7)*

3.3.6.1.8.5. Şanasın

Şanasın *deryādur āḳar mevc mevc (22a-5)*

3.3.6.1.8.6. Beñzer

Bu ḥasūd işine ***beñzer*** *añlaram (47a-4)*

3.3.6.1.8.7. hem çünān

Hem çünān *yine cüvānında idi (69b-8)*

3.3.6.1.9. Olasılık Bildirenler

Belki *ḫavfum bu beni öldüresin (6a-8)*

3.3.6.2. Son Çekim Edatları

3.3.6.2.1. Yalınlık İsteyen Edatlar

3.3.6.2.1.1. Benzetme Bildirenler

3.3.6.2.1.1.1. Bigi

Niçe bunuñ ***bigi*** *māl ele gele (24b-4)*

3.3.6.2.1.1.2. Gibi

*Didügüm **gibi** baña söylediler (43b-4)*

3.3.6.2.1.2. Farsça Benzetme Edatları

3.3.6.2.1.2.1. Çū

*Ḥöcreler ṭōlū **çū** 'isyān defteri (1b-2)*

3.3.6.2.1.2.2. -vār

Cevherī tāc urınurlar şāhvār (15b-10)

3.3.6.2.1.2.3. Mānend

*Gördi Ṭaḳyānūs yüzin **mānend**-i zer (38a-7)*

3.3.6.2.1.2.4. -āne

*Resm-i şāh**āne** żıyāfet gösterür (13a-8)*

3.3.6.2.1.3. Sebep Bildirenler

3.3.6.2.1.3.1. İçūn

*Eyü ad **içūn** virürüz ānı biz (21b-13)*

3.3.6.2.1.4. Beraberlik Bildirenler

3.3.6.2.1.4.1. (y)IlA, Bile

*Kimiñ-**ile** söyleşir ol göreyin (39a-2)*

*İkisini **bile** gözele didiler (40b-5)*

3.3.6.2.1.5. Yer ve Tarz Bildirenler

3.3.6.2.1.5.1. İçre

*Tā ki meydān **içre** tob oynayavuz (47b-14)*

3.3.6.2.1.5.2. Üzre, Üzere

*Böyle deyü mermer **üzre** yazdurur (59b-5)*

*Ṭurmayub āyaḳ **üzere** düşdiler (50a-11)*

3.3.6.2.2. Yönelme İsteyen Edatlar

3.3.6.2.2.1. -a dek

*Tā ḳıyāmet günin**e deg** āñıla (58b-12)*

3.3.6.2.2.2. -a degin

*Tā şuñ**a degin** ki şirk itdügümüz (45b-5)*

3.3.6.2.3. Ayrılma İsteyen Edatlar

3.3.6.2.3.1. Zaman Bildirenler

3.3.6.2.3.1.1. –den berü

*Devr idel**den berü** bu çarḫ-ı ʻacīb (2a-8)*

3.3.6.2.3.1.2. –den girü

*Yedi ṣaf an**dan girü** ṭurur-ıdı (33a-11)*

3.3.6.2.3.1.3. andan ṣoñra

*Hergiz **andan ṣoñra** Ṭaḳyānūs müdām (37b-3)*

3.3.6.2.3.2. Sınırlama Bildirenler

3.3.6.2.3.2.1. –dan özge

*Bun**dan özge** tañrılıḳ nice ola (30a-1)*

3.3.6.2.3.3. Sebep Bildirenler

3.3.6.2.3.3.1. –dan ötrü, -dan ötüri

*An**dan ötrü** her ne var fermān olur (51a-11)Bir ḫaber**den ötüri** dilteng idi (18b-5)*

3.3.6.2.3.4. İsme Bağlı Olanlar

3.3.6.2.3.4.1. Üstine

Her gün ol neḥr üstine gelür idi (31b-5)

3.3.6.2.3.4.2. İçine

Girdi Ṭaḳyānūs sarāyı içine (34b-13)

3.3.6.2.3.4.3. İçinde

Ḳalbi içinde didi Yemlīḫā n'ola (52b-3)

3.3.6.3. Soru Edatları

3.3.6.3.1. ḳanı

*Nereden bulam necāte yol **ḳanı** (1b-4)*

3.3.6.3.2. ne

*Bunca çoḳluḳ-la **ne**dür bu ḥırṣ u āz (11b-7)*

3.3.6.3.3. nice

***Nice** idem deyü taṣavvurda idi (18a-4)*

3.3.6.3.4. niçe

***Niçe** gelmişdür ḳapuma bildirüñ (26a-9)*

3.3.6.3.5. neden

*Bunca noḳṣān ya **neden** ṣādır ola (42b-5)*

3.3.6.3.6. nite

***Nite** vireler ṣıfātından ḫaber (30a-9)*

3.3.6.3.7. ne-yiçūn, niçūn, neçūn

*Ḥökmiñ vi lāfıñ **ne-yiçūn** çoġ-ıdı (23a-6) Anlıġ u benlik **neçūn** ola bu māl (8a-7)*

***Niçūn** elden çıḳa olub āşıkār (8a-10)*

3.3.6.3.8. ḳanda

***Ḳanda** bir köy gördilerse üşdiler (10a-10)*

3.3.6.3.9. ḳandan

Kim ḳażıyye n'oldı ***ḳandan****dur ḫaber (18b-14)*

3.3.6.4. İşaret Edatları

3.3.6.4.1. Uş

Uş *irişdi Pārs şāhı bi'ẕ-ẕafer (21a-8)*

3.3.6.4.2. İşde

Didi kim ***işde*** *belürdi bir eşer (7a-1)*

3.3.6.4.3. İşbu

İşidildi dört yaña ***işbu*** *ḫaber (20a-15)*

3.3.6.5. Berkitme Edatları

3.3.6.5.1. Da, de

K'āndaġı yāranları ***da*** *görevüz (70b-4) Anları görmege* ***de*** *sen ol sebeb (70b-6)*

3.3.6.5.2. Daḫı

Dördi ***daḫı*** *çünki kehfe girdiler (75b-14)*

3.3.6.5.3. Hele

'Ömrüm olduġınca görmedüm ***hele*** *(64b-8)*

3.3.6.6. Çağırma Edatları

3.3.6.6.1. iy

İy *pādışāh-i bīzevāl (1b-10)*

3.3.6.6.2. ī

Baña luṭfuñ mürşid it **ī** *bīniyāz*

3.3.6.6.3. yā

Yā *ʿafuvv'e-l ʿafuv (2a-5)*

3.3.6.6.4. -ā

Hem evüm şehr içredür şāhā ınan (66a-2)

3.3.6.7. Sitem ve Pişmanlık Bildiren Ünleme Edatları

3.3.6.7.1. dirīġā

Ī ***dirīġā*** *ki senüñ gibi cüvān (4b-5)*

3.3.6.7.2. kāşke

Didi kāşke levḥi ben bulmayadum (5a-13)

4. SONUÇ

Kâtib Kemâl'e ait Kıssa-i Ashâb-ı Kehf adlı bu eserin incelemesiyle birlikte kaderi raflara terk edilmiş bir kültür hazinesi daha gün yüzüne çıkarılmış bulunuyor. İmla, sesbilgisi ve şekilbilgisi bakımlarından incelediğimiz bu eser ile görüldü ki Türklerin Anadolu'ya gelişiyle beraber yazı ve yazın hayatı resmen başlayan Oğuz lehçesi, incelememize esas metinden de anlaşılacağı üzere, Anadolu'ya gelişten 350 yıl sonra bile hala imla açısından birkaç ağzın etkisindedir.

İstinsah hataları ve aruz dolayısıyla uzatılan veya kısaltılan kelimeler dışında yazım farklılıklarının temel nedeni Türkçenin i/e tercihi, Türkçenin asli uzun ünlüleri ve en ilginç biçimiyle karşımıza çıkan "*tañrı, tangrı*" kelimesinin yazımında da görülen nazal *ñ* sesinin yazımıdır.

Farklı yazı karakterleriyle yazılmış bu eserin neden bu kadar yazıcının elinden çıktığıyla ilgili pekçok spekülatif fikir öne sürülebilir tabi. Eserin münacat bölümündeki eksik kısım da başka bir müstensih tarafından mı kaleme alınmıştır? Eserin müellifi aynı zamanda müstensihlerinden biri midir yoksa bu eserin başka bir nüshasından mı kopya edilmiştir? Acaba farklı müstensihlerin olma sebebi her bir müstensihin kopmuş veya yıpranmış kısımları yeniden kaleme alması olabilir mi? Müstensihler metnin orijinaline sadık kalarak mı metni yeniden yazmışlardır? Yoksa eser elden ele ilden ile gezdirilmiş olabilir mi? Bunun benzeri pekçok soru sorulabilir. Fakat cevap bulunsa da elimizde somut bir delil olarak duran bu metnin incelemesinde ortaya koyduklarımızı değiştirmeyecektir. Bu yüzden bu "çok yazıcılılığı" ilginç bir ayrıntı olarak kaydetmeli ve üzerinde fazlaca da durmaya gerek görülmemelidir.

Farklı kişilerce ve muhtemelen farklı yer ve zamanlarda kaleme alınarak vücuda getirilmiş bu eserden de anladığımız kadarıyla bu eserin gerek telifi gerek istinsahı döneminde Batı Türkçesi yazımı hala kuruluş aşamasındadır. Zira İstanbul'un fethiyle başlayan imparatorluk süreci, dilin de kemalini sağlamıştır denebilir. Bu durumda bile, bilinenleri gözden geçirdiğimizde, düzlük-yuvarlaklık uyumuna bakarsak, Batı Türkçesi XVII. yüzyıla doğru ancak ses uyumu sorunlarını önemli ölçüde aşmaya başlamıştır.

Eserimizde hem kök ve gövdelerin hem de eklerin ikili biçimlerine çokça rastlamaktayız. İşte bu durum tam da yukarıda belirttiğimiz durumun ispatı olarak çıkıyor karşımıza.

Metinde Arapça ve Farsça kelimelerin çokça kullanıldığı görülmüştür. Ancak yine de dönemin diğer eserleri dikkate alındığında bunun makul bir ölçüde olduğu söylenebilir. Zira metinde hala arkaik sayılacak pek çok Türkçe öge bulunmaktadır. Eski Türkçeden, Orta Asya mirası olarak Anadolu'ya getirilen yüzlerce isim, fiil ve edat takımından kelime vardır. Gayetlice işlenmiş, canlı bir Türkçe dil ve anlatımı göze çarpmaktadır. Metinde Türkçe kelimelerle eş anlamlı olan Arapça ve Farsça kelimeler de kullanılmıştır. Metinden çıkardığımız kadarıyla bu eser Farsça bir mesnevinin çevirisidir. Yazılış amacını ise şairi Türklerin de bu eserden istifade edebilmeleri olarak açıklamıştır. Şairinin eserini halkın diliyle yazdığı görülüyor. Yani şunu söyleyebiliriz: Bu eserin söz dağarcığı dönemin sıradan insanı tarafından önemli ölçüde anlaşılabiliyor demek. Dizin bölümü madde başlıklarını esas alarak ve kullanım sıklığını göz önünde bulundurarak yaptığımız analiz sonucu görülmüştür ki eserde kullanılan kelimelerin % 60'u Türkçe, % 23'ü Arapça, % 15'ü Farsça ve % 2'si de özel isimler de dahil olmak üzere diğer dillere aittir. Eserde kullanılan birleşik fiil, birleşik isim ve birleşik sıfatlarda Türkçe, Arapça ve Farsça ögelerin birlikte kullanılış oranının ise % 11 olduğu saptanmıştır. Eserde Türkçe kelimelerin oranının yüksekliği dikkat çekicidir.

Bu çalışmayla EAT hakkında gramatik anlamda yeni bir bilgi elde edilmiş sayılmaz. Döneme ait eserler hakkında yapılmış önceki çalışmaların verileriyle hemen hemen aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak bu çalışmanın önemi hem bir eserin daha yeniden hayat bulması hem de döneme ilişkin bilgilerin teyiti açısından önemlidir. Zira iki harekelilik, i/e tercihi, uzun ünlü meseleleri hala tartışma konusudur.

Döneme ait eserlerin transkribe edilmesinde pekçok dilci tereddütler yaşanmıştır ki bu tereddütü biz de çoklukla yaşamış bulunuyoruz. Özellikle i/e tercihi ve uzun ünlü meselesinde bu durum söz konusu olmuştur. Gerekli izahatlar da ilgili bölümlerde sunulmuştur.

DİZİN

‘

‘abr iden, 738

‘acāyıb göresin, 890

‘aceb gelür, 1270, 1916

‘aceb idüb, 838

‘aceb, 252, 788, 838, 1014, 1215, 1270, 1509, 1850, 1916, 1954

‘acīb, 23, 805, 1127, 1541, 2096

‘āciz itdügin, 1129

‘āciz ḳala, 1046, 1177

‘āciz ḳaldı, 1648, 1861, 1929

‘āciz ḳaldıġın, 1175

‘āciz ḳalmışam, 13, 1952

‘āciz ḳalur, 988

‘āciz ḳıla, 1008, 1012

‘āciz olan, 1144

‘āciz oldılar, 1429

‘āciz olduġın, 987

‘āciz olıb, 1194

‘āciz olmaz, 1047, 1055

‘āciz olub, 1504

‘āciz olur, 1196

‘āciz, 13, 987, 988, 1008, 1012, 1046, 1047, 1055, 1129, 1144, 1146, 1175, 1177, 1194, 1196, 1429, 1504, 1525, 1648, 1861, 1929, 1952

‘acz, 1024

‘aczi ola, 1013

‘aczi, 1013, 1054, 1137, 1144, 1178

‘aczin bildürür, 1058, 1076

‘aczin bile, 1022

‘aczini bildürmek, 1009

‘aczini, 1009, 1218

‘aczüñ, 1114

‘adā, 883

‘adāvetden, 526

‘aded ḳılmaya, 221

‘aded, 126, 221, 376, 388, 467, 484, 601, 667, 866, 1448, 1521, 1894, 2054, 2146

‘adedsiz, 669

‘adedsüz, 273, 412

‘ademden, 1447

‘ādet bulunan, 1165

‘ādet eyledi, 1061

‘ādet eylerem, 446

‘ādet gösterür, 350

‘ādet iderem, 99

‘ādet itdigi, 438

‘ādet itdiler, 424, 1222, 1411

‘ādet itdügüñ, 1118

‘ādet üzre, 1880

‘ādet, 99, 350, 424, 425, 438, 446, 490, 580, 771, 1061, 1118, 1165, 1222, 1411, 1880, 2178

‘ādet-i evvel gibi, 425, 1285, 2178

‘ādeti ḳodı, 938

‘ādet-i şāhlarda, 490

‘ādetlerince, 282

‘adıl eyledi, 693

‘adıl eyleyem, 749

‘afıv ḳıl, 307

‘afuvv’e-l ‘afuv, 20

‘afv eyle, 20

‘afv ide, 1338

‘afv idüb, 1305

‘afv ola, 1080

‘afv, 20, 1080, 1305, 1338, 2208

‘ahd ider, 1154

‘ahd u peymān itdiler, 1382

‘ahd, 1154, 1382

‘ahda, 210

‘ahdı ṣıduñ, 249

‘ahdı ṣıma, 210

‘ahdum ṣımayam, 219

‘ahduñ ṣıma, 219

‘ahduñ, 211, 219

‘ahduñi ṣıyub, 209

‘aḳıbda, 1021

‘āḳıbet ḫaberin vire, 2209

‘āḳıbet, 51, 92, 111, 131, 215, 1901, 2209

‘aḳıd idem, 552

‘aḳıl u fikri ḳılam, 443

‘aḳıl, 443, 856, 1065

‘aḳīḳ ü yemenī, 1975

‘aḳīḳ ve yeşim, 809

‘aḳīḳ, 809, 1975, 1976

‘āḳil gişi, 1856

‘āḳil gişisin, 1878

‘āḳil ü bīzārsın, 1821

‘āḳil ü zīrek gişi, 1508

‘āḳil, 1508, 1821, 1856, 1878

‘āḳile, 288

‘āḳilüñ, 1474

‘aḳl evi, 399

‘aḳl irgürmiş, 470

‘aḳl irişmez, 2146

‘aḳl u cān u dil, 2152

‘aḳl virdi, 1526

‘aḳl, 399, 470, 1216, 1526, 2049, 2146, 2152

‘aḳla ‘aḳl u cāna cānsın, 2049

‘aḳlı derbīgāne, 1951

‘aḳlı geldügi, 1963

‘aḳlı gelür, 1066

‘aḳlı gide, 1130

‘aḳlı irmez, 1474

‘aḳlı tamām, 1822

‘aḳlı tārāc itdürüben, 1722

‘aḳlı ṭobraḳda ḳoduñ, 249

‘aḳlı zāyıl oldı, 1794

‘aḳlı, 249, 1066, 1130, 1141, 1241, 1474, 1722, 1794, 1822, 1951, 1963

‘aḳlum, 512, 1843

‘aḳluñ i‘tibārı olmadı, 419

‘aḳluñ ḳandını ṣuya aldurdı, 205

‘aḳluña, 2152

‘aḳluñuz, 1949

‘alāyıḳdan, 15

‘ālem içre, 481

‘ālem ṭaña ḳala, 544

‘ālem teng olur, 767, 1722

‘ālem yıḳılur, 329

‘alem, 615, 1793, 1798

‘ālem, 95, 309, 481, 544, 730, 767, 853, 966, 1114, 1722, 2140, 2198, 2200

‘ālemde, 1678

‘alemde, 1802, 1805

‘āleme bunyād urdı, 771

‘āleme çāv eyledi, 564

‘āleme gelür, 1728

‘āleme, 564, 771, 1728, 2029

‘ālemi duta, 604

‘ālem-i ervāḥa, 2140

‘ālem-i ervāḥda, 390

‘ālemi, 604, 644, 1745, 1876

‘ālemiñ ḥālı, 792

‘ālemiñ ḫalḳı, 1007

‘ālemīn, 307

‘ālemlere, 467

‘ālemüñ, 1738, 1823, 2220

‘ālī, 318

‘alīl, 1768

‘ālim gişi, 48

‘ālim ü fāżıl ola, 1016

‘ālim ü fāżıl, 455, 1016

‘Ālim ü Sāmi‘, 1611

‘alīm, 1089, 1823

‘ālim, 48, 50, 55, 147, 329, 455, 1016, 1611, 1720

‘ālim’u-l esrār, 303

‘Ālim’u-l Ġaybdan, 1720

‘ālimdür, 1057

‘aliyy olursa, 582

‘ām ider, 871

‘ām u ḫāṣ, 2013

‘ām, 871, 1771, 1787, 1822, 2013, 2211

‘amd itdiler, 1256

‘āmdur, 695

‘ameller sernügūn oldı, 632

‘āmlar, 432

‘āmma vü ḫāṣṣa, 970

‘Amr-ı Umeyye, 67

‘amūd, 192, 407

‘amūdlar, 1421

‘āmuñuz, 931

‘ār eyledi, 991

‘ar‘ar āġācı diregini, 1973

‘ar‘ar āġācı, 1972, 1973

‘ārdur, 1644

‘ārıż olur, 1027

‘ārif, 241, 481, 1015, 1312

‘arş üstine, 2139

‘arż (dünya), 1213

‘arż eyle, 704

‘arż eyledi, 51, 722, 1415, 1589, 1766, 1870

‘arż eylediler, 1227

‘arż eyledüm, 214, 2073

‘arż eylegil, 1802, 1857

‘arż eyleñüz, 1500

‘arż eylerem, 909

‘arż eyleyem, 1948

‘arż eyleyesin, 1906

‘arż eyleyevüz, 1377

‘arż ider, 446

‘arż idüben, 504

‘arż idüñ, 532

‘arż it, 1084, 1120

‘arż itdiler, 283, 422, 534

‘arż itdüm, 2074

‘arż iylegil, 548

‘arż, 51, 214, 283, 422, 446, 504, 532, 534, 548, 704, 722, 909, 1084, 1120, 1227, 1377, 1415, 1500, 1589, 1766, 1802, 1857, 1870, 1906, 1948, 2073, 2074

‘arże ḳıldı, 1813

‘āṣıdur, 1106

‘aṣırda, 581

‘āṣī ḳullaruñ, 1284

‘āṣī ola, 1677, 1690

‘āṣī olasın, 208, 742

‘āṣī oldı, 1663

‘āṣī oldılar, 1700

‘āṣī olıb, 923

‘āṣī olmazuz, 1516

‘āṣī olsa, 1057

‘āṣī olub, 27

‘āṣī olup, 1275

‘āṣī olur, 872

‘āṣī, 27, 208, 213, 742, 744, 872, 923, 1057, 1275, 1284, 1516, 1658, 1663, 1677, 1690, 1700

‘āṣīlara, 43

‘āṣīlıġından, 1517

‘asker cem‘ını, 532

‘asker, 532, 547, 557

‘askeri, 531, 534, 537

‘āşıḳlarda, 458

‘āşıḳlarını, 1740

‘aṭā iderseñ, 577

‘aṭā itdi, 1247

‘aṭā virdi, 1221

‘aṭā virmeg, 660

‘aṭā vü luṭf, 659

‘aṭā, 506, 577, 659, 660, 663, 1221, 1247

‘aṭālar gördiler, 1393

‘aṭālar itdi, 1390

‘aṭālar virmişem, 1676

‘aṭālar, 1390, 1393, 1676

‘aṭām olmaya, 687

‘aṭāsını, 692

‘Āṭīs, 1732

‘avām ola, 1017

‘avāmı, 394

‘avn ide, 2209

‘avn idenüñ, 1251

‘avnine yitişdi, 2006

‘avrat u oğlın ḳodı, 1602

‘avratum, 1884

‘ayān etmege, 2062

‘ayān eyleyeyin, 123

‘ayān görgil, 1571

‘ayān idem, 90

‘ayān itdiler, 1214

‘ayān olur, 2215

‘ayān, 90, 123, 1015, 1214, 1571, 1639, 1795, 2062, 2142, 2215

‘ayb olur, 1564

‘aybını, 1056

‘ayıbam, 2222

‘ayn gibi, 1141

‘ayn, 343, 1141, 1465

‘ayn’e-l yaḳīn, 148, 2004

‘aynuñda, 2132

‘aẕāb eylerem, 1691

‘aẕāb eyleyem, 1680

‘aẕāb eyleyiser, 1659

‘aẕāb ideler, 1296

‘aẕāb idem, 1348

‘aẕāb ider, 1172

‘aẕāb ola, 1342

‘aẕāb urmış, 1272

‘aẕāb, 1172, 1272, 1296, 1342, 1348, 1659, 1680, 1685, 1691

‘aẕāba oġratmayam, 1644

‘aẕābı irişe, 924

‘aẕāb-ıla ḳahr olısar, 1659

‘aẕāb-ıla öldüreler, 1295

‘aẕāb-ıla ölür, 1281, 1287

‘aẕābını görüñ, 1284

‘aẕābını, 132, 1284

‘aẕābuma, 1677

‘aẕābumdan ḳorḳmayasız, 1319

‘aẓīm, 306, 359, 797

‘azīz, 86, 98, 258, 1774, 2089

‘azīz-i pürḫired, 98

‘azl it, 585

‘azm idüben, 874

‘azm itdüg, 2188

‘aẓm īyledi, 726

‘azm, 61, 557, 874, 1385, 2188

‘azm-ı mışır ėtdi, 61

‘azm-ı rāh ḳıldı, 1385

‘azmım, 206

‘Azrāyīl, 765

‘elm, 818

‘ėlminüñ, 773

‘ışyān defteri, 2

‘ışyān idisersin, 215

‘ışyān idüb, 94

‘ışyān itdürdi, 245

‘ışyān ḳılursa, 788

‘ışyān, 2, 94, 112, 215, 245, 788

‘ışyāna ġarḳ oldı, 11

‘ışḳa mubtelā, 1094

‘ışḳı, 1464

‘ışḳıbāzlıḳ, 1467

‘ıṭā idem, 477

‘ıṭā itdi, 362, 421

‘ıṭā vü devletin, 364

‘ıṭā vü ḫıdmetin, 474

‘ıṭā, 362, 364, 421, 474, 477, 656, 935

‘ıṭāb ider, 1025

‘ıṭālar gösterür, 357

‘ıṭālu, 368

‘ıṭāsın, 422

‘ıyş u ‘işret ḳılmaġa, 353

‘ıyş u nūş idüben, 875

‘ibādet eylerem, 1136

‘ibādet eyleyüb, 1155

‘ibādet ider, 444

‘ibādet iderem, 99

‘ibādet idesin, 111

‘ibādet itdigi, 438

‘ibādet itdügün, 1134

‘ibādet itmeden, 1079

‘ibādet ḳıldılar, 1223, 1353

‘ibādet ḳılurlar, 1156

‘ibādet , 99, 111, 438, 444, 1061, 1079, 1134, 1136, 1155, 1156, 1223, 1353

‘ibādet eyledi, 1061

‘ibādetde, 396

‘ibret ala, 1140, 2102

‘ibret ālalar, 1348

‘ibret aldı, 2005

‘ibret almaġ, 1996

‘ibretdür, 696

‘iḳāb ider, 1011

‘iḳāb itdüm, 1691

‘illet, 600, 1093

‘illetüñ, 1293

‘ilm i ḥikmetdür, 53

‘ilm ü işi, 55

‘ilm, 53, 54, 55

‘ilm’e-l yaḳīn, 148, 2004

‘ilmiñ, 1151

‘ilmin, 117, 153, 815, 1756

‘ilminde, 142

‘ilmüñ, 17

‘ināyet eyleyen, 1449

‘ināyet irdi, 992

‘ināyet irişe, 544

‘ināyet ḳıl, 9

‘ināyet ḳılsa, 556

‘Īsā resūl, 1805

‘Īsā vü Yaḥyā’dan, 1329

‘Īsā, 1329, 1805, 1814, 2039

‘Īsā’yı, 1810, 1912, 2057

‘Īsāvīlerdür, 1827

‘Īsāyī, 1828

‘Īsāyī-dīn ṭutmış, 1828

‘īş u ‘işretde, 836

‘işret eylesün, 339

‘işret itmeklige ṭura, 942

‘işret ḳılur, 972

‘işret, 339, 353, 942, 972

‘işretde, 836

‘işrete el urdılar, 397, 485

‘ivaż ola, 416, 477

‘ivaż virmek, 414

‘izzet bulmışız, 608

‘izzet eyledi, 413, 2017

‘izzet eyleyem, 1537

‘izzet ide, 574

‘izzet ideler, 439

‘izzet itdiler, 265

‘izzet itmege, 499

‘izzet ü ḥörmet ü ikrām, 454

‘izzet, 265, 349, 390, 400, 413, 439, 454, 466, 499, 574, 608, 1537, 2017, 2119

‘izzete irgürmişem, 1676

‘izzeti ḳıldı, 554

‘izzeti ḳılmaya, 437

‘izzetī, 486

‘izzetimüz, 1253

‘izzetledi, 566

‘ömr alur, 1718

‘ömri geçdi, 1042

‘ömrüm biñ ola, 222

‘ömrüm düketmeyem, 222

‘ömrüm ola, 1536

‘ömrüm olduġınca, 1845

‘ömür, 258

‘öẕr iderseñ, 492

‘öẕr idüben, 502

‘öẕr itmeyedüm, 479

‘öẕrḫāhlıḳ gösterür, 359

‘özṛḫāhlıḳ, 359, 386

‘özṛḫavāhlıġa, 410

‘özṛḥavālıḳ ḳıldılar, 1590

‘özṛin diledi, 2017

‘ubūdiyyet ederdi, 968

‘ucb, 857

‘ucib, 855

‘ucub, 874

‘uḳūbet gelür, 154

‘uḳūbet gösüterür, 1023

‘uḳūbet, 154, 1023, 1693, 1704

‘uḳūbetler, 1163

‘ulūfe yir, 817

‘ulūmuñ behresinde, 133

‘ummān, 911

‘unf, 659

‘uryān, 1600

‘usra ṣataşdum, 1885

‘uzlet ehlidür, 441

‘uzlet eyleseñ, 2138

‘uzlet itdi, 1733

‘uzlet, 441, 1733, 2076, 2138

A, Ā

a‘dā görmeye, 1255

a‘dā, 127, 796, 1255

a‘dādın, 127, 796

a‘lā, 296, 307, 315, 317, 1187

a‘lāñuza, 1187

a‘lem, 2228

a‘māl, 332

a‘yā nezh biri, 371

a‘yān, 345

a‘ẓam, 2082

a‘ẓām, 488

āb, 651, 1615

āba ġarḳ olmışam, 9

ābād eyledi, 335, 799

āc u ṣusuz, 1612, 1691, 1705

āc, 1603, 1604, 1612, 1691, 1705, 1712, 1768

ācı, 442

āciz eyleye, 1146

acuz, 1770

āç ṣusuz, 1600

āça, 2219

āçam, 165

açar, 1989

açdı, 175, 179, 180, 188, 751, 1128, 2126

āçdı, 489

açdum, 181

açmadı, 499, 1907

açsa, 180

açub, 720

açuḳ, 1636, 1673

āçuḳ, 1671

āçuz, 1494

ad bulmış, 825

ad dimişlerdür, 2223

ad u ṣānı, 677

ād u ṣānuñı, 668

ād, 602, 668, 1818

ad, 610, 677, 825, 1805, 2223

adā eyler, 509

adā itdi, 396

adam ḳoşasın, 1922

ādama, 210

adamı, 1138

ādem, 481, 1467

ādeme, 771, 1468

ādemi, 28, 39

ādemī, 435, 957, 1020, 1149

ādemīden, 1467, 1656, 1967, 2101

ādemīler, 1728

ādemīye, 154, 1026

ādemīyem, 852

ādemīyi, 233

ādemlere, 467

ādemsin, 1822

ādı, 186, 1787, 1804

adı, 797, 1801, 1811, 1855, 1913, 1981

ādıdur, 1802

ādım söyleyesiz, 932

ādım, 932, 1512

ādın añıb, 937

adın, 1828, 1848

ādın, 937, 1538, 1800, 1959

ādına, 1732, 1734, 1804, 2149

ādını añıb, 939

ādını ḫayr-ıla yād itdi, 546

ādını, 546, 673, 939, 1530, 1538, 1849, 2148

adını, 574

adıñuz, 604

adları dāyım ʻālemde āñıla, 1678

adlarını, 1539

adlu, 729

ādum āñıla, 1680

ādumı ḳodı, 1581

āduñ aña, 96

āduñ ṭola, 1694

āduñ, 96, 1580, 1694

āfatdur, 2078

āfātına oġramayadum, 119

āferīn, 1202

āfilīn, 1050

aġac, 1616

āġācı, 1972, 1973

āġacın, 1597

āgāh eyledi, 2060

āgāh ideyin, 2042

āgāh ol, 708, 1228

āgāh oldılar, 514

āgāh oluñ, 1205

āgāh, 514, 708, 902, 1205, 1228, 2042, 2060

āgāhdur, 301, 1611

āġāz, 644

āġıl, 274

aġız açmadı, 1907

aġladı, 916, 1965, 1990

aġlādılar, 1992

aġlaşdılar, 1441, 1455, 1603, 1966

aġnāma, 42

aġnāmı, 61

aġzı, 1779, 2098

aġzın, 1645, 1688, 1697

aġzına iletdi, 978

aġzına süd ḳoysa, 1988

aġzına, 978, 1542, 1988

ağzından, 2160

ah idüben, 729

āh idüp, 1962

āh itsem, 19

āh ḳıldılar, 1585

āh, 19, 1113, 1585, 1962, 1990

āḥad, 1773

aḥad, 519, 1255, 1521

aḥbābını, 1742

aḫbār, 816, 1758

aḫbārı irdi, 365

aḫbārını añdı, 1751

aḫbārını, 495, 1751

āheng itdiler, 623

aheng itdiler, 760

āhenīn ḳapu, 162

āḫır olur, 813

āḫır, 216, 792, 813, 859, 1805, 1921, 1957, 1985, 2061, 2067, 2103

āḫırā, 1449

āḫıra, 2219

āḫıret, 132

āḫıretde, 239, 2199

āḫırı, 182, 1999, 2108

aḫī, 945, 1153, 1803, 1819, 1846, 1890

āhin, 755

aḥkāmın, 815

aḥkāmını, 89, 214

aḥḳaram, 2222

Aḥmed’den, 2170

aḫşam olmış, 272

āhū, 342

aḥvālda, 1225

aḥvālı, 1045, 1097, 1101, 1264, 1514, 1620, 1787, 2060, 2102, 2179

aḥvālın, 123, 1103

aḥvālına, 1823

aḥvālını, 1589, 1870

aḥvālum, 1950

aḥvāluñ, 2022

āḳ ‘alem, 1793

āḳ billūr, 809

aḳar, 1623

āḳar, 617

akça, 1769, 1838, 1842, 1874, 1875, 1917

akçası, 1830

akçasın, 1831

akçaya, 1832

akçayı, 1777, 1836, 1845, 1918

akdāma, 2020

akduġın, 1596

akıdub, 1113

akmaduġından, 1598

āl-, 136, 530

al-, 150, 1881

āl, 2223

ala getürem, 135

ala getüresin, 139

ala, 135, 139, 697, 850, 989, 1140, 1830, 2102

alā, 324

ālalar, 1348

alalar, 2064

alam, 602, 1373, 1787

ālātın, 348

alavuz, 1388

āldı, 4, 78, 158, 335

aldı, 46, 48, 52, 79, 230, 234, 337, 340, 342, 344, 400, 409, 559, 560, 675, 751, 794, 875, 977, 978, 981, 1091, 1865, 2005, 2024

aldılar, 763, 1268, 1645, 2097, 2171

alduġı, 1262

aldum, 117

alduñ, 1834

aldurdı, 205

aldurur, 772

āleti, 191

alıb, 635, 640, 934

alıbdur, 888

Allāh bile, 1767, 1779

Allāh, 1767, 1779, 1806, 1807

Allāh’a, 1155

Allāh’dan, 247

Allāh’dur, 1611, 1805

Allāh’ıñ, 924

Allāh’uñ adın, 1828

almadıñ, 659

almaduñ, 743

ālmaġ u ṣatmaḳ, 454

almaġı, 435

almaġın, 765

almaḳ, 437

almayadum, 116

almayalar, 1170

almış, 527

almışam, 713

altı oġlanuñ üçi, 959

altı, 811, 948, 959, 964, 1070, 1228, 1241, 1394, 1700, 1702, 1735, 1854, 1896

altımuz, 1233

altın, 1976

altında, 839, 881, 899, 1116, 1641, 1895, 1975, 1977, 2010

altından, 1700, 2153

altısı, 949, 953, 1229, 1315, 1330, 1387, 1568, 1982

altısın, 950, 1225, 1288, 1386, 1417, 1672

altmış, 811

altun deste çūb, 382

altun kürsī, 821

altun silāhlar, 193

altun ṣulu, 1793

altun, 192, 193, 382, 519, 804, 810, 814, 821, 1793, 1977

altundan, 191

altunlı, 1396

alub bir yaña gideyin, 199

alub varayım, 2043

alub virmedük, 1838

alub, 199, 269, 355, 534, 693, 1838, 1880, 2043

ālub, 7, 40, 1630, 1831

aluban, 62, 2165

alup, 1777

alur ḳurtarur, 1253

ālur, 448

alur, 81, 243, 487, 488, 1253, 1281, 1718

aluruz giderüz, 1414

āluruz, 1491

āmāl, 331

amān virmediler, 638

amennā ve ṣaddaḳnā, 1211

āmennā vü ṣaddaḳnā, 1813

āmentu, 1152

aña (an-), 96, 2176, 2226

aña, 147, 174, 242, 244, 265, 332, 344, 387, 431, 439, 456, 469, 484, 500, 502, 503, 663, 700, 730, 731, 750, 789, 801, 823, 947, 968, 991, 1023, 1034, 1038, 1050, 1054, 1067, 1102, 1106, 1136, 1146, 1147, 1158, 1167, 1174, 1178, 1229, 1230, 1233, 1237, 1239, 1270, 1338, 1366, 1467, 1515, 1525, 1586, 1668, 1684, 1691, 1722, 1735, 1789, 1800, 1893, 1901, 1913, 1947, 2003, 2004, 2015, 2039, 2057, 2145, 2170, 2200

āña, 60

anādan, 1988

añar, 373

ancaḳ ola, 579

ancaḳ, 168, 579, 1249

and içem, 219

and, 250

anda, 66, 158, 166, 232, 254, 264, 347, 352, 583, 630, 633, 687, 807, 897, 970, 971, 986, 1040, 1058, 1189, 1272, 1277, 1420, 1484, 1492, 1542, 1544, 1570, 1598, 1599, 1659, 1689, 1711, 1899, 2034, 2104, 2105, 2111, 2186

andaġı māl, 129

andan artıḳ yirde, 1041

andan ayruḳ, 1209

andan ṣoñra, 1068, 1736, 1960, 2185

andan ulu, 906

andan, 70, 126, 278, 510, 672, 675, 859, 906, 907, 922, 946, 1036, 1041, 1068, 1094, 1178, 1209, 1313, 1331, 1333, 1468, 1469, 1470, 1544, 1631, 1637, 1686, 1736, 1809, 1902, 1923, 1960, 2031, 2078, 2088, 2185

añdı, 1593, 1747, 1751

ānenin, 903

anı, 170, 200, 251, 370, 372, 639, 710, 717, 784, 786, 789, 802, 992, 1003, 1004, 1024, 1110, 1180, 1216, 1220, 1341, 1496, 1651, 1751, 1814, 2073, 2192

ānı, 20, 33, 37, 49, 50, 54, 58, 216, 222, 246, 278, 563, 584, 595, 610, 733, 981, 1036, 1043, 1061, 1117, 1125, 1133, 1366, 1373, 1474, 1575, 1684, 1687, 1812, 1815, 1902, 1903, 1949, 1975, 2014, 2073, 2170

añıb, 937, 939, 1134

āñıla, 1678, 1680, 1686

añıldı, 1192

anıñ, 513, 618, 675, 694, 784, 790, 825, 856, 893, 894, 925, 1020, 1051, 1088, 1143, 1145, 1189

ānıñ, 855, 950, 1003, 1088

Anḳafūs, 1804, 1855

añla, 401, 811

añladan, 148

añladayın, 2042

añladı, 495, 913, 1044, 1864, 2005

añladılar, 2007

añladum, 594, 1508

añladuruz, 1187

añlamaz, 1851

añlar, 1882

anlar, 271, 655, 657, 807, 818, 819, 828, 867, 868, 1010, 1012, 1179, 1322, 1325, 1376, 1422, 1471, 1477, 1478, 1643, 1652, 1692, 1712, 1827, 2031, 2032, 2066, 2099, 2149, 2150

anlara, 256, 345, 354, 358, 515, 1011, 1173, 1191, 1348, 1369, 1377, 1463, 1465, 1469, 1636, 1659, 1704, 1737, 1969, 2036, 2069, 2144, 2182, 2198, 2199

añlaram, 1345

anlardan, 833

anları, 310, 362, 954, 955, 1173, 1186, 1346, 1352, 1379, 1381, 1644, 1652, 1668, 1693, 1705, 1898, 1900, 2022, 2042, 2043, 2060, 2121, 2180, 2186, 2191

añlarsız, 1097

anlaruñ ulusı, 1701

anlaruñ, 950, 951, 1175, 1182, 1472, 1583, 1635, 1650, 1653, 1701, 1713, 1714, 1746, 1751, 2001, 2041, 2090, 2092, 2143, 2164, 2181, 2182, 2185

añlatdılar, 283, 1193, 1269

añlayalar, 1752

añlayalım, 1186

añlayub, 88

anlıġ u benlik, 200

añmadı, 655

añmaduñ, 216

añmaz, 655

añsız ölmiş, 2053

ānsız, 479

añsuzda, 1554, 2032

añsuzın, 255

anuñ biri, 1901

anuñ fikrinde, 512

anuñ gibi, 368

anuñ gibiye, 576

anuñ işi, 53

anuñ üstine, 178

ānuñ, 46, 495, 695, 776, 1726, 2074

anuñ, 53, 144, 153, 156, 178, 231, 297, 316, 326, 330, 365, 368, 447, 469, 512, 528, 530, 576, 598, 713, 734, 735, 955, 963, 1100, 1103, 1105, 1124, 1158, 1281, 1312, 1336, 1471, 1486, 1542, 1553, 1555, 1566, 1594, 1595, 1721, 1734, 1880, 1881, 1891, 1895, 1896, 1901, 1954, 1991, 2009, 2050

anuñçūn, 156, 955, 1471

anuñdur, 870, 1757

anuñ-ıçūn, 171, 297, 330, 447, 528, 530, 1954

anuñla, 17, 424, 433

ara yerde, 611, 1049

āra yirde, 2072

ara yirde, 993

ara yirden, 1387

arāda, 1547, 1861, 1937, 1955

arada, 402, 1852

ārada, 596, 1830

aradı, 67

āradı, 67

āralarında, 457

ārām idelüm, 1544

ārām idüb, 1484

āramuzda, 526

arar, 1646

ārār, 49

ārar, 65

arasında, 1192

araya aldılar, 763

ārāya ire, 2101

arāya yol irgürdi, 1863

araya, 395, 763

ārayam bulam, 1787

arāyub, 1898

arāyuban bula, 1637

ārayuban, 620

ardımuzca, 1564

ardına baḳmaz, 634

ardına, 634, 1540, 1551, 1765

ardınca, 1401, 1587, 1941

ardından yetib, 784

ardlarına, 1405

ardlarınca gelmeye, 1621

ardlarınca, 1552, 1621, 1936

ardumca gel, 1935

ardumca, 1374, 1935

ardumuzca gele, 1376

ardumuzcadur, 1553

ardumuzdan yitişürse, 1425

arıtdı, 1051

arḳaları üzre, 1673

arḳasına urdı, 2024

arṣa yirinde, 1290

arşun, 804

arta, 320, 604, 666

artdı, 311

artıḳ ola, 1034

artıḳ, 724, 1034, 1041

artuġ, 652, 762

artuḳ görer, 1341

artuḳ iderem, 1577

artuḳ, 906, 1054, 1200, 1341, 1375, 1403, 1577, 2063

artuḳda, 1475

arturdı, 855

arturdum, 1169

ārturıvirgil, 16

arturur, 856, 1253

arzūlasa, 960

āsāndur, 34

āṣār-ı Ḥaḳ, 30

āṣār-ı ḥikmetden, 1741

aṣdurur, 2120

aṣḥāb, 1329, 1717, 1743, 1747, 1753, 1759, 1760, 1790, 1891, 1914, 1958, 2000, 2116, 2129, 2142, 2174, 2175, 2179, 2181, 2190, 2195, 2205, 2215

aṣḥāba, 1783

aṣḥāb-ı cinān, 2129

aṣḥāb-ı kehf, 2116, 2175

aṣḥāb-ı kehfden, 1958

aṣḥāb-ı kehfi, 1753, 1914, 2190, 2195

aṣḥāb-ı kehfüñ birisi, 1759

aṣḥāb-ı kehfüñ ḳıṣṣasın, 1891

aṣḥāb-ı resūl, 2179

aṣḥābı, 1742, 1767, 2077, 2105

aṣḥābın, 1760, 2142

aṣḥābına, 2207

aṣḥābını, 1742

aṣḥāblardan, 2148

āṣılmış, 178

aṣılzāde, 948

āsiyāb, 38, 1780

aṣl ı özine, 725

aṣl, 725, 955

aṣla rāci‘ ola, 2089

aṣlān, 1563

aṣlı, 110, 733, 943, 950, 1331, 1333

aṣlın, 123

aṣlına rāci‘ olub, 1333

aṣlına, 749, 1333

aṣnāma ṭābmadı, 42

aṣrında, 757

aṣṣı itmeye, 545

aṣṣılı bāzār, 578

aṣub dem ura, 1748

āsumān, 21, 518, 1968

aṣāġā bıraġur, 1064

aṣāġa iner, 184

aṣāġa inmege, 166

aṣāġa ḳaz, 159

aşāġā ḳazdı, 161

aşāġa, 159, 166, 184, 500

aşāġā, 161, 177, 985, 1064

aşar, 1859

aşdılar, 261

āşıkār olub, 203

āşıkār, 203, 793, 936, 1384

āşıkāre ḳıluram, 1531

āşıkāre vü nihān, 2201

āşıkāre, 1267, 1360, 1531, 2201

āt ṣāldı, 627

āt ṣaldılar, 763

āt ṣalub, 761

āt u esbāb u yarāġın, 563

āt u ṭon vire, 575

at, 12, 369, 401, 418, 446, 450, 451, 554, 564, 566, 571, 968, 1205, 1247, 1349, 1545, 1707, 1918, 1936, 2127, 2216

āt, 406, 549, 563, 575, 627, 656, 761, 763, 1374, 1394, 1624, 1809

ata, 361, 2025

aṭa‘nā, 1393

ātalar, 1663

ātam (babam) , 1978, 1980, 1981

ātam, 110

atama, 1943

ātamı, 1986

ātası, 289

atası, 299

atāsıdur, 1991

atdı, 174, 919, 985

atdılar, 1588

atı bāşını ṣāldı, 637

ātı vü kendi, 538

ātı, 267, 538

atı, 637, 1226

ātın sürer, 1418

atın, 566, 1038

ātına, 263

ātını ṣaḳlatdı, 264

ātlar āvāzı, 618

atlara, 1394

ātları vü esbāb u oġlānları, 409

atları, 1428

atlarına, 1404

aṭlas, 381, 427

aṭlaslar, 404

atmayam, 1512

avālar, 768

āvārayı, 18

āvāz, 2171

āvāzesin çıḳardı, 72

āvāzı, 618

āvāzın, 1555

avuc, 1979

āy (ey), 1217

ay, 75

ayacuġın, 1588

ayaġı, 809

ayaġına düşdiler, 2016

ayaġına yüzin sürdi, 1963

ayaġına, 746, 947, 1963, 2016

ayāġuñ, 102

āyaḳ üstine geldiler, 2164

ayaḳ üzre geldiler, 1761

āyaḳ, 1441, 2164

ayaḳ, 958, 1274, 1761

ayaḳlara düşüb, 586

ayaḳları ḳābarur, 1440

ayaḳlarına yüz sürer, 1535

āydınlıġa yitdiler, 176

aydınlıḳ görür, 2161

aydınlıḳ, 175, 2161

āyet āyet, 1639

āyet, 36, 1639, 2080

āyeti, 2146

āyına, 2136

āyına, 2136

ayınasını, 1142

ayınuñ bedrinde, 2133

āyınuñda, 2135

āyırmayınca, 225

āyīnasından, 1028

ayīnasını, 1030

ā-yla, 1968

ayladı, 1905

aylamadı, 84

ayrı olmadı, 1561

ayrıldı, 1562

ayrılmaya, 1714

āyrılur, 444

ayru olmazlar, 833

ayru, 833, 1536, 1602

ayruġını, 981

ayruḳ daḫı söyletmezem, 229

ayruḳ ḳalmadı, 181

ayruḳ, 181, 229, 500, 957, 1195, 1209, 1321, 1692

ayruḳsı, 1235

āyrur, 628

ayuḳ, 419, 1820

āz (açgözlülük), 304

az bula, 629

az u çoḳ, 285

āz, 304

āzād eyledi, 1346

āzād ide, 2208

āzād it, 1450

āzād olur, 1651

āzād, 1346, 1450, 1492, 1651, 2208

āzāde, 654

āzādesiz, 1775

azlar, 630

āzmış u ḳalmışlara, 505

B

baʿd’e-l kelām, 2175

baʿd’e-ṭ ṭaʿām, 1191

baʿde ʿusrin yusr, 1436

baʿde, 846, 1191, 1436, 1733, 2175

baʿż, 438

baʿż-ı ḫalḳuñ, 438

baʿżı yirleri, 1765, 1780

baʿżı, 438, 440, 441, 444, 591, 1666, 1765, 1780, 2099

baʿżısı, 444, 1666

bāb, 499, 791, 2090

bādpāy, 406

bāġında, 866

baġladı, 413

bağladılar, 359

bāğlāmaya, 323

bağlamış, 1781, 2055

bağlanmış, 809

bağlaruz, 1414

bağlayub, 1417

bağlu, 102

bağrın ṭoġrayan, 864

bahā, 577, 1403

bahādurlıḳ ḳılan, 581

bahāna idevüz, 1371

bahāna idüb, 1403

baḥrına, 185

baḫşış ḳılur, 358

baḫt yüz döndüriser, 633

baḫtına, 820

baḫtıver, 521

baḫtulu, 340, 1217

baḫtulular, 1523

baḫtuñ, 541

baḫtver, 944, 2027

baḳ, 222

bāḳāde, 1274

baḳdı, 52, 83, 273, 844, 1090, 1499, 1832, 1959, 1987

baḳdıġuñ, 1833

bāḳısı, 949

bāḳī aṣḥāb, 1790

bāḳī aṣḥābın, 1760

bāḳī olursa, 397

bāḳī yoldaşlar, 1171, 1401

bāḳī, 397, 867, 869, 1054, 1171, 1401, 1760, 1790

baḳmadı, 1549

baḳmaḳdan, 87

baḳmaya, 1692

baḳmaz, 634

baḳsa, 1209

baḳsañ, 2130

baḳub, 112, 1400, 2161

baḳuban, 1140

baḳuñ, 774

bāl urdı, 1615

bālıġı, 893

balıḳ, 892, 905

bālıḳ, 908, 916, 919, 920, 922

baña vü saña, 137

baña, 7, 15, 87, 136, 137, 199, 202, 217, 220, 229, 277, 304, 388, 447, 478, 524, 532, 542, 544, 549, 562, 635, 679, 707, 721, 730, 742, 904, 905, 932, 984, 1001, 1120, 1126, 1135, 1203, 1232, 1244, 1245, 1260, 1318, 1343, 1347, 1500, 1643, 1644, 1677, 1690, 1700, 1788, 1800, 1801, 1802, 1814, 1816, 1881, 1916, 1918, 1950, 1980, 1986, 2143, 2151, 2190, 2223

bañadır, 708

bañadur, 197

Bānī, 771, 860

bār, 473

bārekallāh, 270

bārgāh dutdı, 701

bārı, 415, 682, 1806

bārıgāh ṭutdı, 547

bārıgāh, 390, 483, 547

bārıgām ḳurdırdı, 740

bārū yapısar, 418

başar, 1741

başdı, 1939

başduñ, 248, 642

başīret virdi, 1527

başīret, 1527, 2131

basṭ, 2201

bāş (yara), 753

bāş ‘ibādetde ḳoyub, 396

bāş aşaġa eyledi, 985

bāş aşāġa idüb, 500

bāş kesdi, 234, 622

bāş kesüb, 761

bāş ḳodı, 80, 420

bāş ḳodılar, 876

baş ḳomışlardı, 2216

bāş ḳorlar, 947

bāş ḳoyub, 1535

bāş olur, 753

bāş u cān oynatmaġa, 572

baş, 2116

bāş, 80, 234, 396, 420, 500, 572, 581, 599, 622, 664, 690, 746, 761, 844, 876, 877, 947, 985, 1460, 1480, 1535, 1745, 2178

bāşa, 513, 622

bāşdan, 1859

bāşı, 2162

bāşımız, 609

bāşın, 578, 657, 2081

başına ḫāk ḳoydı, 769

bāşına tāc urdı, 554

bāşına, 554, 1487

başına, 769, 844

bāşında, 1274, 1483

bāşını aldı, 230

bāşını elleri üstine ḳomış, 1671

bāşını elleri üzre ḳoyub, 1634

bāşını tenden cudā ḳıldı, 231

bāşını, 230, 231, 637, 1634, 1671

başladı, 1091, 1317, 1941

bāşladı, 80, 334, 338, 353, 356

bāşladılar, 353

başladum, 2221

bāşlarına urdılar, 1421

bāşlarına, 381, 1395, 1421

bāşlayub, 393

bāşum üzre, 1776

başuma üşdiler, 1918

bāṭıla meyl itmegil, 1122

bāṭın, 489, 1217

bāṭındur, 1208

bāṭın-ı pākı, 1217

bāṭını, 115

bāy u dervīş, 2013

bāy u gedā, 1283, 1656

bāy u yoḫsulını, 966

bāy, 966, 1283, 1656, 2013

bāzār, 578

becid durub, 1402

becid söylediler, 1282

becid, 996, 1000, 1282, 1402, 1426

becidce gideler, 1427

bed, 236

bedel, 122, 653

bednām olur, 244

beḏnāmlıġ, 1302

bedre, 385, 408

bedrinde, 2133

begleri, 708

beglig eyledi, 1854

begligi, 552

beglik, 1854

Behrām, 254, 263

Behrām-ı Gūr, 254

behresinde, 133

beklemişdür, 1563

belā çekdüm, 118

belā çekme, 543

belā idem, 1678

belā irişür, 1094

belā virür, 1022

belā, 26, 118, 343, 543, 1022, 1025, 1094, 1435, 1678

belādan ḫalāṣ itdi, 1352

belādan ḳurtaruban, 1450

belādan ḳurtula, 26

belādan, 26, 1352, 1450, 1706

belālar çekdiler, 1432

belālar, 1172, 1432, 1452

belāya döyemez, 258

belāya mubtelā olduḳ, 1436

belāya oġradur, 237

belāya oġrayan, 864

belekler, 261

belikleyib ṭurur, 1064

belki, 141, 324

bellü, 822

bellüdür, 1325, 1775

belürdi, 164

belürsüz oldılar, 2099

ben ġāfili, 3

ben ḳulı, 507

ben ḳuluña, 509

ben, 3, 9, 12, 14, 18, 37, 99, 109, 113, 116, 137, 138, 139, 171, 173, 203, 214, 219, 225, 305, 306, 475, 503, 507, 509, 516, 521, 528, 550, 551, 601, 684, 689, 744, 747, 852, 861,

863, 866, 869, 885, 886, 912, 915, 921, 998, 1051, 1120, 1124, 1135, 1148, 1172, 1344, 1345, 1474, 1483, 1504, 1513, 1531, 1546, 1564, 1574, 1575, 1650, 1786, 1818, 1820, 1839, 1845, 1849, 1850, 1858, 1880, 1883, 1885, 1917, 1922, 1923, 1935, 1952, 1974, 2036, 2132, 2191, 2210, 2216, 2226

benām, 815, 1192, 1893

bencileyin, 838

bend itme, 224

bend ü bend güşāsı, 810

bende (köle), 113, 866

bende olasın, 113

bende oldılar, 866

bende, 109, 550, 861, 863

benden, 19, 478, 502, 748, 921, 1690

bendinde, 113

bendini, 205

bengāh, 633

Benī İsrā'īl, 951, 1330, 1752

beni, 15, 20, 100, 141, 209, 211, 212, 222, 687, 886, 904, 1151, 1461, 1470, 1473, 1573, 1576, 1581, 1674, 1788, 1819, 2030

benim (bildirme), 910

benim (iyelik), 661, 872, 1204

benimdür, 708

benlıḳ ḳılan, 1725

benlige, 1473

benligi, 1014

benligidür, 29

benliginden giçmeyince, 1020

benligisin, 865

benligüñ bendinde, 113

benlik bendini, 205

benlik buldılar, 27

benlik ḳala, 868

benlik ḳılur, 1728

benlik, 27, 95, 200, 205, 252, 866, 867, 868, 870, 926, 1019, 1238, 1728

benlikde, 2135

benüm, 16, 134, 217, 279, 743, 1121, 1273, 1319, 1545, 1561, 1643, 1677, 1700, 1703, 1843, 1879, 1942, 1943, 1954, 1964

benümdür, 1880

beñzemez, 473

beñzer olmışdur, 1094

beñzer, 1094, 1345

beñzi bir levn ṭutmış, 1826

beñzin, 1083

beñzine, 1090

berāber, 2116

berd, 257

berk itdiler, 1263

berkidür, 1708, 1899

berkinüb, 1985

berkitmege, 1417

berkitmişem, 1976

bermüddet, 485

berü, 23, 1935, 1964

besletmişem, 1675

beş on gün, 1368

beş, 67, 194, 235, 540, 828, 945, 948, 1368, 1981

beşer (insanlar), 324, 2141

beşi ve onı, 262

beşinci, 964, 1702

bėşrev olmış, 1682

bevl itdi, 1130

bevl itdigin, 1195

bevvābı, 825

beyān eyle, 1909

beyān eylerler, 2142

beyān eyleyeyin, 123

beyān ider, 1950

beyān idersin, 1877

beyān it, 1905

beyān itdi, 1583, 1639

beyān itgil, 1946

beyān ḳıldı, 1214

beyān ḳılġıl, 1953

beyān olsa, 2215

beyān, 123, 1015, 1123, 1214, 1583, 1639, 1877, 1905, 1909, 1946, 1950, 1953, 2142, 2215

beyhōş ola, 1072

bezbaḫt ı şom, 743

bezme el urdılar, 398

bezme meşġūl oldı, 899

bezmegāh, 808

bezmegāhına, 874

bezmigāhına, 942

bıraġur, 120, 1064

bıraġurlar, 1430

bī (bey), 725

bī‘aded, 126, 376, 388, 467, 484, 601, 667, 866, 1521, 1894, 2054, 2146

bi’ẓ-ẓafer, 590

bīaṣıl, 742

bīaṣıldan, 724

Bīculūs Ṭāġı’na, 1657, 1660, 2026

Bīculūs Ṭāġı’nda, 1654, 1658, 1983

Bīculūs, 1540, 1654, 1657, 1658, 1660, 1983, 2026

bīçāre ḳalmış, 1460

bīçāre vü ḫōr u ẕelīl, 1608

bīçāreyi, 18

bīdāda, 1503

bidāyāt-ı ḳıdem, 325

bīderneg, 711

bīdernek, 694

bīdireng, 589

bīgāneler, 565, 587

bigi, 628, 646, 650, 691, 921

bigiler, 866

bīgirān, 462, 614

bigiye, 865

bigiyi, 1210

bīgümān, 246, 479, 695, 847, 860, 870, 919, 1028, 1047, 1138, 1750, 1875, 1884

bīgünāh yire öldüresiz, 1573

bīgünāh, 1342, 1573, 1585

bīḫaber, 226, 300, 589, 593, 2031

bīḥad, 276, 1432, 1618

bīḥadd, 357

bīḥisāb ı bīşemār, 795

bīḥisāb olur, 651

bīḥisāb, 125, 190, 391, 651, 691, 791, 795, 1038, 1911

bīḫōḏ oldılar, 1674

bīḫōd oluban, 1422

bīḫōd olur, 1633

bīḫōş oldı, 1962

bīḫōş oldılar, 1666

bīhōş, 1569, 1666, 1962

bihterīn, 539

bihterin, 676

bihterleri, 542

bīīmān, 1726

bīḳarār oldı, 196

bīḳıyās, 193, 352

bīḳuşūr, 61, 290, 358, 835, 945, 1717, 2009, 2073

bil ve işit, 138

bil-, 138, 239, 246, 248, 449, 480, 695, 712, 780, 816, 870, 1732

bilā şekk, 1206

bildi, 344, 495, 752, 921, 1432, 1539, 1722, 1725, 1726, 1873, 1965, 1991, 1993, 2005, 2047, 2162, 2227

bildigiñ gibi, 553

bildiler, 276, 377, 901, 902, 1212, 1227, 1267, 1346, 1385, 1785, 2029

bildirdüm, 528

bildirüñ, 741, 1511

bildirür, 1514

bildüm, 1650

bildüñüz, 1236

bildür, 549, 2143

bildürdi, 1524, 1956

bildürdiler, 379, 422, 728

bildüre, 1276

bildüreler, 584

bildürem, 602

bildüren, 148

bildüreyin, 2041

bildürmedi, 560

bildürmez, 1220

bildürsem, 1505

bildürsevüz, 1509

bildürüb, 750

bildürür, 1058, 1076, 1261, 1806

bile (bil-), 667, 931, 1024, 1171, 1424, 2006, 2048,

bile (birlikte), 47, 62, 65, 118, 384, 408, 412, 420, 473, 480, 543, 557,

596, 627, 683, 717, 766, 925, 976, 1005, 1022, 1103, 1142, 1159, 1185, 1250, 1264, 1376, 1379, 1396, 1397, 1435, 1552, 1560, 1575, 1620, 1653, 1657, 1664, 1679, 1686, 1699, 1767, 1769, 1779, 1830, 1910, 1924, 1926, 1936, 1971, 1981, 2024, 2063, 2092, 2102, 2188

bile gönderür, 1924

bile olanlara, 683

bile olsa, 480

biledüm, 502

bilekce, 647

bileler, 35, 854, 1752, 1754, 2000

bilem, 1120, 1787

bilemce, 1874

bileme götürmişem, 1917

bilemedi, 52, 1929

bilene, 889

bilenler, 2106

bilesin, 553, 705, 792, 912, 1238, 1313, 1915, 2131

bilesiz, 86, 1201, 1626, 1923

bilevüz, 1101, 1687

bileyim, 503, 1084, 1135, 1501

bilgil, 1736

biline, 17, 1299, 1791, 1902, 1996, 2201, 2220

bilinen, 1019

bilinübdür, 1434

bilinür, 30, 863

bilmedi, 47, 50, 85, 719, 1985, 2094

bilmediler, 265, 301, 858, 903, 1243, 1647

bilmedüñ, 106, 124, 214, 1847, 2123

bilmedüñüz, 1474

bilmeg, 58, 370

bilmek, 870

bilmeklik, 779, 796

bilmeye, 54, 127, 580, 1381, 1773, 1788

bilmeyeler, 1170

bilmeyem, 1933

bilmez, 53, 207, 276, 780, 1096, 1794, 1848

bilmezem, 1086, 1095, 1131, 1562,

1886, 1948

bilmezüz, 1235, 1321, 1335, 1362, 1516

bilmiş, 956

bilmişem, 13

bilmişiz, 1199

bilmişüz, 1294, 1448

bilse, 450

bilsün, 374

bilüb, 179

bilüben, 1461

bilüñ, 1205, 1473

bilüñüz, 910, 1409

bilür, 57, 226, 648, 775, 955, 1019, 1057, 1244, 1324, 1729, 1891, 2013

bilürdi, 1890

bilürem, 11, 227, 306, 1434, 1474, 1935, 2222

bilürler, 901

bilürlerdi, 1285

bilürsem, 521

bilürseñ, 1840

bilürüz, 1230, 1234, 1321, 1518

bīmeded, 13

bīmürşid, 1461

biñ cān, 345

biñ kez, 1295

biñ, 103, 111, 222, 345, 471, 535, 540, 588, 728, 736, 755, 756, 805, 817, 826, 828, 830, 861, 865, 868, 948, 1264, 1295, 1999, 2063

bin-, 2025

bīn, 780

binā eylediler, 1698

binā ḳılmaḳ, 2100

binā ve muṣavver, 800

binā, 800, 1698, 2100, 2111

binādan, 1928

bināger, 1697

bināsın urdılar, 1697

bīnaẓīr ü bīmiṣāl, 1520

bīnaẓīr, 288, 994, 1520

biñde biri, 450

biñden, 762, 825

bindi, 1385

bindürdiler, 361

bīnef‘ olur, 1019

biñer, 829

bīneseb, 665

bīnevā vü bīkes ü eksüklüyem, 8

biñin, 756, 758

bīnişān, 1207

bīniyāz it, 15

bīniyāz oldıñ, 849

bīniyāz, 15, 849, 1308, 1454

binmedi, 2025

bīpāyān, 918

bir āh eyledi, 1990

bir araya geldiler, 681

bir avuc süñük ḳalmış, 1979

bir bedre cevāhir, 385, 408

bir bilmişüz, 1294

bir bilürüz, 1321

bir bir beyān idem, 1123

bir bir bildirür, 1514

bir bir gezdiler, 537

bir bir ögredür, 1654

bir bir söyledi, 523, 1870

bir bir söyledüm, 214

bir bir, 1091, 1760, 2126

bir birine el urdılar, 621

bir buçuḳ gün, 2002

bir budur kim, 1601

bir daḫı, 82, 838, 1153, 1597, 1601, 1731, 2113

bir daḳīḳa ḳomayıb, 1193

bir daḳīḳa ḳomayub, 2041

bir dem içinde, 1358

bir dem, 833, 1599, 2087, 2095

bir dürlü ṣūrat bağlamış, 1781

bir dürlü, 1876

bir eṣer belürdi, 164

bir fitneye vāṣıl ola, 2071

bir ġayrı ṣūrat bağlamış, 2055

bir gice bir gün, 767

bir gice, 1824

bir gicede, 1795, 1886, 1934

bir gişi, 51, 53, 1106, 1167, 1275, 1862

bir gişisin, 1821

bir gün, 254, 486, 975, 1082, 1384, 1561, 1721

bir günāh oldıysa, 502

bir ḫaberden ötüri, 512

bir ḥāceti olsa, 938

bir ḥāla daḫı dönmiş, 1795

bir ḥāla daḫı düşmiş, 1875

bir ḫaṭāsına irem, 172

bir iki menzil gidüben, 727

bir iki menzil yir artuḳ gidevüz, 1375

bir ise biñ bir ola, 1264

bir iş ola, 596

bir kez, 919

bir melhem urayım, 2041

bir menzil yir artuḳ gitdiler, 1403

bir menzile ėrişe, 812

bir müddet geçdi, 1078

bir nāmaḥreme söyleyevüz, 201

bir nesebdendür, 1204

bir nicesin, 627

bir niçe gün, 1061, 1156, 1355

bir niçe müddet, 63

bir nizā‘ eyleyevüz, 201

bir ṣabr ideyin, 1111

bir ṣaḥrāya ḳondı, 547

bir ṣofra ṭolū etmek, 2024

bir sözi söylemedi, 228

bir ṣūratda, 881

bir veche, 1685

bir vech-ile, 42, 1506

bir vech-ilen, 1340

bir yalıñuzdur, 1507

bir yaña atdı, 174

bir Yemlīḫā’ya baḳdı bir aḳçaya, 1832

bir yeri, 2096

bir yir, 1484

bir yirde, 1879

bir yire, 333, 1007, 1360, 1387

bir yol göstere, 1506

bir zamān, 44, 48, 272, 291, 732, 899, 995, 1266, 1398, 1710, 1719, 1782, 1895, 1959

bir zamāndan, 1557

bir, 25, 39, 42, 44, 45, 46, 48, 51, 53, 62, 63, 82, 138, 140, 162, 164, 165, 172, 174, 176, 177, 195, 199, 201, 214, 228, 230, 240, 253, 254, 262, 264, 266, 267, 272, 287, 291, 328, 329, 330, 333, 374, 385, 406, 408, 429, 486, 502, 512, 523, 537, 542, 544, 547, 567, 596, 627, 699, 724, 727, 732, 767, 799, 800, 803, 812, 821, 822, 833, 836, 838, 843, 881, 892, 899, 905, 919, 938, 940, 958, 965, 967, 975, 979, 981, 984, 988, 989, 995, 999, 1004, 1007, 1008, 1012, 1013, 1015, 1024, 1025, 1043, 1046, 1049, 1058, 1061, 1062, 1063, 1072, 1078, 1082, 1091, 1095, 1106, 1109, 1111, 1123, 1128, 1130, 1133, 1138, 1146, 1153, 1156, 1162, 1166, 1167, 1193, 1194, 1195, 1204, 1215, 1230, 1233, 1234, 1243, 1264, 1266, 1268, 1275, 1294, 1313, 1321, 1336, 1339, 1340, 1348, 1355, 1356, 1358, 1360, 1375, 1379, 1384, 1387, 1398, 1403, 1421, 1459, 1475, 1484, 1488, 1489, 1506, 1507, 1514, 1516, 1518, 1521, 1536, 1541, 1545, 1557, 1561, 1587, 1588, 1597, 1599, 1601, 1644, 1649, 1653, 1654, 1670, 1678, 1681, 1685, 1692, 1698, 1710, 1719, 1721, 1731, 1733, 1734, 1739, 1759, 1760, 1781, 1782, 1793, 1795, 1799, 1811, 1821, 1822, 1824, 1826, 1832, 1856, 1862, 1866, 1870, 1875, 1876, 1879, 1886, 1889, 1893, 1895, 1896, 1901, 1931, 1934, 1940, 1959, 1960, 1961, 1972, 1979, 1990, 1999, 2002, 2024, 2027, 2041, 2044, 2055, 2071, 2087, 2095, 2096, 2098, 2100, 2104, 2105, 2106, 2111, 2113, 2126, 2144

birāzer, 1147

birbiri, 353, 1154, 1382, 1441, 2107, 2108

birbiri-le meşveret eylediler, 1770

birbiri-le şarmaşub, 1966

birbiri-le söyleşüp, 1585

birbirin meydān döner, 620

birbirin yörüyüb, 760

birbirinden aşaġa, 177

birbirinden, 177, 1442

birbirine beñzemez tertīb, 473

birbirine, 437, 452, 473, 621, 623, 759, 760, 1077, 2174

birbirini gördiler, 613, 1992

birbirini ululars, 436

birbirini, 436, 613, 1992

birbirümüz göñlüni añlayalım, 1186

birden, 147, 1063

birdür, 1136, 1152, 1158

biri birin geçer, 634

biri, 2, 371, 399, 404, 406, 450, 451, 531, 634, 647, 668, 757, 819, 824, 825, 826, 830, 849, 951, 956, 973, 1071, 1073, 1077, 1078, 1215, 1250, 1261, 1291, 1330, 1396, 1404, 1419, 1442, 1477, 1534, 1600, 1637, 1672, 1673, 1729, 1828, 1898, 1901, 1928, 2014

biriler, 336

birimüz, 1409, 1426, 1434

birimüzi, 1425

birin, 179, 539, 542, 634, 873, 1349, 1658, 1831, 2119, 2126

birinde, 807, 822

birine, 421, 680, 1392, 2202

birini, 105, 655, 678, 1676

biriniñ, 669, 829

birinüñ, 426, 1681, 1768, 1864

biriñüz, 1246, 1343, 1344, 1771

biriñüze, 598, 1150

birisi, 194, 901, 967, 972, 1444, 1591, 1681, 1759, 1761, 1866

bīriyā, 453, 459

birḳaç gün geçdi, 993

birḳaç gün geçmedin, 402

birḳaç, 402, 993, 1917, 1924, 2112, 2115

birledi, 1532, 1589

birlediler, 2172

birledügin, 2040

birlemege, 1527

birleyen, 1461

birleyüb, 1327

birleyüben, 2018

birligidür, 1520

birligin şehādet ḳıluruz, 1518

birligini ıs̲bāt itdürür, 1239

birligüñ ıs̲bātı, 1299

birsin, 1115

birvaḥa, 996

biryān ider, 120

bīṣavt-u zübān, 1311

bīsütūn, 1052, 1137, 1808

bīşek, 450, 1532

bīşimār, 674

bīşümār, 273

bit.er, 1616

biter-ü mürşid, 1365

biti, 721

bitin otlar, 624

bitse, 1462

bitüre, 575

bīvaḳt, 1019

biygümān, 667

biyhōş, 1066

bīz (bez), 408

biz, 291, 595, 609, 610, 1074, 1144, 1201, 1215, 1216, 1218, 1219, 1220, 1230, 1254, 1301, 1320, 1366, 1408, 1413, 1423, 1515, 1518, 1586, 1604, 1607, 1687, 1914, 1947, 2034, 2047, 2050, 2053, 2068, 2078, 2193, 2194

bīzaḥmet, 443

bizcileyin, 1149, 2206

bizde, 2079, 2191

bizden, 527, 1098, 1170, 1298, 1299, 1339, 1341, 1773, 2107, 2175

bizdendür, 2105, 2106

bize, 462, 464, 501, 609, 827, 1158, 1172, 1187, 1221, 1251, 1255, 1296, 1299, 1300, 1303, 1322, 1328, 1331, 1342, 1357, 1363, 1365, 1424, 1435, 1437, 1485, 1510, 1527, 1554, 1608, 1741, 1758, 1810, 1812, 1905, 1946, 1953, 2048, 2049, 2061, 2070, 2071, 2072, 2075, 2087, 2228

bīzevāl, 10, 2084

bizi, 98, 415, 1253, 1295, 1302, 1306, 1364, 1370, 1451, 1506, 1555, 1838, 2046, 2070, 2088, 2122, 2123, 2166, 2168

bizim ḳamumuz, 1204

bizim, 672, 723, 1201, 1204

bizimde, 655

bizüm, 543, 1233, 1307, 1376, 2076, 2085, 2123

boġazı toḳluġına, 579

bol (bu ol ?), 1539, 1797

boş, 2, 1273

boynın öpdiler, 1534

boynına götürdiler, 1591

boynına ṭaḳdı, 205

boyunın urdılar, 929

bozar, 5

bozardum, 173

bozıla, 168

bozıldı, 399

bozmaḳ, 170

bozmaḳlıġı, 168

bozuban, 174

böyeyib, 1242

böyidüm, 1842

böyiyüb, 1883

böyle, 284, 536, 564, 647, 673, 714, 771, 817, 827, 1048, 1117, 1196, 1256, 1259, 1431, 1487, 1518, 1695, 1707, 1711, 1716, 1825, 1843, 1932, 2069, 2177, 2194

böyüg, 1594

böyür, 1859

Bū Bekr-i Taḳī, 2154

bu dem, 74, 248, 547, 712, 1482, 2153

bu deme, 1468

bu deñlü, 644

bu gice, 1544

bu ḳadar, 853, 1119, 1131

bu kerre, 1282

bu ne ḥāldur, 1795

bu resme, 751, 1183, 1266, 1308, 1572, 1580, 1719, 1952

bu resm-ile, 464, 1078, 1156, 1524

bu vaḳtın, 284

bu veche, 434, 1025

bu vech-ile, 87, 389, 463, 474, 1071

bu vech-le, 526

bu yirde, 1485

bu zamān, 455, 1785

bu zemīn ü bu zamān, 518

bu(dünya), 1409

bu, 9, 13, 14, 15, 18, 21, 22, 23, 32, 47, 49, 56, 57, 65, 70, 74, 78, 87, 91, 97, 98, 100, 105, 109, 111, 119, 120, 132, 139, 141, 146, 147, 168,

183, 185, 197, 198, 200, 203, 205, 226, 232, 233, 234, 235, 240, 243, 245, 246, 247, 248, 253, 257, 260, 267, 278, 279, 280, 281, 284, 289, 292, 294, 297, 298, 300, 301, 303, 304, 309, 313, 319, 327, 328, 334, 350, 354, 388, 389, 397, 410, 413, 434, 439, 447, 455, 460, 462, 463, 464, 468, 471, 474, 476, 501, 513, 515, 518, 526, 529, 532, 533, 542, 547, 568, 576, 581, 590, 593, 594, 601, 642, 644, 672, 684, 685, 696, 709, 712, 726, 751, 753, 764, 765, 766, 767, 775, 777, 778, 779, 785, 830, 834, 845, 847, 853, 855, 857, 860, 875, 880, 889, 892, 902, 909, 916, 924, 926, 930, 934, 966, 970, 991, 1001, 1006, 1014, 1018, 1025, 1044, 1046, 1048, 1059, 1061, 1069, 1070, 1071, 1073, 1078, 1103, 1119, 1122, 1131, 1143, 1144, 1150, 1151, 1152, 1156, 1166, 1179, 1183, 1192, 1197, 1198, 1199, 1201, 1202, 1204, 1208, 1215, 1219, 1239, 1241, 1260, 1262, 1264, 1266, 1281, 1282, 1287, 1288, 1294, 1295, 1301, 1308, 1319, 1337, 1345, 1348, 1359, 1367, 1386, 1390, 1409, 1413, 1423, 1424, 1427, 1431, 1450, 1451, 1452, 1468, 1482, 1485, 1504, 1515, 1522, 1524, 1529, 1531, 1544, 1559, 1560, 1572, 1573, 1575, 1577, 1578, 1580, 1627, 1677, 1693, 1704, 1706, 1719, 1722, 1729, 1736, 1745, 1755, 1764, 1775, 1779, 1780, 1784, 1785, 1787, 1791, 1795, 1796, 1799, 1802, 1805, 1824, 1832, 1836, 1840, 1843, 1845, 1846, 1849, 1850, 1851, 1852, 1855, 1858, 1861, 1862, 1864, 1870, 1871, 1873, 1874, 1875, 1877, 1883, 1885, 1887, 1904, 1911, 1912, 1917, 1936, 1942, 1952, 1974, 1977, 1989, 1993, 2001, 2007, 2009, 2013, 2016, 2019, 2029, 2030, 2035, 2037, 2040, 2042, 2059, 2060, 2067, 2068, 2080, 2088, 2099, 2102, 2107, 2113, 2122, 2124, 2134, 2140, 2141, 2149, 2153, 2201, 2212, 2216, 2219, 2223

buçuḳ, 2002

budur, 143, 252, 421, 665, 792, 1601, 1835, 1915, 2146, 2228

bugün, 510, 747, 786

buḫārīye, 266

bula, 6, 155, 322, 629, 689, 845, 1034, 1167, 1363, 1637, 1739, 1934, 2211

bulalar, 840, 1105, 1180, 1555, 1641

bulam, 4, 443, 1787

bulamadı, 1928

bulandı, 917

bular, 64, 238, 265, 276, 422, 671, 764, 949, 956, 965, 1078, 1154, 1160, 1162, 1183, 1211, 1227, 1248, 1257, 1258, 1265, 1290, 1316, 1380, 1387, 1480, 1584, 1587, 1600, 1640, 1744, 1763, 1905, 1983, 1998, 2160

bulara, 1259, 1389, 1407, 1482, 1675, 1907, 2065

buları, 1168, 1247, 1711, 2156

bularlar, 1161

bularuñ, 1308, 1863

bulasın, 107, 134, 525, 1313

bulavuz, 522, 1361, 1484, 1566, 2193

buldı, 21, 51, 60, 68, 158, 162, 179, 195, 335, 339, 399, 418, 482, 533, 843, 1050, 1215, 1350, 1658, 1681, 1735, 1898, 1984, 2092

buldılar, 27, 311, 848, 867, 1224, 1310, 1479, 1582, 1638, 2018, 2110, 2129

buldım, 685

buldıñuz, 1844

bulduġın, 2059

buldum, 116

bulduñ, 124, 1836, 1860, 1872

bṻle, 843

bulımaz, 1929

bulına, 477

bulınan, 36, 827

bulınmaz, 435

bulınur, 316, 778, 863, 1314, 1997

bulıruz, 1491

bulışur, 2174

bulmadı, 50, 1092, 2114

bulmadılar, 1243, 1647

bulmaduñ, 124

bulmaġın, 677

bulmaya, 580, 2198

bulmayadum, 116

bulmayalar, 156

bulmayam, 1933

bulmayınca, 1306

bulmaz, 26

bulmazam, 1086

bulmazuz, 1181, 1235

bulmış, 1477

bulmışam, 165, 1528, 1704, 1876

bulmışız, 608

bulmışlar, 818

bulub, 750, 1926

buluban, 1638, 1642

buluna, 1715

bulunan, 1165

bulunca, 1543

bulur, 69, 154, 326, 1027, 1109, 1768

buluram, 841, 1935

bulurlar, 1104

bulursın, 317

buña, 277, 416, 475, 514, 998, 1076, 1505, 1803

bunca, 202, 279, 304, 388, 443, 462, 601, 729, 859, 1037, 1219, 1301, 1416, 1675, 2075

buncadan, 198, 1340

buncılayın, 1838

bunda, 223, 291, 423, 468, 596, 650, 867, 908, 1015, 1238, 1296, 1300, 1490, 1491, 1530, 1540, 1541, 1545, 1842, 1883, 1884, 1894, 1919, 1920, 1952, 2053, 2100, 2218

bundadur, 2190

bundan özge, 850

bundan, 363, 724, 736, 850

bundansın, 1847

bunı, 4, 53, 58, 147, 170, 227, 475, 1006, 1172, 1214, 1408, 1412, 1508, 1534, 1583, 1635, 1689, 1839, 1860, 1872, 1946, 1986

bunıñ üzre, 936

bunıñ, 936, 1074

bunlar, 28, 238, 300, 359, 367, 589, 831, 863, 899, 957, 1187, 1217, 1234, 1244, 1262, 1266, 1268, 1317, 1320, 1326, 1339, 1350, 1354, 1365, 1395, 1402, 1404, 1405, 1416, 1470, 1497, 1547, 1557, 1567, 1582, 1590, 1599, 1619, 1638, 1703, 1762, 1774, 2040, 2046, 2091, 2120, 2166

bunlara, 304, 350, 401, 558, 683, 707, 763, 952, 1161, 1193, 1196, 1202, 1349, 1400, 1405, 1412, 1415, 1427, 1458, 1487, 1523, 1539, 1589, 1633, 1654, 1676, 1678, 1691, 1736, 1942, 1952, 1971,

2060, 2100, 2161

bunlarda, 276

bunlardan, 156, 647, 849, 1224, 1317

bunlardur, 236

bunları, 362, 409, 658, 686, 1014, 1231, 1282, 1289, 1346, 1391, 1417, 1418, 1567, 1669, 1706, 1794, 1806, 1967, 2157, 2158, 2159, 2162

bunlarıñ, 605

bunlaruñ hīçbirine, 2202

bunlaruñ īmānı, 1579

bunlaruñ ḳamu, 360

bunlaruñ ẕemminde, 1164

bunlaruñ, 105, 301, 302, 360, 421, 955, 1159, 1162, 1163, 1164, 1169, 1267, 1270, 1315, 1535, 1538, 1549, 1579, 1621, 1637, 1639, 1665, 1680, 1694, 1710, 1748, 2102, 2118, 2128, 2202

bunlaruñ-çūn, 1394

bunuñ bigi, 691

bunuñ gibi, 314, 366

bunuñ tedbīrine, 497

bunuñ üstine, 150

bunuñ üzre, 974, 1382

bunuñ, 59, 150, 151, 314, 366, 497, 691, 974, 1096, 1097, 1382, 1514, 1945, 1975, 2101, 2211

bunyād eyledi, 335, 799

bunyād ura, 2104

bunyād uralar, 801

bunyād urdı, 1894

bunyāḏ urmışam, 1974

bunyāḏ, 1974, 1975

bunyād, 335, 771, 799, 801, 1894, 2104

buyırsañ, 2034

buyırur, 1762

buyur, 1687

buyurdı, 534

buyurdılar, 1394

buyurduġı gibi, 1980

buyurur, 159, 641

buyurursız, 2065

bügün, 1874, 1876, 1885

bühtān eyleye, 1325

bühtān ider, 1322

bühtān, 517, 1322, 1325

bükilüben, 1429

büldi, 26

büldiler, 1225

büleler, 1180

büllūr, 803

bürhān-ı āyet, 36

C

cām itmesün, 433

cām, 417, 433, 530, 875

cāme, 1395

cāmesine, 1176

cān ‘azīz olur, 258

cān almaġın, 765

cān iltemeyeler, 1642

cān iltemeyevüz, 1426

cān ḳavī olsa, 671

cān u bāş terkini urmış, 1460

cān u dilden, 1256, 1260

cān ve bāş terk ideben, 690

cān vire, 765

cān vireler, 840

cān viren, 1447

cān virevüz, 2050

cān, 234, 258, 325, 326, 327, 475, 479, 481, 572, 581, 661, 671, 690, 765, 840, 1124, 1256, 1260, 1426, 1447, 1460, 1478, 1642, 1727, 2032, 2050, 2091, 2152

cāna, 577, 640, 2049

cānavar şeklinde, 1272

cānavar, 894, 921, 1271, 1272, 1286

cānavarlar, 907

cāndan, 225, 608, 628, 671, 1291, 1533, 1582

cānı ‘aczı-la çıḳar, 1727

cānı ḳadrin bilmeye, 580

cān-ı şāfīnüñ, 327

cānı saḳlayub, 610

cān-ı Ṭaḳyānūs, 1727

cānı, 580, 610, 657, 829, 1141, 1726, 1727

cānın alur, 243

cānın virdi, 2164

cānın, 243, 577, 2164

cānına ḳorḫu düşürdi, 914

cānına ḳorḳu düşe, 911

cānına, 313, 911, 914

cānını teslīm eylemiş, 2117

cānibden, 621

cānibinden, 623

cānları dermānını, 259

cānların, 1443

cānlarumuz ḳabż itmegil, 1307

cānlaruñ ḥayātı, 328

cānlu, 900

cānsın, 2049

cānum, 508

cānumda, 480

cānumuz, 2068

cār u yār, 2225

cāvizān, 2091, 2129

cavḳ cavḳ, 295

cebbārlıḳ eyleye, 1010

cebbārlıḳ ider, 1017

cebbārlıḳ, 1010, 1017, 1725

Cebrā'īl, 1931, 1935, 1936, 1937, 1939, 2152

Cebrā'īl'e, 2151

Cebre'īl, 1615

Cebre'īl'e, 1614

ced, 674, 1943

ceddi, 1265

ceddine, 740

ceddüm, 514

ceddümsim, 1964

cefā itdük, 1586

cefā, 862, 1586

cefādan, 1437

cefāya, 1024

cehālet, 1237

cehāletde, 864

cehd idegördi, 983

cehd idüñ, 1490

cehd itdi, 68

cehd itdiler, 1647

cehd iyledi, 1002

cehd ḳıldı, 1035

cehd, 68, 69, 135, 983, 1002, 1035, 1490, 1647

cehdde, 70

cehdsüz, 69

cehli ṭaşı ʻaḳıl şīsesin ṣıdı, 856

Celīl, 305, 1221, 1812

Cem gibi, 530

cemʻ eyleye, 319

cemʻ iddiñ, 667

cemʻ ider, 737, 966

cemʻ iderdi, 966

cemʻ idüb, 1355

cemʻ itdi, 534, 701, 726

cemʻ itdiler, 534

cemʻ itmedüm, 516

cemʻ itsem, 651

cemʻ ola, 971, 1657

cemʻ olan, 971

cemʻ oldılar, 587, 1387, 1696

cemʻ olub, 1862

cemʻ oluñ, 1284

cemʻ olur, 969, 1287

cemʻ, 319, 516, 531, 532, 534, 587, 651, 667, 676, 690, 701, 714, 726, 737, 966, 969, 971, 1284, 1287, 1355, 1387, 1657, 1696, 1862

cemʻına, 714

cemʻını, 532

cemāʻat, 1926, 1936

cemāl, 2134

cemālın, 94

cemīʻ-ı anlara, 1011

cemīʻ-ı ḫalḳ, 776

cemīʻ-ı ulular, 436

cemīʻı, 167, 675, 1106, 1364, 1525, 1584, 1632, 1761, 1956, 2103, 2197

cemīʻın, 1364, 2103

cemīʻısı, 675, 1584

cemīʻısın, 675

ceng ede, 694

ceng eyledi, 764, 2107

ceng ider, 1859

ceng itdi, 589, 639

ceng itdiler, 623

ceng olur, 767

ceng, 191, 589, 623, 639, 694, 764, 767, 1859, 2107

cenge āġāz idesin, 644

cenge, 525, 644, 766

cengini, 1863

cenglerinden, 757

cennet, 256, 448

cennetde, 2092

cennete girmeye, 450

cennet-ṣanʿāt, 1624

cesed, 3

cevāb idevüz, 737

cevāb virdi, 1311, 2152

cevāb virib, 649

cevāb virüb, 1408

cevāb, 499, 649, 737, 1311, 1408, 2152, 2182

cevābı, 734

cevābın vireler, 1925

cevābuñ, 1311

cevāhir, 192, 385, 408

cevelān dutar, 620

cevgān oynamaḳ, 1392

cevgān ṭutdılar, 1396

cevgān-ıla ṭop urdılar, 1398

cevherdür, 258

cevhere, 954

cevherī tāc urınurlar, 405, 427, 944

cevherī, 381, 405, 407, 427, 944

cevheri, 810

cevir çekmeyen, 1435

cevri, 1273

cezāya, 1681

Cibrīl, 912, 2147

Cibrīl’dür, 882

Cibrīl-ü Emīn, 2147

ciger, 1992

cigerleri teşse, 1481

cihān, 21, 367, 732, 1098, 1266, 1795, 1852, 1875, 1886, 1895, 2054, 2201

cihāna, 602, 673, 2086

cihāndan geçmişüz, 2078

cihāndan, 111, 2078

cihānserver ola, 666

cihānuñ raġbeti, 2079

cihetden, 211

cinān buldı, 2092

cinān, 2092, 2129

cinn, 798

cinneti, 1951

cins cins, 383

cins, 383, 425

cisimsin, 884

cism i cānı, 1141

cism ü cān, 1464

cism ü süñük, 1714

cism, 321, 1141, 1464, 1714

cismānīden, 2081

cisme noḳṣān, 323

cisme, 323, 1094

cism-i ri‘āya, 321

cismi, 894, 1723

cismimde, 1086

cismine, 2183

cismini, 232

cisminüñ ṣıḥḥatı irdi, 1991

cismümüzi, 2123

cismüñi cāndan āyırmayınca, 225

civānı, 1166

civārı aldı, 342

cūbecū, 1957

cudā, 231, 672

cūdınıñ, 872

culūs itdük, 1540

culūs, 1540, 1734

cuvbecev, 818

cümle ‘ālem ḫalḳı, 730, 2200

cümle cennet, 448

cümle dem içre, 1310

cümle ḫalḳ, 22, 1338, 1660

cümle, 22, 41, 59, 129, 170, 191, 236, 390, 404, 419, 432, 448, 583, 673, 678, 704, 728, 730, 777, 798, 809, 823, 831, 840, 877, 894, 906, 907, 944, 952, 965, 968, 1056, 1075,

1108, 1114, 1168, 1178, 1225, 1226, 1303, 1310, 1338, 1348, 1354, 1397, 1410, 1418, 1433, 1438, 1459, 1468, 1475, 1517, 1519, 1578, 1603, 1627, 1660, 1662, 1674, 1705, 1755, 1784, 1809, 1860, 1886, 1889, 1982, 2003, 2007, 2013, 2080, 2088, 2095, 2132, 2195, 2200, 2225

cümlece, 12

cümleden, 30

cümle-i çōpāna, 41

cümlemüz öldüre, 1358

cümlemüz, 608, 1320, 1342, 1358, 1372, 1611

cümlemüze, 2209

cümleniñ, 1051, 1075

cümlenüñ, 1116, 1476

cümleñüz, 1205, 1490, 1504

cümleñüzden, 1771

cümlesi, 193, 329, 383, 636, 662, 707, 801, 848, 876, 880, 894, 902, 947, 1265, 1268, 1310, 1479, 1492, 1493, 1609, 1666, 1753, 1934, 2001, 2117, 2164, 2170, 2173

cümlesin, 60, 173, 217, 560, 571, 790, 1008, 1189, 1891, 2011, 2058

cümlesince, 894

cümlesine, 791

cümlesini, 358

cümlesiniñ işledügin, 1056

cümlesinüñ, 1032

cümleye, 928, 1145

cümle-yi aḥvālı, 2060

cümle-yi esrārı, 2084

cümle-yi ḳalmışlara, 1486

cümle-yi maḫlūḳa, 871, 1629

cürme ġarḳ olmışlara, 2206

cürme, 1301, 2206

cürüm iledem, 12

cürümler itdügüm, 1080

cüst u cū ide, 66

cüst u cūy idüp, 1224

cüvān, 90, 93, 368, 462, 476, 1799, 1803, 1807, 1813, 1877, 1909, 1931, 1953, 2019

cüvānı, 1513

cüvānında, 1995

cüvānlar, 1499, 1573

Ç

çāb, 38

çaġırdılar, 933, 1406

çaġırdur, 562

çaġırıb, 626

çaġırub, 915, 1489

çahār-yār, 2165

çāk, 618, 1309, 2032

çākeri, 699

çaldı, 230, 333

çalınur, 614

çāre bulmaz, 26

çāre bulmazuz, 1181

çāre it, 18

çāre ḳılayım, 1501

çāre olmadı, 631, 981, 1003

çāre yoḳ, 980

çāre, 18, 26, 631, 980, 981, 1003, 1181, 1359, 1501

çāresin görmek, 173

çāresin, 173, 207

çarḫ-ı ʻacīb, 23

çarḫ-ı āsiyāb, 38, 1780

çārpā, 276

çāşnigīrler, 392

çāv, 564

çāvuşlar, 392

çehrelerden görinür, 1503

çehresinde gördiler, 1337

çekdi, 204, 1419

çekdiler, 391, 1432

çekdügüm, 601

çekdük, 2048

çekdüm, 118

çekdürdi, 984

çekdürüp, 1280

çeker, 130, 445, 671, 1026

çekerdi, 1841

çekerem, 137

çekildi, 352

çekilmişdi, 1038

çekme, 136, 531, 543, 556, 1909, 1932

çekmeyem, 1923

çekmeyen, 1435

çekmişem, 223, 528, 2031

çekmişemdür, 198

çeküb (çök-), 1112

çeküb, 2108

çengīler, 342

çeri, 770

çerisin, 2111

çeşm, 37

çeşme ḳatında, 1490

çeşme soġulmış, 1781

çeşme ya vīrāne, 1484

çeşme, 1484, 1488, 1490, 1595, 1618, 1781

çeşmeden ṣu içdiler, 1630

çeşmeden, 1615, 1623, 1630

çeşmenüñ ṣuyı, 1598

çeşmeye, 1615

çeşm-i cān, 37

çeşmüm, 508

çetik, 1195

çetikden, 1130

çetükden, 1175

çevgān, 1383

çevgānı, 1371

çevgān-ıla zerrīn çūblar, 426

çevre, 1973

çevresi müzeyyen sebzevāt olmış, 1624

çevresine üşdiler, 2016

çevreye baḳub, 1400

çevüre, 615

çezib, 615

çıḳa, 203

çıḳalum, 169

çıḳar, 194, 736, 1727, 2122

çıḳardı, 72

çıḳardılar, 2011

çıḳarub birin virür, 1831

çıḳarub, 51, 1789, 1831, 1960

çıḳarur, 81, 1401, 1987, 2125

çıḳdı, 73, 820, 843, 1257

çıḳdılar, 536

çıḳmaḳlıġa, 1388

çıḳmaya, 1692

çıḳmışdı, 619

çıḳub, 1129, 1772, 2179

çıḳuban gitdiler, 157

çigerüñ ṭaġlu, 102

çin seḥer, 2125

Çīn, 341

çobān, 1488

çōbān, 39, 43, 699, 1490, 1494, 1496, 1499, 1511, 1522, 1523, 1528, 1592, 1789

çōbāna, 1493, 1508, 1774, 1788

çōbāndan, 1534

çōbānı, 747

çōbānıdur, 1653

çōbānlıḳ iderem, 1529

çōbānuñ, 1552

çoġ, 287, 648, 652, 669, 762, 789

çoḳ dürlü ṣūrat gördi, 1852

çoḳ eyledi, 1817

çoḳ zamān olmış, 1596

çoḳ, 50, 125, 285, 304, 362, 363, 411, 432, 457, 550, 587, 594, 671, 1057, 1247, 1390, 1421, 1435, 1491, 1586, 1596, 1817, 1827, 1839, 1852, 1890, 1928, 2112, 2194

çoḳlar, 465

çoḳluḳ, 304

çōpāna, 41

çökdiler, 391

çū, 2, 205, 269, 439, 452, 483, 550, 621, 631, 633, 641, 706, 774, 1224, 1590, 2095, 2114

çūb, 382

çūblar, 426

çūn, 19, 45, 63, 64, 152, 154, 156, 242, 260, 265, 272, 313, 315, 321, 332, 365, 366, 377, 387, 394, 399, 424, 449, 482, 616, 620, 626, 643, 644, 653, 680, 687, 690, 714, 744, 773, 883, 898, 925, 955, 982, 992, 1001, 1016, 1060, 1063, 1066, 1070, 1248, 1252, 1259, 1285, 1368, 1405, 1437, 1471, 1539, 1558, 1662, 1669, 1679, 1711, 1763, 1783, 1799, 1939, 1958, 2026, 2125, 2200

çūnki, 97, 131, 264, 266, 286, 363, 410, 529, 590, 740, 783, 820, 916,

1035, 1042, 1177, 1182, 1211, 1231, 1236, 1335, 1378, 1404, 1514, 1534, 1578, 1589

çūnkim, 157, 701

çūpān, 697

çün, 2159

çünki, 1219, 1371, 1393, 1412, 1522, 1619, 1637, 1640, 1655, 1670, 1717, 1847, 1871, 1940, 2163, 2198, 2219

çünkim, 1708, 1728, 2045, 2102, 2174

çürümeye, 1715

çürütmeye, 1749

D, Ḏ, Ḍ

dā‘ī, 2222

da‘vāsı, 974, 1010, 1817

da‘vā-yı Ḫudālıḳ itdi, 1895

da‘vā-yı Ḫudālıḳ, 936, 1895

da‘vā-yı ḫūzāyī ḳıla, 1012

da‘vet eyledi, 289, 347, 1390, 1811, 2162

da‘vet eyledügün, 2058

da‘vet idelüm, 1173

da‘vet itdi, 362, 424, 927, 1189, 1445, 1912

da‘vet itdiler, 424, 1445

da‘vet itsünler, 2149

da‘vet ḳıldı, 402, 1231

da‘vet ḳılurlarsa, 1473

da‘vet ḳılursa, 1472

da‘vet, 289, 347, 362, 402, 424, 927, 939, 1173, 1189, 1231, 1390, 1445, 1471, 1472, 1473, 1811, 1871, 1912, 2058, 2149, 2162, 2169

da‘veti, 362, 424, 927, 939, 1173, 1189, 1445, 1471, 1912, 2149

da‘vetin icābet ider, 939

da‘vī güni, 626

da‘vī ḳılam, 852

da‘vī ḳılmaz, 626

da‘vī, 626, 852, 926, 1018

da‘vīde olur, 1018

da‘visin, 1238

da‘vīsin, 926

dā’im, 31, 506

dā’imā, 244, 316, 458, 937, 1613

dāgul, 1498

daḫı bir, 138, 1233, 1243

daḫı ġayrı, 1516

daḫı yig, 1612

dāḫı, 1026

daḫı, 82, 118, 138, 167, 182, 229, 241, 312, 315, 358, 381, 385, 405, 407, 414, 444, 500, 516, 610, 612, 619, 657, 688, 734, 736, 759, 783, 816, 838, 867, 868, 903, 938, 953, 988, 1043, 1054, 1062, 1069, 1076, 1080, 1120, 1125, 1153, 1179, 1197, 1233, 1243, 1268, 1279, 1288, 1300, 1319, 1331, 1350, 1354, 1374, 1379, 1411, 1421, 1426, 1491, 1516, 1538, 1568, 1569, 1579, 1587, 1597, 1601, 1612, 1672, 1731, 1732, 1734, 1735, 1787, 1795, 1803, 1819, 1826, 1841, 1846, 1850, 1861, 1873, 1875, 1876, 1890, 1907, 1912, 1923, 1978, 1981, 1982, 1989, 2038, 2052, 2054, 2057, 2061, 2066, 2098, 2113, 2144, 2147, 2163

daḫl ider yoḳ, 841

daḳ, 1591

daḳīḳa, 819, 1193, 2041

Daḳyānūs, 835

ḍalālet görinür, 92

dām olur, 244

dāmında, 1216

dānā, 55, 2084

dānāyam, 1476

dānesi dünyānuñ, 244

dānesin, 140

dāniş, 35

dār’e-s selām, 1739

dār’u-s selām, 2199

ḍarb, 1845, 1847

ḍarbı, 1843

dārına, 2137

dāyım, 692, 1029, 1048, 1143, 1678, 1709, 1718

dāyımā, 1055, 1149, 1165, 1218

de, 69, 87, 104, 165, 176, 219, 220, 278, 289, 334, 430, 456, 496, 521, 564, 584, 615, 652, 748, 758, 843, 846, 861, 925, 937, 959, 1135, 1201, 1204, 1218, 1312, 1345, 1406, 1407, 1436, 1483, 1545, 1550, 1574, 1634, 1701, 1707, 1710, 1733, 1947, 2002, 2022,

2065, 2156, 2172, 2188, 2210

dedi, 1747, 1855, 1942, 1945, 1946, 1948, 1980, 2023, 2060, 2065, 2105, 2106, 2107

dedüm, 2212

def‘ itmeye, 990

def‘a, 424, 1318

def‘ā, 754

def‘ı, 522, 676, 990, 1004, 1035, 1064, 1726

def‘ın itmeklige, 990

def‘ın, 522, 990, 1035

def‘ına, 522

def‘ını idemedi, 1035

def‘ī, 173, 174, 197, 1546, 1614, 1777, 2127, 2159

defa‘āt-la, 362

defn eylemiş, 2010

defn itdi, 333

defter idüb, 728

defter, 95, 728

deftere alub, 534

defter-i ‘isyān, 95

defteri, 2

defterin, 700

deg, 896, 1686

degdi, 1736

degil, 2, 14, 136, 218, 284, 319, 626, 654, 796, 824, 859, 869, 884

degildür, 1199

degin, 1224, 1304, 1399

degmeye göstermez, 940

degül, 389, 397, 401, 434, 456, 457, 468, 470, 527, 663, 745, 747, 1295, 1464, 1467, 1491, 1502, 1525, 1576, 1586, 1778, 1821, 1843, 1858, 2216

degülsin, 1820

dek, 285, 792, 1304, 1344, 1561

delālet eyledüñ, 1683

deli, 829

delīl ola, 1363

delīl olduñ, 1608

delīl, 1221, 1363, 1608, 1812

delük yiri, 2097

dem, 33, 73, 74, 248, 256, 485, 547,

642, 712, 833, 986, 1090, 1310, 1358, 1415, 1426, 1475, 1482, 1548, 1599, 1616, 1624, 1748, 1939, 1962, 2087, 2095, 2098, 2153

demde, 1726, 1777

deme, 1468

demlerince, 1466

demsāzdur, 1225

demür cānavar, 1286

demür kābūda, 1289

demür kābūdı, 1277

demür, 1274, 1277, 1286, 1289

demürden cānavar, 1271

demürden kābūd, 1279

demürden, 167, 1271, 1273, 1279

den, 331, 398

deng, 512, 764

deni, 252

deñlü, 150, 275, 559, 644, 677, 1718

deñlüdür, 276

depelemiş, 1563

deprenmedi, 1569

der, 1014, 1101, 1113, 1432

der‘aceb, 1014

derbīgāne, 1951

derc eyleyem, 2216

derc, 813, 814, 2216

derd olsa, 1469

derd, 1465, 1469

derd-i ‘ayn, 1465

derdi dermānına ire, 1465

derdiñ devāsını, 1089

derdine dermān viren, 1075

derdine, 161, 1075, 1472

derdlerine, 1466

derezel, 2150

dergāha iletdi, 409

dergāha, 12, 409, 1243

dergāhdan, 247

dergāhına, 1869

dergāhını, 927, 1243

dergāhınuñ, 1801

dergāhuñ, 1297

dergeh, 1187

dergeh-i a‘lāñuza, 1187

dergehini, 928

derīn, 196

derler, 894

dermān ide, 1706

dermān idici, 1613

dermān idüñ, 1472

dermān olur, 1469

dermān, 1075, 1469, 1472, 1613, 1706

dermāndur, 1465

dermānına, 1465

dermānını, 259

derpençe, 2026

derpende, 1645

derpīş, 823

derpīş-i serīr, 823

dertlüye, 1613

derūndan iñledi, 302

derūnından, 2177

dervīş, 2013

deryā gibi, 493

deryā ḳahrına, 897

deryā ḳatına, 898

deryā, 493, 895, 897, 898, 914, 917, 919

deryāda, 892, 894, 900, 906

deryādur, 617

deryāya, 890, 913

deryā-yı āb, 651

deste, 382

destūr alavuz, 1388

destūr āldı, 78

destūr buldı, 399

destūr ola, 1184

destūr oldı, 394, 879

destūr olur, 973

destūr, 78, 394, 399, 879, 973, 1184, 1388

devāsıdur, 325

devāsını, 1089

develer, 274

devlet bulalar, 840

devlet, 104, 840, 1964

devleti gümrāh ola, 597

devleti, 317, 597, 666

devletim alıb, 635

devletin vü ḥaşmetin, 364

devlet-kān, 481

devletüñ erkānına, 465

devletüñ, 465, 519

devr ėtdi, 21

devr ide, 518

devr idüb, 355

devr itdi, 397

devr, 21, 23, 355, 397, 417, 518, 780, 1853, 2008

devr-i ‘Īsā’ya, 1853

devr-i āsumān, 518

devr-i bīn, 780

devr-i Ṭaḳyānūs’dan, 1853, 2008

devri, 803

devrin dükedür, 1720

deye, 96

deyelim, 1100

dėyelüm, 1177

deyen, 872

deyesin, 711

deyib söyleyicek, 1196

deyicek, 1196

dėyü, 727

deyü, 87, 104, 165, 220, 278, 289, 430, 496, 564, 584, 615, 748, 758, 843, 925, 937, 1204, 1406, 1407, 1707, 1710, 2002, 2172

deyüben, 49, 230, 286, 554, 585, 641

deyyāre, 1112

di-, 905, 1087, 1690, 1800

dibin, 895

dibinde, 2035, 2093

dibinden, 917

dibīr, 705

dīdārına, 74

didi vü atdı, 985

didi vü birledi, 1532

didi, 53, 74, 78, 86, 90, 98, 101, 109, 111, 114, 116, 121, 124, 133, 138, 149, 164, 168, 169, 170, 173, 198,

206, 208, 224, 227, 270, 291, 299, 303, 324, 348, 366, 414, 423, 431, 475, 478, 505, 511, 517, 530, 541, 548, 556, 626, 635, 642, 659, 663, 679, 703, 704, 708, 721, 723, 729, 732, 741, 786, 817, 838, 845, 847, 851, 852, 857, 884, 885, 886, 891, 904, 915, 920, 923, 931, 983, 985, 988, 1046, 1071, 1083, 1093, 1096, 1111, 1118, 1127, 1136, 1169, 1188, 1211, 1212, 1217, 1234, 1311, 1329, 1334, 1339, 1346, 1347, 1355, 1356, 1364, 1415, 1423, 1433, 1476, 1494, 1499, 1505, 1515, 1522, 1526, 1528, 1532, 1538, 1553, 1556, 1558, 1593, 1649, 1650, 1653, 1685, 1688, 1764, 1776, 1779, 1788, 1797, 1803, 1807, 1813, 1815, 1818, 1819, 1820, 1837, 1846, 1873, 1882, 1892, 1904, 1922, 1930, 1933, 1964, 1974, 1978, 2025, 2034, 2077, 2143, 2145

didigiñ mālıñ ṭarīḳın bulasın, 134

didigini, 160

didigüñ gibi, 1818

didiler, 267, 312, 364, 367, 392, 465, 535, 607, 682, 736, 1159, 1162, 1184, 1228, 1230, 1232, 1292, 1317, 1383, 1388, 1393, 1408, 1411, 1413, 1421, 1446, 1521, 1525, 1539, 1547, 1604, 1606, 1771, 1774, 1860, 1905, 2066, 2083

didim, 1204

didiñüz, 1236, 1343

didü, 980

didügi, 961

didügüm gibi, 1245

didügüm, 1245, 2140

didük, 471

didüklerin, 1335

didüm, 2191, 2214

didüñ, 250

didüñüz, 1197

dikdürmişem, 1974

dikilü, 192

diḳḳat itdi, 308

diḳḳat, 82, 308, 1792

dil ḫalāṣ olmadı, 6

dil uzatdılar, 1164

dil uzdur, 1168

dil, 6, 114, 221, 1164, 1168, 1589, 2152

dilāver, 688

dilde Ḥaḳı birledi, 1589

dilde, 39, 300, 932, 1161, 1589

dilden, 475, 1256, 1260, 1486

dile gelsün, 2214

dile, 386, 848, 1276, 1519, 1620, 1998, 1999, 2214

diledi, 1442, 1648, 1830, 1944, 2017, 2104, 2144

dilediler, 2195

dilegince, 1719

dilek, 1720

diler, 386, 848, 1276, 1519, 1620, 1998, 1999

dilerdi, 939

dilerse, 775, 1757

dilerseñ, 710, 889, 2135

dilersiz, 1501

dilerüz, 1774, 1906, 2089

dilese, 478, 960, 1058

dilfirīb olmaḳlıġa, 421

dilgiryān, 97

dilgüşā, 508

dili yoḳ, 163

dili, 163, 179

dilimden, 114

dilime, 17

dilin, 179

dilīr ü nāmver, 570

dilīri, 646, 762

diller, 659

dilleri, 178, 1214

dilsiz olmışız, 1199

dilşād eyle, 1742

dilteng ḳıldı, 501

dilteng, 501

dimāġını hevā dutdı, 855

Dīmaşḳī, 383, 408

dimediler, 934

dimedim, 1150

dimedüm, 215, 2211

dimege üşenürdik, 1198

dimege, 1198, 1757

dimek-le, 1807

dimeñ, 869

dimeñüz, 1436, 1612

dimeyem, 110, 219

dimeyesin, 1510

dimeziz, 922

dimiş, 524, 816

dimişlerdür, 2223

dimişsiz, 1233

dīn üzre oluram, 1531

dīn, 241, 257, 1531, 1828

dindi, 2141

dīne, 2150

dīni, 1021, 2176

dinilen, 2113

dīnimüz, 1321

dīnine, 2149, 2169

diñle, 1147, 1685

diñledi, 286, 302, 495, 916, 1522, 1655, 1864, 1958, 2227

diñlemez, 1851

diñlenüben, 1599

diñler, 1882

diñleyeni, 2207

dīnüñ, 239

dir, 159, 185, 330, 386, 494, 549, 562, 742, 787, 863, 888, 889, 900, 997, 998, 1051, 1098, 1121, 1219, 1366, 1487, 1536, 1544, 1927, 1951, 2147, 2152, 2158, 2188, 2190

dir.em, 549

dirdiler, 1258, 1420

diregi dikdürmişem, 1974

diregini, 1973

direk altında, 1977

direk dikmiş, 1972

direlür, 734

direm (dirhem), 1834, 1840, 1858

direm, 138, 171, 549, 1152, 1367, 1786, 1834, 1840, 1858, 1920, 2218

dirgüre, 1903

dirgürür, 1519

dirhem, 1870, 1872

dirhemi, 1865

diri duta, 1999

diri olam, 1536

diri, 1536, 1754, 1841, 1999, 2052

diridür, 1908, 1978

dirīġā, 93

dirīġım, 550

dirilen, 600, 1760

diriler ölüp, 1755

dirilesin, 1856

dirilse, 1007

dirilürler, 295

dirken, 1117, 2194

dirler, 70, 367, 1229, 1540, 1804, 1828, 1893, 2098

dirlik süreler, 2184

dirlür, 755

dirpenc oldılar, 1104

dirse, 113

dirsem, 839

dirseñ, 299, 1684

dirsevüz, 1509

dirsin, 109, 225, 1172, 1366, 1850

dirsiz, 1240, 1776, 1916

dise, 478

diseler, 252

disem, 854

diseñ, 550, 796

disünler, 2148

dişi dürdāneden, 380

dişleri, 341, 428

ditreyüben, 911

dīvāna, 391

dīvāne, 1951

dīvānına, 1280

dīvārı, 1037

dīvinüñ, 186

diyār, 63, 757

diyār-ı Mıṣr'a, 63

diye, 1144

diyeler, 442, 449, 585, 1179, 1263

diyelüm, 1495

diyem, 1125, 1147, 1685, 2027

diyesin, 643, 1836

diyevüz, 1369, 1370, 1515

diyeyim, 1084

diyi, 1770

diyib, 928

diyiben, 627, 1987

diyicek, 1415, 1952

Diyūs, 1734

dīyü, 1663

diyü, 962, 1240, 1345, 1466, 1551, 1580

diyüb, 673, 1244, 1256, 1630, 1825

diyüben, 1438, 1508, 1683, 1965, 2177

diz çeküb, 1112

diz çökdiler, 391

doḳınur, 1063

dōst ṭutdı, 346

dōst, 204, 346

dōstına, 204

dōstlıḳ, 359

dögdürür, 1665

dökdi, 234

dökdiler, 1432

dökdügüm, 601

dökildi, 624

dökilmiş, 1623

dökilür, 329, 1617

döküben, 761

dökücidür, 585

dönderdi, 84, 85

dönderdiñiz, 88

dönderüb, 637

döndi, 523, 541, 558, 662, 1093, 1096, 1400, 1548, 1556, 1557, 1567, 1719, 1765, 1782, 1832, 1855, 1959, 1961, 2128

döndüreler, 1715

döndüriser, 633

döndürüb, 2210

döndürür, 783, 1724

döne, 1279, 1648

döner, 598, 620

dönmedi, 657, 1569

dönmeyicek, 1588

dönmiş, 1795

dönüb, 1377, 1535, 1565, 1634, 1708, 2021, 2069, 2127

dönüben, 461, 683, 1703

dörd yüz, 824

dördi, 1702, 2156, 2163, 2180

dördini, 2148

dördünci, 1815

dört yaña, 567, 754

dört yañāsında, 1278

dört yanından, 763

dört yüz biñ, 755, 756

dört, 75, 567, 754, 755, 756, 763, 806, 809, 1274, 1278

döşdiler, 262

döyemez, 258

duʿā eyledi, 504

duʿā ḳıldı, 393, 396

duʿā ḳıldılar, 393

duʿā ḳılub, 465

duʿā ḳılur, 430

duʿā vü āferīn, 1202

duʿā, 378, 393, 396, 411, 430, 465, 504, 607, 1202, 1493, 2090, 2176, 2182, 2222, 2226

duʿāda, 2176

duʿālar eyledi, 411

duʿālar, 378, 411

duʿāsın mustecāb ḳıldı, 2090

duʿāya, 2222

duʿā-yı mustecāb oḳur, 2182

dūnhimmet olubdur, 297

dūnhimmet ya ḥasūd, 297

dūnhimmeti irer, 293

dūnları, 658

dūr, 520

durdı, 1197

durdılar, 728

durmaz, 1000

durub, 1402

durur, 7, 14, 32, 56, 102, 240, 467, 506, 550, 576, 578, 611, 781, 782, 838, 906, 1053, 1114, 1166, 1206, 1207, 1210, 1409, 1410, 1464, 1485, 1519, 1525, 1541, 1754, 1716, 1793, 1804, 1807, 1828, 1840, 1855, 1938, 1943, 1979, 2067, 2076, 2079, 2086, 2112, 2113, 2167

dururuz, 1215

dut, 912, 1740

duta, 604, 1999

dutalar, 1663, 1902

dutalum, 1361

dutar, 620

dutardı, 977, 1333

dutarlar, 971

dutdı, 605, 701, 718, 726, 793, 855, 878, 920, 1065, 1091, 1664, 1789

dutdılar, 631, 638, 1183, 1661, 1919

dutdım, 685

dutıb götürdiler, 785

dutılsa, 687

dutmadı, 631

dutmayıb, 739

dutub, 693, 1443, 1892

dü cihānı, 1468

dükedüb, 1439

dükedür, 1720

düketmeyem, 222

dükkānına, 1829

dülāver, 677

dün gün, 1885

dün ü gün, 67, 972

dün, 67, 972, 1846, 1850, 1876, 1885, 1917

dünegün, 747, 1874

dünyā işinde, 1165

dünyā, 132, 140, 1165, 2079

dünyāda, 339

dünyāñ ı dīnüñ yıḳdurur, 239

dünyānuñ, 244, 452

dünyāsı, 260

dünyāviyyeden, 1743

dünyāya bir naẓar baḳmaya, 1692

dünye naṭ‘ında elini dirdiler, 1258

dünye, 204, 1258

dünyede, 579, 1022, 2087

dünyeden, 442

dünyenüñ ġavġası, 456

dünyenüñ leẕẕātına, 248

dünyenüñ leẕẕetinden, 2203

dünyenüñ, 231, 248, 456, 2203

dünyevī, 260

dünyeyi, 1263

dür, 428, 869

dürdāne, 341

dürdāneler, 126

dürdür, 189

dürdürür, 700

dürişür, 1030

dürli ṣanʻat gösterürdi, 288

dürli, 118, 288

dürlü ʻuḳūbet ḳılmışam, 1704

dürlü ʻuḳūbetler ḳıla, 1163

dürlü dürlü, 1380

dürlü niʻmetler, 1675

dürlü, 1163, 1380, 1675, 1704, 1781, 1826, 1852, 1876

dürür, 28, 56, 73, 292, 508, 696, 827, 1119, 1120, 1516, 1521, 1563, 1587, 1806, 1833, 1942

dürüst söz söylemezsin, 1878

dürüst, 476, 1878

düstūr, 487, 488

düstūr-ı şāh, 487

düstūr-ı şāh-ı aʻẓām, 488

düş, 1167, 1796

düşdi, 41, 313, 1569, 1660, 1954, 1962

düşdiler, 1405, 1441, 2016, 2026

düşdüm, 117

düşdür, 1819

düşe, 911, 924

düşegeldi, 837

düşman ola, 1167

düşman, 204,1167

düşmana, 539

düşmanı ola, 597

düşmanı, 257, 597

düşmanumuz, 1358

düşmiş, 1875

düşmişem, 9

düşüb, 586

düşüben, 632, 1130, 1422

düşürdi, 914

düşüreler, 2072

düşüren, 692

düşüriñ, 599

düz, 2217

E, Ė

eb ü ceddüm, 514

eb ü ecdādımuz, 527

eban ʻan ced, 1943

ebed, 213, 519, 1293, 1451

ebrārdur, 2214

ebter ḳalmasun, 2214

ebū ʻan ced, 674

Ebū Ẕerde, 2155

ebyātda, 2216

ebyātı, 2218

ecdādımuz, 527

ecel sebil buldı, 1735

ecrin virür, 1612

ecsādını, 1713, 2118

ecsāmuñ, 322

ede, 694

edem, 2217

ederdi, 968

efʿāl, 246, 1031, 1114, 1475

efʿāliñde, 1114

efʿāline, 1031

efʿālümde, 1475

efḳaram, 2222

eflāk yüzin döndürür, 1724

eflāk-ı medār, 1719

efrenc-ḫāṣ, 193

Efsūs, 797, 1657

efzūn bulursın, 317

eger, 583, 890, 1017, 1879

egerçi, 1868

eglemeñ, 786

eglenmedi, 2025

ehl, 33, 35, 241, 452, 456, 472, 586, 667, 2135, 2170

ehl-i dāniş, 35

ehl-i dīn ol, 241

ehl-i dünyānuñ, 452

ehl-i Ḥaḳ, 456

ehl-i ḥāl, 33

ehl-i hüner, 667

ehl-i hünerler, 586

ehl-i kehf, 2170

ehl-i naẕar olasın, 2135

ehl-i tārīḫden, 472

ehli, 244, 255, 476, 584, 1303, 2138, 2163, 2184, 2197

ehlidür, 441

ehline, 231, 696, 2165, 2166, 2194

ejdehā-yı zencīr-ḫāy, 406

ekdirdi, 337

ekin, 337

ekmeg, 1830

ekṣer, 1094

ekṣeri, 1018

ekṣerinden, 1182

eksilmiş, 284

eksügin, 575

eksük bildür, 549

eksük ola, 1643

eksük oldıġın, 283

eksük, 283, 456, 549, 1643

eksüklüyem, 8

el götürdiler, 879

el götürüb, 1605

el ḳalduruban, 1112

el ḳovşurıb, 832

el urdı, 174

el uzadur, 458

el üzredür, 615

el virdükce, 104

el yudılar, 1609, 1743, 2081

el, 104, 174, 397, 398, 458, 485, 615, 621, 832, 879, 1091, 1112, 1605, 1609, 1743, 2081

ėlçi, 717, 719

elde, 203, 382, 426, 487, 989, 1512

elden alur, 487

elden gelse, 1512

elden, 203, 487, 989, 1512

ele aldı, 978, 1865

ele ālub, 1831

ele cām āl, 530

ele götürmişem, 684

ele mey alub, 355

ele ṣundılar, 355

ele, 149, 355, 530, 684, 691, 978, 1831, 1865

elem irgürmeye, 1255

elem yoḳ, 220

elest, 1464

elestde, 249

ėleteler, 717

eliñ ayāġuñ, 102

elin öpdi, 80

elin öper, 1535

elin öpüb, 2016

elin yudı, 1602

elin, 46, 52, 80, 1535, 1602, 1746, 2016

elinde ola, 2201

elinde oldı, 483

elinde, 483, 1175, 2201

elinden gelmez, 1903

elinden ḳaçdı, 1983

elinden ne gele, 1507

elinden, 1507, 1903, 1983

eline aldı, 46, 52

eline, 46, 52, 719

elini öpdi, 378

elini, 378, 1258

elleri üzre götürürler, 961

elleri, 961, 1634, 1671

ellerin öpüp, 2021

elli, 762, 804, 1854, 2221

elümden gelse, 1501

elümden uçalar, 1642

elüñüze, 679

em gördi, 740

emānet, 1141

emer, 1988

emīn, 2147

emir ḳıldı, 1696

emīr ve vezīri, 876

emir, 1696, 2145

emīr, 650, 705, 876, 934, 1892

emīrüñ kisveti, 455

emīrzāde, 828, 948

emr eyledi, 703

emr ider, 1614, 1713, 2158

emr iderseñüz, 532

emr idüb, 104

emr idüp, 1278

emr itseñ, 2068

emr ḳıldı, 2011

emr ḳılub, 1458

emr olduġı gibi, 2158

emr olsaydı, 1008

emr olunmışdı, 1748

emr olur, 2196

emr, 532, 703, 1008, 1278, 1458, 1614, 1713, 1748, 2011, 2156, 2158, 2196

emri, 839, 999, 2006, 2203

emridür, 641

emrim, 839

emrime ṭururlar, 853

emrin ṣısa, 1275

emrine gūş urmış, 962

emrine, 776, 935, 962, 1998

emrini, 833

emriñüzden ṭaşra ādım atmayam, 1512

emrüme, 842

emrüñ, 1116

emrüñde, 2153

emrüñe, 1453

enāniyyet ḳılur, 1018

enāniyyet, 1018, 1729

enāniyyetden, 1021

enās, 779

enbiyā vü evliyā, 2225

encamu, 1724

endāmını lerze dutdı, 1065

endāmını lerze ṭutdı, 1721

endāmını yir yimeye, 1714

endāmını, 1065, 1714, 1721

endāmları, 1432

endīşem, 1149

endīşesin, 856

endürdiler, 877

enfusdan, 2174

eñirürem, 1542

enīs olsa, 246

en-nāsu ‘alā dīn’i-l mulūk, 324

ensābını, 750

envā‘, 351

envārı, 303

er gişi, 1835

er öldirir, 761

er, 562, 588, 599, 646, 728, 736, 755, 761, 813, 824, 1835, 1854, 1970

erde, 542

erden, 540, 756

erdür, 535

ėrgüriñ, 786

eriñ, 830

ėrişe, 812

erkānına, 465

erleri, 538

erlik, 579, 604

erlikde, 603

ėrmez, 779

ervāḥa, 2140

ervāḥda, 309

ervāḥ-ı ḳudse, 1740

erzāḳdur, 1145

eṣaḥdur, 2113

esbāb, 409, 559, 563, 790

esbāba, 603

esbābın, 566

esen ol, 541

esen, 541, 710, 2051

eṣer bilmediler, 858

eṣer bula, 6

eṣer buldılar, 1224

eṣer gördi, 1083

eṣer irdi, 1489

eṣer īrgüresin, 77

eṣer ola, 782

eṣer, 6, 77, 156, 164, 501, 782, 858, 1029, 1083, 1092, 1209, 1224, 1489, 2135

Esfendyār, 757

esīr itdiler, 934

esīr olmışdı, 650

esīr, 650, 934

esīri, 2206

eskidür, 1780

esmā ı ṣıfātı, 777

esrār, 303, 696, 2215

esrāremüz ṭuydururlar, 1171

esrār-ı ḥaḳāyıḳdan, 2215

esrārı, 775, 2084

esrārımuz, 1200, 2029, 2085

esrārınuñ, 1108

esrārlar, 1955

eşed, 236

eşid, 2122

eşiden, 794

eşkāl u ṣuver, 57

eşyāya, 30

eşyāyı, 1210, 1519

ėtdi, 21, 61, 80, 84, 726

etdügin, 1194

etmedi, 819

etmege, 2062

etmegi, 1834

etmegüm, 1839

etmek, 2024

etmekciye, 1831

etmeye, 2202

ėtmeyedüñ, 211

etmeyüben, 612

ev içre girdiler, 1971

ev issi gişinüñ ḫādimleri, 281

ev ḳapusına irdiler, 1937

ev yolını, 1928

ev, 281, 818, 1928, 1937, 1942, 1943, 1945, 1947, 1967, 1971

evde, 1109

eve, 262, 1184, 1960, 1974

evi, 399, 1934

evimüñ yolı, 1933

evinde, 469, 511

evine iledür, 420

evine, 420, 1107, 2014

evini, 1930

evlādın, 2059

evlādına, 2012

evlenüb ṭururdı, 1107

evler āldı, 335

evlerin, 1926

evlerine, 361

evlerini, 1929

evliyā, 2225

evliyānuñ himmeti-le, 2209

evṣāfın söylediler, 471

evṣāfın söylerler, 2142

evüb, 1841

evüm, 1884, 1920

evümi, 1922

evüñ, 1935, 1938

evvel āḫır, 792, 859, 1921, 2067, 2103

evvel ululları, 963

evvel ü āḫır, 2061

evvel, 70, 150, 189, 425, 490, 792, 859, 963, 1080, 1285, 1921, 1994, 2061, 2067, 2103, 2178

evvelā, 1449

evvel-bahār, 967

evvelde, 38, 946, 1760, 2154

evvelden ziyād, 1350

evvelden, 311, 1350

evvel-i nāme içre, 490

evvelinden, 813, 1957

evvelki binādan biri yoḳ, 1928

evvelki, 1928, 1974

ey, 705, 732, 1113, 1169, 1184

eydiñ, 1087

eydür, 697, 1113

eydürdi, 891

eydürem, 1367, 1920

eydürler, 1950, 2099

eydürlerdi, 1732

eydürsiz, 1556, 1564, 1919

eyer, 1394

eyerlü, 406

eyi, 1890

eyit, 1801

eyitdi, 654, 683, 1085, 1124, 1132, 1147, 1188, 1197, 1203, 1205, 1232, 1236, 1245, 1251, 1320,

1343, 1361, 1365, 1367, 1384, 1389, 1460, 1482, 1511, 1523, 1540, 1547, 1560, 1573, 1581, 1610, 1641, 1656, 1683, 1687, 1786, 1806, 1816, 1823, 1835, 1842, 1849, 1873, 1877, 1909, 1916, 1931, 1935, 1938, 1942, 1953, 1981, 2019, 2023, 2027, 2035, 2052, 2061, 2069, 2100

eyitdiler, 1158, 1412, 1457, 2046, 2122, 2173, 2175

eyiteni, 1324

eyitmedi, 1077

eyle (öyle), 122, 299, 440, 816, 1181, 2002, 2033, 2047, 2068, 2089

eyle-, 20, 37, 58, 201, 704, 711, 1377, 1742, 1909, 1986

eyledi, 51, 59, 153, 289, 290, 335, 345, 347, 376, 411, 413, 461, 480, 489, 504, 523, 564, 693, 703, 722, 756, 764, 789, 790, 799, 985, 987, 991, 1006, 1043, 1061, 1138, 1237, 1247, 1326, 1346, 1354, 1390, 1391, 1399, 1400, 1407, 1415, 1442, 1533, 1551, 1572, 1581, 1582, 1589, 1635, 1758, 1766, 1798, 1811, 1817, 1854, 1870, 1887, 1904, 1913, 1921, 1930, 1941, 1980, 1990, 2003, 2017, 2056, 2060, 2107, 2143, 2162, 2187, 2192

eyledigiñ, 210

eylediler, 1227, 1323, 1443, 1497, 1579, 1698, 1770, 2111

eylediñ, 250, 372, 1132

eyledügün, 2058

eyledük, 1216, 2067

eyledüm, 214, 501, 706, 1311, 1693, 2073, 2210, 2213

eyledüñ, 147, 1683

eyledür, 142

eylegil, 16, 491, 884, 1307, 1451, 1802, 1857

eylemedi, 228

eylemediñ, 104

eylemek, 34, 2183

eylemez, 1099

eylemezem, 100

eylemiş, 292, 351, 429, 816, 2010, 2055, 2117

eylemişem, 139

eylemişüz, 1452

eyleñ, 599, 2175

eyleñiz, 89

eyleñüz, 1500, 1610

eyler, 81, 82, 256, 986, 1014, 1015, 1024, 1110, 2123, 2197

eylerdi, 484, 1551

eylerem, 253, 446, 909, 1136, 1389, 1691, 1705

eylerler, 1073, 2142

eylersin, 1119

eylerüz, 1914

eylesem, 5

eyleseñ, 2138, 2139

eylesin, 1088

eylesün, 339, 520, 636, 1861

eyleye, 319, 440, 1010, 1143, 1146, 1325

eyleyelüm, 460, 1174

eyleyem, 10, 749, 1537, 1680, 1948, 2036, 2037, 2216

eyleyen, 781, 1048, 1449, 1461

eyleyesin, 1906, 2066

eyleyesiz, 932

eyleyevüz, 201, 1377

eyleyeyin, 123

eyleyiser, 1659

eyleyü, 1710

eyleyüb, 382, 1155, 2032

eyleyüben, 1507

eytdi, 152, 226, 348

eyü yatlu, 295

eyü, 295, 610

ezel, 122, 653, 1365, 1523, 1972

ezelden tā ebed, 519, 1451

ezelden, 519, 653, 861, 1451, 1531, 1581

Ezrinūş, 1185, 1702

Ezrinūş, 964

F

Fā‘il ü Ḳādir, 1292

Fā‘il ü Muḫtār ı Ḥaḳ, 1446

fā‘il, 779, 780, 1292, 1446

fā‘ildür, 780

fa‘li, 779, 780, 1029, 1032

fa‘linden, 1029

fa‘line, 779, 1032

fā’ide itmez, 1730

faḫr ider, 1259

faḫr’u-l mulūk, 324

faḫrı, 2220

faḳıruñ tuḥfesi, 430

faḳr u iḥtiyāc, 1026

faḳrıñ, 860

fānidür, 1730

fārıġ oluñ, 1473

fārıġ, 995, 1248, 1473

farḳ idem, 603

Fārūḳ-u Naḳī, 2154

fāş ėtdi, 80

fāş itmegil, 1122

fāżıl u dānā vü ‘ālim, 55

fāżıl, 55, 455, 1016

fażluñ, 1305

feġān itdiler, 1968

felek, 1720

felsefe, 815

fende, 1889

ferāġat bulavuz, 1566

ferāġı buldı, 418

feraḥ buldı, 162

feraḥ itdi, 571

feraḥ virdi, 314

feraḥ, 162, 314, 571, 875, 1260

feraḥlıḳ, 313, 314

ferd ü tenhā, 195

Ferd, 195, 2084

ferdāniyyetüñ, 1298

fermān ḳıldı, 1664

fermān olur, 1469

fermān, 1469, 1664, 2066

fermānında, 694

fermānını, 259

fermānum, 1700

fermānuña, 466

fersaḫ, 803

fersaḥbefersaḥ, 877

feryād idelüm, 1458

feryād u nāliş eyledi, 1442

fesād işden, 2

fesād, 2, 280

fesādı, 1305

feṣāḥat, 1571

feṭḥ ola, 691

feṭḥ ü ẓafer, 226

feṭḥ, 226, 691, 791, 2090

feṭḥ-ı bāb irişdi, 2090

fevc fevc, 617

fevt ḳılmazlar, 833

fevt, 819, 833, 962, 965

feyż-Yezdānī irer, 1049

fī nār'i-s saḳar, 1727

fi'li, 247, 777, 1255, 1270

fi'l-ile, 247

fi'limüz, 1255

fi'liniñdür, 777

fi'lümüz, 1357

fidā, 599, 609, 829, 1124

fiġān, 614

fikir eyler, 1218

fikir ider, 107

fikir iderken, 843

fikir idersem, 841

fikr ide, 1045

fikr idüb, 1067

fikr itdi, 758

fikr itseñ, 1687

fikr ü fesād ḳıldı, 280

fikr ü ẕikr eylerler, 1073

fikr, 280, 1045, 1067, 1073, 1687

fikre varıb, 857

fikre varıban, 1070

fikre varub, 187, 291, 497

fikre varuban, 851

fikre, 187, 291, 497, 851, 857, 1070

fikri, 443

fikrinde, 512, 1179

fikrüme, 5

fikrümüzde, 1198

fi-l ḥāḳīḳa, 2075

fīl şeklinde, 1273

fīrāvān, 190

fīrāz, 1888

fīrūzbaḫt, 486

fitne ḳopara, 2088

fitneye, 2071

frengī-ḫāṣlar, 404

furṣat bulalar, 1105

furṣat bularlar, 1161

furṣat bulavuz, 522, 1361

furṣat buldılar, 2110

furṣat bulunca, 1543

furṣat elde-yiken, 686

furṣat virür, 2109

furṣat, 522, 653, 686, 1105, 1161, 1361, 1543, 2109, 2110

furṣatı buldım, 685

furṣatın, 1164

fużūl, 101, 593, 865

fülorī, 194

fünūnuñ ġavrine yetmiş, 56

fürḳat ōdı içre cismi yaḳılur, 1723

Füsūs, 1804

fütūḥ, 2183

G, Ġ

ġabġabı, 403

ġāfil ola, 597

ġāfil olma, 591

ġāfili, 3

ġaflet, 997

ġafletde, 28

Ġafūr, 1716

gāh gāh, 373

gāh, 373, 1709

ġālib ola, 95

ġālib oldılar, 1860, 2110

ġālib olmasun, 1303

ġālib, 7, 95, 1303, 1860, 2110

ġam bulmayam, 1933

ġam yime, 220, 530

ġam yimeñ, 1485

ġam yimeñüz, 1612

ġam, 220, 397, 530, 1295, 1485, 1612, 1933

ġamdan āzād oldılar, 1492

ġamdan ża‘īf olmış, 1081

ġamdan, 1081, 1492, 1651

ġamgīn, 520

ġamı çekdürdi, 984

ġamım, 1169

ġamz idüb, 1105

ġanīmet itdi, 791

Ġaniyy’e-l Aġniyā, 20

ġaraż, 416

ġarba irse, 1746

ġarev ḳıldı, 1967

ġārib eyledüm, 706

ġarīb, 91, 805

ġarībi, 2226

ġarḳ eyledi, 1391

ġarḳ idem, 603

ġarḳ, 9, 11, 603, 678, 1301, 1391, 2206

ġavġa, 1660, 1859

ġavġası, 456

ġavrine, 56

ġayb oldı, 851, 891, 1939

ġaybdan, 1459, 1720

ġāybını, 346

ġāyet mehīb, 2096

ġāyeti, 2220

ġāyıbdan, 845

ġāyıbīn u ḥāżırīn, 605

ġayra gitmeye, 2202

ġayra virmek, 197

ġayra, 517, 1236, 2202

ġayretden, 1067

ġayretlü, 666

ġayrı bir iḳlīme gidevüz, 1379

ġayrı kimse, 976

ġayrı, 75, 976, 1062, 1226, 1229, 1322, 1379, 1467, 1516, 1703, 1839, 1927, 2055

ġayrıdan, 1047, 1309, 1314, 1471, 1530, 2136

ġayrılardan, 707, 1526

ġayrınıñ bilmek, 870

ġayrınuñ, 1243

ġayrısı, 2078

ġayrısına, 1320

ġayrıya, 141, 941, 1235

ġayrıyı, 1244

ġayriyyede, 1479

ġazā, 2189

ġażab āldı, 4

ġażab idüb, 983

ġażab itdi, 739

ġażab ḳıldı, 1270

ġaẕāb, 1271

ġażab, 4, 236, 239, 240, 739, 983, 1270

ġażabdan, 726, 753

gėce, 1109

geçdi, 768, 875, 925, 936, 974, 993, 1042, 1078, 1603, 1852

geçdiler, 768, 1603

geçer, 634

geçmedin, 402

geçmiş, 1910

geçmişüz, 2078

geçse, 897

geçüb, 693

gedā, 1283, 1656

geh, 1439, 1733

gehi, 1124

gel, 374, 703, 1123, 1935, 1964, 2025, 2122

geldi, 79, 83, 159, 160, 179, 197, 230, 253, 266, 286, 352, 354, 356, 377, 390, 412, 498, 587, 588, 589, 591, 594, 616, 715, 717, 752, 785, 929, 975, 1189, 1241, 1250, 1287, 1407, 1549, 1557, 1562, 1649, 1667, 1697, 1766, 1778, 1783, 1799, 1867, 1931, 1990, 2017

geldiler, 269, 274, 283, 535, 565, 570, 681, 759, 866, 876, 1248, 1269, 1285, 1353, 1480, 1627, 1761, 1784, 2014, 2128, 2164

geldiñüz, 1500

geldügi, 1963

geldügim, 1918

geldügini, 2039

geldügüñüz, 2042

geldük, 2168

geldüm, 206, 706, 749, 1874, 1885

geldüñ, 1477, 2051

geldüñüz, 2046

gele, 388, 592, 596, 691, 724, 800, 868, 1033, 1376, 1490, 1507, 1510, 1551, 1620, 1643, 1901, 2093

geleler, 1555

gelene, 564

gelenleri, 867

gelesin, 134, 645

gelice, 189

gelince, 1414, 1547, 1853, 2008

geliñüz, 1489

gelişden, 594

gelmedi, 1416, 1561, 2094, 2095, 2114

gelmedüñ, 1803

gelmek, 212, 593

gelmesinden, 1554

gelmeye, 109, 688, 1621, 2033

gelmeyeceklerse, 1380

gelmeyedüm, 119

gelmez, 352, 598, 764, 893, 1903, 2150

gelmiş, 1587

gelmişdür, 741, 2063, 2150

gelmişem, 1704, 1876

gelmişler, 1911

gelse, 1501, 1512

gelsün, 562, 1185, 2214

gelüb, 534, 1184, 1378, 2064

gelüben, 932, 1925

gelüñ, 1356, 1626

gelüp, 1492, 2021

gelür, 31, 154, 263, 472, 487, 510, 567, 727, 754, 896, 1066, 1109, 1270, 1435, 1552, 1564, 1622, 1708, 1709, 1728, 1916, 2127, 2194

gelürse, 1565

genc (delikanlı), 1988

genc buldıñuz, 1844

gence ṭūş olduñsa, 1857

ger, 35, 67, 77, 134, 139, 492, 544, 551, 582, 710, 712, 792, 854, 874, 905, 908, 1016, 1171, 1180, 1295, 1378, 1426, 1472, 1507, 1509, 1555, 1565, 2001, 2027, 2050, 2131, 2135, 2136, 2212

gerçe, 724

gerçek didiñüz, 1236

gerçek söyledüñ, 1132

gerçek sözi, 1919

gerçek, 912, 1132, 1236, 1919, 1923

gerçekmiş, 920

gerçi, 19, 32, 34, 43, 116, 147, 227, 669, 914, 1603, 1607, 1887

gerdiş-i gerdūn, 22

gerek, 170, 322, 414, 415, 664, 672, 1167, 2100, 2183

gerekdür, 173, 731, 1970

gerekmez, 210, 217

germinde, 357

gerseler, 194

gerü, 897

getür, 1495

getürdi, 462

getürdiler, 348, 787, 1089, 1288, 1327

getürdüm, 1839

getürdüñ, 1872

getüre, 160

getürem, 135

getüresin, 139

getüreyim, 1986

getürmiş, 434

getürüb giderdi, 38

getürüben, 574

getürüñ, 786, 1284

getürüñüz, 1771

getürür, 1496, 2180

geydi, 1789

geydiler, 1395

geydügine, 1259

geyer, 381

geyerler, 427

geymez, 1257

geymiş, 404

geyürdi, 554

gezdiler, 537

ġıdākāruñ, 1498

ġıdāsıdur, 325

ġınādan, 860

Ġıyāṣ’u-l Mustaġıṣīn, 1292

gibi, 93, 314, 366, 367, 368, 425, 441, 493, 530, 553, 1141, 1245, 1285, 1364, 1374, 1513, 1778, 1784, 1818, 1963, 1980, 2138, 2158, 2178, 2184

gibiye, 576

gic, 2046

gice gündüz, 75, 485, 745, 832, 1100, 1104, 1181, 1198, 1234, 1242

gice oldı, 2121

gice olıcaḳ, 1632

gice yatduḳ, 1763

gice, 64, 75, 485, 745, 767, 832, 1079, 1100, 1104, 1107, 1155, 1181, 1198, 1234, 1242, 1248, 1484, 1542, 1544, 1632, 1763, 1824, 2121

gicede bir gėce, 1109

gicede, 1109, 1795, 1886, 1934

giceler, 1157, 1223

giçdi, 1387

giçe, 1045

giçmeyince, 1020

giçmişüz, 1517

gide, 202, 688, 980, 1130, 1368

gideler, 868, 1427, 1644

gidelüm, 298, 1366, 1544, 1772

gidem, 1373

giden, 1645

gider, 62, 238, 561, 1385, 1402

giderdi, 38

gidere, 1002

giderem, 299, 1575, 1577, 1684

giderken, 2189

gidersiz, 1406, 1502

giderüz, 1254, 1414

gidesin, 111

gidevüz, 1297, 1360, 1371, 1375, 1379, 1381, 2021, 2034

gideyim, 1776

gideyin, 199

gidüben, 727

gine, 880

girdāba düşmişem, 9

girdi vü urdı, 589

girdi, 46, 65, 313, 589, 591, 592, 679,

993, 1791, 1825, 1940, 1960, 2024, 2045

girdiler, 175, 1353, 1422, 1790, 1971, 1983, 2115, 2163

gire, 149, 1667

girec-le, 1688

girekmez, 679

gireler, 2195

giren, 1039

girer, 1927

girevüz, 1372

giriftār eyledük, 1216

girme, 217

girmedi, 1042, 2185

girmege, 2097

girmeye, 450

girmez, 224

girü döne, 1648

girü dönmedi, 1569

girü virdi, 2048

girü, 242, 946, 1034, 1237, 1347, 1549, 1569, 1648, 2048, 2180

girüb, 1550, 2191

girübdür, 275

girüben, 1897

girüñ, 2169

girür, 1599, 1670

giryān, 120, 1600

gişi, 48, 51, 53, 130, 228, 788, 1106, 1167, 1275, 1508, 1835, 1856, 1862, 2219

gişidür, 366, 370

gişiniñ, 938

gişinüñ, 281

gişisin, 1821, 1837, 1878

gitdi, 61, 78, 184, 187, 558, 561, 571, 636, 637, 662, 726, 735, 758, 1065, 1386, 1397, 1404, 1405, 1440, 1625, 1733, 1759, 1865, 1926, 1936, 2025, 2094, 2114

gitdiler, 63, 157, 176, 271, 612, 1403, 1428, 1438, 1550, 1557, 1601, 1631, 1703

gitdügin, 1129, 1195

gitdügini, 2038

gitdügümüz, 1304

gitdük, 1846

gitdüklerin, 1647

gitdüñüz, 1575

gitmege, 1543, 2179

gitmek, 1501, 2023

gitmeklige, 1013

gitmeye, 114, 2202

gitmeyevüz, 1426

gitmez olursa, 1565

gitmez, 1565, 1568

gitmiş ola, 293

gitmişem, 75, 1850

gitse, 1643, 1730, 2134

gitsevüz, 1773

gittigin, 1176

giydeler, 687

gizlenüb, 1897

gizler, 1160

gizlü ḳılur, 2186

göge, 619, 886, 1665

gögi, 1074, 1205, 1410

gök tañrısından, 909

gök, 885, 909, 1413, 1694, 2130

gökde, 1230, 1815

gökden, 912

gökler, 1808

göklere iletdi, 1815

göklere, 303, 613, 1113, 1815

gökleri, 887, 1052

gölgelü, 1488

gönderdi, 2168

gönderdiler, 361

gönderem, 2151

gönderen, 232

gönderüñ, 741

gönderür, 714, 1724, 1924

göneldi, 561

göñil ḫalvetḫānesinden, 1073

göñilde, 1208

gönin, 418

göñli ḫalvetine geldi, 197

göñli içde didi, 478

gönli içinde niyāz itdi, 1888

gönli, 197, 478, 1033, 1888

gönlinde didi, 414, 852, 1071

gönlinde, 115, 185, 414, 852, 1071, 1260, 1938

gönline kār eyledi, 991

gönline, 153, 991, 1049

gönlini, 1291

gönlüme ḫavf u ḫaṭar gelür, 510

gönlümüzi, 1302

gönlüñ, 548

gönlünden, 1956

gönlüni, 1186

gönül, 356, 511, 1314

gönüllerini, 1309

gör, 28, 132, 142, 231, 246, 254, 314, 542, 756, 789, 912, 921, 1062, 1237, 1238, 1423, 1617, 1780, 1795, 2074

gördi vü ḳaldı, 387

gördi, 45, 50, 62, 73, 85, 182, 188, 196, 263, 273, 310, 387, 412, 539, 611, 632, 634, 740, 752, 795, 980, 1000, 1004, 1043, 1044, 1083, 1087, 1089, 1090, 1092, 1110, 1112, 1117, 1157, 1168, 1316, 1488, 1552, 1567, 1623, 1649, 1764, 1778, 1783, 1793, 1794, 1798, 1825, 1863, 1928, 1940, 1967, 1990, 2005, 2114, 2162

gördigiñüz, 464

gördiler, 175, 177, 256, 266, 282, 311, 351, 363, 606, 613, 633, 637, 670, 720, 917, 929, 1070, 1327, 1337, 1393, 1406, 1416, 1418, 1455, 1470, 1481, 1557, 1568, 1580, 1590, 1595, 1597, 1600, 1609, 1627, 1674, 1768, 1784, 1937, 1992, 2045, 2096, 2097, 2116, 2179, 2197

gördilerse, 262

gördiñiz, 88

gördü, 764

gördügi, 960, 1778

gördügini, 1766

gördügüm, 1819

gördügümüz, 2075

gördügüñ, 2133

gördüklerim, 1796

gördüm, 1172, 1837, 2073

gördümse, 2074

gördüñüzdi, 2055

gördürür, 727

göre, 295, 503, 765, 1001, 1142, 1262, 1376, 1437, 1668, 1686, 1694, 1706, 1947, 2088, 2101, 2102, 2219

görebile, 2191

göreler, 492, 584, 801, 1348, 1753, 1925, 2032, 2070, 2195

görelüm, 416, 731, 734, 1179, 1945, 2190

görem, 551

gören, 1038, 2132

görenler, 918

görer, 1341

göresin, 77, 709, 792, 890, 2145

göresiz, 1424

görevüz, 2020, 2050

göreyim, 503, 1483

göreyin, 1111

görgil, 1127, 1571

göricek, 926

görile, 2120

görine, 1970, 2077, 2137

görinen, 179, 1208

görinsün, 905

görinügelmez, 172

görinür, 45, 92, 860, 882, 970, 1463, 1503, 1809, 1824, 1886, 1969, 2130, 2132

görinürdi, 182

görişdiler, 1966

görmedi, 384, 515, 857, 1068, 1400, 2051, 2185

görmedigi, 188

görmedigini, 429

görmedük, 1435, 1838

görmedüm, 453, 1344, 1842, 1845

görmedüñ, 103, 105, 108

görmeg, 76

görmege, 375, 1527, 2022, 2144

görmek, 173, 414

görmemiş, 351, 1596

görmemişdi, 1597

görmeye, 94, 1255

görmez, 1209, 1833

görmezdi, 957

görmiş, 389, 434, 470, 527, 859

görmişem, 744

görmişüz, 1408

görse, 374, 802

görsün, 1088

görüb işitdügini, 2056

görüb, 1441, 1918, 2007, 2056

görüben, 430, 569, 1281, 1554, 1914, 2059

görüñ, 721, 774, 1251, 1284, 1384, 1389

göründi, 162

görünse, 2137

görüp, 461

görür bigi, 628

görür, 45, 159, 167, 474, 625, 628, 641, 783, 851, 986, 992, 1028, 1030, 1032, 1056, 1066, 1110, 1404, 1485, 1514, 1516, 1670, 1672, 1729, 1831, 1973, 1987, 1994, 1997, 2159, 2161

görürem, 140, 1820, 1878

görürin, 2132

görürken, 1014

görürler, 1015, 2094

görvüz, 737

göster, 137, 1814, 1930

gösterdi, 349, 410, 431, 468, 967, 1190

göstere, 575, 1363, 1506, 1929

gösterem, 475, 1513, 1922

gösteren, 148

gösteriserdür, 118

gösterivirgil, 136

göstermege, 338

gösterseñ, 1684

gösterüb, 1971

gösterüñ, 366

gösterür, 308, 350, 357, 359, 635, 831, 873, 1669, 2121

gösterürdi, 288

gösüterür, 1023

götürdiler, 785, 879, 1591, 1919, 2015

götüre, 2156

götürmişem, 684, 1917

götürüb, 1605

götürüben, 271

götürürler, 382

göydiler, 1547

göymezem, 1475

göz görmemiş tertībler, 351

göz görmez, 1209

göz görmiş degül, 389, 434

göz ḳanlu ṭās olur, 753

göz urur, 628

göz, 351, 389, 434, 628, 753, 1209

gözde, 1208

gözedem, 2217

gözedür, 458, 615, 1103, 1168

gözele, 1159

gözeler, 1160

gözetdiler, 1164

gözgüsinüñ, 1312

gözi gördügi yire, 960

gözi ṭūş geldi, 83

gözi ṭūş oldı, 844

gözi, 83, 844, 960, 1033, 1969

göz-ile görmedi, 857

gözin açar, 1989

gözin giryān ḳıldı, 1600

gözin, 84, 967, 1600, 1989

gözine, 83

gözlediler, 1790

gözler görmedigi, 188

gözlerden ırılmaz, 1209

gözleri açuḳ, 1636, 1673

gözleri āçuḳ, 1671

gözleri giryān ider, 120

gözleri ḳān ṭōldı, 723

gözleri, 120, 723, 1636, 1671, 1673

gözlerin, 1641

gözlerinden, 1113, 1257, 1990

gözlerini, 1797

gözleyen, 600

gözliler, 342

gözlü, 342

ġulām oldılar, 569

ġulām, 403, 425, 569, 1241, 1672

ġulāmuñ, 1672

ġuluv, 1269

ġuṣa yir, 998

ġusl idüb, 1631

ġuṣṣa çeker, 1026

ġuṣṣa çekme, 531, 1932

ġuṣṣa çekmeyem, 1923

ġuṣṣa vü ġamdan, 1651

ġuṣṣa yimeñ, 1511

ġuṣṣa, 531, 1026, 1511, 1651, 1923, 1932, 1956

ġuṣṣa-nīşīne, 237

ġuṣṣası başa çıḳmış, 513

ġuṣṣayı çekmişem, 528

gūş, 962, 1273, 1837

gūyende vü sāzendeler, 356

güc, 1857

güderdi, 40, 1488

güderem, 1529

güherdür, 195

gül ṣuyu-la yudurur, 2119

gül, 343, 2119

güldüre, 1358

güler yüzüñ, 508

gümān iltürem, 1504

gümān ṭutma, 494

gümān, 494, 1504, 2002

gümrāh ḳalasız, 1466

gümrāh, 597, 1466

gün döne, 1279

gün zevāle irdi, 625

gün, 19, 67, 254, 402, 472, 486, 557, 624, 625, 767, 812, 836, 896, 972, 975, 993, 1061, 1082, 1156, 1279, 1355, 1368, 1384, 1387, 1561, 1640, 1646, 1721, 1745, 1885, 1969, 2002

günāh ḥāṣıl ola, 2071

günāh itdük, 1586

günāh itdüm, 306

günāh ḳılmış, 1301

günāh, 19, 306, 502, 1301, 1339, 1586, 2071

günāhı, 1305

günāhın ‘afv idüben, 2208

günde, 650

günden güne arta, 604

günden, 604, 973

gündüz, 75, 485, 745, 832, 1100, 1104, 1181, 1198, 1234, 1242

gündüzin, 1155

güne, 604, 1648

güneş ḥarrı, 1749

güneş, 1430, 1749

güneşdendür, 2133

güni, 626, 1079

günine, 1686

günini siyāh itmiş, 716

günlüg, 1384

gürbe, 1133

gürzi, 627

güzīde eyledi, 756

güzīn, 2141

güzin, 967

H, Ḥ, Ḫ

ha becid durmaz ḳovar, 1000

ḫāb, 309

ḫabbāz, 1831, 1835, 1842, 1848, 1849, 1851, 1855

ḫabbāza, 1832, 1846

ḫabbāzdan, 1865

ḫabbāzuñ, 1829

ḥabbe ḳalmadı, 560

ḥabbesüz, 25

ḫaber almayalar, 1170

ḫaber āluruz, 1491

ḫaber añladılar, 2007

ḫaber bulmadılar, 1647

ḫaber diyem, 2027

ḫaber irdi, 590, 715, 785, 1640

ḫaber irgürdi, 164

ḫaber işitdiler, 1211

ḫaber itdi, 1489

ḫaber olur, 1029

ḫaber ṣordı, 1317

ḫaber vardı, 751

ḫaber virdi, 1431, 1580, 1783

ḫaber virdiler, 1331

ḫaber vire, 782

ḫaber vireler, 858

ḫaber virgil, 1083, 1652, 1816

ḫaber viribidi, 1655

ḫaber virmedi, 500, 561

ḫaber virmiş, 859, 1986

ḫaber virür, 57

ḫaber, 57, 164, 300, 313, 500, 521, 526, 561, 567, 590, 715, 718, 751, 782, 785, 858, 859, 892, 1029, 1083, 1087, 1170, 1211, 1224, 1268, 1317, 1331, 1427, 1431, 1489, 1491, 1580, 1640, 1647, 1652, 1655, 1741, 1783, 1816, 1958, 1986, 2007, 2013, 2027, 2141

ḫaberdār eyleyem, 2037

ḫaberdār olalar, 1105

ḫaberdār olduġın, 2059

ḫaberdār olmaya, 1773

ḫaberdār, 1105, 1773, 2030, 2037, 2059

ḫaberde, 2114

ḫaberden, 512, 593

ḫaberin, 2209

ḫaberler añladı, 1044

ḫaberler añladum, 594

ḫaberler, 120, 594, 1044, 1902, 2174

ḥabīb, 1127, 2167

Ḥabīb-i Ḥaḳ, 2167

ḥabībin, 2192

ḫabīr, 1649

ḥabisdedür, 207

ḥabisden, 1692

ḥabs itdüñ, 2123

ḥabs itdürüb, 1899

ḥabse ṣālaruz, 1414

ḥācet i faḳrıñ, 860

ḥācet ü maḳṣūdı, 848

ḥācet, 848, 860, 1159, 2064

ḥāceti, 315, 938

ḥācetin dilerdi, 939

ḥācetleri, 969

ḥācetüm, 1545, 2019, 2224

ḥācibi, 346 ,824

ḥācibin, 60, 1924

ḫācibler, 400, 420

ḥadden, 257

ḫādim, 78, 290, 949, 1407

ḫādime, 1386

ḫādimi, 1390

ḫādimler, 1376, 1393, 1397, 1404, 1412

ḫādimlere, 1369, 1388, 1408

ḫādimleri, 281, 1391, 1418

ḫādimlerüñ, 1392

ḫādimüñ, 1420

ḥadsüz, 360, 364

Ḥāfiẓ u Settār u Ḥaḳ, 1446

ḥaḳ bildiler, 1212

Ḥaḳ cemālın görmeye, 94

Ḥaḳ kelāmında, 1593

Ḥaḳ laʿneti olsun, 96

ḫāk oldılar, 586

Ḥaḳ ṣırāṭı üzre, 1254

Ḥaḳ ṣırāṭından, 31

ḥaḳ söylediñ, 1151

Ḥaḳ Taʿālā ʿilmin, 1756

Ḥaḳ Taʿālā, 213, 871, 893, 1022, 1353, 1437, 1438, 1444, 1456, 1523, 1571, 1614, 1619, 1633, 1639, 1664, 1668, 1751, 1756, 1900, 1930, 1997, 2006, 2028, 2072, 2082, 2090, 2110, 2172, 2186, 2196

Ḥaḳ Taʿālā'dan, 1523, 2072, 2090, 2110, 2196

Ḥaḳ Taʿālā'ya, 213, 1353, 1438, 1456, 1619, 2082

Ḥaḳ Taʿālā'yı birlediler, 2172

Ḥaḳ yolı, 1142

Ḥaḳ yolına yüzin urur, 992

ḥaḳ yüzi örtdüñ, 252

Ḥaḳ, 30, 31, 94, 96, 98, 213, 252, 303, 330, 440, 456, 520, 556, 871, 893, 992, 1006, 1011, 1022, 1025, 1142, 1151, 1214, 1254, 1256, 1321, 1338, 1352, 1353, 1437, 1438, 1444, 1446, 1456, 1485, 1516, 1523, 1571, 1583, 1593, 1614, 1619, 1633, 1635, 1639,1664, 1668, 1713, 1747, 1751, 1754, 1756, 1762, 1811, 1815, 1900, 1902, 1903, 1912, 1930, 1996, 1997, 2006, 2028, 2030, 2048, 2057, 2072, 2082, 2090, 2109, 2110, 2129, 2145, 2147, 2166, 2167, 2172, 2186, 2192, 2196, 2208

ḫāk, 76, 125, 586, 769, 1705, 2020, 2123, 2124

Ḥaḳ’a, 101, 151, 215, 250, 393, 446, 451, 1059, 1180, 1327, 2117, 2177

Ḥaḳ’dan, 100, 544, 782, 1008, 1602, 2137, 2143, 2200

ḥaḳ’e-l yaḳīn olmamışdı, 2004

Ḥaḳ’ı ḳoyub, 1122

Ḥaḳ’ı, 1032, 1048, 1122, 1310, 1589, 2106

Ḥaḳ’ıñ ḫavfından, 1080

Ḥaḳ’uñ sāyesi, 294

Ḥaḳ’uñ, 294, 774, 1251, 2005

ḥaḳā, 108, 869

ḥaḳāyıḳdan, 2215

ḥaḳdur, 31, 2176

ḫākem, 110

ḥakem, 1868

Ḥaḳı bir bilenler, 2106

ḫāk-i pāyına yüzüm sürmeg, 76

ḥaḳīḳat, 670, 1739

ḥākim düşdi, 41

ḥākim olasın, 2140

ḥākim oldı, 1735

ḥākim, 41, 122, 949, 1145, 1525, 1735, 2140

Ḥaḳḳ, 210, 303, 550, 1347

Ḥaḳḳ’a, 308, 450, 1156, 1223, 1290, 1325, 1351, 1360, 1443, 1445, 1497, 1516, 1524, 1577, 1605, 1610, 1632, 1638, 2045, 2167, 2202

Ḥaḳḳ’ı bilesin, 1238

Ḥaḳḳ’ı bulasın, 1313

Ḥaḳḳ’ı ḳoyuban, 2070

Ḥaḳḳ’ı, 108, 1124, 1238, 1313, 1326, 1327, 1582, 2018, 2070

Ḥaḳḳ’uñ emri üstine, 2203

Ḥaḳḳ’uñ, 1323, 1590, 1744, 1785, 2000, 2137, 2203

ḥaḳḳımuz virmez, 1833

ḥaḳḳın alub yimezem, 1880

ḥaḳḳıñuzda, 1232

ḥaḳḳuñuzda yavuz söylese, 1347

ḥaḳlıġını, 2062

ḥaḳlıġuñ, 1299

ḤaḳTa‘ālā’yı, 1444, 2172

ḥaḳuñuzda, 1317

ḥal eyledi, 489

ḥāl ı aḥvālı, 1101

ḥal itdiñüz, 1197

ḥal ḳıla, 904

ḥal ḳılmaduñ, 1847

ḥal ḳılmazam, 1095

ḥal ola, 814

ḥal, 200, 489, 814, 904, 1095, 1197, 1847

ḥāl, 9, 33, 1101, 2075

ḥāla, 1431, 1795, 1875

ḥālā, 6

ḥalāl olsun, 679

ḥalāl olur ḥalāl, 200

ḥalāl, 200, 679, 1879

ḥalāllıḳ diledi, 1442

ḫalāṣ, 6, 1352, 1638

ḫalāyıḳ, 969, 971, 1264, 1281, 1287, 1288, 1348, 1755, 2016, 2029, 2040, 2070, 2088

ḫalāyıḳdan, 2080

ḫalāyıḳ-ı yer, 2088

ḫalāyıḳı, 1014

ḫalāyıḳın, 888

ḥālda, 1433

ḥāldan, 1069, 2037

ḥāldur, 1795

ḫalel, 2150

ḥāleti, 1729

ḥāleyā, 1408

ḥālı bir dürlü olmış, 1826

ḥālı, 139, 460, 792, 926, 1006, 1044, 1057, 1066, 1070, 1097, 1116, 1162, 1505, 1578, 1625, 1710, 1826, 2007, 2065

Ḫālıḳ olan, 1047

Ḫālıḳ, 1047, 1052, 1144, 1311, 1581

Ḫālıḳ’a, 43, 94, 112, 208, 245, 459, 1256, 1291, 1308, 1359, 1572, 1888, 1898, 1912, 2058

Ḫālıḳ’dan yaña, 1812

Ḫālıḳ’ı, 1532, 2040

Ḫālıḳ’ıdur, 1051

Ḫālıḳ’ıñ, 999

Ḫālıḳ’uñ ḳudretlerini, 254

Ḫālıḳī, 1457

ḥālımız, 1201

ḥālımuz, 1485, 1495

ḥālın göre, 1694

ḥālın, 131, 1261, 1441, 1639, 1694, 2143, 2185

ḥālına, 1067, 1163, 1621, 2128

ḥālınca, 1018

ḥālında, 1019

ḥālından, 514, 1105, 1611

ḥālıñı, 106

ḥālını, 504, 1476

ḥālıñuz, 1500, 1511

ḥālī, 1505

ḫālī, 188

ḥāliyā, 117, 123, 503, 731, 1599

ḫalḳ, 12, 22, 295, 437, 776, 859, 935, 1114, 1205, 1249, 1262, 1266, 1338, 1351, 1510, 1660, 1859, 1901, 2063, 2198

ḫalḳa, 546, 776, 847, 927, 967, 1015, 1125, 1131, 1276, 1996, 2028, 2062

ḫalḳasın, 72

ḫalḳdan, 100, 444, 1733, 2076, 2077

ḫalḳ-ı ‘ālem, 853, 1114, 2198

ḫalḳı, 28, 568, 730, 853, 903, 970, 1007, 1016, 1053, 1114, 1657, 1811, 1812, 1912, 2058, 2196, 2198, 2200

ḫalḳıñ tangrısı, 1071

ḫalḳıñ ṭapmayanın, 933

ḫalḳından, 1791

ḫalḳını, 702, 966, 2030

ḫalḳınuñ, 1826

ḫalḳuñ sāyesi, 294

ḫalḳuñ, 294, 438, 583, 1018, 2079

ḥall ḳılmaya, 54

ḥālları, 1174

ḥālların eyitmedi, 1077

ḥālların, 1077, 1481

ḥāllarına, 1332

ḥāllarını, 1266

ḥāllu, 1018

ḥālumı, 1123

ḫālumuz bile, 1171

ḫalvet bulınur, 1314

ḫalvet bulur, 1109

ḫalvet eyledi, 347

ḫalvet eyleseñ, 2138

ḫalvet gösterür, 308

ḫalvet idelüm, 1173

ḫalvet itdiler, 1291

ḫalvet maḳām, 1541, 2199

ḫalvet olup, 1445

ḫalvet söyledi, 1390

ḫalvet, 156, 271, 308, 347, 444, 806, 987, 1109, 1173, 1231, 1291, 1314, 1390, 1445, 1541, 1733, 2138, 2199

ḫalvetce, 1506

ḫalvetde, 975

ḫalvetḫānesin, 1189

ḫalvetḫānesinden, 1073

ḫalvetḫānesine, 1248

ḫalvetḫāneye, 395

ḫalveti, 806, 1471

ḫalvetinde, 555, 957, 1110, 1290

ḫalvetine, 197

ḥalvetine, 488

ḫalvetlerine, 1353

ḫalvetmaḳāma, 1733

ḥamāyıl eyleyüb, 382

ḥamāyıl, 382, 1396

ḥamd eylediler, 1497, 1584

ḥamd idüp, 1250, 2045

ḥamd itdiler, 271, 1256, 1438

ḥamd, 271, 393, 1250, 1256, 1438, 1497, 2045

ḥamdin ḳılur, 872

ḫāmis, 191

ḥamle idüb, 2161

ḥamle idüp, 1412

ḫançer, 383

ḫandān olasın, 1932

ḫānede, 1844

ḫāneler, 126, 129, 338

ḫānesin, 347

ḫānümān terk itdiler, 1601

ḫānümāndan geçdiler, 1603

ḫānümāndan giçmişüz, 1517

ḫarāb olmış, 798, 1765, 1780

ḫarāb, 798, 1481, 1765, 1780

ḫarāc almış, 527

ḫarāc irgüresin, 709

ḫarāc vir, 524

ḫarāc, 491, 524, 527, 643, 709

ḫarac, 748

ḫaracdan, 401

ḥarāmdur, 291

ḥarāmī, 585

ḫarāp, 399

ḫarc eyleye, 319

ḫarc idecek, 682

ḫarc, 319, 682, 2216

ḫargāhı, 537

ḥarīr, 1257

ḥarīrden ṭonları bıraġurlar, 1430

ḥarrı, 1749

ḫāṣ itdi, 950

ḫāṣ ḳılur, 955

ḫāṣ olanlara, 461

ḫāṣ u ‘ām, 931, 1822, 2211

ḫās u ‘āmlar, 432

ḫāṣ u ‘āmuñuz, 931

ḫāṣ u cüvānmerd, 824

ḫāṣ, 395, 432, 461, 824, 931, 950, 955, 1017, 1638, 1822, 2013, 2211

ḥasbetenlillāh, 453

ḥased idüb, 277

ḥased itdi, 331

ḥased, 3, 236, 242, 243, 277, 331

ḥasedden, 241, 330, 1323

ḥasen, 1872

ḫāṣı, 457

ḥāṣıdur, 1106

ḥāṣıl, 1067, 1131, 2033, 2071, 2087

ḫaṣım ola, 723

ḫāṣın, 347

ḥāṣīl olur, 1050

ḫāṣlardan, 941

ḫaṣletde, 236

ḫaṣm olup, 2108

ḫaşma, 516

ḫaşmı, 520, 573, 629

ḫaşmın, 615

ḫaşmını, 620

ḥasret ōdından ciger ṭaġlādılar, 1992

ḥasretüz, 74

ḫāṣṣa u keyler, 465

ḫāṣṣa, 257, 394, 465, 970

ḫastalıġı, 1088

ḫastalıḳ, 1023, 1086

ḥasūd işine beñzer, 1345

ḥasūd, 297, 1345

ḥasūda, 330

ḥasūddur, 1246

ḫāşā, 1055

ḥāṣā, 109, 692, 998

ḫāşa, 1297, 1515

ḫāşālillāh, 1055

ḫaşmetin, 364

ḥaşr oldı, 1968

ḥaşr u ḳıyāmet, 1754

ḥaşr, 1754, 1968, 1969, 2186

ḫaşyet, 1026

ḫaṭā söz, 923

ḫaṭā vü sehv ola, 35

ḫaṭā, 35, 506, 782, 923

ḫaṭar, 1, 510, 2031

ḫaṭāsına, 172

hātıf-ı ġaybdan, 1459

ḫāṭırım keştīsine, 1

ḫāṭırın ri‘āyet itdi, 605

ḫāṭırında, 1241

ḫatm oldı, 2221

ḫatm, 2221, 2225, 2227

ḫatm-ı mürsel, 2225

havādan iner, 979

ḥavādur, 1095

ḫavf eyledi, 1887

ḫavf ider, 907, 1000

ḫavf idiben, 845

ḫavf idüb, 907, 1065, 1881

ḫavf idüben, 1907

ḫavf idüp, 1220

ḫavf u ḫaşyet ider, 1026

ḫavf u ḫaṭar çekmişem, 2031

ḫavf, 510, 907, 1000, 1001, 1026, 1078, 1156, 1199, 1220, 1359, 1450, 1881, 1887, 1907, 2031, 2046

ḫavfa oġrar, 1021

ḫavfdan ḳurtara, 1506

ḫavfı çekerdi, 1841

ḫavf-ı Ṭaḳyānūs'dan, 1450

ḫavfından, 1080, 1169

ḫavfını, 233

ḫavflarından, 794

ḫavfum, 141

ḫavfumuzdan, 1362

Ḥāvil, 1540, 1553, 1556, 1560

Ḥāvil'dür, 1538

Ḥāvil'e, 1558

ḫavīş i hemdemi, 1108

ḫavlı ve āġıl, 274

ḫavlıya, 273, 275

ḫavlı-yıla ev ṭōldı, 1967

ḫay, 296, 1759

ḫayādan, 413

ḫayāl, 202, 338, 1115, 2075, 2133

ḫayālı, 2086

ḫayānuñ ma'dini, 953

ḫayāt virse, 2087

ḫayāta, 2184

ḫayātdan, 2091

ḫayātı, 328

Ḥaydar, 2155

ḫāyın oldı, 278

ḫāyın olduḳ, 1340

ḫāyınlıḳ, 210

ḫaylı dem, 1962

ḫaylı, 130, 558, 1337, 1543, 1585, 1887, 1962, 2018

ḫaylımuz, 2086

ḫaylī rūzıgār geçdi, 974

ḫayme vü ḫargāh, 535

ḫayme vü ḫargāhı, 537

ḫayme vü ḫurgāhı, 1665

ḫaymesin, 790

ẖayr eylemedi, 228

ẖayr ẖaber irdi, 718

ẖayr iş, 316

ẖayr u şer, 722, 1028, 1341

ẖayr, 228, 316, 718, 722, 1028, 1341

ẖayr'u-l beşer, 324

ẖayra, 5, 316

ẖayrān bīẖōd oldılar, 1310

ẖayrān deng olur, 1039

ẖayrān ḳala, 33

ẖayrān ḳaldı, 52, 1794

hayrān ḳaldı, 802

ẖayrān ḳaldılar, 1627, 2128

ẖayrān ḳalmışam, 165

ẖayrān olalar, 1822

ẖayrān u bīẖōd ḳaldılar, 1479

ẖayrān u medẖūş oldılar, 1666

ẖayrān, 33, 52, 165, 802, 1310, 1479, 1627, 1666, 1794, 1822, 1932, 2128

ẖayret baġladı, 413

ẖayrete, 1765, 1782

ẖayrī, 115

ẖayvānāt, 296

ẖayvānları ṣaġdı, 310

ẖayvānları, 281, 310

Ḫayy u Lāyenām, 1249

ẖayyāl, 1520

ẖazer eylerdi, 1551

ẖaẕer ider, 82

ẖaẕer itmez, 907

ẖāẕıḳ ẖekīm, 1089

ẖāżır buldılar, 1310

ẖāżır ḳıldı, 425

ẖāżır ḳıldılar, 1696

ẖāżır ol, 711

ẖāżır ola, 1140

ẖāżır olan ẖayvānları, 281

ẖāżır olan, 281, 976

ẖāżır olanından, 269

ẖāżır olasın, 494

ẖāżır oldılar, 759

ẖāżır ṭurur, 986, 995

ẖāżır, 269, 281, 403, 425, 494, 525, 711, 714, 759, 976, 986, 995, 1140,

1310, 1485, 1696

ḥāżırīn u ġāybını, 346

ḫāżırīn, 605

ḥāżırladı, 376

ḫazīn oldı, 985

ḥazīn olmayam, 307

ḫazīne itmişem, 1976

ḫazīne, 125, 674, 1976

ḫażrete, 1478

ḥażrete, 788, 1306

ḥażreti, 2141

ḥażretüm, 1703

ḫażretüñ, 1341

ḥażretüñ, 1980

ḫażretüñden, 1229

ḥażretüñdendür, 2085

ḫażretüñdür, 507

ḥażretüñüze, 1546

heb, 167, 178, 183, 192, 407, 427, 535, 586, 624, 683, 814, 816, 828, 853, 968, 1323, 1393, 1453, 1728, 2022, 2165, 2213

heft, 196

ḥekīm, 1089

ḥekīme, 1087

ḥekīmler, 1084

helāk eyler, 256, 2197

helāk itme, 1302

helāk ḳıldum, 1705

helāk oldı, 769

helāk, 256, 769, 1302, 1705, 2197

hele, 1845

hem çünān, 1995

hem, 14, 30, 42, 68, 221, 243, 408, 474, 477, 527, 614, 805, 895, 925, 948, 972, 1006, 1081, 1088, 1160, 1176, 1177, 1221, 1282, 1299, 1300, 1318, 1330, 1363, 1519, 1527, 1576, 1579, 1582, 1594, 1643, 1701, 1748, 1749, 1784, 1787, 1798, 1833, 1843, 1884, 1890, 1906, 1924, 1939, 1975, 1995, 2006, 2015, 2039, 2057, 2098, 2138, 2144, 2148, 2168, 2171, 2172, 2176, 2181, 2184, 2228

hemān, 48, 115, 137, 155, 180, 367, 494, 543, 744, 787, 870, 899, 919, 995, 1592, 1625, 1633, 1799, 1813,

1873, 1919, 2002, 2019, 2076, 2092

hemdem i hemrāh, 1203

hemdem idündi, 483

hemdem olalar, 1378

hemdem, 483, 1203, 1378

hemdemi olmaz, 1020

hemdemi, 957, 1020, 1108

hemdemim, 1169

hemezel, 91

hemīn, 128, 242, 402, 881, 926, 1085, 1158, 1202, 1486, 1829, 1963, 2048

hemīşe, 285

hemrāh ola, 1559

hemrāh olasız, 1466

hemrāh, 1203, 1466, 1559

hemrāzdur, 1225

hemreh olmazuz, 1559

hemṣoḥbeti, 484

hendese, 801

henūz, 1907

hep, 1222, 1246, 1258, 1269, 1322, 1455, 1511, 1824, 2040, 2056, 2064, 2120, 2125, 2177, 2186, 2226

her bir yanına, 821

her biri, 399, 404, 406, 451, 531, 668, 757, 819, 825, 826, 830, 849, 951, 956, 973, 1071, 1073, 1078, 1215, 1250, 1261, 1291, 1330, 1396, 1404, 1419, 1442, 1477, 1534, 1600, 1672, 1673, 1729, 1828, 1898, 2014

her birimüz, 1434

her birin, 179, 539, 542, 873, 1349, 1658, 2119, 2126

her birinde, 807, 822

her birine, 421, 680

her birini, 655, 678, 1676

her biriniñ, 829

her birinüñ, 426, 1768, 1864

her biriñüz, 1344

her birisi, 194, 901, 972, 1444, 1591, 1681, 1761

her dem, 33

her eksügin bitüre, 575

her gişi, 2219

her gişiniñ, 938

her gün, 19, 472, 896

her ḳapu açsa, 180

her ḳapuyı açdı, 180

her kime, 246

her kimse, 96

her ne deñlü, 150, 677

her ne ki, 722

her ne kim, 841, 1201, 1341, 2066, 2137

her ne var, 454, 523, 654, 674, 675, 728, 878, 971, 1469, 1656, 1824

her ne, 398, 679, 704, 753, 841, 956, 1032, 1098, 1126, 1132, 1192, 1212, 1314, 1512, 1687, 1998, 2074

her neye, 2130

her rūzı, 812

her ṣubḥ u şām, 2205

her, 8, 19, 33, 96, 108, 133, 150, 154, 179, 180, 183, 194, 211, 235, 246, 273, 321, 328, 345, 383, 398, 399, 404, 406, 421, 422, 425, 426, 445, 451, 454, 472, 473, 509, 523, 531, 539, 542, 551, 559, 563, 564, 575, 583, 615, 654, 655, 658, 668, 674, 675, 677,678, 679, 680, 692, 704, 722, 725, 728, 733, 753, 757, 782, 806, 807, 812, 813, 814, 819, 821, 822, 825, 826, 829, 830, 837, 841, 849, 873, 876, 878, 896, 901, 927, 930, 938, 951, 956, 971, 972, 973, 1021, 1025, 1032, 1071, 1073, 1078, 1098, 1126, 1132, 1171, 1192, 1201, 1209, 1212, 1215, 1250, 1261, 1271, 1291, 1296, 1314, 1324, 1327, 1330, 1341, 1344, 1349, 1392, 1396, 1404, 1419, 1434, 1442, 1444, 1468, 1469, 1477, 1496, 1498, 1511, 1512, 1534, 1542, 1559, 1591, 1600, 1645, 1656, 1658, 1672, 1673, 1676, 1681, 1686, 1687, 1709, 1729, 1738, 1761, 1768, 1824, 1825, 1828, 1864, 1898, 1906, 1927, 1998, 2014, 2029, 2037, 2056, 2066, 2067, 2074, 2085, 2086, 2119, 2124, 2126, 2130, 2137, 2201, 2205, 2219

hergiz, 2, 127, 216, 219, 611, 958, 991, 1020, 1068, 1086, 1092, 1115, 1257, 1362, 1440, 1448, 1475, 1692, 1818, 1849, 2033, 2086

herzevāt, 1416

heştādsın, 1821

hevā ālub, 7

hevā, 7, 8, 855, 1095

hevāsını, 5

hevāya mubtelādur, 1095

heves itme, 220

hevesden, 8

heybet aldı, 794

heybet aldılar, 2097

heybet alur, 1281

heybet, 794, 834, 1281, 2097

heybeti, 837, 906

heybetimden, 920

heybetiñ, 908

heybet-le, 834

heybetümden, 1674

heybetüñ, 1686

ḥıcābını, 855

ḫıdmet eyleyem, 1537

ḫıdmet gösterem, 1513

ḫıdmet ider, 448, 453

ḫıdmet idevüz, 1360

ḫıdmet ideyim, 1776

ḫıdmet idüben, 349

ḫıdmet itdi, 345

ḫıdmet ḳıla, 690

ḫıdmet ḳıldılar, 1223

ḫıdmet ḳılmaya, 463

ḫıdmet, 345, 349, 448, 453, 463, 690, 1223, 1360, 1513, 1537, 1776

ḫıdmetde, 1261

ḫıdmete, 1306

ḫıdmeti, 434, 452

ḫıdmetin, 474, 1234

ḫıdmetinde oluruz, 1234

ḫıdmetinde ṭurmış, 956

ḫıdmetkār, 73, 952, 1982

ḫıdmetkārına, 74

ḫıdmetkārları, 310

ḫıdmetlerine, 1349

ḫıdmetüm ḳoyub, 1677

ḫıdmetümde oldılar, 1242

ḫıdmetüñde olur, 1340

ḫıdmetüñe ṭuram, 77

ḫıdmetüñüzde oluñuz, 1246

ḫıfıẓ iderdi, 893

ḫıfẓ eyledi, 1900

ḫıfẓ itmege, 887

ḫıfẓındadur, 1744

ḫıḳd u ḥased, 236

ḫıḳd, 236, 245

ḫıl‘at geyürdi, 554

ḫıl‘at virdi, 401, 564, 571, 1247, 1349

ḫılāf, 1453, 2112

ḫırṣ ehli, 244

ḫırṣ u āz, 304

ḫırṣ u ḥased ḳabladı, 3

ḫırṣdan, 181

ḫırṣından, 154

ḫıṣārdan ṭaşra geldi, 1799

ḫışım idüb, 1163

ḫışm eyledi, 1407

ḫışm ide, 1001

ḫışm idüb, 721, 1667

ḫışm idüben, 924, 982

ḫışm itse, 1338

ḫışm, 723, 924, 982, 1001, 1338, 1407, 1667

ḫışmı bir pāre sākin olur, 1336

ḫışmından, 1253

Ḫıṭā, 341

ḫıṭāb idüb, 1006

ḫıṭāb olınur, 1025

ḫıṭābı, 1031

ḫıyānet itmedi, 1343

Ḫıżır gibi, 2184

Ḫıżırvār, 427

ḫıẕmet gösterür, 831

ḫıẕmet iderdi, 1078

ḫıẕmet iderler, 832

ḫıẕmet itmeden, 1079

ḫıẕmet iyleyib, 817

ḫıẕmet ḳılub, 1155

ḫıẕmet, 817, 825, 831, 832, 1078, 1079, 1134, 1155

ḫıẕmete irişdi, 1060

ḫıẕmete vaż‘ olmış, 807

ḫıẕmetim, 1085

ḫızmetin, 1118

ḫıẕmetüñde, 1228

hicreti, 2220

hīç aḥad, 1255

hīç biri, 1637

hīç birimüz, 1426

hīç kimse, 434

hīç kimseden, 1530

hīç yoḳdur, 469

hīç, 13, 100, 105, 107, 284, 323, 389, 433, 434, 435, 469, 515, 1255, 1326, 1409, 1426, 1530, 1561, 1637, 1773, 1985, 2003, 2202

hiç, 657, 833, 842

hidāyet irdi, 1180

hidāyet ire, 2200

hidāyet irgüren, 1449

hidāyetden, 1029

ḥikāyet eyledi, 1758, 2187

ḥikāyet itdügi, 1328

ḥikāyet itmişem, 32

ḥikāyet ḳıldı, 1957

ḥikāyetdür, 1499

ḥikem, 325

ḥikmet, 144, 1145, 1808, 1955

ḥikmetden, 1741

ḥikmetdür, 53

ḥikmeti görinür, 2130

ḥikmeti, 2130, 2146

ḥikmetin göstermeklig, 2028

ḥikmetlerin, 2005

himem, 318

himmet, 294, 317, 543

himmet-i a‘lā iderseñ, 317

himmeti a‘lā olduġı, 315

himmet-i şāhdur, 294

himmeti, 315, 317

himmetidür, 296

himmetine, 295

himmetüm a‘lā ḳıl, 307

himmetüm, 307, 553

Ḥirāḳle nesl, 828

Hirāḳle, 943

ḥisāb idüb, 2008

ḥisābın, 127

ḥişşem, 1879

ḫīş ḫīşāvendür, 1187

ḫīş ve ḳarındaşsız, 1203

ḫīşāvendür, 1187

ḫivişüm ve īşüm ve yoldaşım, 1121

ḫō, 2022, 2079

ḫōca-yı faḫr’u-l beşer, 2141

ḫōd, 1104, 1133, 2076, 2079, 2150

ḫoḏ, 1178

ḫōdbīn, 1027

ḫōdbīnlik, 24, 1034

ḫōn ḳonıldı, 391

ḫōnça ḳodılar, 392

ḫōr eyledüm, 1693

ḫōr iden, 233

ḫōr zār, 1054

ḫōr, 233, 1054, 1608, 1693

ḫōş nefes, 1978

ḫōş nihād, 1818

ḫōş ola, 1262

ḫōş söyledi, 1349

ḫōş şehādet ḳıldılar, 2171

ḫōş yār, 578

ḫōş żıyāfet ḳıldı, 555

ḫōş, 407, 555, 687, 1031, 1262, 1349, 1543, 2171

ḫovāceye, 2158

ḫōyş, 1126

ḫōyşāvāndıñam, 1126

ḫöcer, 805

ḫöcre, 182, 189, 190, 191, 193, 195

ḫöcrede, 806

ḫöcre-i evvel, 189

ḫöcre-i ḫāmis, 191

ḫöcre-i rābi‘de, 190

ḫöcre-i sābi‘de, 195

ḫöcre-i sādis, 193

ḫöcre-i sālisde, 190

ḫöcre-i sānī, 189

ḫöcreler, 2

ḫöcrelerde, 196

ḫöcreyi, 188

ḫökm iden, 1725

ḫökm idüb, 1283

ḥökm itdiler, 1737

ḥökm itdügini, 2038

ḥökm itmez, 1775

ḥökm, 440, 842, 1737, 1757, 1775, 1854, 2038

ḥökme, 112

ḥökmi altında oldı, 1895

ḥökmim, 842

ḥökmin, 478

ḥökmiñ, 648

ḥökmine rām oldılar, 794

ḥökmine, 794, 888, 935

ḥökmüm altında, 1641

ḥökmüme, 853

ḥökmüñüñ, 1689

ḥörmet buldı, 482, 1350

ḥörmet ideler, 439

ḥörmet idüb, 575

ḥörmet ü ikrāmu ‘izzet idüben, 349

ḥörmet, 349, 439, 454, 482, 575, 1350

ḥörmeti eylerdi, 484

ḥörmeti ider, 452

ḥörmeti, 452, 484, 1226, 2208

ḫūb mehrū sāḳīler, 354

ḫūb ni‘metler, 270

ḫūb ṣūrat, 93, 369

ḫūblar, 343

ḫūblıḳda, 288

Ḫudā, 135, 505, 695, 1324, 1334, 1530, 1618, 2164

Ḫuḏā, 607, 847, 901, 1055, 1364, 1913

Ḫudā’dan, 340, 1217

Ḫudā’nuñ, 2130, 2136

Ḫuḏā’nuñ, 2198

Ḫuḏā’yı, 857

Ḫuḏālıḳ ider, 1131

Ḫudālıḳ itsün, 886

Ḫudālıḳ ḳıla, 989

Ḫudālıḳ, 886, 889, 936, 989, 1895

Ḫuḏāsına, 885

Ḫuḏāvend-ü zemīn, 885

Ḫudā-yı ‘azze celle, 1711

Ḫuḏā-yı rū-yı zemīn, 1650

ḫulḳ, 349, 368, 423, 568

ḫulḳı, 372

ḫulḳın görür, 474

ḫulḳını görüben, 569

ḫūr u ḳuṣūr, 447

ḫurdası, 735

ḫurgāhı, 1665

ḫurmā āġacın, 1597

ḫurmā ḳılur, 1617

ḫurmā, 1616, 1617

ḫurmādan, 1630

ḫurmā-yı ter, 1623

ḫuruma ḳurumış, 1781

ḫuṭūr-ıla ḫaṭar, 1

Ḫuẕāyıl, 1153

ḫūzāyī, 1012

ḫużūrına, 79

ḫużūrında ṭurıb, 832

ḫużūrında, 683, 878

ḫüdmetinden fārıġ oldı, 1248

ḫüküm eylemediñ, 104

ḫüküm itmeye, 1013

ḫüküm ḳılmışlar, 1911

hümām, 471

hümmetleri irişe, 2205

hüner ḫarc eyleyem, 2216

hüner, 583, 667, 2216

hünerler, 586

hünerperver ola, 666

ḫüsn, 1300, 1628

ḫüsn-i i‘tiḳād, 1300

ḫüsnüñe, 1822

ḫüsün, 340

I

ı, 239, 409, 648, 696, 700, 725, 743, 777, 795, 813, 814, 818, 895, 1101, 1213, 1446, 1707

-ıçūn, 297, 330, 331, 447, 449, 528, 530, 1218, 1271, 1452, 1464, 1772, 1954, 1996

-ıçūndur, 436

-ıdı, 39, 42, 43, 49, 272, 282, 287, 497, 513, 562, 595, 596, 630, 648, 652, 653, 661, 669, 797, 798, 805, 806, 811, 817, 818, 823, 824, 825, 826, 828, 829, 833, 836, 896, 897, 908, 946, 947, 948, 949, 955, 956, 957,

958, 959, 962, 975, 976, 994, 1041, 1081, 1272, 1277, 1278, 1290, 1315, 1326, 1462, 1477, 1594, 1682, 1769, 1830, 1868, 1889, 1893, 1898, 1969, 1972, 1981, 1982, 2004

-ıduġın, 955

-ıduḳ, 285, 1340

-ıduñ, 655

ıḥtıyāṭ itme, 1953

ıḥtıyāṭ, 1622, 1953

ıḥtıyāṭen, 1077

ıḫyār u şer, 720

ıḳdām eyledüm, 2213

ıḳdām itdi, 71

ıḳtıżā ḳıldı, 235

-ıla, 9, 37, 49, 82, 95, 106, 155, 199, 210, 253, 319, 326, 336, 345, 351, 401, 412, 429, 509, 535, 558, 568, 614, 659, 678, 717, 723, 781, 783, 857, 874, 940, 953, 978, 1024, 1053, 1061, 1078, 1105, 1110, 1139, 1156, 1162, 1199, 1265, 1302, 1305, 1359, 1373, 1374, 1434, 1490, 1510, 1560, 1622, 1653, 1680, 1688, 1699, 1740, 1768, 1769, 1779, 1788, 1792, 1811, 1845, 1984, 2015, 2046, 2129, 2140, 2171, 2210

ınan, 122, 1884

ınandurub, 1270

ınanmazsañ, 905

ınanmazsız, 1920

ınḳıyād olsun, 466

ıraḳ düşüreler, 2072

ırāḳ eylemezem, 100

ırġura, 1002, 1007

ırılmaz, 1209

ırmadum, 1344

-ısa, 583, 667, 704, 1084, 1495, 1879

ıs̲bāt, 1239

ıs̲bātı, 1299

ıs̲bātıñ, 550

ışmarladı, 60

ısmarlamış, 2117

ısmarlayub, 1548

ısnād, 151

ıssı ya sovuḳ, 1592

ışurdı, 1003

ıṭā‘at, 935

ıyıtdılar, 1318

ıẓhār ider, 1252

ıẓhār idiser, 1756

ıẓhār itmek, 1998

ıẓhār itmeklik, 1669

ıẓhār ola, 1298, 1955

ıẓhār olına, 1299, 1902

ıẓhār, 30, 1099, 1252, 1298, 1299, 1669, 1756, 1902, 1955, 1998

ıẓhār-ı Ḥaḳ, 30

ıẓhārı, 773

i (ve), 7, 53, 146, 664, 860, 1074, 1108, 1141, 1203, 1222, 1457,

ī (ey), 10, 15, 86, 90, 91, 93, 98, 101, 133, 138, 144, 146, 221, 226, 241, 303, 305, 367, 390, 419, 433, 471, 479, 505, 511, 517, 521, 606, 642, 649, 669, 717, 730, 742, 817, 847, 864, 865, 885, 996, 1010, 1031, 1042, 1077, 1101, 1127, 1147, 1153, 1156, 1212, 1213, 1254, 1261, 1262, 1263, 1264, 1292, 1297, 1300, 1307, 1312, 1320, 1325, 1339, 1350, 1351, 1354, 1433, 1434, 1446, 1447, 1448, 1452, 1494, 1499, 1523, 1544, 1573, 1579, 1625, 1628, 1650, 1683, 1685, 1739, 1774, 1803, 1816, 1818, 1819, 1835, 1853, 1872, 1877, 1890, 1892, 1909, 1911, 1931, 1946, 1953, 1964, 1978, 2019, 2027, 2083, 2127, 2149, 2151, 2171

İ, Ī

i‘lām idevüz, 1101

i‘lām it, 1077, 1625, 2151

i‘lām itdi, 1625

i‘lām itmedi, 1077

i‘lām, 1077, 1101, 1625, 2151

i‘tibārı, 419

i‘tiḳād iderseñ, 1351

i‘tiḳād idüb, 606

i‘tiḳād itdi, 1354

i‘tiḳād, 606, 669, 996, 1212, 1254, 1261, 1262, 1263, 1264, 1297, 1300, 1350, 1351, 1354, 1579, 1628

i‘tiḳādı itdiler, 1628

i‘tiḳādı ḳıldılar, 1212

i‘tiḳādı muḥkem iderüz, 1254

i‘tiḳādı, 669, 996, 1212, 1254, 1261,

1262, 1263, 1264, 1297, 1628

i‘tiḳādımuz ziyāde idevüz, 1297

i‘tiḳādın, 1261, 1263

i‘tiḳādınuñ, 1261

i‘zāz u ikrām itmesün, 433

i‘zāz, 433, 717, 1434, 2171

iblīs, 246, 881, 883, 891, 899, 905, 913, 1649, 1653, 1661, 1682, 1685, 1699

iblīs-i la‘īn, 881, 891, 1649

iblīsi, 29

iblīsüñ, 1695

İbn-i ‘Abbās’dan, 2187

ibtidādan, 2075

icābet olınur, 1314

icābet, 939, 1314, 1453, 1471

īcād ḳıldı, 1016

icāzet alalar, 2064

icāzet olınur, 970

icāzet vir, 1185

icāzet, 970, 1185, 1922, 2064

icāzetden, 77

iç-, 543,

içde, 478

içdiler, 1630

içdüñ, 250

içer, 972, 1989

içeri aldı, 79

içeri girdiler, 175

içerü gitdi, 78

içerü, 78, 1940

içi, 1, 720, 1541, 2096

içinde ḳaldılar, 1717

içinde, 44, 128, 158, 310, 541, 543, 697, 719, 960, 974, 1281, 1358, 1476, 1505, 1619, 1635, 1704, 1712, 1717, 1743, 1747, 1750, 1762, 1772, 1888, 1892, 1900, 1985, 1987, 2031, 2045, 2099, 2193

içinden, 1784, 1846, 1987, 2122

içine ḳordı, 1280

içine, 993, 1039, 1280, 1372, 1399, 1625, 1631, 2013, 2097, 2119, 2160

içişdiler, 360

içmege, 651

içmek, 818

içre, 481, 490, 805, 896, 948, 1310, 1370, 1548, 1635, 1667, 1668, 1723, 1828, 1866, 1913, 1920, 1971, 2113, 2120, 2129, 2146

içredür, 1654, 1884

-içūn, 76, 118, 235, 323, 451, 610, 825, 1009, 1498, 1558, 1669, 1834, 1872, 2028, 2119

içūndur, 260, 438, 454, 1998

içüb, 1989

içüm i ṭaşum, 7

iddiñ, 667

ide, 47, 66, 100, 352, 518, 574, 725, 1001, 1045, 1119, 1131, 1142, 1255, 1338, 1351, 1368, 1424, 1706, 1949, 2208, 2209

ideben, 690

idecek, 682

idegördi, 983

idelden, 23

ideler, 439, 1296, 1555, 2150, 2211

idelüm, 149, 298, 416, 733, 737, 1173, 1356, 1366, 1458, 1544, 1947

idem, 90, 477, 492, 496, 532, 545, 552, 603, 712, 730, 1123, 1348, 1652, 1678

idemedi, 1035

iden, 146, 233, 451, 459, 507, 775, 1133, 1138, 1210, 1307, 1448

idenden, 2224

idene, 1205

ideni, 2207

idenüñ, 1251

ider, 23, 82, 98, 120, 150, 151, 238, 240, 374, 444, 445, 446, 448, 451, 452, 453, 462, 536, 698, 829, 839, 871, 907, 939, 996, 1000, 1011, 1017, 1025, 1026, 1030, 1031, 1098, 1099, 1131, 1172, 1189, 1244, 1252, 1259, 1316, 1322, 1418, 1468, 1614, 1709, 1713, 1738, 1746, 1998, 2033, 2118, 2158

iderdi, 893, 895, 965, 966, 1040, 1078

iderem, 99, 171, 299, 446, 1384, 1529, 1575, 1577, 1684, 1954, 2218

iderken, 843, 1862

iderler, 1226

iderlerdi, 1454

idersem, 840, 841

iderseñ, 317, 492, 577, 1351, 2136

iderseñüz, 532

idersin, 305, 1877

idersiz, 2033

iderüz, 1254

idesin, 111, 112, 113, 644, 649, 748

idesiz, 1545, 1576, 2035

idevüz, 522, 737, 1101, 1170, 1297, 1360, 1371, 1379, 1381, 2021, 2034, 2068

ideyim, 1273, 1776, 1796

ideyin, 37, 1111, 2042

-idi, 43, 115, 158, 486, 496, 512, 562, 663, 724, 803, 804, 817, 828, 832, 833, 893, 896, 918, 931, 940, 941, 950, 951, 952, 955, 956, 961, 963, 1041, 1059, 1073, 1160, 1272, 1278, 1329, 1586, 1594, 1679, 1701, 1734, 1866, 1891, 1893, 1972, 1986, 1995, 2105, 2221

idicek, 702, 1431

idici, 1053, 1613

idile, 2214

idiñ, 509, 648

idindi, 337

idindiler, 1258

idindiñ, 658

idiser, 1756

idisersin, 215

idrāk eyledi, 1326

idrāk ide, 1142

idrāk ider, 1030

idrāk idüñ, 1526

idrākimüz, 1300

idüb, 75, 89, 94, 277, 355, 384, 392, 500, 529, 575, 581, 606, 639, 661, 676, 728, 838, 846, 854, 907, 977, 983, 1006, 1059, 1067, 1105, 1163, 1180, 1305, 1355, 1403, 1455, 1462, 1484, 1631, 1667, 1695, 1800, 1836, 1881, 2008, 2118, 2147, 2161, 2192

idüben, 349, 502, 504, 537, 729, 801, 874, 875, 924, 982, 1358, 1447, 1454, 1907, 2208

idügin, 265, 1848

-idük, 1218, 1219, 1220

-idüñ, 251, 298, 532, 747, 1472, 1490, 1526, 1610, 1945, 2169

idündi, 483

idüñüz, 1436

idüp, 1220, 1224, 1250, 1278, 1309, 1313, 1412, 1632, 1962, 2045

ifşā ḳıldı, 2029

ifşā ḳıldılar, 1267

iftirā eylediler, 1323

iftirādan, 1342

īhām u tecnīs, 2217

iḫlāṣı, 457

ihmāl ḳılma, 710

iḥsān eyleyesin, 2066

iḫtilāf ḳılmış, 2112

iḫtilāṭ eyledi, 345

iḥtiyāc idüb, 384

iḥtiyāc, 384, 1026

iḥtiyācı ḳalmadı, 442

iḥtiyāddan, 1150

iḫtiyār eylemişüz, 1452

iḫtiyār ḳıldı, 540

-iken, 698, 699, 784, 880, 998, 1301, 1516, 1859, 1997

iki cānibden, 621

iki gişi, 228

iki gün giçdi, 1387

iki leşker, 613, 619, 759

iki sence, 652

iki yüz biñin, 756, 758

iki yüz ḳırḳ, 1737

iki, 47, 228, 415, 613, 619, 621, 652, 727, 756, 758, 759, 823, 966, 969, 1318, 1335, 1375, 1387, 1560, 1737, 1866, 1868

ikilikden, 228

ikimüz, 2188

ikinci, 1993

ikincisi, 963, 1701

ikisi, 156, 176, 1005, 1859, 2107

ikisini, 1159

ikisinüñ, 315

ikiye, 147

iḳlīme, 1379

ikrām itdi, 1468

ikrām ola, 2015

ikrām, 349, 433, 454, 1468, 2015

ikrāmlar, 432

iḳrār eyledi, 1533

iḳtidā ideler, 2150

iḳtidā itdük, 2176

īl alam, 602

īl ü begligi, 552

īl virdi, 680

īl, 552, 602, 680, 691, 707, 937

ilāc bulur, 1768

ilāc eylegil, 491

ilāc eylesin, 1088

ilāc irişdüre, 161

ilāc itsün, 1084

ilāc, 161, 491, 1084, 1088, 1768

ilācı, 322, 1721

ilāh, 1016, 1113, 1292, 1410, 2061, 2121

İlāh'e-l 'Ālemīn, 307

ilāhī, 1457

īlçi gelür, 487

īlçi ṣalub, 733

īlçi, 487, 715, 733, 741

īlçiyi, 718

īlde, 570

īlden, 1341

ilden, 1839

īle (öyle), 654, 770

īle güne, 1648

ile, 4, 24, 54, 66, 69, 114, 134, 135, 400, 408, 410, 431, 436, 464, 473, 533, 543, 601, 660, 665, 731, 738, 812, 814, 818, 834, 864, 1111, 1269, 1628, 1646, 1653, 1664, 1740, 1808, 2093, 2118

īle, 568, 591, 592, 800, 1645, 1648

ilede, 1391

iledem, 12, 493, 1373

īledi, 678

īledüb, 2157

īledüñ, 1370

iledür, 385, 420, 473, 488

īledürem, 1858

-ilen, 600

ilene, 719

ilerü gitdi, 184

ilerü, 184, 1463

īlet, 2158

īletdi, 1869

iletdi, 409, 978, 1815

iletdiler, 378, 400, 641

iletmiş, 736

iletmişem, 1675

iletse, 12

īleyeni, 2207

īli alub, 693

īli, 584, 693

īlin, 713

illā, 53, 128, 594

iltemeyeler, 1642

iltemeyevüz, 1426

iltüb, 2148

iltürem, 1504

īlüñ, 525

īlüñi, 493

īmān buldılar, 2018

īmān getürdiler, 1327

īmān viren, 1447

īmān, 1020, 1327, 1377, 1415, 1447, 1583, 2018

īmāna gelmedi, 1416

īmāna gelmeyeceklerse, 1380

īmāna gelüb, 1378

īmāndan, 240

īmānı, 1579

īmānın alur, 243

īmānını, 1583

īmānların, 1443

imdi, 2065

-imiş, 186, 567, 1729

imtiḥān itdi, 1092

in‘ām ider, 871

inād eyleyüben, 1507

inciden, 1004

incidib, 1003

incidüben, 1586

İncīl içinde, 1892, 1900

İncīl içre, 1828

İncīl, 1811, 1828, 1892, 1900, 1913

İncīl'i, 1890

incine, 1046

incinib, 1129

incitdügin, 1194

incitmek, 1009

incitmeyedüñ, 211

indi, 167, 180, 188, 919, 2017

indügini, 2039

indürdi, 2147

indüren, 232, 746

iner, 184, 979, 999, 1614

inerdüm, 185

īni, 803, 804

iniben, 897

iñledi, 302

inlerine, 1420

īnlü, 1594

inmege, 166

inmiş, 912

ins ü cinn, 798

inṣāfa, 1033

insān, 1139

insāna, 1139

inse, 185

inüb, 264

ipib, 746

irdi, 71, 80, 180, 354, 365, 428, 589, 590, 625, 715, 718, 740, 785, 791, 842, 900, 992, 1478, 1489, 1548, 1549, 1640, 1649, 1710, 1778, 1871, 1991, 2219

irdiler, 1568, 1937

irdüm, 643

ire, 626, 845, 1465, 1554, 2101, 2200

ireler, 1036, 2184

irem, 172, 1546

irer, 293, 467, 1049, 1646, 1792, 2134

irgürdi, 164, 1863

irgürdiler, 268, 363, 613

irgüreler, 1753

irgürelüm, 1458

irgürem, 551

irgüren, 29, 1449

irgüresin, 77, 709

irgüreyin, 563

irgürmege, 2144

irgürmeye, 1255

irgürmiş, 470

irgürmişem, 1676

irgürüp, 2057

irgürür, 1487, 1973, 2159

irgürürler, 1896

iri, 1769

irişdi, 264, 590, 1060, 2090

irişdiler, 1662, 2026

irişdüre, 161

irişe, 544, 709, 924, 1034, 2205

irişmez, 2146

irişmişdür, 2220

irişür, 982, 1094

irişürem, 711

irmedi, 68, 2051

irmedin, 1604

irmeye, 1749

irmez, 1115, 1474, 1520

irmiş, 568, 1679

irse, 1746

irüb, 63, 2196

irüben, 942

irüşdürdi, 2181

-ise, 218, 237, 490, 579, 584, 1519, 1999

-isem, 1950, 2043

-iseñ, 150, 494, 1366

-iseñüz, 1544

isi, 368

İslām, 2149

İslām'a da'vet itdi, 2169

ism, 2082

ism-i a'ẓam, 2082

ismini añıb, 1134

issi, 276, 281, 423

issine, 1548

issini, 277, 374

issisine virem, 1546

istedi, 50, 370, 1928

istedigini, 548

istediler, 259

istedügin, 1104

istedükleri, 1458

istemekde, 117

istemezler, 1166, 1246

ister, 150, 1465

isterem, 475, 1513, 1922

isterseñ, 58, 1314

isteyesin, 643, 748

isti‘ān etdiler, 848

isti‘ānet ḳıldılar, 1456

istiġfār ider, 1031

istihzā idesin, 649

istiḳbālüñi, 106

istimā‘ idenden, 2224

istimālet eyledi, 1247

istimālet iyledi, 555

istine, 1748

iş görem, 551

iş ide, 1424

iş idelüm, 1947

iş idem, 492

iş işleyem, 544

iş, 316, 492, 544, 551, 596, 724, 738, 1424, 1947, 2056

īş, 836

işāret eyledi, 1400, 2162

işāret ḫalḳasın, 72

işāret olınur, 316

işāret, 72, 316, 395, 1400, 2162

işbu ḫaber, 567, 715

işbu resme, 370, 938, 1212, 1691, 1750, 1904

işbu veche, 1478

işbu vech-ile, 933, 1699, 2187

işbu, 370, 567, 715, 831, 861, 906, 933, 938, 983, 988, 1045, 1081, 1212, 1264, 1478, 1502, 1540, 1585, 1688, 1691, 1692, 1699, 1750, 1793, 1800, 1803, 1817, 1840, 1842, 1847, 1855, 1875, 1894, 1904, 1927, 1938, 2101, 2105, 2187

işbunuñ, 1804

işde, 22, 108, 164, 215, 749, 785, 1199, 1327

işden, 2, 170

işe, 1337

iş-gerdāndur, 22

işi, 53, 55, 556, 1211, 1424, 1578, 1627, 1862

işid, 618, 1494

işiddi, 1695

işiddiler, 1412, 1534, 2170

işiddüm, 2073

işiddüñ, 1367

işide, 574, 908, 1324, 1357, 1424

işideli, 373

işidelüm, 1947

işidem, 492

işiden, 688

işidesin, 545

işidib, 1147

işidildi, 567

işidüb, 33, 97, 565, 569, 913, 931, 1336, 1492, 1555, 1627, 1651, 2143

işidüben, 565, 931, 1336, 1492, 1627

işidüñ, 1786

işidür (iş), 366, 506

işidür (işit-), 1308, 1454, 1848, 1958

işin, 1096

işinde, 1165, 1178

işine, 227, 1345

işini, 59

işit, 138, 1127

işitdi, 370, 529, 533, 1202, 1231, 1335

işitdiler, 1211, 1578

işitdügini, 2056

işitdügüm, 1819

işitmedi vü görmedi, 515

işitmedüm, 516, 1849

işitmemişem, 1530, 1818

işitmişem, 1850

işledügin, 1056

işler, 1032, 1162, 1757

işleri, 1127

işlerse, 1098

işleyem, 544

işügüme yüz sürüb, 745

īşüm, 1121

işüm, 1833

işüme gele, 1643

it (köpek), 742

īt- (söyle-), 742

it-, 11, 15, 18, 20, 585, 1084, 1120, 1450, 1800, 1814, 1905, 2151, 2156

ītād ḳılmışuz, 1294

itdi, 59, 61, 68, 71, 122, 131, 155, 234, 277, 308, 331, 332, 333, 345, 347, 362, 371, 378, 390, 396, 397, 403, 417, 421, 432, 546, 557, 558, 571, 589, 605, 607, 636, 639, 701, 739, 751, 791, 883, 927, 930, 950, 954, 1065, 1082, 1092, 1117, 1128, 1130, 1141, 1189, 1202, 1215, 1238, 1247, 1259, 1283, 1324, 1333, 1334, 1337, 1350, 1352, 1354, 1390, 1468, 1471, 1489, 1493, 1583, 1625, 1639, 1680, 1716, 1733, 1888, 1895, 1912, 1961, 1996, 2012, 2028, 2030, 2069, 2168, 2169

itdigi, 438, 1784

itdigin, 1176, 1195

itdigiñ, 249

itdigümüz, 1252

itdiler, 265, 271, 283, 422, 424, 534, 572, 623, 639, 640, 760, 934, 935, 1102, 1183, 1193, 1214, 1222, 1256, 1263, 1269, 1291, 1308, 1318, 1382, 1396, 1411, 1438, 1445, 1578, 1601, 1628, 1631, 1647, 1703, 1737, 1968, 2091, 2165, 2170

itdiñ, 659, 1132

itdiñüz, 1197

itdü, 730

itdüg, 2188

itdügi, 1240, 1260, 1328

itdügin, 1129

itdügini, 34, 2038

itdügüm, 712, 1080

itdügümüz, 1304

itdügüñ, 1118, 1134

itdügün, 1134

itdük, 724, 1423, 1540, 1586, 2176

itdüm, 203, 306, 1583, 1691, 2074, 2188

itdüñ, 212, 216, 251, 2123

itdüñüz, 1575

itdür, 531

itdürdi, 245

itdüren, 148

itdürmiş, 1272

itdürüb ṭururdı, 1271

itdürüben, 1722

itdürür, 25, 145, 700, 1239

itgil, 1946

iti, 721, 1552

itme, 217, 220, 222, 224, 229, 710, 1302, 1946, 1953

itmeden, 1079

itmedi, 500, 1069, 1077, 1343, 1681

itmedüm, 516

itmedüñ, 510

itmege, 58, 499, 573, 887, 1303

itmegil, 1122, 1307

itmeklige, 942, 990

itmesün, 433

itmeye, 545, 990, 1013, 1140

itmeyecekler, 251

itmeyedüm, 479

itmeyem, 1146, 1512

itmeyince, 1302, 1306

itmez, 501, 907, 1021, 1730, 1775

itmezdi, 965

itmiş, 568, 716, 895, 1711

itmişem, 32, 1148, 1975, 1976

itmişsin, 128

itse, 1338

itsem, 19, 651

itseñ, 1687

itsün, 886, 1084, 1656

itsünler, 2149

ittifāḳ, 611, 1863

īve īve, 1960

īvmeñ, 1945

ivmezem, 1475

iy, 1085, 1098

iyitdi, 905

iyledi, 555, 1002, 1190

iylegil, 548

iylerem, 1152

iyleyeler, 647

iyleyem, 552

iyleyib, 817

iz, 1362

īzemedi, 1042

izi gelür, 31

izi, 31, 1370

izin, 784

iẕni olmaya, 2198

K, Ḳ

Ka‘b’i-l Aḫbār, 816

Ka‘b’u-l Aḫbār’dan, 36

Ka‘b’u-l Aḫbār’uñ, 1328

ḳa‘dede, 2116

ḳa‘rına, 185, 919

ḳābarur, 1440

ḳabāsın çāk idüp, 1309

ḳābil olmadı, 1721

ḳābiliyyet bulmayınca, 1306

ḳābiliyyet, 600, 1306

ḳabladı, 3

ḳable, 1477

kābūd, 1279

kābūda, 1289

kābūdı, 1277

ḳabūl itmedi, 1681

ḳabūl ḳıldı, 1695

ḳabūl ḳılmaz, 1843

ḳabūl oldum, 101

ḳabūl olursa, 2027

ḳabūl, 101, 1681, 1695, 1843, 1949, 2027, 2169

ḳabż itmişsin, 128

ḳabż u basṭ, 483, 2201

ḳabż, 128, 483, 1307, 2201

ḳabżına aldı, 1091

ḳabżına alıbdur, 888

ḳaça, 911

ḳaçalar, 1642

ḳaçan olsa, 1592

ḳaçan, 1559, 1592

ḳaçar, 634, 784, 908, 921

ḳaçaram, 1574

ḳaçarsız, 1407

ḳaçayuz, 1359

ḳaçdı, 657, 920, 922, 925, 1896, 1983

ḳaçdıġuñuzdan, 1574

ḳaçdılar, 261, 633, 768, 1640, 1700

ḳaçdıñuz, 1504

ḳaçduġumuzı, 1376

ḳaçmadı, 922

ḳaçmaġ, 783

ḳaçmaġa, 255, 638, 1361

ḳaçmayadı, 668

ḳaçmışuz, 1517, 2078

ḳaçub, 1690

ḳaçuban gitdiler, 1601

ḳaçuban ḳurtılmaġa, 670

ḳaçuban, 670, 1601, 1896

ḳaçurmayuban, 1663

ḳadar, 7, 95, 221, 317, 480, 588, 608, 624, 681, 853, 1034, 1119, 1131, 1252, 1351, 1428, 1498, 1642, 1767

ḳadd ü ḳāmetde dürüst, 476

ḳadd, 343, 476

ḳadem baṣduñ, 248

ḳadem urmışdur, 2153

ḳadem, 248, 642, 948, 958, 1939, 2044, 2153

ḳadīm, 10, 359, 797, 1775, 1823, 2083

ḳadīmī, 1883

ḳādir ola, 1219

Ḳādir u Ferd u Tuvānā, 2084

Ḳādir, 1208, 1219, 1292, 2084

ḳadri azlar, 630

ḳadrin, 580

ḳafaṣ, 335

kāfir, 2105, 2111

kāfirler, 2018

kāfirüñ üstine, 2110

ḳaġan aṣlān, 1563

ḳahır ve luṭf ve raḥmet, 862

ḳahr ider, 23

ḳahr idersem, 840

ḳahr, 23, 573, 773, 840, 1659

ḳahra, 873

ḳahrı yüzinden aldurur, 772

ḳahrı, 772, 776

ḳahrın, 1058

ḳahrına, 774, 897

ḳahrum, 1652

ḳaḳır, 1832

ḳala, 33, 202, 544, 682, 868, 1046, 1177

ḳalalar, 730

ḳalan, 1879, 2012

ḳalanı, 734, 949

ḳalasız, 1466

ḳalbi içinde didi, 1505

ḳalbimüz, 1741

ḳalbinde, 998

ḳalbini arıtdı, 1051

ḳalbiñüzi, 1526

ḳalbüñde, 106

ḳaldı, 52, 78, 271, 387, 637, 694, 699, 735, 802, 867, 926, 1249, 1648, 1727, 1731, 1794, 1829, 1861, 1929, 2019, 2092

ḳaldığın, 1175

ḳaldılar, 586, 1439, 1479, 1627, 1712, 1717, 1750, 1985, 2128, 2129

ḳaldura, 1745

ḳaldurub, 1480

ḳalduruban, 1112

ḳaldurur, 772

ḳālıbın, 1724

ḳalḳduḳ, 1763

ḳalmadı, 181, 419, 442, 560, 570, 662, 694, 842, 1440, 1736, 2003

ḳalmasun, 2214

ḳalmaya, 54, 183, 688

ḳalmış, 1460, 1943, 1979

ḳalmışam, 13, 165, 1916, 1952

ḳalmışlara, 505, 1448, 1486, 2206

ḳalmışuz, 1608

ḳalsun, 199, 277

ḳalur, 263, 988, 1604

kām oldu, 875

ḳamçı urub, 1428

ḳamçı urur, 1404

ḳamerden, 340

ḳāmet, 93, 369

ḳāmetde, 476

kāmil ü dānā-yıdı, 1889

ḳamu ḫalḳ, 12

ḳamu, 12, 16, 256, 259, 330, 360, 466, 489, 606, 640, 755, 804, 839, 863, 873, 901, 1053, 1116, 1168, 1188, 1210, 1260, 1316, 1395, 1448, 1456, 1628, 1638, 1657, 1659, 1693, 1957, 1967, 1996, 2085, 2091, 2097, 2194, 2197

ḳamudan aḥḳaram, 2222

ḳamumuz, 1204

ḳamumuza, 2049

ḳamunıñ, 662

ḳamuñuz, 603, 931, 2033

ḳamuñuza, 2168

ḳamusı, 76, 279, 607, 636, 854, 962, 1712, 1744, 1977, 2081

ḳamusın, 1984

ḳamusına, 1941

ḳamusınuñ, 2126

ḳamuya, 680, 1613, 1716

ḳamuyı, 1138, 1307

ḳān bahā ola, 577

ḳān dökdi, 234

ḳān döküben, 761

ḳān dökücidür, 585

ḳān itdi, 234

kān, 1964, 2151

ḳān, 234, 577, 585, 723, 761, 1432

ḳanca, 1641

ḳancaru, 1501

ḳancarudan, 1500

ḳanda bulduñ, 1836, 1860, 1872

ḳanda gidersiz, 1406

ḳanda gitsevüz, 1773

ḳanda gördilerse, 262

ḳanda ḫōş dutılsa, 687

ḳanda işide, 574

ḳanda ḳaçarsız, 1407

ḳanda olursa, 238

ḳanda ṭuysa, 48

ḳanda var, 314, 423, 800

ḳanda vara, 1929

ḳanda varmaḳ dilese, 960

ḳanda, 48, 238, 262, 314, 423, 574, 687, 800, 960, 1406, 1407, 1684, 1773, 1836, 1860, 1872, 1929, 1950

ḳandadur, 1652, 1814, 1930, 1933

ḳandaġı, 2053

ḳandalığın bildüm, 1650

ḳandandur, 521

ḳandını, 205

kān-ı devlet, 1964

kān-ı kerem, 2151

ḳanı, 4, 211, 647, 729, 838, 910, 1361, 1706, 1814, 1816

ḳānlar dökildi, 624

ḳanlu, 753

ḳānuma girme, 217

ḳapalu, 755

ḳapımda, 650, 745

ḳapımuñ, 747

ḳapu, 162, 163, 165, 167, 177, 180, 181, 182

ḳapuda, 72, 814

ḳapudan içerü girdi, 1940

ḳapuları, 804

ḳapuların, 320

ḳapuma gelmişdür, 741

ḳapuñ, 14, 849

ḳapuña niyāz ḳılurlar, 849

ḳapuñda ḳul iden, 507

ḳapuñda, 13, 507

ḳapunuñ, 179

ḳapusı, 811, 2127

ḳapusın yapdı, 1984

ḳapusın, 570, 1899, 1984, 2159

ḳapusına geldiler, 570

ḳapusına, 71, 570, 1591, 1614, 1622, 1662, 1764, 1778, 1792, 1937, 2044, 2157

ḳapusından, 1595

ḳapuya gel, 374

ḳapuya geldi, 377

ḳapuya ḳadem başdı, 1939

ḳapuya ḳarşu dönüb, 1634

ḳapuya ḳarşu ṭurur, 1670

ḳapuya yörüdi, 1777

ḳapuya, 374, 377, 812, 1634, 1670, 1777, 1939

ḳapuyı açdı, 175

ḳapuyı, 175, 180

ḳar yaġub, 255

kār, 59, 153, 991

ḳarañu, 175

ḳarañuya, 176

ḳarār dutarlar, 971

ḳarār dutdı, 793, 878

ḳarār dutmış, 908

ḳarār itmedi, 1069

ḳarārı, 181

ḳaravaş, 549

kārbānsarāyda, 64

ḳarbet buldı, 482

ḳardaşlarum, 1433

ḳarındaşım, 1121

ḳarındaşsız, 1203

ḳarışdılar, 1455

ḳarışu, 945

ḳarīb, 1093

ḳarnı āc, 1768

ḳarnı ṭoyub, 1989

ḳarnına, 911

ḳarşu geldi, 2017

ḳarşu gelmez, 598

ḳarşu ṭurur, 2161

ḳarşu, 300, 379, 539, 598, 617, 623, 629, 1507, 1634, 1670, 2017, 2161

ḳarşumda ṭuran, 746

ḳarşusına ḳıyām virdi, 498

ḳarşusında, 1277

kārubān ehli, 2197

kārubān, 62, 63, 1502, 2194, 2197

Ḳārūni, 796

ḳaş, 543, 940

ḳaṣd ider, 1418

ḳaṣd itdi, 166

ḳaṣd ḳıldılar, 1417, 1570

ḳaṣdı, 439, 592, 752

ḳaṣdını, 495

ḳasem, 149

ḳasemler itdüñ, 212

ḳasemler yād ider, 150, 151

kāse-yi ḳalbinde, 998

Ḳāsım'u-l Erzāḳ'dur, 1145

ḳaṣr içinde, 960, 1242

ḳaṣr içinden, 843

ḳaṣra, 799, 1195, 1894

ḳaṣrı içre, 805

ḳaṣrı, 805, 1040, 1176

ḳaṣrıñ īni devri, 803

ḳaṣrıñ yapusı, 811

ḳaṣruñ içinde, 543

kāşke, 116

ḳatı acuz, 1770

ḳatı maġrūr, 880

ḳatımda cem‘ ola, 690

ḳatımda, 688, 690

ḳatına gelür, 754

ḳātına getürüben, 574

ḳātına irdi, 1549

ḳātına, 119, 574, 587, 1549, 1858, 2189

ḳatına, 754, 898, 1550, 2115

ḳatında ṭurdılar, 1595

ḳatında, 1413, 1595

ḳātında, 482, 1490, 2204

ḳātıñda, 608

Kātib Kemāl, 2223

kātibe, 703

ḳatil eyledi, 693

ḳatil eyleyem, 749

ḳatil itdürür, 700

ḳātile, 143, 766

ḳātili, 145

ḳatl idevüz, 1381

ḳatl itdi, 331

ḳatl itmege, 1303

ḳatl olmasına, 143

ḳatlanmayub, 1897

ḳatline, 142

ḳaṭreden, 1138

ḳatuma, 688, 845

ḳātuñda, 2019

ḳavımdan, 1915

ḳavī olmaḳ, 260

ḳavī olsa, 671

ḳavl itdiler, 572

ḳavl ü fi‘lümüz, 1357

ḳavl, 572, 1357, 1382, 1528

ḳavl-u yeksān itdiler, 1382

ḳavlumuz, 1372

ḳavmı, 1752

ḳavurma vü kebāb, 268

ḳavuşmış, 2010

ḳaydı, 1462

ḳaydın yidi, 1188

ḳaydın yidiler, 267

ḳaydın, 267, 334, 1188

ḳaydını ide, 1368

ḳayduma varam, 1834

ḳayıd görüñ, 1384

ḳāyım dutub, 1443

ḳāyım ola, 2203

ḳāyım, 519, 1443, 2203

kāyınāta, 1144

kāyınātı oldurur, 1807

kāyınātı, 1807, 2131

ḳaynadı, 917

Ḳayyūm, 2083

ḳaz-, 159

ḳāz, 268

ḳażā, 152, 235, 1607

ḳażāsına irem, 172

ḳażāya rıżā virmişüz, 1607

ḳazdı, 161

ḳazdurur, 1707, 2103

ḳażıyye, 521, 1864, 1870, 2037

ḳazmasında, 130

kebā’ir, 1301

kebāb, 268, 1481

kedi, 1063

kediden, 1072

kehf aṣḥābını, 1742

kehf ehli gibi, 2138, 2184

kehf ehli, 2163

kehf ehline, 2165, 2166, 2194

kehf içinde, 1619, 1635, 1704, 1712, 1743, 1747, 1750, 1772, 2031, 2045

kehf içinden, 1784

kehf içine, 1625

kehf içre varub, 1668

kehf içre, 1667, 2129

kehf içredür, 1654

kehf ḳapusın, 2159

kehf ḳapusına gelür, 1622

kehf ḳapusına vardı, 1764

kehf ḳapusına, 1591, 1622

kehf ḳātına, 2189

kehf sūresin viribidi, 2145

kehf, 1329, 1591, 1619, 1622, 1625, 1635, 1654, 1667, 1668, 1704, 1712, 1717, 1742, 1743, 1747, 1750, 1764, 1772, 1784, 2031, 2045, 2105, 2116, 2129, 2138, 2142, 2145, 2146, 2159, 2163, 2165, 2166, 2170, 2175, 2184, 2189, 2194, 2205, 2215

kehf-aṣḥāb, 1717

kehfden ṭaşra gelince, 2008

kehfden, 1958, 2008

kehfe girdiler, 1790, 1983, 2115, 2163

kehfe gireler, 2195

kehfe girür, 1670

kehfe vardılar, 1683

kehfe, 1566, 1592, 1599, 1661, 1662, 1670, 1679, 1683, 1790, 1896, 1983, 2095, 2114, 2115, 2157, 2158, 2159, 2163, 2185, 2195

kehfi, 1593, 1708, 1718, 1753, 1914, 2000, 2190, 2195, 2199

kehfüñ aġzı, 2098

kehfüñ aġzından, 2160

kehfüñ aṣḥābına, 2207

kehfüñ içinde, 1985, 2099, 2193

kehfüñ içine, 1631, 2160

kehfüñ ḳapusı yapılur, 2127

kehfüñ ḳapusın, 1899

kehfüñ ḳapusına iner, 1614

kehfüñ ḳapusına irdi, 1778

kehfüñ ḳapusına ḳadem urur, 2044

kehfüñ ḳapusına ḳoya, 2157

kehfüñ ḳapusına üşdiler, 1662

kehfüñ ḳatına, 2115

kehfüñ, 1614, 1631, 1662, 1688, 1697, 1759, 1778, 1891, 1899, 1985, 2044, 2098, 2099, 2115, 2127, 2157, 2160, 2193, 2207

kej naẓar, 292

kelām añıldı, 1192

kelām beyān eyler, 1015

kelām eyledi, 1941

kelām içre, 1635

kelām ḳıldı, 846, 1191

kelām söyle, 1739

kelām, 846, 1015, 1061, 1191, 1192, 1635, 1739, 1941, 2175

kelāmında, 1006, 1583, 1593, 1716

kelb, 1557, 1560, 2092, 2161

Kelb-i Ḳıṭmīr, 2161

kelime-yi tevḥīdi, 1522, 1533

kelīsālarda, 1827

kelp, 1558, 1559, 1573, 1580, 1581, 1587, 1589, 1653, 1670

kelpcügez, 1567, 1634

kelpcügezi, 1570

kelpden yaña döndi, 1567

kelpe, 1571, 1580, 1590

kelpi, 1556, 1585, 1653

kelpüñ, 1553

kem er, 824

kem, 824, 1853

kemāl, 2133

kemālın, 1261

kemden kemterem, 2223

kemer, 405, 824

kenāra, 910

kendi gördügi gibi, 1778

kendi ḥırşından bulur, 154

kendi, 142, 143, 154, 267, 507, 538, 714, 769, 987, 1326, 1778

kendilerüñ şāndılar, 27

kendilikde, 782

kendime, 99

kendine, 153

kendiniñ, 675, 790

kendinüñ, 1252

kendiyi atdı, 919

kendü ya tābi‘ olanlar, 1275

kendü, 5, 627, 637, 752, 837, 1029, 1076, 1125, 1275, 1276, 1646, 1667, 2017, 2059, 2183

kendüde, 1769

kendüdür, 1237

kendüler, 1636

kendülerden vardılar, 1444, 1470

kendülere, 28, 1480

kendülerine, 1325

kendülerini, 2117

kendülikleri, 1309

kendüme, 446, 713

kendüñe, 209, 1118

kendünüñ, 448, 1938, 2012, 2192

kendüye, 290, 629, 702, 725, 1009, 1031, 1066, 1076, 1099, 1265, 1316, 2109

kendüyi, 497, 928, 1064

kendü-yile kendi ḫalvet söyledi, 987

kerāmet, 953

kerem eyledi, 789

kerem gösterem, 475

kerem ḳıl, 1123

kerem olub, 360

kerem, 360, 475, 789, 1123, 2151

keremler gördiler, 363

keremler ḳıldı, 606

keremler, 363, 366, 606

Kerīm ü Ẕu-l Minen, 146

kerpüci, 803

kerrāt-la, 362

kerre, 230, 966, 1148, 1282

kesb, 1260, 2183

kesb-i fütūḥ, 2183

kesdi, 234, 622

kesdürdi, 622

kesiñ, 599

kesüb, 761

keştīsine, 1

ketḫudālar, 394

ketḫuḏālar, 681, 732, 1157, 1227

ketḫuzā olmış, 42

ketḫuzālar, 1098

kevnin, 2139

key ḳatı acuz, 1770

key mehīb, 1541

key ṣaḳın, 241

key, 241, 329, 372, 414, 415, 496, 553, 581, 639, 696, 798, 1473, 1495, 1541, 1770, 1841

keyler, 394, 465

kez, 21, 919, 969, 1295

ḳıdem, 325

ḳıl u ṣūnān, 614

ḳıl-, 9, 40, 117, 307, 839, 1123, 1451, 1453, 2046

ḳıla, 33, 344, 388, 690, 788, 806, 904, 989, 1012, 1163, 1184, 1741, 1901

ḳıladum, 502

ḳılalar, 35, 2000, 2064

ḳılalum, 2204

ḳılam, 443, 852

ḳılan, 29, 581, 1725

ḳılarlar, 854

ḳılasın, 553, 2131

ḳılasız, 1201, 1626

ḳılavuz, 1361, 1388, 1687

ḳılayım, 1135, 1501

ḳıldı, 231, 235, 280, 387, 396, 402, 425, 430, 501, 540, 547, 554, 555, 606, 680, 739, 846, 883, 927, 936, 954, 1016, 1035, 1043, 1052, 1067, 1139, 1141, 1190, 1191, 1214, 1231, 1270, 1385, 1539, 1600, 1618, 1664, 1695, 1696, 1734, 1782, 1783, 1808, 1813, 1815, 1871, 1957, 1961, 1967, 2011, 2029, 2047, 2090, 2182, 2199

ḳıldılar, 393, 681, 1070, 1161, 1212, 1223, 1267, 1353, 1417, 1444, 1456, 1570, 1585, 1590, 1605, 1619, 1696, 1785, 2014, 2080, 2082, 2091, 2171

ḳılduḳ, 609, 2050, 2086

ḳıldum, 1, 87, 1705

ḳılduñ, 252, 1124

ḳılduñuz, 2046

ḳıldurasın, 209

ḳılġıl, 1123, 1953

ḳılıc ura, 661

ḳılıc, 661, 1396

ḳılıcları, 382

ḳılıçın çekdi, 1419

ḳılletüñ, 1293

ḳılma, 710

ḳılmadılar, 903

ḳılmaduñ, 105, 1847

ḳılmaġa, 353

ḳılmaḳ, 672, 732, 775, 2100

ḳılmaya, 54, 221, 437, 450, 463

ḳılmayadum, 479

ḳılmayınca, 2124

ḳılmaz, 626, 1843

ḳılmazam, 1095

ḳılmazuz, 1362

ḳılmış, 882, 1477, 2112

ḳılmışam, 713, 1704

ḳılmışlar, 1911

ḳılmışuz, 1294

ḳılsa, 556

ḳılsam, 19, 841

ḳılsañ, 1135

ḳılub, 45, 385, 465, 1155, 1458

ḳıluban, 1709

ḳıluñ, 1205

ḳılup, 2057

ḳılur, 358, 430, 445, 754, 775, 872, 873, 972, 1018, 1058, 1062, 1336, 1617, 1622, 1718, 1723, 1728, 1792, 1927, 2186, 2196

ḳıluram, 841, 1474, 1531

ḳılurdı, 674, 968, 1038

ḳılurlar, 849, 1156, 1226

ḳılurlarsa, 1473

ḳılursa, 788, 1472

ḳıluruz, 1230, 1518

ḳına, 1279

ḳırdılar, 1420, 2111

ḳırḳ yıldan bir gün öñine, 836

ḳırḳ, 408, 835, 836, 1529, 1679, 1737, 1769

ḳırmızı aṭlas geyer, 381

ḳısım ide, 47

ḳısmet itdi, 122, 2012

ḳısmet olan, 69

ḳısmet, 69, 70, 122, 1145, 2012

ḳısmetdür, 773

ḳısmete, 70

ḳıṣṣa, 1329, 1906, 1956, 2001, 2205, 2214, 2215

ḳıṣṣadan, 1905

ḳıṣṣa-i aṣḥāb-ı kehf, 1329, 2205, 2215

ḳıṣṣa-i ebrārdur, 2214

ḳıṣṣañı, 1909

ḳıṣṣasın, 1891, 1921, 2074

ḳıṣṣasını, 2102

ḳıṣṣa-yı aṣḥāb-ı kehfi, 2000

ḳıṣṣayı, 528, 2000, 2036, 2056, 2103

ḳıṭ‘a, 383, 408

ḳıṭ‘ası, 383

Ḳıṭmīr, 1581, 2092, 2157, 2161

Ḳıṭmīr-i Kelb, 2092

ḳıyām itdi, 1117

ḳıyām itdiler, 2165

ḳıyām, 498, 1117, 2165

ḳıyāmet günine, 1686

ḳıyāmet ḳopısar, 1755

ḳıyāmet, 1686, 1754, 1755

ḳıyāmetde şefī‘ ola, 2226

ḳıyās, 779, 1265

ḳıyāsın, 766

ḳıymeti, 404

ḳıymetī, 554

ḳıza, 290

ḳızarduban, 1641

ḳızdı, 1286

ḳızı, 287, 289

kī (key, bey), 1081

ki, 10, 14, 39, 86, 93, 107, 109, 121, 154, 172, 183, 185, 196, 203, 212, 227, 229, 253, 275, 314, 316, 367, 388, 401, 412, 416, 446, 450, 458, 471, 472, 535, 541, 556, 599, 611, 628, 639, 654, 660, 663, 666, 685, 692, 722, 723, 725, 745, 752, 753, 756,765, 789, 795, 806, 812, 813, 836, 838, 862, 863, 884, 888, 889, 908, 910, 912, 923, 929, 997, 1010, 1021, 1024, 1033, 1036, 1082, 1085, 1094, 1101, 1110, 1113, 1120, 1132, 1137, 1141, 1224, 1241, 1244, 1249, 1254, 1298, 1304, 1314, 1316, 1317, 1319, 1322,1324, 1325, 1343, 1361, 1368, 1370, 1389, 1399, 1403, 1424,

1433, 1452, 1494, 1529, 1545, 1553, 1560, 1564, 1570, 1576, 1596, 1604, 1667, 1679, 1686, 1690, 1691, 1694, 1706, 1723, 1726, 1759, 1774, 1779, 1786, 1795, 1806, 1807, 1816, 1823, 1834, 1837, 1856, 1867, 1876, 1906, 1916, 1927, 1950, 1973, 1985, 1994, 2036, 2039, 2047, 2048, 2053, 2055, 2077, 2088, 2093, 2097, 2098, 2104, 2110, 2122, 2127, 2151, 2193, 2227

kibr ü ḥıḳd itdürdi, 245

kibr ü kīn, 4, 330

kibr ü ṭama‘, 236

kibrinden bulur, 1027

kibriyet-le, 24

kibriyiti, 837

kibriyyet-le, 1725

kīçeden tācvār, 441

kilīd urulmış, 178

kilīd, 163, 178

kilīde, 169

kilīdin bozuban, 174

kim (soru), 458, 845, 1010, 1200, 1347, 1806, 1848, 1910

kim bile, 118, 412, 596

kim ola, 388

kim, 1, 11, 17, 26, 32, 34, 38, 43, 45, 47, 62, 73, 90, 96, 98, 101, 111, 116, 118, 124, 129, 135, 138, 149, 152, 164, 167, 169, 177, 201, 208, 211, 220, 224, 236, 257, 263, 265, 275, 276, 280, 284, 291, 293, 303, 306, 319, 320, 326, 344, 354, 366, 373, 388, 412, 414, 423, 439, 442, 444, 448, 462, 468, 469, 475, 492, 510, 512, 514, 518, 521, 522, 533, 548, 573, 592, 596, 609, 613, 628, 632, 674, 684, 693, 695, 710, 715, 717, 718, 721, 744, 749, 764, 766, 771, 776, 788, 792, 816, 819, 827, 831, 841, 845, 847, 872, 900, 904, 905, 910, 914, 921, 922, 929, 931, 952, 969, 983, 988, 989, 998, 1001, 1002, 1010, 1012, 1026, 1027, 1028, 1029, 1043, 1046, 1051, 1055, 1060, 1062, 1080, 1083, 1084, 1087, 1090, 1097, 1103, 1106, 1110, 1111, 1112, 1119, 1125, 1135, 1144, 1146, 1151, 1162, 1166, 1169, 1183, 1200, 1201, 1221, 1232, 1233, 1249, 1263, 1276, 1282, 1296, 1316, 1318, 1329, 1337, 1338, 1339, 1341, 1346, 1347, 1359, 1363, 1366, 1367, 1372, 1373, 1375, 1389, 1406, 1421, 1432, 1457,

1465, 1481, 1488, 1490, 1501, 1502, 1504, 1515, 1521, 1524, 1526, 1528, 1536, 1540, 1560, 1562, 1568, 1581, 1587, 1593, 1601, 1606, 1612, 1626, 1640, 1650, 1656, 1663, 1674, 1675, 1687, 1713, 1722, 1743, 1744, 1745, 1747, 1752, 1758, 1763, 1768, 1771, 1775, 1793, 1797, 1803, 1806, 1850, 1856, 1868, 1877, 1885, 1903, 1910, 1914, 1920, 1927, 1929, 1935, 1938, 1944, 1945, 1947, 1955, 1988, 2004, 2006, 2010, 2015, 2019, 2046, 2048, 2051, 2061, 2066, 2073, 2096, 2105, 2131, 2137, 2140, 2149, 2156, 2167, 2173, 2190, 2191, 2195, 2210, 2216, 2219, 2221, 2225, 2226

kimde, 237, 243, 1029

kimden, 226

kimdür, 1135, 1626, 1694

kime, 23, 24, 69, 246, 441, 628, 1119, 1756

kimesne görmez idi, 941

kimesne görmiş degil, 859

kimesne, 842, 859, 941, 1055, 1773

kimesneye, 774

kimi, 622, 1019, 1951

kimiñ, 782, 1111

kiminden, 850

kimine, 25, 772, 850, 1756

kimini, 698, 772

kimisi, 770

kimler, 2151

kimse görmemiş, 1596

kimse, 96, 127, 228, 258, 389, 429, 434, 463, 694, 857, 858, 976, 1362, 1381, 1551, 1596, 1621, 1775, 1788, 2094, 2095, 2185

kimseden, 907, 1207, 1530

kimsene görmiş degül, 470

kimsene, 470, 1400

kimsenede, 463

kimsenüñ, 469, 1721, 1880, 1903

kimsesi, 515

kimseye dimeyem, 219

kimseye, 140, 198, 219, 220, 560, 869, 1099, 1122, 1154, 1220, 1510

kimseyi, 1554

kimsin, 884

kimüñ, 1725, 1729, 1802

kīn, 4, 330

kirāc u ṭaş, 1779

kīrac u ṭaş, 1984

kirācī, 1696

kirar itdi, 1141

kirdākir, 1618

kirdigār, 1452

kisveti, 455

kisvetüm, 443

kitāb āḫıra irdi, 2219

kitāb ḫatm oldı, 2227

kitāb içre, 1913

kitāb viribidi, 1811, 1913

kitābdan, 1914

Kitāb-İncīl indügini, 2039

Kitāb-İncīl'i irgürüp, 2057

ḳobdı, 330

ḳōdı, 771

ḳodı, 80, 411, 420, 529, 938, 981, 1386, 1581, 1602, 2126

ḳodılar, 259, 270, 392, 876, 1159, 1609, 1632, 1698, 2081, 2178

ḳoduġı, 1369

ḳoduñ, 249

ḳodurur, 2119

ḳoḳmaya çürümeye, 1715

ḳoḳmayub, 1714

ḳolāc, 159

ḳolac, 161

ḳoma, 18, 2135

ḳomadı, 66, 447

ḳomadılar, 638

ḳomañ, 786, 1486

ḳomayıb, 1193

ḳomayub ṭōldılar, 274

ḳomayub, 274, 2041

ḳomaz, 323, 1425

ḳomış, 1671

ḳomışam, 1977

ḳomışlardı, 2116

ḳonar, 979, 999

ḳondı, 264, 547

ḳondıġı, 273

ḳondılar, 64

ḳonıban, 740

ḳonıldı, 391

ḳonub, 971

ḳonuban, 1129

konuġı, 301

ḳonuḳ, 267

ḳonuḳlayalım, 1186

ḳopara, 2088

ḳoparur, 2160

ḳopdı, 1664

ḳopısar, 1755

ḳor, 992, 1277, 1427

ḳordı, 1280

ḳorḫa ḳorḫa, 914, 1622, 1921

ḳorḫu çekme, 1909

ḳorḫu, 914, 1178, 1198, 1909

ḳorḫuban, 1427

ḳorḫuda olmaz, 1133

ḳorḫuda ṭurdılar, 1459

ḳorḫuda ṭurmış, 619

ḳorḫuda, 619, 1055, 1133, 1459

ḳorḫudan ḫalāṣ buldılar, 1638

ḳorḫudan ḳurtulamazuz, 1181

ḳorḫudasın, 644

ḳorḫular çekdük, 2048

ḳorḫulardan, 1446

ḳorḫulu ḫaber virdi, 1427

ḳorıya, 977

ḳorḳ, 212, 925

ḳorḳa, 1130, 1177

ḳorḳar, 1178

ḳorḳaram, 2070

ḳorḳaruz, 2088

ḳorḳdı, 1908

ḳorḳdılar, 1632

ḳorḳduġın, 1175

ḳorḳmañuz, 1511

ḳorḳmaya, 1637

ḳorḳmayasız, 1319

ḳorḳu, 911

ḳorḳub ḳaçdı, 925

ḳorḳuban ḳaçmadı, 922

ḳorḳuban, 922, 1072

ḳorḳudan ḳurtulalum, 1356

ḳorḳudan, 1356, 2043

ḳorḳuduban, 1195

ḳorḳunuñ ekserinden ḳurtulavuz, 1182

ḳorḳusuz, 339

ḳorlardı, 821

ḳoş, 542, 543, 1924

ḳoşasın, 1922

ḳoşdı, 1924

ḳoṭura, 2104

ḳova gidere, 1002

ḳovar, 1000, 1374, 1402

ḳovdı, 980

ḳovladılar, 1245, 1282

ḳovlamaġa, 1164

ḳovlasa, 1275

ḳovlayalar, 585

ḳovşurıb, 832

ḳovulasa, 1347

ḳoya, 1357, 2157

ḳoyalar, 1689

ḳoyalım, 1100

ḳoyam gideler, 1644

ḳoyardı, 1592

ḳoyasın, 2139

ḳoydı, 769

ḳoyıb ḳaçdılar, 633

ḳoyın u ṣıġır, 274

ḳoynu, 1546

ḳoynuñ cümlesin, 60

ḳoysa, 1988

ḳoyub ḳaçmayadı, 668

ḳoyub, 396, 668, 1122, 1445, 1535, 1584, 1628, 1634, 1677

ḳoyuban gidevüz, 1297

ḳoyuban gitdi, 758

ḳoyuban ḳaçdılar, 261

ḳoyuban, 261, 758, 1297, 2070

ḳoyun çōbānıdur, 1653

ḳoyun güderdi, 1488

ḳoyun güderem, 1529

ḳoyun, 1488, 1490, 1529, 1542, 1548, 1560, 1653

ḳoyundan, 1561, 1562

ḳoyunı, 1563

ḳoyunın, 40, 1548, 1592

ḳoyup gittigin, 1176

kös niḳāre çalınur, 614

köy, 262

köye, 263

köyler, 337

ḳubbe, 183, 809, 810

ḳucıban, 1534

ḳucub, 1966

Ḳuddūs, 2083

ḳudret içinde, 1476

ḳudret, 144, 146, 696, 1476, 1808, 1902

ḳudrete, 40, 117

ḳudret-i Ḥaḳ, 1902

ḳudreti yetdükce, 1017

ḳudreti yitdükce, 1728

ḳudreti, 596, 695, 1017, 1728, 2130

ḳudretidür, 873, 1208

ḳudretim, 887

ḳudretin ẓāhir itdi, 2028

ḳudretin, 1238, 1571, 1617, 1669, 1785, 2000, 2028

ḳudretinde, 122

ḳudretinden, 1527, 1997

ḳudretini, 1252

ḳudretlerin, 2005

ḳudretlerini, 254

ḳudretüñe, 1115

ḳudse, 1740

ḳul huvallāhu aḥad, 1521

ḳul itmiş, 568

ḳul olam, 1537

ḳul olanuñ işidür, 506

ḳul oldılar, 570

ḳul olmışam, 1528

ḳul u ḳaravaş, 549

ḳul, 506, 507, 549, 568, 570, 572, 608, 654, 708, 1054, 1228, 1521, 1525,

1528, 1537, 1869, 1896, 2152

ḳulāġına girdi, 313

ḳulavuz oldı, 1661

ḳuldan, 1054

ḳulı olur, 328

ḳulı, 328, 507, 829

ḳulın, 1999

ḳulına, 2200

ḳulıyam, 1051

ḳullara, 305, 871, 1287

ḳulları, 1386

ḳulların, 1658

ḳullarıñ, 830

ḳullarından, 1862, 1896

ḳullarınuñ ṣuçun, 1338

ḳullarıyuz, 1515

ḳullarum, 1460

ḳullaruñ, 1284

ḳullıġı şarṭın, 396

ḳulluḳ ḳıluruz, 1230

ḳulum, 1700

ḳulumdan, 1690

ḳuluña, 509, 510

ḳuluñam, 386

ḳumāş u māl u esbāb u ṭavar, 559

ḳur eyerlü, 406

ḳur ḳılıc, 1396

ḳur ḳılıcları, 382

ḳurbet bula, 1167

ḳurbet buluban, 1638

ḳurdırdı, 740

ḳurı yir ḫalḳı, 903

ḳurımış, 1781

ḳurtara, 1437, 1506, 1706

ḳurtarayın, 2043

ḳurtaruban, 1447, 1450

ḳurtarur, 1253

ḳurtıla, 1690

ḳurtılavuz, 1566

ḳurtılmaġa, 670

ḳurtula, 26

ḳurtulalum, 1356

ḳurtulam, 1923

ḳurtulamazuz, 1181

ḳurtulavuz, 1182

ḳurtulur, 770

ḳuru çeşme, 1595

ḳuru çeşmeden, 1623

ḳurumış, 1616

ḳuṣūr, 447

ḳuşanur, 405

kūşe-yi evvelde, 2154

kūşe-yi rābi‘de, 2155

kūşe-yi sālisde, 2155

kūşe-yi sānīde, 2154

ḳut, 326, 2224

ḳuvā-yı nefs, 1498

ḳuvvet bulmaġ, 1772

ḳuvvet buluban, 1642

ḳuvvet ṭutmaġa, 573

ḳuvvet virür, 2109

ḳuvvet yetmeye, 990

ḳuvvet, 508, 573, 834, 990, 1481, 1642, 1772, 2109, 2191

ḳuvvet-i cānum, 508

ḳuvveti dutdım, 685

ḳuvveti, 671, 685

ḳuvvetim, 887

ḳuvvetlerini, 1439

ḳuvvetlüdür, 625

küb, 1977

küdürātuñ, 327

küdüretden, 2124

küfr ehli, 1303

küfr itdürür, 25

küfr ü herzevāt söylediler, 1416

küfrān, 112, 245, 788

küfre, 3

küfrine, 1897

küfür söz söyleyeler, 1380

küfür sözler söyledi, 923

küfür, 870, 923, 1380

küfürden, 1447

külāh, 1395

küp, 2010

kürsī, 821

L

-la, 29, 96, 126, 154, 166, 190, 209, 280, 304, 320, 330, 341, 380, 398, 522, 694, 735, 743, 809, 875, 891, 1010, 1172, 1312, 1542, 1571, 1635, 1649, 1652, 1682, 1707, 1926, 2006, 2092, 2162

la‘īn ḳılan, 29

la‘īn, 29, 330, 881, 891, 1649, 1682

la‘l ü nāb, 190

la‘l ü yāḳūt, 126

la‘l, 126, 190, 341, 380

la‘līn, 380

la‘net ḳıldurasın, 209

la‘net, 96, 209

la‘neti, 96

lāciverd, 183

lāf uruban, 644

lāfıñ, 648

lafẓı, 17

lāġ, 195, 711

laḥte reḳḳat, 1466

lāilāhe illallāh, 1629

lānaẓīr, 1206

lāraybe, 1213

laṭīf ādemsin, 1822

lāvezīr, 1206

lāyezāl, 10, 2084

lāyıḳ itmeyince, 1306

lāyıḳ, 517, 576, 1306

ōle, 689

lebleri la‘līn, 380

lebleri, 341, 380, 428

lemyezelsin, 10

lerze ṭutdı, 302, 1065, 1721

leşker çeküb, 2108

leşker leşkere muḳābil oldı, 616

leşker ṣala, 1648

leşker ṣaldılar, 1645

leşker ṣındı, 640

leşker ṣınur, 783

leşker ü ḫalḳ, 2063

leşker ü mīr ü sipāhī, 878

leşker ü şāh, 1662

leşker, 390, 592, 601, 613, 616, 619, 627, 636, 637, 640, 648, 729, 731, 759, 762, 763, 767, 768, 783, 878, 1645, 1646, 1648, 1662, 2026, 2063, 2093, 2095, 2108, 2128

leşkerde, 1666

leşkere, 616, 682

leşker-i deryā, 592

leşkeri iledem, 493

leşker-i Pārs'a, 767

leşker-i Pārs'ı, 763

leşker-i Pārs'uñ, 768

leşker-i Rūm'uñ dilīri, 762

leşkeri, 493, 631, 632, 647, 714, 727, 754, 791, 1425, 1696, 2032, 2109

leşkerim, 651, 652, 661, 743

leşkerin cem‘ idüb, 676

leşkerin şıdum, 706

leşkeriñ, 629, 669

leşkerin, 634, 676, 701, 706, 726

leşkeriñde, 654

leşkerine, 612

leşkeriniñ, 676

leşkerle, 627, 2044, 2128

leşkerler, 2099

leşkersiz, 645

leşkerüñ, 734, 735

leşkerüñüzle, 2035

levḥ içinde, 128

levḥ remzini, 65

levḥ, 45, 65, 81, 90, 91, 118, 119, 128, 158

levḥde, 86

levḥdür, 49

levḥi, 46, 48, 51, 52, 62, 81, 116, 124

levḥüñ aḥkāmını, 214

levḥüñ sırrını, 80

levḥüñ żamīrin söyleñiz, 89

levḥüñ żamīrinden, 57

levn, 1826

levni, 82

leyki, 653, 662, 798, 849, 1009, 1019, 1027, 1134, 1209

leyl ü nehār, 344

leẕẕātına, 248

leẕẕet-i cismānīden, 2081

leẕẕetinden, 2203

licām, 1274

līki, 91, 115, 124, 125, 287, 300, 443, 1298, 1463, 1565, 1644, 1875, 1878, 1979, 2031

līkin, 1545, 1671

loḳma, 978, 984, 990

loḳmamı yidürmeyiser, 984

loḳmasın yidürmedügin, 1128

loḳmasın, 725, 985, 1128, 1194

loḳmasını elden ala, 989

loḳmaya irişür, 982

loḳma-yı Ṭaḳyānūs, 979

luʻb-ıla üteyim, 278

luṭf eylegil, 1307, 1451

luṭf eyleyüben, 772

luṭf gösterdi, 1190

luṭf ı ḫulḳ, 953

luṭf idersem, 840

luṭf idüb, 89, 1836

luṭf issini, 374

luṭf it, 1800, 1814

luṭf u ḫulḳ gösterdi, 349

luṭf u ḳahr, 773

luṭf, 23, 89, 349, 368, 374, 423, 509, 678, 773, 776, 862, 953, 1190, 1307, 1451, 1800, 1814, 1836

luṭfa, 605, 873

luṭfı, 1057

luṭfın görüñ, 1251

luṭfın görür, 474, 1514

luṭfıñ irer, 467

luṭfın, 231, 474, 871, 1251, 1514

luṭfıña, 1448

luṭfıñdur, 507

luṭfını görüñ, 774

luṭfuñ, 15, 609

M

maʻbūd, 216, 1120

maʻbūdıñı, 1120

maʻdini, 953

maʻdūm olur, 1730

ma‘lūl olır, 600

ma‘lūm eyledi, 2003

ma‘lūm eyledüñ, 147

ma‘lūm eyledür, 142

ma‘lūm eyleñiz, 89

ma‘lūm itmege, 58

ma‘lūm oldı, 2022

ma‘lūm olur, 1730

ma‘lūm, 58, 89, 142, 147, 452, 1116, 1730, 2003, 2022, 2085

ma‘lūmdur, 1116, 2085

ma‘nī güni, 626

ma‘nī, 6, 626, 2217

ma‘nīden, 6

ma‘nīsi olmaya, 2217

ma‘şūḳ, 458

ma‘zūl ider, 698

ma‘ẕūr ṭut, 511

mabāẕā, 172

mācerāyı, 371

maġara, 1541

maġāra, 1594

maġārada, 1897

maġārānuñ ḳatına, 1550

maġbūn ola, 94

maġrūr iden, 233

maḥalle ḳomadı, 66

maḥallenüñ, 1825

māḥaṣal u maḳṣūddur, 2218

māḥażar olanını, 1496

maḥbūblar, 343, 426

maḥbūs u maḳhūr eyledüm, 1693

maḥcūb, 1033

maḫdūm, 949

maḫfī, 51, 336, 1844

māhirū, 807

maḥkūm ider, 1998

maḥkūm, 776, 949, 1998

maḥkūmdur, 1116

maḫlūḳa, 871, 1410, 1629

maḫlūḳāta, 1075

maḫlūḳātuñ, 1532

mahmūz, 263

maḥrem ider, 374, 1099

maḥrem idindiñ, 658

maḥrem ḳılmazuz, 1362

maḥrem olavuz, 1182

maḥrem olduñ, 1221

maḥrem, 374, 658, 1099, 1182, 1221, 1362, 1378

maḥremi, 484, 1108

māhrū oġlanlar, 380

maḥrūm ider, 240

maḥrūm olam, 14

maḫṣūṣ, 861

māḥuṣul, 491

maḥv ide, 1338

maḥv idüb, 1305

maḥżā, 870

maḫzeni, 953

maḥzūn ḳılduñuz, 2046

maḫzūn, 675

maḥzūn, 97, 2046

maḳām, 75, 1463, 1541, 2199

maḳāma, 157, 1733

maḳāmdur, 1543

maḳāmında, 1480

maḳbūl iden, 507

maḳbūl ider, 698

maḳbūl olur, 600, 969

maḳbūl, 315, 507, 600, 698, 969

maḳhūr, 1693

maḳṣūda irgürmeg, 660

maḳṣūddur, 2218

maḳṣūdı, 440, 704, 848

maḳṣūdı, 583

maḳṣūduñı, 1120

maḳtūl, 143

maḳtūle, 145, 766

māl bulduñ, 1879

māl ele gele, 691

māl ele gire, 149

māl elüñüze girdi, 679

māl ı ni‘met, 795

māl u āt, 549

māl u esbāba, 603

māl u milk ü ḥökme, 112

māl u niʿmet-le, 107

māl ve niʿmete ġarḳ īledi, 678

māl, 103, 107, 112, 123, 129, 149, 153, 199, 200, 202, 203, 217, 218, 331, 332, 336, 412, 516, 549, 559, 566, 571, 601, 603, 678, 679, 691, 795, 796, 1879

māla ṭālib gişi, 130

māla, 130, 155, 686

māldan, 1517

māldur, 125

māl-ı bīḥad, 103

mālı maʿbūd itdüñ, 216

mālı ve esbāb, 790

mālı yoḳ, 586

mālı, 131, 135, 139, 141, 198, 216, 280, 287, 320, 401, 443, 559, 586, 682, 684, 790, 2012

mālın alıb, 640, 934

mālın, 124, 640, 934

mālıñ, 134

mālıña, 1409, 2010

mālikāne, 335, 384

māluñ ḥisābın bilmeye, 127

māluñ ḳaydın yimege, 334

māmażā, 1305, 1514, 1955, 2056

mānend-i zer, 1087

māniʿ, 218

manṣıb ehli, 584

manṣıb, 584, 656

manṣıbı, 660, 664

manṣūrı, 2137

mār eyledi, 153

mār, 153, 332, 725

maṣdarı, 777

maṣlaḥat, 1786

maṣnūʿāt, 1809

maṣrūʿ, 1951

maşrıḳda, 1745

māt eyledüm, 706

māyemüz, 296

maẓhar ḳılur, 873

maẓhar olasın, 2136

maẓhar, 863, 873, 2136, 2167

maẓhar-ı muṭlaḳ, 2167

maẓharı, 777

māżīñ, 106

mebdeyi, 31

meblaġları, 422

meclis, 348

medār, 755, 1719

meded iden, 1448

medḥ idüb, 392, 529

medḥ idüben, 386

medḥ ü senālar ḳıldı, 1539

medḥ ü senālar söyledi, 411

medhūş ola, 1072

medhūş oldı, 1962

medḫūş oldılar, 1666

Medīne'ye, 2180

mefhūm, 722

meger, 892, 898, 1082, 1271, 1779, 1797, 1844, 1927, 1955, 2047

Meḥemmed, 2167

mehīb, 1541, 2096

meḥnet virür, 635

mehr ü nevresīde, 944

mehrū, 354, 403

mekān, 2054

mekāna, 924

mekānından, 925

meker, 292

mekes, 982, 984, 986, 1012, 1043, 1058, 1128, 1133, 1146, 1175, 1194

mekesden, 988, 1046

mekesdür, 1004

mektūb içinde, 719

mektūbı açub, 720

mel'ūn ola, 94

melā'ik, 1459, 1713

melāl, 571

melālet görinür, 92

melāletden, 520

melāyet, 834

melāyik, 1455

melhem urayım, 2041

melik, 1320, 1734, 1849

melikden, 1504

melikler, 1911

meliklik bulasın, 107

meliklik eyledi, 1854

meliklik sürdi, 835, 1894

meliklik, 103, 107, 835, 1854, 1894

meliküñ ḳullarıyuz, 1515

meliküñ, 1515, 1517, 1843

melūl oldı, 85, 593

melūl olub, 496

memleket, 478, 514, 672, 837, 1736

memleketde, 689, 793, 835

men‘ eyledi, 2192

men‘ ola, 152

menzil, 727, 1375, 1403

menzile, 812

menzilin, 1487, 1815

merātib, 321, 576

merātibce, 680

mercānlar, 428, 624

merd ola, 183

merd, 183, 646, 676

merdāne adını, 574

merdāneler, 565, 587, 1970

merdānesi, 735

merdānesin, 140

merdūd ide, 100

merḥūm olam, 14

merkezi, 327

mermer ḳapu, 163, 177

mermer üstine ḳazdurur, 2103

mermer üzre yazdurur, 1707

mermer, 163, 177, 1698, 1707, 2103

mermeri, 2104

mertebe, 603

Merzinūş, 964, 1185, 1702

mescīd binā eylediler, 2111

meserretḫānesin, 513

meskenet gösterdi, 410

mesrūr eylesün, 520

mesrūr, 520, 880

mest i lāya‘ḳil, 1821

mest olanları, 361

mest oldı, 419

mest olub, 399

mest, 361, 399, 419, 1820, 1821

meş‘ale, 361

meşġūl oldı, 899

meşġūl oldılar, 417

meşveret itdi, 1680

meşveret ḳılmayadum, 479

meşveret, 479, 738, 1680, 1770

metnin düzedem, 2217

mevc mevc āḳar, 617

mevc mevc olub, 917

mevcūd, 583, 1293

mevcūdsın, 1293

mevlā, 286

mevlālarına, 312

mevlāsına, 283

mevlāyı, 1457

mevżı‘, 1624

mey, 355

meydān içine, 1372, 1399

meydān içre, 1370

meydān, 620, 621, 1277, 1370, 1372, 1398, 1399

meydāna ilede, 1391

meydāna īledüñ, 1370

meydāna, 1284, 1287, 1370, 1391

meydāndan ḳaçdılar, 1640

meydāndan ṭaşra iledem, 1373

meydāndan, 1373, 1401, 1640

meyl etmeye, 2202

meyl itdi, 1337

meyl itdigümüz, 1252

meyl, 1122, 1252, 1337, 2202

meyli ola, 2202

meyli, 1577, 2202

meylimüz, 2086

meymene ve meysere, 616

meżāhir, 777

mezra‘a, 337

mı, 88, 152, 225, 326, 743, 1083, 1340, 1873

mıdur, 464, 1319, 1873

mısın, 213, 1509, 1882

Mışır şehrinde, 56

Mışır, 56, 61

Mışır'dan, 157, 223

Mışr'a, 62, 63, 64

Mışrī vü Dīmaşḳī, 383

mıyuz, 1604

mi, 214, 215, 647, 1196, 1839

mihmān, 2089

mihmānı, 1723

mihmān-u ʻazīz, 2089

miḥnet ü renc ü ḫayāl, 202

miḥnet, 202, 862, 1027

miḥnete, 117

miḥneti çeker, 130

miḳdār, 1351

milk, 112

milki, 749

milkini, 750

milletüñ, 519

mīr, 878

mīrāṣdan ḳalmış, 1943

mīrler, 536

mirrīḫ, 764

mirvaḥa dutardı, 977

mirvaḥa, 977, 1000

mīrzādeler, 826, 943, 952

mīrzādesiz, 1503

miṣāl, 1115

misin, 107, 213, 226, 745, 1833, 1882

misiz, 1096

miṣli yoḳ, 426, 1152

miṣli, 426, 1152

miṣlince iki virmek, 415

miyem, 747, 912, 1923

miyüz, 1604

mizācına, 1093

mīzān, 37

Muʻāvīye, 2188, 2190

muʻaẓẓam, 799, 921

Muʻīn, 1486, 2048

muʻteber dutdı, 718

mu‘teber ola, 2204

mubālaġ māl, 203

mubāriz na‘rası, 618

mubāriz nāmıver, 588

mubāriz, 588, 618, 620

mubārizler, 569, 685

mūbemū, 1957

mubtelā, 1094, 1436

mubtelādur, 1095

Muġīṯ, 1611

muġtenem, 133

muḥabbet, 260

muḥaḳḳıḳ, 33

muḥāl, 796

muḥāldür, 779

muḫalled ḳaldı, 1727

Muḥammed, 2208

muḥāsib, 127

muheyyā eyledi, 376

muḥkem giderüz, 1254

muḥkem itdiñ, 659

muḥkem muḳaffel ḳapu, 165

muḥkem ṭutdılar, 1737

muḥkem urulmış, 163

muḥkem yapılu, 1764

muḥkem, 163, 165, 168, 659, 1154, 1254, 1354, 1579, 1688, 1698, 1737, 1764, 1976

muḫnesedüñ, 670

muḥtāc, 441, 640

muḫtār, 1446

muḫtaṣar ḳılalum, 2204

muḫtaṣar, 253, 2074, 2204

muḥterem, 133, 1853, 1868

Muḥyī, 1969

muḳābil olına, 477

muḳābil, 477, 616, 759

muḳaffel, 165

muḳarreb ḳul, 1982

muḳarreb, 954, 1982

muḳarrer idicek, 702

muḳarrer, 702, 793

muḳayyed olmayasın, 712

muḳteżā ı fa‘li, 780

mulāḳāt oldı, 482

mulḥaḳ oldı, 3

mulūk, 324

mūnis ü yoldaşlarum, 1433

muntaẓır olub, 1790

munṭaẓırlardur, 2093

mūra, 318

murād buldı, 533

murād olan, 30

murād süre, 280

murād, 30, 280, 533

murāda irmedin, 1604

murādı, 73

murādımuzca olursa, 551

murādın virici, 1613

murādıña irgürem, 551

murādına irgüreyin, 563

murādını virir, 1057

murādum, 185, 250

murādumuz, 2076

murāduñı, 607

muraṣṣa‘, 192, 407, 810

murġ, 1739

murġ-ı ḥaḳīḳat, 1739

musaḫḫar idicek, 702

musaḫḫar ḳılmışam, 713

musaḫḫar ola, 2183

musaḫḫar, 702, 713, 888, 2183

musallaḥ erleri, 538

musallaḥ, 538, 540

muṣanna‘, 407

muṣavver, 800, 1931

muṣībet, 765

Muṣṭalīḫā, 964, 1185, 1702

mustecāb, 1311, 2090, 2182

muṭavvel ü muḫtaṣar, 2074

muṭī‘ oldı, 929, 935

muṭī‘ olıb, 853

muṭī‘ olmazdı, 929

muṭī‘, 707, 853, 929, 935, 1453

muṭī‘uz, 1453

muṭlaḳ, 869, 1754, 2167

muṭlaḳā, 108, 1327

mūtū ḳable en-temūt, 1477

mücellā eyleyen, 781

mücerred, 1827, 2138

müdām, 53, 417, 1040, 1068

müddet, 63, 1078

müddeti-le, 157

müebbed, 689

mül, 397

mülk idindi, 337

mülküme, 552

mülküñe, 491

mümkin olmadı, 1036

mümkin olmaya, 1007

mümkin olmaz, 1033

mümkin, 1007, 1033, 1036

münācāt itdiler, 1291, 1445

münādīler, 800, 930, 1283, 1656

müneccim, 817

münhezim olan, 770

münkir olınur, 1997

mürde dil, 221

mürde, 221, 1752

mürekkeb bulınur, 778

müretteb, 191

mürsel viribidi, 1812

mürsel, 1812, 2225

mürşid it, 15

mürşid, 15, 1215, 1365

mürşiddür, 1216

mürşidi, 1215

mürtekib eyler, 1024

müsāvī ḳıldılar, 1161

müseyyeb bulınur, 778

müslimān oldılar, 2018

müslümān olduġın, 2040

müslümān, 1869, 2040

müstaġraḳ itdi, 954

müstemi‘ ḳātında, 2204

müstemi‘ ol, 1313

müstemi‘, 1313, 1742, 2204

müsülmān, 1866, 1867, 1868, 2106, 2109

müşābih bulına, 477

müşkildür, 904

müşkilümüz, 1197

müşkül, 54

müvekkel, 1100

müzdin, 2227

müẕehheb, 808, 1037

müẕehheb-naḳş olmış, 805

müzeyyen ḳaṣrı, 1176

müzeyyen, 431, 519, 884, 945, 1176, 1624

N

na‘līni ḳoyasın, 2139

na‘ra urur, 625, 761

na‘rası, 618

nāb, 190

nābedīd oldı, 333

nābedīd, 163, 333

nabżına el urdı, 1091

nabẓını ṭutmaḳ, 322

nāçar, 935

nādur, 47, 57

nāgāh, 162, 843, 1510

nāgah, 924, 979, 1553

nāgehān, 44, 176, 202, 272, 487, 1063, 1082, 2071

nāḫaber, 526

naḥīf olmış, 1081

naḥsın, 818

naḳd, 296

naḳış olmış, 192

naḳl itdügini, 34

naḳl olınan, 827

naḳş oldı, 289

naḳş olmışdur, 297

naḳş u zevāl irer, 2134

naḳş olmış, 810

naḳş olmışdı, 1039

naḳż irişe, 1034

nāliş eyledi, 1442

nāliş itdi, 308

nāliş ḳıldılar, 1605

nām ı nişān ı defterin dürdürür, 700

namāz ḳılur, 445

namāzdan, 445

nāme viribimiş, 524

nāme yaz, 703

nāme yazdı, 705

nāme, 490, 524, 703, 705, 742, 754, 755

nāmede, 722

nāmem irişe, 709

nāmenüñ aḫbārını, 495

nāmenüñ żamīrin söyledi, 489

nāmesi, 717

nāmesin, 487, 488, 719

nāmeyi gönderür, 714

nāmeyi yazıb, 714

nāmeyi yazmış, 526

nāmıdār, 540

nāmıver, 588

nāmver, 570

namzet, 1228

nār idiser, 1756

nāresīde, 1241

naṣīb olmış, 91

naṣīb virilür, 321

naṣīb, 23, 91, 218, 321

naṣīḥat, 229

nāsizāya, 665

naṭ‘ında, 1258

nātamām, 1241

nāyibin, 1924

nāz ide, 1119

nāz idüp, 1632

nāz, 1119, 1434, 1632

naẓar ehline, 696

naẓar eyle, 1986

naẓar eyledi, 1399, 1798

naẓar eyler, 81, 82

naẓar ider, 1738

naẓar irgürmege, 2144

naẓar irgürür, 1973

naẓar itdi, 751, 1082, 1259, 1961

naẓar itmedi, 500

naẓar itmedüñ, 510

naẓar itmez, 501

naẓar ḳıl, 40, 117

naẓar ḳıldı, 387, 1961

naẓar ḳıldum, 1

naẓar ḳılub, 45

naẓar ḳılur, 1792, 1927

naẓar, 1, 40, 45, 46, 81, 82, 117, 292, 387, 500, 501, 510, 696, 751, 1082, 1140, 1209, 1259, 1399, 1431, 1551, 1622, 1692, 1738, 1792, 1798, 1927, 1961, 1973, 1986, 2135, 2144

naẓardan ırmadum, 1344

nāzın, 1308

nāẓır ḳoya, 1357

nāẓır ola, 1102, 1140

nāẓır olan, 1160

nāẓır olsun, 1100

nāżır, 1032

nāẓır, 1100, 1102, 1140, 1160, 1357, 1485

naẓm eylemek, 34

naẓm ideyin, 37

naẓm idile, 2214

naẓm īleyeni, 2207

naẓm ola, 2212

naẓm, 34, 37, 2207, 2210, 2212, 2214

naẓma ıḳdām eyledüm, 2213

naẓmı niẓām bula, 2211

nāzük tenleri, 1430

nāzük, 360, 481, 1430

nāzükliginden, 1617

ne deñlü, 275, 559, 1718

ne deñlüdür, 276

ne ḳadar, 1034, 1642

ne ḳadar, 1767

ne resme, 290

ne vech-ile, 721, 989, 1149, 1389, 1948

ne, 35, 49, 86, 113, 118, 121, 138, 146, 150, 196, 197, 207, 208, 252, 275, 276, 284, 286, 290, 299, 358, 366, 370, 398, 416, 454, 475, 477, 490, 503, 523, 528, 550, 559, 561, 577, 654, 674, 675, 677, 679, 687, 696, 704, 721, 722, 724, 727, 728, 731,

734, 752, 753, 813, 841, 878, 884, 894, 900, 956, 971, 983, 989, 1008, 1027, 1028, 1032, 1034, 1062, 1088, 1095, 1098, 1120, 1126, 1132, 1135, 1147, 1149, 1162, 1172, 1179, 1192, 1201, 1212, 1232, 1244, 1314, 1341, 1351, 1366, 1367, 1377, 1381, 1388, 1435,1469, 1483, 1495, 1499, 1500, 1507, 1509, 1512, 1536, 1544, 1642, 1643, 1647, 1656, 1680, 1684, 1687, 1718, 1757, 1764, 1776, 1780, 1786, 1795, 1824, 1833, 1850, 1861, 1864, 1870, 1877, 1906, 1948, 1998, 2006, 2034, 2052, 2065, 2066, 2074, 2137, 2185, 2191, 2193

nebātāt-ı ḥikem, 325

nebī, 2039

nebīye, 2225

necāta, 4

neçeler, 840

neçūn, 200, 305

nedāmet gösterür, 308

nedāmet itdi, 1337

nedāmet ḳılsam, 19

nedem olduġı, 545

neden, 108, 198, 209, 212, 860, 904, 1097, 1177, 1219, 1339, 1847, 1933, 1942, 1945, 1947, 2001

nedendür, 98, 354, 593, 1086

nedür, 47, 73, 304, 416, 603, 744, 1097, 1580, 1787, 1801, 1856

nefʿı yoḳ, 435, 2218

nefʿı, 435, 522, 1726, 2218

nefʿına, 522

nefes virür, 1978

nefes, 328, 1013, 1128, 1536, 1978

nefesdür, 328

nefis, 7, 1772

nefisden, 1030

nefret ėtdi, 84

nefs dīvinüñ, 186

nefs esīri olıban, 2206

nefs, 186, 187, 218, 248, 323, 1216, 1768, 2206

nefse oymış, 218

nefse, 218, 1025

nefs-i Ṭaḳyānūs, 187, 248

nefsi, 2138

nefsine, 1013

nefsini, 1024

nefs-ü ʻalīl, 1768

nefsüm işine yig bilürem, 227

nefsüm, 5, 227

nefsüñe oyub, 113

neḫāf, 1453

nehār, 344

neḥr, 896

neler, 223, 1970

nemāzādeler, 826

ner, 369, 565, 646, 729

nerdübān indi, 180

nerdübāndan iner, 184

nereden, 4

nerler, 690, 761

neseb dutardı, 1333

nesebdendür, 1204

nesl, 771

nesl-i ādeme, 771

nesli, 943, 1330

neslinden, 951

nesne añlayub, 88

nesne görmedüm, 1344

nesne yoḳ, 54

nesne, 54, 88, 235, 388, 449, 780, 1344, 1369, 2003

nesneden, 1177, 1602

neşirdür, 2212

nevʻ, 398, 408, 429, 778

nevʻ-ı terkībden, 778

nevāḥīsinde, 39

nevāḥīsinden, 568

nevcivān, 677

nevcüvān, 538

nevḫīz olmaya, 1999

nevḫīz, 1940, 1999

nevpehlüvān, 476

neye, 1710, 2130

ney-ise, 549

neylere, 1736

nezʻinde, 1729

nezh, 371

nezi‘, 1019

neẕir vireler, 439

neẕr eylediñ, 250

neẕr ḳılduḳ, 2050

nışfı, 1880

nışfın, 135, 1881

nışfını, 136, 2011, 2012

ni‘am, 318

ni‘met çekdiler, 391

ni‘met iletmişem, 1675

ni‘met viren, 305, 459

ni‘met, 221, 270, 279, 305, 339, 352, 391, 459, 462, 576, 678, 788, 795, 1114, 1391, 1618, 1675

ni‘mete küfrān ḳıla, 788

ni‘mete, 678, 788, 1391

ni‘meti yidürür, 576

ni‘meti, 576, 1114, 1618, 1675

ni‘metiñ, 1114

ni‘metin, 1618

ni‘metler çekildi, 352

ni‘metler getürdi, 462

ni‘metler ider, 462

ni‘metler, 270, 352, 462, 1675

ni‘metüm, 221

nice biñ, 861

nice ġafletde, 28

nice, 21, 26, 28, 77, 110, 142, 165, 168, 169, 481, 492, 496, 518, 689, 737, 850, 861, 997, 1080, 1097, 1125, 1131, 1170, 1359, 1423, 1424, 1742, 1752, 1766, 1783, 1891, 1920, 1949, 2034, 2037, 2068, 2094, 2193

nicedür, 1101

nicesi, 168, 1562, 1617, 1934, 2124

nicesin, 6, 627

niçe ‘ālim, 50

niçe and içdüñ, 250

niçe biñ daḫı, 868

niçe biñ niçe biñ perde, 103

niçe biñ, 865

niçe dem, 485

niçe dürli, 118

niçe kerre, 1148

niçe kez, 21

niçe rūzıgār geçdi, 936

niçe söz, 1318

niçe şehler, 2038

niçe zamān, 2062

niçe zevḳuñ ḳapuların örte, 320

niçe, 21, 50, 63, 103, 118, 250, 320, 485, 691, 741, 768, 852, 865, 868, 936, 988, 1061, 1148, 1156, 1210, 1318, 1355, 1676, 1910, 1995, 2038, 2062

niçedür, 811

niçeler, 27, 218, 247, 384, 433, 769

niçelerüñ, 243

niçesi, 650, 689, 769, 775, 997, 1046, 1071

niçeye, 1272

niçūn, 85, 203, 452, 649, 686, 742, 1342, 1576, 1757, 2046

nidā dek, 792

nidā itdi, 930, 1283

nidā itsün, 1656

nifāḳ, 611

nihān ider, 1098

nihān itme, 1946

nihān, 1098, 1123, 1946, 2201

nihānī, 1045

niḳāre, 614

nīkbaḫt, 1107

nīkbaḫt, 517

nīkünām, 1893

nisār, 1618

nisbet, 468, 469

nisbetdür, 773

nisbeti, 774

nişān gördiñiz, 88

nişān olmaḳ, 2100

nişān virilmedi, 1207

nişānı, 700

nite, 100, 279, 642, 645, 858, 1012, 1562, 1747, 1757, 1997

nitekim, 713, 1214, 1324, 1334

niteligine, 1520

nitesin, 141

nitesiz, 1573

niyāz eylersin, 1119

niyāz ider, 445, 1316

niyāz iderlerdi, 1454

niyāz itdiler, 1308

niyāz, 445, 849, 1119, 1308, 1316, 1454, 1888

niye, 1765

niyet eylesem, 5

niyetine, 2189

niyyeti ẖayra bulınur, 316

niyyetini kimseye bildürmedi, 560

nizā‘ eyleyevüz, 201

niẓām, 2211

noḳṣān irmedi, 2051

noḳṣān ṣādır ola, 1219

noḳṣān, 323, 1219, 1510, 2051

noḳṣānı ire, 1554

noḳṣānı, 91, 1554

noḳṣānıdur, 1085

noḳṭa-yı ‘aynuñda, 2132

Nūḥ, 918

nūr, 508, 1741, 1756

nūrānī, 1050

nūr-ı baṣar, 1741

nūr-ı çeşmüm, 508

nūş, 875

nücūmīlerdi, 819

nüsẖada, 36, 1328, 1758

nüsẖası içre, 2113

nüsẖasında, 816, 827

nüsẖayı, 2210

o dem, 642, 986, 1624, 1939, 2098

o vaḳt, 1107

o yerde, 676

o, 591, 642, 676, 892, 942, 986, 1107, 1430, 1593, 1624, 1939, 2098

O, Ō

oblaya deg, 896

ōd düşe, 924

ōd rengini urındı, 1286

ōd uralar, 1295

ōd urdılar, 1285, 1289

ōd ururlar, 1278

ōd yanub, 1279

ōd, 120, 240, 266, 924, 1278, 1279, 1285, 1286, 1289, 1295

ōda ātalar, 1663

ōda ātam, 110

ōda urdılar, 933

ōda yaḳdurur, 239

odada, 1186

odaya, 1045, 1173

ōdda ḳızdı, 1286

ōdı, 1723

ōdından, 1992

ōdun getürüñ, 1284

ōdun getürürler, 1278

oġlān, 1070

oġlan, 948, 1988

oġlanlar, 340, 380, 807

oġlānlar, 428

oġlanları, 341, 1231

oġlānları, 409

oġlanlarıdur, 1994

oġlanuñ, 959, 1332

oġlı, 287, 1993

oġlıdur, 1993

oġlın, 934, 1602

oġlınuñ oġlınuñ oġlanlarıdur, 1994

oġlum, 1884

oġluñ oġluyam, 1965

oġrādı, 2189

oġraduġı, 562

oġradur, 237

oġramaya, 1060

oġramayadum, 119

oġramışsız, 1503

oġrar, 44, 1021

oġraşdılar, 2108

oġratdı, 865

oġratmayam, 1644

oġrayan, 864

oḳa dutdılar, 631

oḳıdum, 1892

oḳıma, 449

oḳınur, 2212

oḳıya, 2101, 2157

oḳıyıb, 815

oḳıyub, 2082, 2211, 2227

oḳudı, 752

oḳumışdı, 1890

oḳur, 50, 2182

oḳuyan, 2207

oḳuyub, 720

ol dem içre, 1548

ol dem, 73, 256, 1090, 1415, 1616

ol demde, 1726, 1777

ol giçe, 1045

ol gün, 624, 1640, 1969

ol ḳadar, 317, 608, 1428, 1498

ol resme, 1375

ol vaḳt, 798

ol yaña, 84, 1682

ol zamān, 1866

ol zamānda, 1326, 1383

ol zamānı, 1851

ol-, 241, 530, 541, 708, 711, 1313

ol, 6, 14, 32, 41, 46, 48, 52, 57, 61, 64, 68, 73, 84, 85, 121, 122, 127, 135, 139, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 167, 186, 206, 212, 224, 230, 249, 252, 256, 275, 290, 317, 320, 322, 324, 326, 377, 378, 380, 386, 395, 401, 429, 459, 468, 480, 482, 486,504, 519, 540, 561, 582, 583, 584, 591, 592, 596, 608, 624, 629, 664, 695, 697, 721, 726, 756, 758, 765, 766, 775, 781, 782, 783, 797, 798, 806, 811, 834, 843, 869, 882, 886, 893, 896, 900, 907, 908, 919, 922, 923, 925, 928, 929, 939, 940, 943, 969, 971, 979, 982, 986, 988, 989, 1008, 1016, 1017, 1021, 1022, 1024, 1028, 1031, 1032, 1033, 1036, 1037, 1042, 1045, 1048, 1053, 1056, 1057, 1069, 1075, 1076, 1082, 1090, 1093, 1095, 1108, 1109, 1110, 1111, 1119, 1130, 1135, 1137, 1144, 1149, 1153, 1175, 1176, 1177, 1206, 1208, 1210, 1215, 1228, 1231, 1232, 1249, 1260, 1277, 1279, 1281, 1286, 1289, 1305, 1317, 1326, 1329, 1332, 1337, 1351, 1356, 1363, 1364, 1365, 1375, 1383, 1394, 1410, 1415, 1428, 1430, 1460, 1463, 1464, 1493, 1498, 1502, 1519, 1525, 1530, 1535, 1538, 1539, 1545, 1547, 1548, 1550, 1552, 1556, 1560, 1561, 1562, 1563, 1569, 1570, 1581, 1589, 1592, 1594, 1597,

1598, 1611, 1614, 1615, 1616, 1624, 1630, 1634, 1640, 1641, 1646, 1658, 1659, 1661, 1668, 1672, 1682, 1689, 1695, 1706, 1708, 1709, 1716, 1718, 1726, 1727, 1729, 1732, 1733, 1735, 1739, 1757, 1777, 1778, 1782, 1783, 1788, 1794, 1797, 1800, 1803, 1805, 1807, 1810, 1811, 1813, 1817, 1825, 1830, 1841, 1848, 1851, 1863, 1866, 1867, 1868, 1869, 1877, 1894, 1897, 1904, 1908, 1909, 1912, 1913, 1914, 1915, 1937, 1940, 1944, 1949, 1969, 1976, 1980, 1986, 1993, 2008, 2010, 2011, 2013, 2022, 2025, 2055, 2058, 2061, 2064, 2092, 2097, 2100, 2102, 2106, 2107, 2125, 2127, 2133, 2134, 2141, 2151, 2167, 2168, 2175, 2189, 2196, 2198, 2208, 2213, 2221, 2225

ola, 35, 87, 94, 95, 134, 152, 168, 171, 183, 200, 201, 207, 208, 222, 225, 257, 279, 293, 318, 326, 388, 416, 477, 521, 522, 577, 579, 581, 596, 597, 629, 658, 659, 666, 689, 690, 691, 692, 701, 723, 732, 758, 766, 782, 814, 845, 850, 890, 904, 962, 1013, 1016, 1017, 1022, 1033, 1034, 1046, 1071, 1072, 1080, 1102, 1125, 1140, 1149, 1163, 1166, 1167, 1177, 1184, 1188, 1219, 1262, 1264, 1298, 1300, 1342, 1363, 1436, 1505, 1506, 1536, 1547, 1559, 1643, 1657, 1677, 1690, 1796, 1803, 1838, 1844, 1904, 1910, 1915, 1927, 1934, 1949, 1955, 2015, 2023, 2047, 2063, 2071, 2089, 2124, 2183, 2191, 2201, 2202, 2203, 2204, 2212, 2224, 2226, 2228

olacaḳ, 121

olalar, 1105, 1378, 1822

olalı, 516

olam, 14, 1536, 1537

olan, 17, 30, 39, 69, 72, 242, 281, 738, 766, 770, 847, 943, 971, 976, 1047, 1055, 1066, 1127, 1144, 1160, 1174, 1196, 1283, 1332, 1658, 2037

olanın ḳırdılar, 1420

olanından, 269

olanını, 1496

olanlar, 1275

olanlara, 461, 506, 683, 1011, 1969

olanları, 361

olanuñ, 31, 105, 506

olar, 946

olara, 1749

olasın, 108, 113, 208, 494, 525, 645, 710, 742, 1915, 1932, 2135, 2136, 2137, 2140

olasız, 599, 1374, 1466

olavuz, 1182, 1484, 2193

oldı, 3, 11, 62, 68, 85, 131, 162, 196, 226, 235, 256, 278, 286, 289, 309, 333, 360, 377, 394, 395, 419, 448, 455, 482, 483, 484, 503, 521, 533, 546, 593, 616, 632, 769, 793, 844, 851, 879, 881, 891, 899, 918, 929, 935, 974, 985, 1060, 1067, 1069, 1097, 1192, 1248, 1249, 1339, 1345, 1383, 1429, 1471, 1568, 1579, 1582, 1615, 1616, 1618, 1661, 1663, 1720, 1731, 1735, 1742, 1759, 1794, 1886, 1895, 1939, 1962, 1968, 2015, 2022, 2098, 2121, 2185, 2205, 2221, 2227

oldığın, 283

oldılar, 417, 514, 569, 570, 586, 587, 759, 794, 866, 902, 1104, 1242, 1257, 1266, 1310, 1387, 1429, 1492, 1619, 1638, 1666, 1674, 1696, 1700, 1717, 1750, 1761, 1860, 1985, 2018, 2099, 2110, 2194

oldıñ, 849

oldıysa, 502, 1192

oldu, 764, 875, 987, 1891, 2040, 2059

olduġı yire, 238

olduġı, 238, 545, 1754, 2158

olduġın, 987, 2040, 2059

olduġınca, 1845

olduġından, 2094

olduķ, 1340, 1436

olduķda, 898

olduķların, 1891

oldular, 1156

oldum, 101, 707

olduñ, 215, 1221, 1608, 1931

olduñsa, 1857

olduñuz, 1524

oldur, 58, 246, 779, 1052, 1138, 1145, 1298, 1359, 1486, 1532, 1613, 1786, 1809, 1812, 2061, 2224

oldurur, 1807

olıb, 718, 853, 923, 1194

olıban, 2002, 2206

olıcaķ, 1632

olına, 477, 1299, 1902

olınan, 36, 122, 1165, 2113

olınanın, 2213

olınca, 2186

olınmış, 808, 994

olınur, 316, 970, 1025, 1314, 1997

olır, 600

olısar, 129, 247, 1200, 1659

olma, 591

olmadı, 6, 419, 631, 842, 981, 1003, 1036, 1561, 1721

olmadın, 2089

olmaġ, 436

olmaġıl, 241

olmaḳ, 260, 672, 2100

olmaḳlıġa, 213, 421

olmamış, 1093

olmamışdı, 2004

olmasa, 582

olmasına, 143

olmasun, 1303

olmaya, 109, 368, 437, 463, 646, 687, 889, 1007, 1621, 1773, 1999, 2198, 2217

olmayacaḳ, 319

olmayam, 307

olmayasın, 712

olmayınca, 1181

olmaz, 122, 224, 368, 435, 1020, 1033, 1047, 1055, 1133, 1158

olmazdı, 929

olmazlar, 833

olmazuz, 1516, 1559

olmış, 91, 192, 272, 284, 716, 807, 830, 1090, 1305, 1596, 1624, 1765, 1766, 1780, 1785, 1826, 1943, 1972, 2037, 2054

olmışam, 9, 1528, 1883

olmışdı, 650, 1039

olmışdur, 128, 242, 297, 1094

olmışız, 608, 1199

olmışlar, 839

olmışlara, 2206

olsa, 19, 67, 243, 246, 299, 480, 671, 1057, 1341, 1469, 1592, 2033, 2215

olsam, 852, 1536

olsaydı, 1008

olsun, 96, 466, 679, 1100, 1153, 1372

olub, 27, 203, 360, 399, 496, 917, 1333, 1504, 1753, 1790, 1862

oluban, 82, 1040, 1422

olubdur, 297

oluñ, 1205, 1284, 1473

olunca, 1957

olunmışdı, 1748

oluñuz, 1246

olup, 1275, 1288, 1445, 2108

olur, 69, 70, 121, 200, 244, 257, 258, 321, 328, 481, 577, 588, 600, 618, 651, 734, 753, 767, 770, 813, 831, 872, 946, 969, 972, 973, 988, 1015, 1018, 1019, 1027, 1029, 1039, 1050, 1196, 1287, 1336, 1469, 1560, 1564, 1633, 1651, 1722, 1730, 1752, 1760, 1857, 1945, 2078, 2186, 2196, 2215

oluram, 1531

olurdı, 892

olurlar, 459

olursa, 238, 397, 551, 582, 1565, 2027, 2087

oluruz, 1234

on küb altun, 1977

on, 159, 161, 403, 540, 1368, 1384, 1560, 1646, 1735, 1977, 2010

onar onar, 383, 830

oñarur, 556

oñāt, 2033

onı, 262, 381, 405, 406, 407

ordı, 628

orduñda, 705

ortada, 1910, 2071

ortasında, 808, 994

ot, 326

oṭasına iletdiler, 400

otıra, 2156

otırur, 1599

otlamaġa, 275

otlar, 624

otur, 530, 641

otura, 942, 1279, 2155

oturdılar, 348, 879, 1971

oturıb, 820

oturmış, 836, 975

oturmışam, 684

oturuñ, 1482

oturur, 822, 2180

otuz, 99

ovdı, 1797

oyanam, 1796

oyandı, 272, 1004

oyandılar, 1763

oyandum, 1797

oyandura, 1001

oyanduraḳ, 595

ōyanıb, 1001

oyanub, 313

oyanuḳ, 1673, 1820

oyanur emer, 1988

oyanur, 1762, 1988

oyar, 1819

oyarız, 1201

oydı, 915, 995

oyḫu oyuya, 997

oyḫu virür, 1633

oyḫu, 997, 1068, 1633

oyḫudan oyandı, 1004

oyḫudan oyandılar, 1763

oyḫudan, 1001, 1004, 1763

oyḫusı, 1759

oyḫusından, 1762

oyḫuya, 1744

oyḫuyı virdi, 1636

oyıdı, 309, 1635

oyıduḳ, 2002

oyıduḳda, 2121

ōyımaz, 1041

oyımış, 1671

oyımışlar, 1673

oyımışuz, 1767, 2053

oyır, 1062, 1672

oyḳuda, 1747

oymış, 218

oymışdur, 1158

oynaā, 664

oynadı, 917

oynamaḳ, 1392

oynamaḳlıḳ, 1383

oynatmaġa, 572

oynayan, 577

oynayavuz, 1370

oyub, 113

oyudı, 272, 1249, 1636

oyudılar, 1743, 2178

oyur, 595

oyuya, 997

Ö

öglenüben, 1497

ögredem, 1685

ögredür, 143, 1654

ögretdi, 1525

ögüben, 1900

ölçiler, 282

ölçüler, 312

ölçüleri, 282, 311

öldi, 624, 770, 1428, 1712, 1731

öldiler, 867

öldiriñ, 787

öldirir, 761

öldüginden, 2054

öldürdiler, 787

öldüre, 1276, 1358, 1903

öldüreler, 1295, 1570

öldüresin, 141, 209

öldüresiz, 1573

öldüreyim, 199, 277

öldürmege, 206, 212

öldürsem, 200

öldürüb, 249, 716

öldürüñ, 104, 1565

öldürür, 673, 1519, 1899

öldürürsem, 1564

öle, 579, 580, 1342, 1498

ölem, 1536

ölesin, 107

ölesiz, 599

ölevüz, 1612

ölmegin, 145

ölmek, 1473

ölmez, 2043

ölmezisem, 2043

ölmiş, 2053

ölü diri olduġı, 1754

ölüb gitdügini, 2038

ölüben, 418

ölüp, 1755

ölür, 327, 1281, 1287, 1604

öñ, 867, 2043

öñden, 1329

öñinde, 431, 822, 876, 1289, 1315, 2141

öñine geldi, 975

öñine ḳodılar, 270

öñine, 269, 270, 836, 975, 1871

öñlerince, 1397

öñlerine, 1496

öpdi, 80, 378, 420

öpdiler, 937, 1534

öpdirdi, 928

öper, 1535

öpüb, 498, 2016

öpüp, 385, 2021

ördek ü ḳaz u tavuḳdan, 268

öresiz, 1576

örtdüñ, 252

örte, 320

örtülü nesne ḳalmadı, 2003

örtülü, 125, 2003

öteki, 468

ötrü, 1469, 2031

ötündürmediñ, 656

ötüri, 512

öyle, 897, 933, 1988

özge, 779, 850

özi, 97, 1425

özin ululıya, 440

özin, 263, 440, 444, 940, 1527, 1600

özine, 568, 725

özlerin, 572

özüm, 11, 110

özüñden, 2139

P

pādışā, 430

pādışāh, 10, 390, 557, 716, 1016, 1292, 1385, 1410, 1629, 1658, 1731, 1893, 1924, 2034, 2105, 2106, 2121

pādışāha, 300, 372, 375, 379, 1167, 2011

pādışāham, 279

pādışāhdan, 300

pādışāhdur, 294

pādışāh-ı bīzevāl, 10

pādışāh-ı nīkünām, 1893

pādışāhı, 292, 1817

pādışāhını, 636

pādışahlarda, 318

pādışāhuñ ḥāṣıdur, 1106

pādışāhuñ himmetine, 295

pādışāhuñ ḳullarından, 1862

pādışāhuñ, 295, 1106, 1862, 1867, 1889

pāk ider, 1189

pāk itmeyince, 1302

pāk, 347, 948, 1030, 1142, 1189, 1302, 1309, 1313, 1471, 1526, 2123, 2124, 2136

pākı, 1217

pākripāk, 943

pākrū, 1964

pambūġ içinde, 1987

pambūġa, 1979

Pār şāhınuñ vezīri, 346

pāre pāre, 1296

pāre, 1296, 1336

Pārs nevāḥīsinde, 39

Pārs nevāḥīsinden, 568

Pārs şāhı, 387, 486, 523, 590, 747, 783

Pārs şāhına, 705, 715

Pārs şāhını, 785, 787

Pārs şāhınuñ ḳoyunın, 40

Pārs şehrine, 334, 365

Pārs, 39, 40, 334, 365, 387, 461, 474, 482, 486, 499, 523, 568, 590, 705, 715, 747, 783, 785, 787, 789

Pārs'ıñ leşkeri, 631

Pārs'uñ şāhına, 703

Pārs'uñ, 60, 703, 768

Pārsī, 2212

paşın virüb, 769

pāyına, 76

pāyidār, 795

peg (pek), 1350

peher, 680

pehlüvān, 93, 368, 677

penāh, 2061

perākende ḳılur, 754, 2196

perde, 103

perī, 407

persek, 699

pervāz ḳılur, 1723

pes, 108, 198

peşmīnepūş, 1262

peydā oldı, 881, 1383

peyġamber ḳılup, 2057

peyġamber, 950, 1326, 1810, 2057

peyġamberler, 950

peyġāmberleri, 1330

peyġamberleri, 951

peyġamberüñ, 1332

peyġemberlere, 151

peykine, 1930

peymān, 1382

pīr i ṣabī, 664

pīr ola, 2001

pīr, 664, 843, 1649, 1940, 1942, 1945, 1946, 1953, 1958, 1960, 1962, 1966, 1978, 1993, 1999, 2001

pīrdür, 55

pīre, 1948, 1956

pīri, 1993

pīrī, 2052

pīrligime, 222

pīş, 463, 1853

pīşkeş ḳıla, 388

pīşkeş, 357, 388

pīşkeşin yazub, 379

pīşkeşler iledür, 473

pīşkeşler virmege, 375

pişuvār ḳıldı, 1141

pīşükem, 1853

piyāde, 1428, 1438

piyāle şundılar, 355

pūş, 844

pürhüner, 369, 567

pürmuraṣṣa‘, 384

pürnaḳş u ḫayāl, 338

pürsaḫāvet, 369

pürşecā‘at, 369

R

rabb, 1457

rabbenā etmim lenā, 1606

rābi‘de, 190, 2155

rabṭ, 483

rāci‘, 1333, 2089

rāci‘dür, 869

raġbet, 1037, 2079

raġbet-i dünyā, 2079

raġbeti, 2079

rāġıb, 1467

rāh, 557, 1385

rāḥat gider, 238

rāḥat oluban, 1040

rāḥat u cevrü ve cefā, 862

rāḥat u zevḳ u ṣafā, 1041

rāḥat-ıla oyḫu görmedi, 1068

rāḥatın çekerem, 137

rāḥatlıḳdan, 1489

rāḥatum ola, 2224

rāḥatum, 225, 2224

Raḥīm, 1607

Raḥmān’dur, 738

raḥmet it, 11

raḥmet, 11, 862

raḥmeti, 695

rāḫt, 633

raḳḳāṣ u göñül sūzendeler, 356

raḳḳāṣ, 342, 356

rām iderdi, 1040

rām, 794, 1040

rāst didüñüz, 1197

rāst endāḫt, 630

rāst eydürsiz, 1556, 1564

rāst ḳāmet, 369

rāst söyle, 1881

rāst, 369, 1197, 1556, 1564, 1881

rāstbīn, 1738

Raūf, 1607

rāvī, 34

rāvīden, 32

rāviler, 1331, 1383, 2112

rāygāne ni‘met buldı, 339

Rāzıḳ, 1047, 1144

Rāzıḳ’a, 112, 245, 459, 2058

Rāzıḳ’ı, 1532

Rāzıḳī, 1457

rāzımı, 1123

rāzını, 1160

rāżī ola, 1677

rāżī, 213, 1677

red ider, 98

red olısar, 247

red, 13, 98, 247

rehbīnlik, 24

rehnümā, 505, 847, 2049

remīde, 630

remzini, 65

renc, 202

reng, 1039

rengini, 1286

resem, 1165

resm, 350

resme, 290, 370, 469, 751, 938, 1183, 1212, 1266, 1308, 1375, 1572, 1580, 1691, 1719, 1750, 1904, 1952

resm-ı şāhāne, 350

resmi, 1738

resūl viribidi, 1912

resūl, 920, 1805, 1912, 2152, 2169, 2172, 2179

resūle, 2175

resūlem, 885

resūl-ı Ḥaḳ, 2172

resūlı, 2166

resūlüñ, 2181, 2220

revā, 208, 665, 1188, 1576, 1586, 2023

revādur, 1565

revān oldı, 62

revān oldılar, 2194

revān, 62, 1188, 1488, 1615, 2023, 2194

rezimde, 655

rezmüm, 206

rıżā, 1607

rıżāsın, 458

rızḳ virir, 1056

rızḳ virür, 1253

rızḳ, 686, 1047, 1053, 1056, 1253, 1768

rızḳı, 278

rızḳın viren, 1075

ri‘āyā, 280, 292, 293

ri‘āya, 321

ri‘āyāya, 292, 293

ri‘āyet ḳıldılar, 2080

ri‘āyet, 605, 2080

riḳat idüben, 1454

rivāyet dirler, 2098

rivāyet eyledi, 1758, 2187

rivāyet eylemiş, 816

rivāyet itdügi, 1328

rivāyet itmişem, 32

rivāyet olınan, 36, 2113

rivāyet olınanın, 2213

rivāyet, 32, 36, 472, 816, 1328, 1758, 2098, 2113, 2187, 2213

rivāyetde, 1421, 1587, 2112

riyānuñ ziyneti oldı, 455

riyāżatdan, 1081

rīze rīze ideler, 1296

rub‘ı, 285

rūġuyār, 1037

rūḥ ı mihmānı, 1723

rūḥ, 1723, 2183

rūḥa ṣıḥḥatı ḳomaz, 323

ruhbānlar, 1827

rūḥı, 1730

rūḥuma ḳut ula, 2224

Rūm leşkeri, 632

Rūm milkini, 750

Rūm şāhı, 524, 634, 649

Rūm şāhına, 545, 685, 712

Rūm şāhında, 674

Rūm şehi, 527

Rūm, 341, 490, 524, 527, 545, 593, 632, 634, 649, 674, 685, 712, 750

Rūm'a, 588, 589, 590, 645, 701, 706, 726, 739, 793, 2188, 2189

Rūm'dan, 487, 736

Rūm'ı, 638, 673, 693, 708, 743, 744

Rūm'ıñ dilīri bigi, 646

Rūm'uñ begleri, 708

Rūm'uñ ceddine, 740

Rūm'uñ ḫalḳını, 702

Rūm'uñ serveri, 699

Rūm'uñ serverin, 700

Rūm'uñ şāhınuñ ensābını, 750

Rūmī, 694, 808

rusvāy ideler, 1555

rusvaylıḳlar itdük, 1423

rūşen, 1741

rūşınālıḳ urur, 2160

ruṭūbet, 1749

rūz ı sā'at, 813, 814

rūz ı şeb, 895

rūz u şeb, 55, 433, 445, 480, 932, 1160

rūz, 55, 197, 433, 445, 480, 813, 814, 895, 932, 1160

rūzgār yüz ṭutdı, 344

rūzı, 812, 1223

rūzıgār sürdi, 1719

rūzıgār, 936, 974, 1719, 1781, 1824, 2055

rūzıgāruñ ḥālı, 460

rūzī olmışdur, 128

rüsteḫīz ḳopdı, 1664

rüsūm, 490

S, S, Ṣ

sā'at ı rūzı, 1707

sā'at, 813, 814, 965, 1545, 1707, 1918, 2127

sā'atı, 965, 1707

sa'd, 818

ṣabā yiline, 1748

ṣabāḥ oldı, 377, 1060

ṣabāḥ olduḳda, 898

ṣabāḥ, 65, 374, 377, 898, 1060, 1745

ṣabāḥın, 298

ṣabbārun, 1716

ṣabır idelüm, 737

ṣabır ḳılmaḳ, 732

ṣabī, 664

sābi‘de, 195

ṣabr idelüm, 416

ṣabr ideyim, 1796

ṣabr idüñ, 1482, 1610

ṣabr idüñüz, 1436

ṣabr u ḳarārı ḳalmadı, 181

ṣabr, 181, 416, 1111, 1436, 1610, 1796, 1945

ṣabrı, 737

saçın çezib, 615

ṣaçmayadı, 668

ṣadā uruldı, 930

ṣadā yitişdi, 1459

ṣadā, 619, 930, 1459

ṣadāḳat, 2006

ṣadāyı diñledi, 916

ṣadāyı göklere irgürdiler, 613

ṣādıḳ’u-l ḳavl, 1528

ṣādıḳları, 457

ṣādır, 19, 1219

sādis, 193

ṣadr oldı, 1339

ṣadr olsa, 1341

ṣāf urur, 945

ṣaf, 617, 946, 1288

ṣafā, 1041, 1740

ṣafa, 617

ṣafāda, 880

ṣafādur, 327

ṣafāyı, 1435

ṣaf-ı evvelde, 946

ṣāfīnüñ, 327

ṣafşiken ola, 581

ṣafşiken, 538, 581, 762

ṣaġ buluna, 1715

ṣaġ elin, 1746

ṣaġ esen geldüñ, 2051

saġ esen olasın, 710

ṣaġ görevüz, 2050

ṣaġ ṣolına, 821

ṣaġ yanına, 959

saġ, 710, 1425

ṣaġ, 821, 959, 1715, 1746, 2050, 2051

ṣaġar, 285

ṣaġdı, 310

ṣaġdılar, 281

ṣaġdur, 1888

ṣaġılanuñ, 285

ṣāġılur, 275

ṣaġlıġından, 1609

ṣaḥ ḳılalar, 35

ṣaḥābe, 2159

ṣāḥibin, 240

ṣāḥib-naẓar, 1816

ṣāḥib-ṭavar, 314

ṣaḥīfe yüzine, 1961

ṣaḥīfe, 1960, 1961

ṣaḥrā, 261, 768

ṣaḥrāda, 971

ṣaḥrāya varuban, 1371

ṣaḥrāya, 547, 1371

saḳāmetden eser bulmadı, 1092

saḳar, 1727

ṣaḳın, 241

sāḳīden, 354

sāḳīler, 354, 417

sākin, 1336

ṣāḳladı, 48

saḳladım, 1150

saḳladıñuz, 1844

saḳladuġı gibi, 1364

saḳlamaġa, 887

ṣaḳlañ, 1367

ṣaḳlatdı, 264

ṣaḳlaya, 1364

saḳlaya, 1509

saḳlayalar, 1713

saḳlayam, 1125

saḳlayavuz, 1200

saḳlayub, 610

şaḳlayuban dirgüre, 1903

saḳlayuban, 657

şaḳlayuṭutdı, 2062

şal-, 2153

şala, 1648

salāmatlıġa, 1363

sālārı, 629

şālaruz, 1414

şalavāt itdiler, 2170

şalavāt vere, 2149

şāldı, 46, 627, 637

şāldılar, 1645

şaldılar, 269, 763

s̲āli s̲de, 190, 2155

salṭanat taḫtında oturmışam, 684

salṭanat, 684, 834

şalub, 733, 761

Sāmi‘, 1611

şan, 1597, 1673

şan‘at, 288, 470, 802, 1038, 1996, 2216

şan‘at-ı ebyātda, 2216

şan‘atın, 470, 1038, 1996

şan‘atına, 470

şan‘atından, 1996

saña, 11, 90, 91, 92, 95, 128, 135, 136, 137, 214, 217, 218, 226, 492, 493, 517, 528, 552, 608, 669, 709, 712, 744, 886, 903, 905, 909, 1115, 1116, 1123, 1126, 1147, 1340, 1351, 1452, 1509, 1559, 1685, 1834, 1840, 1857, 1858, 1879, 1881, 1915, 1954, 2067, 2085, 2134, 2147, 2150

şana, 1690

şanasın, 617, 1991

şandı, 181, 533, 718, 918, 1237, 1240, 1262, 1265, 1316, 1674, 1888, 1908, 1968

şandılar, 1712, 1763

şāndılar, 27

şanduḳ, 2047

ṣanduñ, 106, 1838

ṣandurduḳ, 595

ṣānı, 595, 677

sānı, 650

sānıñ, 865

s̲ānī, 189

Ṣāni‘ u Bīçūnı, 1626

Ṣāni‘, 1626, 1809, 1970

Ṣāni‘de, 1970

s̲ānīde, 2154

ṣanki, 1762

ṣanma, 101, 195, 320, 711, 865, 2132, 2133

ṣanmaduġı, 595, 1023

ṣanmaduñ, 216

ṣanmayasın, 773

ṣanub, 1841

ṣanuban, 768

ṣānuñı, 668

ṣānuñuz, 602

ṣanur, 180, 448, 939, 1651

ṣanursın, 2134

ṣanursız, 1502, 2052

sarāy, 177, 994, 1037

sarāya, 1042

sarayda, 1043

sarāyda, 1069

sarāydan, 1036, 1129

sarāyı içine girdi, 993

sarḫıdmış, 844

ṣarılmış, 1979

ṣarmaşub, 1966

ṣataşdum, 1885

saṭırı, 1805

ṣatmaḳ, 454

ṣav, 1607

ṣavāb gördüm, 1172

ṣavāb görmişüz, 1408

ṣavāb görvüz, 737

ṣavāb, 737, 1172, 1408, 1835

ṣayb, 639

ṣayd ehli, 255

ṣayda çıḳdı, 254

ṣaydı, 1368

ṣaydılar, 2009

sāyedür, 70

sāyemüz, 296

sāyesi, 294

ṣāyım ola, 2203

ṣayru, 445

sāz ı leşker, 648

sāzendeler, 356

Sāzernūş, 1185

Sāẕirnūş, 964

sebaḳ, 1996

sebeb ola, 326

sebeb oldı, 68, 1582

sebeb, 58, 68, 87, 143, 326, 573, 1356, 1582, 1856, 2022

sebebden, 1851, 1901, 2213

sebebler, 142

sebeblerden, 778

sebīl bula, 1363

sebīl, 1363, 1735

sebzenüñ, 1598

sebzevāt, 1624

sebzezār, 1618

seccāde üzre otıra, 2156

seccāde üzre oturur, 2180

seccādeñ, 2153

secde idüb, 1455

secde ḳılarlar, 854

secde ḳılub, 385

secdede, 2116

secdegeh ḳıldı, 927

secdeye varub, 2178

secdeye, 1456, 2081, 2178

secdeyi ḳılmadılar, 903

seçdi, 539

seçdigim, 542

sefer itdüm, 2188

seg, 1582

segden, 1578

segirdesiz, 1374

segirdevüz, 1375

segirdiler, 1403

segirtdiler, 1428

seḫāvet, 423

sehel, 1011

seḥer, 1759

sehv, 35

sehv-ile itdük, 724

sekiz yüz elli üç, 2221

seksen, 728

selām aluban, 2165

selām eyleñ, 2175

selām idüb, 2147

selām iltüb, 2148

selām itdi, 1493, 2168

selām virdi, 498, 846, 883, 900, 1117, 1941, 2165

selām virdiler, 1493

selām, 498, 846, 883, 900, 1117, 1463, 1493, 1941, 2147, 2148, 2165, 2168, 2175, 2199

selāmet ḳaldılar, 1712

selāmımı, 509

selāmın aldılar, 2171

selāmın, 2171, 2181

selāmına cevāb virdi, 499

selāmına, 499, 2182

selāmını, 883

sem‘ına irüşdürdi, 2181

sem‘ına, 365, 1871, 2181

sem‘uma, 224

semi‘nā ve aṭa‘nā, 1393

sen, 10, 12, 37, 103, 107, 108, 109, 134, 137, 139, 148, 212, 216, 218, 220, 225, 229, 249, 304, 305, 307, 491, 505, 524, 541, 543, 666, 670, 704, 710, 711, 748, 849, 884, 890, 1124, 1134, 1135, 1151, 1172, 1293, 1300, 1312, 1366, 1451, 1607, 1608, 1683, 1684, 1788, 1839, 1849, 1856, 1872, 1877, 1878, 1879, 1915, 2022, 2034, 2049, 2068, 2122, 2134, 2139

sėn, 658

senā eyler, 1059

senā ḳıldı, 883

senālar, 411, 1539

sence, 652

sende, 667, 2131

senden, 550, 652, 848, 1608, 2134

seni, 206, 229, 239, 373, 374, 520, 551, 552, 655, 668, 672, 744, 749, 901, 1221, 1294, 1508, 1820, 1858, 2048, 2050, 2051

seniñ bigiler, 866

seniñ bigiye, 865

seniñ, 653, 865, 866

sensin, 146, 248, 847, 1365, 1449, 1629, 1823, 2049

sensüz, 17

senüñ ‘ilmüñ, 17

senüñ gibi, 93

senüñ olısar, 129

senüñ tavṣīfiñi, 373

senüñ, 17, 93, 96, 102, 129, 149, 223, 373, 431, 466, 735, 1553, 1559, 1938, 1942, 2066, 2152, 2153

senüñdür, 1947

senüñledür, 553

ser fidā eyleñ, 599

ser, 547, 599, 645, 720, 755, 944, 1017

ser‘asker, 547

serā, 186

serbeser, 125, 189, 405, 511, 525, 952, 1092, 1286, 1399, 1688, 1946, 1958, 2009, 2074, 2222

serd, 257

sergerdān u ḥayrān olasın, 1932

sergerdāndur, 22

sergüzeştin, 1958

serinlik yüzin görmemişdi, 1597

serīr, 823, 994, 1257

serleşkeri, 830

sernügūn, 632

serpeser, 645, 720, 755, 944, 1017

serserī, 371, 819

serseri, 810

serteser, 454, 1783

serṭırāz u şīr-i ner, 565

serv āzādeler, 943

server olasız, 599

server, 599, 838, 1818

serveri, 699

serverin, 700

serverleri, 538, 542

servi ḳāmet, 93

setr eyleyib, 1056

setr ide, 1255

Settār, 1446

sevāb ola, 2228

sevdüginden, 1040

seve, 1166

sevineverevüz, 820

sevmez, 435

sevmezdiñ, 658

seyir, 812

seyr içinde gördi, 310

seyr iderken, 44

seyr ḳıluban, 1709

seyr, 44, 310, 1709

seyrān ḳıla, 33

seyrī, 115

seyri, 309

seyrinde gösterür, 2121

seyyiāt, 2033, 2087

sezā, 421, 465, 506, 663

ṣıçradı, 1063

ṣıddīka, 29

ṣıdı, 856

ṣıdılar, 2111

ṣıdḳ idüb, 854

ṣıdḳıdur, 29

ṣıdum, 706

ṣıduñ, 249

ṣıfāt, 861

ṣıfātı, 777, 1521

ṣıfātından, 858

ṣıfat-la, 1678

ṣıfātum, 863

ṣıġır, 274

ṣıḥḥatı, 323, 1991

ṣıḥḥatına, 322, 326

ṣıḥḥatüñ, 449

ṣıma, 210, 219

sımarladı, 1386

sımarlar, 1726

şımayam, 219

şındı, 640

şınur, 783

sır, 1050

şırāṭı, 1254

şırāṭından, 31

sırça, 994, 1037

şırçası, 1039

sırdan, 902, 2030, 2042, 2059, 2060

sırdur, 284

sırların ṭuydırmayalar, 1154

sırr, 49, 199, 1044, 1110, 1162, 2007, 2174

sırr-ı enfusdan, 2174

sırr-ı Ḫālıḳ'dan, 2007

sırr-ı vaḥdetden, 1044

sırrı, 201, 956, 1073, 1906

sırrımdan, 1125

sırrımı saḳladım, 1150

sırrımı, 1122, 1150

sırrımuza, 1221, 1378

sırrımuzı diyemez, 1220

sırrımuzı, 1220, 1509

sırrıñ, 1126

sırrını, 80, 90, 1099, 1267, 1908

şısa, 1275

şıyub, 209

sidre, 343

sikākın, 977

sikke, 1840

silāḥdārı, 826

silāhlar, 193

sildügiñi, 1313

silsile, 1737

sīm ü zer ve büllūr, 803

sīmīn zeḳan, 380

sīmīn, 380, 403

siñeg, 999

siñegi īzemedi, 1042

siñegi, 1000, 1002, 1007, 1042

siñegüñ şerrini, 1035

siñek, 979, 989, 1008

siñekden, 990

sinük, 2133

sipāh, 558

sipāhī ya emīr, 934

sipāhī, 266, 878, 934

sipāhīdür, 267

siyāh aṭlaslar geymiş, 404

siyāh, 404, 716, 1395

siz ḳaçdıġuñuzdan, 1574

siz ṭabṭıġuñuza, 1574

siz, 1096, 1201, 1203, 1233, 1374, 1409, 1472, 1474, 1482, 1502, 1503, 1545, 1565, 1574, 1575, 1576, 1775, 1844, 1916, 1920, 2035, 2042, 2052, 2065

sizā, 665

sizde, 1462

sizden, 1200, 1344, 1463, 1530, 1536, 1577, 1774, 2064

size, 602, 679, 1367, 1462, 1467, 1469, 1524, 1528, 1531, 1775, 1806, 1949, 2073, 2166, 2168, 2228

sizi, 1245, 1414, 1472, 2043, 2064, 2169

sizlere, 1537

sizleri, 1204, 2030

sizüñ gibi, 1513

sizüñ, 1232, 1513, 1577, 1949, 2168

ṣofra, 2024

soġulmış, 1781

ṣoḥbet ehli, 476

ṣoḥbet itmeklik, 879

ṣoḥbet iyledi, 555

ṣoḥbet ḳıla, 344, 1184

ṣoḥbet olur, 972

ṣoḥbet, 344, 353, 397, 476, 555, 879, 972, 1184

ṣoḥbetde, 358, 1157

ṣoḥbete, 417

ṣoḥbetḫāneye, 348

ṣoḥbeti ḳıla, 806

ṣoḥbeti, 424, 806, 1173

ṣoḥbetin, 891

ṣoḥbetinde añar, 373

ṣoḥbetüñ germinde, 357

ṣol elin, 1746

ṣol yanına, 959

şolına, 821, 1715

şoñ, 545

şoñra, 81, 96, 251, 836, 973, 1068, 1355, 1718, 1736, 1857, 1911, 1960, 2039, 2042, 2054, 2185

şoñunı, 758

şoralum, 1945

şorar, 49

şordı, 73, 1317, 1538, 1800, 1814, 1872, 1959, 2151

şordılar, 1538, 1580

şorduġumuz, 1915

şordurır, 727

şormadı, 66

şormaġı, 87

şorub, 1491

şoruban, 1620

şoruşur, 2174

sovuḳ, 1592

şoydurup, 1280

soyladı, 566

sökmişem, 223

söyle, 704, 1739, 1742, 1860, 1881, 1953

söyledi, 51, 289, 290, 291, 411, 461, 489, 504, 523, 722, 915, 923, 987, 1006, 1349, 1355, 1390, 1407, 1499, 1508, 1572, 1766, 1861, 1870, 1887, 1900, 1921, 2056, 2065, 2106, 2166, 2192

söyledigimden, 92

söylediler, 364, 471, 1232, 1245, 1282, 1323, 1416, 1558, 1770, 2172

söylediñ, 147, 1151

söyledügüm sözlerim, 1882

söyledügüm, 1882, 1919

söyledüm, 214, 2073, 2213

söyledüñ, 1132, 1683, 1849

söyledür, 142

söylegil, 548, 1802, 1857

söyleme, 1839

söylemedi, 228, 1908

söylemedüñ, 104

söylemezsin, 1878

söyleñiz, 89

söyleñüz, 1511

söyler, 386, 509, 1110, 1218, 1322, 1835

söylerem, 253, 909, 1389

söylerler, 2142

söylersin, 1950

söylerüz, 1413, 1914

söylese, 1347

söyleseñ, 121

söylesün, 1861

söyleşdiler, 2108

söyleşir, 1111

söyleşüp, 1585

söyleşür, 1767

söyletmedin, 1381

söyletmezem, 229

söyleye, 220, 1010

söyleyeler, 1179, 1380

söyleyelüm, 460, 1174

söyleyem, 1948, 2037

söyleyesin, 1836, 1856, 1906

söyleyesiz, 932

söyleyevüz, 201, 1200, 1377

söyleyicek, 1196, 1952

söz arasında, 1192

söz söyledi, 291

söz söyler, 1110

söz söyleye, 1010

söz söyleyicek, 1952

söz ṭoġrısın söyleyesin, 1836

söz uzamasun, 2204

söz virmedi, 1907

söz virmez, 941

söz, 291, 533, 923, 941, 1010, 1110, 1192, 1317, 1318, 1380, 1740, 1836, 1859, 1871, 1878, 1907, 1916, 1949, 1952, 2204, 2228

sözde, 1174

sözden, 1739

sözdür söylediler, 1232

sözdür, 1232, 1850, 1877

söze bāb açmadı, 499

söze, 499, 1152, 1365

sözi çoḳ söyleme, 1839

sözi diñlemez, 1851

sözi fevt ola, 962

sözi işidüb, 97

sözi işitdi, 529, 533, 1202

sözi işitdiler, 1578

sözi kār itdi, 59

sözi söyledi, 1887

sözi söylediñ, 1151

sözi söyler, 1059

sözi söylerüz, 1413

sözi virmedi, 515

sözi, 31, 59, 97, 228, 515, 529, 533, 733, 781, 909, 962, 1059, 1151, 1202, 1367, 1413, 1522, 1578, 1839, 1843, 1851, 1887, 1919, 2080, 2122

sözim, 1204

sözin söyleyelüm, 460

sözin, 460, 913, 1524, 1695, 2169

sözinden, 546

sözine gūş urdı, 1837

sözine, 915, 1837

sözini diñledi, 1655

sözler, 923

sözlerim, 1882

sözlerin işitdi, 1335

sözlerin, 1335, 1336

sözlerinden āgāhdur, 301

sözlerini diñledi, 286, 302, 1864

sözlerini, 286, 302, 739, 1864

sözli, 476

sözüme gūş ur, 1273

sözümi dut, 912

sözümüz, 1377, 2067

sözümüzi, 1494

sözüñ söyle, 1953

sözüñ, 508, 1179, 1953, 1954

şu yörimemiş, 1596

şu, 1594, 1596, 1630

şubḥ, 2205

Subḥān'e-l Ḳadīm, 1823

şubuḥ ḳalḳduḳ, 1763

şuçluyı şoydurup, 1280

şuçum, 503

şuçun, 1338

ṣudā‘ından ḳurtılavuz, 1566

sūdimend olmaz, 224

sufra ṣaldılar, 269

sufrayı götürüben, 271

ṣuḥuflar oḳumışdı, 1890

ṣūḳāġa, 1927

ṣūḳāġın, 1825

ṣular aḳar, 1623

sulṭān, 698

sulṭān-vāḥid, 1206

ṣulu, 1793

ṣun, 392, 1251, 1590, 1970, 1998

ṣun‘, 1251, 1590, 1970, 1998

ṣun‘-ı Ṣāni‘’de, 1970

ṣun‘ın, 1251, 1590, 1998

ṣun‘ını, 1590

ṣunar, 81

ṣundı, 270, 719

ṣundılar, 355

ṣunub yidiler, 393

ṣunub, 393, 978

ṣunuban, 52, 1497

ṣuraḳa‘lar idindiler, 1258

ṣūrat urınur, 882

ṣūrat, 93, 882, 1781, 1852, 2055

ṣūrata ḳalmaya, 183

ṣūratā, 1226

ṣūratda, 881

ṣūratım, 1086

ṣūratın tebdīl ḳılmış, 882

sūre-i kehf içre, 2146

sūresin, 2145

ṣusuz āc ḳalur, 1604

ṣusuz āc, 1712

ṣusuz u āc u ża‘īf, 1603

ṣusuz, 1600, 1603, 1604, 1612, 1691, 1705, 1712

ṣusuzuz, 1494

ṣutūn ügürmege, 334

suvār, 755

ṣuver, 57

ṣuya, 205

ṣuyı, 1598

sūz, 1740

sūzendeler, 356

sücūd eyleyesiz, 932

süd içüb, 1989

süd ölçüleri, 282

süd ü ḥayvānāt u naḳd ü māyemüz, 296

süd virdiler, 1989

süd, 282, 283, 284, 285, 296, 297, 1988, 1989

südi, 311

südimüz, 312

südümüz, 289

sükūn eyledi, 1043

sükūn ider, 839

sükūn ḳıl, 839

sükūn ḳıldı, 1052, 1808

sükūn virdi, 1137

sükūt ḳılmış, 1477

sükūta vardılar, 2177

Süleymān'ı, 318

süñük, 1714, 1979

süraḫ altun, 804

sürdi, 395, 835, 1719, 1732, 1854, 1894, 1956, 1963

sürdiler, 394, 398, 485, 784

süre, 280, 1002

süreler, 1036, 1944, 2184

süremedi, 1003, 1005

sürer, 1049, 1418, 1535

sürevüz, 2020

sürilüb, 247

sürmedüñ, 103

sürüb, 745

sürümez, 1041

sürüsi, 729

Ş

şābāşımız, 609

şād eyledi, 1346

şād ide, 2208

şād idüben, 1358

şād it, 20, 1450

şād ola, 692

şād oldı, 131, 533, 546

şād oldılar, 1492

şād olıb, 718

şād olur, 1651

şād u kām, 530

şād, 20, 131, 533, 546, 692, 718, 1346, 1358, 1450, 1492, 1651, 2208

şāḏılıḳdan, 1968

şādıñuz, 604

Şādirnūş, 1702

şādīsi, 753

şāh eline ṣundı, 719

şāh görgil, 1127

şāh ḥalvetine iledür, 488

şāh ḫışmından ḳurtarur, 1253

şāh ḳātına, 1858

şāh ḳatında, 1413

şāh ola, 597, 701

şāh olalı, 516

şāh olanlara, 506

şāh olasın, 645

şāh oldı, 793

şāh oldılar, 514

şāh u ḫāṣın, 347

şāh u leşker, 2026, 2095

şāh u vezīr ü mīrler, 536

şāh, 60, 264, 265, 270, 271, 272, 273, 277, 280, 302, 308, 313, 321, 347, 366, 367, 370, 373, 374, 402, 412, 413, 414, 423, 431, 461, 474, 482, 483, 484, 487, 488, 490, 495, 497, 499, 505, 506, 511, 514, 515, 516, 533, 536, 546, 547, 548, 558, 567, 590, 593, 597, 612, 638, 645, 660, 673, 693, 697, 699, 701, 716, 718, 719, 729, 732, 789, 793, 822, 1085, 1098, 1127, 1253, 1339, 1413, 1662, 1735, 1858, 1866, 1868, 1877, 1909, 2017, 2019, 2025, 2026, 2093, 2095, 2100, 2103, 2114, 2118, 2128

şāha, 12, 314, 377, 378, 385, 392, 393, 410, 411, 422, 471, 472, 501, 504, 529, 585, 717, 1171, 1226, 1227, 1892, 1904, 1922, 1925, 2054, 2122

şāhā, 1884

şaha, 498, 517, 541, 1166, 1882, 2015, 2027

şahā, 642

şāhāne, 350, 398

şāhdan yaña, 1865

şāhdur, 294, 301

şāh-ı cihān, 367, 732, 1098

şāh-ı Pārs ḳatında, 482

şāh-ı Pārs, 461, 474, 499, 789

şāh-ı Pārs'uñ ḥācibin, 60

şāh-ı Rūm, 490, 593

şāh-ı Rūm'a, 590

şāh-ı Rūm'dan, 487

şāh-ı Rūm'ı, 638, 673

şāh-ı Rūm'ıñ leşkerine, 612

şāh-ı Rūm'ıñ, 660

şāh-ı sebīl, 1735

şāh-ı tibāha, 697

şāh-ı zemīn, 505, 1085

şāhı, 261, 387, 486, 520, 523, 524, 590, 634, 641, 649, 747, 783, 1184, 2063

şāhına, 545, 685, 703, 705, 712, 715, 1869, 2109

şāhında, 674

şāhını, 628, 706, 785, 787, 927

şāhınuñ, 40, 346, 750, 1801, 1804, 1869

şāhid olan, 1332

şāhid, 135, 1332

şāhlar, 26, 794

şāhlarda, 470, 490

şāhları, 38

şāhlıġa, 576

şahlıḳ sürdi, 1732

şāhlıḳ, 25

şahlıḳ, 795, 1732, 1854

şāhlıḳda, 27

şahlıḳda, 573

şāhlıḳdan, 26

şāhlıḳdur, 26

şāh-Rūm'ı, 693

şāh-Rūm'uñ, 716

şaḫṣ, 2124

şāhum, 1685

şāhuñ a'lā-himmetidür, 296

şāhuñ elini, 378

şāhuñ fermānını, 259

şāhuñ maḥremi, 484

şāhuñ öñine, 269

şāhuñ sem‘ına, 365

şāhuñ, 259, 269, 296, 315, 365, 378, 484, 752, 1840, 1855, 1858, 1871

şāhvār, 427

şākir olurlar, 459

şām, 2205

şānuñ, 2022

şarṭ, 1510

şarṭın, 396

şē, 1163, 1166, 1172, 1279

şeb çerāġ, 195

şeb, 55, 433, 445, 480, 895, 932, 1160

şebāb, 649, 1835, 1911, 1946, 2008

Şeddād, 802

şefā‘atda, 2176

şefī‘ oldum, 707

şefḳat ḳılur, 1336

şefḳat, 862, 1336

şefḳatı, 293

şefḳatüm, 1954

şeh, 697, 721, 1414, 2044, 2125, 2127

şehādet eyledi, 1237

şehādet eylerem, 1136

şehādet itdiler, 1222, 1269, 1318, 1411

şehādet itdügüñ, 1118, 1134

şehādet itdürür, 1239

şehādet iylerem, 1152

şehādet ḳıldılar, 2171

şehādet, 1118, 1134, 1136, 1152, 1222, 1237, 1239, 1269, 1318, 1411, 1518, 2171

şehe, 379

şeher, 757

şehi, 527

şehīd itdi, 333

şehide, 1334

şehir, 930

şehirde, 1883

şehirden, 1601, 1874, 1917

şehler, 2038

şehr içinden, 1846

şehr içine yayılur, 2013

şehr içine, 65

şehr içre, 1866, 1920

şehr içredür, 1884

şehr ü ḳaṣra, 1894

şehr, 797, 1655, 1660, 1792, 1804, 1846, 1866, 1884, 1894, 1920, 1927, 2013

şehre, 336, 363, 562, 1414, 1708, 1771, 1774, 1786, 1791, 1803, 1825, 2021, 2128

şehr-Efsūs'da, 1283

şehr-i Efsūs'a, 1660

şehr-i Füsūs, 1804

şehr-i ḳadīm, 797

şehrinde, 56, 486

şehrine, 334, 365

şehrinüñ, 1657, 1826

şehr-ü Efsū'nuñ ḳapusına irer, 1792

şehr-ü Efsūs'a, 1655

şehrü, 1362

şehrüñ, 1800, 1817, 2063

şehrüñdür, 1840, 1875

şek, 1008, 1491

şekiñ, 1049

şekkā olmaya, 889

şekkim, 1152

şekkimüz, 1294

şekkümüz, 1365

şekl-i pīr, 1649

şeklinde, 1272, 1273

şeklüñ aḥkāmını, 89

şeksiz, 1052, 1199

Şekūr, 1716

şer nefisden, 1030

şer, 115, 720, 722, 1028, 1030, 1341

şerbeti bāġlāmaya, 323

şerḥ eyledi, 523, 1921, 1980

şerḥ eylediñ, 1132

şerḥ eylegil, 884

şerḥ eylemek, 34

şerḥ eylerem, 253

şerḥ eyleyem, 2036

şerḥ ide, 352

şerḥ ideyim, 1273

şerḥ itdi, 371, 1128

şerḥ ḳıldı, 1783

şerḥ, 34, 253, 352, 371, 523, 884, 1128, 1132, 1273, 1783, 1921, 1980, 2036

şerīf ḳıldı, 1139

şerīr gişisin, 1837

şerm, 1067

şermār, 1069

şermārlıḳ virür, 1076

şermesārlıḳ, 1131

şerrini, 1035

şeş, 407

şevḳ virdi, 1139

şevket ṭutmaġa, 573

şevket ü ‘izzet, 466

şevket, 388, 466, 573, 834

şevketi, 826

şeyden, 873

şeyḫ ı Ṭaḳyānūs’ı, 146

şeyḫ ḳātına, 119

şeyḫ, 65, 79, 81, 86, 90, 101, 111, 119, 121, 124, 133, 138, 146, 152, 155, 159, 160, 166, 168, 169, 173, 184, 187, 204, 207, 208, 226, 331, 332, 1683

şeyḫden, 97

şeyḫe, 68, 78, 81, 98, 164, 169, 206, 224, 230

şeyḫ-i ‘azīz, 86

şeyḫ-i bīçāre, 166, 207

şeyḫi, 66, 85, 199, 232, 333

şeyḫüñ dīdārına, 74

şeyḫüñ elin, 80

şeyḫüñ gözine, 83

şeyḫüñ yüzin, 76, 83, 84

şeyḫüñ yüzine, 83

şeyiḫ ḳapusına, 71

şeyṭān, 856, 885

şeyṭāndan, 240

şeyṭāndur, 242, 738

şeyṭānıñ sözine oydı, 915

şeyṭānuñ, 242

şifā bulur, 326

şiher vėrdi, 680

şikār iderem, 1384

şikār itdüm, 203

şikārından irer, 1646

şikest idüb, 639

şimdi, 297, 299, 451, 456, 652, 748, 1345, 1470, 1529, 1531, 1562, 1652, 1797, 1910, 2040, 2063

şimdiden girü, 1347

şimdidür, 2075

şimdiki dem, 1426

şimdikice, 194

şimdiyā-dek, 1304, 1344, 1561

şimdiye dek, 285

şīr, 369, 565, 646, 676, 690, 729, 761

şīr-i merd ü bihterin, 676

şīr-i merd ü şīr-i vügīri ve şīr-i ner, 646

şīr-i ner, 369

şīr-i nerler, 690, 761

şīriler, 621

şīrīn, 342

şirk itdügümüz, 1304

şirkten, 1302

şīsesin, 856

şol gişi, 788

şol ḳadar, 7, 95, 221, 480, 588, 624, 681, 1252

şol, 7, 95, 221, 480, 508, 588, 624, 639, 681, 745, 788, 1249, 1252, 1322, 1483, 1510

şom, 743

şöhret bula, 689

şöhret, 689, 2076, 2077, 2078

şöhreti ṭōldı, 365

şöhretin, 363

şöhretüñ ṭōlmış, 467

şöyle, 139, 1331, 1372, 1504, 1636, 1820, 1988, 2183

şöyledür, 472

şu, 747, 1033

şuġl-ı dünyāviyyeden, 1743

şuña, 1224, 1304, 1399

şunı, 1146, 2218

şunıñ bigi, 921

şunları, 1012

şunlarıñ, 1033

şübhe yoḳ, 597, 909

şübheden, 1142

şübhesiz, 1518

şübhesüz olub, 1753

şübhesüz, 1229, 1293, 1753

şükir eyleye, 1143

şükr eyleyüben, 1572

şükr itdiler, 1628

şükrāne, 449

şükrānesi, 2050

şükür itdürür, 25

şükür, 25, 2051

T, Ṭ

tā şuña degin, 1224, 1304, 1399

tā, 122, 322, 519, 1024, 1224, 1304, 1360, 1370, 1399, 1403, 1451, 1566, 1686, 1749, 2006, 2036

ta‘accib ḳıldılar, 681

ta‘accüb eyledi, 461, 987

ta‘accüb eyleyü, 1710

ta‘accüb itdiler, 1578

ta‘accüb ḳıldı, 430, 1782, 1785

ta‘accüb ḳıldılar, 1785

ta‘accüb, 430, 461, 987, 1578, 1710, 1782, 1785, 1829

ta‘accübde, 1829

ṭa‘ām, 975, 1191, 1495, 1496, 1497, 1771, 1787

ṭa‘āmdan yidiler, 1497

ṭa‘āmı, 975

ṭa‘āmuñ yiyelüm, 1495

ṭa‘āmuñ, 1495, 1496

ṭā‘at iden, 451

ṭā‘at ider, 446, 451

ṭā‘at iderem, 446

ṭā‘at iletse, 12

ṭā‘at ḳılmaya, 450

ṭā‘at ḳıluñ, 1205

ṭā‘at ḳılurdı, 968

ṭā‘at, 12, 446, 447, 449, 450, 451, 965, 968, 1205, 1226

ṭā‘atda ḳuṣūr ḳoma, 447

ṭā‘atı iderdi, 965

ṭā‘atı ḳılurlar, 1226

ṭā‘atı, 449, 965, 1226

ta‘cīl, 738, 1833

ta‘līm itdürür, 145

ta‘rīf eylediñ, 372

ta‘yin geldi, 752

ta‘yīn idelüm, 733

ta‘yīn idesin, 748

ta‘ẓīm olur, 831

ta‘ẓīm, 410, 831

ta‘zīż, 1443

ṭābdurur, 28

tābi‘, 1275

ṭabī‘at, 418

ṭabīb olur, 321

ṭabib, 1093

ṭābmadı, 42

ṭabṭıġuñuza, 1574

tābūt içinden çıḳar, 2122

tābūt içine ḳodurur, 2119

tābūt içre, 2120

tābūtda, 2123

tābūtdan, 2125

tābūtı, 2120

tāc u taḫt, 517

tāc, 384, 405, 427, 517, 554, 944

tāc-ıla serīr, 1257

tāclar, 381

ṭaġ dibinde, 2035, 2093

ṭāġ içinde, 44

ṭāġ u saḥrā vü belekler, 261

ṭaġ, 102, 2035, 2093

ṭāġ, 44, 261, 1540

taġbīr oluban, 82

ṭāġı, 1664

ṭāġıldılar, 2197

ṭāġılmayam, 18

ṭāġılur, 275, 973

ṭāġıtdılar, 639

ṭaġıtma, 682

ṭāġī, 43

ṭaġladı, 1965

ṭaġlādılar, 1992

ṭaġlu, 102

ṭāġulub, 261

ṭāġuñ başına, 1487

ṭaġuñ bāşında, 1483

taġyīr ola, 1934

taġyir olmış, 1090

taḥammül eyleñüz, 1610

ṭahāret itdiler, 1631

ṭahāret ḳıldılar, 2080

taḥayyürde ṭurur, 851

tāḫėr itme, 710

taḥḳīḳ itdügi, 1240

taḥḳīḳ ola, 890, 904

taḥḳīḳ, 890, 904, 909, 1240, 1925

taḥrīr eyledüm, 2210

taḥrīr ola, 2001

taḥsīn ideler, 2211

taḥsīn idüb, 1695

taḥsīn vü du'ālar itdi, 378

taḫt öñinde, 431, 1289

taḫt urmış, 486

taḫt üzre, 995, 1063

taḫt, 431, 486, 517, 708, 822, 899, 945, 995, 1063, 1289, 1315

taḫt'e-s serā, 186

taḫt'e-s serāya, 232, 329

taḫta culūs ḳıldı, 1734

taḫta geçüb, 693

taḫta, 592, 1734

taḥta, 693, 1062

taḫtaya, 72

taḫtı ayaġına, 947

taḫt-ı Rūm'ı, 708

taḫt-ı Ṭaḳyānūs, 822

taḫt-ı Ṭaḳyānūs'a, 945

taḫtı, 876, 947, 1277, 1737

taḫtıgāh, 431, 808

taḫtımuñ, 746

taḫtıñ, 881

taḫtına çıḳdı, 820

taḫtına geçdi, 875

taḫtında, 340, 834, 999

taḥtında, 684

taḫtından, 1064, 2017

taḫtını almışam, 713

taḫtını, 702, 713

taḫtınıñ, 821

taḫtugāh, 1731

taḫtuñ vü baḫtuñ içinde, 541

ṭāḳ, 1429

ṭāḳatları ḳalmadı, 1440

ṭāḳatları ṭāḳ oldı, 1429

ṭāḳatüm yitdükce, 1513, 1537

ṭaḳdı, 205

taḳdīr ola, 152

taḳdīrdür, 121

taḳlīdümi, 16

taḳrīr eyledi, 290, 1572, 1904

taḳrīr eyledüm, 2210

taḳṣīr itmeyem, 1512

Ṭaḳyānūs bigiyi, 1210

Ṭaḳyānūs u ‘asker, 557

Taḳyānūs, 39, 1316

Ṭaḳyānūs, 65, 71, 74, 83, 85, 86, 97, 109, 114, 133, 149, 155, 158, 160, 162, 164, 169, 170, 174, 179, 184, 187, 196, 206, 224, 227, 234, 248, 331, 333, 357, 375, 395, 403, 412, 420, 460, 472, 498, 517, 529, 536, 539, 541, 546, 556, 557, 558, 559, 606, 607, 611, 625, 641, 642, 663, 675, 683, 699, 701, 723, 730, 789, 793, 795, 799, 815, 820, 822, 851, 874, 878, 880, 883, 884, 891, 898, 904, 913, 920, 923, 926, 942, 950, 954, 958, 967, 970, 975, 978, 979, 982, 993, 1004, 1005, 1009, 1035, 1040, 1042, 1054, 1058, 1064, 1068, 1069, 1082, 1087, 1096, 1188, 1210, 1218, 1231, 1236, 1238, 1240, 1259, 1265, 1271, 1335, 1343, 1350, 1357, 1368, 1384, 1385, 1386, 1424, 1637, 1646, 1649, 1651, 1655, 1667, 1670, 1674, 1679, 1682, 1687, 1699, 1708, 1718, 1727, 1731, 1769, 1791, 1816, 1830, 1848, 1888, 1893, 1898, 1908, 1910, 1983, 1984, 2038, 2047, 2051, 2052, 2053, 2054

Ṭaḳyānūs’a, 59, 90, 101, 114, 124, 131, 138, 208, 371, 390, 432, 523, 548, 572, 587, 649, 654, 741, 785, 831, 846, 877, 900, 945, 965, 986, 1063, 1079, 1093, 1102, 1153, 1155, 1183, 1192, 1223, 1227, 1228, 1269, 1282, 1339, 1640, 1661, 1669, 1982

Ṭaḳyānūs'dan, 715, 1450, 1853, 1887, 2008

Ṭaḳyānūs'ı, 79, 146, 400, 402, 483, 501, 547, 1062, 1128, 1174, 1194, 1841

Ṭaḳyānūs'ıñdur, 1847

Ṭaḳyānūs'uñ, 999, 1720, 1897, 1921

Ṭaḳyānūs-ıla oġlanlar, 428

Ṭaḳyānūsī altun, 1977

tal idem, 493

ṭal, 1972

ṭaleb eyle, 58

ṭaleb eyledi, 1582

ṭaleb eyler, 1014

ṭaleb iderem, 1954

ṭaleb itdi, 1215, 1333

ṭaleb itdüñüz, 1575

ṭaleb ḳıldı, 739

ṭaleb ḳıldum, 87

ṭaleb ḳılduñ, 252

ṭaleb, 58, 87, 252, 739, 1014, 1215, 1333, 1575, 1582, 1954

ṭalġalar oldı, 918

ṭāli‘ ummaduġum gösterür, 635

ṭāli‘, 625, 635, 662

ṭāli‘ı, 625

ṭālib olmasun, 1303

ṭālib, 130, 1303

ṭāma inüb, 264

ṭama‘ ehline, 231

ṭama‘ itdi, 277, 332

ṭama‘ kār eyledi, 153

ṭama‘, 132, 153, 154, 166, 231, 232, 233, 234, 236, 243, 245, 277, 280, 293, 320, 329, 332

ṭama‘dan, 234, 293, 329

ṭama‘dandur, 329

ṭama‘dur, 232, 233

tamām irgürdiler, 363

tamām oldı, 1720, 2205

tamām, 75, 363, 376, 403, 425, 471, 535, 569, 645, 767, 794, 815, 828, 835, 900, 1068, 1249, 1274, 1493, 1694, 1720, 1822, 2205, 2221

tāmdur, 695

ṭāmū, 235

ṭamū, 256

ṭaña ḳalalar, 730

ṭaña ḳaldı, 387

ṭaña ḳalmışam, 1916

ṭaña ḳıldı, 1067

ṭaña ḳılurdı, 1038

ṭaña, 387, 544, 730, 1038, 1067, 1916

tangrı, 1046, 1149, 1177, 1178, 1199, 1229, 1233, 1319, 1321, 1515, 1706

tangrıdan, 1235

tangrılıġın, 1074, 1276

tangrılıḳ da‘vāsı, 1010

tangrılıḳ iden, 1133

tangrılıḳ, 1010, 1133, 1817

tangrımuzdan, 1320

tangrısı, 1071

tangrısına, 1413

tangrıya, 1268, 1322, 1703

tangrıyı bir bilürüz, 1518

tangrıyı, 1234, 1335, 1518

ṭanıḳ olsun, 1153

ṭanıḳ, 1153, 1938

ṭanıḳlıḳ virür, 1938

ṭañladı, 286, 1044, 1522

ṭañladılar, 432, 2007

ṭañladum, 594

ṭañlaram, 1345

tañrı, 852, 928, 937, 988, 997, 1235

tañrıdan ḳorḳ, 212

tañrılıḳ, 850

tañrısı, 901, 910

tañrısın, 902

tañrısından, 909

tañrısıyam, 854, 915, 931

tañrıya, 1226

tañrıyam, 921

tañrıyı, 1230

ṭapam, 998

ṭapar, 1229, 1233, 1244, 1265, 1268, 1322

ṭaparam, 1574

ṭaparız, 1074

ṭaparlar, 1244, 1260, 1898

ṭaparuz, 1413

ṭāpasız, 1319

ṭapayuz, 1359

ṭapdılar, 937

ṭapdırdı, 928

ṭapdurduġın, 2058

ṭapmadı, 991

ṭapmaḳ, 1146

ṭapmaḳlıġa, 1235

ṭapmañ, 1236

ṭapmayam, 1153

ṭapmayanın, 933

ṭapmaz, 1227

ṭapmazuz, 1320, 1409

ṭapuñ gibi, 367

ṭapusına, 71

ṭapuya, 377

tārāc itdiler, 640

tārāc, 640, 1722

ṭarafda, 1646

ṭarfet'u-l 'aynuñ içinde, 697

ṭarḥ, 2139

tārīḫ, 472, 1707

tārīḫden, 472

tārīḫi, 1698, 1699, 2104

tārīḫin ḳoyalar, 1689

tārīḫin, 1689, 2009, 2101, 2219

tārīḫini, 2101

ṭarīḳın, 134

tārumār eyledi, 59

ṭās, 753

taṣarruf ḳılasın, 553

taṣavvur eyleyen, 1048

taṣavvur itmişem, 1148

taṣavvurda, 496

taṣdīḳ ider, 1244

taṣdīḳ itdügi, 1240

ṭaş, 622, 1688

ṭaşa, 622

ṭaşı, 856, 1696

ṭaşıdı, 336

ṭaş-ıla berkidür, 1899

ṭaş-ıla urdılar, 1568

ṭaşını, 1975

ṭaşlar uralar, 1570

ṭaşlar, 1570, 1665, 2160

taşlar-ıla atdılar, 1588

ṭaşra çıḳmaḳlıġa, 1388

ṭaşra çıḳub gidelüm, 1772

ṭaşra çıḳub gitmege, 2179

ṭaşra geldiler, 1627, 1784

ṭaşra gele, 1620, 1901

ṭaşra gelüñ, 1626

ṭaşra gelür, 2127

ṭaşra gitdük, 1846

ṭaşra gitmişem, 1850

ṭaşra ḳıl, 1451

ṭaşra naẓar ḳılur, 1622

ṭaşra süreler, 1036, 1944

ṭaşra vardum, 1824, 1874, 1876, 1885

ṭaşra varmışam, 1917

ṭaşra, 1036, 1373, 1388, 1451, 1512, 1620, 1622, 1626, 1627, 1772, 1784, 1799, 1824, 1846, 1850, 1874, 1876, 1885, 1901, 1917, 1944, 2008, 2127, 2179

ṭaşum, 7

ṭaşuñ üstine yazalar, 1689

ṭaşuñ, 1689, 2010

ṭatlı, 476

ṭavar, 273, 559

ṭavarı, 287, 790

tavṣīf eylediñ, 372

tavṣīfiñi, 373

tavuḳdan, 268

tāye irişmişdür, 2220

ṭaylasān sarḫıdmış, 844

taẓarru‘ ḳıldılar, 2082

tāze, 1616

tāzī āt, 406

te‘accib ḳıldılar, 1070

teaḫḫīr etmeyüben, 612

tebdīl eylemiş, 2055

tebdīl ider, 996

tebdīl olmış, 1785

tebdīl, 882, 996, 1785, 2055

tebeddül buldı, 21

tebeddüldür, 1738

tebevvül itdigin, 1176

tecellā eyleyen, 781

tecellī ḳıldılar, 1444

tecemmül gösterdi, 468

tecnīs, 2217

tedārik göreyim, 503

tedārük idelüm, 1356

tedbīr idevüz, 522, 1170

tedbīr idüben, 801

tedbīr itdiler, 1102, 1183

tedbīr ola, 152

tedbīr, 152, 522, 801, 1102, 1170, 1183

tedbīrdür, 55, 121

tedbīrimüz, 1409

tedbīrin, 1681

tedbīrine, 497, 1392

tedbīrini idem, 532

tedbīrini ḳılmaduñ, 105

tedbīrler ider, 536

tefekkür eyleyen, 1048

tefekkür itmişem, 1148

tefekkür, 991, 1048, 1148

tefekkürde, 496, 1799

teferrüc eyle, 37

teferrüc ḳılalar, 2000

teferrüc ḳılasın, 2131

teferrüc ḳılasız, 1626

teferrücgāh ider, 1709

tefhīm itdürür, 145

teftīş iderken, 1862

teftīş idüben, 537

tefvīż eyledük, 2067

teġayyürde görinür, 1886

teġayyürde, 1824, 1886

teġayyürden, 1083

tek, 1722

tekbīr ideni, 2207

tekfīn ider, 2118

tekrār eyledi, 1533

tekrār idüb, 1059

tekrār yine, 1193

telḳīn itdi, 2069

temāşāgeh ḳılur, 1718

temennī eyledi, 2143

temsīl geldi, 253

temyīz irgüreler, 1753

ten devāsıdur, 325

ten dürüst, 1878

ten ḳuvveti bular, 671

ten ṭoprağa urmış, 1672

ten ṭoprağa virdiler, 1478

ten, 260, 325, 671, 1124, 1478, 1672

tende, 327

tenden cudā ḳıldı, 231

tenden cudā ḳılmaḳ, 672

teng, 512, 767, 1722

tenhā ḳalur, 263

tenhā, 155, 195, 263, 642, 976, 1112, 1148, 1668, 2036

teni, 2068

tenleri, 1430

tenlerin çürütmeye, 1749

ter (taze), 418, 1616, 1623

ter dimāġı, 418

ter oldı, 1616

terk etdügin, 1194

terk ider, 1468

terk idüb, 1180

terk itdi, 636

terk itdiler, 1703

terk ḳılduḳ, 2086

terk ola, 2212

terk, 75, 581, 636, 661, 690, 1180, 1194, 1263, 1461, 1468, 1479, 1601, 1703, 2086, 2212

terk-ı ġayriyyede, 1479

terk-i cān idüb, 661

terk-i maḳām idüb, 75

terkībden, 778

terkīb-i cesed, 3

terkībler, 351

terkini, 1460

terlik ü nāzükliginden, 1617

tersā, 1866

tersāyı, 1810

tertīb eylemiş, 429

tertīb görelüm, 731

tertīb virdigi, 464

tertīb, 429, 464, 731, 2118

tertībi, 1801

tertībine, 468

tertībler, 351

tesbīḥ iderdi, 895

teskin idelüm, 733

teslīm itdi, 61

teslīm, 61, 2091, 2117

teşse, 1481

teşvīşi çekme, 556

tevaffuḳ idesiz, 1545

tevaḳḳuf idesiz, 2035

tevaḳuf iderem, 171

tevāżı‘ iyledi, 1190

tevāżu‘ göstere, 575

tevbe cārūsı, 1312

tevbe itmeyem, 1146

tevbe itmez, 1021

tevbe ḳıladum, 502

tevbe, 502, 1021, 1146, 1153, 1312

tevekkül eyleñüz, 1610

tevekkül ḳıldılar, 1619

tevḥīd, 24

tevḥīdi, 1522, 1533

tevḥīdimi, 16

tevḥīdiñ, 1524

tevḥīdini, 1222

Tevrāt u İncīl’de, 1751

Tevvāb u Ḳadīm, 2083

tėz, 786

tez, 787, 1631

ṭılısım, 47, 171

ṭīb, 2118

tibāha, 697

tīġı çekdi, 204

tīrendāzlar, 630

tiz, 1557, 1646, 1664

tīz, 266, 268, 298, 524, 531, 534, 643, 709, 739, 983, 1087, 1374, 1549, 1640, 1696, 2023, 2125, 2181, 2196

tob oynayavuz, 1370

ṭobı-la, 202

ṭobraḳda, 249

ṭoġar, 1988

ṭoġdım, 1842

ṭoġmadı, 1207

ṭoġradur, 237

ṭoġrayan, 864

ṭoġrı didiñüz, 1343

ṭoġrı dirsiz, 1240

ṭoġrı olasın, 108

ṭoġrı söylegil, 1857

ṭoġrı söyler, 1835

ṭoġrı, 108, 1240, 1343, 1810, 1835, 1857

ṭoġrısın, 1836

ṭoġrıyuz, 1321

ṭoġruldum, 101

ṭoġrulmadı, 1207

ṭoġub, 1883

ṭoḳ, 1114

ṭoḳınurdı, 812

toḳluġına, 579

ṭoḳuz, 1717, 1750, 1852, 2009, 2053

ṭola, 1694

ṭōla, 95

ṭōldı artdı, 311

ṭōldı, 273, 311, 312, 365, 390, 723, 1967, 2130

ṭōldılar, 274, 621

ṭōldura, 1745

ṭōlduram, 602

ṭōldurdılar, 1697

ṭōldurur, 336, 673

ṭōlısar, 129

ṭōlmadı, 282

ṭōlmış, 467

tolos binā, 1698

tolos yapu, 2096

ṭolū (içki), 360

ṭolū içişdiler, 360

ṭolū ōd urdılar, 266

ṭolū, 1, 125, 191, 193, 266, 2024

ṭōlū, 2, 189, 720

ṭolūdur, 126

ṭon, 575, 656, 1259, 1788

ṭonı, 343

ṭonın çıḳarub, 1789

ṭonın, 336, 1789

ṭonları, 954, 1430

ṭonuñ, 1788

ṭop u çevgān, 1373, 1383

ṭop u çevgānı, 1371

ṭop, 1371, 1373, 1383, 1398

ṭopı ḳovar gibi, 1374

ṭopı ḳovar, 1374, 1402

ṭopraġa yüz urdılar, 1605

ṭopraġa, 1455, 1478, 1605, 1672

ṭopu uruban, 1401

ṭopu, 1401, 1403

ṭor, 661

ṭorsa, 661

ṭoyamaz, 258

ṭoydı, 442

ṭoyırmayam, 686

ṭoyladı, 564, 678, 1190, 1247

ṭoyladıñ, 1151

ṭoyub, 1989

töhmet ḳıla, 1901

töhmete oġramaya, 1060

ṭördi, 964

ṭūfān dutdı, 1664

ṭūfān ṭutdı, 255

ṭūfān, 255, 256, 918, 1664

ṭūfān-ı Nūḥ, 918

tuḥfe, 376, 389, 594

tuḥfesi, 430

tuḥfesin, 434

tuḥfeyi, 188

ṭura, 942, 2155

ṭuralum, 1543

ṭuram, 77

ṭuran, 746

ṭurayın, 1111

ṭurdı, 187, 375, 616, 1352, 1419, 1567, 1620, 1699, 1777, 1808, 1837, 1937, 1959, 2023, 2044, 2093, 2114

ṭurdılar, 394, 877, 1288, 1398, 1406, 1459, 1595, 1761, 2095

ṭurdugınca, 518

ṭurġurdı, 1052

ṭurġurdılar, 784, 1289

ṭurġurur, 1760

ṭurıb, 832

ṭurmadı, 67, 187, 561

ṭurmaḳ, 291

ṭurmaya, 598

ṭurmayub, 592, 623, 1161, 1375, 1441, 1552

ṭurmayuban, 911, 996

ṭurmaz, 908, 1989

ṭurmış, 497, 619, 959, 962, 1290, 1315

ṭurmışlardı, 823

ṭurub, 745

ṭuruban, 298

ṭuruñ, 1482

ṭurur, 45, 184, 357, 420, 714, 851, 874, 946, 986, 995, 1064, 1112, 1670, 1710, 1977, 2125, 2161

ṭururdı, 1107, 1271

ṭururken, 846

ṭururlar, 853

ṭuş, 1796

ṭūş, 83, 844, 1857

ṭut, 511

ṭutam, 250

ṭutayım, 278

ṭutdı, 61, 255, 302, 344, 346, 547, 913, 1660, 1682, 1721, 2025, 2047

ṭutdılar, 1396, 1737, 2179

ṭutıb getürdiler, 787

ṭutıb, 787, 1191

ṭutma, 494

ṭutmaġa, 573, 1417, 1418

ṭutmaḳ, 322

ṭutmazam, 229

ṭutmış, 56, 1826, 1828

ṭutmışam, 11

ṭutub, 504, 1867

Tuvānā, 2084

Tuvānāyam, 1476

ṭuya, 1357, 1510

ṭuydılar, 1266

ṭuydırmayalar, 1154

ṭuydururlar, 1171

ṭuysa, 48

tübtu estaġfertü billāhil‘aẓīm, 306

Türk, 2212

türküñ, 279

U

u, 3, 23, 55, 66, 107, 112, 154, 181, 200, 236, 261, 268, 274, 285, 296, 304, 338, 341, 346, 347, 349, 353, 356, 399, 403, 433, 443, 445, 447, 454, 475, 480, 483, 486, 505, 510, 517, 536, 549, 550, 557, 559, 563, 565, 572, 575, 581, 602, 603, 604, 605,614, 668, 677, 686, 720, 722, 773, 776, 824, 836, 862, 875, 931, 932, 966, 1017, 1023, 1026, 1028, 1041, 1124, 1160, 1202, 1256, 1260, 1264, 1283, 1341, 1371, 1373, 1383, 1460, 1479, 1603, 1607, 1608, 1612, 1626, 1666, 1672, 1691, 1693, 1704, 1705, 1751, 1754, 1756, 1779, 1822, 1932, 1984, 2013, 2026, 2031, 2049, 2080, 2083, 2084, 2089, 2095, 2134, 2152, 2201, 2205, 2211, 2216, 2217, 2218, 2225

uçalar, 1642

-udı, 1277, 1817

-udugın, 1925

-ula, 1158, 1182

ula, 2224

ulaldılar, 1242

ulalmışam, 1883

ulalmışuz, 1434

ulanana, 653

ulaşdılar, 1918

ulu, 567, 889, 906, 1217

ulular, 436, 1106, 1167, 1168, 1170, 1245, 1270, 1523

ululara, 582

ululardа, 1165

ululardan, 1267

ululları, 963

ululığı, 893

ululıya, 440

uluñuz, 910

ulur, 896, 897

ulusı, 1701

ummaduġum, 635

ummaz, 1047

unıda, 765

unutdı, 131

unutduñ, 216, 251

unutdurub, 233

unutdurur, 132

ur, 1273

ura, 1748, 2104, 2200

uragördi, 980

uralar, 801, 1295, 1570, 1944, 2070

urayım, 2041

urdı, 174, 554, 589, 771, 916, 1005, 1091, 1250, 1615, 1837, 1894, 2024

urdılar, 266, 268, 397, 398, 485, 606, 621, 670, 929, 933, 1285, 1289, 1394, 1395, 1398, 1421, 1568, 1605, 1697, 2045

urındı, 1286

urınur, 882

urınurlar, 405, 427, 944

urmış, 486, 1460, 1672

urmışam, 1974

urmışdur, 2153

urub, 72, 263, 968, 1428

uruban, 644, 1401, 1564

uruldı, 930

urulmış, 163, 178

uruñ, 1565

urup vetdiler, 1588

urur, 622, 625, 628, 761, 822, 945, 982, 992, 1404, 2044, 2160

uş, 293, 590, 643, 1837

utandurdı, 415

utanmadı, 657

uzadur, 458

uzamasun, 2204

uzar, 1859

uzatdılar, 1164

uzdur, 1168

uzladı, 1810

uzunı, 804

uzununı inlerine dirdiler, 1420

Ü

ü, 4, 8, 21, 55, 57, 67, 112, 126, 146,

195, 202, 226, 236, 245, 268, 296, 330, 341, 343, 344, 349, 353, 357, 393, 411, 432, 437, 454, 455, 465, 466, 476, 489, 514, 518, 527, 536, 552, 570, 588, 598, 646, 676, 798, 803, 810, 824, 848, 878, 944, 972, 1016, 1073, 1224, 1249, 1292, 1357, 1362, 1382, 1416, 1433, 1442, 1446, 1464, 1508, 1520, 1539, 1584, 1602, 1611, 1617, 1652, 1656, 1662, 1694, 1714, 1821, 1853, 1889, 1894, 1924, 1975, 2061, 2063, 2074, 2083, 2130, 2141

ücret ālur, 448

ücret, 438, 448, 451

ücrete, 40, 1549

üç yüz altmış altı, 811

üç yüz biñ, 535, 540, 588, 736

üç yüz ṭoḳuz, 1717, 1750, 1852, 2009, 2053

üç, 535, 540, 557, 588, 736, 811, 1563, 1717, 1750, 1852, 1940, 1994, 2009, 2053, 2221

üçi, 959, 964, 1702

üçünci def‘a, 424

ügürmege, 334

ümīd, 1298

ümīdi, 437

ümīdüm, 14

ünās, 352

üre, 1554

üründü, 677

-üse, 737

üstād, 802

üsti, 125

üstinde, 178

üstine ḥācet ḳodılar, 1159

üstine ḳasemler yād ider, 151

üstine müvekkel ḳoyalım, 1100

üstine naẓar ṣaldı, 46

üstine ṭaşlar yaġdurur, 1665

üstine yöridi, 204

üstine, 46, 150, 151, 178, 204, 752, 896, 1100, 1159, 1274, 1323, 1665, 1671, 1689, 1792, 1798, 2103, 2110, 2126, 2139, 2164, 2203

üstini, 1976

üstümüze ḳoduġı ḫādimlere, 1369

üstüñe, 494

üstüvār, 167, 974

üşdiler, 262, 1662, 1918, 2016

üşeledi, 980

üşendi, 1908

üşenme, 1126, 1881

üşenmedi, 68

üşenür, 1060

üşenürdik, 1198

üşer, 1859

üteyim, 278

üydürmiş, 1679

üzere, 1441

üzre, 163, 837, 936, 961, 974, 979, 995, 1063, 1254, 1382, 1531, 1634, 1673, 1694, 1707, 1761, 1776, 1880, 2156, 2163, 2180

üzredür, 615

V

v'eger, 1017

va'd eden, 1475

va'lem ennehu, 1629

vācib degül, 1467

vācib oldı, 2015

vāh, 723

vaḥdāniyyetin, 1354

vaḥdāniyyetüñ, 1298

vaḥdet buldılar, 1479

vaḥdetden, 1044, 1211

vaḥdete, 1443, 1738

vaḥdeti, 1411

vaḥdetin, 1143, 1572

vaḥdetine, 1222, 1533

Vāḥid ü Bīçūn'a, 1584

Vāḥid ü Ḳayyūm, 2083

vāḥidsin, 1293

vaḥy eyledi, 1930

vaḥy indürdi, 2147

vāḳı' olan, 1066

vāḳı', 1066, 1861, 1969

vāḳı'da, 1969

vāḳı'dur, 869

vāḳıf ola, 1163

vāḳıf olmaya, 1621

vaḳt ola, 522, 1506

vaḳt, 201, 309, 360, 453, 522, 798, 1107, 1249, 1506, 1904

vaḳt-ı ḫāb oldı, 309

vaḳt-ı nāzük oldı, 360

vaḳtı, 1915

vaḳtın, 284

vallāhu a‘lem bi’ṣ ṣavāb, 2228

var iden, 146, 459, 1138, 1210, 1307

var, 86, 91, 103, 146, 167, 192, 196, 218, 237, 282, 287, 312, 314, 358, 423, 441, 454, 456, 458, 459, 464, 469, 523, 528, 559, 630, 654, 667, 674, 675, 677, 704, 717, 728, 731, 796, 797, 800, 805, 806, 811, 817, 823, 824, 825, 826, 828, 829, 853, 857, 862, 878, 887, 894, 900, 910, 948, 951, 952, 956, 971, 994, 1053, 1054, 1083, 1084, 1126, 1138, 1162, 1210, 1229, 1233, 1274, 1277, 1307, 1319, 1447, 1462, 1469, 1483, 1488, 1495, 1547, 1656, 1723, 1769, 1793, 1824, 1827, 1830, 1873, 1884, 1889, 1893, 1930, 1951, 1955, 1981, 2063, 2112, 2131, 2146, 2193, 2225

vara, 155, 579, 980, 1102, 1667, 1926, 1929

varacaḳ, 539

varalar, 1713, 1925

varalum, 731, 1543, 2190

varam, 1546, 1786, 1834

varasın, 207, 890

varasız, 1774

varavuz, 1372

varayım, 1483, 2043

vardı, 60, 78, 371, 410, 557, 569, 751, 914, 1045, 1103, 1188, 1390, 1556, 1733, 1764, 1765, 1782, 1825, 1829, 1863, 1984

vardığıma, 494

vardılar, 156, 1183, 1398, 1405, 1439, 1444, 1470, 1595, 1630, 1683, 1937, 2095, 2099, 2115, 2163, 2177

varduġı, 1464

vardum, 1824, 1874, 1876, 1885

vardur, 130, 221, 367, 398, 611, 753, 861, 905, 1029, 1463, 1541, 1920, 1970

varı (hepsi), 722, 2014

varıb, 857, 2193

varıban, 1070, 1089

varıbildügümce, 1483

varıbilevüz, 2193

varımuz, 511, 2029

varınca, 588

varlıġım, 221

varlıġın, 2124

varlıḳ, 1725

varlıḳların, 1461

varlıḳlarını, 1705

varlılıḳ, 870

varmadı, 187

varmaġa, 71, 166

varmaḳ, 960

varmaḳlıġ, 1452

varmaḳlıġa, 739, 1661

varmamuz, 152

varmayub, 1195

varmış, 497, 1744

varmışam, 1917

varsa, 86, 358, 423, 528, 894, 2131

varub, 187, 291, 497, 1288, 1373, 1456, 1668, 1670, 1960, 2059, 2125, 2144, 2145, 2178, 2191

vārub, 1960

varuban, 64, 488, 851, 1371, 1566, 1771

varumuz, 1294, 2085

varuñ, 1472

varuñuz, 1246

varur, 49, 184, 385, 874, 898, 1401, 1487, 1599, 2044

varuram, 1542

varurdı, 1107

vaṣf itdigi gibi, 1784

vaṣf itdiñ, 1132

vaṣf, 1132, 1784, 2140

vaṣfa gelmez, 352, 764, 893

vaṣfı, 66

vaṣfın, 412

vaṣfını, 370

vāṣıl, 2071

vaṣlet, 2076, 2077, 2129

vaşlet-i ḫalḳdan, 2076, 2077

vaṭan itmişdürür, 895

vaṭan ṭutmış, 56

vaż‘ iden, 775

vaż‘, 350, 775, 807, 808, 994, 1801

ve yaḥkumu mā yurīdu, 144

ve, 61, 138, 144, 194, 262, 268, 274, 287, 288, 302, 616, 630, 646, 657, 660, 678, 690, 703, 764, 790, 800, 803, 809, 834, 844, 850, 851, 862, 876, 890, 989, 1021, 1027, 1065, 1067, 1092, 1115, 1121, 1132, 1191, 1203, 1211, 1293, 1393, 1671, 1765, 1782, 1822, 1962

ve’s selām, 835

vebāl itme, 217

vebālümdür, 2223

vech, 1872

veche, 434, 1025, 1478, 1685

vech-i ḥasen, 1872

vedā‘ itdi, 558

Veheb ibn-i Münebbih, 892

vehem ve ḫayāl irmez, 1115

vehm idüb ṭururken, 846

vehum fī fecvetin minhu, 1593

vehüm ü ḫayyāl irmez, 1520

velī, 116, 1730

velī-‘ahd iyleyem, 552

velīkin, 1671

veliyyī, 1457

vėrdi, 680

vere, 2149

vetdiler, 1588

vezīr ü nāyibin ḳoşdı, 1924

vezīr, 536, 823, 1892, 1924

vezīri, 346, 876, 1889

vezīrin, 1679

vezīrler, 1104

vezīrlere, 1096

veznesine, 194

vi, 648

vilāyet bildürem, 602

vilāyet pādışāhı, 292

vilāyet, 292, 602, 691, 707, 837, 842, 927, 937, 2030

vilāyetde, 298, 930, 1451, 1529, 1577

vir, 18, 250, 447, 524, 1185, 1300, 1740, 1741, 1788, 1834, 1839, 1879, 1881

vīrāne, 1484

vīrānede, 1844

virdi, 314, 332, 401, 413, 498, 499, 564, 566, 571, 591, 680, 681, 846, 883, 900, 984, 1117, 1137, 1139, 1221, 1247, 1311, 1349, 1427, 1431, 1526, 1527, 1571, 1580, 1668, 1783, 1789, 1810, 1941, 2048, 2152, 2164, 2165

virdigi, 422, 463, 464

virdigini, 387, 389

virdiler, 1331, 1478, 1493, 1989, 2011

virdiñ, 663

virdüginden, 251

virdükce, 104

virdüre, 318

vire, 575, 578, 607, 765, 782, 850, 2209, 2227

viredüm, 479

vireler, 439, 840, 858, 1925, 2032, 2072

virem, 135, 549, 749, 1546

viren, 303, 305, 459, 1075, 1447

virene, 665, 1143

viresin, 141

virevüz, 416, 2050

vireyin, 563

virgil, 478, 1083, 1652, 1816

virib, 649

viribdi, 2166

viribidi, 886, 1349, 1655, 1811, 1812, 1912, 1913, 2145

viribimiş, 524

viribsin, 2148

virici, 1613

virilmedi, 1207

virilür, 321

viriñ, 643

virir, 1056, 1057

virme, 17, 516

virmedi, 500, 515, 561, 1757, 1907

virmediler, 638

virmediñ, 656

virmedük, 1838

virmeg ü almaḳ, 437

virmeg, 436, 437, 1834

virmege, 375

virmek, 197, 198, 414, 415, 664

virmeklige, 516

virmesi, 582

virmeyem, 686

virmeyesin, 140

virmeyüb, 492

virmez, 1833

virmiş, 389, 859

virmişem, 744, 1676

virmişüz, 1607

virse, 2087

virüb, 566, 769, 1408, 1437

virüben, 304, 491, 1369

virür, 24, 25, 57, 635, 1022, 1023, 1076, 1253, 1612, 1616, 1633, 1831, 1938, 1978, 2109

virürem, 250

virürüz, 610

viṣāl, 338

viyribdi, 800

vurduḳ, 1585

vuruban, 1072

vuṣlata, 1478

vü, 8, 35, 55, 137, 189, 261, 336, 342, 356, 364, 378, 383, 387, 409, 417, 442, 474, 493, 515, 535, 537, 538, 541, 543, 561, 589, 659, 768, 970, 985, 1005, 1097, 1115, 1202, 1279, 1329, 1532, 1608, 1651, 1665, 1794, 1813, 2030, 2201, 2225, 2228

vücūdı, 872, 1143, 1598

vügīri, 646

Y

ya ‘ıṭā ya luṭf-ıla, 656

yā, 20, 307, 371, 1457, 1553, 1606, 1607, 2089, 2147, 2152

ya, 213, 297, 596, 656, 659, 715, 934, 997, 1219, 1275, 1353, 1425, 1438, 1456, 1484, 1592, 1619, 2001, 2034, 2082, 2193

ya‘nī, 6, 156, 161, 225, 440, 448, 882, 922, 969, 977, 1105, 1252, 1276, 1287, 1391, 1392, 1402, 1427, 1621, 1657, 1663, 1690, 1759, 1791, 1899, 1926, 1980, 2120, 2142, 2195

ya‘nīden, 6

yabāna, 985

yād eyledi, 1354

yād ide, 725

yād itdi, 131

yād, 131, 149, 150, 151, 546, 725, 1354

yaġdurur, 1665

yāġı, 43

yaġlanub, 1979

yaġub, 255

yāḫud, 658, 1796

yaḳam, 493

yaḳdı, 591

yaḳdurur, 239

yaḳılur, 1723

yaḳın irdiler, 1568

yaḳın irgüren, 29

yaḳın ola, 1166

yaḳın olduñuz, 1524

yaḳın olmaz, 1158

yaḳın, 29, 402, 1158, 1166, 1473, 1524, 1568, 1829

yaḳıncaḳ geldi, 230

yaḳında, 1596

yaḳınında, 1594

yaḳīn buldılar, 1582

yaḳīn ḫaber aldılar, 1268

yaḳīn olan, 242

yaḳīn, 128, 162, 242, 780, 885, 1050, 1268, 1582, 1650, 1738, 2004

yaḳlaşdılar, 1405

yaḳlaşurlar, 1406

yāḳūt, 126, 190

yalalardı, 2002

yalan eydürsiz, 1919

yalan söylediler, 1323

yalan söyler, 1322

yalan söylersin, 1950

yalan söyleyesin, 1856

yalan, 796, 1322, 1323, 1856, 1919, 1950

yalıñuz, 1563

yalıñuzdur, 1507

yalvara, 1462

yalvarasın, 1119

yalvardılar, 1456, 1470, 1605

yalvārdılar, 2082, 2177

yalvarduġı, 1464

yalvarur, 1112, 1392

yaña, 84, 174, 199, 567, 754, 1567, 1682, 1800, 1812, 1865

yanam, 925

yañāsında, 1278

yāndurur, 1430

yanına yir virdi, 413

yanına, 413, 821, 914, 959

yanında, 1488

yanından, 763, 1715

yanub, 1279

yanumda, 480

yapdı, 799, 802, 1984

yapdurdı, 338

yapdurursın, 129

yapıla, 1688

yapılmış, 1779

yapılmışdı, 1037

yapılu, 1764

yapılur, 2127

yapısar, 418

yapraḳlar, 1616

yapu, 2096

yapuban, 1697

yapusı, 163, 811

yār eylemez, 1099

yār ider, 1031

yār, 1031, 1099, 2225

yaradan, 1210, 1519

yaradana, 1074

yaradandur, 1410

yaradıcı, 1053

yarāġ eyle, 711

yarāġım, 652

yarāġın görmege, 375

yarāġın, 375, 563

yarāġını yidi, 2023

yarāḳ idüñ, 298

yarāḳ itdi, 155

yaraḳsız, 645

yāram, 1126

yaramaz olmaḳlıġa, 213

yāranlar, 1610

yāranlara, 2036, 2069

yāranları, 1250, 1352, 1419, 2020

yāranlarına, 1431

yāranlarını, 1355

yaratdı, 1137

yaraya, 1949

yārımuz olısar, 1200

yarın, 890

yārimüz, 511

yāruġa, 44

yāruġı, 158

yāruġın, 159

yāruġında, 45

yāruḳ, 2096

yasaġı, 1285

yaş, 1113, 1990

yāşıl aṭlas geyerler, 427

yatdı, 1066, 1569, 1962

yatdılar, 1422

yatduḳ, 1763

yatıb oyır, 1062

yatlu, 295

yatuban, 309

yatur, 1623

yatuya gide, 1368

yatuya gider, 1385

yavlaḳ ‘aẓīm, 359, 797

yavuz den zevḳ sürdiler, 398

yavuz, 332, 398, 1347

yayaḳ ḳadem başmaz, 958

yayaḳ yörimekden, 1429

yayılur, 2013

yaz, 703

yazalar, 1689

yazar, 5

yazdı, 705

yazdılar, 537

yazdurub, 742

yazdurur, 1699, 1707, 2103

yazıb, 714

yazıcıya, 704

yazılanı, 1802

yazılı, 1805

yazılmış, 86

yazılu, 47, 192, 814, 1793

yazısı, 1793

yazlu, 1805

yazmaġa, 1698

yazmış, 490, 526, 721

yazub, 379

yazulu, 1798

yėdi yüz biñ, 736

yedi, 177, 270, 643, 946

yef‘alullāhu mā yeşāu, 144

yėg, 1125

yek pāre oldı, 2098

yeksān, 1382

yelegini, 1091

yemenī, 1975

Yemlīḫā ve Yemlīşā, 1191

Yemlīḫā vü Ṭaḳyānūs, 1005

Yemlīḫā, 963, 976, 977, 986, 992, 995, 1000, 1005, 1044, 1059, 1079, 1082, 1085, 1103, 1107, 1117, 1121, 1127, 1136, 1157, 1168, 1188, 1190, 1191, 1202, 1212, 1250, 1352, 1355, 1364, 1367, 1389, 1397, 1399, 1402, 1415, 1419, 1423, 1431, 1433, 1482, 1487, 1494, 1505, 1514, 1551, 1553, 1558, 1602, 1609, 1620, 1625, 1701, 1760, 1764, 1767, 1769, 1786, 1789, 1791, 1799, 1806, 1814, 1816, 1819, 1823, 1829, 1832, 1837, 1841, 1846, 1865, 1873, 1882, 1887, 1907, 1916, 1926, 1933, 1936, 1939, 1941, 1948, 1956, 1963, 1965, 1971, 1972, 1973, 1981, 1987, 1991, 1993, 1994, 1995, 2010, 2012, 2014, 2023, 2027, 2035, 2044, 2052, 2061, 2065, 2069, 2093, 2094, 2114

Yemlīḫā’nıñ, 1090

Yemlīḫā’nuñ, 1331

Yemlīḫā’ya, 1217, 1813, 1832, 1835, 1855, 1860, 1877, 1905, 1909, 1931, 1959, 1961, 1978, 2003,

2019, 2077

Yemlīḫā'yı, 1109, 1867, 1869, 1871, 1944, 1966, 1990

Yemlīşā, 963, 1102, 1103, 1108, 1109, 1117, 1118, 1124, 1132, 1147, 1157, 1191, 1701

Yemlīşā'ya, 1169

yene, 665, 836, 881, 897, 983, 993, 1066

yer, 879, 2088

yerde, 611, 676

yerden, 1049

yere ṣaçmayadı, 668

yeri, 2096

yerin göster, 137

yerin, 137, 879

yerine getüre, 160

yerine virmediñ, 656

yerler, 888, 1137

yerlerdür, 888

yeryerin oturdılar, 879

yeryüziniñ, 902

yetdiler, 612

yetdükce, 1017

yetib, 638, 784

yetişdi, 79

yetişdiler, 64

yetişür, 776

yetmeye, 990

yetmeyedi, 651

yetmiş iki, 823

yetmiş, 56, 821, 823

yevm-i ḥaşr olınca, 2186

yıḳalım, 169

yıḳam vü yaḳam, 493

yıḳdı, 584, 627

yıḳdurur, 239

yıḳılmış, 525, 798

yıḳılur, 329, 757

yıḳmış, 513

yıl, 111, 835, 1717, 1732, 1735, 1750, 1852, 1910, 1999, 2009, 2053

yılda iki kerre, 966

yılda iki kez, 969

yılda, 966, 969, 2221

yıldan, 836

yıldur, 99, 1529, 1560

yıllıḳ, 524, 643, 709, 748

yıllıḳsın, 491

yırāġım, 743

yi vü iç, 543

yi, 543, 664, 692, 716, 973, 1398, 1432, 1731

yidi (yedi), 182, 188, 491, 524, 709, 748, 972, 973, 1799

yidi, 1188, 2023

yidiler, 267, 393, 1497, 1630

yidisi, 1550

yidürmedi, 981, 983

yidürmedügin, 1128

yidürmeyiser, 984

yidürür, 576

yig ola, 732

yig, 227, 732, 813, 1612

yigīd, 138, 945,

yigid, 1494

yigidler, 1944

yigidlersiz, 1500

yīgirek, 170

yigirmi, 425, 804, 1732

yīgit, 1904

yigit, 1940, 1994

yigitler, 562

yigrek, 414

yil ider, 996

yil idüb, 977

yīl kehfe irgürür, 2159

yīl, 2159, 2197

yil, 977, 996, 2153, 2180

yildürmedim, 1150

yile (acele ederek), 1439

yīle virdi, 591

yīle, 591, 2156, 2196

yiline, 1748

yime, 220, 530

yimege, 334, 978

yimek yiye, 997

yimeñ, 1485, 1511

yimeñüz, 1612

yimeye, 1714

yimezem, 1880

yine, 69, 178, 310, 396, 400, 403, 408, 412, 419, 425, 429, 460, 701, 750, 775, 830, 844, 891, 899, 975, 982, 995, 1027, 1062, 1108, 1193, 1239, 1422, 1423, 1438, 1465, 1481, 1546, 1548, 1557, 1608, 1631, 1660, 1684, 1695, 1708, 1755, 1762, 1780, 1782, 1790, 1798, 1814, 1874, 1932, 1939, 1944, 1963, 1976, 1995, 2012, 2021, 2069, 2077, 2126, 2136, 2164, 2166, 2172, 2181

yir bildürdiler, 379

yir gösterdi, 431

yir gösterüb, 1971

yir içer, 972

yir içre, 896

yir öpdi, 420

yir öpib, 746

yir öpüb, 498

yir öpüp, 385

yir tañrısı, 901, 910

yir tañrısıyam, 854, 915, 931

yir ü gök üzre, 1694

yir ü gök, 2130

yir üstine ḳodı, 2126

yir yāruġı içinde, 158

yir yāruġında, 45

yir yir, 355, 393

yir yirin, 337, 391, 877, 1419, 1645, 1648

yir, 45, 158, 185, 337, 355, 376, 379, 385, 391, 393, 413, 420, 431, 480, 498, 746, 854, 877, 888, 896, 901, 903, 910, 915, 931, 937, 972, 1074, 1375, 1403, 1419, 1484, 1645, 1648, 1694, 1714, 1971, 2126, 2130

yirde, 797, 993, 1041, 1230, 1482, 1485, 1569, 1879, 1911, 1968, 2010, 2072

yirden, 1359, 1387, 1708, 1885

yire ayaḳ ḳomaz, 958

yire bāş ḳodılar, 2178

yire ṣal, 2153

yire yüz ḳodılar, 1609, 1632

yire yüz urdılar, 2045

yire yüzi ḳodı, 529

yire, 160, 207, 238, 333, 411, 529, 561, 839, 886, 916, 958, 960, 961, 1007, 1072, 1250, 1315, 1360, 1368, 1381, 1387, 1445, 1458, 1544, 1573, 1584, 1609, 1623, 1628, 1632, 1647, 1776, 2045, 2153, 2178

yiri vü zemīn, 336

yiri, 161, 186, 336, 435, 591, 1205, 1410, 1709, 1779, 2097

yirin, 692,

yirince, 376

yirinde, 1290, 1633

yirinden ṭurdı, 1777

yirinden ṭurur, 2125

yirine, 664, 692, 716, 973, 1398, 1432, 1731

yirlere, 319, 1113

yirleri saḳlamaġa, 887

yirleri, 887, 1052, 1137, 1765, 1780, 1808, 2199

yirlü yirince, 376

yirlü yirinde, 1633

yirlü yirine, 973

yirlüsiz, 1775

yirüñ yāruġın, 159

yirüñ, 159, 186

yiryüzin birbirine teng itdiler, 760

yiryüzin, 760, 1139

yiryüzinde, 926

yiryüzine, 847

yitdiler, 63, 157, 176, 1550

yitdükce, 1513, 1537, 1728

yiter, 609

yitişdi, 1459, 2006

yitişem, 2036

yitişevüz, 1360

yitişsün, 531

yitişürse, 1425

yitürdiler, 1591

yitürürler, 961

yiye, 997

yiyelüm, 1495, 1772

yoġ eyledi, 789

yoġ itdiler, 639

yoġ ola, 1013

yoġ, 287, 596, 639, 648, 669, 789, 976, 1013, 1326, 1594, 2004

yoḫsa, 88, 173, 1357, 1873

yoḫsulını, 966

yoḳ itme, 222

yoḳ, 54, 163, 220, 222, 285, 426, 435, 457, 494, 525, 526, 550, 578, 586, 597, 611, 647, 653, 654, 711, 798, 838, 841, 887, 906, 909, 980, 1112, 1114, 1137, 1144, 1152, 1178, 1293, 1365, 1448, 1481, 1726, 1928, 2079, 2086, 2218

yoḳdan var idici, 1053

yoḳdur, 13, 175, 469, 774, 1115, 1161, 1294, 1453, 2145

yoḳluġuñdan, 102

yoḳsa, 643, 1301, 1845

yol aġzın aldılar, 1645

yol bula, 322, 845

yol bulalar, 1180, 1641

yol bulam, 4

yol buldı, 68, 843, 1681

yol bulmadılar, 1243

yol bulmaya, 2198

yol bulmazuz, 1235

yol dutdı, 726, 920

yol göstere, 1363

yol gösterseñ, 1684

yol irgürürler, 1896

yol oġratdı, 865

yol ṭutdı, 61

yol ṭutdılar, 2179

yol virdi, 1668

yol virmedi, 1757

yol virüb, 1437

yol, 4, 61, 68, 185, 223, 322, 582, 726, 843, 845, 865, 920, 1065, 1180, 1235, 1243, 1362, 1363, 1437, 1439, 1464, 1491, 1502, 1506, 1641, 1645, 1668, 1681, 1684, 1757, 1863, 1896, 2179, 2198

yola girdi, 2024

yola, 557, 561, 601, 642, 1256, 1294, 1366, 1550, 1559, 1575, 1789, 1810, 2024

yolda ḳomañ, 786

yolda, 13, 786

yoldaş idevüz, 1379

yoldaşı, 1981

yoldaşım, 1121

yoldaşlar, 1171, 1184, 1361, 1397, 1401

yoldaşlara, 1489

yoldaşları, 1558

yoldaşlarına, 1423, 1625, 1766

yoldaşlarum, 1433

yoldaşsız, 1203

yolı oġrar, 44

yolı, 44, 1142, 1236, 1502, 1790, 1933, 2025

yolımuz oġrādı, 2189

yolımuzda, 1321

yolına, 457, 992, 1124

yolıña, 664

yolını, 1654, 1928, 1934

yolıñuzda, 1528

yollarına, 829, 1422

yolum, 1576

yoluma, 1461

yolumdan idesiz, 1576

yoluña bāşımız fidā ḳılduḳ, 609

yoluña bāşın vire, 578

yorġun, 272

yönin yola dutdı, 1789

yöridi, 204, 417, 617, 631, 1567

yörimekden, 1429, 1440

yörimemiş, 1596

yörinür, 1809

yörir aḳça, 1842

yöriyem, 2217

yöriyü, 79, 2163

yöriyüb, 2115

yörüdi, 1777

yörüdügin, 941

yörüyüb, 760

yudılar, 1609, 1743, 2081

yudurur, 2119

yuñ gibi, 441

Yūsuf peyġamberüñ, 1332

yūzin ṭutıb, 1191

yügirü, 1439, 1549

yügirür, 1552

yügürür, 1402

yük, 456

yüklüyem, 8

yürege ōd bıraġur, 120

yüregin ṭaġladı, 1965

yüregin ṭoġradur, 237

yüreklü ola, 629

yürür, 1028

yüz biñ on beş biñ, 540

yüz döndürür, 783

yüz dutdılar, 1183, 1661

yüz fiġān, 614

yüz seksen biñ, 728

yüz ṭutdı, 1660

yüz ṭutub, 504

yüz ura, 2200

yüz uralar, 2070

yüz urdılar, 606, 670

yüz urmış, 1290

yüz urub, 968

yüz urur, 822

yüz ururlar, 947

yüz üzre gideyim, 1776

yüz yire ḳodı, 411

yüz yire ḳoyub, 1445, 1584, 1628

yüz yire urdı, 1250

yüz yire urmış, 1315

yüz, 344, 411, 504, 535, 540, 588, 606, 614, 615, 633, 670, 728, 736, 745, 755, 756, 758, 783, 811, 822, 824, 947, 968, 1183, 1250, 1290, 1315, 1351, 1445, 1535, 1584, 1605, 1609, 1628, 1632, 1660, 1661, 1717, 1737, 1750, 1776, 1852, 1910, 2009, 2045, 2053, 2063, 2070, 2200, 2221

yüzden ḥökm eyleye, 440

yüzden, 440, 1048, 1239

yüzi (sayı), 327

yüzi ayladı, 1905

yüzi dönderdiñiz, 88

yüzi döner, 598

yüzi ṭurmaya, 598

yüzi, 47, 88, 252, 327, 343, 529, 598, 1905

yüzin bürmiş, 940

yüzin dönderdi, 84, 85

yüzin döndi, 1096

yüzin ol yaña idüb, 1800

yüzin sürdi, 395

yüzin ṭutdı, 913, 1682

yüzin, 76, 84, 85, 255, 395, 913, 940, 992, 1087, 1096, 1597, 1682, 1724, 1800, 1963

yüzinden, 772, 1002

yüzine baḳdı ṭurdı, 1959

yüzine, 81, 83, 999, 1082, 1090, 1129, 1959, 1961

yüzini dutub, 1892

yüzini ışurdı, 1003

yüzini, 1003, 1312, 1892

yüzlerin açdı, 2126

yüzlerine, 1499

yüzüm ṭutmışam, 11

yüzüm, 11, 76

yüzümde, 88

yüzümüz, 2020

yüzüñ, 508

yüzüni görmezdi, 957

Z, Ż, Ẓ, Ƶ

żaʻfı, 1083, 1085, 1088, 1437

żaʻfım, 1085, 1437

żaʻfımuzı, 1437

żaʻfıñ, 1083

żaʻfına, 1088

żaʻīf cāndan, 671

żaʻīf ḳul, 1054

żaʻīf, 305, 671, 1054, 1081, 1603

żaʻīfdür, 1495

żaʻīfi, 305

zā'il naẓar itmeye, 1140

żabṭ iyleyeler, 647

ẓafer, 226, 715

ẓāhir gördiler, 1590

ẓāhir görür, 1032

ẓāhir görürken, 1014

ẓāhir ola, 766

ẓāhir oldı, 235

ẓāhir olur, 813, 1015

ẓāhir ü bāṭın, 489

ẓāhir, 235, 489, 766, 813, 1014, 1015, 1032, 1208, 1590, 2028

ẓāhirā, 110

ẓāhirī görinürdi, 182

ẓāhiri, 115

zaḥmet bulmaya, 580

zaḥmet çekdügüm, 601

zaḥmet çeker, 445

zaḥmet çekilmişdi, 1038

zaḥmet çekme, 136

zaḥmet çekmişem, 223

zaḥmet çekmişemdür, 198

zaḥmet ider, 238

zaḥmet ve miḥnet, 1027

zaḥmet virdi, 984

zaḥmet vireler, 2072

zaḥmet, 136, 198, 223, 238, 445, 580, 601, 984, 1027, 1038, 2072

zaḥmeti çeker, 671

zaḥmeti, 130, 671, 1023

zaḥmetiñ, 1084

zaḥmetin, 137

zaḥmetümden, 75

zaḫmına, 2041

zaḥmını, 446

zāhr-i iblīs, 864

ẓālım, 1503

zamān, 38, 44, 48, 272, 291, 455, 518, 732, 899, 995, 1266, 1398, 1596, 1710, 1719, 1782, 1785, 1866, 1886, 1895, 1959, 2062

zamānda, 1326, 1383

zamāndan, 1557

zamān-evvelde, 38

zamānı, 1851

zamānın, 1910

zamānında, 582, 1995

żamīrin, 89, 489

żamīrinden, 57

ẓan eylemişem, 139

ẓan iderem, 171

zān, 1733

ẓannı, 447

zār, 1054

żarar ḳıldı, 2047

zārılıḳ idüb, 1462

zārılıḳların, 1454

ẓarūrī, 935

ẕāt, 781, 861, 2083, 2167

ẕāta, 781

ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a, 2167

Ẕāt-ı Ḳuddūs ı Ḳadīm, 2083

ẕātı, 1521

ẕātından, 858

ẕātuma maḫṣūṣ, 861

ẕātuma, 861, 863

zāyıl eylegil, 16

zāyıl, 16, 1794

zeber, 1652

zebūn ḳıldı, 1043

zebūn oldı, 632

zebūn olmışlar, 839

zehr, 332, 725, 864

zehreler çāk eyleyüb, 2032

zehresi çāk olur, 618

zehr-i mār virdi, 332

zehr-ü mār ide, 725

zeḳan, 380

ẕelīl idersin, 305

ẕelīl olanlara, 1011

ẕelīl, 305, 1011, 1608

zemīn u āsumān, 21

zemīn, 21, 336, 505, 518, 885, 1085, 1650

ẕemminde, 1164

zenbīl içinden çıḳarur, 1987

zencīr demür, 1274

zencīr-ile çekdürüp, 1280

zer, 126, 189, 803, 994, 1087

zercām, 401

zerden, 407

zerdi, 1086

zere, 1008

zerrece, 2087

zerrīn kemer, 824

zerrīn, 405, 426, 824, 1394, 1395

zeşt, 1031

zevāde bulıruz, 1491

zevāl, 2134

zevāle, 625

zevḳ u ṣoḥbet ḳılmaġa, 353

zevḳ u şādıñuz, 604

zevḳ, 353, 398, 485, 604, 978, 1041

zevḳa viṣāl göstermege, 338

zevḳı, 485

zevḳuñ, 320

zeyn bula, 1739

zeyn idüb, 2118

ẓıll-u Ḫudā, 505

żıyāfet gösterür, 350

żıyāfet ḳıldı, 1190

żıyāfet, 350, 555, 1190

ẕikir eyledi, 1006

ẕikir itdiler, 1193

ẕikr eyledi, 1635, 1913, 2056

ẕikr eylerüz, 1914

ẕikr eyleye, 1143

ẕikr eyleyelüm, 1174

ẕikr i tevḥīdini, 1222

ẕikr ide, 1045

ẕikr idüb, 2192

ẕikr itdi, 1324, 1334, 1716

ẕikr itmiş, 1711

ẕikr olan, 39

ẕikr olanuñ, 105

ẕikr, 39, 105, 1045, 1073, 1143, 1174, 1222, 1324, 1334, 1635, 1711, 1716, 1913, 1914, 2056, 2192

ẕikrini dilden ḳomañ, 1486

ẕikrini, 99, 1411, 1486

ẕillet bula, 1034

zincir-ile aṣdurur, 2120

zinde dut, 1740

zinde oldılar, 1761

zinde, 1740, 1752, 1761

zindedür, 1744

zīnet-i dünyāsı, 260

zīneti, 2079

zīr ü zeber idem, 1652

zīra, 257, 294, 1744, 1851, 2049

zīrcāmeye, 1130

zīrecāmesine yol itdi, 1065

zīrek, 1508

ẕī-sa‘ādet, 580

ziyād ola, 1300

ziyād oldı, 1579

ziyād olsun, 466

ziyād, 466, 825, 1300, 1350, 1351, 1579, 1583

ziyāde ola, 257

ziyāde, 136, 257, 265, 311, 471, 780, 1297

ziyān ėtmeyedüñ, 211

ziyānı, 578

ziyāret ider, 1746

ziyāret idevüz, 2021

ziyāret ḳılalar, 2064

ziyāret ḳıldılar, 2014

ziynet, 469

ziyneti, 455

ẓulm, 319

ẓulmetin, 1049

zübān, 1311, 1571

zühdi, 438

zülāl, 1615

zümürrüdferş, 183

SÖZLÜK

‘

‘abr : *(Ar.)* söylemeden bir şeyi düşünme

‘aceb : *(Ar.)* acayip, garip, tuhaf

‘acīb : *(Ar.)* acayip, garip, tuhaf

‘adā : *(Ar.)* eda etme, yerine getirme

‘adāvet : *(Ar.)* düşmanlık

‘adem : *(Ar.)* yokluk

‘adıl : *(Ar.)* adalet, eşitlik, hukuk

‘afıv : *(Ar.)* af, bağışlama

‘afuvv’e-l ʿafuv : *(Ar.)* affedicilerin affedicisi, en çok affeden

‘afv eyle- : *(eAT, OsT)* affetmek, bağışlamak

‘ahd u peymān : *(OsT)* sözleşme, yeminleşme

‘aḳıb : *(Ar.)* önce

‘aḳīḳ : *(Yu.>Ar.)* silisli bir süs taşı

‘āḳil : *(Ar.)* akıllı (erkek)

‘āḳile : *(Ar.)* akıllı (kadın)

‘aḳl irgür- : *(eAT)* akıl erdirmek

‘alāyıḳ : *(Ar.)* alâik, ilgiler, bağlar

‘alem : *(Ar.)* bayrak

‘ālem-i ervāḥ : *(OsT)* ruhlar âlemi

‘ālī : *(Ar.)* yüce, ulu, has, kaliteli

‘Ālim ü Sāmi‘ : *(OsT)* Bilen ve Duyan, Allah

‘Ālim’u-l Ġayb : *(Ar.)* Bilinmeyeni Bilici, Allah

‘aliyy : *(Ar.)* yüksek, yüce, ünlü

‘ām u ḫāṣ : *(eAT, OsT)* ayak takımı ve seçkinler, halk ve idareciler

‘ām : *(Ar.)* halk, halktan olan, ayak takımı

‘amd : *(Ar.)* karar, niyet

‘āmm : *(Ar.)* halk, halktan olan, ayak takımı

‘amūd : *(Ar.)* dikine inen, direk

‘ar‘ar āġācı : *(OsT)* ardıç ağacı, dağ servisi

‘ārıż ol- : *(OsT)* gelip çatmak

‘arże ḳıl- : *(OsT)* arz etmek, sunmak, takdim etmek

‘aṭā : *(Ar.)* bağış, ihsan, bahşiş

‘avām : *(Ar.)* halk tabakası

‘avn : *(Ar.)* yardım

‘avrat ü oġıl : *(eAT)* çoluk cocuk

‘ayn : *(Ar.)* göz

‘ayn’e-l yaḳīn : *(Ar.)* kesin, kesin bilgi

‘aẕāb ur- : *(eAT)* azap etmek, cezalandırmak

‘azm-ı rāh it- : *(eAT, OsT)* yola düşmek, yola çıkmak, niyet etmek

‘elm : *(Ar.)* ilim

‘ışḳ : *(Ar.)* aşk

‘ışḳıbāzlıḳ : *(eAT, OsT)* yalancı sevme, sever görünme

‘ıṭā : *(Ar.)* bkz. *(‘aṭā)*

‘ıṭāb : *(Ar.)* tekdir, azar, paylama

‘ıyş u ‘işret : *(eAT, OsT)* yiyip içme, içkili kadınlı eğlencede bulunma

‘ıyş u nūş it- : *(eAT, OsT)* bkz. *(‘ıyş u ‘işret)*

‘iḳāb : *(Ar.)* şiddetli azap etme, eziyet etme

‘ilm’e-l yaḳīn : *(Ar.)* görmeden sadece önbilgi düzeyinde bilme

‘ināyet : *(Ar.)* yardım, lütuf

‘īş u ‘işret : *(eAT, OsT)* bkz. *(‘ıyş u ‘işret)*

‘işret : *(Ar.)* içki, alkol kullanma

‘ivaż : *(Ar.)* karşılık, bedel

‘özr̲ḫāhlıḳ : *(eAT, OsT)* özür dilemeklik, af dileme

‘özr̲ḫavālıḳ : *(eAT,OsT)* bkz. *(‘özr̲ḫāhlıḳ)*

‘ubūdiyyet : *(Ar.)* kulluk, ibadet etme

‘ucıb : *(Ar.)* kendini beğenme, gurur, kibir, ameline güvenme

‘uḳūbet : *(Ar.)* işkence

‘ulūfe : *(Ar.)* maaş

‘ulūm : *(Ar.)* ilimler, bilimler

‘ummān : *(Ar.)* engin deniz, okyanus

‘unf : *(Ar.)* katılık, şiddet, zorbalık

‘uryān : *(Ar.)* çıplak

‘usr : *(Ar.)* güçlük, zorluk

‘uzlet : *(Ar.)* köşeye çekilme, halktan uzaklaşma

ā : *(Far.)* ah! eyvah!

A, Ā

a‘dā : *(Ar.)* düşmanlar

a‘lā-himmet : *(OsT)* gayret, gayretkeşlik, çalışkanlık

a‘māl : *(Ar.)* işler, işlemler

a‘yā : *(Ar.)* iktidarı olmayan, güçsüz

a‘yān : *(Ar.)* gözler

āb : *(Far.)* su

ābād : *(Far.)* bayındır, mamur

āb-u zülāl : *(OsT)* berrak su

āc : *(eT, eAT)* aç, tok olmayan

āç- : *(eT, eAT)* açmak

açuḳ : *(eAT)* açık

ād : *(eT, eAT)* ad, isim

adā eyle- : *(OsT)* bir görevi yerine getirmek

aʿdād : *(Ar.)* adetler, sayılar, kereler

ādem : *(Ar.)* insan, adam

ādemī : *(Ar.)* bkz. *(ādem)*

āferīn : *(Far.)* bravo, çok yaşa

āgāh : *(Far.)* haberdar, bilgi edinmiş

āġāz it- : *(OsT)* başlamak

aġnām : *(Ar.)* koyunlar

aḥad : *(Ar.)* bir, tek

aḥbāb : *(Ar.)* sevilenler, dostlar

aḫbār : *(Ar.)* haberler

āheng it- : *(eAT)* birbirine karışmak, birbirine girmek, savaşmak

āhenīn : *(Far.)* demirden yapılmış

aḫī : *(Ar.)* (erkek) kardeş

āhin : *(Far.)* demir

aḥkām : *(Ar.)* hükümler, kurallar, yasalar

aḥḳar : *(Ar.)* en alçak, en aciz, en aşağı

aḫşam : *(eAT)* akşam

aḥvāl : *(Ar.)* durumlar, haller

āḳ : *(eT, eAT)* ak, beyaz

āḳ- : *(eT, eAT)* akmak

āl : *(Ar.)* aile, soy

āl : *(eT, eAT)* al, kırmızı, kızıl

āl- : *(eT, eAT)* almak

aldur- : *(eAT)* kaptırmak, yakalatmak, elden kaçırmak, aldırmak

āmāl : *(Ar.)* hırs, öfke

amennā ve ṣaddaḳnā : *(Ar.)* inandık ve güvendik

āmentu : *(Ar.)* inandım, inanç esaslarının tümü

añа : *(eT, eAT)* ona

anda : *(eT, eAT)* onda, ondan

andaġı : *(eT, eAT)* ondaki

andan : *(eT, eAT)* ondan

ānen : *(Ar.)* hemen, derhal

ānenīn : *(OsT)* bu anda, hemen

ānı : *(eT, eAT)* onu

anlar : *(eT, eAT)* onlar

anlıġ u benlik : *(eAT)* onluk benlik, hem onun hem benim (ortaklık)

ānsız : *(eT, eAT)* onsuz

anuñ : *(eT, eAT)* onun

anuñçūn : *(eT, eAT)* onun için

anuñla : *(eT, eAT)* onunla

āra : *(eT, eAT)* ara

āra- : *(eT, eAT)* aramak

ārām : *(Far.)* dinlenme

artıḳ : *(eAT, OsT)* daha, başka

ārturıvir- : *(eAT)* artırıvermek

aṣ- : *(eAT)* (rüzgar) esmek

āsān : *(Far.)* kolay

āsār : *(Ar.)* eserler, yapıtlar

āsār-ı ḥikmet : *(OsT)* hikmet eseri

aṣḥāb-ı cinān : *(OsT)* cennet arkadaşları

aṣḥāb-ı kehf : *(OsT)* mağara arkadaşları

āṣıl- : *(eT, eAT)* asılmak

aṣnām : *(Ar.)* putlar

aṣṣı : *(eT, eAT)* yarar, fayda

aṣāġa : *(eT, eAT, OsT)* aşağı, aşağıya

āṣıkāre vü nihān : *(OsT)* açık gizli

āt : *(eT, eAT)* at

āt- : *(eT, eAT)* atmak

āta : *(eT, eAT)* ata, baba

avā : *(Far.)* sulak yer, mamur yer

ay : *(eT, eAT)* ey

ayacuġ : *(eAT)* ayakcık

ayaḳ üzre gel- : *(eAT)* kalkmak

āyın : *(Ar.)* bkz. *(āyīna)*

āyır- : *(eT, eAT)* ayırmak

āyīna : *(Ar.)* ayna

ayla- : *(eAT)* dönmek, çevirmek

āyr- : *(eT, eAT)* bkz. *(āyır-)*

āyrıl- : *(eT, eAT)* ayrılmak

ayruḳ : *(eAT)* başka, farklı

ayruḳsı : *(eAT)* başka, farklı

āz : *(eT, eAT)* az

āz : *(Far.)* açgözlülük

āzmış : *(eAT)* azmış, sapmış

B

ba‘d’e-l kelām : *(Ar.)* konuşmadan sonra

ba‘d’e-ṭ ṭa‘ām : *(Ar.)* yemekten sonra

ba‘de : *(Ar.)* sonra

bāb : *(Ar.)* kapı

bād-pāy : *(Far.)* rüzgâr gibi hızlı koşan

baġrın ṭoġra- : *(eAT)* sıkıntı ve acı vermek

baḫtver : *(Far.)* bahtlı, talihli

bā-ḳāde : *(OsT)* kaideli, ayaklıklı, sütun biçiminde

Bāḳī : *(Ar.)* 1. Allah, Sonsuza Kadar Var Olan 2. kalan, gerideki

bāl : *(Ar.)* kanat

Bānī : *(Ar.)* Allah, Kurucu, Yapan, Bina eden

bār : *(Far.)* yük

bārıgāh : *(Far.)* hükümdarın otağı, taht odası

bārıgām : *(Far.)* bkz. *(bārgāh)*

bārū : *(Far)* kale duvarı, sur

baṣīret : *(Ar.)* görüş, doğru bakış, ileri görüşlülük

bāş oyna- : *(eAT)* hayatını tehlikeye atmak, canı fedadan çekinmemek

bāş : *(eT, eAT)* 1. baş, kafa 2. yara

bāṭın : *(Ar.)* gizli, içte olan

bāy u dervīş : *(eAT, OsT)* zengin ve dilenci

bāy u gedā : *(eAT, OsT)* zengin ve fakir

bāy u yoḫsul : *(eAT, OsT)* zengin ve fakir

becid dur- : *(eAT)* üzerine düşmek, acele etmek

becid : *(eAT)* hızlı, çevik, hemen

bed : *(Far.)* kötü

bedbaḫt u şom : *(eAT, OsT)* bahtsız, uğursuz

bednām : *(Far.)* kötü adlı

bedre : *(Ar.)* keçi derisinden yapılma altın veya gümüş kesesi

beg : *(eT, eAT)* bey

Behrām-ı Gūr : *(Far.)* yaban eşeği avına pek düşkün bir İran hükümdarı

behre : *(Ar.)* hisse, pay, nasip, kısmet

belek : *(eAT)* dağ geçidi

belikle- : *(eAT)* afallamak, aptallaşmak, şaşakalmak

benām : *(Far.)* adlı, namlı, ünlü, meşhur

bend it- : *(eAT)* engellemek

bend : *(Far.)* bağ, düğüm

bende : *(Far.)* esir, kul, tutuk

bend-güşā : *(Far.)* düğüm açan

bengāh : *(Far.)* keçeden Türkmen evi, emir ve komutan çadırı

Benī İsrā'īl : *(Ar.)* İsrail oğulları, Yahudiler, Hz. Yakub'un soyu

benliginden giç- : *(eAT)* kendi isteklerinden vazgeçmek, nefsini yenmek

berd : *(Ar.)* soğuk

berk : *(eT, eAT)* sağlam

berkin- : *(eAT)* sağlamlaşmak

berkit- : *(eAT)* sağlamlaştırmak

ber-müddet : *(Far.)* zamanla, müddet üzere

bes-ṭabī'at : *(OsT)* iyi huy, temiz mizaç

bevl : *(Ar.)* idrar

bevvāb : *(Ar.)* kapıcı

beyhōş : *(Far.)* kendinde olmayan, baygın

bezm : *(Far.)* sohbet meclisi

bezmegāh : *(Far.)* bkz. *(bezmgāh)*

bezmgāh : *(Far.)* sohbet yeri

bī : *(eT)* bey

bi'ṣ-ṣavāb : *(Ar.)* doğrulukla, dürüstçe

bi'ẓ-ẓafer : *(Ar.)* zaferle, muzafferce, zafer kazanmış olarak

bī'aded : *(OsT)* sayısız çoklukta

bīaṣıl : *(OsT)* asılsız, nesepsiz, soysuz, alçak

Bīculūs Ṭāġı : *(eAT, OsT)* Ashabı kehfin mağarasının bulunduğu dağ

bīçāre : *(Far.)* çaresiz

Bīçūn : *(Far.)* emsalsiz, eşsiz, Allah

bīdād : *(Far.)* zulüm, adaletsizlik, işkence

bidāyāt-ı ḳıdem : *(Ar.)* rütbe başlangıcı, adım atma, yürüme

bīdernek : *(eAT, OsT)* dirliksiz, huzursuz, dağınık

bīdireng : *(Far.)* rahatsız, dinlenmesiz, huzursuz

big : *(eT, eAT)* bey

bīgāne : *(Far.)* yabancı, ilgisiz

bigi : *(eAT)* gibi

bīgirān : *(Far.)* paha biçilmez, sayısız

bīgümān : *(Far.)* şüphesiz, kuşkusuz

bīgünāh : *(Far.)* günahsız. suçsuz

bīḫaber : *(Far.)* habersiz

bīḥad : *(OsT)* hadsiz, sınırsız, sayısız

bīḥisāb : *(OsT)* hesapsız, sayısız, sınırsız

bīḫōd : *(Far.)* benliksiz, bencil olmayan, baygın

bīḫōş : *(Far.)* fena, kötü

bihter : *(Far.)* çok iyi, en iyi

bihterīn : *(Far.)* bkz. *(bihter)*

bīmān : *(OsT)* imansız, inançsız

bīḳarār : *(OsT)* kararsız, ölçüsüz

bīkes : *(Far.)* kimsesiz

bīḳıyās : *(Far.)* kıyas götürmez, kıyaslanamaz

bīḳuṣūr : *(OsT)* kusursuz

bilā şekk : *(Ar.)* şüphesiz, kusursuz

bile : *(eT, eAT)* ile, birlikte

bilekce : *(eAT)* güç olarak, güçce

bilemce : *(eAT)* beraberimde

billūr : *(Ar.)* saydam, şeffaf

binâger : *(OsT)* yapı ustası, bina yapan

bînaẓîr : *(OsT)* benzersiz, eşsiz

bînef‘ : *(OsT)* faydasız

bîneseb : *(OsT)* nesepsiz, soysuz, hain

bînevâ : *(Far.)* zavallı, yoksul, sessiz

bîniyâz : *(OsT)* yalvarma yakarma gereği duymayan, ihtiyaçsız

bîpâyân : *(Far.)* sonsuz

birâzer : *(Far.)* birader, erkek kardeş

bîriyâ : *(OsT)* riyasız, gösterişsiz

birvaḥa : *(Ar.)* bkz. *(mirvaḥa)*

biryân : *(Far.)* kebap

bîṣavt-u zübân : *(OsT)* sessiz sedasız

bîşemâr : *(Far.)* sayısız, sınırsız, bîşümâr

bîşimâr : *(Far.)* bkz. *(bîşemâr)*

biter-ü mürşid : *(OsT)* yol göstericinin iyisi

biti : *(eT, eAT)* mektup, yazılı kağıt

bitin : *(eT, eAT)* bütün

biyhôş : *(Far.)* bkz. *(beyhûş)*

biz : *(eT, eAT)* bez, kumaş

bîzaḥmet : *(OsT)* zahmetsiz

bizim : *(Ar. > eAT)* sohbet meclisi, bezm

böye- : *(eAT)* bkz. *(böyi-)*

böyi- : *(eT, eAT)* büyümek

böyü- : *(eT, eAT)* bkz. *(böyi-)*

böyük : *(eAT)* büyük

Bū Bekr-i Taḳī : *(Ar.)* Hz. Ebu Bekir (r.a.)

buḫārī : *(Far.)* baca, duman deliği

bular : *(eT, eAT)* bunlar

bunyād eyle- : *(OsT)* kurmak, yapmak, inşa etmek

bunyād ur- : *(eAT)* bkz. *(bunyād eyle-)*

burhān : *(Ar.)* kanıt, delil

bügün : *(eAT)* bugün

bühtān : *(Ar.)* iftira

büllūr : *(Ar.)* bkz. *(billūr)*

bür- : *(eT, eAT)* sarmak, örtmek

C

cām it- : *(eAT)* içki içmek, kadeh tokuşturmak

cām : *(Far.)* içki, içki kadehi

cāme : *(Far.)* elbise, devlet büyüklerinin yenleri bol ev elbisesi

cānib : *(Ar.)* yön, cihet, taraf

cār u yār : *(Far.)* konu komşu, eş dost

cārū : *(Far.)* yüksek ses, bağırtı

cāvizān : *(Far.)* sonsuz, ebedi

cavḳ cavḳ : *(eAT)* küme küme, takım takım

Cebre'īl : *(Ar.)* Cebrail

Celīl : *(Ar.)* Allah'ın büyüklük ululuk sıfatı

cem' : *(Ar.)* toplanma

cemī'i : *(OsT)* hepsi, cümlesi

cennet-şan'āt : *(OsT)* cennet yapısı, en mükemmel bir yapı

cevāhir **:** *(Ar.)* 1. değerli taşlar2. özler, mayalar

cevelān dut- **:** *(eAT, OsT)* gezinmek

Cibrīl : *(Ar.)* bkz. *(Cebre'īl)*

cihānserver **:** *(Far.)* dünya hükümdarı

cinān **:** *(Ar.)* cennetler, bahçeler

cism i cān **:** *(eAT, OsT)* bedeb ve ruh

cism ü süñük **:** *(eAT)* et ve kemik, beden

civān **:** *(Far.)* genç, delikanlı

cūbecev : *(Far.)* bkz. *(cūbecū)*

cūbecū **:** *(Far.)* akıcı biçimde

cūd **:** *(Ar.)* cömertlik, eliaçıklık

cudā **:** *(Far.)* ayrı, uzak

culūs **:** *(Ar.)* oturma, oturuş

cürüm **:** *(Ar.)* şuç, günah

cüst u cū **:** *(Far.)* arayıp sorma

cüst ü cūy : *(Far.)* bkz. *(cüst ü cū)*

cüvān : *(Far.)* bkz. *(civān)*

Ç

çahār-yār **:** *(Far.)* dört dost (Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ebu Zer, Hz. Ali)

çāk ol- **:** *(eAT, OsT)* yırtılmak

çāk **:** *(Far.)* parça

çāker **:** *(Far.)* köle, yanaşma

çal- **:** *(eT, eAT)* kılıç vurmak

çarḫ-ı āsiyāb **:** *(Far.)* değirmen çarkı

çār-pā **:** *(Far.)* dört ayak, dört ayaklı, hayvan

çāşnigīr **:** *(Far.)* tadıcı, gurme

çāv eyle- **:** *(eAT)* seslenmek, çağırmak

çerḫ-i ʿacīb **:** *(Far.)* felek

çeri **:** *(eT, eAT, OsT)* asker, sü

çeşm-i cān **:** *(Far.)* can gözü, can kulağı, seziş

çetik **:** *(eT, eAT)* kedi

çetük **:** *(eT, eAT)* bkz. *(çetik)*

çevgān **:** *(Far.)* cirit, polo gibi oyunlardaki değnek

çez- **:** *(eAT)* çözmek

çıḳ- **:** *(eAT)* üstesinden gelmek

çiger **:** *(Far.)* ciğer

çin-seḥer **:** *(OsT)* seher vakti, çin sabah

çōbān **:** *(Far.)* sopa taşıyan, çoban

çū **:** *(Far.)* gibi

çūb **:** *(Far.)* değnek, sopa

çūn : *(Far.)* bkz. *(çūnkim)*

çūnkim **:** *(Far.)* çünkü

çūpān : *(Far.)* bkz. *(çōbān)*

çün **:** *(Far.)* bkz. *(çūn)*

çünān **:** *(Far.)* öyle, böyle

çünkim : *(Far.)* bkz. *(çūnkim)*

D, Ḏ, Ḍ

da‘vī : *(Ar.)* dava, iddia,

daḫı : *(eT, eAT)* daha, başka, bile

daḫl it- : *(OsT)* karışmak, müdahale etmek

daʿī : *(Ar.)* davet eden, din davetçisi

daḳ yitür- : *(Far.)* kusurunu affettirmek, kusur gidermek

dām : *(eT, eAT)* dam, damaltı, çatı *(Far.)* tuzak, ağ

dānā : *(Far.)* bilgin, alim

dār : *(Ar.)* yurt, toprak

dār’u-l ḥayāt : *(Ar.)* yaşam yurdu, dünya

dār’u-s selām : *(Ar.)* barış yurdu, cennet

ḍarb : *(Ar.)* baskı, darp (para)

dāyımā : *(Ar.)* daima, her zaman

defʿī : *(Ar.)* bir kere, kere

def‘-i cem‘ it- : *(eAT)* dağıtmak

defn eyle- : *(eAT, OsT)* gömmek, kuyulamak

defter it- : *(OsT)* not tutmak, yazmak

defter-i ʿisyān : *(OsT)* günah defteri

deg : *(eT, eAT, OsT)* dek, -e kadar

degin : *(eT, eAT, OsT)* değin, -e kadar

degme : *(eAT, OsT)* iyi, has

dem ur- : *(eAT)* nefes almak, nefes çekmek, üflemek

dem : *(Far.)* 1. zaman, devir. 2. kan. 3. nefes

demsāz : *(Far.)* samimi dost, yakın arkadaş

den : *(Far.)* 1. dane, tohum, soy

deng : *(eT)* eşit; *(Far.)* 1. hayran. 2. ses.

denī **:** *(Far.)* densiz, soysuz

der **:** *(eAT)* ter

der‘aceb **:** *(OsT)* şaşkınlıkla, hayret içinde

derbīgāne **:** *(Far.)* yabanda, uzakta

derc eyle- **:** *(OsT)* yüklemek, yükseltmek,

derd-i ‘ayn **:** *(OsT)* göz hastalığı

derezel **:** *(Far.)* ezelde, sonsuzdan beri

dergeh-i a‘lā **:** *(OsT)* yüce dergâh, şah huzuru

derpend **:** *(Far.)* derbent, ülke sınırı

derpīş-i serīr **:** *(OsT)* taht önünde

devlet-kān **:** *(eAT)* mutluluk kaynağı

devr **:** *(Ar.)* dönüm, uzunluk, boy ; (in ü devr**:** en ve boy)

devr-i āsumān **:** *(OsT)* göklerin dönüşü, çağın gidişi

devr-i bīn **:** *(Far.)* gözün dönmesi, bakışın değişmesi

deye **:** *(eAT)* diye, diyerek

deyyāre **:** *(Ar.)* hiç kimse

Dımaşḳī **:** *(Ar.)* Şam işi, Şam yapımı

di **:** *(eAT)* haydi!

dibīr **:** *(Far.)* debir, yazıcı, kâtip

dīdār **:** *(Far.)* yüz, sima, çehre

dil uz **:** *(eAT)* ağız birliği, söz birliği

dil **:** *(Far.)* gönül

dilāver **:** *(Far.)* yürekli, yiğit

dil-firīb **:** *(Far.)* gönül aldatan, sevgili

dil-giryān **:** *(Far.)* gücenik, kırgın

dil-güşā : *(Far.)* iç açıcı, gönül ferahlatıcı

dilīr : *(Far.)* yürekli, yiğit, batur

dil-şād : *(Far)* gönlü şen

dilteng : *(Far.)* yüreği daralmış, sıkıntılı

dimāġ : *(Ar.)* beyin

direl- : *(eT, eAT)* 1.dimdik ayakta durmak 2. dirilmek

direm : *(Ar.)* dirhem, para

dirgür- : *(eAT)* diriltmek, yaşatmak

dirīġ : *(Far.)* esirgeme, önleme

dirīġā : *(Far.)* eyvahlar olsun! yazık!

dirpenc ol- : *(eAT)* el pençe divan durmak

dīv : *(Far.)* dev, iri kıyım

dīvān : *(Far.)* yüksek dereceli devlet adamlarından oluşmuş büyük meclis

dīvār : *(Far.)* duvar

dögdür- : *(eAT)* savurmak

döş- : *(OsT.)* toplanmak

döy- : *(eAT, OsT)* dayanmak, tahammül etmek, katlanmak

dūn : *(Ar.)* alt, aşağı, alçak, soysuz

dūn-himmet : *(OsT)* isteksiz

dūr eyle- : *(OsT)* uzaklaşmak

durur : *(eAT)* -dİr / -dİrlAr

dü cihān : *(Far.)* iki dünya, dünya ve ahiret

dülāver : *(Far.)* bkz. *(dilāver)*

dün ü gün : *(eAT)* gece gündüz

dünye : *(Far.)* dünya

dür : *(Far.)* inci

dür-dāne : *(Far.)* inci tanesi

düriş- : *(eAT)* çalışmak, çabalamak, gayret etmek

dürür : *(eAT)* bkz. *(durur)*

düşmen : *(Far.)* düşman

düzet- : *(eT, eAT)* tanzim etmek, hazırlamak

E, Ė

eb ü cedd : *(OsT)* ata baba

eb ü ecdād : *(OsT)* ata babalar

eban ‘an ced : *(Ar.)* ata babadan (kalma), kuşaktan kuşağa

ebter : *(Ar.)* kısır, enenmiş

ebū ‘an ced : *(Ar.)* bkz. *(eban ‘an ced)*

Ebū Ẕerde : *(Ar.)* Ebu Zer (r.a.)

ebyāt : *(Ar.)* beyitler

ecr : *(Ar.)* ödül, karşılık

ecsād : *(Ar.)* cesetler

ecsām : *(Ar.)* cisimler

ef‘āl : *(Ar.)* fiiller, işler, işlemler

efḳar : *(Ar.)* en fakir, yoksul

eflāk-ı medār : *(OsT)* dönen felekler

efrenc-ḫāṣ : *(OsT)* Avrupa yapımı, Frenk işi

Efsūs şeheri : *(OsT)* Efsus şehri

efzūn : *(Far.)* fazla, çok, aşırı

egerçi : *(Far.)* her ne kadar, gerçi

eglen- : *(eAT)* duralamak

ehl-i dāniş : *(OsT)* bilgi sahipleri, bilginler

ehl-i ḥāl : *(OsT)* halden anlayan, varlığın sırrına ermiş olanlar

ehl-i hüner : *(OsT)* hüner sahibi, maharetli kişi

ehl-i naẕar : *(OsT)* bakış sahibi, görüş sahibi, kanaat önderi

ehl-i tārīḫ : *(OsT)* tarihçi, tarih bilgisi iyi olan

ejdehā-yı zencīr-ḫāy : *(Far.)* zincir yiyen ejderha, korkunç canavar

ekṣer : *(Ar.)* çokluk, genel, genellikle

el dir- : *(eAT)* elini çekmek, ilgiyi kesmek

el ḳovşur- : *(eAT)* elleri kavuşturmak, divan durmak

el ur- : *(eAT)* el atmak, bir işe girişmek

el üzred- : *(eAT)* ümitsiz duruma düşmek

ele getür- : *(eAT)* ele geçirmek, elde etmek

ele gir- : *(eAT)* ele geçmek

elest ‘ışḳı : *(OsT)* elest gününe insanların Allah’a verdiği kulluk andı

elest : *(Ar.)* değil, *mec.* insan ruhlarının yaratıldığı gün

elfāẕ : *(Ar.)* lafızlar, konuşmalar, seslemeler

em : *(eT, eAT, OsT)* fayda, iş, yardım

enāniyyet : *(Ar.)* bencillik

enbiyā vü evliyā : *(eAT, OsT)* nebiler ve veliler, yalvaçlar ve ermişler

encamu : *(Far.)* sonunda, en nihayetinde

endām : *(Far.)* boy bos

eñir- : *(eT, eAT)* eğirmek, kuşatmak, çevirmek, yaymak

enīs : *(Ar.)* yakın arkadaş, dost, eş, sevgili

ensāb : *(Ar.)* nesepler, soylar

envā‘ : *(Ar.)* nevler, türler, çeşitler

envār : *(Ar.)* nurlar, ışıklar

ergür- : *(eAT)* bkz. *(irgür-)*

ervāh-ı ḳuds : *(OsT)* kutlu ruhlar

eṣaḥ : *(Ar.)* gerçek, sahih

esbāb : *(Ar.)* hediyeler, sebepler, mallar, çeyizlik, giysi kıyafet

Esfendyār : *(Far.)* İsfendiyar, İran Mitolojisinde hak, kudret ve lütuf sahibi olarak yer alan efsanevi kahraman.

esmā ı ṣıfāt : *(OsT)* isimler ve sıfat

esrār : *(Ar.)* sırlar, giz

esrār-ı ḥaḳāyıḳ : *(OsT)* gerçeklerin gizleri

eşed : *(Ar.)* şiddetli

eşkāl : *(Ar.)* şekiller, biçimler, hatlar

eşyā : *(Ar.)* şeyler, varlıklar

etmek : *(eAT)* ekmek

etmekci : *(eAT)* ekmekçi, fırımcı

evṣāf : *(Ar.)* vasıflar, nitelikler

evvel ü āḫır : *(eAT, OsT)* önce ve sonra

evvel-bahār : *(eAT, OsT)* ilkbahar, ilkyaz

eydür- : *(eAT)* eğdirmek, çevirmek, döndürmek

eyer : *(eT, eAT, OsT)* binek hayvanların sırtına konan nesne

eyit- : *(eT, eAT, OsT)* söylemek

eyle : *(eAT)* öyle

eyt- : *(eAT)* bkz. *(eyit-)*

eyü yatlu **:** *(eAT)* iyi kötü

F

fa‘l **:** *(Ar.)* 1. Eylem 2. niyet

fā’ide **:** *(Ar.)* fayda, yarar

faḫr it- **:** *(eAT, OsT)* övünmek

faḫr’u-l mulūk **:** *(Ar.)* ülkelerin, hükümdarların övüncü, Hz. Muhammed

faḳr u iḥtiyāc **:** *(OsT)* yokluk ve gereksinme

fārıġ **:** *(Ar.)* boş, yüksüz, mutlu, rahat, fariğ, feragat etmiş

Fārūḳ-u Naḳī **:** *(OsT)* hakkı batıldan ayırıcı incelik sahibi, Hz. Ömer

fāş it- **:** *(eAT, OsT)* sırrı açığa çıkarmak

fāżıl **:** *(Ar.)* üstün, erdemli

fażl **:** *(Ar.)* üstünlük, erdem

ferāġ **:** *(Ar.)* boşluk, istirahat

ferāġat **:** *(Ar.)* bırakma, terk etme

ferd ü tenhā **:** *(OsT)* tek ve yalnız

Ferd **:** *(Ar.)* Tek, Bir, Allah

ferdāniyyet **:** *(Ar.)* yalnızlık, teklik

feryād u nāliş **:** *(OsT)* bağırma ve inleme

feṣāḥat **:** *(Ar.)* fasihlik, konuşmada düzgünlük

feṯḥ-i bāb **:** *(OsT)* kapı açma

feṯḥ-ü bāb : *(OsT)* bkz. *(feṯḥ-i bāb)*

fevc fevc **:** *(Ar.)* grup, küme, öbek, zümre

fevt **:** *(Ar.)* geçip gitme, ölüm

feyż-yezdānī : *(OsT)* ilahi bilgi

fī nār'i-s saḳar : *(Ar.)* cehemmen ateşinde

fi'l-ḥāḳīḳa : *(Ar.)* gerçekte, aslında, işin hakikati

fidā : *(Ar.)* gözden çıkarma, kurban

fi'l : *(Ar.)* fiil, eylem, iş

firāvān : *(Far.)* feravan, çok, fazla, aşırı

firāz : *(Far.)* yüksek, çıkış

fīrūz-baḫt : *(Far.)* şanslı, uğurlu

frengī-ḫāş : *(OsT)* bkz. *(efrenc-ḫāṣ)*

furşat : *(Ar.)* fırsat

fuẓūl : *(Ar.)* fazlalık, lüzumsuz, gereksiz, işgüzar

fülorī : *(İt.)* Florin, altın para

fünūn : *(Ar.)* fenler, bilimler

fürḳat odı : *(eAT)* ayrılık ateşi

G, Ġ

ġabġab : *(Ar.)* çene altı, çifte gerdan

Ġafūr : *(Ar.)* Affedici, Allah

ġamgīn : *(OsT)* gamlı, kederli, tasalı, hüzünlü

ġamz : *(Ar.)* arabozulucuk, nifak

Ġaniyy'e-l Aġniyā : *(Ar.)* zenginler zengini, Allah

ġaraż : *(Ar.)* maksat, gaye

ġarb : *(Ar.)* batı, batı yönü

ġarev : *(Ar.)* şaşma, hayret

ġārib : *(Ar.)* batan, kaybolan

ġarḳ iyle- **:** *(eAT, OsT)* boğmak, içine düşürmek

ġaryū **:** *(Far.)* ğıriv, bağırma, çığlık, feryat

ġavrine yet- **:** *(eAT)* dibine kadar gitmek, son uca kadar ulaşmak

ġāyıbīn u ḥāżırīn **:** *(eAT, OsT)* bir yerde olmayan ve olan kişiler

ġayr **:** *(Ar.)* başka, el

gelice **:** *(eAT)* gelir, eder, tutar, (bir şeyin) tamamı

genc **:** *(Far.)* hazine, gömü

ger **:** *(Far.)* eğer

gerçe **:** *(Far.)* gerçi, aslında

gerdān **:** *(Far.)* dönen, dönücü

gerdiş-i gerdūn **:** *(Far.)* dünyanın dönüşü

germ **:** *(Far.)* sıcak

gey- **:** *(eAT)* giymek

geyür- **:** *(eAT)* giydirmek

ġıdā-kār **:** *(OsT)* gıdacı, gıdalı, besleyen

ġınā **:** *(Ar.)* zenginlik

Ġıyāş'u-l Mustaġışīn **:** *(Ar.)* yardım dileyenlerin yardımcısı, Allah

gice **:** *(eAT, OsT)* gece

giç- **:** *(eAT)* geçmek

giçe : *(eAT)* bkz. *(gice)*

gine **:** *(eAT)* yine

girec **:** *(Far.)* kireç, kalker

giriftār **:** *(Far.)* yakalanmış, mübtela

girü **:** *(eAT)* geri

giryān **:** *(Far.)* gözü yaşlı, ağlayan

gişi : *(eAT)* kişi

gön : *(eT, eAT)* ten, deri, beden

gönel- : *(eAT)* yönelmek, yüzünü çevirmek, istikamet almak

göñil : *(eAT)* gönül

göricek : *(eAT)* görünce

görinügelmez : *(eAT)* görünmeyen, gizli

gösüter- : *(eAT)* göstermek

göy- : *(eAT)* katlanmak, sabretmek.

göz ur- : *(eAT)* bakmak

gözele- : *(eAT)* gözetlemek, gözlemek

gözgü : *(eAT)* ayna

ġulām : *(eT>Ar.)* köle, hizmetçi, oğlan

ġuluv : *(Ar.)* haddi aşma, saldırma

ġuṣa : *(Ar.)* bkz. *(ġuṣṣa)*

ġuṣṣa : *(Ar.)* keder, kaygı, üzüntü

ġuṣṣa-nīşīn : *(OsT)* içine gam oturan, gamlanan

gūş ur- : *(eAT, OsT)* kulak vermek, dinlemek

gūyende : *(Far.)* söyleyen, konuşan

güc ol- : *(eAT, OsT)* zor olmak, zor durumda kalmak

güher : *(Far.)* erdem, öz, kıymetli taş

gümān : *(Far.)* şüphe, kaygı

gümrāh : *(Far.)* yoldan çıkmış

gün : *(eT, eAT)* 1. gün 2. güneş

gürbe : *(Far.)* kedi

güzīde : *(Far.)* seçilmiş, seçkin

güzīn : *(Far.)* seçkin, seçilmiş

H, Ḫ, Ḥ

ḫabbāz : *(Far.)* ekmekçi, fırıncı

ḥabbe : *(Ar.)* tane, tohum, çekirdek

Ḥabīb-i Ḥaḳ : *(OsT)* Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed

ḫabīr : *(Ar.)* haberli, bilgilendirilmiş

ḥabis : *(Ar.)* hapis

ḥācet ḳo- : *(eAT)* göz hapsine almak

ḥācet : *(Ar.)* ihtiyaç

ḥācib : *(Ar.)* sadrazam, perdeci

ḥad : *(Ar.)* sınır, çizgi, en son aşama

ḫādim : *(Ar.)* hizmetli, hizmet eden

ḫāk : *(Far.)* toprak

ḥaḳ'e-l yaḳīn : *(Ar.)* tecrübeye dayalı kesin bilgi

ḥaḳā : *(eAT)* doğru ya! öyle ya!

ḫāk-i aḳdām : *(OsT)* ayak toprağı

ḫāk-i pāy : *(OsT)* bkz. *(ḫāk-i aḳdām)*

ḥal : *(Ar.)* çözülme, erime

ḥalāl : *(Ar.)* helal, dinen uygun

ḫalāṣ : *(Ar.)* kurtuluş

ḫalāyıḳ-ı yer : *(eAT)* yeryüzü yaratıkları

ḫalel : *(Ar.)* bozulma, bozukluk

Ḫālıḳ : *(Ar.)* bkz. *(Ḫālıḳ)*

Ḫālıḳ : *(Ar.)* Yaratıcı, Allah

ḫālī : *(Ar.)* boş, tenha, ıssız

ḥālī : *(Ar.)* şimdiki, şu an, hala, halen

ḥāliyā : *(Ar.)* hal bu ya! durum böyle!

ḫalḳ it- : *(eAT, OsT)* yaratmak

ḥall : *(Ar.)* bkz. *(ḥal)*

ḫalvet : *(Ar.)* tenha, baş başa kalma

ḫalvet eyle- : *(eAT, OsT)* yalnız kalmak

ḥalvet-ḫāne : *(OsT)* gizli özel yer, eskiden saraylarda girilmesi yasak oda, görüşme odası, toplantı odası

ḥamāyıl : *(eAT, OsT)* taşıyıcı, hammal

ḫāmis : *(Ar.)* beşinci

ḫandān : *(Far.)* gülen, neşeli

ḫānümān : *(Far.)* ev bark, yurt yuva

ḫarc eyle- : *(eAT, OsT)* harcamak

ḫargāh : *(Far.)* otağ

ḥarīr : *(Ar.)* ipek

ḥarr : *(Ar.)* sıcaklık, hararet, sıcak

ḫāṣ : *(Ar.)* devletin ileri gelenleri, özel, seçkin, katışıksız, iyi cins

ḥasbeten lillāh : *(Ar.)* Allah'ın hesabına, Allah rızası için

ḫāṣṣ : *(Ar.)* bkz. *(ḫāṣ)*

ḫāṣṣa : *(Ar.)* padişahlara ve saraylarına ait olan şeyler

ḥasūd : *(Ar.)* haset, kıskanç, çekemez

ḥaşr u ḳıyāmet : *(OsT)* yeniden dirilirken mezardan kalkma ve toplanma

ḫaşyet : *(Ar.)* korkma

ḫaṭar : *(Ar.)* tehlike

hātıf-ı ġayb : *(OsT)* bilinmeyen konuşucu, gaybdan konuşan

ḫāṭır : *(Ar.)* gönül, hatır

ḫatm-i mürsel : *(OsT)* son peygamber, peygamberlerin mührü

ḫavf u ḫaṭar : *(OsT)* korku ve tehlike

ḫavf : *(Ar.)* korku, korkma

ḥavlı : *(eAT)* avlu, koridor

ḥay : *(Ar.)* diri

Ḥaydar : *(Ar.)* Aslan, Hz. Ali'nin lakabı

ḫāyın : *(Ar.)* ihanet eden, hain

ḫayme vü ḫurgāh : *(OsT)* Bkz. *(ḫayme vü ḫurgāh)*

ḫayme vü ḫurgāh : *(OsT)* çadır ve otağ

ḫayme : *(Ar.)* çadır

ḫayr'u-l beşer : *(Ar.)* insanların iyisi, Hz. Muhammed (s.a.v.)

ḥayrāndeng : *(OsT)* hayranlık duyan

ḥayret bağla- : *(eAT, OsT)* şaşırmak

ḫayrī : *(Ar.)* kendisinde iyilik bulunan

Ḥayy u LāYenām : *(OsT)* Diri ve Uyumayan, Allah

ḥaẕer it- : *(eAT, OsT)* sakınmak

ḥāẕıḳ : *(Ar.)* usta, işin ehli, yetenekli

ḥāżırīn u ġāyb : *(eAT, OsT)* bkz. *(ġāyıbīn u ḥāżırīn)*

heb : *(eT, eAT, OsT)* sürekli olarak, hep

heft : *(Far.)* yedi sayısı

hemān : *(Far.)* o an, hemen, öylece

hemdem : *(Far.)* yakın arkadaş, dost

hem-ezel **:** *(Far.)* oldu olalı beraber olan

hemīn **:** *(Far.)* 1. bu, işte bu 2. hemen

hemīşe **:** *(Far.)* daima, her zaman

hemrāh **:** *(Far.)* yoldaş, yol arkadaşı

hemrāz **:** *(Far.)* sırdaş, sır arkadaşı

hemreh : *(Far.)* bkz. *(hemrāh)*

hemşoḥbet **:** *(Far.)* sohbet arkadaşı

hendese **:** *(Ar.)* geometri

hergiz **:** *(Far.)* asla, katiyen, hiçbir zaman

herzevāt **:** *(OsT)* saçmalıklar, saçmalamalar

heştād **:** *(Far.)* seksen, seksenlik *mec.* yaşlı, yetişkin

heybet al- **:** *(eAT)* korkup çekinmek

ḫıdmet **:** *(Ar.)* hizmet

ḥıḳd **:** *(Ar.)* kin tutma, öc alma duygusu

ḫıl‘at **:** *(Ar.)* giysi, elbise, cübbe

ḫılāf **:** *(Ar.)* çelişki

Ḫıṭā **:** *(eT, eAT)* Çin’in kuzeyi

Ḫıżırvār **:** *(OsT)* Hızır gibi

ḥicāb **:** *(Ar.)* utanma, örtü, örtünme

hīç āḥad **:** *(eAT)* hiç kimse

ḫidmet : *(Ar.)* bkz. *(ḫıdmet)*

ḫidmetkār **:** *(eAT, OsT)* hizmetçi, kâhya

ḥikāyet it- **:** *(eAT, OsT)* anlatmak, öykülemek

himem **:** *(Ar.)* himmetler, çabalar, uğraşlar

Hirāḳle **:** *(Rum.>Ar.)* Bizans imparatoru, Hirakl, Heraklius

Ḥirāḳle-nesl **:** *(OsT)* Hirakl'in soyundan olan

ḫīş ḫīşāven **:** *(Far.)* yakın akraba

ḫīş **:** *(Far.)* akraba, yakın, can dost

ḫiviş : *(Far.)* bkz. *(ḫīş)*

ḫō **:** *(Far.)* bkz. *(ḫōd)*

ḫōca-yı faḫr'u-l beşer **:** *(OsT)* insanlığın övüncü öğretici, Hz. Muhammed (s.a.v.)

ḫōd **:** *(Far.)* 1. kendi 2. zaten, öyle

ḫōdbīn **:** *(Far.)* bencil, kendini beğenmiş

ḫōn **:** *(Far.)* yemek, sofra

ḫōnça **:** *(Far.)* tek kişilik özel sofra

ḫōr u ẕelīl **:** *(OsT)* alçak, itibarını kaybetmiş

ḫōr zār **:** *(Far.)* aşağı ve perişan

ḫōr **:** *(Far.)* aşağı, alçak, seviyesiz

ḫōş u ḫōşāvand : *(Far.)* bkz. *(ḫīş ḫīşāven)*

ḫoş-nefes **:** *(OsT)* hoş sohbet kişi, arkadaş, muhabbeti tatlı kişi

ḫoş-nihād **:** *(Far.)* iyi yaratılışlı, güzel huylu

ḫōş-yār **:** *(Far.)* sadık dost

ḫovāce **:** *(Far.)* öğretmen, din büyüğü, hoca, efendi

ḥöcer **:** *(Ar.)* göz, odacık, hücre

ḫūb **:** *(Far.)* güzel, iyi

Ḫudā **:** *(Far.)* Tanrı, Allah

ḫudāvend **:** *(Far.)* padişah, sahip, tanrı

Ḫudā-yi rū-yi zemīn **:** *(Far.)* yeryüzü tanrısı

ḫulḳ **:** *(Ar.)* yaratılış, mizaç, iyi ahlak

ḫūr : *(Ar.)* güzel kadınlar

ḫurmā-yı ter : *(eAT, OsT)* taze hurma

ḫuṭūr : *(Ar.)* hatıra gelme, akla düşme

Ḫuẕāvend-ü zemīn : *(Far.)* yeryüzü tanrısı

Ḫuẕāyıl : *(Far.)* Tanrı, Allah

hümām : *(Ar.)* himmetli, civanmerd, aslan, büyük ve sağlam.

hümmet : *(Ar.)* himmet, çaba

hünerperver : *(Far.)* sanatsever

ḫüsn-i i'tiḳād : *(OsT)* iyi inanış, iyimserlik

ḫüsün : *(Ar.)* hüsn, güzellik

I

ı : *(eAT)* bkz. *(u)*

ıḫtıyāṭen : *(Ar.)* tedbir olarak

ıḫyār : *(OsT)* iyiler, hayırlar, ahyâr

ıḳdām : *(Ar.)* ayak basma, ilerleme, girişim

ıḳtıżā : *(Ar.)* gerekme, ihtiyaç

ınan- : *(eT, eAT)* inanmak

ınḳıyād : *(Ar.)* boyun eğme, teslim olma

ır- : *(eAT)* ayırmak, uzaklaşmak, ayrılmak, uzaklaştırmak

ırġur- : *(eAT)* bkz *(irgür-)*

ırıl- : *(eAT)* uzaklaşmak, uzaklaştırılmak

ıssı : *(eAT)* sıcak, ısı

ıyıt- : *(eAT)* bkz. (eyit-)

ızhār : *(Ar.)* gösterme, açığa vurma

ī : *(eAT, OsT)* ey!

İ, Ī

i‘lām : *(Ar.)* bildirme

i‘zāz : *(Ar.)* saygı ile ağırlama

iblīs-i la‘īn : *(OsT)* lanetli şeytan

ibtidā : *(Ar.)* başlangıç

icāzet : *(Ar.)* izin

içre : *(eT, eAT, OsT)* içeriye, içeride, içine, … zamanında

idügi : *(eAT)* olduğu

ifrāṭ : *(Ar.)* aşırıya kaçma

ifşā : *(Ar.)* açığa vurma

īhām : *(Ar.)* iki anlamda kullanmak (edebiyatta)

iḫtilāf : *(Ar.)* çelişki, çatışma

iḫtilāṭ : *(Ar.)* görüşüp kaynaşma

iḥtiyād : *(Ar.)* ihtiyat, tedbirli davranma

iḫtiyār : *(Ar.)* 1. seçme 2. katlanma

iḳtidā : *(Ar.)* uyma

īl : *(eT, eAT)* 1. ülke, memleket 2. yabancı, el

il ü beglig : *(eAT)* memleket idaresi

il : *(eAT)* yabancı, başkası

İlāh’e-l ‘Ālemīn : *(Ar.)* alemlerin ilahı, Allah

īlçi : *(eT, eAT)* elçi, sefir

īle güne : *(eAT, OsT)* ele güne, eşe dosta

īle- : *(eAT)* eylemek

īle : *(eAT)* öyle

iletmek : *(eAT)* götürmek

illā : *(Ar.)* sadece, mutlaka

ilt- : *(eT, eAT)* götürmek, ulaştırmak, kılavuzluk etmek

īn : *(eT, eAT)* en

in : *(eT, eAT)* bkz. *(īn)*

in‘ām : *(Ar.)* iyilik etme, bağış, nimetlendirme

ins ü cinn : *(OsT)* insanlar ve cinler

ir- : *(eT, eAT, OsT)* ermek, ulaşmak, yetişmek, olmak

irġür- : *(eAT)* bkz. *(irgür-)*

irgür- : *(eAT)* ulaştırmak, eriştirmek, götürmek, yetirmek

ism-i a‘ẓam oḳı- : *(eAT, OsT)* Allah’ın en büyük adını söyleyerek dua etmek

issi : *(eAT)* sahip, malik

isti‘ānet : *(Ar.)* başkasından yardım isteme

istiġfār : *(Ar.)* af dileme

istihzā : *(Ar.)* alay, küçümseme

istimā‘ : *(Ar.)* dinleme, kulak verme

istimālet : *(Ar.)* gönül çekme, yaltaklanma, meyletme, teselli etme

iş : *(eAT)* eş

işāret-i ḫāṣ : *(OsT)* özel işaret, hükümdar emri

işbu : *(eAT, OsT)* işte bu

işig : *(eAT)* eşik

īt- : *(eAT)* söylemek, eyitmek

ītād : *(Ar.)* kazık çakma, sebat etme

iv- **:** *(eT, eAT)* evmek, evetlemek, acele etmek

iy **:** *(eAT, OsT)* ey!

iyit- : *(eAT)* bkz. *(eyit-)*

iz- **:** *(eT, eAT)* ezmek, yassı hale getirmek

izzetī **:** *(Ar.)* izzetli

K, Ḳ

k'āndaġı **:** *(eAT)* ki ondaki

k'ānı **:** *(eAT)* ki onu

Ka'b'i-l Aḫbār **:** *(Ar.)* bkz. *(Ka'b'ül- Aḫbār)*

Ka'b'u-l Aḫbār **:** *(Ar.)* İsrailiyat nakilcisi meşhur Yahudi mühtedi

ḳa'de **:** *(Ar.)* namazdaki oturuş gibi oturma

ḳa'r **:** *(Ar.)* en dip nokta, nihayet

ḳabā **:** *(Ar.)* cübbe, kaftan, üst elbisesi

kābūd **:** *(?)* şuçluların yakılmak üzere içine konduğu bir tür metal kafes

ḳabż u basṭ **:** *(OsT)* kapanıp açılma, daralıp genişleme, ruhen sıkıntı

ḳabż **:** *(Ar.)* tutak, tutmaç, tutma, tutuklama

ḳaçan **:** *(eAT, OsT)* nasıl ki, ne zaman ki

ḳadem **:** *(Ar.)* ayak

ḳadīm **:** *(Ar.)* çok eski, eski

ḳadīmī **:** *(Ar.)* eskiden beri

Ḳādir **:** *(Ar.)* Gücü Yeten, Allah

ḳafaṣ **:** *(Ar.)* kafes

ḳaġan aṣlān **:** *(eT, eAT)* kükreyen aslan

ḳaḳı- : *(eAT)* azarlamak

ḳamu : *(eT, eAT, OsT, TT)* herkes, cümle, umum

ḳān bahā : *(eAT)* kan pahası, çok değerli

ḳancaru : *(eT, eAT)* nereye

ḳand : *(Ar.)* şeker

ḳanda : *(eT, eAT)* nerede, nereye?

ḳandaġı : *(eAT)* nerede

kān-ı kerem : *(OsT)* bağış kaynağı

ḳanı : *(eAT)* hani

ḳarañu : *(eT, eAT)* karanlık

ḳaravaş : *(eAT, OsT)* cariye, odalık, halayık

kārbānsarāy : *(Far.)* kervansaray, konak yeri

ḳarbet : *(Ar.)* yakınlık

ḳardaş : *(eAT, OsT)* bkz. *(ḳarındaş)*

ḳarındaş : *(eAT, OsT)* kardeş

ḳarışu : *(eAT)* karşı

ḳarīb : *(Ar.)* yakın

kārubān : *(Far.)* kervan

Ḳārūn : *(Ar.)* çok zengin, cimri, hırslı bi Yahudi

ḳaş : *(?)* bir tür yüz örtüsü

ḳasem yād it- : *(eAT)* ant içmek, yemin vermek

kāse-yi ḳalb : *(OsT)* kalp kasesi, kalp

Ḳāsım'u-l Erzāk : *(Ar.)* Rızıkları Bölüştüren, Allah

ḳaṣr : *(Far.)* köşk

ḳaṣra : *(Far.)* bkz *(ḳaṣr)*

kāşke : *(Far.)* keşke

ḳatı : *(eAT)* çok

ḳatil : *(Ar.)* öldürme

ḳaṭre : *(Ar.)* damlacık

ḳavī : *(Ar.)* kuvvetli, sağlam

ḳavl it- : *(eAT, OsT)* söz etmek, sözleşmek

ḳavl ü fi'l : *(OsT)* söylem ve eylem

ḳavl-u yeksān : *(OsT)* dil uzluk, ağız birliği, söz birliği

ḳaydın yi- : *(eAT, OsT)* kaygısını yaşamak

ḳaydına var- : *(OsT)* emeline ulaşmak, amacına ermek

ḳāyım : *(Ar.)* ka'im, ayakta, ayakta duran, diri, devamlı

kāyınāt : *(Ar.)* kainat, varlık alemi

Ḳayyūm : *(Ar.)* Ezeli ve Ebedi Olan, Allah

ḳażā şav- : *(eAT)* belayı uzaklaştırmak

ḳażıyye : *(Ar.)* iş, husus, mesele, iddia, teklif

kebā'ir cürm : *(eAT, OsT)* büyük günahlar

kehf : *(Ar.)* mağara

kej naẓar : *(Far.)* kötü niyetli, kem bakışlı

kelime-yi tevḥīd : *(eAT, OsT)* birlik kelimesi, Allah'tan başka tanrı tanımamak

kelīse : *(Ar.)* kilise

kelp : *(Ar.)* köpek

kem : *(Far.)* iyi olmayan

kemter : *(Far.)* eksik, kötü

kend'özi : *(eAT)* kendisi

kendünden var- : *(eAT)* kendinden geçmek, bayılmak

kerem : *(Ar.)* bağış, cömertlik

Kerīm : *(Ar.)* Çok bağış yapan, Çok cömert, Allah

kerpüc : *(eT, eAT, OsT)* kerpiç

kerrāt : *(Ar.)* kereler, defalar, çarpım

kerre : *(Ar.)* kere, defa, kez

kesb : *(Ar.)* kazanma, kazanç

kesb-i fütūḥ : *(OsT)* zaferler kazanma

keştī : *(Far.)* gemi

keṯḫüẕā : *(Far.)* kahya, kethüda

kevn : *(Ar.)* varlık

key : *(Far.)* 1. çok, katı 2. bey

ḳıllet : *(Ar.)* azlık, kıtlık

ḳın- : *(eAT)* konmak

ḳısım : *(Ar.)* kısmet, pay

ḳıṣṣa-i ebrār : *(OsT)* iyi insanların hikâyesi

ḳıṭ'a : *(Ar.)* bölüm, parça

ḳıyām vir- : *(eAT)* birinin karşısında ayakta durmak

ḳıymetī : *(Ar.)* kıymetli, paha biçilmez

kī : *(Far.)* bkz. *(key)*

kibriyyet : *(Ar.)* büyüklenmei kibirlilik

kīçe : *(eT, eAT, OsT)* keçe

kilīd : *(eT, eAT, OsT)* kilit, anahtar

kim : *(Far.)* ki *(eT, eAT, OsT, TT)* kim, hangi kişi

kimesne **:** *(eAT)* kimse, hiç kimse

kimi **:** *(eAT)* gibi

kimsene : *(eAT)* bkz. (*kimesne*)

kirāc : *(Far.)* bkz. *(girec)*

kirācī ṭaş : *(Far.)* bkz. *(girec)*

kīracū ṭaş : *(Far.)* bkz. *(girec)*

kirar **:** *(Ar.)* pek çok defa, kereler, tekrar, ikrar

kirdigār **:** *(Far.)* yapan, usta, binager

kirek **:** *(eT)* gerek

kisvet **:** *(Ar.)* kisve, elbise, kılık, dış görünüş

ḳo- **:** *(eAT)* koymak, bırakmak

ḳoç- **:** *(eT, eAT)* kucaklamak, bağrına basmak

ḳodur- **:** *(eAT)* koydurmak, bıraktırmak

ḳolāc **:** *(eT, eAT)* kulaç, iki kolun açılmasıyla elde edilen uzunluk

ḳonuḳla- **:** *(eAT)* konuk etmek, misafir etmek

ḳorḫa ḳorḫa **:** *(eAT)* korka korka

ḳorḫu **:** *(eAT)* korku

ḳorḫud- : *(eAT)* bkz. *(ḳorḫut-)*

ḳorḫut- **:** *(eAT)* korkutmak

ḳoş- **:** *(eT, eAT, OsT)* birlikte gönder-

ḳoṭur- **:** *(eT, eAT)* aktarmak

ḳovla- **:** *(eAT)* 1. yermek, kötülemek 2. Kovalamak

ḳovula- : *(eAT)* bkz. *(ḳovla-)*

ḳoyın **:** *(eAT)* koyun

ḳoyn : *(eAT)* bkz. *(ḳoyın)*

kös **:** *(eT, eAT, OsT)* büyük davul

ḳur **:** *(eT, eAT)* işlemeli, süslü

ḳurbet bul- **:** *(eAT)* yaklaşmak

ḳurı yir **:** *(eAT)* kara, toprak

ḳuṣūr **:** *(Ar.)* köşkler, kasırlar

kūşe-yi evvel **:** *(OsT)* ilk köşe, birinci sokak

kūşe-yi rābi‘ **:** *(OsT)* dördüncü köşe

kūşe-yi s̲āli̲s̲ **:** *(OsT)* üçüncü köşe

kūşe-yi s̲ānī **:** *(OsT)* ikinci köşe

ḳut ul- **:** *(eT, eAT)* ilahi lütuf erişmek

ḳut **:** *(eT, eAT, OsT, TT)* baht, talih, ilahi lütuf

küdūrāt **:** *(Ar.)* kederler

küdūret **:** *(Ar.)* sıkıntı, kaygı, karışıklık

küfr **:** *(Ar.)* ilahi hakikatleri gizlemek, inkar etmek

küfrān **:** *(Ar.)* nankörlük

kürsī **:** *(Ar.)* oturak, taht

L

la‘līn **:** *(Ar.)* kırmızı renkte, parlak kırmızı renkli

lāf ur- **:** *(eAT)* söz söylemek, iddia etmek

lafẓ **:** *(Ar.)* lafız, söz, kelime

lāġ **:** *(Far.)* şaka, nükte, latife, oyun, hile, lak lak

laḥte-reḳḳat **:** *(OsT)* bir parça merhamet, birazcık acıma, azıcık merhamet

laʿīn : *(Ar.)* lanetli, melun,

laʿl : *(Ar.)* parlak kırmızı renkli değerli bir süs taşı

lānaẓīr : *(Ar.)* eşsiz, benzersiz, görülmemiş

laṭīf : *(Ar.)* hoş, yumuşak

lāvezīr : *(Ar.)* yardımcısız, işlerini başkasına bırakmayan

lāyezāl : *(Ar.)* zeval bulmaz, ölümsüz, Allah

leb : *(Ar.)* dudak

lemyezel : *(Ar.)* zeval bulmayan, ölümsüz, Allah

lerze : *(Far.)* titreme, titreyiş

leşker : *(Ar.>Far.)* asker

levḥ : *(Ar.)* levha

levn : *(Ar.)* renk

leyki : *(Far.)* bkz. *(līk)*

leyl ü nehār : *(eAT, OsT)* gece gündüz

leẕẕāt : *(Ar.)* lezzetler, zevkler

lezzet-i cismānī : *(OsT)* bedenin arzuları

licām : *(Far.)* gem

līk : *(Far.)* lakin, ama

līki : *(Far.)* bkz. *(līk)*

luʿb : *(Ar.)* oyun, eğlence, hile

luṭf : *(Ar.)* incelik, ihsan, bağış

M

maʿbūd : *(Ar.)* tanrı, kendisine kulluk edilen

maʿdin : *(Ar.)* maden

ma‘dūm : *(Ar.)* yok olan, bulunmayan

ma‘lūl : *(Ar.)* sakat, illetli, hastalıklı

ma‘nī : *(Ar.)* mana, anlam

ma‘zūl : *(Ar.)* azledilmiş, kovulmuş, görevden alınmış

mabāẕā : *(Ar.)* ardından, sonra

maġbūn : *(Ar.)* şaşkın, kandırılmış

maġrūr : *(Ar.)* gururlu

māḥaṣal : *(Ar.)* hasılı, netice

māḥażar : *(Ar.)* hazır bulunan, hazır olan

maḥbūb : *(Ar.)* sevgili, dost, yaren

maḥbūs : *(Ar.)* hapsedilmiş, tutuklu

maḫfī : *(Ar.)* gizli

māhirū : *(Far.)* bkz. *(māhrū)*

māhrū : *(Far.)* ay yüzlü

māḥuṣul : *(Ar.)* hasılı, sözün kısası, işin özü

maḥżā : *(Ar.)* yalnız, ancak, sadece

maḥzūn : *(Ar.)* üzüntülü, hüzünlü, tasalı

maḫhūr : *(Ar.)* yenilgiye uğramış

maḳṣūd : *(Ar.)* kastedilen, amaç, hedef

Mālik : *(Ar.)* mülkün ve hükmün sahibi, Allah

mālikāne : *(Ar.)* aristokrat kesimin yaşadığı lüks konut

māmāżī : *(Ar.)* geçip gitmiş şey

māmeżā : *(Ar.)* geçmiş olan, geçmiş zaman, geçmiş şey

mānend-i zer : *(Far.)* altın gibi, altın benzeri

manṣıb ehli : *(eAT, OsT)* resmi görevli

manṣūr : *(Ar.)* yardım edilmiş

mār : *(Far.)* yılan

maṣdar : *(Ar.)* kalıp, kip, fiil ismi, belirti

maṣlaḥat : *(Ar.)* mesele, iş, bir işin yararlı olmasını sağlayan husus

maṣnū'āt : *(Ar.)* sanat ürünleri

maṣrū' : *(Ar.)* saralı, sara hastalığına tutulmuş olan

maṣrıḳ : *(Ar.)* şark, doğu, doğu yönü

māt : *(Ar.)* öldü, sona erdi

maẓhar-ı muṭlaḳ : *(OsT)* keskin görüş, sağlam bakış, doğru düşünüş

mebde : *(Ar.)* kaynak, kök, ilk, evvel, başlangıç, ilke, prensip

medār : *(Ar.)* etrafında dönülen nokta, sebep, vasıta, dayanak

medḥ ü ş̲enā : *(OsT)* övme, yüceltme

medhūş : *(Ar.)* dehşete düşmüş, korkmuş

mefhūm : *(Ar.)* anlayış, düşünce, zihniyet

meger : *(Far.)* meğer

Meḥemmed : *(eAT)* Hz. Muhammed (s.a.v.)

mehīb : *(Ar.)* heybetli, iri yapılı, aslan

meḥnet : *(Ar.)* mihnet, eziyet, bela

mehr : *(Far.)* ay

mehrū : *(Far.)* bkz. *(māhrū)*

meker : *(Ar.)* mekr, hile

mekes : *(Far.)* sinek

melā'ik : *(Ar.)* melekler

melāl : *(Ar.)* büyük üzüntü, hüzün, melullük

melālet : *(Ar.)* üzüntü, sıkıntı

melāyik : *(Ar.)* bkz. *(melā'ik)*

melhem **:** *(Ar.)* merhem

melūl **:** *(Ar.)* üzüntülü, hüzünlü

menzil **:** *(Ar.)* birim mesafe, konak yeri, erek

merātib **:** *(Ar.)* mertebeler, rütbeler

merd **:** *(Far.)* erkek, mert

merdāne **:** *(Far.)* erkekçe, değme yiğit

merdūd **:** *(Ar.)* reddedilmiş

merrīḫ : *(Ar.)* Mars, savaş tanrısı

meserret-ḫāne **:** *(OsT)* sevinç evi, gönül

meskenet **:** *(Ar.)* miskinlik, tembellik

mesrūr **:** *(Ar.)* sevinç

mest **:** *(Far.)* sarhoş, kendinden geçmiş

mest-i lāya'ḳil **:** *(OsT)* akılsız sarhoş, aklını yitirmiş

meşveret **:** *(Ar.)* danışma

mevc mevc **:** *(Ar.)* dalga dalga

mevlā **:** *(Ar.)* sahip, sorumlu, veli, efendi

mevżi' **:** *(Ar.)* yer, mahal

meymene **:** *(Ar.)* ordunun sağ kanadı

meysere **:** *(Ar.)* ordunun sol kanadı

meżāhir **:** *(Ar.)* çiçeklik, çiçek bahçeleri

mezra'a **:** *(Ar.)* zirai alan, tarla, ekenek

Mışrī **:** *(Ar.)* Mısır'a ait, Mısır işi

milk **:** *(Ar.)* mülk, memleket, yurt

mīr **:** *(Far.)* bey, emir, kumandan

mirvaḥa : *(Ar.)* yelpaze

mīrzāde : *(Far.)* beyoğlu, şehzade

mīzān : *(Ar.)* ölçü, tartı

Mu‘īn : *(Ar.)* Yardım Eden, Yardımcı, Allah

mu‘teber : *(Ar.)* saygın, geçerli

mubālaġ : *(Ar.)* abartı, aşırı fazla

mubāriz : *(Ar.)* savaşanların her biri, teke tek savaşan

mūbemū : *(Far.)* kıl kıl, tüy tüy, kılı kılına

mubtelā : *(Ar.)* tutkun, düşkün

Muġīṯ : *(Ar.)* Yardım Eden, Yardıma Koşan, Allah

muġtenem : *(Ar.)* muğtenim, ganimet elde etmiş

muḥaḳḳıḳ : *(Ar.)* soruşturucu, soruşturmacı

muḥāl : *(Ar.)* olanaksız, boş, saçma

muḫalled : *(Ar.)* sürekli, devamlı, kalımlı

muḥāsib : *(Ar.)* sayman, muhasebeci, hesap işleriyle uğraşan

muheyyā : *(Ar.)* hazır

muḥkem : *(Ar.)* sağlam

muḫneṯe : *(Ar.)* muhannes, kalleş, alçak

muḫtaṣar : *(Ar.)* kısaltılmış, özet

Muḥyī : *(Ar.)* canlı, diri

muḳābil : *(Ar.)* karşılık, denk

muḳaffel : *(Ar.)* kilitli, sıkıca kapanmış

muḳarreb : *(Ar.)* yakın, yaklaşmış

muḳarrer : *(Ar.)* kararlaşmış, yerinde bırakılmış

muḳayyed : *(Ar.)* bağlı olan, bağımlı olan, kaydedilmiş

muḳteżā-i fa‘l : *(OsT)* bir işin şartı

mulāḳāt : *(Ar.)* görüşme

mulḥaḳ : *(Ar.)* bağlı, eklenmiş, düçar olmuş

mūnis : *(Ar.)* sevimli, cana yakın, uysal

muntaẓır : *(Ar.)* bekleyen, gözleyen, gözetleyen

mūr : *(Far.)* karınca

murassa‘ : *(Ar.)* süslü, işlemeli

murġ-ı ḥaḳīḳat : *(OsT)* hakikat kuşu

musaḫḫar : *(Ar.)* ele geçirilmiş

musallaḥ : *(Ar.)* silahlanmış

muṣanna‘ : *(Ar.)* 1. sanatlı 2. Uydurma, hayali

muṣavver : *(Ar.)* zihinde canlandırılan, resimli

mustecāb : *(Ar.)* cevap alan, kabul gören, hoş karşılanan

muṭavvel ü muḫtaṣar : *(Ar.)* uzunu kısası, hepi topu

muṭī‘ : *(Ar.)* itaat etmiş, boyum eğmiş

mücellā : *(Ar.)* parlamış, cilalı

mücerred : *(Ar.)* soyut, yalın, bekar

müdām : *(Ar.)* devamlı, sürekli

mül : *(Far.)* şarap

münādī : *(Ar.)* tellal, ilan edici

müneccim : *(Ar.)* yıldızlara bakarak tahminde bulunan kimse

münhezim : *(Ar.)* bozgna uğrayan, yenik

mürde : *(Far.)* ölü, ölmüş

mürde-dil : *(Far.)* acımasız, katı yürekli

mürekkeb : *(Ar.)* birleşik, karışım

müretteb : *(Ar.)* düzenlenmiş

mürsel : *(Ar.)* gönderilmiş olan, elçi

mürtekib : *(Ar.)* görevini kötüye kullanan, rüşvet yiyen

müsāvī : *(Ar.)* eşit, denk

müseyyeb : *(Ar.)* işine önem vermeyen, tembel, üşengeç, özensiz

müslimān : *(Ar.)* müslüman

müstaġraḳ : *(Ar.)* batmış, gömülmüş

müstemi‘ : *(Ar.)* kulak veren, dinleyen

müsülmān : *(Ar.)* bkz. *(müslimān)*

müşābih : *(Ar.)* benzer, eş

müşkül : *(Ar.)* zor, çetin, zorluk

müvekkel : *(Ar.)* bir kişiye gözcülük, velilik eden

müzd : *(Far.)* ücret, karşılık

müẕehheb-naḳş : *(OsT)* yaldızlı süs

müzeyyen : *(Ar.)* süslenmiş, süslü

N

nāb : *(Far.)* katışıksız

nābedīd : *(Far.)* görünmez, kayıp, belirsiz

nāgāh : *(Far.)* ansızın, zamansız

nāgeh : *(Far.)* bkz. (nāgeh)

nāgehān : *(Far.)* bkz. *(nāgeh)*

nāḫaber : *(OsT)* habersiz, bilgisiz

nāh-içūn öl- : *(eAT, OsT)* hiç için ölmek, boş yere ölmek

naḥīf : *(Ar.)* zayıf, cılız, çelimsiz

naḥṣ : *(Ar.)* uğursuzluk

naḳṣ : *(Ar.)* eksiklik, noksanlık

naḳṣ u zevāl : *(OsT)* kemlik, kötülük

naḳż : *(Ar.)* bozma, çözme, kırma, yıkma, ket vurma

nāliş : *(Far.)* inleme, inilti

nām-dār : *(Far.)* ünlü, namlı, tanınmış

nāme : *(Far.)* mektup

namzet : *(Ar.)* örnek, aday

nāresīde : *(Far.)* olgunlaşmamış, ham, büluğa ermemiş

nāsizā : *(Far.)* naseza, yakışıksız

naṭ‘ : *(Ar.)* sofra örtüsü, yeryüzü

nāyib : *(Ar.)* vekil, nöbetçi

naẓar : *(Ar.)* bakış

naẓm : *(Ar.)* dize, şiir

nāzük : *(Ar.>eAT)* nazik

nebātāt-ı ḥikem : *(OsT)* bitkiyle tedavi etme, otaçılık

necāt : *(Ar.)* kurtuluş, selamete erme

neçe : *(eT, eAT, OsT)* nice, ne kadar, nasıl

neçūn : *(eAT, OsT)* niçin

nedāmet : *(Ar.)* pişmanlık, nadimlik

nedem : *(Ar.)* pişmanlık

nef‘ : *(Ar.)* menfaat, çıkar, yarar

nefes aç- : *(eAT)* söze başlamak

nefs : *(Ar.)* insanın biyolojik ihtiyaçlarını, kişinin öz varlığı

nefs-ü ‘alīl : *(OsT)* hastalıklı benlik

neḥr **:** *(Ar.)* nehir, ırmak, akarsu

nemāzāde **:** *(OsT)* faiz yiyici, haramzade

nerdübān **:** *(Far.)* merdiven

neşir **:** *(Ar.)* yayın, neşir

nev‘-i terkīb **:** *(OsT)* karışım türü

nevāḥī **:** *(Far.)* bucaklar, nahiyeler

nevcivān **:** *(Far.)* genç, delikanlı

nevcüvān : *(Far.)* bkz. *(nevcivān)*

nevḫīz **:** *(Far.)* yeni yetme

nevpehlüvān **:** *(Far.)* delikanlı, yiğit

nevresīde **:** *(Far.)* yeni yetme

neydügi **:** *(eAT)* ne olduğu

nezh **:** *(Ar.)* saf, temiz

nezi‘ **:** *(Ar.)* can çekişme

neẕr **:** *(Ar.)* adak, kurban

nıṣf **:** *(Ar.)* yarı, bir şeyin yarısı

ni‘am **:** *(Ar.)* nimetler

niçe biñ niçe biñ : *(eAT)* çok çok

niçe **:** *(eT, eAT, OsT)* bkz. *(neçe)*

nidā dek **:** *(eAT)* seslilik ve sessizlik, gürültü ve sükunet

nihān **:** *(Far.)* gizli, sır

nihānī : *(Far.)* gizlice

niḳāre **:** *(Ar.)* nakkare, kudüm, askeri bando aletlerinden biri

nīkbaḫt **:** *(Far.)* hoş baht, şansı yaver, iyi talihli

nīkünām **:** *(Far.)* iyi adlı, hayırla anılan

niṣār : *(Ar.)* serpme, saçı, dağıtma

nite : *(eAT)* ne teg, nitekim, öyle ki

nizāʿ : *(Ar.)* kavga, çekişme, anlaşmazlık

noḳṣān gel- : *(eAT)* zarar dokunmak

noḳṭa-yı ʻayn : *(OsT)* bakış noktası, görüş açısı

nūr-ı başar : *(OsT)* göz nuru, göz ışığı

nūr-ı çeşm : *(OsT)* bkz. *(nūr-ı başar)*

nücūmī : *(Ar.)* bkz. *(müneccim)*

nüsḫā : *(Ar.)* sayfa, kopya, örnek, Kuran

O, Ō

oblaya dek : *(eAT)* hoplayana kadar

ōd : *(eT, eAT, OsT, TT)* ateş, od

oġlan : *(eT, eAT)* erkek hizmetçi delikanlı

oġra- : *(eAT)* uğramak, ziyaret etmek

oġraş- : *(eAT)* savaşmak

oḳı- : *(eT, eAT)* çağırmak, davet etmek

oḳı- : *(eAT)* okumak

ol : *(eT, eAT, OsT)* o

oldur- : *(eAT)* var etmek, yaratmak

oñar- : *(eT, eAT, OsT)* onarmak, yoluna koymak, iyileştirmek

oñāt : *(eAT)* uygun, layık

ordı : *(eT, eAT)* ordu

oṭa : *(eT, eAT, OsT)* oda, otağ

oy- : *(eAT)* uymak

oy- : *(eAT)* uyumak

oyan- : *(eAT)* uyanmak

oyandur- : *(eAT)* uyandırmak

oyanuḳ : *(eAT)* uyanık

oyar- : *(eAT)* uyandırmak

oyḫu : *(eAT)* uyku

oyı- : *(eAT)* bkz. *(oyu-)*

oyu- : *(eAT)* uyumak

Ö

ög- : *(eT, eAT, OsT)* övmek, meth etmek

öglen- : *(eT, eAT)* kendine gelmek, aklı başına gelmek, ayılmak

ölçi : *(eT, eAT)* ölçü, terazi, tartı

ötrü : *(eAT)* ötürü, dolayı

ötündür- : *(eAT)* saygıyla anlattırmak, derdini anlatmasına izin vermek

ötüri : *(eAT)* bkz. *(ötrü)*

öz : *(eAT)* kendi

P

pādışā : *(Far.)* padişah, melik, kral, kağan, han

pāk : *(Far.)* temiz

pākripāk : *(Far.)* tertemiz

pākrū : *(Far.)* temiz yüz, temiz yüzlü, güzel yüzlü

pambūġ : *(Far.)* pamuk, kutn

pāre pāre : *(Far.)* parça parça

Pārs : *(Far.)* Fars, Pers, İranlı

Pārsī : *(Far.)* Farsça, Persçe

peher : *(Far.)* beher, her bir, her, birim başına

pehlüvān : *(Far.)* pehlivan, bahadır

penāh : *(Far.)* sığınma, sığınma yeri

perākende : *(Far.)* dağınık, perişan, düzensiz

persek : *(Far.)* eksik, pârsek

pervāz ḳıl- : *(eAT)* kanatlanmak, uçmak, ölmek

pes : *(Far.)* şaşkınlık belirten bir ünlem, ya!

peşmīne-pūş : *(Far.)* yün hırka giyen, derviş

peşrev : *(Far.)* öncü

peyġember : *(Far.)* bilgi getiren, haberci, elçi, peygamber

peyk : *(Far.)* haber getiren, ulak, elçi, Cebrail

pīr : *(Far.)* yaşlı, büyük, şeyh

pīş : *(Far.)* bkz. *(pīşkeş)*

pīşkeş : *(Far.)* hediye, armağan, peşkeş

pişuvar : *(Far.)* pişver, zanaatkar

piyāde : *(Far.)* yaya

piyāle : *(Far.)* şarap bardağı, kadeh

pūş : *(Far.)* örtü, elbise, zırh

pürḫired : *(Far.)* akıl dolu, akıllı

pürhüner : *(Far.)* hünerli, hüner dolu

pürnaḳş : *(OsT)* bütünüyle bezenmiş, süslü

pürsaḫāvet : *(OsT)* çömertlik dolu

pürşecā‘at : *(OsT)* cesaret dolu, kahramanca

R

rā'y : *(Ar.>Far.)* rey, görüş

rābi' : *(Ar.)* dördüncü

rāci' : *(Ar.)* geri dönen, rica eden, özür bildiren

raġbet-i dünyā : *(OsT)* dünyalık isteği

rāġıb : *(Ar.)* rağbet eden, isteyen

Raḥīm : *(Ar.)* Çok Merhametli, Allah

rāḫt : *(Far.)* at koşum takımı, eyer

rām : *(Far.)* boyun eğen, itaat eden

rāst : *(Far.)* doğru, sağ, sağlam, düz, dik

rāst ḳāmet : *(OsT)* uzun boylu

rāst-bīn : *(Far.)* doğru görüşlü

rāst-endāḫt : *(Far.)* atışı isabetli, keskin nişancı

Raūf : *(Ar.)* Çok Acıyan, Allah

rāygāne : *(Far.)* bedava, beleş

rāz : *(Far.)* sır, giz, sak

Rāzıḳ : *(Ar.)* rızık veren, Allah

re'y : *(Ar.)* görüş, fikir, oy

rehbīnlik : *(OsT)* kılavuzluk, yol göstericilik, yol bilirlik

rehnümā : *(Far.)* yol gösteren, kılavuz

remīde : *(Far.)* korkmuş, ürkmüş

remz : *(Ar.)* işaret, sembol

renc : *(Far.)* eziyet, sıkıntı, ağrı, sızı, öfke, hiddet

resem : *(Ar.)* bkz. *(resme)*

resme : *(Ar.)* resm, usul, tören

Resūl : *(Ar.)* kitaplı nebi, hz. Muhammed (s.a.v.)

revān : *(Far.)* rahvan, yola koyulmuş, akıp giden, hareket halinde

rezim : *(Far.)* savaş, kavga, dövüş, rezm

ri'āyā : *(Ar.)* reaya, asker sınıfı dışında kalan halk

riḳat : *(Ar.)* rikkat, incelik, şefkat

riyāżat : *(Ar.)* nefsin isteklerini yenme çalışmaları

rīze rīze : *(eAT)* parça parça

rub' : *(Ar.)* dörtte bir, çeyrek

rūġuyār : *(OsT)* eskiden ehl-i kitabın omuzda taşıdığı işaret kumaşı

ruhbān : *(Ar.)* rahipler, Hıristiyan din adamları

rūḥ-ı mihmān : *(eAT, OsT)* misafir ruh

Rūmī naḳş : *(eAT, OsT)* Rum işlemesi, Bizans/Roma işi

rūşen : *(Far.)* parlak, aydınlık, aydın

rūşınālıḳ : *(eAT)* aydınlık

rūz : *(Far.)* rızık

rūz u şeb : *(Far.)* gece gündüz

rūz : *(Far.)* gün, gündüz

rūzgār : *(Far.)* zaman, devir

rūzıgār : *(Far.)* bkz. *(rūzgār)*

rūzī : *(Far.)* bkz. *(rūz)*

rüsteḫīz : *(Far.)* kıyamet, mahşer

rüsūm : *(Ar.)* usuller, tören usulleri

S, S, Ş

sā : *(eAT)* sen

şabā yili : *(eAT)* sabahları gün doğusundan esen hafif bir rüzgar

şabbārun : *(Ar.)* çok sabreden

sābi‘ : *(Ar.)* yedinci

saʿd ı naḥs : *(OsT)* 1. uğur ve uğursuzluk2. Venüs ve Mars

saʿd : *(Ar.)* mutluluk

şādık’u-l ḳavl : *(Ar.)* sözüne sadık, sözünü tutan

şādır : *(Ar.)* çıkan, görünen, oluşan

sādis : *(Ar.)* altıncı

şāf ur- : *(eAT)* saf tutumak, dizilmek, sıralanmak

şaf-şiken : *(eAT, OsT)* saf kıran, savaşta en önde gidenler

şaġ esen : *(eAT)* sağ salim, canı sağ

şaḥ ḳıl- : *(eAT)* tashih etmek, doğrulamak, düzeltmek

saḫāvet : *(Ar.)* el açıklığı, cömertlik

şāḥib-naẓar : *(eAT)* görüş sahibi, danışman, aklı başında kişi

şaḥīfe : *(Ar.)* sayfa

saḳāmet : *(Ar.)* sakatlık, hastalık

salāmatlıġ : *(eAT)* kurtuluş, selamet bulma

sālār : *(Far.)* baş, kumandan, başbuğ, önder

sāliş : *(Ar.)* üçüncü

sān : *(Far.)* belirti, iz, nişan, alamet

şan‘at-ı ebyāt : *(OsT)* beyit dizme sanatı, şiir yazma sanatı

sānī : *(Ar.)* ikinci

Ṣāni‘ : *(Ar.)* Sanatkar, Yaratkan, Var Eden, Allah

sarḫıd- **:** *(eAT)* sarkıtmak, aşağı salmak

ṣavāb **:** *(Ar.)* doğru ve dürüst davranış

ṣayd **:** *(Ar.)* av, avlanma

sāye **:** *(Far.)* gölge

ṣāyım **:** *(Ar.)* saim, sürekli oruç tutan

ṣayru **:** *(eAT)* hasta

sāz **:** *(Far.)* 1. çalgı aleti 2. at takımı, silah, güç, kuvvet

sāzende **:** *(Far.)* çalgıcı

sebaḳ **:** *(Ar.)* ders, bahis, öndül

sebzevāt **:** *(Far.)* bahçe bitkileri, yeşilistan, sebzeler

sebze-zār **:** *(Far.)* sebze bahçesi, bostan, yenir yeşillik

secdegeh **:** *(eAT, OsT)* secde yeri, ibadet yeri, kıble

seg **:** *(Far.)* köpek, kelp, it

segir- : *(eAT)* bkz. *(segirt-)*

segird- : *(eAT)* bkz. *(segirt-)*

segirt- **:** *(eAT)* koşmak, koşuşmak, seğirtmek

sehel nesne **:** *(eAT)* az varlık, az mal

sehv **:** *(Ar.)* hata, yanlış, yanlışlık

sem‘ **:** *(Ar.)* duyma, duyuş, işitme, kulak

ṣenā ḳıl- **:** *(eAT, OsT)* duacı olmak, övgülerde bulunmak

ser‘asker **:** *(eAT, OsT)* subaşı, başasker, komutan

serā **:** *(Far.)* saray, yuva

serbeser **:** *(Far.)* baştan başa

serd **:** *(Far.)* soğuk

sergerdān **:** *(Far.)* başıdönem, sersem, şaşkın, perişan

sergüzeşt **:** *(Far.)* serüven, macera

serīr **:** *(Ar.)* taht, makam koltuğu

serleşker : *(eAT, OsT)* bkz. *(ser'asker)*

sernügūn **:** *(Far.)* tersine dönmüş, talihsiz, sernigûn

serpeser : *(Far.)* bkz. *(serbeser)*

serserī **:** *(Far.)* baştanbaşa

serteser : *(Far.)* bkz. *(serbeser)*

serṭırāz **:** *(Far.)* başı süslü, yeleli

serv-āzāde **:** *(Far.)* dik duruşlu, uzun boylu

server **:** *(Far.)* başkan, önder

servi ḳāmet **:** *(OsT)* servi boylu, uzun boylu, endamlı

setr **:** *(Ar.)* örtme, gizleme

seyrān **:** *(Ar.)* izleme, gezinme

seyrī **:** *(Ar.)* seyredici, izleyici, durugörü sahibi

seyyiāt **:** *(Ar.)* kötülükler, fenalıklar

sezā **:** *(Far.)* uygun, yaraşır

şı- **:** *(eT, eAT)* kırmak, öldürmek

şıddīk **:** *(Ar.)* çok sadık, sadakatli, bağlı

sımarla- **:** *(eAT)* emanet etmek, tembih etmek

şın- **:** *(eT, eAT)* kırılmak, öldürülmek

sırça **:** *(eT, eAT, OsT)* cam, billur

sırr-ı enfus **:** *(OsT)* nefs sırları

sikāk **:** *(Ar.)* mahkeme belgesi

sikke **:** *(Ar.)* madeni para

sīm ü zer **:** *(eAT, OsT)* gümüş ve altın

sīmīn : *(Far.)* gümüş gibi, gümüşten yapılmış

sinük : *(eAT)* sönük

sipāh : *(Far.)* asker, ordu

sipāhī : *(Far.)* atlı asker, süvari

sizā : *(Far.)* bkz. *(sezā)*

soġul- : *(eAT)* suyu çelikmek, kurumak

sovuḳ : *(eT, eAT, OsT)* soğuk

şoydur- : *(eAT, OsT)* soyundurmak, elbiselerini çıkarttırmak

soyla- : *(eAT)* ululamak, tazim etmek, soylu göstermek

şubḥ u şām : *(eAT, OsT)* sabah akşam

Subḥān'e-l Ḳadīm : *(Ar.)* Evvelinden Muhtac Olmayan

şubuḥ : *(Ar.)* sabah, seher

şudā' : *(Ar.)* baş ağrısı, sıkıntı verme

sūdimend : *(Far.)* yararlı, karlı

sufra şal- : *(eAT)* sofra kurmak

şuḥuf : *(Ar.)* sayfalar, kutsal kitap

sulṭān-vāḥid : *(eAT, OsT)* Biricik Sultan

şun' : *(Ar.)* yapma, iş, eser

şūnān : *(Ar.)* koltuk kokusu

şuraḳa' : *(?)* Bir tür derviş kıyafeti

şūrat bağla- : *(eAT)* bkz. *(şūrat urın-)*

şūrat urın- : *(eAT)* kılığa girmek

şūratā : *(Ar.)* görünüşte

şutūn ügür- : *(eAT)* sütun dikmek, saray yaptırmak

suvār : *(Far.)* at

şuver : *(Ar.)* suretler, yüzler, resimler

sūz : *(Far.)* yanma, tutuşma, dert, acı

sūzende : *(Far.)* yakan, yakıcı

sücūd : *(Ar.)* secdeler

süñük : *(eT, eAT)* kemik

süraḫ : *(Far.)* sürh, kırmızı, kızıl

Ş

şād u kām : *(Far.)* çok sevinçli

şādī : *(Far.)* mutluluk

şāh-ı zemīn : *(Far.)* yeryüzünün hükümdarı

şāhvār : *(Far.)* şah gibi

şākir : *(Ar.)* şükreden

şē : *(Far.)* bkz. *(şeh)*

şebāb : *(Ar.)* genç

şebçerāġ : *(Far.)* gece lambası

Şeddād : *(Ar.)* İrem Bağları'nın sahibi Yemenli hükümdar

şefī' : *(Ar.)* Şefaat Edici

şeh : *(Far.)* şah, hükümdar

Şehr-ü Efsūs : *(eAT)* Efsus Şehri, Ashab-ı Kehf ve Dakyanus'un şehri

şek : *(Ar.)* kuşku, şüphe

şekk : *(Ar.)* bkz. *(şek)*

şekkā : *(Ar.)* şüphelenme

şekl-i pīr : *(eAT, OsT)* yaşlı kılığı

şekūr : *(Ar.)* doğru yola gidenleri mükafatlandıran, çok

şükreden

şerbet bağla- **:** *(eAT)* ilaç hazırlamak

şerḥ **:** *(Ar.)* açma, açıklama

şerīf **:** *(Ar.)* şerefli, önde gelen, asil

şerīr **:** *(Ar.)* kötü insan, şirret

şerm **:** *(Far.)* utanma

şermār : *(Far.)* bkz. *(şerm)*

şeş **:** *(Far.)* altı

şevḳ **:** *(Ar.)* coşku

şiher **:** *(Far.)* şehir

şikār **:** *(Far.)* av, ganimet

şikest **:** *(Far.)* kırılmış, yenik

şīr-i merd **:** *(Far.)* erkek aslan, cesur kişi

şīr-i ner : *(Far.)* bkz. *(şīr-i merd)*

şīri **:** *(Far.)* aslan

şirk **:** *(Ar.)* ortaklık, Allah'a kanun koyuculukta ortak tutmak

şō **:** *(eT, eAT)* şu o, şu

şol **:** *(eT, eAT, OsT)* şu ol, şu o, şu

şuġl-i dünyāviyye **:** *(OsT)* dünya meşgalesi, dünya derdi

şübhe **:** *(Ar.)* kuşku, şüphe

şükrāne **:** *(eAT, OsT)* şükür etme

T, Ṭ

tā **:** *(Far.)* dek, değin, kadar, beri *(eAT)* için, diye, ki, nihayet

tā ebed **:** *(eAT, OsT)* sonsuza kadar

ta‘accib : *(Ar.)* bkz. *(ta‘accüb)*

ta‘accüb **:** *(Ar.)* şaşırma, hayret etme

ṭa‘ām **:** *(Ar.)* yemek

ṭā‘at **:** *(Ar.)* boyun eğme, itaat

ta‘cīl **:** *(Ar.)* acele etme

ta‘yin **:** *(Ar.)* atama, belirleme, kararlaştırma

ta‘ẓīm **:** *(Ar.)* saygı gösterme, ululama, ağırlama, hürmet etme

ta‘zīż **:** *(Ar.)* şerefli kılma, sevgi ve saygıyla anma, yüceltme

ṭab- **:** *(eT, eAT)* itaat etmek, tabi olmak, bulmak

tāc urın- **:** *(eAT)* başına taç geçirmek, taç giymek

ṭaġ **:** *(eT, eAT)* bkz. *(ṭāġ)*

ṭāġ **:** *(eT, eAT)* dağ

taġbīr **:** *(Ar.)* toza bulanma

ṭāġıl- **:** *(eT, eAT)* bkz. *(ṭaġıl-)*

ṭaġıl- **:** *(eT, eAT)* dağılmak

ṭāġıt- **:** *(eT, eAT)* bkz. *(ṭaġıt-)*

ṭaġıt- **:** *(eT, eAT)* dağıtmak

ṭāġī **:** *(Ar.> Far.)* tuğyan eden, asi *(eT, eAT)* 1. yaban eşeği 2. yabani, dağlı

ṭaġlā- **:** *(eT, eAT)* dağlamak, kızgın demir basmak

ṭaġlu **:** *(eAT)* dağlı, dağlanmış, yarasına kızgın demir basılmış

taḥayyür **:** *(Ar.)* hayrete düşürme, şaşma, şaşırma

taḥḳīḳ **:** *(Ar.)* bir şeyin doğruluğunu araştırma, soruşturma

taḥrīr **:** *(Ar.)* yazma, yazı

taḥsīn **:** *(Ar.)* güzel bulma, beğenme, alkış, bravo!

taḥt'e-s serā **:** *(Ar.)* yer altı, toprak altı, mezar

taḫtgāh **:** *(Far.)* tahtlık, taht odası, devlet işlerinin yürütüldüğü bölme

taḫtugāh : *(Far.)* bkz. *(taḫtgāh)*

ṭāḳ **:** *(Ar.)* yapılardaki kemer, kubbe

ṭāḳat **:** *(Ar.)* güç, kuvvet

taḳrīr **:** *(Ar.)* 1.sabitleştirme, bir yere yerleştirme 2. önerge

taḳṣīr **:** *(Ar.)* suç, kusur

Ṭaḳyānūs **:** *(Yu.>Ar.)* Ashab-ı Kehf devrinin putperest hükümdarı

tal it- **:** *(eAT)* talan etmek, yağmalamak

ṭal **:** *(eT, eAT)* dal

ṭalġa **:** *(eT, eAT)* dalga

ṭāli' **:** *(Ar.)* talih, kısmet, yazgı, kader

ṭam **:** *(eT, eAT)* dam, yapıların üst bölümü, duvar

ṭamaʿ **:** *(Ar.)* tamah, açgözlülük

ṭamu **:** *(eT, eAT, OsT)* cehennem, duzah

ṭañ **:** *(eT, eAT, OsT)* şaşma

tangrı **:** *(eT, eAT, OsT, TT)* Tanrı, ilah, Allah

ṭañla- **:** *(eT, eAT, OsT)* şaşırmak

ṭapu **:** *(eT, eAT, OsT)* hizmet, vazife, tapma, hürmet, hazret, mülk

tārāc **:** *(Far.)* yağma, çapul

ṭarfet'u-l ʿayn **:** *(Ar.)* göz açıp kapayana kadar geçen zaman

ṭarḥ eyle- : *(eAT)* sormak, sorgulamak

ṭarīḳ : *(Ar.)* yol

tārumār : *(Far.)* darmadağınık, perişan

taṣarruf : *(Ar.)* sarf etme hakkı, harcama hakkı

taṣavvur : *(Ar.)* resmetme, betimleme

ṭaş : *(eT, eAT)* dış, dış taraf

ṭaşra : *(eT, eAT, OsT)* kırsal, kent dışı, dışarı, dışarıya

ṭavar : *(eT, eAT)* davar, koyun veya sığır sürüsü, çiftlik hayvanı

tāye iriş- : *(eAT)* son bulmak, dürülmek

ṭaylasān : *(Ar.)* sarığın sarkan ucu

tażarru‘ : *(Ar.)* yalvarma, yakarma

tāzī āt : *(eAT.)* Tacik atı, tezik at, tazı gibi hızlı koşan at

te‘accib : *(Ar.)* bkz. *(ta‘accüb)*

teaḫḫīr : *(Ar.)* erteleme

tebdīl : *(Ar.)* değiştirme

tebeddül : *(Ar.)* değişme

tebevvül : *(Ar.)* bevl etme, küçük su dökme, altına kaçırma

tecellā : *(Ar.)* bkz. *(tecellī)*

tecellī : *(Ar.)* görünme

tecemmül : *(Ar.)* süslenme, süs

tecnīs : *(Ar.)* bkz. *(tecnīs)*

tedārik gör- : *(eAT, OsT)* hazırlık yapmak

tedbīr irgür- : *(eAT)* yol tutmak, işlem yapmak

tefekkür : *(Ar.)* düşünme, düşünce, düşünür

teferrüc : *(Ar.)* içi açılma, gezinme, gezintiye çıkıp sıkıntı giderme

tefhīm : *(Ar.)* anlama, anlayış

tefvīż : *(Ar.)* bir şeyi birinin üzerine yıkma, ihale, havale etme

teġayyir : *(Ar.)* bkz. *(teġayyür)*

teġayyür : *(Ar.)* değişme, başkalaşma

tek : *(eT)* sessiz, sakin, uslu, hareketsiz

tekfīn : *(Ar.)* kefenleme

Teḳyānūs : *(Yu.>Ar.)* bkz. *(Ṭaḳyānūs)*

temāşāgeh : *(Far.)* gezinme yeri, mesire

temyīz irgür- : *(eAT)* iyiyi kötüden ayırt etmek

tendürüst : *(Far.)* sağlıklı, canı sağ

teng : *(Far.)* dar

tenhā : *(Far.)* ıssız, yalnız

ter : *(Far.)* taze, körpe

terdimāġ : *(eAT)* genç beyin, taze beyin, yeni yetişen genç

terkīb-i cesed : *(OsT)* vücudun bileşenleri, bütün organlar, vücut

tersā : *(eAT)* Yahudi, Yahudi dininden olan (olumsuz anlamı var)

teş- : *(eT, eAT)* deşmek, delmek

teşvīş : *(Ar.)* karışıklık, karıştırma, bulandırma

tevaffuḳ : *(Ar.)* başarılı olma, muvaffakiyet

tevaḳḳuf : *(Ar.)* bekleme, duralama, eğlenme

tevaḳuf : (Ar.) bkz. (tevaḳḳuf)

tevāżı‘ : *(Ar.)* alçakgönüllülük, gösterişsizlik

tevḥīd : *(Ar.)* birleme, Allah'ın birliği esası

Tevvāb : *(Ar.)* tevbeleri çok çok kabul eden, Allah

ṭılısım : *(Ar.)* tılsım, büyü, tedbir, çare

ṭīb : *(Ar.)* güzel koku

tibāh : *(Far.)* devrik, yenik, tebâh

tīġ : *(Far.)* kılıç

tīrendāz : *(Far.)* ok atan, okçu

tīz : *(Far.)* bkz. *(tiz)*

tiz : *(eT, eAT, OsT)* erken, bir an evvel

ṭobraḳ : *(eT, eAT)* toprak

ṭobu-yıla : *(eAT)* topuyla, hepsi, tümü

ṭoġ- : *(eT, eAT)* doğmak

ṭoġrı : *(eT, eAT)* doğru, dürüst, belli

ṭoġrul- : *(eT, eAT)* doğurulmak

ṭoġrul- : *(eT, eAT)* doğrulmak, düzelmek, dikilmek

ṭoḳın- : *(eT, eAT)* dokunmak

ṭoḳuz : *(eT, eAT)* dokuz

ṭōl- : *(eT, eAT)* dolmak

ṭōldur- : *(eT, eAT)* doldurmak

tolos : *(Yu.)* taş kemerle yapılmış kapı, oda veya ev, tonoz

ṭōlu : *(eT, eAT)* 1. dolu 2. içki, bade

ṭon : *(eT, eAT)* don, kıyafet, dış görünüş

ṭop u çevgān : *(eAT, OsT)* polo benzeri bir oyunda kullanılan top ve sopa

ṭor : *(eAT)* görgüsüz, acemi, toy

ṭoy- : *(eT, eAT)* doymak

ṭoyır- : *(eT, eAT)* doyurmak

ṭoyla- : *(eT, eAT)* ziyafet vermek, ağırlamak

töhmet : *(Ar.)* suçlama

ṭūfān-ı Nūḥ : *(OsT)* Nuh tufanı

tuḥfe : *(Ar.)* hediye, armağan

ṭur- : *(eT, eAT)* –dur, oturmak, teşebbüs etmek, durmak

ṭurġur- : *(eAT)* ayakta tutmak, dikmek, doğrultmak, tahrik etmek

ṭūş : *(eT, eAT, OsT)* denk, öğür, rastlayan, yön

ṭut- : *(eT, eAT)* tutmak

Tuvānā : *(Far.)* güçlü, kuvvetli, dinç, Allah

ṭuy- : *(eT, eAT)* duymak

ṭuydır- : *(eT, eAT)* duydurmak, duymasını sağlamak, haber vrmek

U

u : *(eAT, OsT)* ve, ile

ul- : *(eT, eAT)* erişmek, ulaşmak

ulal- : *(eT, eAT)* büyümek

ulan- : *(eT, eAT)* büyümek

ulu- : *(eT, eAT)* yücelmek, yükselmek

ulula- : *(eAT)* yüceltmek

umm'u-l kitāb : *(Ar.)* Fatiha suresi

ur- : *(eT, eAT, OsT)* vurmak

uş : *(eT, eAT, OsT)* işte

uzla- : *(eAT)* ulaştırmak, uzlaştırmak, eriştirmek

Ü

ü : *(eAT, OsT)* bkz. *(u)*

ügürmek : *(eAT)* yügürmek, yükseltmek, dikmek

üñ : *(eT, eAT, OsT)* nida, seslenme

ünās : *(Ar.)* insanlar, halk

üründü : *(eT, eAT)* şeçkin

üstüvār : *(Far.)* sağlam, kuvvetli, güven verme

üş- : *(eT, eAT)* bir yerde toplanmak, birikmek, üşüşmek

üşele- : *(eAT)* kış diye kovalamak

üşen- : *(eAT)* erinmek, çekinmek, usanmak, üzülmek

üt- : *(eT, eAT, OsT)* oyunda yenmek, kazanmak

üydür- : *(eAT)* yığdırmak, toplamak

üzre : *(eT, eAT, OsT)* tarafından, sebebiyle, üstünde, üzerinde

V

v'eger : *(eAT)* ve eğer

vaḥdāniyyet : *(Ar.)* bir olma durumu, Allah'ın birliği

Vāḥid : *(Ar.)* Bir, Tek, Allah

vāḳı' : *(Ar.)* meydana gelen, olan

vaḳt-ı ḫāb : *(OsT)* uyku vakti, uyku zamanı

vaḳt-ı nāzik : *(OsT)* sarhoşluk

varı : *(eAT)* hepsi, olanı

vāṣıl ol- : *(eAT, OsT)* ulaşmak, erişmek, kavuşmak

vaṣlet-i ḫalḳ : *(OsT)* halkın gelmesi, halkın ziyareti

vaż‘ : *(Ar.)* koyma, konulma

vaż‘-ı tertīb : *(OsT)* düzene koyma

vech : *(Ar.)* yüz, cephe, suret

vech-i ḥasen : *(OsT)* güzel yüz

Veheb İbn-i Münebbih : *(Ar.)* Yemenli, Fars-Yahudi asıllı meşhur israiliyat ravisi mühtedi

vehem : *(Ar.)* bkz. *(vehm)*

vehm : *(Ar.)* kuruntu, sanrı

velī : *(Ar.)* ve lakin ama

vet- : *(eT)* kırmak, parçalamak, yaralamak

vi : *(eAT)* ve

vir- : *(eT, eAT, OsT)* vermek

viribi- : *(eAT)* göndermek, irsal etmek

viṣāl : *(Ar.)* varma, ulaşma

viyrib- : *(eAT)* bkz. *(viribi-)*

vü : *(Far.>eAT)* bkz. *(u)*

Y

yāġı : *(eT, eAT, OsT)* düşman

yaḳıncaḳ : *(eAT)* pek yakın, çok yakın, yakıncacık

yaḳīn : *(Ar.)* eksiksiz, kesin ve sağlam bilgi

yāḳūt : *(Ar.)* çok farklı renklerde olan saydam, değerli bir taş

yalala- : *(eT, eAT)* sanmak, düşünmek, şüphelenmek

yalıñuz : *(eAT)* yalnız, tek, sadece

yarāġ : *(eAT)* bkz. *(yarāḳ)*

yarāḳ **:** *(eAT)* 1. fayda, yarar2. hazırlık 3. silah

yārān **:** *(Far.)* dostlar

yāruġ : *(eAT)* bkz. *(yāruḳ)*

yāruḳ **:** *(eAT)* yarık, fay kırığı, kanyon yarı, kenar, kıyı

yasaġ **:** *(Moğ.>eAT)* kanun, töre, yasa

yāşıl **:** *(eT, eAT)* yeşil

yatu **:** *(eAT)* yatı, yatma

yavlaḳ **:** *(eT, eAT)* kötü, fena, çok, pek çok

yavuz **:** *(eT, eAT, OsT, TT)* kötü, fena, azgın, haşin

yayaḳ **:** *(eT, eAT)* yaya, yürüyen, yürüyerek

yayar eyle- **:** *(eAT)* bir sırrı açığa çıkarmak, gizi açıklayıp duyurmak, yaymak

yeg **:** *(eT, eAT, OsT, TT)* tercih edilir, evla, kuvvetli, yeğin

yek-pāre **:** *(Far.)* tek parça

Yemenī **:** *(Ar.)* Yemen işi, Yemen yapımı

yene **:** *(eT, eAT)* yine, gene, tekrar

yer yerin **:** *(eAT)* her yandan, yer yer

yeşim **:** *(Ar.)* yeşim renginde mermer benzeri cilalı bir taş

yevm-i ḥaşr **:** *(OsT)* kıyamet kopunca hesap için yeniden dirilme günü

yırāġ : *(eAT)* bkz. *(yarāḳ)*

yi- **:** *(eT, eAT, OsT)* yemek

yidi **:** *(eT, eAT, OsT)* yedi

yidür- **:** *(eT, eAT, OsT)* yedirmek

yig **:** *(eT, eAT, OsT)* bkz. *(yeg)*

yigid : *(eT, eAT, OsT)* yiğit, genç, delikanlı, yürekli, cüretkar

yīgirek : *(eT, eAT, OsT)* bkz. *(yeg)*

yigirmi : *(eT, eAT, OsT)* yirmi

yigit : *(eT, eAT, OsT)* bkz. *(yigid)*

yigrek : *(eT, eAT, OsT)* bkz. *(yeg)*

yil : *(eT, eAT, OsT)* yel, rüzgar

yil- : *(eT, eAT, OsT)* yelmek, bir işi hızlı yapmak, acele etmek

yildür- : *(eT, eAT, OsT)* sezdirmek, dolaylı yoldan anlatmak, anlaştırmak

yir bildür- : *(eAT)* yer göstermek

yir ḫalāyıḳı : *(eAT)* yeryüzü canlıları

yir ü gög : *(eAT, OsT)* yer ve gök

yir yāruġı : *(eAT)* bkz. *(yāruġ)*

yir yirin : *(eAT)* bkz. *(yer yerin)*

yir : *(eT, eAT, OsT)* yer

yirin- : *(eAT)* yerinmek, alınmak, kızmak

yirlü yiri : *(eAT)* bir şeyin olması gereken yer

yirlü yirince : *(eAT)* yerli yerince, düzgün

yiryüzi : *(eAT)* yeryüzü, dünya

yit- : *(eT, eAT, OsT)* yetmek, yetişmek, ulaşmak, erişmek, uzaklaşmak

yitiş- : *(eT, eAT, OsT)* yetişmek, erişmek, buluşmak, büyümek

yitür- : *(eT, eAT, OsT)* yitirmek, kaybetmek

yoġ : *(eT, eAT, OsT)* yok, değil

yoḫsa : *(eAT)* yoksa

yol sök- : *(eAT)* yol kat etmek, yol aşmak, kazınımlar elde etmek

yol var- : *(eAT, OsT)* yola gitmek, devam etmek, doğru yolda ilerlemek

yola gir- : *(eAT)* yola çıkmak

yöri- : *(eAT)* yürümek

yörin- : *(eAT)* gezinmek, ilerlemek

yörü- : *(eAT)* bkz. *(yöri-)*

yu- : *(eT, eAT)* yıkamak

yudur- : *(eAT)* yıkatmak, temizlemek

yuñ : *(eT, eAT)* yün

yügir- : *(eT, eAT)* bkz. *(yügür-)*

yügirü : *(eT, eAT)* yürüyerek, seğirterek, koşuşturarak

yügür- : *(eT, eAT)* seğirtmek, hızlı gitmek

yürek ṭoġrat- : *(eAT)* yürek parçalamak

yüz çevür- : *(eAT)* yüz döndermek, kaçmak, yönünü değiştirmek

yüzden hükm eyle- : *(eAT)* görünüşe aldanmak, dıştan göründüğü gübü sanmak

Z, Ż, Ẓ, Ẕ

ża'īf : *(Ar.)* zayıf, güçsüz

zā'il naẓar : *(eAT)* eksik görüş, kötü bakış

ẓāhir : *(Ar.)* görünen, dıştan görünen

ẓāhirā : *(Ar.)* görünüşte

zaḫm : *(Ar.)* yara, çile

żamīr : *(Ar.)* bir şeyin iç yüzü, iç, giz

zārılıḳ : *(eAT)* ağlama, sızlama, inleme

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ : *(OsT)* Hakk'ın Kendisi, Allah

Ẕāt-i Ḳuddūs-i Ḳadīm: *(OsT)* En Başından Kutsallığı Bulunan Kişilik, Allah

zāyıl : *(Ar.)* yok olan, ortadan kalkan, geçen

zebūn : *(Far.)* elden ayaktan düşmüş, vurgun, zayıf, çaresiz

zehre : *(Ar.)* çiçek

zehr-i mār : *(Far.)* yılan zehiri

ẕeḳan : *(Ar.)* çene

zemīn u āsumān : *(Far.)* yer ve gök

zemīn u zamān : *(eAT, OsT)* mekan ve zaman

ẕemm : *(Ar.)* kınama, ayıplama

zenbīl : *(Ar.)* hasır ve sazdan örülerek yapılmış kulplu torba

zencīr : *(Far.)* zincir, demirden geçmeli halkalar

zer : *(Far.)* altın

zercām : *(Far.)* altın kadeh

zerd : *(Far.)* sarı, solgun, solgunluk

zere : *(Ar.)* zerre

zerrīn : *(Far.)* altından yapılmış, sarı, parlak

zeşt : *(Far.)* zişt, çirkin

zevāde : *(Ar.)* yiyecek stoku

zevāl : *(Ar.)* bozulma, düşme, yenilme

zeyn : *(Ar.)* süs, bezek

ẓıll-u Ḫudā : *(eAT, OsT)* Allah'ın gölgesi

ẕikr : *(Ar.)* anma, hatırlama

zīr ü zeber **:** *(Far.)* alt üst

zīr **:** *(Far.)* alt, aşağı

zīrcāme : *(Far.)* iç çamaşırı, don

zīrecāme **:** *(Far.)* bkz. *(zīrcāme)*

zīrek **:** *(Far.)* zeyrek, anlayışlı, uyanık

ziyād **:** *(Ar.)* fazla, ziyade

Ẕu'l-minen **:** *(Ar.)* İhsanlar Sahibi, Allah

zübān **:** *(Far.)* zeban, dil, lisan

zühd **:** *(Ar.)* dünyevi zevklere karşı koyup kendini ibadete adama

zülāl **:** *(Ar.)* içimi hoş, güzel soğuk su

zümürrüd-ferş **:** *(OsT)* pek yeşil yaygı

ÖZ GEÇMİŞ

1985'te Erzurum'un İspir ilçesinde dünyaya geldi. İlköğretime 1992 yılında Bursa ili Orhangazi ilçesinde başladı. Başarılı bir ilköğretim hayatından sonra 2000 yılında aynı ilçede Öğretmen Eyüp Topçu Anadolu Lisesi'ne başladı ve 2004 yılında buradan mezun oldu. Aynı yıl girdiği Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünü 2008 yılında bitirdi. 2008 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışmak üzere Van'ın Bahçesaray ilçesine Türkçe öğretmeni olarak atandı. Bu görevini sırasıyla Bitlis ve Niğde illerinde de sürdürdü. Halen Kayseri'de görevini sürdürmektedir. 2011 yılında Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Yüksek Lisans Programı'na başladı. İngilizce bilmektedir. Evlidir.

KAYNAKÇA

AKAR, A. (2010). Lehçe Oluşma Şartları ve Evreleri Bakımından Eski Türkiye Türkçesi. *TÜBAR (Türklük Bilimi Araştırmaları)*(Güz), 15-29.

ARSLAN EROL, H. (2008). *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri.* Ankara: TDK Yayınları.

CLAUSON, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish.* London: Oxford University Press.

COŞAR, A. M. (2010). Eski Anadolu Türkçesi Üzerine Düşünce ve Yorumlar. *Turkish Studies*(Güz), 186-202.

ÇAĞBAYIR, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük.* İstanbul: Ötüken Neşriyat.

DEVELİ, H. (2002). Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılmasında Morfolojik Esaslar. *Türk Bilig*(4), 117-124.

DEVELİ, H. (2008). Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması. *Turkish Studies*(3), 212-230.

DEVELLİOĞLU, F. (2004). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük.* Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

DİLÇİN, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları.

EKER, Ü. (2010). Çağatay Türkçesinde Eklerde Görülen Yuvarlaklaşmalardaki Eski Anadolu Türkçesi Etkisi. *Turkish Studies*(Kış), 374-389.

EKER, Ü. (2012). Tarihi Metin Aktarımlarında Deyimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*(1), 124-157.

ERCİLASUN, A. B. (2011). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

ERDEM, M. D. (2006). Ağızlardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlerin Diline Kaynaklık Eden Ağızlar.

İlmî Araştırmalar(22), 83-110.

ERDEM, M. D. (2008). Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle. *Turkish Studies*(Güz), 236-261.

ERDEM, M. D., & GÜL, M. (2006). Kapalı e (ė) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*(11), 111-148.

EREN, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü* (2. b.). Ankara.

ERGİN, M. (2011). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

GABAİN, A. V. (2007). *Eski Türkçenin Grameri.* (M. AKALIN, Çev.) Ankara: TDK Yayınları.

GENÇ, G. (2005). Eski Anadolu Türkçesindeİsimden İsim Fiilden İsim Yapma Ekleri ve Fonksiyonları. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÖKÇE, A. (2009). Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine Dudak Uyumu ve Ünsüz Uyumu. *Turkish Studies*(Güz), 991-1012.

GÖZÜTOK, A. (2009). Eski Anadolu Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış (Deyimleşmiş) Birleşik Fiiller. *Yüksek Lisans Tezi*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜLSEVİN, G. (2009). Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine. *Dil Araştırmaları*(5), 39-56.

GÜLSEVİN, G., & BOZ, E. (2010). *Eski Anadolu Türkçesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

İŞLER, E. (1997). *Türkçede Anlam Kaymasına Uğrayan Arapça Kelime ve Kelime Grupları.* İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

KANAR, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü.* İstanbul: Say Yayınları.

KARAHAN, L. (2000). *Eski Anadolu Türkçesinin Kuruluşunda Yazı Dili - Ağız İlişkisi.* Çeşme: Türk Dili Kurultayı.

KOCAOĞLU, T. (2003). Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é / i Meselesi. *Türk Kültürü*(483-484), 266-281.

KOÇ, M. (2012). Eski Anadolu Türkçesinde /dUk/ Ekli Geçmiş Zaman Çekimi. *Türk Bilig*(23), 11-18.

KORKMAZ, Z. (1976). Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler. *II. Osmanlı ve Osmanlı Öncesi Araştırmaları Semineri*. Hamburg.

KORKMAZ, Z. (1984). Anadolu'da Türkçenin Yazı Dili Oluşu ve İlk Öncüleri. *Türk Dili*(390-391), 272-278.

KORKMAZ, Z. (1995). Eski Türkçede Oğuzca Belirtiler. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar* (Cilt 1, s. 205-216). içinde Ankara: TDK Yayınları.

KORKMAZ, Z. (1995). Kâşgarlı Mahmud ve Oğuz Türkçesi. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar* (Cilt 1, s. 241-253). içinde Ankara: TDK Yayınları.

KORKMAZ, Z. (2005). Eski Anadolu Türkçesinin Türk Dili Tarihindeki Yeri. *Fikret Türkmen Armağanı* (s. 471-474). içinde İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

KÜÇÜK, M. (2010). Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait (M. 1401) Satır Arası İlk Kur'an Tercümesinde Yapı Bilgisi-Tercüme Tekniği-Söz Varlığı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, 17*(1), 121-147.

ÖZEK, F. (2013). Tarihî Türk Lehçelerinde Uzun Ünlülere Bağlı Olarak Oluşmuş Ses Olayları. *The Journal of Academic Social Science Studies*(6), 649-666.

ÖZKAN, A. (2011). Eski Anadolu Türkçesindeki Bazı Fiillerin Hâl Ekli Tamlayıcıları ve Bu Tamlayıcılarda Zaman İçinde Görülen Değişiklikler. *Turkish Studies*(Kış), 512-522.

ÖZKAN, M. (2009). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

ÖZTÜRK, J. (2003). Ses Değişikliği Geçiren Kelimelerin Yazı Dilindeki Eski Şekilleri. *Güneyde Kültür, 14*(141).

SAĞIR, M. (2002). Ses Olayları Bakımından Anadolu Ağızları. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Ensititüsü Dergisi*(20).

SARIKAYA, M. (2008). Türkçede Neçe> Niçe> Nėçe "Ne Kadar?" ve Neçe> Nice> Nėce "Nasıl?" Gelişmesi. *Turkish Studies*(Güz), 548-562.

TANIŞ, A. (1989). *Giovanni Molino'nun İtalyanca-Türkçe Sözlüğü ve Halk Türkçesi.* Ankara.

TEKİN, T. (1994). Türk Dillerinde Önseste y- Türemesi. *Türk Dilleri Araştırmaları*(4), 51-66.

TEKİN, T. (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

TİKEN, K. (2004). *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller.* Ankara: TDK Yayınları.

TİMURTAŞ, F. K. (2005). *Eski Türkiye Türkçesi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

TOKATLI, S. (2005). Eski Anadolu Türkçesi Metinlerinde "Ki", "Kim" Bağlama Edatı ve İlgi Zamirlerinin Zaman ve Kip Eklerine Yüklediği Görevler. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, 6*(1), 133-148.

TOPARLI, R., VURAL, H., & KARAATLI, R. (2007). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü* (2. b.). Ankara: TDK Yayınları.

TORUN, Y. (2011). Eski Anadolu Türkçesinde Böyle, Şöyle, Eyle/Öyle Sözlerinin Kullanımları Üzerine. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20*(3), 267-276.

TURAN, F. (2001). *Eski Oğuzca Sözlük Bahşayiş Lügati.* İstanbul: Bay Yayınları.

UYĞUR, S. (2007). - (y)IsAr Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine. *Turkish Studies*(Güz), 1193-1196.

ÜSTÜNER, A. (2001). Eski Türkiye Türkçesinde -sUz Eki. *Fırat Üniversitesi Sosyal*

Bilimler Dergisi, 11(2), 177-184.

ÜŞENMEZ, E. (2006). Karahanlı Türkçesi Sözlüğü. *Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÜŞENMEZ, E. (2013). *Eski Anadolu Türkçesinde Arkaik (Eski) Öğeler.* İstanbul: Akademik Kitaplar.

YAMAN, E. (1992, Ekim). Türkçenin Ekleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. *Türk Dili*, 490.

YAYLAGÜL, Ö. (2005). Eski Türkçede Nezaket İfadeleri. *Milli Folklor*(68), 151-165.

YILDIZ, O. (2012). Eski Anadolu Türkçesinde Yeterlilik Fiillerinin Fonetik Durumu. *Turkish Studies*(Güz), 233-252.